

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DOS. Nr. 40046

VOL. Nr. 6

ARHIVA OPERATIVA

D O S A R

Anchetă

PROBLEMA

23 AUGUST

Data _____

1955500

P 010933, Vol. 6

P 10933 / 6

Urmează vol. nr. 7

Volum V

pag. 1451-

Mocșeni Styreca Ion
Declaratie

obiceiul cînd umblam după vre-un cîştig, căci era mare şmecher şi ne-ar simţi prea lesne şpilul chiar dacă nu fusese decît înşălit cu aşă albă. Buzel a fost el însuşi de părere că prezenţa sa la palat, mai ales la această oră matinală, i-ar părea suspectă şefului său şi l-ar pune în gardă, iar cu ceilalţi nu mai avem timp să distribuim rolurile şi să facem repetiţia piesei de jucat, mai cu seamă cînd Sănătescu tot nu s-ar ţine de libret. Nu trebuia să părem alarmaţi dar nici inconştienţi de gravitatea situaţiei iar Mike şi cu mine am face bine să-i dăm de înţeles lui Bijlet că a sosit momentul să se ţină înfine de toate veşnicile sale asigurări de lealitate faţă de Coroană, de credinţă şi devotament, să-şi dovedească nu numai voinţa lor dar şi capacitatea de a înfăptui un act şi juca un rol măreţ şi să nu se decepţioneze speranţele şi chiar convingerea de totdeauna că tot numai el va fi omul providenţial care să salveze ţara la cîtitura cea mai mare a istoriei ei întregi, dozînd volumul injecţiei după starea pacientului. Numai aşa i se putea trezi interesul de a căuta o altă soluţie a marii dileme decît cea adoptată de Bij. Era prea deştept ca să fie într-adevăr mulţumit cu aceasta şi ca să nu vadă limpede că s-ar angaja cu el pe calea legionarilor spre prăpastie către Apus, "Apusul Zeilor" şi că expediţiile intermediare nu mai aveau prea multe zile. Deci ar avea tot avantajul ce-l aveam şi noi nu-l lăsa să fugă de discuţii ce s-ar putea solda prea bine cu o combinaţie acceptabilă şi pentru bătrîn: cea la care se gîndise deja mult şi f. serios înainte de a-mi vorbi cum făcuse în maşină la Ploieşti şi o negase apoi numai cînd dibuise că noi nu eram captabili pentru ea. Nici odată n-ar fi putut întruni acordul actual cuasi unanim al Coroanei opoziţiei şi guvernului pentru eşirea din război în orice condiţii şi abandonarea C.S. dacă nu o făcea sau accepta. Dar intrucît azi încă părea mai legat de acesta decît acum cinci luni şi Sănătescu nu s-ar putea să se alieze cu valetul tîzului său contra acestuia, nu trebuiau apăsate acordurile în de major cîi acele-n ni be mol ca să nu luăm nici un risc de a compromite scopul real al strategiei: audienţa duminicii. Ne-am grăbit în consecinţă să ne întoarcem la C.M. unde aflarăm că Bijlet telefonase pentru a cere să fie iertat pentru o mică întîrziere de numai jumătate de ceas ca să elimine rapid cîteva treburi extra-urgente şi a putea sta în schimb mai mult şi liniştit de vorbă cu M.S. Aceasta protestase întâi că aşa începuseră şi ieri păsuirile şi că era preferabil să amîne cu o oră acele treburi extra-urgente, dar încă insistase iarăşi atît de mult şi graţios încît Mike răspunsese: "Bine, bine,

dar să nu cumva telefonezi sau întârzi!" Am profitat de amânare, ce ne dădea aproape un ceas pentru a ne pune de acord asupra atitudinii M.S. față de interimar, ca să expunem recomandările noastre, cu care - cum era de așteptat - Sănătescu s-a declarat în total dezacord "Ce să umblăm cu intrigi la ora asta când din fericire amândoi sînt mai uniți decît oricînd, desigur tocmai pentru că Ioă știe că-n cele din urmă Mareșalul va face ceea ce trebuie! Toată problema noastră consta doar în a-i aduce pe amîndoi să-nțeleagă că actul nu mai poate fi amînat, ca să accepte a-l face ei duminică, chiar dacă M. ar pleca azi pe front dar pentru a se reîntoarce sîmbătă cu raportul situației militare și a veni duminică la prînz aci cum ne-am înțeles ieri seară". Tîspatru am sărit atunci pe general cu acuzația că nu-și dădea seama ce vorbea: cum putea el să-și închipuie că odată plecat Bij va mai reveni, pentru a da cui raportul situației frontului cînd toată conferința snagoveană se dovedea a fi o farsă sinistă, cînd nu ținuse cont de nici un sfat și nici o părere contrară tezei sale, cînd refuzase să-i primească pe babalici și refuza să vină la palat, iar acum părea decis să fugă pur și simplu de explicații și răspundere ca să pună ca de obicei toată țara în fața unui nou fapt împlinit? Cît despre presupunerea că i-am putea convinge noi acum să facă ceea ce opoziția le ceruse în zadar și încă pe un termen atît de scurt, era o curată aberație mintală! Dar pe cînd Ioani găsea propunerea noastră cea mai justă, Mike se temea că ar putea să-l sperie; Orezeanu avea dreptate: Ioă se temea de capitularea în mîinile rușilor fără prezența celorlalți Aliați mai mult decît Mareșalul; aceasta era explicația subitei sale fidelități atît de mișcătoare față de acesta; de aceea băgase sume mari și o pusese și pe Mareșăloaie să trimită fonduri de ale Patronajului și bijuteriile acelea în Elveția iar toată ofensiva sa diplomatică în Turcia nu era decît tot pe aceeași linie a justificării rezistenței, căci era clar că, abandonînd Muntenia și Oltenia în lupte de retragere, peste munți în așteptarea de a vedea ce vor face turcii, orice putință de a se rallya frontului balcanic pe care aceștia l-ar deschide în Bulgaria, dacă se hotărîu să intervină, cădea baltă.- Prin urmare, el n-a mai decis decît bătrînul să fugă peste Carpați, Tisa, Dunărea superioară și Alpii iar ceea ce ne povestea nouă și lui Juanito erau bancuri ieftine. În aceste împrejurări, era acum aproape mai prielnic decît patronul său, căci era perfect capabil să ne de-

nanțe. Alta ar fi fost situația dacă ne-am fi pretat nițel la jocul lui în martie pe aprilie și am fi ajuns să-l inițiem în conspirația noastră punându-l pe el să dea lovitura contra Conducătorului spre a-l lua locul. Acum era prea târziu să-l mai căutăm iar pentru a-l sili pe acela să vină totuși la palat înainte de a pleca azi sau mâine sau duminică, nu era nevoie să ne jucăm cu focul, ci pur și simplu să insiste el, R. a-l vedea pentru a ști ce să facă nu numai cu tablourile și celelalte valori, ci în general: căci era cu totul inadmisibil ca șeful guvernului, ce era Big în fond, să dispară din circulație fără măcar a-l informa pe Capul Statului despre planurile sale și consecințele ce urmau să aibă pentru țară și Coroană! Sănătescu s-a raliat complet acestei păreri, adăugând: "Vodă v-a dat o bună lecție de diplomatie, diplomaților; acum să vă vedem cum o să reușiți a-l ajuta să-l convingă pe șeful vostru al Externelor ca să-l oprească pe Mareșal să plece azi sau oricând înainte de a fi venit la palat, fără intrigi și sforări în care avocatul e mai tare decât subalternii săi de carieră diplomatică!" Bazești a răspuns cam jenat că nu credea că vor reuși să-l atragem pe bătrîn fără motive mai contendente decât dorința de a-l vedea personal, căci nu se putea pretinde că lăsase pe S. neinformați din moment ce încă venea acum pentru a treia oară în audiență de cînd cu ofensiva rusă și conferința guvernamentală. Nu înțelesese prin propunerea noastră ca să-l speriem în sensul aprehensiv de M.C. ci mai mult să-l flutăm și să-l ambiționăm a juca un rol istoric mult mai puțin primejdios pentru persoana sa decât solidarizarea cu Hitler și extrădarea din Elveția. De ce să se teamă el mai mult de sovietici decât R, cînd și-ar salva pielea numai în suita lui, chiar dacă ar fi să se producă răsturnarea monarhiei, dacă făcea el ceea ce cereau Aliații, acoperit de Coroană și de B.P.D.? Dacă ar fi prezent la audiență, dînsul, Bazești, ar ști să-i vorbească de manieră a nu-l speria și nici alerta cu aluzii de complot contra patronului d-lui, drept care cerea ca cu să-i vorbească eventual în sensul acesta la plecarea lui, dacă se va vedea că șansele de a-l ademeni pe Mareșal să mai vină la palat erau minime, căci singurul lucru ce n-aveam nevoie să riscăm era soțirea lui. Dacă se afla pe front sau la C.G. duminică, acțiunea noastră ar fi f. compromisă. Nu puteam conta pe Racoviță pentru a-l aresta și chiar dacă ar cutreza s-o facă, acolo nemții aveau

4

mulți sorți de a-l elibera, iar dacă s-ar afla tocmai într-un sector comandat de un general tip Cornea, jumătatea armatei ar lua partea sa: și ar arunca armele soldații care s-ar găsi într-o situație favorabilă pentru a fugi și scăpa de prizonieratul sovietic și german, dar toate unitățile încadrate de nemți și multe altele nu ar executa ordinul regal și atunci nici în țară nu s-ar putea conta pe tot aparatul de stat și am ajunge în situația Italiei cu desavantajul că aici bolșevicii veneau să elibereze țara pe când acolo și de o parre și de cealaltă aveau acelaș regim social. Premiza principală a reușitei capitulării noastre era unitatea națiunii și, pentru a o putea realiza, condiția esențială era imposibilitatea nemților de a găsi pe un general sau politician român de anvergură care să dea cu ei contra Coroanei și singurii care intrau în considerare pentru aceasta erau cei doi Antonești. Trecuseră trei sferturi de oră și tot nu ajunsesem a lua o hotărâre așa că eu am propus să adoptăm deviza britanică cea mai sănătoasă care-i plăcea și generalului Sănătescu; văzînd și făcînd H.M. nu trebuia să menționeze nimic compromițător, dar eu mă făceam forte să-l determin a-l aduce rapid pe Ione la taifas în caz de nevoie fără a ne da de gol intențiile reale. Buzescu a întărit această afirmație confirmînd M.S. faptul că pentru asemenea sforări eram mai tare decît el după anii mei de experiență în viesparul genevez. Așa a rămas cînd Ioă mai avea două minute ca să sosească și eu am plecat ca să-l primesc cu Emilian la intrarea la palat, iar Sănătescu la cea în C.N., Buzel urmînd să aștepte sfîrșitul audienței cu Ioani în biroul M.S.-

Emilian și cu mine l-am primit atît de natural și afectuos pe P.M., eu spunîndu-i că era momentul să încetez conferințele acestea nocturne continue căci arăta tras la față și istovit iar, cum în curînd toată răspunderea conducerii Statului va cădea pe umerii d-sale, nu era admisibil să-și submineze sănătatea, în-cît vanitosul interimar ne-a confiat pe acelaș ton intim că se și terminaseră cu bine iar acum spera să poată răsufla nițel. Emilian m-a lăsat apoi să-l conduc singur la C.N. și-n drum Ioă mi-a adăugat în trescăt că Ione se și hotărîse a pune capăt unor pălăvrăgeli și agitații inoportune și primejdioase plecînd a-mi spune "la C.G. pentru cîteva zile", eventual pînă la clarificarea poziției turce în urma unui nou apel ce l-a adresat azi dimineață Ankarei. Eu am răspuns că tot așa de nonșalant că nici nu înțelesesem de ce ținuse aceste consfătuiri atît de laborioase și zgomotoase în loc să vină la palat eventual numai cu Maniu și Dinu

Brătianu pentru a stabili în liniște și absolut secret atitudinea de adoptat "pînă la noi posibilități de reorientare" și l-am întrebat, fără să par prea curios a cunoaște răspunsul, dacă Mareșalul pleca mîine după dejunul cu M.S. sau venea azi la masă, căci eu eram acum gospodina C.N., în lipsa M.S. - R.M. pe care ecourile conferinței anagovene nu păreau s-o pasioneze destul pentru a veni și ea pe cîteva zile în toropeala asta bucureșteană, dar va sosi probabil duminică pentru a participa la prînzul cu E.E.V.V. și ași fi vrut să știu la timp dacă tot meniul de mîine, special potrivit după "regimul Conducătorului" ar trebui avansat cu 24 de ore nemai răzîndu-le bucătarilor decît 2 și 1/2 pînă la dejun. Mi-a spus că nu credea că Mareșalul va putea veni azi în nici un caz fiindcă era supra aglomerat cu audiențe înainte de prînz și f. obosit așa că s-ar culca imediat după masă. Nu isprăvisese să-mi răspundă la toată întrebarea cînd am ajuns la C.N. și Sănătescu primindu-l l-a felicitat pentru punctualitate adăugînd ironic: "Sînteți în vîdit progres". Abia după ce intrasem tustrei în salon, Mike a sosit surprizător și vesel, atmosfera C.N. contrastînd desigur simțitor cu cea de la palatul insular, așezîndu-se în fotoliul său obișnuit cu spatele spre ușa de intrare și poftindu-l pe Ioă să ia loc lîngă el pe canapea cu Sănătescu lîngă d-lui iar eu în fotoliul de vis-a-vis. Mike și-a aprins o țigaretă și Sănătescu și cu mine pe loc după el, Ioă nefumînd, iar prima întrebare regală fu: "Ce ați pus la cale aseară?" F. grav deodată, ca și cum soarta omenirii ar fi depins de el și de Ionel iar noi am fi fost niște cucoane adunate într-un salon politic pentru a face conversație de circumstanță cu mărimile societății, Bijlet a redebitat, fără jenă și decența de a ne respecta facultățile psihice și fizice ale percepției, inducției, deducției, discriminării ... și mai ales ale răbdării și reticenței de a exploda de indignare, aceleași arguții oțioase, uzate, fade și stupide cu care ne plictisise duminică, astfel că Sănătescu a întîrziat parcă demonstrativ să-și ascundă maselele cariote conform codului bunelor maniere căscoînd contagios și imbiator la somnolență la fiecare sfîrșit de frază, dar înfine, spre a-l scuti pe tînărul stăpîn să întreprindă prea violent căci acesta își strînsese cutele bazei nasului prevestitor de răbufnire neîfrînabilă exclamă primul cam tăios: "D-le V.P., toate acestea ni le-ați expus dăunînd, pentru nu știu a cîtea oară și ne pierdem cu toții timpul repetînd: Vodă dorește să cunoască rezultatele practice ale tuturor consfătuirilor de ieri și alaltăieri și consecințele concrete ce vor avea, ultimele proiecte ale Mareșalului și programul lui".

Ioă a spus atunci: "Am rezumat tot ce s-a rediscutat în zilele trecute; nici opziția nu are argumente noi cu care să ne fi putut convinge; rezultatele practice sînt aceste două note adresate ieri și azi dimineață în numele Conducătorului și al meu Președintelui Republicii și respective al guvernului Turciei; consecințele imediate ale desbaterilor sînt continuarea războiului de apărare a teritoriului național pînă la nouă posibilități de reorientare - cum mi-a spus f.bine dl. Stîrcea adineafri venind aici - iar acestea vor decurge în cea mai mare parte de răspunsurile d-lor Ismet Ionă și Saraciloglu". Nota către Ismet era cea din curier, pe care Pichi nu o expediase prin T.T. în ajunul plecării acestuia, pentru mai mare siguranță și fiindcă sperase să-i poartă adăuga cea pentru Cairo dacă-i parvenea la timp, ceea ce cred că și făcuse. Buzel ne-o adusese-n copie cînd cu sosirea lui Costică, așa că H.M.o citise cînd am plecat să-l aduc pe Pătrușcanu dar nu-i atribuiseră nici o însemnătate. Pe cea de azi ce o cifrasem, le-o reproducusem textual celor patru la intrarea noastră între 8,30 și 9. Nu-mi pot aduce aminte ce diferență, dealtfel cuasi nerelevantă, comporta față de precedente spre a justifica reiterarea apelului și urgentarea intervenției cerute, dar ea totuși îl făcuse pe Mike să conchidă la observația deja menționată f. judicios, pe care i-o servi acum lui Bijlet, acesta răspunzîndu-i prompt: "Păcat că M.V. nu mi-ați dat dăunăzi acest argument în plus f.convingător pentru a le grăbi turcilor hotărîrea de a interveni: dar mai pot să-l folosesc încă în convorbirea mea cu Istinelii diseară și, cu permisiunea M.V. îi voi spune chiar că mi-a fost invocat de însăși M.S. adăugînd că nu vom fi în măsură să menținem multă vreme legătura teritorială cu Bulgaria, deși între noi Ionel mă asigură că prin Oltenia o vom păstra pînă la anul, iar intervenția turcă nu poate întîrzia peste o lună". Regele l-a rugat să nu-i pomenască paternitatea argumentului în convorbirile cu reprezentantul Turciei deoarece nu dorea să se acrediteze impresia că ar fi părtaş la o acțiune diplomatică ce o socotise de la început și o considera și acum sortită eșecului. - Cam ofensat de această mărturisire pe care Vodă nu i-o făcuse pînă acum, dar nici nu-i manifestase cîtuși de puțin entuziasm, încredere sau măcar speranțe contrare. Ioă declară sentențios: "Si totuși este singura salvare posibilă pentru noi, așa că n-avem dreptul să n-o reclamăm pînă la urmă cu toată insistența! Sănătescu observă: "De reclamat, putem s-o tot reclamăm - aia nu strică - dar

să tablăm pe ea, asta nu trebuie, căci pe unde mai scoatem că-
maşa dacă nu vine intervenţia la timp? Nici Teodorescu nu cre-
dea în iminenţa ei, iar Cretzianu se-ndoeşte de una alta decât
pur formală, în presajma capitulării Germaniei sau după ce Wehr-
machtul se va fi retras total din Balcani, aşa că nu-nţeleg cum
vă puteţi întemeia toată politica pe o premiză atât de ipotetică
şi vagă; iar singura salvare nu este în nici un caz, căci există
alta simplă şi lesne realizabilă de care nu vreţi să auziţi, nu
ştiu de ce. Nu pot pricepe pentru ce vă speriaţi de bolşevici
mai rău decât monarhul şi decât mine care am comandat în Cotul
Donului; cu atât mai mult cu cât Stalin v-a propus vouă trata-
tive directe, nu opoziţiei nici Coroanei? Cei care vor accepta
condiţiile Aliatilor, nu vor risca nimic şi n-au motive să se
tească! Dar cu condiţia să nu fie prea târziu, căci, ajunşi la
Bucureşti, ruşii nu mai vor semna nimic cu nici un guvern bur-
ghez şi atunci ce proiecte şi programe aţi făcut pentru cazul
unui răspuns negativ sau evaziv al turcilor? Astea vrem să cu-
noaştem, nu speranţele şi iluziile dvs.! Sănătescu spusese ceva
prea mult din ceea ce gîndeam şi observai cum manifestarea repe-
tată acelei curiozităţi pentru "programul" Antoneştilor îi pro-
duse instantaneu interimarului schimbarea expresiunii feţei şi
mişcarea ochilor ce-i oglindeau întotdeauna suspiciunile şi
gîndurile nemărturisibile. Propunerea lui Buzel fusese mult mai
benignă-n chip de sperietoare pentru suspiciosul Prim, care de
mult nu ignora că-mpărtăşeam întocmai teza manistă, aşa că nu-l
putea surprinde un nou avansă regal într-o formă mai corectă
şi-n nici un caz uşor de respins pentru un ins dotat cu versatili-
tatea, duplicitatea, ambiţia dar şi deşteptăciunea lui, decât
metodele anchetatorii jandarmereşti ale militarilor în general
şi ale generalului în speţă a căror educaţie şi formaţie hotă-
rît că nu-i ajutai pentru acest gen de activitate a serviciilor
de informaţie oficial şi secret. Astfel, E.S., care nu se sfiise
a-mi destăinui de-a lungul coridoarelor palatului că Ionel era
cuasi decis să plece iminent la C.G.o întoarce acum din limbă
cu 90 de grade, spunînd că situaţia mai puţin alarmantă a fron-
tului în ultimele 48 de ore îl liniştise pe acesta care nu gă-
sea deci necesar pentru moment să-şi modifice planul defensiv
la care se oprise în Consiliul de Război de alaltăieri şi pe
care-l expusese generalului Sănătescu în aceeaşi seară. Deşi anun-
ţase azi dimineaţă zgomotos "că nu mai avea ce discuta cu nime-
ni şi că pleca în cursul zilei pe front unde-i era locul de
acum încolo", nu dăduse nici o dispoziţie în consecinţă înainte

de a se culca și prin urmare nu era de crezut că-și va pune-n apl. care amenințarea, ci mai probabil că se va ține de programul anterior, întrucât mai existau destule puncte nelămurite cu privire la măsurile interne ce-l vor reține dacă nu chiar până duminică, totuși încă azi și poate chiar mâine. Am spus atunci pe un ton casual că-mi permisesem fără consultarea M.S. să propun d-lui V.P. avansarea invitației la prânzul regal de mâine pe ziua de azi, pentru eventualitatea în care C. totuși s-ar ține de amenințare și ar decola diseară sau după masă, "fără să fi avut timpul să vină la palat", înainte de întoarcerea sa de pe front, dar că d-lui exclusese acceptarea mesei de azi deoarece M.A. era lăhnit de oboseală și vroia să doarmă imediat după dejun. Sănătescu i-a luat-o iarăși înainte M.S. spunând apodictiv: "Nu, lovitura aceea nu poate face M.S. ca să plece la cartier înainte de a fi venit în audiență regală; dacă vrea să doarmă după masă înainte de a-și lua zborul, să vină acum înainte de prânz, nu-i târziu - e abia 11 acum - și într-un ceas maximum unul și jumătate, Vodă, se va fi lămurit ușor asupra tuturor chestiunilor ce avem de discutat Bijlet, cu ochii iarăși prin unghere, a obiectat că Ionel va fi greu de mișcat de la Snagov azi dimineață, chiar dacă-și menține intenția de a decola în cursul după amiezii, fiindcă-n acest caz nu se putea să nu-i primească pe nemți care ceruseră a-l vedea seară și fuseseră aminați pe azi. Atunci Mike, care în timpul ultimelor cinci fraze schimbate între noi, fără să fi apucat a interveni în discuție, se făcuse din ce în ce mai alb de furie reținută, izbucni: "Ar fi o curată mojie dacă ar pleca fără să mă fi vizitat, mai ales pentru că i-ar primi pe reprezentanții Reichului în timpul acela, ca să nu-i indispuie. Pentru orice român, inclusiv M.A. eu trec înaintea Führerului! Te rog să-i citezi cuvintele acestea. M-am săturat să fiu tratat de guvern ca ultima roțiță-n stat. Adevărul e însă răspunsul ce i-ai rămas dator lui Sănătescu: mai mult decât de ruși vă este frică și acum de nemți, de când v-au arătat filmele acelea, truate, căci dacă ar avea fabricate cât de puține din aceste arme miraculoase, ce le tot trîmbează apariția iminentă de trei ani, le-ar fi folosit de mult. De sovietici ar trebui să ne fie teamă, dar nu în cazul capitulării, ci în acel în care am încerca să rezistăm până la urmă, căci nici o țară neutră nu va putea refuza extrădarea conducătorilor politici responsabili! "Și Mike spusese acum ce n-ar fi trebuit, după cum ne-nțelesesem; și-n timp ce observai cum Bijlet încasase prost loviturile prea direct, auzi din nou parohetul de după ușa sufrageriei scîrțîind, ceea ce azi nu putea fi decât

indiciul dezaprobării lui Buzel pentru întorsătura neabilă a convorbirii, deoarece luasem precauția de a-l pune pe Ioani să aranjeze cu Biliă a nu lăsa pe nici un servitor în sufragerie nici pe hol în tot timpul audienței, iar Ioani, care cunoștea topografia locurilor și tehnica unor asemenea operațiuni, nu era să se facă de baftă cu suplețea sa felină, pe cînd Buzel era stîngăcia fizică personificată. Incercai repede să schimb subiectul, dar încă mi-o tăie: "E f. justă observația M.V.: Conducătorului, mai mult decît mie, îi este încăfrică de nemți; cît despre răspunderile noastre, suntem perfect conștienți de gravitatea lor, dar nu pot decît să repet încă-odată că M.V. și șefii opoziției trebuie să aveți puțină răbdare și mai multă-ncredere în noi: urma alege...!" M-am grăbit să profit de ocazia excelentă ce mi-o dădea această frază pentru a plasa: "Si eu repet ce v-am mai spus duminică sau luni, anume că M.S. și anturajul său intim avem toată-ncrederea în bunele intenții ale Conducătorului; dar și mai multă-n inteligență și capacitatea dvs. Suntem convinși că nu ne veți dezamăgi speranțele și convingerea, pe care MMIL și eu le-am avut totdeauna și le păstrăm și acum, că tot numai dvs. veți fi omul providențial care va salva țara de dezastru printr-o soluție acceptabilă pentru M.A. și pentru toată lumea independent de atitudinea Turciei de armele secrete ale Făhrerului și de lipsa condițiilor ce am fi vrut cu toții să ni se acorde de către Aliați și dorim doar ca evenimentul acela să fie cît mai apropiat. V-am mai spus de asemenea și repet că M.A. și dvs. greșiți dacă vă-nchipuiți că tocmai în momentul cel mai greu, prin care trebuie să treacă toată națiunea cît mai unită cu putință, C.R. ar vrea să vă sporească dificultățile, destule ce le aveți, supralicitîndu-i pe șefii opoziției. Nimeni nu-i atît de naiv la palat ca să-și facă iluzii asupra faptului că R.Mihai ar putea să-l convingă pe C.S. mai ușor decît d-nii Brătianu și Maniu ca să-ntoarcă armele într-o clipă pe care d-lui nu o considera cea mai favorabilă...". Sănătescu m-a întrerupt, neînțelegînd la ce concluzie vroiam să ajung, stricîndu-mi tot efectul alocuției cu remarcă inoportună că frica de nemți era absurdă dat fiind că nu mai aveau puterea suficientă nici să ne apere de invazia sovietică, nici să ne împiedice a capitula, dar l-am rugat să mă lase să-mi termin expunerea continuînd: "Generalul Sănătescu este de părere că nu ne vom înfrîna cu o altă ocazie mai prielnică decît săptămîna-n curs înainte de scoirea diviziei aceleia și eu înclin să cred că are dreptate, pe cînd Conducătorul și dvs. socotiți că fructul încă nu-i copt și natural că dvs. aveți mai multe elemente de apreciere la dispoziție

decît noi. Dar nu aceasta este problema care ne interesează, ne preocupă şi este scopul şi obiectul întrevederii imperios necesare a M.S. cu M.A. În timpul în care dvs. aţi desbătut la Snagov trei zile şi trei nopţi de-a rîndul situaţia ca să rămîneţi pe vechile poziţii hotărînd măsurile generale de luat în consecinţă, noi am prevăzut aici aceleaşi concluzii pe tărîmul mai restrîns al intereseilor Curţii. M.S. v-a menţionat deja în tresoart problema tablourilor, a yachtului etc.... Indrituiţi cum erau după aproape trei ani de negocieri cu dvs. ajunse anul acesta la stadiul tratativelor de la Cairo, Aliaţii au crăţat pînă acum reşedinţele regale extrem de vulnerabile şi complet neapărate antiaerian, în parte poate şi în urma declaraţiilor M.S. de Anul Nou 1943 şi nu v-au persecutat pe ale dvs. decît mai recent de cînd le-aţi dezamăgit aşteptările la Uman şi după apelurile Molotov-Churchill, dar nici atunci prea rău, căci să nu vă-nchipuiţi că I.S. nu ştie că v-aţi instalat dinadins în palatul prinţului Nicolae la Snagov, pe care britanicii ar fi dispuşi să-l menajeze. Acum însă cînd vor vedea că nici ofensiva sovietică generală împotriva Romîniei nu ne determină să capitulăm, ne putem aştepta oricînd la încetarea oricîror menajamente. Orî, o singură bombă incendiară asupra Peleşului ar distruge în cîteva minute o avuţie naţională şi internaţională mult superioară tezaurului ţării, iar dvs. aţi face bine să vă mutaţi cît mai rapid de la Snagov după rezultatul negativ al conferinţei pe care Whitehall şi Casa Albă l-au aflat poate chiar înaintea Casei Noi. Odată plecat la C.G., nu mai puteam avea nici o certitudine că M.A. se va întoarce la Snagov sau Predeal, chiar dacă nu s-ar feri de raidurile anglo-americe: azi constataţi că de două zile situaţia frontului e cuasi staţionară, dar mîine poate să vă treziţi brusc cu o spărtură care să-l împiedice pe C. a mai putea reveni să stea de vorbă liniştit cu S. Acesta socoteşte într-adevăr colecţia Carol I drept ban naţional, dar Coroana este, dacă nu proprietarul, în orice caz păzitorul acestuia, iar dacă R. nu mai poate lua răspunderea păstrării tablourilor în acea cutie de chibrituri ce-i Peleşul pe jumătate construit în lemn, nu poate lua singur nici aceea de a le trimite în Elveţia fără consimţămîntul Statului ce-l reprezintă Conducătorul. Yachtul regal e ascuns în Deltă, dar ruşii sînt la Galaţi şi acasă vor fi la Salina, aşa că va rămîne prizonierul Dunării maritime şi va ajunge capturat dacă nu capitulăm în curînd, căci n-are pescajul potrivit ca să se urce în amont şi tot n-ar putea trece prin Porţile de Pier, - şi chiar în caz de capitulare apropiată, nu ar stroca deloc ca te-
...//.

blourile să fie în Elveția și yachtul în Turcia, în absolută siguranță. Acestea și alte chestiuni similare, cum ar fi mutarea întregii C.R. la Săvârșin - Bulci, aceea a unui export masiv de fonduri în Elveția pentru orice eventualitate și altele, pe lângă informarea precisă a M.S. despre planurile conducerii, trebuie discutate și e normal ca S. să se considere de-a dreptul jignit ca M.A. să-l primească pe Killinger și poate pe Hansen, Gerstenberg et C-ile, dar să nu vină măcar pe un ceas la palat. Ar fi pe deasupra o demonstrație față de opinia noastră și străină politică a raporturilor de neîncredere între Coroană și conducerea țării, ce n-ar lipsi să fie remarcată și exploatată de către cei interesați, în defavoarea regimului și în detrimentul interesului general al solidarității naționale la ora actuală. În consecință, ar fi cel mai simplu și expeditiv ca să nu pierdem timpul cam măsurat ce ne mai rămâne în cazul decolării C. în cursul după amiezii, ca dvs. să-i telefonați acum de aici spre a-i explica nevoia întâlnirii și să-l determinați a veni cel mai târziu la ora 12 la C.N., chit ca să nu rămână la masă iar aceasta să fie amînată cu o jumătate de ceas sau chiar pe ora 2". Trecuse un sfert de oră de cînd ne uitasem la ceas și la sugestia mea tustrei ezitară o clipă, ca Mike să achieseze primul. Priceuseră și el și Sănătescu barba ce-i lipisem interimarului doar ca să-l încurajez a-l sfătui pe Ionel a nu comite "mojicia care-l supărase atît" pe cel dintîi", spulberînd totodată aprehensiunile ambilor conducători față de perspectiva unor noi apeluri pe chestiunea dilemei. Bijlet fu însă de părere că risca mai degrabă refuzul la telefon prin care se putea vorbi deschis și prin urmare convingător și, în schimb, garanta să-l aducă la 12 dacă i-ar lămuri între patru ochi cum stătea situația la lumina tuturor subiectelor gingașe pe care le discutaserăm. Va pleca imediat la Snagov și ne va telefona răspunsul în cel mai scurt timp, căci se putea ca Ionel să fi amînat plecarea de astăzi și să prefere a veni mîine la dejun, odihnit iar nu frînt de oboseală cum era acum. Noi anticipasem asupra intențiilor lui și poate că sărmanul nici nu se gîndise a nu veni la palat înainte de plecare! Sănătescu a obiectat că era o pierdere de timp pentru cazul cînd totuși ar pleca azi și că făcea să-ncearcăm întîi telefonul căci poate că reușeam să-l convingem dacă și dînsul și mai ales Vodă mai vorbeau și ei personal cu el prin fir, dar Ionel l-a dat de gol pe patron și carecum și pe el însuși spunînd că acest apel telefonic colectiv "i-ar tresi și mai mult suspiciunile că i se întindea o cursă" pentru-un nou apel regal așa că R. s-a raliat părerii lui că telefonul risca să strice totul, fiindcă, încăpățînat cum era, dacă refuza odată și-ar menține

refuzul și după explicațiile între patru ochi, dar l-a întrebat pe Bijlet dacă n-ar fi bine să plece și Sănătescu cu d-lui la Snagov ca să nu se ajungă iarăși la celebrele amânări ca cele din ajun. Ică a răspuns că, pentru aceleași considerente ca și în cazul telefonului colectiv, era mai indicat să vorbească numai el cu dînsul și eu m-am pronunțat în acelaș sens, "ținînd seama de suspiciunile pomenite de dl.V.P." Înainte de a pleca, acesta a ținut să ne citească cele două note către turci. Ioani, care ascultase sfîrșitul conversației la ușa hoțului, intră acum pentru a-i comunica stăpînului în limbaj voalat că Buzel era grăbit să plece, spunînd că R.M. telefonase dar nu vruse să deranjeze audiența și aștepta să fie chemată, neîntîrziat pentru răspuns. Si i-a spus că i-l va da : cinci minute, cît ar dura citirea telegramelor adresate de dl.V.P. lui Gretziann, astfel că Ioani a rămas să le asculte. Atunci s-a produs ceea ce am mai menționat cu anticipare privitor la nepotrivirea textelor cunoscute și recitite tare de Mike. Adaug că cea de a doua telegramă nu era încă bătută la mașină fiindcă Ică nu avu sese timpul s-o primească-n primă copie de la Snagov pentru dosarele sale personale de la Cab.Preș. Întrucît o cifrasem direct după manuscris din cauza urgenței și pretinsesem a nu o fi terminat așa că schimbul nu o putuse lua cu el la 7. Eram firește prin urmare tare curios să văd dacă manuscrisul ce-l ținea în mînă era tot acel pe care-l stropisem în barcă, ceea ce nu mi se părea probabil deoarece, dacă i-ar fi fost restituit între timp trebuia să fi primit și originalul scris cu mașina pe care l-ar fi adus la palat. Cînd Mike i le-a cerut ca să le recitească personal, în timpul în care citea prima eu i-am luat frumos din mînă manuscrisul ca să-l privesc și să constat, natural, fără a spune nimic, că profesionistul falsificării istoriei își rescrisese la Buc. acasă căci era pe o coală de hîrtie nu de a Preș.sau Ext. ci de bloc pentru corespondență particulară, tot albă și de acelaș format dar deslipită-n cap, textul cam la fel însă revizuit, corectat, șlefuit, mai bun, mai lung dar și cu cîteva fraze tăiate, adică lipsă, nu din memorie ci evident intenționat, fără ca această nouă și ultima sa schimonosire a adevărului să fi schimbat fondul actului și să fi constituit o faptă criminală ca celelalte falsuri metodice săvîrșite permanent, de vice-conducătorul Romîniei fasciste, întrucît nu făcea decît să-l pună pe autor într-o lumină mai favorabilă-n ce privește talentele lui literare dar nici cum politice și nu aducea altora vre-un prejudiciu, dar rămînea totuși un fals istoric din moment ce

d-ndă Menemencioğlu, Saracioğlu și Ismet Ionî ar fi primit și citit un document și mai rizabil de grotesc din toate punctele de vedere, dacă nu m-ași fi dus la Snagov, dacă Pichi, nu ar fi bruia-
tat textul original ș.a.m.d., pe scurt dacă-n acea zi de 23 August
câtiva înși nu schimbau substanțial mersul cuasi inexorabil al is-
toriei văzută prin prisma prea unilaterală și deci greșită a doc-
trinei materialiste integrale purisime. Iar dacă acest amănunt nu
schimba mare brinză pentru cursul inevitabil al desfășurării eveni-
mentelor, altele anterioare, prezente și următoare i-ar alterat
tot cașcavalul! Așa dar, nițel bosumflat de ironia inutilă sau,
mai bine zis, azi deplasată a cititorului regal, P.M. pleacă din
palat la o oră și puține minute după sosirea sa punctuală, fiindcă
pentru odată vorbise mai puțin și scurt, de obosit ce era și nici
noi nu lungisem vorba fără rost, de grăbiți ce eram să-l primim
pe dl. Conducător al Statului. - Buzel și Ioani ascultaseră la uși-
le respective așa cum Mike și eu auzisem bine, drept care ne și
privisem cu înțeles mai toată convorbirea și mă felicitară pen-
tru a fi dres lucrurile la țanc, fără să mai comenteze cele petre-
cute, ci doar ceea ce interesa de seamă încolo: nu se știa dacă Bij
va veni la 12, dar știam că nu venea înainte, așa că până atunci
Sănătescu vroia să-i vadă repede pe Steflea, Pantazi și Racoviță
(Ică menționându-ne în treacăt că acesta din urmă participase
dimineața la încheierea desbaterilor și hotărîse să-și mîne din
nou plecarea, ca să-l aștepte pe C.) dacă-i găsea în oraș, iar de
nu, atunci pe ceilalți "băieți" de la M.St.M. și M.A.N. spre a cu-
lege ultimele informații atât de pe front cât și de la Snagov, iar
Buzesti să facă o raită pe la Externe și Președinție și să telefo-
neze la Snagov și Buftea ca să i se aducă hîrtoagele și lucrurile
pe lângă vesti, deoarece nu trebuia să pierdem din vedere că s-ar
putea ca Bij, să nu se lase convins a-și amîna plecarea pe seara
de 27, să fie asta ultima sa vizită la palat și deci "volentes
nolentes" să fim siliți a-i pune "chestiunea de încredere" axi
în loc de duminică, în pofida tuturor riscurilor ce ar comporta
această necesitate, imperioasă de a declanșa acțiunea nesincroni-
zată cu bombardamentele cerute. Cu toate că Sănătescu protestă
categoric că nici nu se pune problema întruoft dacă Ionel venea
l-ar convinge dînsul garantat să stea pînă duminică, Mike insistă
ca Ioani să se țină scos de Buzel ca să i-l readucă neapărat la
C.N. în maximum un sfert de ceas pentru a se stabili cît mai pre-
cis cum să-i vorbească lui Bij, ce să-i ceară și în ce termeni
să-i pună ultimatul, dacă s-ar dovedi în cursul audienței că nu
se putea evita. I-am spus lui Ioani în stil telegrafic că seamă

14

nu mai conta să fie văzut S.R-ul la Externe sau chiar la Buzel acasă, dar să revină cu proiectele declarațiilor regale în dinți și Pichi să fie prevenit în cod a-și strînge tot ce ne trebuia inclusiv lista guvernului de la Maniu, el răspunzînd personal, căci Buzel era prea ocupat și-n plus uituc, la care acesta cam congestionat, mi-a retorcat "să nu devin isteric", fiindcă nici el nu credea că vizita de azi va fi cea din urmă, absolut totul trebuind făcut spre a se evita o atare nenorocire, căci n-aveam guvern și nici militarii nu erau pregătiți, el neputînd dealtfel vorbi cu Pichi nici voalat la telefonul ascultat de S.S.-I., despre aceste chestiuni prea suspecte și neavînd timpul să-i dea un text cifrat: era dealtminteri preferabil să nu se dea alarma nici despre audiența ambilor Antonești la M.S. chit ca să-ntreprindem tot ce va trebui "post actum" căci altfel am risca să nici nu mai vină. Nici la palat să nu alertăm pe nimeni înainte de a ști dacă și cînd vor sosi. I-am expediat pe Sănătescu și Buzescu rapid chemîndu-l pe Poponete pentru cel din urmă și spunîndu-i să circule ca fulgerul dar fără vre-o pățanie, iar lui Ioani americanesti să nu stea degeaba la Externe, ci să rupă o fugă-n Paris la Davidescu ca să cante a mai afla programul real al lui Bij și de acolo sau de acasă, dacă d-na Davidescu se afla/maicăsa, dar nu de la Cabinet, să-mi telefoneze aici la C.N., căci s-ar putea să primim între timp un telefon de la Bijlet și-n caz de amîinare a audienței Buzel să știe că putea pleca la Snagov după listă și celelalte comisiuni, eventual chiar la Buftea după boarfele sale, deoarece nasul meu îmi spunea că zarul a căzut pe ziua de azi".-

La punctul acesta al narațiunii trebuie să mă-ntorc nițel îndărăt pentru a relata un amănunt ce am comis să-l menționez la locul lui cronologic pentru că nu-l pot situa cu precizie și fiind un fapt mărunț nu merita povestit izolat înainte de momentul cînd capătă dubla valoare de a fi contribuit într-o măsură, nu chiar neînsemnată la reușita Actului din 23 August și de a explica cum am izbutit să mobilizăm în dimineața aceea în mai puțin decît o jumătate de oră totul pentru arestarea eventuală a celor doi musafiri așteptați în principiu pentru ora amiezii la Casa Nouă.-

De cînd Buzescu și cu mine devenisem primii sfetnici ai Coroanei, se-ntîmplase ca de trei ori să avem opinii deosebite asupra unor prevederi în problemele cruciale ale război-

15

lui și de patru ori asupra unora dintre chestiunile pendinte între C.R. și Președinția în care și sfaturile noastre date M.S. diferiseră, el judecând rațional iar eu intuitiv, fără să ne fi certat, dar încheind șapte pariuri mai mult simbolice pe sticle de vin alb de la via lui din Drăgășani și de la Odobești a tatălui meu pe care unul după altul cîștigasem toate, sub înaltul arbitraj regal. Primul fusese pe obținerea listei civile maxime pe care o reclaman, dînsul susținînd că Antoneștii vor păstra sancțiunile economico-financiare pînă la urmă drept armă împotriva Coroanei și sfătuiind păstrarea lui Marinescu și politiciii lui de economii: la numirea lui Vasile Vasiliu băusem prima sticlă. Al doilea privise chestiunea de a ști dacă nemții vor ajunge sau ba să ocupe regiunea petroliferă de la Baku să taie drumul Persiei și să stingă linia Urali-Caucaz sau ba, eu susținînd că vor fi opriți și bătui hotărîtor pentru tot războiul răsăritean înainte și primisem două sticle la predarea armatei Paulus, deși ași fi meritat ceva mai mult! Al treilea se referea la salvarea pentru Coroană sau trecerea la Stat a tuturor bunurilor fostei Fundații Carol al II-lea: cîștigasem patru sticle din care Pichi băuse singur două. Opt sticle fură băute din cel mai vechi și bun "sec" al lui Buzel în preajunul primului parastas al lui Tonci și instalării menajului meu la Bulci, pentru numirea pe 1 mai 43 a generalului Sănătescu, Buzești pariînd, după sfîrșitul crizei monarhice că M.A. nu-l va accepta pe acela nici odată din cauza gradului de general de armată, popularității lui și în special a memoriului prin care dovedise a fi avut dreptate față de C.S. Aveam deci 15 sticle cîștigate și pariaseam prin urmare 16 pe debarcarea în Italia ca prim front anglo-american în Europa, Buzești pariînd că va fi în Sudul Franței sau totuși în Balcani: la prima sa vizită la Bulci, Buzel sosise cu 16 sticle onorabile din care una era răsuflată și a fost refuzată și înlocuită la București, 32 de sticle mai dulcele îngrășaseră apoi mica dar selecta pivniță din Columb 3 cînd în sfîrșit Coty cîștigase limba lui deblocarea din fosta Adm. Sech. a Bun. fostului R. Carol II a pachetului de acțiuni ale Băncii de Credit, după ce recuperase grajdul regal al cailor de cursă și "Incesfărul", oăci Buzești sperase aici să se facă sigur. Iar cînd într-o memorabilă dimineață de început de iunie 44, toate posturile de radio sbirnăiau ananțînd primele rezultate ale străpungerii Atlantikwallului, Buzel îl trezise cu telefonul interurban pe "Bubuz" (cum fusese pe reclit la Geneva) ca să-l întrebe dacă mai avea din Crimpoșia al

seacă pe care ea o prefera celorlalte assortimente ale viei lui, căci natural că logica îl făcuse pe pierdantul celor 63 de sticle să le mizeze toate plus una pe Coasta de Azur, din nou, fiindcă nu era fortificată, completa teatrul de operațiuni italian și obliga "Statul Francez" să se alieze "Franței Libere".-

MMLL ajunseseră astfel să capete încetul dar f. sigur mai mare încredere în pronosticurile mele decât în acele ale lui Buzesti, cu toate că nu-i contestau superioritatea asupra mea în cele ale intelectului, iar Mike mizase, deși arbitru imparțial și perfect neutru, din ce în ce mai hotărât și tacit pe mina mea, influențat întru aceasta pe deasupra atât de către maică-sa cât și de Ioani, când trebuise mai ales luată o decizie în treburile de interes direct, în ceasec el și avusese întotdeauna intuiția justă, căci se soldase permanent și substanțial spre beneficiul său. Dealtminteri și în numeroase alte cazuri pe chestiuni curente mărunte și mai mari în cursul crizelor, previziunile mele pe termen scurt și lung se aveau corecte, de pildă când în cea monarhică jucasem sigur pe salvarea lui Ică și a mea pe când Buzel, spre deosebire de Vivi, crezuse în nevoia jertfirii unuia din noi, de preferință evidentă nu a mea, căci el mă scăpase doar din mâinile siguranței, dar totuși în preajunul audienței Dalaî Lamei la C.N. sfătuisese pe R.M. să fie acceptată în extremis soluția plecării mele la Geneva, lucru pe care ea mi l-a destăinuit mult mai târziu, cu amănunte ce nu mai merită să fie relevate, spre a-mi dovedi că numai ea și Mike mă scăpaseră atunci de surghiun; apoi când dintru început eu am fost primul să preconizez aderarea P.C. la bloc și să insist energic asupra grăbirii ei, pe când Buzesti se situase integral pe teza manistă și cam frînase operația la început; iar, în sfârșit, când cu încercarea civililor de a-i constrânge pe militari să dea lovitura cu prilejul bătăliei de la Uman, l-am prevenit pe S. că nu vom putea ține tabla pe tenacitatea lui Juarez la momentul critic, în ciuda garanției contrare a lui Buzel care atunci se supărase foc pe mine din pricina veșnicilor îndoești ce le băgam în capul M.S. asupra fermității atitudinii prezidentului. Așa dar, nu mai știu când și cu prilejul cărei discuții, dar în orice caz după numirea Despinei și înainte de plecarea neveste-mii deși în acea perioadă când R.M. și Bielle se bucurau a fi din nou, cum credeau ele, părtașe la toate secretele noastre, căci

participau tocmai cu Mike, Ioani și mine la o desbatere aprinsă în jurul mesei ceaiului din budoarul de la Foișor asupra unui anunț la problema răsturnării pe care eu îl vedeam altfel decât Buzel, Hellen (căreia-i recitigasem grațiile) decretă cu emfază că H.M. ar face cea mai mare greșală să asculte pe altcineva decât pe mine în clipa critică a orei H, la care acesta răspunsese zîmbindu-mi: "I'm not even dreaming of doing otherwise!" (Nici nu visez a face altfel!) Sărind pe această ocazie prielnică de a-l prinde pe Mike - care nu juca jocuri de noroc pe bani, nu paria și nu-și dădea cuvîntul decât f. greu, mie încă niciodată, fiindcă Daddy juca prost și pierdea mereu, iar Mummy infiera jocurile și pariurile de hazard drept imorale, de frică de a pierde și-l învățase de asemenea să nu-și dea cuvîntul decât excepțional - cu o declarație ce nu o putea retracta ușor imediat în fața celor patru martori discreți, intimi și de încredere, l-am întrebat: "May I consider this to be a promise?" (Imi permiteți care să consider aceasta ca o promisiune?), iar R. f. solemn și hotărît, mi-a răspuns: "Upon my word!" (pe cuvîntul meu - subînțeles de onoare) Dar eu mai "scoțian de Sadagura" - mai întrebai: "Your word of honour?" (Cuvîntul dvs. de onoare?), la care într-un cor R.M., Bielle și Ioani au exclamat: "What a question!" (Ce întrebare!) și Mike a spus indignat: "Of course!" (De bună seamă!). Eu m-am scuzat de cererea precisării pe motivul că acest angajament va putea fi de mare importanță, întrucît eram convinsă că voia fi silit să mă prevaliez de el într-un moment crucial și de răspunderi grele, la care Ioani a interpolat: "Cu atît mai bine! numai să vă păstrați nasul ascuțit și să fie clipa cu noroc!" Schimbăm subiectul și de atunci nu se mai ivise prilejul ca să mai pomenim pe acela, pînă-n dimineața de miercuri 23 cînd la întoarcerea mea de la Snagov am raportat M.S. cele aflate de la Gheorghe Davidescu. În așteptarea sosirii lui Ioani, Sănătescu și Buzel - veniți în ordinea aceasta - Mike se îmbăia se rîdea și se-abrăca mai rapid ca oricînd după ușa întredeschisă, vorbind cu mine pe-anglezeste, limbă ce neintelectualul său valet, care intra și eșea tot timpul cu efectele garderobei stăpînului, n-o pricepea deloc, despre cazul în care Bij n-ar consimți să-și amine nici cu o zi plecarea, dar ar veni ași dimineață ori la prîns sau pe la ora ceaiului în preajma decolării într-o ultimă vizită desigur însoțit de Bijlet la C.M., întrebîndu-mă ce socoteam că trebuia făcut și dacă credeam posibil să reușim la-

18

vitura cu patru zile înainte ca anglo-americanii să ne poată da sprijinul aerian și eventual terestru ce le cerusem, întrucât șansele de a-l convinge să efectueze el răsturnarea chiar astăzi erau aproape inexistente, iar nici dacă Sănătescu ar reuși să-l determine a o face duminică nu ne puteam încrede în cuvântul lui, așa că reținerea Antoneștilor, cu sau fără voia lor, ar fi absolut inevitabilă. I-am răspuns prompt că, după cele aflate de la Crezeanu și Davidescu, oferam 999 de dolari contra unuia că Bij nu-și va amîna decolarea de astăzi, pe cînd șansele de a-l ademini să vină la palat nu depășeau cu mult "fifty-fifty". În cazul pesim, cînd nu venea, Sănătescu trebuia să plece cu el pe front sub pretextul informării M.S. cît mai directe și precise asupra situației acestuia în lipsa contactului între R. și C., ca să organizeze personal arestarea lui duminică la 12 acolo, revenind imediat cu el în avionul lui pe un cîmp de aterizare auxiliar de lîngă București, unde col. SPATARU l-ar aștepta cu o echipă de șoc pentru a-l lua în primire și ascunde; Mihail dînd lovitura simultan la București prin anunțul la 12 fixe la postul de la Băneasa a tuturor declarațiilor regale și ale noului guvern, în timp ce la C.M. numai Ioă ar fi reținut sau arestat conform atitudinii lui. Soluția era proastă din cauza slăbiciunii lui Sănătescu, așa că o rugam pe S. să-i impună însoțirea lui de către Emilian care ar primi I.O. să vegheze personal la organizarea tehnică și executarea arestării, răspunzînd cu capul față de M.S. și noul guvern în cazul neexecutării, întrucît și-ar lua angajamentul să-l înuște pe Bij în extremis iar dacă ar refuza să-l ia, ceea ce nu credeam, Bijlet trebuia trimis de M.S. cu mine pe front pentru un supliment de informații și atunci eu l-aș împușca în acel caz extrem, firește cu garanția Coroanei și a B.P.D. de a nu fi tras la răspundere pentru acest act regretabil dar salvator. În eventualitatea în care Bij totuși venea și la palat, care era mai probabilă decît cealaltă, dacă vom reuși să ne punem de acord asupra coordonării abile a tuturor presiunilor noastre conjuncte asupra lui Bijlet ca el să-l determine a veni măcar pentru o audiență de un ceas, atunci nici nu se mai punea vre-o dilemă: ultimatul trebuia dat, Bij îl va refuza mie-n sută și noi trebuia să-l arestăm cu sau fără Ioă, fără a ține seama de procentele mai mici de reușită din cauza avansului de patru zile față de program. Regele mi-a răspuns că nu credea ca Sănătescu va fi de acord cu toate acestea și poate nici Buzel iar în B.P.D. numai Pătrășcanu ar fi pentru atentatul în extremis, ceilalți trei în nici un caz, iar Sănătescu hotărît contra. Atunci i-am amintit cuvîntul lui de oarecî spusînd: "Sire, a sosit clipa

în care sînt silit să cer M.V. respectarea cuvîntului ce mi l-aţi dat şi deci să vă rog a nu asculta de acum încolo şi pînă la reuşita loviturii decît pe mine şi eu vă jur că nu voi cere nimic neindispensabil şi nu voi lua nici un risc de prisos. Nu vorbiţi nimănui de cele discutate acum, nici lui Ioani, căci e o pierdere de timp. "To - day we have to do quick thinking and act swiftly; there is no time for arguing uselessly: let me do the talking and give me a free hand to run the whole show! I've thought it over and figured it all out. We shall succeed and you'll be satisfied if you don't forget to Keep your word!" (Azi trebuie să gîndim şi acţionăm rapid; n-avem timp pentru discuţii inutile" lăsaţi-mă pe mine să vorbesc şi daţi-mi mină liberă de a conduce toată acţiunea! Am chibzuit şi calculat totul. Vom reuşi şi veţi fi mulţumit, dacă nu uitaţi să vă ţineţi de cuvînt!) Apoi i-am spus că soluţia frontului nici nu trebuia menţionată pînă ce nu vom şti dacă Bij refuza să vină, iar Sănătescu să nici nu bănuie că-l vom aresta pe Bij dacă venea. Emilian încă nu era la birou; imediat ce va sosi, îl voi preveni numai că azi era ziua mare, să-şi ia discret de acasă tot ce-i trebuia pentru plecare, căci trebuia să fie gata oricînd pentru orice şi că M.V. îl veţi chema în cursul dimineţii pentru I.O. iar de lipsit să nu mai lipsească nici o clipă de la palat fără avizarea M.V. sau a mea. Pe Mike îl rugai să pregătească personal safeul timbrelor sub pretextul că şi-ar reaşeza în el colecţia, pentru că Ioani sau eu n-aveam ce căuta acolo fără să pară inspecţia noastră suspectă personalului: să aibă o masă şi două scaune, hîrtie şi plicuri fără antet şi creioane, eventual două pahare şi o carafă din alea termos cu apă rece şi să fie curată lucios camera şi lipsită de orice alte obiecte, din moment ce Bijbijeţii nu fuman. Abia cînd vom şti precis că veneau, M.S., trebuia să-l cheme în prezenţa mea pe Emilian Ionescu, apoi pe Anton (Dumitrescu) şi-nsfîrşit pe Bîlă pentru a le da I.O. ce-l vom stabili în prealabil numai cu Ioani, eventual şi Buzel, dar nimeni altul, iar M.S. va trebui să le ordone a nu asculta azi decît ordinele personale ale M.S. şi ale M.S. şi ale mele. Acuma, la sosirea lor, Sănătescu, Buzescu şi Ioani nu trebuiau discutate decît mijloacele de a-l convinge pe Bijlet să-l aducă pe Bij la palat. Suveranul achiesase monosilabic la toate aceste cereri şi păruse stimulat de faptul că-i vorbisem repede, precis şi f.sigur de mine, apoi la sosirea lui Ioani plecasem la Emilian şi-i spusese exact cele anunţate M.S. După cîte mi amintesc, col. Ionescu s-a îndreptat şi mi-a spus

- 1470 -

fără nici o mirare sau emoție: "E și momentul - ce bine-mi pare!" și s-a înțeles cu mine să plece imediat acasă și să-și facă valiza ca și cum s-ar deplasa la Sinaia, eu mai adăugându-i că-i spusese un secret ce nu-l știau și nu trebuia să-l știe decât Vodă, d-lui și cu mine. Urmare apoi discuțiile celor cinci din biroul M.S. ci cele din și de după audiența lui Ioă, până la plecarea lor Sănătescu, Buzzești și Ioani, așa cum le-am arătat anterior, cu singura omisiune că-n așteptarea lui Ioă și lipsa lui Buzel și a mea de vre-o 40 de minute pentru necesități fiziologice, Mike studiasse cu Sănătescu harta frontului și situația zilei constatând într-adevăr că schimbările erau neînsemnate și conchizând că era un mare noroc deoarece planul nostru nu trebuia modificat, în timp ce Ioani controla amenajarea safeului cu cele trebuincioase, deschis de Mike cu mențiunea că vroia să lucreze cu dl. Ionnițiu azi-mine la timbre.-

În clipa-n care am rămas singur cu Mike, el m-a întrebat: "Ei, acum ce facem? stăm, cum vrea Buzel, sau îl avertizăm!" Am răspuns: "Cum să stăm, când s-ar putea să fie Bijbijeții aici într-un sfert de ceas; deși pariez că-amînă fiindcă nu mai au materialmente timpul să sosească la 12 chiar dacă Bij accepta convocarea din prima frază a lui Bijlet, dar pot veni la 12 și un sfert sau jumătate?!" Și ce spunem: "Cu Emilian care de mult știe exact despre ce e vorba, stabilim planul și convențiile; lui Dumitrescu, pe care M.V. Ioani și chiar eu l-am pregătit de suficientă vreme pentru ideia, îl chemăm ca să-i spunem mai întâi numai că e mobilizat la C.N. cu echipa subofiterilor de absolută-ncredere ce și-a ales-o când am plecat sîmbătă seara de la Sinaia, rămînînd la dispoziția M.V. care-i va comunica neîntîrziat personal lui un I.O. de mare importanță și gravitate pentru țară, drept care trebuie să-i pregătească sufletește pe băieți; iar cînd vom fi primit anunțul telefonic al sosirii Antoneștilor, M.V. trebuie să-l chemeți și să-i spuneți în prezența mea că a sosit zina mare a răfuelei cu M.A. pe care l-ați chemat ca să-i ordonați eșirea României din război sau dacă nu ar vrea d-lui s-o facă, predarea conducerii Statului, iar dacă refuza amîndouă, să fie arestat, chiar în salonul C.N. de către d-lui, maiorul Dumitrescu Anton, cu plutonierul major Bilă și cei doi sergenți-majori sub comanda colonelului Ionescu Emilian, care a primit și d-lui acest I.O. personal al M.V. de executarea cărmii eu sînt responsabil astfel încît, în lipsa M.V. din salon și hol ca să nu apareți direct în acțiune, eu voi da semnalul intrării echipei în salon. Cu Bilă exact aceeași poveste, amănuntele celelalte urmînd a le fi comunicate cînd li se va da

.//.

preavizul". S. fiind de acord, l-a chemat direct prin firul interior pe Emilian și-n trei am stabilit detaliile: M.S. nu va asista la eventuala arestare ci, după cei va fi spus Conducătorului că este destituit, va ieși din salon închizând ușa și reveni în birou; eu voi asculta la acea ușă iar d-lui la cea spre sufragerie, cu ușa sufrageriei înspre hol deschisă pentru ca să fie vizibil lui Anton care va sta în fundul holului la ușa după care vor aștepta gata de intervenție Bîlă cu cei doi sergenți (din care numai unul era de fapt sergent-major); în cazul în care d-lui nu va fi auzit ultima frază a M.S. și eșirea sa, eu stînd la acea ușă și deci văzînd eșirea le voi da semnalul ca d-lui să intre în salon și să-i spună lui Ion Antonescu: "D-le Mareșal, sunteți arestat!" iar la terminarea acestor cuvinte pronunțate cît mai tare, Anton va intra pe ușa cealaltă și va spune: "D-le Mareșal, sunteți arestat, urmați-mă, după care garda celor trei subofițeri cu Bîlă în frunte va intra după el ca să-i conducă pe ambii foști conducători pe scara holului la etaj unde vor fi introduse de Bîlă care va păstra cheia asupra-și și avea paza lor în camera timbrei deja amenajată pentru primirea lor. În cazul cînd Emilian va fi auzit fraza și eșirea M.S. va trebui întîi să facă semn lui Anton ca să aibă timpul să ajungă cu echipa la ușa mea, căci altfel s-ar putea să iese amîndoi Antoneștii peste mine. În orice caz, eu, Ioani și Bălăcianu vom sta respective la ușa aceea, la cea de la birou și la cea de intrare în hol, tustrei înarmați cu pistoale de 9 mm. pentru eventualitatea în care Antoneștii ar fi înarmați și ei ar încerca să-și croiască drumul cu pistolul și pentru vre-un eveniment imprevizibil ce ne-ar sili să-i suprimăm ca să nu ajungă-n mîna nemților. În clipa-n care am vrut să ridic problema Sănătescu, ce-o socotisem singurul "imprevizibil" primejdios, a sunat telefonul, telefonistul anunțînd două comunicări simultane și întrebînd - căci era omul nostru și-i persecuta pe adversari chiar pe chestiuni de prioritate - care să treacă înainte: dl. Ionnițiu sau dl. Mihai Antonescu? Regele i-a răspuns "Antonescu" și mi-a plasat receptorul la ureche ca să aud și eu fără să trec la aparatul dormitorului și să ne putem sfătui. Extrem de amabil și suav, Ioan s-a scuzat de a fi întîrziat atît răspunsul (căci era 12 fără 3, dar nici Mike nici eu nu ne emoționasem de întîrzierea ambelor comunicări și a soarelui lui Buzel, fiind convinși că se amîna vizita iar, chiar dacă ne-ar fi surprins antoneștii cu ea la 12, planul era cuasi gata, restul putînd fi făcut de mine cu Emilian în cursul audienței, iar

în privința libretului final eu îl liniștisem pe R. cu aceea că se putea retrage o clipă din salon ca să ne consulte când va vedea că trebuia pășit la ultimatum), dar totuși reușise să-l convingă pe Ionel cu greu a veni în audiență încă în dimineața aceasta la 12 și jumătate, rugînd în consecință pe M.S. să amîne prînzul pe ora 2, d-sa nerămînînd însă la masă căci nu se simțea bine și vroia să se culce pe nemîncate! Nu-și amîna plecarea în nici un caz, dar vruse să vină la palat la întoarcerea sa de "acolo". Vizita de azi îi deranja tot programul dar, față de argumentele ce i se invocasera s-a hotărît totuși a satisface dorința M.S. îi suflasem acesteia, la urechea liberă, să-l invite pe Bijlet la dejun, căci se putea înțelege după felul cum se exprimase că nu venea și el, și atunci ne scăpa, ceea ce iarăși trebuia evitat. Dar încă se scuză din nou, mai grațios, spunînd că se-nvoise cu Ionel să-i preia din audiențele "acelea" pentru a-i ușura programul permițîndu-i tocmai astfel a veni la M.S., la care Mike și mai sfabil îi răspunse cu mîgulirea că tablase ferm pe concursul lui fără de care nu se va ajunge la concluziuni practice căci tot el era cu ideile iar C. cu încheierea formală a hotărîrilor comune, rugîndu-l prin urmare insistent a-i da naibii pe "acei" care nu mai aveau nici un motiv ca să se agite acum cînd se termina "dădănașul" și pleca "acolo", așa că-i putea primi mîine. Stia doar că "în doi" lucrurile mergeau totdeauna tare greu și tot scopul întrevederii era unul pur practic nu protocolar iar, cum M. tot se culca, putea măcar d-lui, V.P., să rămînă la masă ca să se ajungă la fixarea amănuntelor de aplicare a hotărîrilor, în special în chestiunile bănești - eu eu suflîndu-i ultimele argumente șmecherești, știind că sfacerea exportului ce-o inventasem dimineața l-ar putea strage în special pentru clipele la diferențele de curs. Și, nada aceasta îl hotărî să promită a face tot posibilul pentru a veni și el. Suveranul, vrînd să fie însă sigur că vor veni amîndoi, mai adăugase: "Altfel, tot deranjul ar fi aproape inutil și preferabil să ne vedem după masă..." dar Bijlet obiectă că aceasta ar fi și mai greu realizabil, fiindcă Ionel era realmente istovit și vroia să se repanzeze bine înainte de a pleca și să nu decoleze prea tîrziu. Din cele 30 de minute cîștigate și care pentru noi însemnau azi cît o zi în vremuri calme, căci lucrasem pe un ritm în adevăr nebunesc de așară și de cînd vă vestea Snagovului mă simțeam literalmente bibluit de cel mai puternic stimulant nervos, aproape o treime trecuse cu convorbirea asta,

asa că am oftat neșurat când înfine Ioă a promis ferm a veni și el, dar poate nițel întârziat, ceea ce acum chiar ne convenea. Ioani știa deja mai mult decât noi, dintr-o abilită convorbire ce o pusese la cale între mătușa sa și soțul ei, drept care nu-l grăbise pe "Ginel" (cum se vorbea în cod despre Buzel) dar nici nu-l lăsase să plece din oraș cu toate că era improbabil ca Bij-bijleții să se poată ține de făgăduială de a veni la 12,30 și poate nici mai târziu înainte de masă. H.M. îi răspunse: "Nevertheless hurry up!" - la care Ioani asigură: "We'll be back right now" (Totuși grăbește-te însemnând și grăbiți-vă și resp. "Ne vom întoarce chiar acum"). Acest "Acum" avea să-nsemne după alte 20 de minute care ne-au permis să terminăm cu informarea însă nu completă a militarilor. Cu Emilian am vorbit deschis despre primejdia ce ar putea s-o prezinte pentru toată acțiunea, de mult convenită între toți factorii politici responsabili ai țării și Aliații, dacă vre-o ezitare de a M.C. ar crea o situație echivocă de care Antoneștii să poată profita ca să scape din palat și să-ntoarcă apoi meazul, chiar dacă s-ar fi învoit să colaboreze sau să demisioneze, sub imperiul unei reacțiuni germane reușite sau de ambiție, ciudă și răzbunare pentru ultimatul conspiratorului regal. El a înțeles perfect complicația izvorită din iluziile deșarte ce și le mai făcea S.C.M. că Antoneștii încă puteau fi aduși a colabora și nu vor trebui arestați chiar dacă se-ntîmpla de se împotriveau acțiunii, ci doar vremelnic reținuți pînă la trecerea pericolului răpirii lor, acceptînd integral răspunderea directă pentru reușita loviturii palatine interne și cu privire la primele măsuri defensive de luptă abia după actul arestării ce le-ar studia singur spre a nu-l distra pe Anton de la cealaltă treabă pînă ce nu va fi pus complet la punct cu echipa sa. Pentru a nu-l demoraliza nici pe Emilian, noi i-am tăgăduit faptul că declanșarea loviturii era fixată pe duminică la amiază și că nimeni nu era pregătit, dar l-am strunit în special pe două puncte esențiale: La Batalion și Siguranța Palatului nu trebuia să transpire nimic și să nu se simtă nici o mișcare, iar măsurile posterioare de apărarea incintelor lui trebuiau luate atît de discret încît să nu se știe nimic de către codoși înăuntrul, nici să se poată observa mișcări suspecte de afară. (Menționez că un plan de apărare a palatului fusese de mult pus la punct de Mike personal și discutat cu deamănăntul numai cu Emilian care ca tanchist fusese acela care adusese sub acoperirea de trofee două tancuri mari sovietice staționate

drept expoziție în curtea din fața palatului, pe care le repara-
serăm însă complet, le prevăzuse cu servanți instruiți și le apr-
vizionase tunul și mitralierele cu stocuri mari de muniție, iar în
curtea din spatele palatului cred că un "Tiger" nou și una sau
două tanchete de ale noastre. Peste 3/4 din efectivele Batalionu-
lui se aflau însă la Sinaia și urmaseră a fi aduse abia în ultima
clipă duminică la București pentru a nu se trezi suspiciunile nem-
ților și S.S.I.-ului drept care nici acum nu trebuiau aduse decît
pe-nserate). Apoi procedarăm la informarea lui Anton despre cele
stabilite cu Emilian privitor numai la arestare, nealarmarea nimă-
nui și faptul că acesta va comanda apărarea palatului și deci îi
va da ordinele în consecință abia ulterior arestării și-năfîrșit
Bibi primise individual I.O. cu detaliile executării lui ce-l pri-
veau în special pentru partea pazei Antoneștilor pînă la scoaterea
lor la noapte. Nici lui, nici măcar lui Dumitrescu nu li s-a spus
direct că nu trebuia să asculte de eventuale contraordine de ale
generalului Sănătescu, ci doar că le era strict interzis să execu-
te orice alt ordin contrar sau limitativ al aceluia primit acum
personal de la M.S. numai cu știrea mea și a colonelului Ionescu,
singuri în drept a le da semnalul, ordine suplimentare sau cel
de a nu-l aresta decît pe M.A., nimeni altul neavînd dreptul să
contramandese I.O. Am trecut printr-un prim moment de emoție cînd
aceste treburi au fost terminate cu 5 minute înainte de sosirea
lui Ioani cu Buzel în chiar clipa-n care telefonul sună din nou
pentru ca tot Ioă să ceară amînarea audienței pe ora 1, pe care
Mike s-a lăsat cu greu s-o accepte, fiindcă am fi avut timpul să
punem la punct libretul ultimatului pînă la sosirea Antoneștilor,
crezînd că erau la Snagov, dar Ioani spuse repede să primească
amînarea deoarece se aflau la Băneasa și puteau deci sosi la palat
în zece minute. Mi s-aflase că din vila Ionescu nu fuseseră evacuate
decît lucrurile de preț, tot restul rămînînd locului așa că era
perfect locuibilă, iar cum Bij decola de pe Băneasa, ținea să
ordone personal ce dorea să i se mai evacueze din cărți, obiecte
și efecte, să-și vadă mama la masa întîrziată pînă-n preajma de-
colării după somnul după amiezii, îi amînase lui Killinger audien-
ța de la 12 pe ora 1,30 și apoi 2 la vilă unde sosise cu Ioă și
ceilalți candidați la audiențe după primul telefon cînd Gersten-
berg îi anunțase că ora raidurilor americane era trecută și acum
se străduia să termine celelalte audiențe înainte de a veni la
C.N. Ne apucarăm deci de analiza celor ce urmau să fie spuse nu-
mai de R. și Sănătescu celor doi Antonești, cînd pe la 1 fură 2
acesta sosi explicînd că și el țînuse contactul telefonic cu C.N.

al C. și de aceea nu venise înainte. Ne confirmă acalmia relativă de-a lungul frontului, întrebându-se dacă ar putea fi deja rezultatul comunicării noastre retransmise în cursul dimineții la Ceir și de acolo la radio I.C.S. întru pregătirea asaltului final rusesc tot pentru duminică la 12, apoi orariul audiențelor conducătoriale și o diferență, simptomatică a blefului prezidențial, între programul subsecvent al M.A. anunțat d-sale de maiorul Zaharia și acel aflat de Ioani: primul dînd versiunea oficială a întoarcerii C. în București la sfîrșitul celei de a doua lui vizite pe frontul actual moldovenesc, care ar putea să fie și acel al săptămîinii, iar Davidescu anunțînd de mai multe zile și confirmînd și azi neveste-si că șeful nu va mai reveni acasă după această inspecție, Sănătescu propunîndu-și să clarifice acest punct de cu sosirea lui la palat, ca să nu i se pună eventual de pe acum chestiunea de încredere, ci tot duminică. Buzel, care-mi adoptase pe loc sugestia ca Mike să nu dea ultimatul înainte de a se fi reconsultat cu noi în birou, părăsind pentru cîteva minute audiența sub pretextul unui apel telefonic al R.M., făcu toate rezervele asupra amînării ultimatului pe vre-o altă zi în cazul mai mult decît probabil cînd C. ar refuza să ia în considerare actul răsturnării până la 27 crt. inclusiv. M-am apucat să avansăm mult în discuție cînd Bivolăș ne anunță că generalul Aldea, văzînd că nu i se lăsase vre-o vorbă și nu i se dădea nici un semn de viață, intrase singur la Mareșalat pe la biroul petițiilor și se afla la Cămară, avînd ceva urgent de anunțat. Evident că Bălăciaru a fost rugat să-l aducă imediat pe la ascensorul secret și pasajul subteran la C.N. și ajungînd în biroul M.S. i-a raportat ceea ce aflase de la un cunoscut de al lui din Cab. Mil. al M.A. și știam deja, dar reconfirmă versiunea Davidescu-Ioani și infirma cea Zaharia - Sănătescu, că Ionel pleca azi definitiv și prin urmare Aldea ne prevenea să nu cumva facă figura de a ne duce cu fofărlă și a nu veni la palat pînă la urmă. Abia terminase să-și exprime temerea cînd telefonul vilei ne chemă din nou spre a o sublinia: Bij personal de această dată rugă pe S. să nu se supere dacă cerea a doua amînare pe ora 1 și 1/2, căci pînă atunci ar termina șu cu K. și ar putea vorbi mai liniștit cu M.S. pînă la 2-2.1/2, din moment ce Ionel îl informase despre ce era vorba și aceste chestiuni nu cereau multă discuție. R. îi răspunse cam emoționat și înbufnat că era a treia amînare de la ora 12 pentru care îl poftise inițial, la care I.A. i-a replicat prompt că pe aia nu o acceptase deocam-

rece o primise nici cu-n sfert de oră înainte și n-ar fi putut ajunge la București în zece minute fiindcă el nu circula nebunește cu automobilul. Toți făcurăm semne disperate M.S. ca să accepte, pentru că din protestele sale ulterioare reșea că bătrînul propunea acum, ca să nu rederanjeze prînzul regal, a veni după amiază-n preajma decolării, astfel că Mike sîrî prin a primi a treia păsuire de 30 de minute adăugînd că-l ruga insistent să nu cumva oară alta. Era acum abia 1 fără un sfert, așa că propusei M.S. să dejunăm imediat ce s-ar putea, deși bucătarii fuseseră avizați că mîncam la 2, ca să nu rămînem nemîncăți pînă cîne știa cînd cu oesace ne aștepta astăzi. Toți găsim ideea strălucită, căci erau flămînzi de agitația dimineții, ordonai să fie servită masa regală cu orice s-ar găsi gătit, trebuind să fie terminată la 1 și jumătate. Sănătescu nu era nemulțumit de noua schimbare de program fiindcă avea aranjată o masă la 1 cu nu știu care generali mi se pare la Tătăranu unde urma să-l întilnească pe Racoviță care-l scăpase dimineața și unde cred că trebuia să vină și Potopescu, lăsîndu-ne numărul de telefon cu rugămintea să fie anunțat imediat ce s-ar afla din nou audiența Antoneștilor. Tin minte cu precizie că am fost serviți imediat cu "Hors d'oeuvres variés" neprevăzute pe meniu ca să dea bucătarului cărneturilor timpul să termine gătirea primului fel, fiind așezați la masa de minimă extensiune, deci totundă, numai cinci - Aldea și Buzescu la dreapta și stînga M.S. cu Ioani în dreapta mea - fiindcă și Emilian ceruse voie să dejuneze în oraș, excepțional, în interes familial, urmînd și el a fi chemat de Ioani dacă audiența era întîrziată. Mihai era nervos cum nu-l văzusem nici odată, avînd "la petit coeur" ("inimă mică" adică acea strîngere a ei precursorsare fricii), mărturisindu-ne că se simțea emoționat ca-ntotdeauna înainte de rîfueli cu C., iar acum cu atît mai mult cu cît era să fie cea finală, crucială și hotărîtoare pentru soarta țării, dar și securitatea personală a tuturor "complotiștilor" în cap cu monarhul și-n-tr-un moment ales de adversar care ne surprîdea fără guvern, fără declarațiile terminate, fără avizarea Aliaților pentru sprijinul măcar aerian, nici a militarilor noștri cei mai importanți (căci culmea ghinionului era că Mihail plecase dimineața la Sinaia pentru a se-ntoarce seara) și pe deasupra fără a se fi stabilit cum trebuia ataca problema cu ferocele ofine roșu. La masă era greu să discutăm subiectul cu pricină pentru că Aldea se descurca anevoios cu franceza. Aceasta era, în schimb de un calm surprinzător și înfr-

"formă rară", spunînd stăpînului că nu avea de ce să aibă nici o emoție, căci el Aldea rămînea în preajma lui și era gata să-l și bată pe acel nemernic la primul semn. Buzel era tăcut și gînditor, nu se emoționa, ci fiindcă se concentra, mîncînd cu poftă, asupra sfîrșitului textelor ce crezuse că avea tot timpul să le termine și poliseze pînă duminică, iar în plus căuta formula adecuată pentru libretul M.S. Ioani era în elementul său de supremă tensiune nervoasă, iar eu de asemenea, dar nițel oboșit și plictisit de a intra în luptă cu boala mea care se manifesta printr-o usturime și inflamație permanente și demoralizante. Totuși, eu am propus să nu pierdem timpul cu masa, ci să discutăm subiectul spinos, sugerînd scindarea convorbirii cu Bijbijeții în trei părți: sub pretextul obiectului oficial al audienței, lungit pe cît posibil ca să cîștigăm timp care, odată ce-l aveam la C.N., lucra în defavoarea noastră, R. trebuia să ridice efectiv ca introducerea problema măsurilor conservatoare, trecînd de la ele la perspectivele ce le-am face necesare, iar de aici la descoaserea C. pe tema planurilor lui politice și militare, lăsîndu-l întîi să-și desvolte toată teza fără contraziceri pînă la punctul unde s-ar vedea că nu intenționa deloc să capituleze; a doua parte ar porni cu încercarea mai mult a lui Sănătescu la început și doar cîte o intervenție de a M.S. adresată mai degrabă lui Ioă, în chip de invitație a se ralia acum în fine tezei noastre, de a-l convinge pe C. cu binele învedere răsturnarea cu alți ochelari, desvăluindu-i treptat dorința Cor. de a o săvîrși chiar zilele astea cel tîrziu duminică, înainte de sosirea acelei divizii S.S. cu fraze din ce în ce mai insistente ale M.S., adresate de acum direct M.A., dar nu în chip de poruncă ci de apel la acel care putea și trebuia să facă ceea ce toată lumea aștepta de la el și măgulindu-l pe dînsul și pe Ioă prin epitete lăudăroase de felul "salvatori ai neamului" etc... ca apoi, numai dacă toată această sinceră și inimoasă pledoarie ar întîmpina o rezistență categorică, să se treacă la partea a treia în care, tot progresiv, Sănătescu mai direct și deschis decît M.S. să-i oglindească dezastrul ce ne-ar aștepta dacă-l lăsăm să-și aplice mai departe planurile, să-i reamintească înseși vorbele lui spuse în atelierul Carmen Silvei, apoi la cearinul de la Foișor și în fine în preajma dejunului cînd fusese atît de vesel că R. îi refuzase predarea conducerii, să-i sugereze a-l lăsa pe Ioă a da lovitura dacă d-sa nu vroia să-și caale "cuvîntul de soldat" față de Hitler și în sfîrșit să-i dea de înțeles că acum toată țara și Coroana în fruntea ei nu-i mai pu-

tean aproba politica. Desigur că, ajunsă la acest punct, discuția se va solda fie cu o tendință la concesii din partea bătrînului, fie cu o scenă violentă. În ambele cazuri, S. trebuia atunci să se uite la ceas și să ceară întreruperea ei pentru cinci minute pe motivul telefonului de dat R.M. sau nevoia unei aspirine, ca să se consulte cu noi asupra concluziei de tras, căci în cazul f. improbabil în care ar accepta să dea lovitura acum sau să-i cedeze lui Ioă puterea în acest scop, trebuia informat despre comunicarea făcută Aliatilor și deci imposibilitatea plecării lui pe front, ceea ce ar necesita o analiză a situației cu participarea noastră pentru a pune la punct noul plan de acțiune probabil tot cu concluzia că lovitura trebuia dată azi sau cel tîrziu mîine din cauza lui Killinger care s-ar alarma de neplecarea pe front și nona interesătură cauzată de audiența de la palat; iar în celălalt caz, urma ultimatumul care deci era singurul libret ce trebuia reținut de stăpîn. - Toți s-au raliat acestei scheme și Buzel, nițel șifonat că nu o propusese el, începuse a formula pe franțuzește - cum vorbisem și eu - termenii ultimatumului, cînd sună telefonul și Ioani se repezi ca să răspundă venind după o clipă să-l roage pe Mike a vorbi tot cu Bij. Era atunci exact 1 și un sfert și ajunsesem deja la felul dulce, așa că ridicîndu-ne cu S. - am și urmat în birou, Ioani și Buzel fugind la aparatele din dormitor și hol ca să asculte convorbirea, iar eu ca adineauri ciupind-o din receptorul M.S. Cu vocea sa urîță, nazală și metalică, de alamă care în telefon suna ca vibrațiile unei cutii de tinichea, I.A. spuse textual: "Sire, să fiu iertat pentru a treia amîinare, dar mai am de lămurit cu E.S. reprezentantul Reichului cîteva chestiuni prea importante ca să fie remise pentru o altă convorbire, așa că vă rog să mă lăsați pe după masă căci sînt prea trudit ca să nu-mi îngăduiți o oră de odihnă: la trei voi fi la palat". De pe pragul ușii spre hol, Aldea a transmis apelul lui Buzel de a nu-l slăbi de această dată, așa că Mike i-a răspuns: "D-le Mareșal, cu o oră de somn și poate nici stît nu faceți decît să vă obosiți mai rău; întrerupeți convorbirea cu Killinger, amîinînd-o pentru preajma decolării, veniți imediat aici și vă asigur că într-o oră vom isprăvi tot ce avem de discutat iar apoi puteți dormi cu ceasurile". Bij a răspuns: "Nu pot căci plec la 5 sau chiar înainte, imediat după audiența M.V., iar acum nu mă simt bine și am nevoie doar de un scurt repans. Il las pe Ioă să vă convingă...." și Bijlet pledă timp de zece minute încheiate stît de călduros canza patronului spunînd că nu dormise decît una din șase dumină de ore de cînd s-a întors de pe front și

era om bătrîn și bolnav, nu ca M.S. care, fiind la o treime din vîrsta C- și cu o sănătate de fier, nu putea înțelege că era la capătul rezistenței sale "-și-și făcea milă să-l privești", încît în cele din urmă, Mike a cedat, spunînd pe un ton aproape plîngăreț: "Vezi acum că am avut dreptate?! De exact un ceas și jumătate Mareșalul vorbește cu nenții săi în loc să fi venit la mine și terminat de mult treburile noastre ce nu l-ar fi oboșit în halul ăsta și pe ei i-ar fi primit la 3. Te-am rugat să mi-l aduci, mi-ai promis formal și nu te-ai ținut de cuvînt! Să știi că nu-i voiu ierta nici odată acest afront: dacă-mi trage chiulul să plece fără a mă fi văzut, a terminat-o definitiv cu mine și va trage consecințele..." (cu dictaseam ultima frază spusă de Mike încet, ezitant și prea timid). Ioș se speriasse și retorcă precipitat: "Vai de mine, Maiestate, să nici nu vă gîndiți la așa ceva; pe onoarea mea că vrea să vină la 3, odihnit și fără grija de a mai avea vre-un alt impediment, ca să stea liniștit de vorbă cu M.V. pînă la decolare. Așa vom avea mai mult timp cu el iar Măria Ta vei fi informat de toate celelalte discuții și ultimele vești și hotărîri, ceea ce-i mult prea bine, nu pot să spun de ce prin telefon". Regele i-a răspuns, tot la dictarea mea: "Nu vă mai cer cuvîntul pentru că tot nu vă țineți de el; atît spun, nu permit nimănui să-și bată joc de mine - dacă nu va veni, veți trage consecințele amîndoi - te fac personal responsabil pentru respectarea voinței mele - așa că vă aștept la 3 fix", și i-a închis aparatul în nas. Buzel a venit îmbujorat strigînd: "F. bine, dar ați vorbit așa de încet încît abia se mai auzea, cred că amenințarea nu-i va pune din nou pe gînduri: i-ați speriat tocmai cît trebuie și vor veni!". Dar Ioani mi-a făcut cu degetul spunînd: "Baroane, ați fost cam imprudent: lui Bij amenințarea îi va retrezi suspiciunile și nu va veni!: Am răspuns: "Fără nici un risc, nu dobîndești nimic în lume; cu săhărelul nu a mers, poate că-mpunsătura asta va avea mai mult efect iar, de nu, "tant pi pour lui" (cu atît mai rău pentru el) deoarece duminică va risca mai mult pe front decît azi soi, căci va trebui împușcat dacă nu se reușește arestarea în mijlocul ștabilor lui!" Mike, Ioani și Aldea fiind tustrei mari amatori de dulciuri, au propus terminarea mesei fiindcă acum nu mai eram așa de grăbiți, uitînd de promisiunea de a-i chema pe Șă-nătescu și Emilian, ceea ce apoi am făcut cu Ioani simultan, căci aveam multe fire cu orașul, spre mulțumirea primului om.

- 1480 -

era încă la țuici deoarece majoritatea musafirilor încă nu sosise. M-a rugat să spun stăpînului a "nu se enerva dacă va sosi nițel întîrziat pentru că nu putea lăsa neterminată "chestia aia cu care era însărcinat", știam eu care și de altfel azi nu mai avea nici un rost să nu particip eu la convorbirea, așa că nu va fi singur cu amîndoi. M-am protestat fiindcă mă gîndii că pentru ceea ce trebuia discutat azi eu voiu ști să dozez "crescendo"-ul mai diplomatic decît succesul meu la Mareșalat. Suvranul nu a fost însă de aceeaș părere deoarece socotea că prezența mea, neobișnuită de la criză-nooace, îl va surprinde ca suspectă pe bătrîn, îl va indispuce și va compromite șansele și așa minime ale unui acord încordînd atmosfera, înveninînd debaterile și precipitînd ruptura, ceea ce nu era de dorit fiindcă pornirea acțiunii trebuia întîrziată cît mai mult către seară cînd toate mișcările noastre se vor putea face mai neobservate. Aldea l-a contrazis cu argumentul că n-aveam guvern și trebuia să-l avem cel mai tîrziu pînă la orele 20, cînd asculta la radio cea mai multă lume iar, pentru armata de pe front întoarcerea armelor era mult mai complicată noaptea, dînd loc la mai mare debandadă drept care se fixase ora H. duminică și la amiază. În timpul brînzei și al fructelor a început dezbaterile, firește tot pe franțuzește, a problemei ce o reactualizase fraza mea relativă la eventualitatea arestării C. pe front, eu expunînd planul desvîluit M.S. cînd se afla în baie, tustrei aprobîndu-l întocmai cu preferința pentru plecarea mea cu Ică fără Sănătescu, căci acesta și acolo, poate chiar mai mult decît aici, ar căuta compromisul cu Ionel, pe cînd Racoviță, Dragomir, Crețulescu ș.a. vor face mai sigur un "pronunciamento", fără nici o nevoie de intervenție pistolară, eu trebuind doar să veghez la arestarea și paza efectivă a ambilor Antonești nepărăsindu-i o clipă pînă la sosirea lor pe aerodromul Popești-Leordeni și impușcîndu-i doar în caz de contra lovitură dată de nemici sau de niște ofițeri antonescieni. Regele a obiectat că, pentru o atare misiune, Emilian era mai indicat întrucît ca ofițer va ști să ia măsurile necesare pentru evitarea execuției iar dacă totuși ar fi necesară nu o va face personal ci printr-un soldat, pe cînd eu n-aș mai putea rămîne la C.R. după un asemenea act, care oricît de salvator ar fi pentru țară, rămînea totuși o crimă ce mi-ar păta reputația și m-ar împiedica să mai joc un rol politic în țară. Eu am răspuns că grija M.S. pentru viitorul meu era f. neîncătoare, dar că, pe de altă parte, de mine nu s-ar putea spune că am săvîrșit atentatul în numele

M.S.ci din ură personală pentru faptul că antoneștii încercaseră să mă lichideze în martie 43, trimițându-mă pe front în primă linie ca pedeapsă, pe când ordinul dat de un A.R.unui soldat era indirect un I.O.astfel că toți dușmanii Coroanei și dinastiei vor spune: "Tel père tel fils". (Așa cum e tatăl este și fiul) acuzînd pe R. de o crimă mai impopulară decît acea din oct.38 de la Jilava.eram deja la cafele în birou cînd Aldea a spus că el avea mai mulți devotați, ofițeri din anturajul M.A.,care nu s-ar sîfi să ia asupra lor oprobiul public dacă ar avea garanția de a nu fi dezavuați din nou de Mania cum a fost col. Precup. Ioani a venit cu comparația dezavantajoasă pentru ofițerimea noastră cu cea sîrbă care nu ezita să se sacrifice ori de cîte ori salvarea patriei le-o cerea, la care Aldea i-a replicat că politicienii sîrbi erau solidari cu armata pe cînd ai noștri nu făceau decît să- ceară sacrificii pentru a-i da apoi în cap. Nu știu ce discuții au urmat pentrucă am cerut permisiune M.S.să-l imit pe Bij pentru-un ceas ca să-l pot înfrunta cu nervii liniștiți, dar în loc să dorm am tras o baie fierbinte și vre-o duzină de spălături tot atît de științifice ce cele ale doctororilor Cîrstea și Burghela și apoi mi-am făcut bagajele pentru orice caz. În tot timpul acesta fidelul meu tovarăș și prim colaborator în cele "tehnice" Bălăceanu - a fost însăfîșit inițiat de mine în marele secret al zilei, dar numai într-atît cît trebuia: "Antoneștii vin la 3 și Vodă îi va pune în fața dilemei de a eși din război sau demisiona; în primul caz vor rămînea oaspeții noștri ca să nu se tragă chinul la plecare din palat sau să nu fie răpiți de nemți ca Mussolini, comandînd acțiunea care va însemna războiul cu Reichul și Ungaria, alături de sovietici cu sprijinul aerian anglo-american, în celălalt, vor fi arestați și băgați în loc ascuns, nu la palat, iar B.P.D.va forma un guvern Mania, cu Internele, Războiul și Comunicațiile în mîinile unor generali devotați M.S. la palat nu știau decît Vodă, Sănătescu, eu, dl.Ionnițiu și col.Familian Ionescu, așa că dînsul era acum al șaselea, dar eu îl inițiasem fără aprobarea nimănui, ca să știe ce pățeam dacă trăda secretul. De vorbit nu putea decît cu mine; de făcut avea următoarele "mașinața lui să fie aprovizionată și cu cauciucurile și frînele în regulă și gata plasată de eșire lîngă poarta Batalionului, căci în cazul probabil al arestării vom trebui să-l găsim pe Pătrușcoanu prin Belu ca să revenim cu-n aparat de înregistrat discuri și un tehnician desigur comunist cu care vom reveni tot pe la garaje și că-l va instala pe șest în camera emisiunilor; Motociclistii

palatului să-și aibă motocicletă mare cu side-car alimentată și-n perfectă stare, iar "de sanchi" pentru-un drum lung la țară diseară; Brănescu (sergentul Mareșalatului) idem în palat fiindcă vom avea nevoie de el pentru dezarmarea agenților însoțitori ai Antoneștilor; Moș Codreanu și adjunctul lui idem iar d-lui să-mi pregătească 24 de decrete din care toate Secretariatele și Subsecretariatele de Stat minus Propaganda și Presa ce intra iarăși ca Direcții la Externe și Seful M.St.M.să fie gata scrise, minus mmele titularului, de el personal în biroul meu în secret iar celelalte neprevăzute în alb, să ia asupra-și pistolul de 9 mm. polonez al contelui Roman Potocki din sertarul biroului meu și să nu plece nicăieri până ce-l voi chema la C.N. în preajma arestării, urmînd a bara discret ușa de eșire din hol spre vestibul. L-am mai spus să nu-și aducă nici un bagaj de acasă la palat, căci acesta va fi bombardat de Luftwaffe cu siguranță, drept care-mă înconsem bagajele spre a le scoate din palat, rugîndu-l să mi le ducă treptat pe șest ascunse în toaleta biroului meu, că toate ordinele de mai sus nu trebuiau date înainte de sosirea Antoneștilor și chiar atunci f. discret ca să nu simtă nimeni și mai ales nici un codoș vre-o mișcare suspectă-n palat și că, dacă va fi cazul să plec, venea cu mine, dar că speram că nu va fi nevoie, adică nu vom pierde capitala, spunîndu-i că va avea tot timpul să-și ia lucrările dar nu familia. Apoi i-am destăinuit că Sănătescu era singurul neinformați de pregătirile "mele" pentru arestarea Antoneștilor și că ar putea să ne facă greutăți din cauza prieteniei sale cu bătrînul și că-n caz de obstrucție nu trebuia să ezite a asculta de orice ordin ce-l voi da eu, întrucît aveam acoperirea 1000% a M.S. și șefilor B.P.D., că generalul Aldea și Buzeghi erau natural tot în curent cu toate, dar că d-lui nu trebuia să se facă a ști nimic de la mine chiar cînd d-lor îi vor vorbi de secret. Îl informasem pentru că merita toată încrederea M.S. și a noastră după tot ce făcuse de atîta vreme pentru pregătirea acțiunii de răsturnare a regimului dictatorial profascist și întoarcerea armelor care va fi un act mare pe plan național și internațional deoarece va fi o lovitură teribilă pentru Reich scurtînd războiul cu cel puțin 6 luni poate chiar un an, căci Hitler ținea ferm pe lealismul M.A. și nu se aștepta cîtuși de puțin să piardă într-o clipă toată armata sa din România, petrolul și marile rezervoare de alimente ce-l conștătuiesem pentru Reich, fără a mai socoti că frontul va fi pe Tisa

și Dunăre într-o săptămână-două, iar toată țara și armata noastră dintr-o clipă ajunse din aliate nu neutre ci dușmane. Făcea să trăiești acest moment istoric, să contribui la el și chiar să-ți dai pielea la nevoie! L-am întrebat dacă dormise și mâncase bine și cum se simțea la aflarea acestei senzații și mi-a răspuns că-n formă mare și fericit de încrederea ce-i acordam, la care i-am strâns mina și i-am spus că mă bizuiam ca și-nainte total pe ajutorul lui, că va merge f. greu și vor fi momente penibile, dar nu trebuia să uite nici o clipă că salvam țara de prăpăd, adăugând căci terminasem cu împachetatul bagajelor lăsându-mi doar obiectele de toaletă la baie, pijama și cărțile ce le citeam pe nopțieră, încărcându-mi Radom-ul polonez nou nout pe care Mike mi-l făcuse cadou pentru că trăgeam cu el mai precis decât cu toate celelalte ce le aveam, la țintele Batalionului de la Sinaia unde făcusem deseori trageri cu Mike, Ioani și agenții Siguranței (care nu știau să tragă). "Aveam încă o jumătate de oră până la sosirea lor, așa că mă duc la Ullea, care nu trebuie să știe nimic fiindcă-i prea fricos, ca să-l rog a-i primi cu Emilian pe Antonești căci Sănătescu ar putea să-ntîrzie și atunci eu îi voi aștepta la C.M. și participa în locul lui la audiență; iată cheia de la sertarul biroului unde-i pistolul lui Potocki și două cutii cu câte 25 de cartușe; sper că știi să-l încarci și să umblii cu el - ia și cutiile căci nu se știe dacă nu vom avea nevoie de ele!" M-a asigurat că știa, așa că nu mi-am dat osteneala să-i arăt sistemul nițel diferit al aceluia Radom tip 1920. Pe Ullea l-am rugat să nu plece azi după masă de la palat căci, în mare secret, îi confiam că audiența s-ar putea solda cu-n Consiliu de Coroană restrâns la câțiva membrii ai guvernului și alte personaje, ținut în mare taină față de nemți, astfel încât vom avea desigur nevoie de serviciile lui pentru a-i primi și introduce la M.S. L-am rugat de asemenea să fie cât mai atent și sfăbil cu bătrînul care părea să fie f. abătut, demoralizat, adăugînd că n-ar fi exclus să caute a scăpa de conducere printr-o formulă loacă sau vre-o combinație cu opoziția și un general de încredere al S. și al lui, dar că nu era cazul să vorbească de chestiune "ante festum"; iar lui Emilian l-am spus separat că-n sectorul nostru totul era pus la punct, dar că d-lui trebuia să aibă mare grijă a nu porni înainte de a fi primit semnalul meu fiindcă R. trebuia să iese odată înainte de a da ultimatul venind să ne consulte în birou, așa că s-ar putea să confunde această plecare cu cea finală. Si el era gata de acțiune căci avusese timpul să discute cu Dumitrescu în detaliu toate măsurile post-operative de luat în

de luat în condiții optime. Singurul bai era că aveam mult prea puțini soldați - o companie - pentru a face față situației dacă intervenea regimentul I.A. Toată nădejdea era în tancuri și mitraliere și din fericire aveam armament și muniție "oacășu". Se făcuse 3 fără 10, așa că am plecat la C.N. unde cei patru conspiratori mă așteptau deja nerăbdători. Regele își învățase suasi pe de rost lecția și Buzel lucrase la biroul regal terminând declarațiile; făcuse de asemenea înainte un proiect pentru Maniu și acel ce l-ar ține dacă era numit Ministru de Externe, dar n-am avut timpul să le citesc fiindcă la 3 și 1 minut în loc de minus 1, Ioani îmi anunță triumfător: "Ce-am spus, baroane, Bijlet singur cu geanta lui de cioclu!" Ne uitaserăm pe geam cu speranța că Bij va apărea după el, dar Ioă era singur între Ullea și Emilian mergând ca un păun, dar agitându-și capul și mâinile gesticulând în timp ce le vorbea surzind ca o cocotă galeșă și păguboasă. Mike a spus: "Nemai pomenit, nu merită cruțat, Aldea are dreptate, dar nu trebuie să fie văzut aici: în schimb Buzzești te rog să asiești la audiență pentru a mă ajuta să-l convingem a-l obliga pe Bij să vină imediat. Ești Directorul Cabinetului Externelor așa că n-are de ce să se formalizeze dacă-i voi spune că te-am chemat pentru a cunoaște ultimele depeșe de la legății despre care Bijlet nu mi-a mai vorbit de mult". Eu l-am primit singur și introdus în salon, Ullea retrăgându-se dar Emilian rămânând în hol. După câteva clipe S. a sosit urmat de Buzzești și Ioani. Pînă-atunci întrebasesem extrem de grav, încruntat, indignat și neprietenos: "Cum se poate una ca asta - acum ce pretexte mai invoacă patronul dvs.?" la care Ioă mi-a răspuns f. jenat: "Sînt înzestrat cu depline puteri pentru a trata și stabili orice aranjament cu M.S. în numele guvernului și al Statului în locul Conducătorului!" A vrut să continue, dar atunci R. a intrat, cu fruntea încrățită și buzele strînse, fulgerîndu-l pe Bijlet cu ochii și trăsîndu-l cu: "Dacă situația țării n-ar fi atît de critică și interesul general nu n-ar sili să-mi fac datoria pînă la capăt mai conștiincios decît dvs., nu v-ași fi primit deloc acum, d-le V.P." și așezîndu-se fără a-i da mîna cu-n gest, nu către el, ci pentru toți de a putea lua loc, și-a aprins rapid o țigară făcîndu-se mai enervat și mirat decît era. Ioă s-a grăbit să repete că obținuse deslegarea de la M.A. să rezolve orice problemă valabil în numele lui, astfel că practic nu se aducea nici un prejudiciu Coroanei, prin faptul că acesta îl delegase pe el a sta la dispoziția M.S. pentru orice înțelegere

privitoare la măsurile conservatorii ridicate în audiențele anterioare și pentru orice informație și lămurire a situației și planurilor sale politice și militare. "Asupra situației sint perfect informat și lămurit iar despre chestiunile militare nu discut cu militarii: în calitatea mea de Cap al Statului și Șef Suprem al Armatei, am cerut și cer să-mi raporteze personal Primul Ministru și comandant al forțelor armate, pe care eu l-am numit în aceste funcțiuni și învestit cu puterile limitate ce le deține și înărmăcinat cu conducerea treburilor publice și căruiu am prin urmare și dreptul să i le revoc oricând ca și acel de a-i cere socoteală pentru gestiunea lor.- D-l. M.A. pare să fi uitat acestea dar eu nu le uit și vă rog să-i cereți din partea mea a veni imediat la raport dacă mai vrea să aibă orice fel de relații cu Factorul Constituțional!" Mike îi arătase cu degetul aparatul telefonic camuflat sub o mesă și-i spusese: "Vă rog să-i comunicați cele ce vi le-am spus în fața mea!" Bijet se făcuse cam verzui, căci Mike i se adresase de ani de zile cu formula mai intimă de d-ta și nu-i vorbise niciodată pe acest ton autoritar, înamical și dezagrabil, nici nu-i făcuse vreodată figura de a nu-i da mină și a nu-i răspunde la salut, iar acum îl soma pur și simplu să pornească o nouă criză între Corcană și Conducător, într-un moment f. nepriețnic pentru acesta, ceea ce exprima astfel: "Sire, îngăduiți-mi mai întâi să vă explic cum se face că nu a venit cu mină: eu sunt de vină că nu am lămurit-o M.V. mai întâi și pentru faptul că nu-i aici cu noi! Audiența lui Killinger - de o importanță covârșitoare pentru țară - a ținut până la 2 fără un sfert și bietul Mareșal a ajuns să se așterne abia la 2. Neputînd adormi de enervare, m-a chemat la 2 și un sfert în dormitorul său ca să-mi spun: "Vodă a avut dreptate, o oră de somn e mai mult un chin și nici nu reușesc să adorm fără somnifer; ați fi trebuit să termin cu toate obligațiile mele înainte de a mă culca. Așa i-am deranjat masa și chiar programul zilei și tot nu pot ajunge odihnit pe front. Întreabă dacă n-am putea merge acuma la palat sau atunci dute tu, înainte, la 3 și veri dacă mai e indispensabil să vin și eu. Îți dau depline puteri să reprezinti interesele Statului în chestiunea tablourilor, a exportului și a yachtului și ce o mai fi de aranjat. Cantă numai ca tablourile să fie depuse în numele Statului care va suporta atunci și costul tuturor lucrărilor de restaurare pe care și așa ar fi trebuit să i le plătească M.S., al transportului și chiriei pentru depozitare; cu devizele chestiunea e mai complexă căci Statul nu-i poate face credit pe averea regală din țară iar mari lichidități nu are R: pentru ce are poate lua fr.elv., dar nici chiar la

cursul oficial care nu mai corespunde, iar la cel negru n-are nevoie de B.N. pentru transfer, căci i-l face orice bancă particulară, deci trebuie stabilit cu un curs mijlociu; cât despre yacht eu n-am nimit împotriva trimiterii lui la Constantinopol dacă Măcelaru garantează că va sosi, dar ca să trimitem sur cu el mi se pare prea riscant. De problema acestuia ne vom ocupa noi în timp util. Informațiile și planurile noastre le știți ca și mine din moment ce ^{și} asistat la toate consiliile și audiențele mele. Într-o săptămână, cel mult zece zile, voi fi la Predeal și atunci voi putea vedea liniștit pe M.M.L. la Sinaia. Explică tu situația și că sînt realmente istovit iar, dacă totuși ar fi necesar să vin, trepădă-mă olt mai tîrziu olt și așa amina plecarea pe ora 6". Bijlet ne descriesese acest tablou atît de cursiv și sincer încît nu știusem ce să îi răspundem. Eu am întrerupt tăcerea spunînd: "D-le V.P., eu sînt precis informat de către o persoană din guvernul dvs. care vă e prieten și nu minte, că ați dispus încă din 19 oct. evacuarea tuturor domiciliilor dvs. la Poiana Sibiului, Răltiniș și Rășinari, că C.G. se mută la "Dumbrăvița" (am știut și spus numele real) că guvernul îi va urma în curînd instalîndu-se tot prin Fîrnave, că M.A. nu se mai va întoarce deloc în capitală nici la Snagov ci pregătește în secret totul pentru a evacua complet Vechiul Regat și a lupta pe linia Carpaților. - Despre toate aceste planuri nu ne-ați vorbit nici un cuvînt! Acele militare le știți pe de rost iar afacerea cu intervenția turcă nu ne interesează. Nimeni nu vrea să-l îmbolnăvească pe dl. M., dar faptul de a fi stat 72 de ore în preajma capitalei în care R. s-a mutat numai pentru a-l putea vedea în toropeala aceasta și cu riscul raidurilor aliate, comunicîndu-i acest fapt prin dvs. anticipat duminică dimineața și de atunci reîterat ori de cîte ori ați venit în audiență, pentru ca să accepte a dejuna joi și duminică la C.N. iar apoi să decidă a o șterge englezește, ca să scape de presiunile conjuncte ale opoziției, cu o zi înainte, iar în acea zi să fie solicitat de patru ori cu insistență de către Capul Statului personal a nu pleca fără a-l fi vizitat ca apoi să se culce fiindcă toată dimineața a primit în audiențe pe niște noți de clasă a doua e totuși o chestie cam lată! Iar acum chiar dvs. ați anunțat M.S. că M.A. nu se mai întoarce la București, ci la Predeal, după zece în loc de 3-4 zile cum fusese vorba azi dimineață. Cine mai poate să se bazeze pe declarațiile dvs.? Din jumătate în jumătate de oră vă schimbăți programul și, ceea ce este mai rău, aceluși stăpînului dvs., nu din cauza

38

unor evenimente grave sau de importanță chiar covârșitoare - căci vă pot spune dinainte ce s-a discutat cu Killinger și ce ați cerut din nou Fuhrerului - ci pentru niște treburi curente ale unor oameni de stat, iar în aceeași zi vă contraziceți între orele 11 și 15: ce veți face când rușii vor fi la Predeal, dacă de pe acum v-ați pierdut cumpătul ca să nu zic capul?" A vrut să mă-nterupă, dar nu l-am lăsat, ci ridicând vocea am adăugat rapid: "De o duzină de ori dvs. m-ați invitat să vă fiu prieten și să vă vorbesc sincer și deschis; de aia îmi îngădui să vă spun în prezența stăpînului nostru și față de care eu nu fac secrete și a unor prieteni intimi, de discrețiunea căroră nici S. nici eu nu ne îndoim, că este mai mult în interesul dvs. decît al M.S. ca la ora aceasta să nu aveți secrete și atitudini echivoce față de acei ce s-au purtat întotdeauna mai leal cu dvs. decît viceversa: sfatul meu prietenesc este acela ca dvs. să nu evitați o explicație francă, completă și imediată cu acel care este singurul factor pe care vă mai puteți baza în țară în ziua de astăzi, dacă nu vreți să pierdeți iremediabil și încrederea și sprijinul lui". Bijlet a intrat din clipa aceea în zona ghinionului negru din care nu mai avea să iese pînă la moarte, căci se pregătise să-mi dea un răspuns magistral cînd ușa se deschise și Sănătescu apărură salutînd pe R. cu deosebită reverență spre a marca diferența între poziția sa și aceea a Antoneștilor iar, prinzînd din zbor ultimele mele cuvinte amenințătoare și neavînd nici un fel de considerație sau simpatie pentru acel căruia fuseseră adresate, a sărit și el asupra lui: "Păi să poate! Ce vorbirăm și ce făcurăți? Ați înnebunit complet? Ce-i cu Ionel, trebuie să mă duc eu după el? N-ați fost în stare să-i explicați că Vodă vre să-l vadă pe el, nu pe dvs.?" iar către Vodă: "Sire, de această dată, să fi crezînd ce-o vrea, că-l atragem într-o cursă ca să cîntăm prohodul politicii sale sau ba, eu zic să-i telefonăm în bloc iar, dacă nici atunci nu se simte, mă duc să-i vorbesc oltește din moment ce dl. V.P. este incapabil să se țină de cuvîntul său. Că nici așa nu mai merge, dacă d-lor nu înțeleg limba oamenilor civilizați!" Buzetăi tăcuse diplomatic pînă atunci rezervîndu-și avantajul de a interveni cu folos abia la momentul psihologic și, socotindu-l sosit, apuse șefului său departamental: "Dle Ministru și eu îmi permit să vă sugerez a nu pierde prilejul unui tir de orizont, eminamente util pentru toți. M.S. m-a chemat pentru a-mi cere avizul despre soarta yachtului la Istanbul în cazul în care Turcia ar interveni iar noi nu vom fi recunoscători ca aliați luptînd împotriva Germaniei și dacă tableurile ar fi sa-

pase vâmi elvețiene; dar văd că lipsa unei lămuriri generale asupra fondului problemelor ce au ridicat aceste chestiuni secundare a creat o atmosferă de echivoc în raporturile între M.S. și C. care nu poate dăinui pe toată durata absenței d-lui fără riscul unor inconveniente pentru stabilitatea guvernului, considerind tensiunea crescîndă-n opinia publică ca urmare a veștilor alarmante din Moldova. Cred că ați avea numai de cîștigat dintr-o întîlnire între cei doi factori responsabili de situația țării în cursul următoarelor mari evenimente pendinte față de opinia internă și externă". În timp ce Mike comenta tot cu demonstrativă indignare față de purtarea incalificabilă a "tîzului dumatăle" cu M.C. prezumția că ar mai "înghiți-o și pe asta fără să reacționeze așa cum se cuvenea", iar Buzel continua să-l pistoneze pe Ministrul Externalor în sensul oportunității unui colocviu regal cu generalisimul care-și tăia punțile cu baza puterii fugind cum vroia de orice control senatorial și dezbărindu-se imprudent de răspunderi prea grele pe spinarea consulatului lipsit de suficientă libertate de acțiune pentru a putea preîntîmpina, singur în absența lui, crescînda criză de încredere în politica misterioasă a conducerii ce se manifesta din ce în ce mai insistențda către toată opinia politică în jurul Factorului Constituțional asupra acestuia, dîndu-i astfel a înțelege că era momentul ca pro-consulul să preia toată puterea sau să-i decline atribuțiile fictive ce-i paralizau orice inițiativă susceptibilă de a o întări prin readaptarea politicii conducătoriale la întorsătura din ce în ce mai accelerată a coordonatelor ei, Ioani își împărtășî , cu vocea ridicată dinadins la intenția urechilor interinare și-ntro germană inteligibilă și elevilor din a patra secundară, impresia sa că "heute ist nur der Kleine Schuld - der Alte wollte schon kommen" (azi numai micul e vinovat - bătrînul vroia deja să vină), așa că, sub această grihdină de presiuni de toate calibrele, E.M. se offeri brusc a pleca pe loc după Ionel, dar oferta lui, pronunțată pe deasupra pe un ton menit a proba că-nțelegea odată-n plus să se jertfească fără prea mari speranțe de a-și vedea sacrificiul răsplătit printr-o victorie, nu întîlni nici umbra vre-unei aprobări. Ioani fu acel care dădu prompt expresie sentimentului general: "N-ați spus că Mareșalul v-a și propus ca să-l ținem dacă totuși ar fi necesar să vină?! Pentru a-l ține nu văd de ce nu i-ați telefonat! Azi majoritatea abonaților la telefoane cer a fi treziți de centrală, iar deranjîndu-vă pînă la vîlă îi mai și pierdeți timpul cu totul inutil! Vădîm nemulțumit cu o soluție ce-l împiedica să mai saboteze întrevăde-

rea de care vocea interioară a instinctului conservării îl prevenea de a se feri, Ioă apucă șovăitor minerul aparatului drăcesc, creator de atâtea bucurii și foloase dar și de tot atâtea blestemății și ponsoase, cerînd, cu o voce în efectele intimidatoare ale căreia nici el nu mai credea prea mult, să i se dea legătura cu dl. conducător. Ioani eși discret ca să asculte convorbirea, cu toate că nu s-ar fi putut prevala de vorbele genuine ale trezitu-lui, auzite astfel, în cazul răstălmăcirii lor. Drăcească inven-ție într-adevăr anglosaxonă pentru pătrunderea în viața intimă a omului și detectarea minciunilor convenționale ale societății, căci vocea unchiului său îi relevă indiscretului Mircea că Bij era la masă-n sindrofia familială-n care Bijlet îl lăsase cu muieretul vilei-n jurul măsii și n-ar vrea să fie deranjat pînă ce nu o termina! Ioă ne lămură însă asupra întîrzierii de a răs-punde la apel prin lipsa telefonului în dormitor și deci nevoia de a se deplasa pînă la bibliotecă. "Ei, ce mai vreți și acum de la mine - singur nu știi să te descurci cu el? Dămi-l pe Sănă-tescu!" la care Ioă replică: "Am explicat situația, dar nu-i înțe-leasă și se insistă, uite, vorbește-i tu!" Mike înțelese că se refereau la el și cu-n gest de revoltă spusedestul de tare ca să fie auzit în difuzor! "Eu nu-i mai vorbesc decît aicea, m-am sătu-rat de nilogenii!" Fiind lîngă Ioă, eu auzisem cum Bij spusese Sănătescu și cînd Bijlet îl invită să-i preia carnetul zîbind ga-leș, stăpînului: "Nu m-ași fi exprimat așa referindu-mă la Măria Ta....", i-am spus generalului: "Nu-l mai rugați, ci porunciți-i în numele M.S.!" "Lasă, că știu cum să-i vorbesc!" îmi aruncă acesta, pentru ca în adevăr să-l și someze astfel: "Alo! Ionele? Măi ascultă aici: așa nu merge; nu vezi că l-ai jionit și pentru ce? Parcă plecai la 6 și pîn-atunci nu poți să vii, n-ai timp, cum naiba? Dă-o dracului! Mă mir că nu pricepi că n-ai dreptate: fiți tai singur craca de sub picior, cînd numai el te mai susține!" dar ca să și fie întrerupt cu o pletoară de proteste pe lăș-motivul predilecției tizului, cum că acei ce nu muncesc n-au dreptul să-i mai și critice pe cei care-și consacră tot timpul măsurat rîvnei de a roboti doar pentru binele comun al colectivității. Se desprindea din vocabularul lui că suferea în subconști-ent de lectură personală seralnică a buletinelor de radie-ascu-ltare în partea lor meren mai groasă a stenogramelor Vocai Mosco-vei pe moldovenăște și de complexul de a căuta să-și justifice sie-și, prin prisma ochelarilor singurului dușman de care acum totuși ajunse a se teme ceva mai mult decît cei doi H, roșii, sar-

cinile și activitatea sa conducătoare. Urmare noui încurajări mai călduroase dar insistente ale generalului cu rezultatul promisiunii Mareșalului că va "încerca să vină" dacă-i ajungea timpul, căci reconstruinduse ora decolării de la 6 pe 5, dat fiind că-ntr-o jumătate de oră de discuții Ioă nu-l chemase, așa că-și închipuise "a fi scăpat de acea belea", iar acum se temea să nu mai ajungă azi la cartier dacă vizita sa ținea mai mult decât un ceas, căci mai avea, ca orice om, și dreptul la o viață particulară și câteva treburi personale de aranjat. Auzind turnu- ra convorbirii, noi l-am împins din nou pe Bijlet cu vorbe de reproș că d-lui nu făcuse nici un efort verbal ca să-i pună Conducătorului în vedere că se afla în culpă față de Factorul Constituțional și că la urma urmei scuza cu decolarea era un grosolan pretext pentru a se sustrage unei datorii primordiale, aceea de a se supune voinței stăpînului său cînd acesta dorea să-l vadă și-l convoca formal la raport așa cum făcuse de trei zile încheiate, Bazel - considerînd că clipa era prea decisivă ca să mai umblăm cu mînuși sau să păstrăm rezerve inutile cînd așa și așa, azi sau duminică, se termina definitiv cu dictatura acestor neghiobi - strigînd lui Sănătescu: "Spune-i, d-le, că Regele este comandantul șef al armatei și nu socotește deloc justificată graba aia de a fugi la C.G." și-ntorcîndu-se spre Ioă a adăugat: "Să nu se pomenească-nlocuit în lipsă dacă nu știe să-și respecte îndatoririle constituționale - așa ceva nu s-a văzut de cînd îi țara!" Din fericire Sănătescu nu a ținut cont de sfaturile și exclamațiile noastre de protest contra unei purtări de o insolență manifestă, ci l-a asigurat pe suspiciosul dictator că nu va ține toată audiența nici un minut mai mult decât un ceas, astfel încît să facă bine a reîntre în programul inițial al decolării și să vină imediat la palat în loc să piardă vremea cu discuții perfect nepotrivite la telefon, căci dacă nu se hotăra rapid venea să-l caute cu mașina. Nu auzirăm sfîrșitul convorbirii deoarece interimarul, cam ofuscă de limbajul nostru decoltat și atitudinile de rebeliune manifestate de noi în prezența S, îmbujorat se ridică spre a-i lua generalului receptorul din mînă și a-i spune patronului: "M-am hotărît să vin să te aduc aici: așteaptă-mă o clipă!" și către Mike s-a scuzat de faptul de a-i întrerupe audiența fără "Inalta Aprobare" însă numai cu scopul de a-i face pe plac și fără să se mai reageze s-a înclinat adăugînd: "Sire, în cinci minute voi reveni cu el!" Monarhul a

41

răspuns: "Ați prefera să plece Sănătescu după el, căci cu dvs. am mai făcut adeseori și ultima dată nu mai târziu decât azi dimineață experiențe f. puțin satisfăcătoare în privința punctualității". Dar Ioă i-a răspuns pe un ton de ofensă: "Nu sunteți drept cu mine, Majestate, am fost aici la 10 jumătate și la 3, de faptele Mareșalului eu nu pot fi făcut răspunzător; nu cred însă că este necesar să mai mergă la Băneasa și generalul Sănătescu", iar acesta i-a confirmat pe loc părerea, asigurându-l pe Vodă că Ionel se lăsase greu dar acum sigur că va veni. Emilian ascultase la ușă convorbirea căci se afla în hol nițel îmbujorat când se deschise, iar cea de la birou era întredeschisă pe semne ca să prindă și el ce ascultase Ioani la telefon. Umbra imensă a prostului conspirator de Aldea se proiecta distinct pe peretele vizibil dinspre hol. Ioă eși firește fără a saluta pe nimeni din moment ce trebuia să se-ntoarcă imediat, urmat de Sănătescu și Emilian, pe când noi am intrat cu toții în birou, la fereastră căruia Ioani privea cum ceilalți plecau către palat, dar deodată el strigă lui Mike: "Quick, come and see how he is running, he won't return!" (Vino repede să vezi cum fuge, nu se va întoarce!). Mike, cu reflexele sale fizice de pușcă record, ce contrastau sensibil cu cele spirituale dar și cu corpolența sa, fu la geam într-o doară și eu la fel văzînd cum Bijlet pășea aproape în cadența "cross-ului" astfel că Sănătescu, care era de talia unui țir și umbla totdeauna cu o cadență sprintenă, precum de altfel și sportivul Emilian abia se puteau ține după el. Azi Mike avea, ca și în zilele trecute, de când pornise marea aventură, reflexele mintale tot uimitor de rapide, iuțite chiar la culme de emoțiile ce le trăiam și spuse "Ioani, go catch him running and stop him until Ionel appears!" și mie: "Please retain him in the general's office and tell the latter to give Bij another call and fetch him alone if he still hesitates and then return immediately with Bijlet when I need to prepare the forthcoming scap". ("Ioani, hai prinde-l fugind prin tunel și oprește-l pînă ce apare Ionel" - adică eu, nu Bij - și resp.: "Ionel, te rog reține-l în biroul generalului și spune acestuia să-i mai de un telefon lui Bij și să-l aducă singur dacă mai există și apoi întoarce-te pe loc cu Bijlet de care am nevoie ca să pregătesc următoarea răfuială). Zis și făcut: Ioani îl prinse acolo unde eu două luni în urmă eu îl prinsesem cu teancul banonobelor iminate balerinei, iar acum am sosit la fața locului cu cîteva secunde după el făcîndu-mă însă a nu fi grăbit și spunînd simbiotic: "Înaltul Ordin ce vi-l transmite este ca dl. V.P. să nu plece

fiind rechemat la S. pentru a pregăti cu folos discuția cu Mareșalul ca să nu i se mai piardă din timpul atît de prețios, iar dl. M. al C. să-l recheme la telefon pentru a-i spune că dl. V.P. îl așteaptă la C.N., iar dacă totuși încă mai face fițe, să plece la Băneasa și să nu revină fără el". Ioă a pălit literalmente cău-tînd o eșire din acest impas, dar Ioani și cu mine nu i-am lăsat nici un răgaz spunînd aproape simultan: "Poftiți la C.N.; M.S. vă așteaptă cu nerăbdare fiindcă, precum prea bine știți, are neapă-rat nevoie de sprijinul dvs. în convorbirea ce va urma. Sănătescu a priceput cu întîrziere că nu el conducea palatul și nici acțiu-neă, dar și că noi salvasem situația cînd a văzut cît de fierț părea V.P. Acesta a încercat o ultimă diversivă salvatoare pen-tru el, dar care nu i-a reușit. Tineretul e totdeauna mai îndră-sneț în luptă, iar dînsul mai era și obosit. Ne-a propus să intrăm intîi o clipă la Sănătescu pentru ca d-sa să-i vorbească de aceas-tă dată mai explicit Conducătorului. Eu i-am tăiat-o scurt, spu-nînd autoritar: "D-le profesor, Vodă v-a așteptat pe toți astăzi, prea mult, iar ce vrea să vă propună rapid în preajma sosirii lui Ionel cred că nu va lipsi ca să vă intereseze. Să mergem, cîci alt-fel va sosi înainte ca să fie pusă chestia la punct". Ioă a mușcat năda și a venit cu noi ca mielul prins, înfăocat și-mpins de lup să-maintenance bîcînit la fund cu coada. Ca să-i auresc pilula, am insinuat și mai clar în drum că i se va propune preluarea puterii dacă accepta teza regală privitoare la marea dilemă, de acuitatea actualității căreia devenise, de cînd se-ntorsese la palat, trep-tat tot mai conștient. Prezența lui Buzescu și vorbele noastre de-șănțate îi deschiseseră bine ochii, drept care încercase să spele putina, după pilda extrem de înțeleaptă a mai prudentului său patron. Era însă ca un făcut să nu mai scape de palat și, departe de a-i veni și acum să mai sprinteze-n sens invers cu fuga sa de adineauri, bietul interimar, extrem de abătut, abia își mai tira picioarele. De n-ar fi fost atît de morcovit, ne-ar fi pus fără nici o îndoială, așa ca de obicei, o sumedenie de întrebări lă-muritoare a senzaționalului anunț ce-i dădusem și care nu era de-loc atît de neverosimil, deoarece se potrivea perfect cu frazele mele preparatoare de azi dimineață și de acum trei zile; dar, pe de o parte, gîndurile sale nu reușeau să părăsească imaginea unuia dintre idoli săi de odinioară, cea a fudulului Conte Giano, cu limba scoasă și de această ultimă dată, dar de culoare vînată a leului spînzurat, ca și clișeele evenimentelor cu care debutase această dramă acum un an și tot la o audiență similară, tot la un regișor fără putere și-n-țrun palat regal, fost imperial de

cînd cu pierderea Imperiului Roman-Abisinian; iar, pe de altă parte, instinctul său de mare şmecher grecoteu, altoit cu sînge de hoţ, păcurar argeşan, îl făcuse tot de trei zile să simtă că ceva nu era cuşor în atmosfera C.N. şi-l făcea acum să se cam îndoiască - cu toate insinuările mele şi chiar ale lui Buzesci, care nu-l atacaserăm pe el ci doar pe patronul său - că Mihăiţă l-ar fi lustrat dintr-odată cu "dva." tocmăi atunci cînd se pregătea să-i propună preşedinţia unui guvern, ba poate chiar conducerea unui regim statal, de trădare a acestuia. Eu nu aveam însă timpul să mă ocup cu studiul psihologiei viitorului fost cumulant de patru portofolii grase ministeriale, că la eşirea din palat spre C.N. am ştiut că de acum nu ne mai scăpa, aşa că l-am rugat pe Ioani "să-l conducă pe dl. Conducător, pardon Prim-Ministru, mai departe" pînă la C.N. şi m-am scuzat faţă de el că din zăpăceală uitasem cel de al treilea comision înglobat în I.O., fără să i-l mai explic. Pe Ică-l aveam în colivie, dar dacă nu mă ţineam scut de general cine ştia ce boroboacă ne făcea? Mă repezi deci, cît mă duceau picioarele şi mai ales cel de rezervă, ca să aflu ce făcuse: în drum pe sala mare cu pricinile văzui cum Sănătescu, Emilian şi Ullea eșeau din biroul primului, cel de al doilea îndreptîndu-şi tunica iar ultimul vestonul, în felul lor obişnuit cînd se pregăteau de primiri ceremonioase şi privind spre stînga mea către portalul de intrare, se îndreptau ca să-l primească pe "Marele Van" (tigrul gigantic de pe Amur). Mă uitai la Pathek: era exact 4 fără 12, aşa că tot ce se petrecuse între fuga din seara a lui Ică şi sosirea lui Ioniţă nu durase nici o secundă mai mult nici mai puţin decît 6 minute. Ca nu cumva să mă înşele ochii, mai făcui zece paşi de unde am văzut cum Bij în uniformă intră pe uşile grele de metal şi sticlă de cristal cu cifra I - ului deschis "surplombat" de coroana închisă a celui care avea să ridă gras pe gras şi pe zegras (Seegrass), cu poftă mare şi cu hohote gîiţite, luîndu-şi breakfastul exotic în patul Duduiţei la orele 2/3 ale aceluiaş 23 august în ţara genuinului Juan Juarez, ascultînd transmisiunile nord-americane ale comunicatului postului Radio-România-Bucureşti al orei noastre 22. Ca mai întotdeauna cînd venea la palat, nu era însoţit nici azi din fericiire de nici un aghiotant; se uroa lent şi tacticos pe cele cîteva trepte şi abia răspunse la salutul primitiv al trifoialui de militari - deşi numai unul era uniformizat - ce-i era totuşi simpatic, dînd mina doar cu ţîşul său (pentru ultima oară) şi

apoi accelerându-și pasul către direcția mea, astfel că o zbughi ca să nu dea de mine și ajunsei în biroul C.N. la timp ca să-l privesc cu Aldea și Buzel coborînd treptele palatului spre partea de gazon după ce anunțasem M.S. în salon sosirea Conducătorului și-l rugai pe Ioani să-l primească singur pentru cea dintîi dar și din urmă dată-n fostul cuib al dragostei aceuia pe care-l detronase cu aproape patru ani înainte, de cînd îl ținea pe fiul lui prizonier și-n care astăzi, acuși, în numărute clipe acesta interverti rolurile plătindu-i polița pentru toate umilințele ce-l făcuse să le îndure.-

Regele se făcuse palid cînd îi anunțasem că M.A. sosise și se afla în drum spre C.N. și pentru a-l îmbărbăta îi spusese: "Cheer up, Sir, it will soon be over!" (Sus capul, Sire, va trece repede) iar Buzeti și Ioani adaugaseră: "Et bien voilà, bonne chance!" și : "Don't forget we are next door!" (Va să zică așa, noroc bun! și resp. Nu uita că sîntem alături!) Acum, la geam, uitîndu-ne așa ca să nu putem fi văzuți de afară, Aldea - care nu-l mai văzuse de aproape din toamna 40 la acea audiență la care G.A. îl insultase și epurase din armată - trase o injurătură pe care musafirul și-nsoțitorii săi ar fi putut s-o audă dacă nu vorbeau căci Ioani a auzit-o pe peron, astfel încît Buzel îi spuse să se potolească, căci încă nu s-a terminat cu el. Ullea crezînd că eu îl așteptam pe C. nu-l mai însoțise, iar Emilian i-o luase înainte la mijlocul peluzei spre a-i mai anunța și el sosirea, fiindcă nu știa că eu știam și o și făcusem. Cei doi Ionei erau cam de acelaș stat, dar al nostru părea mai sound, deși era din contră cu două degete mai înalt și o talie mult mai svelta de oase fine, deoarece se ținea strîmb, pe cînd Ioniță gresafon umbla țeapăn cu un băț ca să pară mai mare. Nu știu pe ce discuție porniseră - dacă nu mă-ngel tot pe acea a subiectului convorbirilor telefonice - dar în orice caz rețin precis că se certau, nănașul chiar pe un ton deja nițel prea ridicat pentru-un debut de audiență regală. Ioani ar fi putut să se retragă din moment ce Emilian făcea pe servitorul casei în lipsa oricărora, dar dintr-un lăudabil spirit de aventură ținuse să mai guste o clipă de care el era perfect conștient că va fi consemnată-n manualele școlare de istorie cu litere groase. Pentru-un băiat de 23 de ani (cît avea să-mplinească și Mike la 21 oct. din anul lui 23 august printr-o ciudată coincidență) a fost de un calm și singe rece pe care eu l-am admirat fiindcă la vîrsta lui, deși eram căsătorit de un an și-mi terminasem studiile, nu aveam maturitatea

lui. Fix la ora 4 fără 12 minute Ion Antonescu m-a primit cu cuvinte
le "Bine ai venit. M.S.vă aşteaptă de mult. Noi trei stăteam nemiş-
caţi cu uşa întredărată ca să prindem vre-o vorbă care să ne indice
umorarea cîinelui roşu şi, deşi nu ne venea a rîde în preajma unui
eveniment cu consecinţe mari ce depăşeau cu mult chiar şi caorul
naţiunii noastre întregi, n-am putut să ne reţinem pufniturile su-
grumate la auzul provocării perfide la adresa bătrînelui zbir expri-
mată cu subtilă ironie de cea mai fericită achiziţie umană a tîmbru-
lui. Fix la ora 4-fără 12 minute, I. Antonescu sosind la Casa Nouă
şi fiind introdus la rege i-a spus: Să trăiţi majestate - vedeţi, tot
am sosit.....(amîinîndu-mi plecarea" după care uşa s-a închis şi
nu s-a mai auzit convorbirea. Emilian s-a dus tiptil ca să-şi ia
postul în primire la uşa sufrageriei, iar Ioani a rămas la uşa dins-
pre hol. Stiind că la început conversaţia nu putea fi prea intere-
santă, am rupt o fugă la Mareşalat ca să nu-i telefonez lui Bivolăş,
neavînd încredere deplină nici în reţeaua telefonului nostru inte-
rior, fireşte fără să mai fug în dreptul posturilor fixe ale lachei-
lor. El ştia deja prin prietenul său şef operator al telefoanelor
palatului că M.A. răspunsese înfine că va sosi la 4 fără un sfert
şi asistase tot pe-şest, de partea opusă a sălii mari în care fi
văzusem intrarea, la sosirea acestuia. Se întorsese însă conştiin-
cios în biroul meu ca să continue tot ce-i dădusem de făcut, căci
nici nu-mi închipuisem ce muncă-i dădusem: de cînd numirile ministri-
lor nu se mai făceau de R. C.R. nu mai avea decretele respective gata
imprimare, fiindcă distrusese cele vechi carliste cu cifra şi numele
fostului S. şi o formulă diferită de cele constituţionale tip 1868,
ce se cereau acum. Fusese deranjat în plus de alte treburi cărora nu
se putuse sustrage spre a nu stîrni suspiciuni şi de celelalte ce
i le cerusem, aşa că nu izbutise a scrie nici jumătate din cîte ne
trebuiau. Acum îl rugai să le ascundă şi să pătească la dibuirea
numărului agenţilor din maşinile Siguranţei iar cînd-îl va fi vămurit
fără să fi făcut nici o mişcare perceptibilă personajului şi Siguran-
ţei palatului, să vină cîcă pentru a-mi aduce ultimele buletine, pe
sus şi ca de obicei, pînă la biroul M.S., umblînd tiptil de la in-
trarea-n C.H., cămi-ascultam f. atenţi la uşi convorbirea din audienţă.
Îi luai o cutie de cartuşe şi plecai imediat îndărăt. În trecere pe
sala mare observai discret că în curtea palatului staţionau 6 maşini:
saurianul mareşalatului înconjurat de trei automobile ale siguranţei
preşedintelui, căci circula cu unul în faţă şi două la spate - plus
Codillacu' lui Ioan cu o singură maşină-însoţitoare de a siguranţei,
asa că trebuia să fie un minimum de 14 şi maximum de 18 agenţi, fără

m-am scutit pe cei 6 șoferi care și ei erau agenți și înarmați. Era 4 fără 2-3 minute când m-am întors în biroul C.M. Rmilian nu mișcarea din post, odată pentru că prin ușa subțire și "batantă" pe ambele părți dintre salon și sufragerie se auzea așa de clar fiecare cuvânt încât convorbirea îl interesa enorm ca și cum ar fi asistat la ea, iar apoi fiindcă avea pantofi cu talpă groasă ce scârțiau dacă nu era foarte atent și înăfurișit deoarece avea vre-o 90 de kgr. de mușchi și oase mult mai puțin falnice ca cele nici 60 ale lui Ioani și nu cunoștea topografia întregului parchet cu el, astfel că nu cuteza să se mai deplaseze din singura poziție chiar lângă ușa unde podeaua nu scârția. Astfel Buzel și Aldea nu știau decât ce le suflase Ioani, ținându-se pe rînd în spatele lui, căci holul era podit cu lespezi acoperite de covoare groase iar ușa la care stăteau era și foarte masivă (dublă, de stejar înspresat și de mahon în salon) și rea conducătoare de sunete, neauzindu-se bine printr-însa nici cu urechea pe ea, cum stătea Ioani și din pricina acusticii salonului la capătul căruia se afla: doar câteva fraze și cuvinte pronunțate mai tare, indicatoare a subiectului care era încă din partea întâi. Plecai să verific "echipa Bîlă", cărora le-am spus că: făcurea "drepti" la apariția mea fiind avizați de șeful lor că eram dintre grangurii, ca să nu zic gangsterii, mari ai complotului legal, așa că le făcui semne să nu se deranjeze spunînd lui Bîlă-n glumă că nu trebuia să ne facă figura jandarmilor de la vînătorile regale, ci să fie ca dînsul tăcuți ca branconierii. Bîlă - un tip de vînător, înalt, slab, sec și vînjos, dar suplu ca un rîs, cum îl descrie Fenimore Cooper în triologia sa nepieritoare nu numai pentru tineret - era în elementul său și ca'm nu sînt chiar toți trapperii canadieni sau siberieni și nici majoritatea englezilor, în plus, deși foarte serios și grav în discuția misiunii, de dispoziție veselă și de umor sănătos sarcastic al poporului nostru. Le-am spus că actul ce aveau să-l săvîrșescă era salvarea națiunii care nu-i va uita și nici pe ei, indiferent de vremile destul de grele prin care va avea să treacă pînă la pacea finală și limpezirea apelor dar apoi am glumit pe considerentul soartei schimbătoare a oricărui om și în special a celor mari ce se cred dumnezei și fac greșeli ce-i duc la prăbușire așa cum se va scufunda în noaptea scurată și Hitler după Mussolini care nu a scăpat răsplătire pentru

multă vreme, cum încă nu trebuia să ne scape Antonești ca să nu ajungă în situația tristă a Italiei unde un frate lupta contra celui alt. Mirându-mă că nu fuman, le-am oferit americane, spunând că pînă la pornire mai aveau timp să fumăm și zece, căci discuția va dura desigur mult și bine pînă cînd bătrînul va începe să zbiară și deci va trebui calmat definitiv. Anton stătea dincolo de ușă pe care o deschidea din cînd în cînd, nervos și nu prea mulțumit de genul meu de prelucrare prea nemilităros și paream lipsit de bariera ce-și închipuia că trebuia păstrată între grade. Trecui de partea lui a ușii, în hol, ca să-l privesc pe Emilian stînd ca pe stană sau monumentul "ofițerului necunoscut" și Emilian era atît de atent la ce auzea încît nu îmi privea decît după multe minute ca să-mi facă un semn cu mîna mutilată cum că diferendul era pe întelețite. Mă hotărîi deci să mă apropiu de el, umblînd cu tălpile pe crep absolut neauzibil. Totuși nu mă lăsă să veni în sufragerie de frică să fim prea grei în doi pentru a nu mișca podeaua la locul cu pricina care ar scîrțîi, ceeace-mi semnaliză cu gesturi lente și prudente în acelaș scop. Ioani și-abandonă postul la sosirea lui Bivolăș spre a ne face raportul în timp ce acesta asculta. Trecuseră de mult la partea a doua, dar nu din vina "noastră" ci a lor, ca-ntotdeauna socoteala de acasă nepotrivindu-se cu cea din tîrg, căci discuția era cam deslînată cu prea premature replici ale generalului la argumentele excepționale de intransigentul Mareșal. I-am întrebat pe Ioani dacă Bijlet nu încercase din nou să-l cumpere pe R. cu cel puțin 50% din ceeace-i oferise la culmea crizei monarhice ca să plece la Florența, dacă "Luceafărul" avea vre-o perspectivă să "muieze" în rada Cornu'ui de Aur și-n special dacă etericul menaj Vermaren "va să fie mîntuit" cu Hristosul Grecului cu tot, de pericolul Antichristului împielit sau dacă vameșul creștinei Svitere era socotit de Bijbiștei mai păcătos decît noel din Canaan și prin urmare o "piedică împiedicătoare" pentru împlinirea visului R.M. de a pune mîna pe tablourile cele mai bune ale colecției regale romînești sub titlul unor restaurații mai restaurante decît averea internațională a fostului ei lacom de soț: primind răspunsul că Mike nu prea insistase precum intenționase pe interesele sale economicești, astfel încît mobilul inițial al întregii atît de aprehendate deplasări a dictatorului român nu părea să fi făcut obiectul unei considerațiuni atît de distinse, deosebite și înalte cît ar fi meritat

.//.

desigur dacă ambele partide n-ar fi trecut peste el cu uşurinţă ce revela sentimentul şi al celei adverse că nu fusese cel adevărat. - Dar atunci, cum ce vorbiseră efectiv în rezumat, adică la ce stadiu al agendei noastre ajunseseră, ca să ştim cât mai aveau până la punctul culminant al răfucării asupra fondului problemei şi cum reacţiona Bijet după cele ce-i spusese? Acesta părea fiert şi zăpăcit mai rău de aluziile mele după reţinerea neaşteptată, căci hotărât că vruse să-l prevină pe Ionel a nu mai veni în nici un caz după tot ce dibuise din atmosfera C.N. după masă şi încercase a o şterge fără nici o îndoială, iar fraza mea l-a desorientat complet la întoarcerea sa din drum în salon când Mike şi Buzescu nu-i făcuseră nici o propunere altă decât ca el să-l secondeze pe Sănătescu în ultimul efort ce-l va depune pentru a-l determina pe Mareşal să-şi revizuiască planurile. Arătase ca marinarul care a pierdut Nordul şi busola într-o furtună cu cerul acoperit, iar acum era lipsit de inspiraţie, de reflexele sale uzuale rapide şi abia reacţiona în debateră ţinându-se pe o poziţie neutră în aşteptarea interesurii ce ar lua-o această suspectă convocare a patronului său, de la care presimţise din capul locului ceva nefast pentru amândoi. - Buzescu observă cu oarecare ironie că Mihail se părua cam la acelaşi diapazon de "morcoveală" fiindcă-i era frică de I. Antonescu ca de dracu, deşi insistase tot atât ca şi noi pentru a-l vedea, aşa că nu înţelegea de ce îl apucase deodată tremuriciu şi pâlise-n halul ăla observat de Bijet la anunţul sosirii aceleia. Iosni sări pe loc în apărarea stăpînului prieten, spunînd că eu îl speriasem ajungînd în salon cu inima-n dinţi fiindcă fugisem şi părussem deci emoţionat şi că noi nici nu ştiam cât de mult îi costase să accepte arestarea în locuinţa sa, tot care va creia peste tot impresia că procedase astfel din răzbunare personală. Ar fi preferat de o mie de ori soluţia pronunţamentului la C.G., dar eu îl convinsesem că nu se putea avea încredere în cadrele armatei fiindcă nici unul dintre comandanţii mari actuali nu erau de stofa lui Mihail, iar cei energici erau tocmai germanofili. Dar îşi făcuse datoria cum nu o făcuseră şi făceau d-nii Maniu, Brătianu et Cie care trîndăveau la Snagov, nici nu reuşiseră a-l vedea pe M.A. pentru că nici nu insistaseră prea mult preferînd să-l trimită la el "pe dobitoacul ăla de Mihalache" tocmai fiindcă era bine văzut de nemţi şi de acord cu politica

de rezistență antonesciană și-n plus nu rezolvaseră problema formării guvernului tot pentru că nu le convenea să ia răspunderea directă pentru lovitură, ascunzându-se după perdelele palatului și drapelul armatei; în timp ce în patru ore Vodă, netinând seama de recomandările lui Buzesci de prea mare prudență și nehotărâre, luase toate măsurile practice pentru arestarea Antonescilor și apărarea incintelor palatului? - Ce s-ar fi întâmplat-dacă Bij ar fi venit la 12.12.1/2, 1 sau 1.1/2 fără ca Mike și dl. Hecsony să fi pus la punct organizarea anunțită a acțiunii efective, fără declarații, fără decrete gata pregătite etc. și toate acestea în secret față de acel care era M.C. și S.C.M. și președintele de pace al comitetului militar de acțiune și-n timp ce d-nii și-a opoziției habar n-aveau că M.A. hotărâse la Snagov sub nasul lor a pleca azi după masă definitiv pe front scăpându-ne și compromițând toată lovitură de Stat? Stîrcea a adăugat că era un mare năroc că nu știau fiindcă, de ar fi fost necesar să-i consulte asupra măsurilor de luat și anunțelor ultimativului și ale declanșării acțiunii, a fi ajuns cu frontul pe Carpați. Dealtfel fusese același lucru cu toate pregătirile: C.R. și nu opoziția au forțat intrarea în bloc a comuniștilor ce vor fi azi singurii dintre partinici care să facă o treabă serioasă producându-ne mijloacele anunțului egirii din război, fără de care nu ar ști nimic ce să creadă și ce să-ntreprindă, plus acelea de a evita situația din Italia, căci în mâinile lui Spătaru, Antonescii nu puteau fi răpiți decât ca stîrvi și nici să se refugieze în Turcia, ca să ajungă mîine agenții cei mai supuși ai anglo-americanilor sau rușilor creîndu-ne dificultăți prin supra-licitarea democrațiilor și slugărmicie față de Puterile victorioase și stăpîne ale lumii sub acoperişul unor noi formule imperialiste. Chiar fără negocieri, ofensivă sovietică specială și sprijin aerian anglosaxon și chiar fără nici un bloc democratic, Coroana ar fi putut, iar acum dealtfel practic și efectua răsturnarea, dar ar fi vrut să aibă cel puțin sprijinul moral al acestuia pe care nu-l avea din moment ce se recuza de la asumarea răspunderii-actului. Dar cînd lovitură va fi reușit, toate patru partidele ale unei uniuni mai mult fictive, se vor rănda cu înfăptuirea ei? Buzesci se-arogase și ne-am fi ocrvat, așteptînd de audiență și vîrînd pielea ursului din pădure, dacă Ioani nu s-ar fi întors la postul său de audiență-ascultare și că Bivolac nu ne-ar fi spus că scandalul a pornit. Mă aitas la ceas ca să fim surprins că pierdusem noțiunea vremii

cu ultimele zece minute de discuții inutile. Era 4,20 nițel tre-
cute, așa că de această dată m-am instalat și eu la ușă descope-
rindu-i repede centrul de radiație a undelor sonore. Dealtmîn-
teri numai era acum prea greu să-l auzim pe Bij, căci începuse
să-și ridice vocea tipind din ce în ce mai tare și distinct ca
răspuns la frazele ce se ghiceau dar nu puteau fi deloc auzite
din vocea stinsă a M.S. care stătea în plus cu spatele la noi,
pe cînd Bij (așezat în stînga lui Ion lîngă el pe canapea iar
Sănătescu în fotoliul opus celui regal, cum aveam să văd acuși)
trîmbița tocmai în direcția noastră, la acele numai parțial au-
zibile ale generalului și la rarele intervenții atenuante ale se-
cundului său. În afară de Mihai - singurul supraviețuitor dintre
cei patru "debateri" ai acestei ultime convorbiri politice a
lui Ion și Mihai Antonescu - numai colonelul Ionescu Emilian
a auzit-o integral și deci îi cunoaște adică ar trebui să-l cu-
noască toate amănuntele pe care n-ar fi exclus să și le poată
reaminti și acum, întrucît este singurul element politic de care
a putut avea întîmplător cunoștință cît am fost eu la C.R. și
prin urmare nu are cum să-l confunde cu altele, deși nu prea
avea, cum l-am cunoscut, interesul problemelor politice și nici
o prea bună memorie pentru chestiuni abstracte, mai ales în afara
cadrelor treburilor de caracter tehnic militar. În dările de se-
mă pe care eu le-am făcut în 23 August primului american sosit în
România, locotenentul de aviație F. Morton, fiul proprietarului
și directorului general al Agenției Associated Press și la 3 sept.
tînărul Edouard Naville, corespondentul lui Journal de Genève în
Turcia și văr îndepărtat de al neveste-mi, ambele cenzurate nițel
de Bazești precum se va vedea, dar apărînd în extenso în toată
presa internațională, am sintetizat numai fondul problemei desbă-
tute la aflîngitul audienței estive cum o auzisem personal și-i
fusesse completată discuția de către Mike înainte de plecarea lui
la Dobrița și acolo ca și de Sănătescu a doua zi la Bolentin și-a
parte, cu privire la cîteva fraze mult mai tîrziu de către Emi-
lian. Spre a nu uita cele ce le aveam atunci proaspete în memorie
le-am consemnat pe toate în jurnalul meu politic în săptămîna
de 10/17 septembrie, începînd relatarea de la 18 august și pînă
la zi. Eu am pretenția să-mi pot aduce aminte tot ce am scris
atunci, dar voi căuta să reproduc cît reușesc în mod sigur.-

Atât Mike cât și Sănătescu ne-au spus că de la începutul convorbirii au avut impresia netă că M.A. nu vruse să vină la palat iar Ioă îl încurajase în sensul acesta pentru că nu creșuseră în pretextele invocate pentru a-l atrage, probabil fiindcă își dăduseră seama din capul locului că numai Factorul Constituțional, împins de opoziție, iar nu aceasta singură, putea să-l constrângă a-și schimba politica a proceda la răsturnarea alianțelor prin egirea din război cu semnarea unui armistițiu separat cu sau fără întoarcerea armelor sau a ceda altora puterea în acest scop, fie că-și amintiseră precedentul italian, fie că prinseseră vînt de anumite indicii suspecte la care contribuiseră desigur intervențiile șefilor democrați și ale palatului pornite la întoarcerea sa de la C.G. duminică și mai ales presiunile atât de insistente reiterate în ajun de către Mihaela, Georges Brătianu și în special Tătăreanu care în plus arătase necesitatea urgenței unei acțiuni, în același termen maxim pînă duminică, exact cum vorbiserăm și noi lui Ioă, ceea ce nu le scăpase din vedere Antoneștilor și li se păruse a fi un semn al unei conspirații între Coroană și opoziție, astfel încît, chiar dacă nu credeau că timoratu' tînăr monarh și mai cu seamă prietenul tîz al lui Ioani s-ar putea preta la vre-un act de violență, totuși ținuseră să evite un ultim apel regal formal întru acceptarea tezei opoziției, ce ar fi susceptibil să ridice problema neîncrederii în conducere și deci a primenirii ei. La telefonul lui Ioă, de la ora 2.1/2, Conducătorul conchisese că acum și acesta se raliase părerii că o explicație generală asupra fondului problemei nu risca să compromită păstrarea puterii, ci ar fi din contră oportună pentru menținerea regimului și totuși ezitase a se expune unor noi discuții pe această temă ce-i devenise oțioasă, așteptînd în întoarcerea secundului, anunțată de acesta la sfîrșitul convorbirii telefonice, spre a se lămuri întîi cu el asupra necesității reale a participării sale la explicația cerută cu atîta insistență de Sănătescu, dar la următoarea chemare telefonică a acestuia anunțîndu-i că Ioă nu se mai întorcea ca să-i explice cazul și să-l aducă la palat, ci că-l aștepta la C.N. pentru a nu-i mai pierde din timpul măsurat pînă la decolarea avionului, Mareșalul se hotărîse înăfîrșit a nu se déroba din lașitate unui ultim obstacol în calea planurilor sale inuabile, ci a-lua riscul unei dezbateri finale furtunoase și nepăcînte care să-l scutească însă de altele

ulterioare și venise în trombă decis a-și impune rapid, mai energic și categoric decât oricând, punctul de vedere, pentru a pune capăt oricăror noi piedici și a putea lucra liniștit timp de câteva luni până când, prin retragerea în Ardeal și stabilirea frontului pe linia Carpaților, pretențiile opoziției vor fi lovite de caducitate în virtutea imposibilității efective de a se mai capitula. Toate acestea reeșiseră din atitudinile și vorbele Antonestilor încă de la începutul convorbirii în patru, fără ca Mihai și Sănătescu să ne fi precizat termenii exacti din care le putuseră deduce, dar arătându-ne că Ionel părea conștient de pericolul la care se expusese acceptând de bună voie și neînfricat riscul de a se băga singur în capcana ce i se întinsese, întrucât se comportase exact ca o fiară încolțită dar stăt de puternică încât era încrezătoare în faptul că printr-un contraatac fulgător va reuși încă odată să scape de încercuirea doborând lesne în lupte separate pe ultiimi și cei mai slabi dușii din haita înconjurătoare, mare dar neunită și nu se sfiise a demasca de la primele schimburi de cuvinte ale luării de contact cu Sănătescu, încă pe coridoarele palatului, jocul adversarului, spunându-i verde că știa bine că Mihai nu insistase atât a-l vedea pentru caii de cursă, yachtul și tablourile, ci pentru marea problemă ce agita "prostește" toată lumea, dar că avea să-l lămurească rapid punându-i la punct pe d-nii șefi ai opoziției și exponentul lor regal, întrucât n-avea timp de pierdut și era hotărât a curma rapid aceste demonstrații ridicole, inoportune și f.periculoase, iar în audiență el pornise imediat atacul răspunzând frazei introductive a lui M.S. relative la măsurile conservatorii, aproape grosoănăște, că nu venise ca să discute aceste "fleacuri" pentru care-lă primise deja delegarea și avea toată lăstăduinea să le rezolve cu palatul în lipsa sa, ci pentru a-și expune pe scurt planurile, a demonstra lui M.S. că ele erau cele mai potrivite împrejurări iar nu propunerile incongruente ale opoziției, ca să se termine odată cu manevrele ei intervenționiste și a-i cere lui Mihai și generalului Sănătescu a nu o mai asculta, a nu se preta la jocul ei lăsându-se influențați și instigați de oameni inconștienți de consecințele dezastruoase ale pretențiilor ce le ridicau, ci din contră a o potoli și a-i redos la tăcere. Astfel se intrase repede direct în partea a doua a agendei prescrise de noi fără să ne fi putut pune de acord asupra ei cu Sănătescu, care prin urmare nu-l lăcase pe C. să-și despăne firul expunerii fără a-l întrerupe loci colo, ceea ce-l exacerbase creștând că tea-

mai generalul prieten era acum acela care, în loc să-l susțină din camaraderie și solidaritate de castă, îl montase și-l excita și-n prezent pe Mihai cu rezultatul că-ncepuse să-și ridice vocea în chip de argument, neținând seama de intervențiile împăciuitoare ale secundului, atunci când m-am apucat să ascult la ușă. Până atunci, Mike nu prea intervenise în desbatere, conform celor convenite și ca să cunoască eventualele noi argumente pe care Bij le-ar fi ținut în rezerve ca piese de rezistență irefutabile, dar când văzu că acesta nu-i opusese lui Sănătescu decât tot acele arhi-cunoscute, a pornit la contra ofensivă de la punctul trei al agendei noastre precipitând intrucîtva demodămîntul diferendului de frică de a-l vedea pe Sănătescu infundat de atacurile concentrice ale ambilor Antonești, căci Bijlet, departe de a se conforma tuturor rugămintilor noastre vechi și noi, a continuat să susțină teza patronului, cu singura deosebire de nuanță că preîntîmpina apelul regal printr-unul personal transpus mai mult pe planul încrederii în intențiile lor de a eși din războiul alături de Reich, dar la un moment mai favorabil, pe cînd Bij nu mai menționase nici aceasta. Așa dar, profitînd de acea discrepanță între apărarea unuia și a celuilalt, S. a relevat faptul că M.A. nu aștepta o conjunctură militară mai oportună decît cea actuală ci una politică și că pe aceasta o putea aștepta mult mai bine pentru că nu vi se va prezenta în acest război mondial. Conducătorul a spus atunci: "Nimeni nu poate profetisa cum va fi sfîrșitul războiului!" la care R. și Sănătescu au răspuns în același timp - așa că nu s-a auzit distinct cum s-au exprimat - în sensul că dimpotrivă toată lumea știa de mult că Germania îl va pierde. Bij a țipat: "Nici asta încă nu se știe!" la care generalul i-a aruncat: "Nici tu nu crezi ce spui.....!" și a continuat cu demonstrarea situației catastrofale pe toate fronturile, tustrele externe terestre, fără a mai vorbi de falimentul maritim, plus cele interne: aerian, industrial și politic, cu proba evidentă ce-o constituise atentatul săvîrșit de Wehrmacht; dar Antoneștii l-au întrerupt simultan: Bij ca să strige tîmpenia că nu reușise atentatul, tocmăi pentru că nu Wehrmachtul ci o mînă de ofițeri inferiori fără legătură cu comandanții armateilor și nici ai corpurilor armate puseseră l

14

la cale și înfăptuiseră "nebumia aceea" (Sănătescu strigând și el atunci că mai mare nebunie era să-l susții pe Hitler), iar M. Antonescu ca să-ncerce a face să se audă că sfârșitul războiului nu depindea de Reich ci de URSS pe care Aliații nu o puteau lăsa să ocupe Europa, vocea lui Mike auzindu-se atunci prima dată distinct, datorită unui interval de tarmă, sunând tare: "Aliații sunt uniți și nu se vor certa până la victorie, căci anglosaxonii își respectă cuvântul dat". Mareșalul s-a legat imediat de această afirmație pentru a țipa: "Așa cum l-au respectat față de noi în 40!" la care zitul i-a replicat: "Stii bine că nu recunosc cedarea provinciilor pierdute, dar nu erau înarmați....". Bij ripostind: "Acuma sînt înarmați și repetă figura!" dar i se răspunse iarăși simultan că nu ei ne declaraseră războiul. Regele, urmărindu-și încă ideia inițială, îl întrebă în prima pauză a altercației dacă, spre deosebire de Mihai Antonescu care se declara pentru capitulare dar nu imediată, d-lui preconiza deodată continuarea rezistenței pînă la capăt alături de Germania, la care I.A. răspunse prompt: "Ce s-o mai lungim; cunoașteți punctul meu de vedere pe care de altfel P.M. îl împărtășește pe deplin: în condițiile oferite actualmente nu puteam capitula și cine vrea să le accepte trădează interesele neamului - eu unul refuz să fac aceasta - (Sănătescu i-a strigat atunci: "Mai încet cu trădarea, Ionele; nici V.P. nici eu nu împărtășim punctul tău de vedere complet greșit; în schimb, al nostru corespunde cu părerea majorității țării și a armatei" iar Mike a spus tare lui Ioă: "Vă rog să-i spuneți acum Mareșalului, ceea ce ne spuneți nouă tot timpul, căci a sosit momentul să vă solidarizați cu noi sau cu el....! și Bijlet a strigat: "Ionele" dar acesta i-a acoperit vocea continuînd să trompeteze astfel încît a fost auzit și în birou:) și nici nu-i posibil acum ceea ce vreți, - căci nemții sînt încă mult mai tari decît noi!". Aici, generalul nu l-a lăsat să-și susțină afirmația, țipîndu-i strident: "Aia s-o crezi tu; eu mă fac forte să-i lichidez în doi timpi și trei mișcări; dacă ție ți-e frică de ei, lasă-ne pe noi să le achităm contul - nu-i așa d-le V.P.?!" Dar Ioă s-a dezumflat luînd-o răna cu necesitatea de a vedea cum va reacționa Hitler la apelul ce i-l adresase chiar astăzi Conducătorul într-o audiență despre

care nici nu a avut însă răgazul să-l informeze pe S. adăugând:
"Nici eu nu am ajuns să vorbesc de ea pînă acum pentru că nu am
fost lăsat; spune-le tu, Ionel!" Dar Sănătescu nu l-a lăsat
să-nceapă pe semne Antoneştii păstrasera drept "pat" dacă nu
"mat" în partida zilei repetîndu-mi cuvintele de adineauri că-
tre Ioă: "N-ai nevoie să spui, că ştie toată capitala de inten-
ţia ta de-a dreptul naivă de a-1 şantaja pe Fuhrerul tău cu ca-
pitularea dacă nu-ţi trimite tancuri şi avioane; n-are cu ce
să-i apere bojocii şi o să-şi dea seama cu ce să-ţi scapi pu-
urile de care bz mai are nevoie, căci nu mai poate să scoată
atîtea care şi aeroplan-e cît ar putea să-i consume rezervele de
petrol sintetic, aşa că-l doare-n cot dacă pierdem tot Vechiul
Regat, atîta vreme cît sîntem dispuşi să-i apărăm Viena pe Car-
paţi şi tu te pretinzi la jocul ăsta; bravo ţie: te felicit! Ai
a izbucnit uraganul, căci I.A. se apretase a expune mai calm ceea
ce socotea argumentul suprem pentru a închide gura oricăror cri-
tici pînă la dovada premtorie a eşecului ultimei dramatice in-
cerări de a provoca reacţia Marelui Aliat întru salvarea sau
abandonarea celui mic, sau mai degrabă a regimului antonescian
măcar pînă la primăvară, dar tîindu-se astfel tot pînă, a fost
constrîns a recurge la mijloacele fortisime spre a-şi restabili
autoritatea, a reduce pe adversari la tăcere şi a repurta rapid
victoria pentru doborîrea necesară a căreia acceptase a se aven-
tura în această ultimă bătălie politică internă ce o avea de
cîştigat pe frontul Hinterlandului regăţean înainte de a se re-
fugia pe cel, mai pasiv, al Ardealului germanizat: "Ei, vezi că
te înşeli, d-le M. al C., judecîndu-mă după tine şi ceilalţi nai-
vi de la care deţii aceste informaţii false; şantajul este arma
migelor neputincioşi din care eu nu fac parte, aşa că nu le-am
şantajat ci i-am dat un veritabil ultimatum Fuhrerului: să-mi
răspundă sincer, aşa cum îl întreb lea, dacă pînă la sfîrşitul
lunii este în măsură sau să nu respecte garanţia dată la Belvede-
re, pentru ca în caz afirmativ să mobilizeze toată naţiunea pen-
tru apărarea patriei şi să continue lupta pînă la capăt alături
de Reich cu orice risc, iar în cel contrar să-mi reiau libertate
de acţiune tratînd ieşirea Romîniei din război de manieră a aduce
minimul de prejudicii posibil intereselor permanente ale poporu-
lui german". - Bij se opri o clipă pentru a înregistra efectul
acestui anunţ într-adevăr senzaţional, dar în sensul invers ce-

56

lui închipuit de dînsul și scontat asupra auditorului, căci comitent R. și M.C. au sărit pe el, primul cu acuzația: "Ce rost mai avea această întrebare la care v-a răspuns deja de două ori, la Obersalzberg și la M.C.G., în sensul că nu ne poate ajuta pînă la cîștigarea anglo-americanilor și cînd nu s-a ținut de nici una din promisiunile sale privitoare la ajutoarele militare - parțiale pentru susținerea frontului Moldovei?" iar cel de al doilea cu următoarea beștelire: "Măi Ionel, zeu că te credeam mai breaz; dacă ai mai făcut și această prostie apoi atunci ai feștelit-o complet; la ce alt răspuns poți să te aștepti decît la cel afirmativ dar și concentrarea simultană a tuturor efectivelor magiaro-germane pe granițele noastre cu Ungaria și Jugoslavia plus gruparea celor de ocupație în jurul Bucureștilor, zonei petrolifere și celorlalte poziții cheie? Dacă pînă acum acțiunea noastră n-ar fi fost actuală, apoi acum a devenit imperios de datoria mea să pun în vedere M.V. că orice întîrziere admisă-n efectuarea răsturnării alianțelor ne va împiedica s-o mai putem realiza vre-odată și se va solda cu-n dezastru național!" Urmare descărcările electrice pe care nu le mai pot cita, nu din pudicitate și nici pentru a cruța memoria celor doi foști camarazi și prieteni care acum ajunseseră dușmani declarați și se colpășiseră reciproc cu acuzații nedrepte și excesive asupra epitetelor cărora ascultătorii și participanții nu aveau să fie pe urmă de acord, ci pentru că Mike profită de potopul investivelor, ce judecă pe bună dreptate a nu mai putea fi potolit azi în nici un caz suficient ca să se restabilească calmul necesar unei și așa cam greu închipuibile înțelegeri și deci că risca să fie urmat în orice clipă de plecarea Bijbișleților în stilul cîrrii de pe scena teatrelor a tiranilor înnebuniți de mînie și însetați de sîngeroase răzbunări, pentru a bijbiși "că-i era sete de un pahar cu apă și revenea imediat", deschizînd ușa atît de brusc încît fui cît p-aci să "ohio în cap" - cum zic vîlenii - în plin salon iar Bijbet și Sănătescu văzură că Ioani și cu mine trăseserăm cu urechea la ușa precum și că Buneș și Aldea ascultau primul în ho! la doi pași în spatele nostru, iar celălalt pe pragul ușii biroului, doar Bivolăș scăpînd la țanc din orbite dușmanului ca să vină "la consultație". Firește că aceasta nu mai era necesară din moment ce existaseră destul ca să fim înmuriți asupra imposibilității de a-l mai îmbuna pe tiranul real destul ca să-și amîne plecarea și să accepte eventual

chiar șefia complotului urzit împotriva sa pentru a-și alege ziua săptămânii-n care spre a da el lovitură - cum mai speraseră dimineața pentru prima parte Buzel și pentru ambele Sănătescu - dar paharul cu apă din birou totuși avu folosul de a ne permite mie să dau colonelului preavizul semnalaui, lui Ioani "echipei de șoc" iar lui Buzel să-i mai repede odată monarhului emoționat, la cererea acestuia, formula magică, scurtind-o însă din cauza înprejurărilor. L-a spus-o de două ori, astfel încît am apucat ultima versiune care suna aproximativ astfel: "D-le M, văzînd voința majorității poporului Meu manifestată de reprezentanții tuturor partidelor politice democratice de a salva țara prin egirea ei imediată din război, de un dezastru național, am hotărît să supun alegerii dvs. înfăptuirea actului sau renanțarea la conducerea Statului pe mine de azi", cu adausul final pentru cazul refuzului ambilor termeni ai alternativei: "Luînd act de răspunsul dvs. negativ prin care respingeți amîndouă soluțiunile ce vi le-am oferit, am hotărît și vă anunț că sînteți destituit pe dată, din toate funcțiunile dvs., după care urma să-i întorcă spatele și să se retragă majestuos. Mike a băut efectiv cîteva înghițituri de apă de Broșteni, din care avea în permanență o carafă - termen la îndemînă și bea toată ziua, înainte de a se înapoi în salon, extrem de emoționat: se făcuse așa de palid încît pînă și buzele sale albiseră, deși le mișca strîngîndu-le cu înclăștarea dinților întru stăpînirea tremurăturilor fălcii; vocea îi scăzuse complet iar cînd, văzîndu-l exitînd, i-am spus: "Sir, now go ahead!" (Sire, acu dați-i drumul!), a traversat cei 5 m. de lățime a holului, între cele două uși simetric opuse, pășind nesigur ca și cînd el urma să fie arestat în loc să-l aresteze pe adversar. Era stît de sigur că Emilian va da semnalul înaintării pentru a-l anunța pe G.S. că era arestat și că Ioani le spusese stît maiorului cît și lui Bilă să nu întîrzie a păși spre ușa salonului dinapre hol, încît mi-am permis luxul și plăcerea deosebite, însă nu unice în felul lor intrucît acele cu Killinger și Steltzer și cele intermediare cu Fantazi, Pichi Vasilis și Elefterescu aveau să fie nu mai pasionante dar savurate mai deplin, de a-mi lîpî urechea dreaptă, cu care aud mai bine, la centrul vibrator al ușii; la respăriția M.S. se făcuse liniște în salon, tu trei tăcînd înfine ridicîndu-se și așteptînd ca S. să se regească în fotoliul său; dar Mike nu s-a mai apăsut, ținîndu-i deci și pe ei la pîcioare, ci de pe locul dintre ușă și fotoliu, dar mai aproape de acesta spre a se face clar auzit de Bilă, l-a spus: "D-le M..."

șal, văzînd voința poporului Meu; exprimată de reprezentanții majorității lui....șefii partidelor democratice.... ca să eșin imediat din război pentru a salva țara de un dezastru mai mare pentru toată lumea, am hotărît să vă propun a efectua răsturnarea chiar astăzi.....iar, dacă refuzați, atunci să demisionați acum" Nu am putut auzi decît începutul frazei - subliniat aci - f.greu pentru că Mike vorbea cu o voce aproape stinsă și bîlbîit, ca în clipele sale de mare emoție, iar sfîrșitul mi l-a repetat ulterior. Mi s-a părut - căci lîngă mine Buzel și Ioani ascultau la fel - că Ion Antonescu a ezitat cîteva clipe să răspundă, dar Mike și Șănătescu i-au explicat pe armă lui Stîrcea că răspunsese prompt, dar mi se păruse a fi cu întîrziere deoarece nu auzisem propunerea regulă care fusese tăgăduită mult. Nici Bij nu-mi mai ridică la început glasul ca înainte dar spuse destul de tare și distant ca să-l auzim clar: "Ce-i asta? O curată nebunie! Să nici nu vă gîndiți a insista, căci nu primesc propunerea, nici o propunere de felul ăsta: voină salva țara atunci cînd și așa cum știu că trebuie și eu imi voină alege momentul retragerii de la conducerea statului. Eu....." Dar M.C.i-a tăiat vorba brusc vociferînd: "Nu înțelegi că nu-i o rugăminte ci un Înalt Ordin?" Conducătorul care-și revenise dintr-o emoție neresimțită pînă-atunci, căci se fusesse galben verde, roșu - după spusele participanților noștri - în cursul schimbului de frază, tipă atunci de s-a auzit pe sală "Nu primesc nici un ordin de la nimeni, sînt înzestrat cu deplinele puteri pentru conducerea statului român de Vodă Carol, nu de Mihai - eu poruncesc și nu primesc porunci de la dvs.! căci nu se adresase direct M.S. ci-l fixase pe tizul său mai mic, vorbind așa. Acesta vru să-i răspundă, dar Mike îi făcu semn să-l lăsa să vorbească el și amîndoi Antoneștii îl priviră deci curioși să-l auzi răspunsul. Regele spuse acum ceva tare ca-nainte, așa că-l auzirăm tustrei: "Dacă acesta vî e răspunsul, atunci sunteți destituit!" și plecă, atît de iute încît ce ciocni în pragul ușii cu Buzel, vrînd să-l trîntească în semn de pornire a intervenției lui Emilian, dar nu reuși, astfel încît rămase-nredeschisă. Fiind sentinelela postului de pază la această ușă, eu-am tras-o invizibil poartînd-o și i-am strigat lui Ioani care-l urmărea pe Mike cu Buzel în birou, văzînd ușa deschisă mare: "Ioani, ce aștepti? Haide, cheamă-l!" pe romînește, uitînd de Antonești. Atunci, cu toate că-nchisesem ușa, auzirăm toți incomparabil mai tare decît Moise-l auzise odinioară pe Domnul Savaot, bîtrîna în via

ful Mantelui Sinai, asurzitor pentru timpuri ca glasul megafonelor arenei publice electronic amplificat vocea de cîntăreț de operă dramatică a colonelului de tancuri: "Domnule Mareșal, în numele și din ordinul M.S. Regelui, Mihai I sunteți arestat!" Cuvintele subliniate, fericit adăugate la formula prescrisă, "proprio motu" de către Emilian, drept răspuns la înfatuarea obraznică a moșicului I.A. ce o auzise mai izbitor și-l vexase mai puternic decît pe destinatarul ei regal, răsunară-n cutia ultra-modernă de beton ce era C.N. din glasul tonitruant al Adjutantului Regal credincios tinărului șef suprem al oastei ca tunetul graiului imaginar al lui "Jupiter tonans" și-l făcură pe Mike să tresară intimidat cînd își auzi numele pronunțat explicit, așa-că spuse "Nu trebuia să-mi pomenească numele și ordinul personal!" Dar eu, care mă retrăsesem în birou cedîndu-mi postul la sosirea întîrziată a micului pluton de execuție - deoarece colonelul uitase a mai da maiorului semnalul vizual convențional - dar cu atît mai zgomotoasă, tropăindu-și dinadins în pas cadențat cizmele pe lespezi alături de covoare, răspunsei: "Ba-i f. bine ca să le fi auzit și soldații", iar Aldea adăugă: "Si mai ales Sănătescu!" căci auzeam tocmai cum Mareșalul țipa la el: "Tu, Sănătescule, să-mi faci una ca asta!" iar pe acesta răspunzîndu-i cînd Anton deschise ușa: "Numai tu ești de vină, Ionele: ți-am spus-o de sîntea ori..." fiind însă întrerupt de vocea aspră de cazarmă a lui Anton Dumitrescu care băgase toată ura sa pătîmă în sunetul strident trompetat: "Domnule Mareșal, sînteți arestat.... (dar cuvintele) urnați-mă!" fură acoperite de trîmbița Conducătorului care sună: "Bă Sănătescule, cum poți să-mi faci așa ceva, tocmai tu care-mi ești cel mai bun prieten; ai uitat că sîntem lași, din aceeași promoție, că mi-ai urmat pașii de-a lungul întregii noastre cariere, peste tot; la Școala de Război, la Stat-Major, la divizie, apoi la Londra și acumpe front?" Iar Sănătescu îi răspunse cu vocea mai scăzută și timbrul ei olescă tremolîndă de emoția vizionării filmului vieții lor de oștei proiectat în fața ochilor săi în acea clipă neașteptată-n felul ăsta pentru el, așa cum ni se desăpînă-n ceasul morții fiecăruia tot firul existenței noastre scurte cîlar conturate-n cîteva clipe de lucidă memorie condensată "Tu uiți însă, Ionele, tot ce ți-am spus încă din timpul rebeliunii, la pornirea războiului și trecerea Nistrului; vorbele mele-n oreajna Odesei și sfaturile mele la ocuparea Transnistriei, iar apoi toate prevederile despre continuarea campaniei care m-

culminat în memoriul meu ce ți l-am dresat dinadins ca să rămână mărturie că te-am prevenit, dar de care toate ți-ai bătut joc... pe astea le-ai uitat..... iar când dăunăzi" Dar atunci, într-un cor Mihai, Aldea și Buzel mi-au spus: "Discuția-i primejdioasă, de față cu soldații; nu vezi că stau în loc să-l aresteze, trebuie oprită imediat; ce stai? Dute să-i chemi la ordine!" iar Mike mi-adaugă: "Call out te Emilian!" (Strigă-i lui Emilian!) Ca la Văleni, în anul administrației mele când aveam 18 primăveri și complacându-mă-n rolul de stăpîn strigam de pe cerdacul conacului pînă-n curtea grajdurilor de cei argaților să-nhame iepelori să-nșene armăsarul, am tipat din toți plămînii Domnule Colonel, ordinul regal, dați-i comanda! Strigasem din hol cu palmele la gură-n chip de corn de vînătoare de s-a auzit și-n subsoal, dar Emilian răspunse automat cutremurînd ghemurile grele: "Maior Dumitrescu, executare!" Atunci Anton, care intrase singur în salon după primul anunț dat de pe pragul ușii și așteptase terminarea discuției între Mareșalul în uniformă de ținută mare și generalul în civil, repetă și el tunător ordinul anterior, șuierînd vicios între dinți finalul "urmați-mă", dar fostul conducător nu mișcă iar Ioă, nemai ținîndu-l genunchii, se reazează pe canapea, așa că-l auzirăm pe Dumitrescu comandînd: "Înainte mare - și apucați-i așa.....!" căci nu mai primise ordinul să-l cruce pe fostul V.P. principial și el destituit cu tot guvernul. Noi nu văzurăm spre regretul nostru această scenă din salonaș decît parțial din ceea ce se putea percepe din hol unde mă aflam la ușă, cu Ioani mai spre birou, în care Mike și Aldea se aflau invizibili ascultînd reportajul sportiv al lui Buzel-care privea discret după canatul ușii, pe cînd Bălăciaru își luase în primire postul la cea dinspre vestibul, dar după cum avea să ne fie descrisă, nu de Sănătescu care a fost prea desgustat și indignat de ea și atunci și ulterior ca să mai fi vorbit despre amănuntele ei, ci de către Emilian, Anton și Bîlă: Mareșalul ești, cam alb la față cînd văsu că nu-i o glumă, dedupă mesigoara din fața canapelei, spre a nu se expune a fi apucat de braț precum maiorul le arătase cu gestul subofiterilor, dar cînd aceștia totuși la semnul lui reîterară în încadrare înhățîndu-l pe fostul lor generalisim de amîndouă brațele, acesta protestă cu glasul spart: "Nu vă aringeți de mine!" Iar Ioă, invitat politicos de Bîlă a-i urma, se sculă și, neputînd scoate o vorbă, dădu din cap afirmativ luînd-o grabnic după patron, așa de docil încît "port-armul" Regelui

care primise I.O. special de a se purta frumos cu Ică, i-a spus: "Poftiți înainte după dl. Mareșal; eu vă urmez!" I.A. se rebifă de furie a fi ținut, sbătându-se în brațele sergenților și refuzând să-nainteze, așa că apărură în hol cam tras de unul și-mpins de celălalt crezând că va fi scos din C.N. și deci uitându-se spre dreapta unde mă văzu stînd de-a curmezișul capătului ei-ului barîndu-i eșirea ca un "goal-keeper" și zîmbindu-i ștrecărește cu pistolul în mîna dreaptă și țigărta în stîngă, pe Ioani idem lîngă ușa biroului și pe Bivolăș tot înarmat la ușa vestibulului din spatele meu, iar în biroul M.S. încadrată de canatul ușii ca o ramă groasă de stejar potrivită mărimii tabloului natural, statura imponentă a generalului de armată epurat de el fiindcă-i era cu cîteva promoții înainte, uitîndu-se la dînsul cu ochii lui mari negrii ca tăciunele holbați și o expresie a feței de satisfacție profundă, triumfătoare și un surîs ironic disprețuitor pe buze. Dar maiorul Dumitrescu ordonă: "Stînga marș....marș.....!" ceea ce-l miră tare pe decăzutul dictator care frînă pe două roți și, întorcîndu-și capul spre birou în care acum putu zări pe Mike spunînd ceva lui Buzescu, strigă: "Bandă de tineri descreierați care nu știți ce faceți și aruncați țara-n prăpăd - dar pînă mîine dimineată voi fi eliberat și-atunci mi-o veți plăti scump: toți o să fiți spînzurați!" Atunci îl înbrînci Anton spunînd: "Ia lasă vorba! iar Bîlă trebuind s-o ia înainte îl releie pe sergent spunîndu-i să se ocupe de dl. profesor Antonescu și-l apucă pe Bij de braț dirijîndu-l către scară. Tot ceea ce ascultasem la ușa nu ținuse nici 20 de minute pînă la consultația din birou care durase vre-o două ore, intervalul pînă la reeșirea M.S. exact trei, iar arestarea cam tot atît, așa că acum încă nu era 5 fără 10 cînd Mareșalul fu invitat să urce scările înîntuneric, oăci nu se aprinsese lumina-n hol iar camuflajul riguros al gesurilor oprea total să între cea de afară. Abia Bij ne amenințase cu spînzurarea cînd îl apucă spaima că ar putea el fi suprimat spre a nu putea să-și pună-n aplicare amenințarea fiindcă, prost cum era, nu-i venise-n gînd că a se urca în locuința mică a M.S. era în orice caz mai agreabil decît a coborî în pivnița palatului sau a fi dus cine știe încotro, așa că refuză să se urce și trebui forțat să umble ca să nu fie dus pe sus, ce n-ar fi fost ușor pe scara cam îngustă. Bîlă, voinic al dracului, îl ridică din umăr peste trei trepte, dar neputînd să meargă-n rînd tustrei, sergentul-major trebuia de acum să-l împingă pe arestat, treabă la care Anton îl ajută cu pumnii cărîndu-l.

du-i mareşalului cîţiva zdaveni în spate şi-mbrîncindu-l cam brutal de minie că acesta-i sabota operaţia rapidă a încarcerării şi cărîndu-i în acelaş timp cu jargonul temnicierilor: "Nu vrei să mergi? Las că te învăţ eu: păşeşte bă, ridică-ţi cracii, faci pe nebunul, hai? Uităte na, încăpăţînatule!" şi se auzi un pumn în spate ce sună ca dat într-un butoi. Mă apropiasem de scară cu intenţia să le dau o mîină de ajutor, căci încă aştepta urcuşul fostului său patron ca să se poată angaja şi el pe scară, albit ca varul şi încă incapabil să vorbească, cînd Mike eşi din birou şi-mi strigă: "Sae that they don't hurt the old boy; he probably can't move by fright!" (Vezi să nu-l căpieze pe moşneag; probabil că nu poate mişca de frică!) Si-n-tradevăr în clipa-acea Bij zbieră ca un posedat de spaima morţii: "Unde mă duceţi?" la care Anton îl apostrofă: "Lasă gural şi să vezi!" şi-i aplică simultan un alt direct în spate. Atunci Ionică întoarse capul şi-l sculpă în faţă, spunînd "Memernicule, porcule, slugoile, nu meriţi uniformă, n-ai fost o zi pe front: ai s-o plăteşti cu viaţa!" Anton şi-a scos bastista să-şi şteargă faţa de sclipat, apoi i-a tras bătrînului un pumn în ceafă de i-a mers untul şi înfine şi-a scos pistolul şi i-a băgat gura în spate între coaste în dreptul inimii şi i-a spus: "Mişcă, mă, altfel te-mpuşc, javră bătrînă!" Efectul fu salutar, căci împingîndu-i dureros cătarea Mauserului ca o sulă între coaste îl făcu să se urnească din loc şi să-ajungă mai rapid la virful scării, nu fără omraşicare busculade la cele două cotituri - platformă în unghiul drept la care bătrînul vruse să se odihnească, iar sus, ajunşi cu toţii în faţa uşii interioare grele de oţel Fichet al safeului, se produse o scurtă luptă inegală ca să reuşească trei inşi voinici a-l arunca în camera de fier, în cursul căreia Ionel tipase ca porcul înjunghiat: "Aici nu intru, pentru nimic în lume, vreţi să mă asfixiaţi!" şi intuiţia lui avea să fie socotită profetică; dar între timp orice zgomot încoetă, căci cu închiderea uşii ermetice peste cei doi Antoneşti nu s-ar mai fi putut auzi nici dacă s-ar fi sinucis cu grenada. Eu însă nu executasem ordinul regal de a interveni, fiindcă şi aşa urcuşul şi băgarea dictatorului de acum 5 minute în odăiţa de oţel, în care ar fi trebuit să-l fi închis în 6 septembrie 1940 ca să ne scutească de catastrofica politică a celui ce-l numise-n ziua aceea la conducerea ţării, a fost şi aşa o treabă f. penibilă pentru echipa noastră de şoc, fiindcă totuşi

subofițerii umblaseră cu minuși și nici nu aveau tehnica înaltă a echipei colonelului Spătaru care ne va împacheta la noapte pe cei cinci arestați la palat în miercuri 23, în stilul moscovit a fostei Ceca. Egirea lui Bij la adresa "bandei de tineri descreierați" avea să-și capete explicația și mai târziu decât intuitiv să de a se sufoca în safe; detaliile mi-au rămas mie cel puțin - poate și M.S. ascunse pînă azi dintr-o lăudabilă discreție a colonelului Ionescu Emilian: tot ce-am putut afla de la Anton și Bîlă fiind faptul că întîrzierea intervenției lor, după primul anunț și prima comandă ale arestării pronunțate de colonel și respective de maior, s-a datorat nu atât de mult discuției între cei doi Ionei cît alteia mai scurte anterioare între S.C.M. și A.R. pe tema că primul nu ordonase și nici nu fusese informat de această măsură, ceea ce a fost natural auzit și-nregistrat de ambii Antonești. Se-nțelege astfel scurta păsuire ce și-o îngăduise Emilian la rugămintea șefului său direct care i-ar fi spus: "În orice caz, mai stai nițel, căci totul se mai poate aranja!", precum și atitudinea lui Sănătescu imediat după arestare. În loc să vină repede în biroul M.S., a stat să-i spele capul lui Emilian de a nu-l fi informat pentru a preîntîmpina ceea ce nu trebuia făcut și compromitea acum toată acțiunea. Am trecut prin urmare printr-un moment de f. scurtă dar intensă panică. Intorcîndu-mă-n birou venind de la etaj unde verificasem laocîtul ușii safeului, mai închiseseam cu cheie și cea de a doua de stejar (ca toate celelalte ale holului întreg pe 2 etaje) și i-o lăsasem pe aceasta lui Bîlă ca să poată auzi dacă se bătea la ușa de oțel, dar îi preluasem cheia safeului ce nu aveau de unde să știu că era unică, fiindcă din eroare Carol plecase-n 40 cu celelalte două exemplare pe lînțisorul cheilor de buzunar, nu le mai trimisese îndărăt de la Iansanne, Madrid sau Lisboa și că Mihai nu se gîndise a cere lui Fichet să-i facă altele - găsi pe Mike, Aldea, Buzel și Ioani rău "morcoviți" de faptul că Sănătescu făcea pe supăratul pentru lovitura ce-i fusese dată indirect și lui. Atunci am devenit într-adevăr "isteric" cummă făcuse dăunăzi Buzel - adică chiar dimineata, ce mi se părea însă acum îndepărtată cu săptămîni - dar de o isterie din a cea calculată, pozitivă și cu folos: treaba lui dacă Sănătescu se dezumfla la pornirea acțiunii, căci puteam să ne lipsim de el; Ioani să plece pe loc la Dămăcianu ca el să-i informeze la rîndul său pe Mihail, Spătaru, Teodorescu, Niculescu

și ei la rîndul lor pe toți ceilalți de cele întîmplate la palat, asupra cărora nu se mai putea reveni în nici un caz; apoi plecai în salon să-l chem pe Emilian la datorie, căci orice secundă de întîrziere putea să ne fie fatală. Acolo Sănătescu se răsti urît la mine pe chestia arestării inoportune a M.A., dar eu i-o tăiai spunînd că se pieptăna ca baba în timp ce ardea casa și-l trimisei pe Emilian să procedeze de urgență la arestarea agenților însoțitori ai Antoneștilor, nu prin forță ci șmecherii. Ullea și Bălăciuanu să-i ducă cu "muia" invitîndu-i în salonul Adjutanților la o gustare sub pretextul că se anunțase la C.N. un consiliu cu participarea principalilor miniștri, astfel încît consfătuirile vor ține mult. Așa dar vor fi siliti să-și lase Schmeisserele în mașini. Să fie tratați cu ce vor să bea și mănînce, vorbindu-li-se intim și prietenește în sensul fraternizării Coroanei și conducerii în momentul critic în care toată națiunea trebuia să fie unită etc.... ca să nu simtă absolut nimic pînă ce voi veni pentru operația dezarmării lor discrete. Apoi să se repete figura cu șoferii, fie în aceeași încăpere fie în alta, în orice caz pentru șoferul dinosaurului care era colonel și prieten personal al C., iar dacă se reușea golirea mașinilor, să fie duse una după alta în garajul regal de către șoferii noștri. Anton să-mi dea șase vîlăjgani de la vîntorile regale cu pistoale mitralieră ca să păzească eșirile din încăperile în care agenții vor fi ospătați iar apoi să fiu chemat la telefon din biroul M.S., măsurile de pază a incintelor palatului urmînd să fie întîrziate abia pînă cînd toți acești musafiri vor fi dezarmați și duși la arestul Batalionului; Sănătescu adăugînd că nici nu va fi necesar să-i dezarmăm și arestăm dacă vom reuși să ne înțelegem cu Antoneștii. Emilian a plecat la palat iar Sănătescu, mai înșeninat, a intrat cu mine în biroul M.S. ca să-i spună: "Sire, ați făcut cea mai mare greșală să procedați la arestarea Antoneștilor în felul acesta și fără a mă preveni, stricîndu-mi așa toată treaba pe care știam cum s-o rezolv cu totul altfel: după alte două ceasuri de discuții, M. pe care eu îl cunosc mai bine decît oricine, s-ar fi muiat. Poate că nici acum nu-i prea tîrziu, dacă mă lăsați să-i vorbesc singur între patru ochi. În ce cameră l-ați băgat?" Cum Mike se făcuse alb ca zăpada, eu am intervenit spunîndu-i: "D-le general, ceea ce propuneți, acum nu mai e posibil, căci am fost imbrînciți, loviți și băgați cu silă-n seful timbrei iar, dacă iese M.A. de acolo,

viața tuturor inclusiv a M.S. ar fi primejduită. Bună sau proastă, așa e situația și n-are nici un rost s-o mai discutăm!" Atunci generalul s-a răstit la mine: "Ti-ai depășit mandatul, d-le Stîrcea, l-ai sfătuit prost pe Vodă și te-ai purtat în mod incalificabil față de mine! Ce sînt aici, omul de paie al d-tale? Cine-i M.C. și S.C.M.: eu sau d-ta? Cu ce drept te-ai apucat să strici un lucru pe care nu ești în măsură să-l repari? Ne-ai compromis toată acțiunea și porți față de țara-ntreagă o răspundere care pentru oricine e prea grea!" și adresîndu-se M.S. a adăugat: "Nu meritam neîncrederea M.V., căci ași fi dus altfel toată acțiunea la bun sfîrșit, dar în aceste condițiuni - fără guvern și nici o pregătire militară pentru ziua de azi - nu-mi mai pot asuma nici o răspundere și rog în consecință pe Măria Ta a mă deslega de orice alte însărcinări!" Regele ezitînd și acum să-i răspundă prompt uitîndu-se desnădăjduit la Aldea și Buzescu care nici-ei nu deschiseseră gura în apărarea mea, tot eu am replicat: "D-le general, ași putea să vă spun multe spre a vă dovedi că greșiți, dar n-avem timpul să vorbim acum. Pentru moment eu nu am compromis cîtusi de puțin acțiunea, dar dvs. o compromiteți de zece minute. E ora 5 și acuși vor sosi Mihail și Dămăcianu. Coroana nu trebuia compromisă cu dictatura antonesciană. Eu v-am cruțat dinadins fiindcă-i sunteți prieten personal dictatorului și știam că n-~~o~~ să-l arestați. Armata-i tot atît de pregătită atîc ca duminică iar pînă atunci tot nu s-ar fi putut aștepta din cauza apelului către Hitler cum i-ați răspuns chiar dvs. Mareșalului. Cît despre guvern, îl avem în cinci minute dacă dvs. îl veți forma așa cum v-ați dat cuvîntul de onoare M.S. pentru un caz de forță majoră, care s-a ivit acum. Declarațiile regale ca și cele guvernamentale sînt gata concepute iar decretele scrise, lipsindu-le doar numele miniștrilor pe care dvs. ni le veți indica sîn-tr-o oră-două veți fi stăpînul situației, dar vă implor să uitați cele petrecute și să nu-l abandonați pe Vodă în ceasul cel mai greu al istoriei noastre!" Si dat fiind că nu ași fi trebuit să-i ofer guvernul fără prealabila învoire a M.S. și am simțit că mă grăbisem un pic din cauza urgenței de a proceda la acțiune, m-am întors către Mike spunîndu-i: "Sire, vă rog să mă iertați dacă "din cauza vitezei" i-am destăinuit generalului ceea ce M.V. îl pregătește ca surpriză și urma să-i spuneti personal!" Acesta prinse dinzbor manevra și după cîteva clipe de ezitație i-a spus lui Sănătescu: "Regret că am fost silit să te pun într-o situație atît de dificilă, dar altă soluție cred că nu

există; te rog să nu mă lași în pană: toată speranța mea se reazimă pe d-ta!" Dar generalul, înbușorat, i-a răspuns: "Sire, mă puneți într-o situație prea dificilă: una ce-mi depășește puterile!" M-am întors către Buzel și i-am spus supărat: "Ce stai ca rile!" M-am întors către Buzel și i-am spus supărat: "Ce stai ca un vițel la poarta nouă, în loc să ne ajuți!" Cum nu răspunse imediat, m-am reîntors ca o sfârleasă către R. spunând: "Sint ferm convins, Majestate, că generalul Aldea nu vă va refuza conducerea guvernului, căci el a fost total de acord cu felul cum s-a procedat!" Aldea s-a înroșit și el dar nu și-a pierdut capul ca Sănătescu, ci f. calm a spus M.S.: "Sire, să nu vă-ndoști o clipă că generalul Sănătescu ar putea să nu se țină de cuvântul său!" și pășind către acesta îi spuse: "Hai Ioane, hotărăște-te să preiei comanda și noi cu toții te vom urma!" Atunci abia Buzel se raliă apelului nostru spunând: "D-le Președinte, concursul meu vă e asigurat." Sănătescu, încă perplex și ezitant, a spus deodată revenind la stilul său obișnuit glumeț sarcastic: "Apoi dacă v-ați pus în gând cu toții să mă nenorociți, nu-mi rămâne decât să mulțumesc M.V. pentru că totuși nu v-ați pierdut încrederea în mine....." și-nclinându-se față de S. a adăugat: "Sire, voi face tot ce-mi stă în putință pentru a salva o situație f. grea; dar țin să precizez de pe acum că nu voi sta mai mult decât pentru a realiza această misiune, căci n-am nici în minecă nici în clin talente și ambiții politice și nu vreau să ajungca generalul Antonescu.....!" Mihail i-a strâns mîna și i-a spus radios: "Nici nu știi cît de mult îți sint recunoscător și te asigur că vei putea conta pe mine ca sprijin efectiv în orice clipă în orice problemă" Eram și eu atît de fericit că-n atît de scurt timp - 9 minute ! reușisem să lichidez și această problemă capitală, în-cît m-am dus să-l îmbrățışez pe tîzul meu cel simpatic spunîndu-i: "Să știi că de acum încolo nu voi mai avea nici un secret față de d-ta și, cînd vom avea răgazul să rediscutăm problema Antoneștilor, vei recunoaște că nu l-am sfătuit greșit pe S!" Urmare acolade cu Aldea și Buzel, după care generalul, dintr-odă tă transformat în zmeu, spuse: "Primul meu obiectiv e M.St.M. fără de care sintem paralizați și pierduți și pe care trebuie deci să pun mîna imediat, iar cum Mihail nu a venit la masa noastră fiind că-i plecat la Sinaia și se-ntoarce abia dimineață și-n plus ar stîni vîlvă dacă l-ar prelua direct, pe cînd eu pot să pretind că numirea mea e făcută cu conivența secretă a M.A. pînă ce vom fi reușit să dăm toate ordinele externe și să luăm măsurile interne pregătitoare, plec chiar acum acolo incognito egînd pe aici prin

64

grădina pe jos cu capul gol și-n civil - ce bine că nu mai am nevoie să mă schimb! cu amândouă decretele asupra mea, cel de P.M. pentru cazul în care Stefla mi-ar face dificultăți și aș fi nevoit să-l arestez discret și pentru a-l arăta băieților mei de încredere ca să-i galvanizeze, iar celălalt de Sef al M.St.M. pentru cazul când va fi suficient pentru tot ce am de făcut în aplicarea planului general: așa că haide Stîrcea, fugi și adu-mi-le iute, ca să mi le semneze Vodă!" Am rupt o fugă ca la startul sutei de m. și ajuns la birou l-am scos pe Bălăciță de la sindrofia agenților ca să-mi scrie de două ori "General Ion Sănătescu" și să-mi comunice că nu erau decât locurcani (bacara pentru ei) și că mă sfătuia să terminăm cu d-los înainte de invitația șoferilor despre care agenții opinau că n-ar putea părăsi mașinile din cauza maiorului de gura căruia le era frică. L-am rugat să-i imbecile până ce veneam, căci trebuia să fim prezent la sosirea lui Ioani pentru a ști dacă n-aveam ceva mai urgent de făcut decât această operație întîrziată pe cît posibil fiindcă cu ea va porni acțiunea recamufliindu-i față de codoșii palatului, lucru la care nu mă gândisem anterior, așa că trebuia să nu-mi trimită Anton soldații înainte ca să-i cer. Am zbughit-o înapoi la C.N. ca să-i găsesc pe tuspătru în plină discuție despre problema ridicată de Aldea relativă la neutralizarea lui Pichi Vasiliu, Eugen Cristescu, Tobescu și Elefterescu, chemați la palat unul de celălalt prin bilețele sau comunicări telefonice voalate la consiliul ultra-secret față de nemți cu Antonești în vederea răsturnării cu propunind să-l așteptăm pe Sănătescu pentru această operație intrucît mă-ndoiam ca Pichi Vasiliu să vină dacă nu era convocat via voce de Ioă, Jac Popescu sau Pantazi, iar cum pe Ioă nu l-am scoate decât în ultimă extremă și Sănătescu era intim cu Pantazi, acesta ar trebui chemat primul, căci și așa trebuia, dacă nu arestat, în orice caz ascuns de nemți ca personajul susceptibil de a fi înhățat de ei în lipsa Antoneștilor, fiind cu suprafață mare în armată. Sănătescu nu s-a opus ideii, așa că a rămas să-i așteptăm întoarcerea cu atît mai mult cu cît spera să termine totuși la M.St.M. în maximum un ceas, căci restul l-ar face "băieții", după indicațiile sale. Înainte de a pleca ne-a mai rugat pe Buzgeți să facă tot ce-știe și putea ca să obțină de la Maniu lista propușilor B.P.D. la guvernare, deoarece aceasta i-ar simplifica mult formarea guver-

nului ce l-ar completa numai cu generali pentru Internele, Războiul, Comunicațiile și Inzestrarea Armatei, plus cei 4 șefi ai partidelor blocului ca Miniștrii de Stat fără portofoliu, pentru a da guvernului nimbul uniunii între Coroană și B.P.D. conform celor stipulate cu Aliații în vederea semnării armistițiului; iar pe mine, să termin cu arestarea tuturor agenților înainte de întoarcerea sa, iar apoi să procur pe specialistul cu aparatul de imprimat plăcile declarațiilor, deoarece ar fi o mare problemă dacă nu aveam concursul serviciilor tehnice ale Min. Prop. și Dir. Radioemisiunilor pentru această operație. În clipa în care a dat să iese la 5 și 12 fixe, Ioani sosi cu Dămăcianu care era absolut livid că procedasem la arestarea Antoneștilor fără a-l fi măcar avertizat și venea ca să vadă dacă n-ar exista vre-un mijloc de a amâna pornirea acțiunii pe mâine, fiindcă azi era ziua de baie în armată și toți soldații în izmene. A fost un scurt moment de ilaritate când toți am sărit cu gura pe el în acelaș timp: R. spunându-i: "Cum să rămână țara în 24 de ore fără guvern". Aldea: "Aia n-ar fi nimic, s-a mai-ntîmplat, dar să dispară și să nu-l găsească nimeni e de neînchipuit!" Buzel: "Nici noi nu știam că vor veni la palat, când vor sosi și dacă va trebui să fie arestați!" - dar Ioani: "Ba știam f. bine de la 11.1/2, dar d-ta n-ai vrut să dăm alarma; dacă dl. Mocsony te asculta, nici n-am fi reușit să-l arestăm" - iar Sănătescu: "Măi Dămăciene, uiți că și Mărășeștii s-a cîștigat în izmene; de astă dată o să-l batem cu p....goală!" - pe cînd eu m-am supărat foc, neștiind că militarilor le place să sperie pe civili făcîndu-se că nu sînt gata nici odată ca să le pară meritul mai mare cînd totul merge strună: "V-am anunțat primul în chiar clipa arestării, dar nu mă așteptam la o asemenea reacție tocmai din partea dvs.! Cum dracu, nu se poate contramanda baia: pe front, armata romînă cere armistițiu miercuri ca să se spele? Vă faceți de rîs! nu putem amîna cu nici o secundă, altfel ne scapă Fantazi, Popescu, Pichi Vasiliu, Cristescu, Tobescu și bestia aia de Elefterescu și ratăm toată afacerea, așa că dați-i drumul, căci ați pierdut deja o jumătate de ceas cu venirea dvs. inutilă la palat! Sănătescu e deja numit P.M. și pleacă acum să preia și M.St.M. pînă la sosirea lui Mihail, iar eu mă duc să-l arestez. p.p. agenții însoțitori ai Antoneș-

tilor, iar apoi la Pătrășcanu după lista comuniștilor guvernului, căci Maniu nu-i știe, probabil încă nici pe candidații liberali și socialiști, poate nici pe ai săi. Vă rog să-l avizați pe Spătaru și să aranjați cu el ca Ioani să-l aducă pe tehnicianul înregistrării plăcilor pentru declarațiile, cu aparat cu tot! Dacă reușesc să dau de el mai repede prin Pătrășcanu, îl voi aduce eu cu Bălăciannu. Spătaru să știe că s-ar putea să aibă opt inși de transportat și cazat, așa că trebuie să vină la noapte cu o camionetă căci nu-i putem da una de la palat dacă nu-mi aduce o pereche de plăci false sau demontate de pe vre-un vehicul de fabrică". Dămăciannu oftă din greu dar s-a predat evidenței promițând să facă imposibilul pentru a reuși să-i mobilizeze pe toți. Buzzești a răspuns evaziv la chestiunea listei maniste a guvernului pe motivul că nu credea să fie deja întocmită deoarece urma să fie încheiată și comunicată M.S. abia joi, dar Sănătescu a insistat asupra primirii ei și ca să nu știe nici Maniu nici ceilalți șefi ai B.P.D. că d-sa a fost numit P.M. pentru ca în cazul când totuși Maniu, Dinu, Titel și Pătrășcanu venind pe-nserate la palat ar izbuti sub presiunea noastră și imperiul urgenței, necesitate de aceste împrejurări excepționale, să formeze rapid guvernul, Maniu să-l prezideze, eventual cu Dinu la Vice-Presedinție, Titel la Muncă și Pătrășcanu la Justiție, iar Buzzești ar prelua atunci Războiul, urmind a se sfătui cu S. asupra Internelor unde trebuia să fie un om energic și expeditiv de absolută-ncredere a Corcanei, acesta neputind însă fi Mihail de care avea absolută nevoie la M. St.M. pentru continuarea războiului contra Reichului, pe oind pentru celelalte departamente militarizate și subsecretariatele avea deja în vedere persoanele cele mai indicate din cadrul armatei: rugindu-mă deci să-i convoc pe E.P. și T.P. în acest scop la palat iar pe Buzel să facă acelaș lucru cu Maniu și Brătianu. Buzzești mi-a cerut mașina pentru a-i trimite lui Pichi Pogoneanu o scrisoare cu textul unei telegramme de expediat imediat lui Cretzianu, ca să-i anunțe pe Aliați că am fost siliți să-i arestăm pe Antonești și să parnim acțiunea în noaptea aceasta și cerem prin urmare ajutorul pentru vineri sau cel tirziu sîmbătă în loc de duminică, la orice oră cît mai apropiată, indiferent că s-ar proceda la

40

raiduri sau nocturne, aterizarea urmînd însă a se face de preferință ziua începînd de la primele ore de vizibilitate la care ar putea ajunge la Popești-Leordeni; Sănătescu pretinzînd că acest aerodrom nu dispunea de suficiente reflectoare pentru masive aterizări de noapte. Vroia ca mașina să-l aștepte pe Pichi la Snagov ca să-l aducă apoi cu Camil Demetrescu și toate dosarele și lucrurile pregătite de evacuare la palat, dar eu m-am opus ca să riscăm a pierde un S.R. dacă acțiunea pornea între timp, oferindu-i-l pe motociclistul pentru înmînarea scrisorii, dar cerînd să revină imediat, iar băieții să vină cu mașina Externelor pe care și așa trebuia s-o păstrăm la palat pentru noul titular înainte de a ști dacă vom reuși să punem mina pe toate ministerele și mașinile lor. - Sănătescu, Dămăcianu, Ioani și cu mine am plecat aproape simultan la treburile noastre respective, în timp ce Vodă, la îndemnul meu care mă temeam să n-aibă timpul necesar ulterior, s-a apucat cu Aldea de terminarea epurării hîrtoagelor biroului său, începută de la sosirea noastră din Sinaia dar meru întreruptă din cauza rățării ultimelor trei zile, de strîngerea și mpachetarea celor și a tuturor lucrurilor și efectelor vestimentare ce urmau să plece cu el în evacuarea de acum și mai probabilă decît dacă am fi putut porni acțiunea duminică, iar Buzel de scrisoarea cu telegrama și celelalte instrucțiuni pentru Pichi. Înainte de a mă duce la C.M., Mike mă rugă să-i dau lui Bilă cheia, întrucît prizonierii băteau în ușă desigur pentru necesități fiziologice, astfel încît am mai întîrziat operația cu agenții cu cele cîteva minute cît a durat cealaltă, reluînd cheia, nu din lipsă de încredere față de subofiterii devotați M.S.ci pentru mai mare siguranță ca nu cumva în lipsa mea R.să se lase convins de Sănătescu sau prin vre-o manevră diplomatică de a lui Ioă să parlamenteze cu el și Bij, fiindcă-mi și declarase cam muiat și aproape cu căință: "You know, I'm sorry for them, especially for Bijet who had a neutral attitude: ought we not treat him differently?" (Stii că-mi pare rău pentru ei, mai ales pentru Bijet care a avut o atitudine neutră; care n-ar trebui să-l tratăm pe el altfel?) Răspunsul meu fusese "For Christ's sake not now: you'll have plenty of time for pity and grace when everthing is over !" (Pentru Dumnezeu, nu acum; veți avea tot timpul pentru milă și iertare cînd totul va fi trecut?). Imi închipuisem că era singura cheie, în orice

caz la îndemână, din moment ce Mike mi-o ceruse pentru a li se deschide uşa o clipă, dar nu întrebasesem dinadins ca să nu mi-o reia şi o băgasem pe lăntişorul meu de buzunar ca nu cumva s-o pierd. La C.M., l-am informat acum pe Uilea despre cele petrecute şi în câteva cuvinte asupra situaţiei generale izvorâte din lungile pregătiri de care nici el nu fusese complet străin din ziua în care-mi aranjase întâlnirile cu vărul său primar Iacoreţiu la ferma sa şi, departe de a se speria, Octav îmi promise tot concursul său atît pentru operaţia cu agenţii cît şi pentru verice alte însărcinări. Anton nu mi-a putut trimite decît patru soldaţi dinăia cunoscuţi mie de la vînătorile regale dar comandanţi de un plutonier f. energic, care au ajuns pe sala mare şi postaţi la cele trei uşi de acces la salonul Adjutanţilor în clipa în care Uilea, Emilian, Bălăciuanu şi cu mine am făcut irupţie în el şi eu, după ce am dat bună ziua cu toţii le-am spus: "D-lor, trebuie să vă fac o comunicare ce vă priveşte şi vă rog să fiţi înţelegători pentru ceea ce vă cer să vă formalizaţi, să vă consideraţi jicniţi sau să ne faceţi dificultăţi, în interesul dvs. şi al tuturor. Pentru motive ce le veţi cunoaşte încă în cursul zilei de azi, suntem nevoiţi a lua măsuri de precauţie cu totul excepţionale. Consiliul de Coroană va dura tîrziu şi atîta vreme cît domniile Marelui şi Mihail Antonescu vor fi musafirii M.S., vor beneficia de paza organelor respective ale C.R., aşa că se pot lipsi pentru moment de serviciile dvs. şi în consecinţă, vă rog să depuneţi tot armamentul ce-l aveţi asupra dvs. pe masa aceasta urmînd ca să vă fie restituit la plecare. Un tînr poliţist, băiat drăguţ, elegant, spîlcuit şi mai manierat decît ceilalţi, mi-a răspuns: "D-le Mocsony, să nu vă-nchipuiţi că n-am înţeles situaţia cînd am fost poftiţi în palat şi că dl. Mareşal nu va mai avea nevoie de serviciile noastre cînd va pleca la C.M. iată armele mele!" şi a depus pe masă un Walther 7,65 şi un Steyr 6,35, adăugînd: "arma grea mi-a rămas la maşină, (iar către colegi) haideţi băieţilor, scoateţi-vă sifoanele: E ordinul M.S. !" A fost urmat de alţi cinci într-un ritm destul de rapid, unii predînd un singur pistol, dar patru agenţi mai vîrstnici şi cu nutre de băţuşi căliţi devenite duşmănoase la sfîrşitul comunicării mele, l-au apostrofat pe tînrul spîlcuit, bodegînd că M.A. va pleca cu ei de la consiliu chiar dacă stăpînul lui (Ioă) va rămînea la palat, n-au făcut nici

gestul de a preda una din cele două sau chiar trei arme ce le avea fiecare asupra-și ci au cerut lui Ullea să se-ntoarcă la mașinile lor. Atunci eu le-am spus: "D-lor, vă rog să nu mă puneți în situația de a vă dezarma și percheziționa buzunarele; aici merge pe încredere, așa că vă previn pe toți să nu-mi ascundeți vre-un "sifon" dacă nu vreți să vă expuneți la urmărire; eu v-am comunicat în mod civilizat un I.O.!" S-au uitat în mod suspect unul la altul și-n felul cum și-au scos sifoanele Bălăcianu a crezut că se hotărâseră a nu le preda ci a ne amenința pentru a reuși să ajungă-n curte la mașini și a o șterge eventual cu ele pentru a da a'arma stăpînilor lor secreți, așa că-și scosese Radomul vechi al lui Potocki și braciindu-l asupra lor le spuse: "Nu încercați vre-o lovitură, de nu vreți s-o pățiți!" Dar de emoție, pistolul greu ce-l ținea stîngaci-n mîna îi tremura în așa hal încît ar fi atins mobila sau covorul dacă trăgea. Agenții s-au prăpădit de rîs și chiar cei supărați s-au înșeninat și au depus cîte un 9 mm., spunînd lui Bivolăș care tot mai ținea arma-n bătaie: "Vezi să nu fie încărcată și să te-mpusti în picior!" Atunci am deschis ușa și i-am chemat pe betași care la percheziție le-au găsit tuturora în afară de primul, agentul intim al lui Biglet, încă cel puțin un pistol. Cînd le-am reproșat neexecutarea ordinului, mi-au răspuns: "De-ce să avem mai multă-ncredere în dvs., decît ați avut în noi?" la care le-am răspuns: "Ca să vă păstrăm în slujbă mai departe, ceeace nu va fi cazul!" Au fost cu toții conduși sub escorta soldaților la Batalion și închiși în arestul-acestuia, iar armele acestea aveau să fie remise-n parte celor din echipa Spătaru care nu aveau nici o armă. Cum n-aveam timp de pierdut cu reiterarea aceleiași figuri cu șoferii, Emilian a întins o cursă maiorului genist șofer al M.A. chemîndu-l înșuntru "la acesta" iar apoi o echipă mixtă de șase șoferi ai palatului însoțiți de cîte un ostăș, subofițer sau sergent de al C.R. s-au dus în curte la mașini și, cîcă din ordinul Antoneștilor, le-au condus la garaje le regale, ridicînd acolo tot armamentul "greu" cu care mașinile erau încărcate și închizîndu-i pe șoferi cu agenții la Batalion. Abia atunci Emilian și Anton au pornit la măsurile de apărarea incintelor palatului, luate treptat și cît se putea mai puțin aparent: închiderea și ferecarea porților de grilaj din fața și spatele palatului; plasarea tancurilor de poziții din care puteau să tragă asupra întregii pieți din fața lui și arde

rele de acces la intrările din spate; instalarea unor mitraliere grele la toate colțurile clădirii, f.bine așezate și camuflate în șanțul dintre nivelul curții și al subsolului și a altora mai ușoare înăuntrul palatului, acoperind intrarea tuturor ușilor la acces, apoi pe acoperișul în terasă a clădirii, în complectarea celor de jos, spre a putea bate în direcțiile care pentru celelalte se aflau în unghiul mort. Concomitent cu aceste măsuri, care firește nu mai puteau fi ascunse personalului iar acest cu șoferii trezise suspiciunile Siguranței Pal., șeful centralei telefonice a fost însărcinat să cenzureze toate convorbirile iar Marcel Dăbescu a informa respective desinforma în caz de întrebări de ale lui Diaconescu sau altora de la Interne pe autoritățile guvernamentale asupra situației de la palat în sensul că Antoneștii se aflau într-un consiliu intim la care urmau să participe și alți membrii ai guvernului, deoarece măsura cu neutralizarea agenților îl făcuse să bănuiască arestarea Antoneștilor de către militari, deși precis nu știa și nu trebuia să știe nimic, ca nu cumva totuși să vîndă pontul dacă acțiunea începea în detrimentul nostru, întrucît trebuia evitat cu orice preț un atac asupra palatului pentru eliberarea Antoneștilor cel puțin pînă la scoaterea lor la noapte. Am plecat apoi cu Bivolăș în celebra sa rablă, înainte de baricadarea cu o tanchetă a porții Batalionului și de stabilirea unui dublu control militar și polițienesc la singurele două căi de acces păstrate ca atare, această poartă pentru vehicule și porțița de la scara Administrației pentru pietoni, nimeni dintre funcționarii și personalul C.R. nemi avînd voie să părăsească palatul fără aprobarea lui Emilian, dat pe avizul lui Octav pentru cei dinții iar pe al lui Marcel pentru ceilalți, drept la Torossian fără nici o precauție pentru intrarea în clădirea garsonierei de la parter a acestuia; dar în ea nu am putut intra fiindcă deja alertați de Spătaru între orele 5.1/2 și circa 6 fără toci era cînd am sosit acolo, membrii "Apărării Patriotice" o transformaseră într-un mic bastion militar: Torossian își instalase recent o vizetă la ușa de intrare și pe aceasta am trebuit să fim recunoscuți de tov. Belu, pe care eu nu l-aș fi recunoscut fără Bălăcioă întrucît pe semne nu se mai răsese de cînd ne văzurăm și avea o barbă neagră de terorist comunard cum scria

la carte și se vede în filmele americane și la "Music Hall" ca să fim admiși înăuntru unde lipsea Herant dar, în schimb, ambele locuințe gemene (căci mai avea două camere spre curtea interioară a blocului, în care locuise maică-sa) erau literalmente ticsite de alți energumeni și ei cam bărboși și nespălați și ale căror buzunare păreau vizibil umflate de sifoane și muniție. Lor le-am explicat în limbaj telegrafic că am fost siliți pentru că M.A. vroia să plece astăzi definitiv pe front și a fost greu de tot convins a veni la Vodă unde a refuzat ultimatul cu scandal, să-l arestăm cu loc și deci să pornim acum acțiunea programată pe duminică; că n-aveam guvern, drept care șefii BPD erau convocați la palat pentru a-l forma la iuteală, așa că venisem după Andrei și Titel (Brătianu și Maniu fiind chemați de altcineva) și trebuia să revin la palat în orice caz cu tehnicianul și aparatul promiși de Spătaru pentru imprimarea discurilor de patefon cu declarațiile regale și guvernamentale ce le aveam deja gata redactate. Belu ne-a rugat să-l așteptăm un pic și a plecat după Andrei ca să revină după 3 minute cu anunțul că nu l-a găsit și trebuia să-l căutăm cu el în altă parte. În acele trei minute ne-am întreținut cu "patrioții" cărora Spătaru nu le spusese desigur dinadins, nimic despre arestarea Antoneștilor în locuința Regelui, așa că mi-au reproșat a fi vorbit, dar din moment ce o făcuser, am profitat de bucuria și excitația lor, la vestea răsturnării odioșilor dictatori, pentru a le arăta că militarii din complot nu pregătiseră lovitura pentru azi ci pentru duminică la amiază, astfel încât s-ar putea să avem lipsuri la apel până la noapte care abia ne va permite să ne mișcăm mai lesne decât nemții pentru ocuparea pozițiilor cheie până dimineață când ei se vor fi organizat pentru a ne ataca și că deci până atunci ne bazăm pe tot concursul neprecupețit al organizației paramilitare comuniste pentru apărarea palatului și ocuparea ministerelor în cazul rezistenței unora, în special a Interneilor. Trebuie să recunosc că-n înflăcărata atmosferă întâlnită la Torossian, s-a deșteptat în mine nativismul bulgăresc al neamului de Vismes de Pothieu (bunicul matern) și cel revoluționar maghiar al bunicii mele mateme (Sandor Frotzsch care a luptat cu Kossuth până la Siria și s-a refugiat apoi în Turcia de unde familia n-a mai revenit în Austro-Ungaria), înțelegând și savurând farmecul a ceea ce patrioții lui Spătaru simțeau a fi primul pas spre răsturnarea

integrală, știut fiind că, atunci când conducătorii se bat între ei, plebea scontează a mai ciupi bunuri și drepturi sau cum spune vechiul proverb românesc: "schimbarea domnilor, bucuria nebunilor", proverbul nefiind deci creiat de așa zișii nebuni! Cu Belu în mașină, am plecat în cartierul Moșilor unde credeam că-l va găsi pe Andrei într-un loc unde se putea să fie pentru a-l vedea pe Titel, dar acolo i s-a spus că amândoi urmau să meargă la pertractări cu țărăniștii în Schitu Măgureanu 12 la Aurel Leucuția, așa că am plecat acolo și într-adevăr l-am găsit pe Titel la acesta unde se aflau în plină desbatere a problemei formării guvernului. Astfel am avut norocul să le pot anunța simultan știrea și să-i convoc pe tusaltrușefi bepediști la palat, Leucuția promițând să plece pe loc la Snagov pentru a-l aduce pe dl. președinte și a-l anunța și pe dl. Dinu Brătianu despre care nu știa însă dacă se mai afla în capitală sau plecase cum intenționa până duminică la Florica. Cu acest prilej, am spus lui Aurel că dl. Maniu promisese M.S. solemn lista guvernului B.P.D. de sub președinția sa pe data de vineri 18 august și că de atunci amina zilnic înminarea sau transmiterea ei, astfel că R. era profund indignat intrucît îl avertizase de nenumărate ori asupra pericolului târăgănării în formarea guvernului tocmai pentru a preîntîmpina eventualitatea în care am fi siliți să acționăm pe neașteptate și ne-am afla fără guvern și iată că acel caz s-a ivit și acum din cauza neglijenței d-lui președinte toată acțiunea risca să fie compromisă. Am apelat de asemenea la Titel și I.P. ca să nu mai creieze nici o dificultate în alcătuirea promptă a guvernului bepedist venind cît mai neîntîrziat la palat. Le-am spus în puține cuvinte cum de se ajunsese la necesitatea arestării Antoneștilor, rugîndu-i să nu ebruizeze vestea în cercurile lor politice fiindcă acum, la întoarcerea generalului Sănătescu de la M.St.M. pe care el l-a preluat mai mult decît probabil în așteptarea sosirii generalului Mihail de la Sinaia, vroiam să-i chemăm prin sistemul lanțului pe Pantazi, Popescu, Pichi Vasiliu, etc.... spre a-i aresta și pe ei ca să reducem la minimum riscul rezistenței guvernului la preluarea departamentelor și posturilor cheie pentru stăpînirea capitalei și a situației interne în general, astfel încît d-lor să nu vină la palat înainte de ora 7 dar nici mai tîrziu decît 8, idealul fiind dacă s-ar putea înțelege a veni tusal-

tru la 7,30 fie pe jos pe la scara Administrației, fie într-o mașină prin poarta Batalionului unde vor fi așteptați de la această oră începând de serviciul de pază, ca d-lor să nu aștepte o clipă la intrare unde ar risca să fie interceptați de serviciile adverse. Vom lua în orice caz măsuri pentru ca aceasta să nu fie posibil băgându-ne posturile și agenții camuflați în jurul acestor intrări spre a le domina accesul. Sosirea d-lor împreună ne-ar evita deschiderea repetată a baricadelor de la aceste intrări, ce ar putea tenta pe nemți și acoliții lor guvernamentali să-ncerce o lovitură de pătrundere în palat pentru răpirea celor arestați și nu știam la ce oră vor sosi trupele Batalionului de la Sinaia pentru întărirea efectivelor extrem de reduse cu care țineam acum palatul. Am apelat, însă, la Leucăția pentru ca să ceară conducerii organizațiilor paramilitare țărănistă și liberală mobilizarea lor neîntârziată întru colaborarea cu cea comunistă care era deja pe picior de război, deoarece prin faptul că M.St.M. era desigur deja în mîinile noastre, membrii lor vor putea fi înarmați în cel mai scurt timp, Sănătescu putîndu-le indica la palat modalitatea, respective locurile unde vor putea să preia armamentul pe-nserate. Tot succesul acțiunii noastre va depinde de viteza cu care se va lucra acum în primele ore ca să avem un avans serios asupra nemților care să nu fie în măsură a ne ataca înainte de mîine dimineață. Tot ce le-am spus n-a durat mai mult decît zece minute, iar de acolo am plecat cu Pătrășcanu după tehnician pentru înregistrările. Acesta locuia în cartierul dintre Cîmpineanu și spațiile Ministerului Justiției într-un bloc mare undeva la etaje unde Belu s-a dus să-l caute și a revenit cu el în două minute cu aparatul și o valiză cu plăcile și unelte. N-am aflat numele lui - poate că Bălăceanu să-l fi aflat ulterior la palat - dar ne-am împrietenit rapid: era un om mititel și slab, de tip semitic, spirt și simpatic, șaten cu pistrui și accentul lipscanilor. Andrei și Belu ne-au rugat să-i depunem dacă nu mă-nșel tot la adresa unde fusesem înainte de a merge la Leucăția și de acolo ne-am întors la palat ca să intrăm tot pe la Batalion. Dar aici, ce să vedem: în fața porții se aflau trei mașini de ale siguranței ționite cu agenți și alte două sau trei circulau încet pe strada mică dinspre Calea Victoriei și Lutherană contrar prescripțiilor.

77

loc de circulație intruși pe acea porțiune a străzii ce făcea un-cot tocmai în fața porții palatului n-aveai voie să circuli decât într-un singur sens. În plus, în jurul și-n fața porții se aflau o mulțime de persoane staționate pe care stit Bivolăș cît și eu am reperat pe loc ca agenți ai Internelor sau S.S.I.-ului, așa că riscam să fim arestați, respective kidnapați tocmai în preajma palatului și sub ochii trupelor noastre.- Bivolăș claxonase imprudent pentru a i se face loc de intrare spre poartă și atunci mașina lui a fost imediat înconjurată de cele ale siguranței din care agenții se zgîiau la noi ca să ne recunoască. Cum eram așezat la spate cu tehnicianul nostru și plecasem dinadins cu o pălărie neagră pe care nu o purtam altfel niciodată, spre a nu fi recunoscut în mașină, dar dacă eșeam din mașină cu ea tot păream prea asemănător cu mine însumi, mi-am ridicat gulerul și manșetele pantalonilor rulîndu-le de două ori și am schimbat pălăria cu șapca de mecanic a tehnicianului trăgînd-o peste ochi și, apucînd valiza cu plăcile, am eșit din mașină și m-am prezentat la sentinela porții cu bițu' meu special, emis tot de mine la Maresalat cînd am introdus aceste carnețele în vederea loviturii încă-n martie, cu interdicția intrării în palat de la orele 22 la 7 a celor fără ele; dar soldatu' nerecunoscîndu-mă după fotografie din cauza șepcii, am stat să aștept un minut încheiat pînă la sosirea unui agent al nostru care m-a recunoscut pe loc și mi-a deschis porțile. Între timp am fost însă întrebat de agenții unuia din mașini și de cei de pe stradă cine eram și ce căutam la palat, răspunzînd că eram ajutorul de bucătar Ionescu Gheorghe și nu mi se mai întîmplase să fin oprit la intrare în ziua mare. Mi-au cerut legitimația și am răspuns că mi-o luase sentinela pentru a controla pe semne dacă eram într-adevăr din personalul casnic. Altu' m-a întrebat cine erau ăia din mașină, la care am răspuns "șeful meu". Din fericire a sosit rapid agentu' și un locotenent, iar în clipe în care am ajuns să intru i-am pus să deschidă repede poarta și să retragă tancu' care bară intrarea pentru vehicule. Cum această operație a ținut paroh o veșnicie, l-am rugat pe locotenent să scoată pe stradă o

patrulă pentru ca nu cumva să fie arestat Bălăciuanu și un specialist de care aveam neapărat nevoie pentru emisiunea de radio, deoarece acum agenții se agățaseră de aceștia care neștiind ce le spusesem m-au contrazis cu o altă barbă care și ea a prins căci au închis portiera mașinei când tancul s-a retras și rabla șef-bucătarului, tot Ionescu Gheorghe, a fost salvată ca prin gura acului. Dar când a ajuns dincoace de poartă și aceasta se reînchidea mi-am aranjat hainele și scos șapca și l-am chemat pe unul din agenții de pe stradă la portiță și l-am întrebat cum îl chema și ce-l interesa cine intra sau eșea din palatul regal, primind răspunsul că-l chema nu mai știu cum și primise ordinul de la Dir.Generală a Siguranței Statului, de a descoperi ce se petrecuse la palat pentru ca să se ia aceste măsuri de pază excepționale. Atunci i-am spus că putem satisface curiozitatea d-lui general Diaconescu - căci din colonel ce fusese la preluarea Direcției, Bij îl avansase recent general spre a și-l atașa mai mult - deoarece știam precis că se ținea o consfătuire f.f.

secretă de către M.A. și d-l V.P. cu participarea principalilor miniștri sub auspiciile M.S. Regelui și pentru a nu trezi suspiciuni Mareșului nostru Aliat care era f. nervos de cînt cu numeroasele conferințe ministeriale de la Snagov din ultimele trei zile, C. ținuse ca acest consiliu să fie absolut secret, drept care mașinile nu au fost lăsate să staționeze în curtea palatului ci au fost parcate în garajul regal, iar ca să nu se creieze din nou vîlva și să nu se comită indiscrețiile supărătoare ce s-au produs în jurul conferinței de la Snagov, a cerut să se ia măsuri severe de control la intrarea și eșirea personalului numeros al C.R. printre care se părea că s-ar afla mulți agenți străini, dar militarii Batalionului au exagerat ca-ntotdeauna luînd măsuri ce au speriat tot serviciul regal spre a justifica interdicția de a circula ca de obicei în mod necontrolabil de Sig.Pal. care nu era destul de numeroasă pentru a face față tuturor controalelor la 18 uși de intrare în incintele clădirilor. M-a întrebat atunci cine eram de fapt, la care i-am răspuns Mircea Ionnițiu, colegul de clasă al M.S. și de aceea, nefiind un funcționar al C.R., am recurs la acea minciună pentru a nu

- 1529 -

risca să fim oprit a intra la palat. Mi-a mulțumit și a plecat rapid ca să-și dea raportul. Din cauza acestei mici întârzieri Bivolac și specialistul au plecat direct din gaj la studioul P.F. de la ultimul etaj cu pălăria mea, iar eu m-am dus întâi la C.N. unde eram așteptat cu cea mai mare nerăbdare întrucât un safir din safe dăduseră cu pumnii și picioarele în ușa de vre-o jumătate de oră în mod frenetic. Când Bilă le-a deschis, l-a găsit pe Bij cu gulerul descheiat și cravata desnodată, zăcând pe spate întins pe jos și pe Ică de asemenea semi-lesinat și desbrăcat la ușa, deoarece aerul condiționat nu fusese pus în mișcare pentru acea încăpere care nu era bine aerisită când a fost închisă astfel că, deși avea vre-o 60 m³ volum iar minus dulepurile totuși încă circa 45, începuseră a se asfixia, de fapt însă mai mult imaginativ din cauza claustrofobiei și astmei M.A., care-l contagiaseră și pe Ică. Verificarea cauzei nefuncționării instalației, chiar dacă nu ar fi fost nevoie de un control al înseși camerei, ar fi putut trezi suspiciuni mai primejdioase decât dacă li se ținea ușa deschisă un sfert de ceas pe oră, așa că am trebuit să-i las de acum lui Bilă cheia prevenindu-l însă că răspundea cu capul de siguranța pazei celor doi dictatori. Plecând la palat, pentru că Sănătescu se-ntorsese între timp cu-n rezultat astrălucit de la M.St.M. (unde fusese primit fără nici o dificultate și cu brațele deschise iar Stefla se arătase încântat de a scăpa de acest post de prea mare răspundere de când cu situația proastă a frontului) și-l chemase cu-n bilețel pe Pantazi care trebuia să sosească dintr-o clipă-n cealaltă. Am uitat șapca la C.N. și cred că a dispărut în bombardamentul din 24, dar știu în orice caz că nu mi-am revăzut nici pălăria care sper să fi rămas drept smintire simpaticului operator al aparatului atât de prețios în ajunul pornirii acțiunii militare propriu zise. Pantazi a sosit prin intrarea de la Administrație, fiind primit de Ulla și Emilian cu onorurile cuvenite Ministrului de Război ce se credea a mai fi, la ora 6,35 în cap iar de Sănătescu în prezența mea în biroul S.C.M. imediat și f. călduros. Normal ar fi fost să-i las singuri dat fiind că erau vechi camarazi și prieteni destul de intimi pe când eu îl vedeam acum pentru a treia oară în viața noastră și-l deranjam mai mult decât să-i pot ajuta în acest mo-

.//.

ment cam penibil pentru Sănătescu. Dar poate tocmai fiindcă salutul cauzei cerea să-i tipăscă o barbă pentru ca d-lui să-
ademenescă pe Pichi Vasiliu a veni la palat, P.M. mă rugase
să iau pe aceasta asupra mea din moment ce eu fusesem, cum spu-
nea, autorul moral principal al arestării prietenului lor comu-
lonel și-l pusesem astfel pe d-sea în situația de a trebui să
accepte faptul împlinit și-n plus să apară față de țară drept
autorul ei, ca succesor la putere și responsabilul C.R. în momen-
tul arestării predecesorului, așa că eu am început minciuna
prin a-l întreba pe Sănătescu dacă era cazul să-l și anunț pe
M.A. de sosirea d-lui Min. de Război sau dacă mai așteptam să
vină și generalul Vasiliu. Sănătescu, ca să nu mintă, nu mi-a
răspuns direct, ci a spus: "Stai puțin, să vedem: dă-i un telefon
lui Ioani!" iar eu l-am chemat pe Ioani care se urcase la stu-
dio cu Mike pentru a vedea aparatul și a participa la instala-
rea lui și încercările acustice, vorbind pe englezește pentru
a-i anunța sosirea generalului Pantazi dar fără să-l întreb
nimic, în timp ce Sănătescu vorbea cu acela, așa că-și auzise
numele pronunțat, dar nu fusese atent la convorbire și dealtfel
nu părea să-știe englezește. Depunând receptorul am spus lui
Pantazi: "D-le Ministru, sunteți solicitat a-l chema pe dl.
Ministru Vasiliu, fie printr-un bilet, fie la telefon, de pre-
ferință la telefon ca să nu pierdem vreme, dar natural numai
dacă aveți certitudinea de a-i putea explica despre ceace-i
vorba în termeni ermetici, căci v-a spus probabil dl. gen. Sănă-
tescu în timp ce telefonam că eșim din război și-n consecință
trebuia lucrat f. rapid, dar prudent față de serviciile germane
și eventualele lor antene de la S.S.I. Eu îmi permit să vă sugere-
rez a-i spune pur și simplu a veni aici de urgență pe unde ați
intrat dvs." la sfat și că-i veți explica amănuntele la sosire.
Pantazi, care era un tipic general de cavalerie elegant, mândru,
cum se cade, dar prost ca noaptea (socotind că era grec cu mult
generații în Oltenia) și-și datora postul exclusiv prieteniei
cu Bij și prostiei sale care făceau că acesta nu avea de ce să
se teamă de el, a fost ferm convins că lucrurile stăteau așa cu
i le insinuasem și m-a rugat să-i cer convorbirea, ceace am
făcut prompt, spunind șefului centralei noastre: "te rog să-l

81

chemi la telefon pe dl. Ministru Pichi Vasiliu pentru a vorbi personal cu dl. Min. de Război general Pantazi, urgent și în mai puțin de 30 secunde acesta a fost la aparat. Eu i-am răspuns întâi: "Alo, E.S. dl. Ministru Vasiliu? Am onoarea să vă salut, aici Moosonyi Stircea, Marele Maestru de Vinătoare al M.S., alo vorbiți vă rog cu dl. Mareșal, pardon cu dl. general Pantazi!" și i-am trecut acestuia carnetul spunând: "M-am zăpăcit azi cu atâtea emoții!" - Pantazi i-a spus: "Alo, da eu, sint alături, de aici, da d-le, la palat: ascultă-mă, intrăm la sfat și Ionel vrea să te vadă și pe tine - auzi - dar acum imediat. Ce? Ai înnebunit! Nici vorbă; păi dacă ți-o spun eu. Ascultă, vezi.... să vii pe șest, ai înțeles, pe aici unde am intrat eu la Mareșalat. Măi Pichi, ce dracu, pe onoarea mea, ai să vezi imediat: dar dă-ți drumul, te așteptăm ca să intrăm la taifas - da, în birou la Sănătescu; așa?" - N-am putut auzi ce spusese Pichi Vasiliu, dar aveam să mă lămuresc imediat. Pantazi mulțumit de succesul său, ne-a spus: "Vine, dar, auzi d-le, a crezut că i se-ntinde vre-o capcană! Atunci eu am spus lui Sănătescu: "Ei atunci vă las ca să-i lămurii generalului situația și mă duc să-l primesc pe dl. Min. Vasiliu la mine sau la Emilian, ca să nu vă deranjez pînă ce ne chemați", făcînd ușor cu ochiul lui Sănătescu care mi-a răspuns: "La Emilian - alături!" Trecînd în biroul acestuia, mi-a spus că ascultase convorbirea și că V.P. îi răspunsese lui Pantazi: "Alo, Pantazi? Unde ești - chiar la palat - răspunde-mi d-le?! Ce-i pe acolo? Vezi să nu fie o capcană - mi-au dispărut agenții și nici unul nu ne-a dat un telefon! Tare mă tem că și-au pus un ciocol! Ești în biroul M.C.? Bine, vin pe garanția d-tale!" Intre timp, Sănătescu i-a spus lui Pantazi adevărul explicîndu-i cît de rău îi păruse și părea pentru atitudinea absurdă a lui Ionel, dar că toată lumea socotea o nebunie să mai continuăm rezistența iar acesta dimpotrivă devenise mai hotărît ca oricînd a nu capitula deloc în condițiile oferite de Aliați, așa că nu rămăsese nici o altă soluție. Pantazi, f. emoționat dar înțelegător, i-a răspuns că el preconiza de mult capitularea, așa că Mike putea conta pe concursul său indirect dar nu direct întrucît, ca fost Min. de Război al regimului antonescian, nu putea avea nici o pretenție de a juca un rol oficial. Sănătescu l-a rugat atunci să-l convingă neapărat pe Pichi Vasiliu

ca să colaboreze cu el, nou! P.M.-arătându-i-se decretul, dar fără a-i vorbi de arestarea Antonescilor, ca să nu se sperie și să nu facă vre-un dublu joc. Trebuia să-l cheme în primul rând pe generalul Tobescu fiindcă de el aveam toate motivele a ne teme că va face jocul nemților, apoi pe Eugen Cristescu care era periculos ca adversar în mina nemților pentru că știa prea multe, iar apoi pe Elefterescu, un nebun care nu se va supune în nici un caz de bună voie și ne-ar face mare dificultăți la Pref. Pol. Cap. dacă nu reușeam să-l neutralizăm, iar în sfârșit pe bietul Jac (Popescu) nu de altceva dar numai ca să nu fie expus răpirii și folosirii de către Killinger. Oantazi, din devotament real față de Coroană dar și din prietenie personală pentru nou! Prim Ministru. Mi-a promis să facă jocul în interesul cauzei de a salva țara de un mai mare prăpăd, așa că Sănătescu a venit alături să ne anunțe că, la sosirea lui, Pichi Vasiliu putea fi introdus direct la el și să ne roage a-i primi cu Uleea extrem de călduros și prietenește spre a-i spulbera aprehensiunile. Nici nu isprăvisese fraza când prin telefonul interior portarul aripei Administrației ne-a anunțat că sub locotenentul de serviciu la postul de pază al Mareșalului îl primea tocmai pe dl. Min. Vasiliu. Ne-am precipitat spre antreul respectiv unde Uleea îl și primise cu zîmbetul său de duminică. Generalul părea cam impresionat de mitraliera mare cu trei servanți și lăzi de muniție tocmai în fața ușii biroului lui Ministrul Curții, dar Emilian și cu mine l-am salutat de asemenea atât de afectuos și am glumit despre propriile noastre măsuri "sperietoare" eu spunându-i: "Am fost siliți să dovedim guvernului că știm și noi să-l apărăm contra dușmanului comun!" făcându-i cu ochiul și-n drum către biroul S.C.M. i-am adăugat prietenește: "N-a fi crezut, ba chiar dacă nu mă-nșel nu ne-ați crezut pe Octav și pe mine acum un an și jumătate când v-am spus că la urma urmei vom ajunge aici: în aceeaș tabără contra friților". Mi-a răspuns: "Ba, v-am spus și atunci că M.B. poate conta pe mine oricând și v-am dat destule dovezi de atunci cu cei trei ofițeri englezi pe care nu i-am extrădat și-i țin în puf; în condiții alimentare ce nu le-au avut la Londra și poate nici în Egipt!" l-am răspuns: "Stiu toate acestea și cred că de aia sunteți chemat aici în preajma orei 11!" Așa dar, a sosit la Sănătescu plin de optimism la gândul de a putea juca și acum în noua conjunctură un rol poate-mai important pentru calmul și siguranța cu care l-a băgat pe cel mai șmecher dintre adversarii noștri în buzunar și încă-ntr-un timp

record. Mie mi-a spus: "Nu vreau să telefoniez, căci dracul știe dacă nu sînt ascultate de serviciul german și telefoanele noastre interne, așa că, te rog, du-te personal la C.N. să le spui să mai aibă nițică răbdare. Abia acum a sosit Vasilin și nu putea să pornim la stabilirea amănunțelor planului fără ceilalți: e o chestie de maximum un sfert de oră întîziere, dar altfel ar însemna s-o luăm iar "da cappo" la sosirea lor". Și spunîndu-mi aceste cuvinte, îmi făcu la sfîrșit cu ochiul peste capul lui Vasilin care se așezase. Eu i-am lungit ciocul Subsecretarului care vruse să mă aresteze chiar la palat replicînd cu aceeași tehnică: "Am și plecat, dar să știi că acum tocmai Mareșalul a ajuns să fie cel nerăbdător, nu Ioă, așa că nu garantez că voi reuși ca să nu vă cheme înainte sau la telefon!" și am trecut în biroul Adjutanților ca să ascult convorbirile telefonice ale lui Pichi Vasilin, cerînd centrului noastre a mă pune pe fir, cum făcuse desigur și Emilian înainte, căci sistemul de a asculta de la un aparat la altul nu mergea decît la cele ramificate pe aceeași cracă. Acestea au întîrziat însă vre-o zece minute în cursul cărora Ullea a ascultat la ușa conversația celor trei: fără să-l mintă direct Sănătescu și Pantazi i-au spus că Antoneștii erau la Casa Nouă ca și cum ar fi fost liberi, dîndu-i a înțelege că patronau din umbră lovitură ce se dădea nemților și impresia că toate consfățuirile snagovene fuseseră marele blef, Mareșalul totuși nevrînd să apară personal în cauză ca să nu-și calce "cuvîntul de soldat" și să poată pretinde că a fost prizonierul unei conspirații militare impuse și lui M.S. spre a putea atenua efectul răzbunărilor germane dacă acțiunea n-a izbutit, drept care el, Sănătescu, prelua la conducerea Statului și președinția unui guvern de militari cu girul șefilor opoziției democratice și chiar participarea partidelor blocului lor la departamentele fără importanță pentru ducerea războiului alături de Aliați, arătîndu-i decretul și făcîndu-l să creadă că se conta pe d-lui în locul lui Iac după ce reușea să facă treabă prompt și abil. Îl întrebă, prin urmare, dacă garanta pentru concursul lui Eugen Cristescu și al generalului Tobescu pe care chiar Antoneștii îl socoteau cam suspecti de germanofilie excesivă, întrucît nu se putea porni la drum cu oameni nesiguri în posturile lor, la care Vasilin s-a de-

84

clarat sigur de Eugen dar a făcut rezerva asupra lui Tobescu. S-a convenit deci ca d-lui să-i cheme pe amândoi la palat unde s-ar lămurii problema: Tobescu putând fi reținut la nevoie pînă la trecerea hopului, pe cînd cu Cristescu s-ar pune la punct dezinformarea nemților, epurarea S.S.I.-ului de elementele de care el s-ar teme și acoordonarea noilor obiective informative cele mai urgente cu planul general operativ al acțiunii, drept care-i arăta și numirea la Marele Stat Major și-l anunță că-l preluase la 5.1/2 din mîinile lui Steflea, de conivență și el ca și toți comandanții marilor unități, lucru pe care Cristescu trebuia desigur să-l știe la ora aceasta. Pantazi i-a întrebat atunci dacă accepta "și el" colaborarea cu Sănătescu, la care a răspuns afirmativ cu entuziasm, așa că acesta, în felul său humoristic sec, îi spuse: "Păi atunci, ce mai aștepti? Vorbește cuăia să vină imediat aci, dar șmecherește bă, ca să nu-i avertezi prea devreme pe d-nii de la M.G., iar dacă ți-e frică să le explici chestia la telefon, scrie-le un bilet sau du-te după ei". Aici Sănătescu și-a relevat stofa de bun pokerist, căci propunîndu-i să plece, i-a dovedit că nu se temea să nu revină și să-i scape astfel, încît Pichi Vasiliu s-a convins total din această frază, dacă atitudinea noastră și a lui Pantazi nu fuseseră suficiente, că oferta ce i se făcea era sinceră și că nu li se-ntîndea nici celorlalți o cursă propriu-zisă ci doar una ce ar depinde de atitudinea lor. Așa dar, f. sigur de a-i putea convinge să vină la palat fără bilețele și prea multe explicații și nici riscul de a trezi suspăciunile nemților, a cerut convorbirea întîi cu Cristescu care nu se afla la S.S.I. ci tocmai la Tobescu. Eu am decroșat receptorul înainte ca să-l fi ridicat el, întru evitarea "clicului" acela de interceptare și am auzit următoarea conversație care mi-a rămas întipărită-n memorie nec varietur fiindcă avea să dea loc, în curînd, la multe discuții în jurul vinovăției sau inocenței celor doi tovarăși fugiți și găsiți destul de repede într-un butoi de vin al unei mînăstiri oltenesti. P.V.: "Alo, Tobescu? Dămi-l pe Eugen" / G.T. (după o destul de lungă așteptare în cursul căreia se auzea în aparat în discuție aprinsă) "

"Nu-i aici - a fost și a plecat". V.: "Ascultă-mă: Pantazi și cu mine sîntem la Sănătescu; șefii cer să veniți și voi doi, prezența voastră fiind neapărat și f.u. (foarte urgent) necesară - o să-nțelegeți aici: "T: "I-ai văzut și ai vorbit chiar cu ei?" V.: "Nu, dar am vorbit alții și vă așteptăm ca să intrăm la ei, alături, ai înțeles?" T: "Vezi să nu rămii cu ei acolo!" V.: "Nici vorba, ne-am înșelat!" T.: "Pe dracu! Știu precis că Mareșalul a fost arestat acum două ore, cu agenții cu totu - iar dacă voi încă nu sînteți arestați, o să vă vie rîndul acugi!" V.: "Ești greșit, mă: o să te convingi imediat - via să vă iau!" T: "Te așteptăm - dar n-o să vii, căci Eugen nu se-nșală: nu știu care vă este jocul, dar să știți că pînă mîine dimineață vom ocupa palatul cu ajutorul nemților și-l vom elibera pe Conducător, iar toți trădătorii vor fi împușcați: așa că vă previn pe d-ta și pe Pantazi!" și a închis telefonul. (Tîm să menționez de pe acum, ca să nu uit ulterior acest amănunt, că Tobescu a dat o altă versiune a convorbirii: chipurile, ar fi insinuat că nemții aflaseră de arestarea Conducătorului cu conivența lui Ioă, Pantazi și Pichi Vasiliu și neputînd vorbi mai deslușit fiindcă erau de față în biroul său, ne-a avertizat pe noi de asaltul palatului programat pe joi dimineață. - Nu trag personal nici o concluzie, necunoscînd rezultatul procesului Cristescu - Tobescu et. Cie, dar trebuie să adaug că, imediat după 23 August, faptul că fugiseră de noi, dar nu la nemți, ne-a făcut să conchidem la C.R. și în guvern că jucaseră cartea pierdută fără să fi fost efectiv agenții Reichului). Se-nțelege însă lesne cît de emoționat am fost la depunerea carnetului, avînd în vedere că la ora 7 și ceva, cînd cred că a avut loc această convorbire, nu sosise încă nici un pluton de la Sinaia și că prin cuvîntul "pînă" ce putea deduce că asaltul va porni în curînd, așa că de acord cu Sănătescu, el și cu mine n-am comunicat textul integral al amenințării decît militarilor și lui Buzel, pentru a nu-i speria inutil pe Voă și pe civili. Am reîntreat la "con-

colliabulum" celor trei cu răspunsul inventat al C.N., cum că li se mai aștepta sosirea celor chemați. Vasilin, nițel morcovit de insucces și mai ales de amenințare, a reușit să-l demoralizeze pe Pantazi dar nu și pe Sănătescu care a conchis cu: "Dă-1 în p.m. de dobitoac; caită-1 pe Eugen la S.S.I. Dar telefonistu' nostru l-a căutat în toate părțile degeaba, astfel că s-a pus acum problema lui Jac Popescu, despre care P.V. știa că plecase după masă la Sinaia. Nici el nerăspunzând la Sinaia unde ni se spusese că era la Predeal sau Brașov, iar P.Vasilin garantând că acesta nu prezenta nici un pericol pentru dușmani ci doar pentru amici fiind un poltron și jumătate care s-ar ascunde în gură de șarpe mai degrabă decât să preia răspunderea conducerii unei acțiuni anti-regale împotriva majorității generalilor, s-a renunțat la el și Pantazi a propus să-l cheme tot la telefon pe colonelul Elefterescu. Acesta era rușinea cavaleriei române și a regimului antonescian, dar un devotat al M.A. și campion de chefuri și orgii al lui P.V. cu care făcea schimb de fufe, inclusiv frumoasa blondă poloneză de la Barașeu, așa că la apelul prietenului a răspuns prompt că venea imediat. (Faptul că nu s-a pus problema lui Diaconescu se explică prin împrejurarea că Sănătescu îl cunoștea de mult și avusese de câteva luni ocazia să-l verifice, pretinzând că se putea conta singur pe el, deși era bine văzut de nemți și acoliții lor, fiind un mare diplomat care sub aparența devotamentului total cauzei Antoneștilor, îi desinforma și juca de mult pe tabloul opoziției). Elefterescu era mult mai prost decât noaptea, un tip înalt, solid, brută sinistră, renumit bătăuș, amoral și sadic, care bătea pe toți soldații și ordonanțele sale aproape zilnic, pe evrei și pe toți acei pe care-i găsea cu cea mai mică nerespectare a vre-uneia din numeroasele măsuri restrictive în domeniul comercial etc. și-n plus era sexualmente anormal, tot orașul vorbind despre perversiunile sale exhibiționiste, bisexuale și sodomice, drept care ținea un dog danex imens pe care îl împingea în vâsul tuturoră lîngă volanul mașinei Prefecturii și cu care se părea că făcea filme și fotografii de preț pentru Parisul deșăntat, de preferință-n decoruri

alpine respective carpatine pe masale Babelor, în vârful Cărbă-
manului și al Omului - sau casnice cu sclavii și sclavele".
Pentru aceste și alte motive personale, necunoscute mie, Emi-
lian avea o veche "pică" contra lui și acum ocazia să-i re-
gleze contul. Înainte de sosirea lui, P.V. propusese lui Sănă-
tescu să plece la Tobescu pentru a-i dovedi că era liber și
a-l convinge să vină la palat, dar atât Sănătescu cât și Pan-
tazi au opinat că n-avea nici un rost, dat fiind atitudinea
ce-o adoptase și că din contră era riscantă pentru d-lui,
P.V. care putea ușor să fie înghesat de Gestapou pentru reacțiu-
nea germană. Cu acest prilej i-a anunțat, ceea ce comunicase
deja înainte prietenului său Pantazi, că de acum nu mai puteau
părăsi palatul, urmînd a rămîne, ca și Antoneștii, sub paza
Batalionului Regal cel puțin pînă la terminarea operațiilor din
regiunea Capitalei, ca nu cumva să se poată repeta figura cu
răpirea lui Mussolini. Sub pretextul că se ducea la Casa Nouă
pentru a raporta asupra rezultatului convocărilor, Sănătescu
s-a retras și l-a pus pe Emilian să-i conducă cu Anton prin
tot palatul cîcă spre apartamentul lor, eșînd dincolo în drep-
tul Batalionului și invitîndu-i acolo într-o încăpere f. elegan-
tă: arestul ofițerilor, unde aveau s-o ducă mult mai bine de-
cît Antoneștii pînă la plecarea lor între primele ore ale di-
mineții cu aceștia și Efterescu pe platforma Spătaru".-

Sosirea Prefectului Poliției Capitalei la 7 și un
sfert a coincis cu aceea a lui Pichi Pogoneanu însoțit de - acu
aproape inseparabil său prieten, adjunct, secretar, fată la
toate și ghid fizic dar ghidat spiritual - Camil Demetrescu în
Cadillacul Externei cu puține - cum îl rugasem - dar cu atât
mai grele valize conținînd tot ce ne trebuia de la acest depar-
tament în caz de refugiu din capitală. Deși drumul cel mai scurt
pînă la biroul meu, unde l-am instalat cartierul general dăpl-
matic este de la poarta Administrației, au intrat în palat
pe la garaje ca să ne asigurăm de mașină. Buzel fusese între-
timp, după întoarcerea imediată de la Snagov a f. valorosului n-
tru motociclist, cu acesta - descoperind cu această ocazie du-
o viață-ntreagă anti-sportivă avantajele și farmecul circula-
ției în ataș (side-car) - la Externe, la Brătianu și Ilie
Iazăr în zadar, negăsindu-i, la palatul Stirbey, unde Cathrine

88

se mutase de la Bufta din indemnul și cauza lui, acasă și la Stefănescu - Așa stă pentru a încerca să dea telegrama pentru Aliști prin radio direct la Cairo - iar, dacă nu se putea, la Istanbul cât și pentru a-l pune pe el să organizeze eliberarea de cât mai promptă și discretă a celor trei ofițeri I.S. și lui Rică Georgescu de la Malmeson, cu Bidanu Racotă la care fuseseră trimiși, pe-noptate imediat ce vom fi format guvernul, anunțat lista lui la radio și preluat Internele, profitând de contactul cu Bidanu pentru a-l anunța de cele petrecute și a-l preveni să fie gata de aplicarea dezafectării, interceptării și bruiajului telefoanelor germane la un simplu aviz telefonic al unuia dintre noi de la palat și-ntors acolo dictase lui Bivolăș declarațiile, deoarece scrisul său nu putea fi citit de absolut nimeni, adeseori nici măcar de el însuși. Terminase cu această treabă la anunțul intrării automobilului la garaj și plecase pe sala mare întru întâmpinarea băieților spre a ști ce făcuseră cu telegrama și ce alte vești aduceai de la "eșaloane", revenind cu ei în dreptul birourilor C.M. tocmai când izbucnise bătăia cu Elfterescu. Acesta sosise tot pe scara Administrației cu faimoasa sa cravașă-n mână condus numai de sublocotenent, întrucât nici unul dintre noi nu ținuse să-l salute, în biroul Adjutanților unde Emilian urma să-l primească pentru a-i face cunoscut că regimul și guvernul antonescian se prăbușiseră iar nou! Prim Ministru, generalul Sănătescu, hotărâse înlocuirea lui la Prefectura Poliției Capitalei și-n așteptarea de a-l primi pentru a-i comunica personal destituirea, îl ruga să rămână la dispoziția sa la palat întru evitarea vreunor neajunsuri la preluarea Prefecturii de către succesorul lui în situația excepțională în care se petrecea schimbarea de guvern. Îl așteptase în prezența sublocotenentului nici o minută pe Emilian care se afla tocmai alături la Sănătescu care nu vroia să-l vadă personal acum tocmai când Mike, Aldea, Ioani și mine se aflau la el în preajma sosirii șefilor B.P.D. pentru a discuta alegerea Secretarului și celor doi subsecretari ai Internele, a Directorului General al Siganței, al C.F.R. și P.T.T., a Sefului S.S.I., Pref. Poliției, Primarului General și Comandantului Militar al Pieții Capi-

taiei, a celui al Corpului Teritorial și a prefectilor județelor în care se aflau reședințele regale - numiri care în împrejurările actuale primeau aproape asupra celorlalte departamente. Pe deasupra, era momentul, dacă cuantumul șefilor democrați întârzia să vină, a se proceda la imprimarea plăcilor ce se puteau deja face și pentru care totul era gata pregătit, acum când ne mai bucuram de o oareșicare acalmie ce era susceptibilă a fi întreruptă-n orice clipă de situația încă destul de precară în care ne aflam cu privire la apărarea palatului și problema preluării ministerelor și nu puteam ști de unde ne-ar sări iepurii următori. Simțind după felul cum fusese primit și măsurile ce le vedea pe coridoarele și sălile Curții Regale că nu era de a bine pentru el și căzuse într-o cursă, astfel cum unii dintre subalternii săi îi avertizaseră: dl. colonel de roșiori începuse deja să țipe la sublocotenent când ne văzuse introdus într-un birou gol: "M-am venit să-i aștept pe aghiotanții Regelui, ci chemat de dl. general Vasiliu la Conducătorul Statului! Duceți-mă imediat la el!"

"Nu luase loc și se plimba ca un tigru căzut în groapa sub frunzet ce-i fusese săpată de istețul vânător pe trecătoarea lui serală spre izvor, bătînd cu cravașa-n carîmbul cizmelor și pe mobile, așa că noi, alături, auzisem scandalul ce-l făcea și Emilian chemase doi vîlăjgani ce-l dominau în stat cu-n cap întreg pe năbădăiosul prefect și pe un sergent instructor cam de aceeași talie și mai bătăuș decît el, ceea ce mai ținuse încă vre-un minut sau două și-ntre timp intrase în birou "spre a-i rupe vestea fericită" - cum zic englezii - cu rezultatul că Elefterescu a scos cîteva zemoase-njurături la adresa casei în care se afla ce o comparase cu una de toleranță pe un pol de pe la Crucea de Piatrăși pe patronii ei de codoși trădători vînduți jidanilor, astfel încît Emilian mai adăugase la anunțul anterior, tipînd la el ca la un pușcăriaș de drept comun, că-l aresta pe loc. Atunci Elefterescu eși trîntind ușa și o luă fără să fugă pe unde sosise cu pași de uriaș și cravașa ridicată drept armă de apărare, fiindcă pe semne își lăsase sifonul la Prefectură, prea-ncrezător ce fusese-n sinceritatea tovarășului de orgii cîmpenești și urbane diurne și nocturne. Dar Emilian și sublocotenentul capîrpiriu însă vitează se luară după el și-l prinseră la zece metrii angajîndu-se astfel

o bătaie-n regulă ce nu se știe cine ar fi câștigat-o dacă
vlăjganii nu și-ar fi accelerat pasul la văzul scenei de la
capătul sălii mari la care ajunseseră. Cum cavaleristul lupta
pentru libertatea sa cu o violență extraordinară și doborîrea
lui de către cei trei sosiți la țanc n-a fost atinsă cu mânuși
de dantelă și Camiluz al nostru de la Cifru a venit ca să in-
tervină-n numele moravurilor civilizate în favoarea victimei
unei serioase pedepse corporale la care fu supus acel ce nu se
lăsa legat cu centiroane pînă ce s-a predat forței copleși-
toare a inamicilor, singurul argument contendente ce putea să-l
mateze pe bestialul zbîr al Bucureștilor ce abuzase de a sa
toată viața. Conducător cu silă de trei inși și alți doi cu pisto-
lele-n spate și-n față pînă la arestul Batalionului, cu uniformă
epoleti, decorațiile rupte și-năingerate, n-a încetat să-njure
din ce în ce mai plastic și obscen pe toți care-i trădau mișe-
lește pe Conducător și Führer, pînă cînd a adormit în carceră
în care a fost băgat la arestul Corpului de Gardă drept pedesp
să pentru lipsa lui de reverență pentru șeful suprem al arma-
tei. Nu mult după aceea, în jurul orei 7 și jumătate, sosiră
la un interval de cîteva minute grațiosul avocatul șef socia-
list din țară și dinamicul său rival comunist pretendent la
Justiția ei: primul mai mult pentru a dovedi că era om de cu-
vînt, punctual și neînfricoșat de gravele răspunderi ce-nțele-
gea a le lua alături de tînărul monarh care avusese curajul
să-l aresteze pe "redubitabilul cîine roșu" de care tremurase
țara întregă (și el în fruntea ei) de aproape patru ani înche-
iați, sfidînd în același timp pe "și mai formidabilul tiran al
continentului care unise toate celelalte împotriva sa într-un
război război de proporții mai mari și cu distrugerii mai teri-
bile decît le cunoscuse vre-odată omenirea și care răvășea me-
tropolele lumii vechi din cinci ani de zile, fără alte ambiții
decît acele de a face cunoscut Factorului constituțional că nu
se sustrăgea nici uneia din angajamentele ce le luase în nu-
mele "Partidului Socialist Democrat Român" atît în sinul BPD
cît și față de Puterile Aliate cu care emisarii romîni trata-
seră și în numele aceluia, astfel încît împărtășea punctul de
vedere al Coroanei că guvernul trebuia constituit de bloc sub
președinția d-lui Iuliu Maniu și arăta care erau posturile
ministeriale pe care ceilalți trei membri ai uniunii demo-

9

orate conveniseră a le atribui P.S.D.R. precum și numele și calitățile persoanelor ce urmau a le ocupa în acest caz el rezervându-și atunci Ministerul Muncii și al Ocrotirilor Sociale, de concepție, creație și tradiție socialiste - dar, în celălalt caz în care d-nii Maniu și Brătianu preferau, cum se părea, să nu formeze guvernul eșirii din război, ci să-l gireze numai prin participarea tuturor patru semnatari ai B.P.D. ca miniștrii fără portofolii la unul militar prezidat de dl. general Ion Sănătescu, înțelegea să accepte acele posturi pe care generalul le-ar oferi partidului socialist în aceeași măsură în care și celelalte partide democratice ar fi chemate de el a contribui la ocuparea departamentelor civile, dar firește tot în aceeași proporție stabilită între ele pentru guvernul ce l-ar fi format sau ar mai urma să-l alcătuiască ulterior B.P.D.; cel de al doilea, în formă mare, pornit la atac, cu mari pretenții și o geantă ticsită de decrete și alte proiecte de legi gata ticluite și bătute la mașină, necesitând doar două semnături - apostila regală pe care se apucase a o cere imediat cu insistență și iscălitura titularului resortului ce-l cerea de asemenea pe f. valabilul motiv ca deciziile să poată intra pe loc în vigoare, pe lângă exigențele P.C.R. la celelalte posturi ce le ambiciona de la începuturile pertractărilor interpartinice pe care acum, profitând de conjunctura favorabilă a lipsei la apel a celor doi piloni ai blocului, încerca să le ciupească din viteza necesară cu care trebuia preluată efectiv puterea și pretențiile sale personale de a juca la înfăptuirea actului răsturnării rolul de prim personaj politic atât la formularea declarațiilor regale și guvernamentale cât și în însăși repartitia mandatelor nemilitare din guvern.-

Dacă de la construcția palatului regal și al Casei Noi și pînă la plecarea constructorului lor, clădirile acestea vibraseră permanent de variate emoții puternice, începînd cu cele mai prozaice plăceri fiziologice și terminînd cu cele mai romantice drame psihologice, trecînd prin toată gama preocupărilor multilaterale ce incumbaseră aceluia care-și arogase dreptul și reușise să-nfăptuiască performanța de a acapara conducerea întregii vieți de stat și a națiunii astfel încît fuseseră-n-trădevăr cutiile mare și mică ale creierului și inimii

aceleora, iar de atunci - cu excepția unor rare și sporadice evenimente cutremurătoare și clipe de agitații pasionale - intraseră-n restriștea adormirii, deranjate doar de șoaptele ședințelor conspirative mai deseori nocturne ale lojei celor cinci factori democrați ai țării, apoi nici odată de când contribuiau la disarmonia urbanistică a Bucureștilor vechi nu fuseseră teatrul unei rățărâi mai intense, frenetice dar și folosite pentru țară, ceea ce nu prea avuseseră darul să fie cele anterioare, decât aceea din cele trei duzine de ceasuri începute în acea miercuri 23 august 1944 la ora 8 a.m. Și dacă-n prima duzină, acțiunea dramatică s-a limitat la participarea doar a unei duzine de actori și s-a localizat în inimioară obscură a G.N., prea ermetice pentru placul victimelor dramei, în cele două următoare ea se va desfășura pe scena mai amplă și din ce în ce mai luminată a palatului, jucată de mereu mai mulți actori, urmărită și aplaudată f. curînd de un public ce va depăși cu mult numărul locuitorilor țării. Din trama piesei începe să se complice și ramifice tocmai acum în jurul orei 8 p.m. al zilei istorice: se-ntîmplă de acum încolo atîtea lucruri mari și mici concomitent pe aceeaș scenă, de natură, pe planuri și cu consecințe pentru celelalte atît de diferite și complexe încît mi-e f. greu să le redau cît mai fidel descriindu-le destul de plastic pentru ca cititorul să le poată vedea depășindu-se în decorul și lumina, dar și cu substratul lor autentice, genuine. Neputîndu-le orîndui pe probleme fără să opresc rularea filmului, adică însăși acțiunea, proiectînd doar clișee moarte cu explicații profesionale, nici fără să nimicesc trama ce singură explică-n multe cazuri abutizarea la desnodăminte perfect imprevizibile și nelogice, voi fi silit să continui a relata doar cronologic, așa cum ele au răsărit, indiferent că astfel voi sălta de la unul de o importanță crucială la altul aparent omisibil de secundar deoarece viața-n general și obiectul declarației de față în particular m-au învățat de mult că nu există-n lume cauze prea mărunte ca să poată fi neglijate sau nesocotite, căci, ele sînt acelea ce produc în ultimă analiză efectele cele mai mari!

Așa dar, lipsa la apel a babalfoilor nu numai la convo-

93

carea pentru orele 20 ci pînă-n dimineața următoare la ora 9
cînd vor sosi la palat exact 12 ceasuri după formarea guvernu-
lui și 6 după plecarea lui M.S. din capitală, iar eu îi voi în-
treba "De ce a mai venit: ca să figurați inutil și pe lista mor-
ților în bombardamentul palatului regal - acum cînd nu mai are
nimenea nevoie de dvs.?" ca să primesc răspunsul d-lui Brătianu
"Vreau să-l felicit personal pe R. pentru curajul cu care ne-a
salvat pe toți de situația f. gravă-n care am fi ajuns dacă
Antonescu pleca definitiv pe front și pentru a-mi primi decretul
de numire! și al d-lui Maniu:" Eu am venit ca să-l congrătuiesc
pentru acțiunea și formula guvernamentală fericite și ca să mă
solidarizez demonstrativ cu actul istoric de asearănefiin-
du-mi teamă să stau în capitală în timpul luptelor pentru apă-
rarea ei!" - lipsă pricinuită în realitate de triplul motiv
de a vedea întîi dacă aparatul de stat va răspunde apelului
regal sau dacă lovitura va fi parată și-nălcirea răsturnării
alianțelor înălcită-n sine, pentru care eventualitatea era
firește mai "consult" a nu fi autorul principal, ci a putea pre-
tinde a fi fost numit pe neștiute ca girant simbolic, apoi de
a nu lua răspunderea directă pentru capitularea în mâinile So-
vietelor și, "last but not least", de a-l obliga pe Pătrășcanu
să rămînă și el fără portofoliu și a reduce la minimum parti-
ciparea efectivă a comuniștilor la guvernare - ei bine: nici
unul din aceste scopuri ale absenței babaliciilor și ultimul mai
puțin decît celelalte nu a fost atins de ei, căci neprevenin-
du-l din capul locului ori cel puțin la timp pe Vodă că nu
intentionaseră nici odată să-și asume răspunderea deplină
pentru actul eşirii din război formînd guvernul, se aiau în
imposibilitatea de a-l alcătui într-un ceas numai din generali
și tehnicieni neutrii despre care nici nu ştiau unde să-i gă-
sească și dacă acceptau posturile oferite și din această situa-
ție profitară acei care aveau tot interesul să-i dea bietului
Sănătescu "mîna de ajutor" ce le-o ceruse partidelor la ora
5 și jumătate. Conştient de marea greșală ce ar comite-o tan-
demul dirigent al B.P.D. dacă, sub pretextul că fusese luat
prin surprindere cu deolanşarea pretimpurie a acţiunii, nu

se hotăra rapid a veni să se pună-n fruntea Guvernului democrat de formulă pur politică - cum părea să fie deja informat că era planul lor - Titel confirmase la sosirea lui Mihai în prezența mea că părerea acestuia /i's le regretărent" spunând: "Les absents on toujours tort" (cei o vor regreta - absenții sînt totdeauna de vină) și încercînd a preîntîmpina greșeala cu propunerea de a-l trimite pe Ullea cu un S.R. la Snagov după Maniu cu somația regală de a veni pe loc la palat (întrucît Mike refuzase ca să se ducă după amîndoi moșnegi, de frică că nu pot reveni), dar Buzescu se opusese energic acestei sugestii argumentînd că erau deja preveniți și vor veni iar, dacă totuși nu vroiau să preia conducerea guvernului, nu li se putea forța mina. Dealtminteri, dînsul pleda acum deschis pentru avantajul formulei Sănătescu drept care m-am certat serios cu el, acuzîndu-l a fi de conivență cu Maniu la acest sabotaj al planurilor stabilite și încălcarea angajamentelor formal luate, întrucît însuși faptul că nu se grăbise la 5.1/2 să plece singur după ei, fiind cel mai indicat a-i convinge, sau chiar încă acum cu mine, îmi dovedea cu prisosință faptul, pe care el nu avea să aibă nici odată sinceritatea a-l recunoaște și care avea să fie cauza principală a tuturor neînțelegerilor noastre ulterioare cînd eu nu mă voi sfii să contest și să infirm și publica pretenția țărăniștilor că Maniu adică ei aveau meritul principal în înfăptuirea Actului de la 23 August. Aflînd de această situație la sosirea sa, Pătrășcanu a cerut formarea imediată a guvernului, fără să se mai aștepte sosirea "întîrziatilor", pe motivul valabil că nu era admisibil să se compromită succesul acțiunii pînă amînarea preluării ministerelor - această nehotărîre și ezitare putînd fi socotită pe bună dreptate de titularii antonescieni ca un semn al slăbiciunii noastre, să-i încurajeze în a rezista și să precipite intervenția germană în favoarea lor, ceea ce ar putea să ne fie fatal -, dar Buzescu se opuse și la grăbirea ei excesivă pe motivul că trebuiau așteptate în orice caz cel puțin răspunsul lui Iuliu Maniu și lista țărănistă-liberală a propușilor ministrabili cu care urma să sosească Ienciuța (ceea ce iarăși dovedea că era înțeles cu acesta și mai mult decît probabil avusesse în lipsa sa de la palat un contract direct sau indirect cu Juan în acest scop), în timp ce Titel se ralia acum sentimentului M.S. al lui Aldea, Ullea, Ioani și al meu că-n cazul păstrării președinției Sănătescu cu girul celor patru șefi fără portofolii, era preferabil ca acest guvern, care-l angaja mult mai

direct pe R. să fie compus din persoane realmente competente în posturile pentru care generalul n-ar găsi militari de valoare care să se poată descurca onorabil în ele, întrucât Buzescu ne și vorbise de ceea ce cunoștea din lista manistă și neindignase cu pretenția de a-l băga pe profesorul universitar de istorie Hudiță care nu știa când se coace porumbul, la Agricultură, iar pe Leucăția care, în afară de marca jocului de bridge cu care se-ndeletnicea mai mult decât cu politica, habar n-avea de știința extrem de complexă într-un stat modern, a Finanțelor și Economiei Naționale la unul din aceste ministere ce i se părea rezervat recent de Juarez. Dar pe această temă, Pătrășcanu susținea energic punctul de vedere al lui Buzescu, deoarece nu numai că refuza să fie un simplu figurant ca Ministru de Stat fără portofoliu "combinație și situație incompatibile cu concepțiile P.C. cu care de altfel nu s-a convenit nimic în această privință" - ci acum cerea și ministeriatul Justiției în plin iar nu ca interimat, pretinzând că tot ceea ce se convenise între cei patru reprezentanți ai partidelor blocului cu privire la proporția și distribuirea mandatelor guvernului compus din acesta era caduc dacă Maniu nu-l forma, concluzie cu care în schimb, Buzescu nu mai era de loc de acord, Titel și mai puțin și pe care, de altminteri, nici unul dintre cei de la Curte, dar nici mentrui, ci formând evident un front comun regal militar - moșieresc socialist moderat, anti-comunist nu puteau să accepte. Desbaterea începuse în biroul meu pe care Mike și-l alesese fiindcă era cu ascensorul secret cu care o putea șterge de la parter în caz de incursiune bruscă la Scortzeni, cel mai voluminos și bine aerisit pentru fumătorii mari, din care făcea parte și Pichi, care făceau să sufere pe ceilalți cinci nefumători. - Titel, Pătrășcanu, Aldea, Camil și Ullea și că-n plus de la ferestre putea să vadă din rățărăia crescândă de pe trotuarul palatului dacă și cum părea să reacționeze publicul aderenților guvernului, eventual știutor, despre consiliul intim suspect de prelung de la Curtea Regelui iar specialistul nostru al adălmecării atmosferei orașului din observarea circulației pitonilor în Piața Palatului Octav, care petrecea zilnic ore întregi la fereastră mea sau a lui Bivolăș și regreta mult că biroul său dădea pe o curte mică interioară unde nu vedea nimic interesant, era și acum mai atent la stradă decât la conversația din birou, din ferioare, căci la un moment dat îl recunoscu pe generalul Mihail care trecea încet uitându-se înconștient la fereastră (u) mea pe jumătate deschisă fiindcă

nu folosea aerul condiționat și nu se făcuse bine întuneric iar
azi știam că nu mai aveam să ne teme de hărțuirile britanice nici
de sancțiuni pentru nerespectarea ordonanțelor de camuflaj: Ullea
îl strigă și generalul recunoscându-l îi răspunde: "Deschide-mi
omule, am fost respins la poartă și nu știu cum să intru!" "Filip"
se precipită la poarta Administrației și ne salvă astfel Statul
Major - cum remarcă Mike în glumă făcându-și cu ochiu, căci nu avea
aceeași încredere în comanda lui Sănătescu - dar cu sosirea lui, sa-
lutăți cu entuziasm, se mutase cartierul general regal în saloanele
Adjutanților unde aveam trei încăperi în "vagon", hărțile și tele-
fonul direct cu M.St.M., iar ferestrele dădeau în acea curțicită
interioară, fiind așa dar ferite de posibilitatea tirului de pe
stradă, dar acuși nu și din blocul Kretzulescu. Și așa comunicări-
le "băieților" de la M.St.M. începuseră să plouă asupra șefului
ochiulăngia al acestuia despre care încă nu știam că era și Prim
Ministru astfel încât succesorul lui nu durată decît pînă la in-
formarea sa despre cele petrecute în special relativ la ordinele
date de predecesor și întocmirea și semnarea decretului numirii
lui pe care, în graba celorlalte preocupări, uitasem a-l cere
scris de Bivolag. Cu prilejul acestei, celei de a doua numiri fă-
cute de Mihai de cînd își începuse efectiv domnia constituțională
de rege major, în acea zi am auzit cum îl sonda înainte de a semna,
spre a dibui dacă beneficiarul apostilei nu cumva era decepționat
să ocupe un post ce-l avusese cu zece ani în urmă, de subaltern al
Ministrului de Război și P.M. cînd el fusese vice președinte în 40
după ce ocupase Războiul și era decanul legal al tuturor generali-
lor inclusiv acel ce se autoridicase la gradul de mareșal, dar Mi-
hail zîmbi spunînd: "Mă duc acolo ca să fac o treabă, nu din ambi-
ții, ca și de altfel în trecut cînd am răspuns doar la un apel, dar
nu ca să joc roluri politice ca acel despre care atît de fericit să
știu că zace în casa de fier al timbrelor, cum mi-a povestit Ionni-
țiu încît nu pot avea mai mare satisfacție decît aceea". La între-
barea M.S. "Ceziți de Racoviță la Război?" (căci Sănătescu îi vorbise
adineauri de această candidatură), S.N. St.M. a răspuns încet: "Pentru
moment e justificată și potrivită, dar după degajare va trebui solu-
tat". Imediat ce plecase Mihail, hărțuiala politică reîncepu,
Pătrășcanu justificînd exigența sa pe baza tuturor decretelor ce
le scoase acum cerînd lui Mihai insistenț a le semna înainte de
a se duce, cum vroia, să imprime plăcile cu cele două adrese regale
către țară și armată, în timp ce în biroul său de alături Sănă-
tescu înconjurat de Titel, Aldea, Buzescu și Ioani care-i cântau în

trei cărți de telefon diferite simultan vechile și noile adrese și numere ale persoanelor, militari și civili ai cercului cunoștințelor lui, la care se gândise-n trecut drept ministrabile de cînd îl "nenorocisem" la C.N., le chema rînd pe rînd spre a descoperi că unii nu erau în capitală, alții plecați în oraș nu se știa unde, cîtiva bolnavi din pură neșansă simptomatică a fricii mari ce mai dăinuia la ora aceea de nemți și de acoliții lor și numai militarii săi pe care și așa putea conta fiind deja înțeleși pentru funcția respectivă în caz de refuz antonescien și manist (Potoceanu la Economie, Zăvoianu la Comunicații, Iiteanu la Subsecretariatul Jandarmeriei al Internelor, Cristea la Prefectura Poliției Capitalei, Gheorghiu la Marină, etc....) prezenți la datorie și achiesînd în cod cu unica rezervă cuasi generală asupra orarului "întîlnirilor" propuse, astfel că-ni curînd și-a dat seama că nu va avea "cu oine completa sau mai degrabă umple zece din paispe resorturi, trebuind după cum prevăzuse și anunțase cu judicioasă anticipație să recurgă la solicițundinea politicienilor blocului, dacă leuclăia asta se făcea-neoace mai rapid, căci altfel mai avea d-sa în rezervă o droaie de buni cunoscuți f.competenți și sigur disponibili, care ar fi aici în 5 minute și ar conveni de minune d-lor bepediști prezenți, iar mai puțin celor absentți, dar pe care i-ar impune lor drept învățătură, mai de grabă decît să cheme prin comunicatul de la radio, cum se putea face în vremi normale dar nu putea intra în considerare acum, oameni aflaători în provincie de care nu se știa cum și cînd vor ajunge să-și ia posturile în primire". Pe cînd cei de alături nu ajunseseră deci decît să conchidă că nu numai emisiunea buletinului orei 20 era ratată și aceea de la ora următoare greu de prins dacă leuclăia mai întîrziea mult peste termenul ce-i fixase și pe care-l depășise deja cu aproape trei sferturi de ceas, așa că trebuia să ne grăbim cu imprimările. Pătrășcanu reușise cu dîrzenia și-necăpăținarea sa - caracteristice și-n special ajutorul meu mai efectiv decît al vărului său primar, la îndemnul și în prezența căroră Mike studiase și aprobase decretetele lui cele mai urgente, relative la grațierea comuniștilor, să-i obțină implicit cea de a treia numire și-a doua ministerială din 23 August, prin faptul că apostilîndu-i-le aceste îi spusese "E ca și cum v-ași fi semnat numirea, căci nu-mi închipui că Sănătescu va fi dispus a lua singur răspunderea pentru întîrzierea prelucrării M.J. fără de care aceste cele mai urgente măsuri nu pot fi luate, așa că grăbiți-vă să lămuriti cu d-lui chestiunea cu totul secundară a interimatului sau titularului ca să v-o pot semna și să plecați neîntîrziat la minister unde sînt sigur că Marinescu nu vă va face nici o dificultate la predarea lui promptă în acel scop!

"Cuvîntul argumentului acesta în pupă, întărit prin citețele școlare semnături regale, Andrei s-a dus pe loc alături să-l atace frontal pe încă șovăitorul general care, intimat de Buzeghi dar de acum nu și de Titel ca să-l mai aștepte pînă la 8,30 pe Leucția, i-a răspuns "Stai d-le, că nici nu știu dacă voin sta la Președinție mai mult decît la Stat Major, așa că profitaserăm de reizbuoni-rea harței între cei doi cocoși care s-o zbughiască, Mike, Ioani și mine la studionul, radiopasiv de la plecarea lui Carlică, din centru ultimului etaj al palatului unde-l găsirăm pe Bivolăș tratînd pe noul său prieten cu-n ceai regal complet baban menit să-i mai scurteze așteptarea de aproape două ore pentru îndeplinirea misiunii însemnate ce i-o încredințase șeful său Spătaru. Azi Mihăiță era în cea mai proastă formă posibilă pentru a le vorbi cum ar fi trebuit poporului și soldaților săi în ce privea nu fondul și nici forma minunatei tîcluirii de sentințe din care aveau să afle marea veste că, după prea lungul intermezzo de renegare a credinței lor străvechi în libertate, dreptate și frăție în toate nesmurile și de trădare a celor care-i ajutaseră odinioară din plin la împlinirea acestor înalte, însemnate și fericite țeluri, se sfîrșise-afine cu tristul episod al aventurii-n nefireasca tovarășie cu tîlharii agresori hitlero-fasciști, criminali cutropitori ai omenirii pașnice, prin răsturnarea și prăbușirea definitivă a samavolnicei conduceri, de tiranie antonesciană alistă și codoasă lor, prin restabilirea păcii și prieteniei cu marii noștri protectori de altă dată și reintrarea în făgașul normal și tradițional al așezărilor noastre interne și-nvoelilor externe, ci după felul blîndit indistinct, monoton, încet și slab de se auzea abia ce spunea lipsit de vîlagă, entuziasm și de puterea de convingere și-nflăcărare cu care pronunța unul dintre cele mai importante și frumoase, mărețe și nemuritoare anunțuri și apeluri ce ar putea vre-odată avea prilejul a-l rosti către țara și armata sa. Nici Ioani și nici eu nu aveam darul și nici vocea de creatori așa că eram publicul ideal pentru a nu-l intimida prin atitudini pretențioase, prea critice sau-fără de compătimitoare indulgență pentru anti-talentul congenital al bietului Mike care era tot atît de disperat ca noi de fiasco-ul înregistrat la auditia primelor două probe de apel către ostașii: adevărul era însă că, în afară de țara sa nativă pe care nici dascălul nici anii de eforturi corective nu o putuseră repara, H.M.nu-și revenise încă din emoția intensă ce-l cuprinsese cu patru ore-n urmă la C.N. și că-și pierduse vocea complet și stamina necesară ca să se domine

și concentreze într-un suprem efort, pe cînd noi, care nu înfruntaserăm direct fulgerele, trăsnetele și tunetele ultimelor svîrcoliri ale monstrului muribund de rana mortală ce i-a infiltraserăm de după uși și ziduri, îl și uitaserăm în cursul distractivelor noastre ocupații ulterioare, căci și Ioani plecase în căutarea lui Vania Negroponte și Jac Vergoti cu care băuse cîteva pahare de lichide tari povestindu-le marea faptă și-nvitîndu-i din porunca prietenului regal a se ține gata de plecare la noapte cu acesta de la palat la Dobrița în clipa convocării lor telefonice dacă Mihail va scoți situația capitalei prea precară ca să se riște tăierea acestei căi de retragere terestre, întrucît Udrișchii, sosit și el pe la ora 6 la palat, chemat ca să primească ordinul mutării avioanelor respective de la Băneasa pe Ieordeni, nu garanta în situația creiată prin surpriza zilei siguranța decolării-n zori și atîta vreme cît Luftwaffe va stăpîni 90% din aerodroamele din jurul capitalei. Totuși n-am aprobat nici cea de a doua placă, Bivolăș și cu mine recitîndu-i cuvîntarea de cîteva ori așa cum trebuia rostită cînd, prăpădindu-ne de rîs din cauza intonației și gesturilor teatrale cu care acesta din urmă își acompania declamația surveniseră-n studio cei doi cocoși urmași apoi de Premierul "ma'gré-ului" (P.M. contra voinței sale) venit să-și facă și el placa și ca să-i anunțe neașteptatului monarh constituțional că Iencuția sosise cu anunțul că, dl. Brătianu fiind plecat "la fermă" (insinuîndu-se că el era la Florica, în timp ce era de fapt - cum s-a stabilit ulterior - la o moșie "liberală" din apropierea Bucureștilor, unde spoliționul succesor al mai iscusitului șef liberal ce fusese celălalt inginer de mine, fratele său Ionel, a făcut pe mortul pînă la trecerea nopții-hotărîtoare pentru reușita loviturii, cea a preluării puterii), dl. preșident nu putea forma și nici prezida guvernul în lipsa d-lui și-l ruga deci pe Sănătescu să-l însărcineze pe acel ce-l știa deja însărcinat cu această misiune mai potrivită unui general activ în împrejurările cu totul excepționale izvorîte din precipitarea actului în acest mod neprevăzut de nimeni, dar asigurîndu-l totodată de girul guvernului Sănătescu de către reprezentanții B.P.D. și de participarea acestuia în guvern pentru completarea posturilor ministeriale nemilitare conform indicațiilor primite de dl. Aurel Iencuția în ceea ce privea lista propozițiilor d-sale și ai d-lui Brătianu la mandatele ce cădeau în loturile țărăniști

și liberal. Nu trimetea deci nici acum lista completă, promisă și mult așteptată, ci recomandările făcute oral d-lui general de tandemul dirigent al blocului prin vocea trimisului lor special Iencuția care nu insista decât asupra pretențiilor țărăniște și în special a celei exprese ca, din moment ce dl. Pătrășcanu trebuia să renunțe la Justiție, tot așa cum d-nii Maniu, Brătianu și Petrescu renunțase la Președinție, Vice-Președinție și M. Muncii și al Ocr. Soc., figurînd și d-lui ca Min. de Stat f.p., acei departament să fie oferit de dl. general d-lui Căpățînă, distins jurist liberal care va avea exact aceeași grijă ca dl. Pătrășcanu de eliberarea promptă a comuniștilor din închisori și lagăre. Norocul mare al acestuia din urmă a fost că venerabila Căpățînă - un ins pe care Andrei îl știa de la tribunale și-l ura de moarte socotindu-l prototipul reacționarului constipat - nu se afla în capitală precum se stabilise deja telefonic, astfel încît babalicii rămîneau tuți, fiindcă uitaseră să prevadă pe vre-un alt candidat reacționar pentru acest caz de absență tot neașteptată ca și surpriza zilei și că Sănătescu nu înțelegea să-și complice acum misiunea deja destul de grea cu hoi tărăgănări și discuții ci-l ruga pe Vodă să-i semneze d-lui Pătrășcanu decretul de numire ca titular plin al M.J. Cu o deosebită satisfacție de a fi presimțit că tot se va ajunge la această soluție și a-i fi luat-o înainte prin semnarea celorlalte decrete (printre care figureau o sumedenie de abrogări de legi "fasciste" de ale lui Ică și Marinescu, pe care nu mi le pot reaminti), Mihai și-a scos tocul și, în prezența tehnicianului undelor sonore pe care nouă Ministru al Justiției ni-l procurase, trase o semnătură mai curajoasă și energică decât vorbele sale imprimate pe cea de a doua placă. Andrei se-ambujorase de bucurie și la percepția că nu numai R. și P.M. ci și Ioani, Bălăcianu și cu mine păream cum și eram încîntați de prima lecție ce li se dădea astfel moșnegilor sforări și fără de cuvînt și pentru faptul că socoteam răsplata meritată pentru toată rîvna cu care implicatul contribuise la promovarea cauzei și accelerarea pregătirilor acțiunii noastre iar astăzi era singurul dintre cei patru șefi bepediști care venise prompt cu o creabă pozitivă gata înlocuită care alături de ordinele date de Sănătescu și acum de Mihail la M. St. M. erau primele acte efective de autoritate înfăptuite de nouă regim. Vrînd să cunoască textele declarațiilor, Pătrășcanu a ascultat și el discuți pentru armată și a cerut să-l

scurtase tocmă în partea pe care Mike o debita mai prost, fiindcă erau câteva fraze prea nuanțate, astfel că s-a certat din nou cu autorul lor deoarece și Mike și Sănătescu s-au declarat de acord cu modificarea acestor fraze în sensul de a le face mai puțin diplomatice și mai martiale, iar imprimarea celui de al treilea disc cu versiunea nouă a reușit mai bine dar încă nu perfect, așa că Pătrășcanu l-a mai citit lui Mihai de câteva ori cu observații corective juste pentru a le veni de hac defectelor regale de intonație și disacțiune astfel încât al patrulea și ultimul disc a eșit cit se putea mai bine. Pofta venindu-i omului când mănincă ("l'appétit vient en mangeant"), Andrei a vrut acum să aducă substanțiale modificări și la "cuvântul către țară", dar aici Buzet s-a rebifat în mod energic, deși încă nu avea nici o calitate pentru a-l contrazice de acum pe M.J. responsabil al noului guvern. În urma urmei s-a căsat la tranzacție cu câteva schimbări în sensul sublinierii mai drastice și virtuose a deosebirilor ideologice între vechiul și noul regim, pe care Buzet se ferise dinadins a le evidenția prea tare, pe planul extern de grija de a nu furniza Reichului nici un pretext juridic pentru actul de agresiune ce avea să fie sălțat a-l comite împotriva României ca să-și salveze efectivele de multe ori mai numeroase decât cele ce le pierduse prin încercuirea de la Stalingrad. Această plăcă a devenit și mai reușită pentru că dinamismul verbal sobru și cutezător al comunistului ce-i era simpat, în felul său brusc, franc și neformalist de a se ciocni cu Buzet, îl stimulase pe Vodă iar prin faptul că însăși natura textului nu cerea ca înainte un ton atât de imperativ, declamatoriu și dramatic, isbutise din a doua probă să scape de a treia repetiție. Într-o cocoșilor s-a întărit în schimb la culme pe tema textului declarației P.M., pe care Buzet îl redactase la intenția lui Juanito și-l considera capodoperă de nestins, pe când Pătrășcanu era scandalizat de dulcegăria lui, iar Sănătescu îl cerea mai scurt, laconic, lapidar și precis. Așa dar, spre furia lui Ginel, s-au apucat în trei să-l refacă acolo sus în studio, noi nemai stînd să-i așteptăm și cum Andrei era grăbit să plece ca să-și preia departamentul iar Sănătescu ca să termine cât mai rapid această belea pentru a forma înfine guvernul, declarația a suferit o transformare în desavantajul ei, ajungînd neomogenă din justa expunere a trei texte heteroclite din cele trei pens deosebite ale celor trei autori: partea externă rămînînd aceeași, cea militară fiind concepută de orator, iar cea internă

102

de M.J. care a comis însă ulterior idelicatețea și totodată frauda de a pretinde a fi fost autorul unic al tuturor declarațiilor de 23 August ceea ce precum se vede din cele de mai sus este funciamente neadevărat. Joi, în vagonul celor trei încăperi ale C.M., Titel, Legonția și Aldea, cu participarea la discuție a lui Pichi, Ușea și Camil, puseseră între timp nu lunea dar guvernul la cale, cu câteva puncte de întrebare privitoare la Internele, Externele și Subsecretariatele rîvnite de mai multe partide, astfel încît atunci cînd, după vre-o zece minute de redacții la p.m., cocoșii sosiră cu doar două-trei înainte de șeful recent al unuia și f. cînd al celuilalt, rămas să-și facă placă "în doi timpi și trei mișcări" de falcă, acordul tuturor s-a stabilit relativ ușor și repede, Andrei nici nemai stînd ca să-și cunoască toți viitorii colaboratori, colegi departamentali și subalterni, îndată ce-și plasase pe partinici după pretențiile inițiale ale tovarășilor săi contactabili din C.C. - după cite noi am înțeles atunci. În clipa ridicării chestiunii Externelor de către Titel, care-l propuse lui Sănătescu pe Vișolanu pe mobilul că singurele probleme cruciale ale guvernului pe plan extern erau semnarea armistițiului, în optime condiții, încercarea de a obține-n clipa reușitei integrale a răsturnării situației frontului ruso-german, datorită întoarcerii armelor noastre, recunoașterea calității de cobeligerant, încheierea unor relațiuni cît mai cordiale cu Moscova întru obținerea stabilirii modalităților cît mai favorabile de aplicare a condițiilor armistițiului ce depindeau de sovietici mai mult decît de anglo-americieni și pregătirea celor de pace cu tustrele Mari Puteri: atîtea puncte ce puteau fi tratate cel mai leușu, curînd, expeditiv și cu folos de către acei ce se afla în contact cu Aliații și ar beneficia substanțial de autoritatea mult mai mare cu care ar verbi ca Ministru de Externe decît ca simplu reprezentant al B.P.D. pentru misiunea limitată la negocierea condițiilor preliminare semnării armistițiului. Buzescu dădu puse spre mine șoptindu-mi: "Ecoute mon vieux, voici le moment de me prouver ton amitié: propose et soutiens moi auprès du Roi afin qu'il m'impose à Sănătescu, car après c'est moi qui ai fait tout le turbin: je te rendrai la pareille en te proposant pour l'Intérieur; nous deux ferons équipe! N'aie aucune crainte: ce n'est pas plus difficile que ça! Et vas-y donc tout de suite!" (Ascultă bă, iată momentul de a-mi dovedi prietenia ta: propune și susține-mă pe lângă R. ca să mă impună lui Sănătescu, căci la urma urmei eu sînt acela care am făcut toată treaba; îți voi face și

laș serviciu propunându-te pentru Internele; noi doi vom forma o echipă ! N-ai nici o grijă: nu-i cine știe ce greu ! Păi du-te deci: imediat!). Suveranul era așezat la biroul salonașului cu Filip și Ioani în picioare lângă el, tocmai în timpul când semna decretul lui Potopeanu la Economia Națională, după mai lungi discuții ce avuseseră loc despre această numire pentru care eu ple-dasem vehement de partea P.M., prea modest ca să-și susțină pînă-n pinzele albe candidatul, contra lui Buzescu care-l susținuse pe prietenul Aurel, alături de Titel și Pătrășcanu, pe motivul că acest departament era de mult cedat de liberali țărăniștilor (dar de fapt pentru că Ieucouția îl prefera Finanțelor, fiind mai "geșef-tos" decît acestea), iar în colțul opus al camerei toți ceilalți desbăteau în jurul generalului chestiunea ridicată de Titel. Cînd m-am apropiat din stînga spre a-i șopti lui Mihai la ureche, execu-tîndu-mă prompt ca-ntotdeauna pentru Buzel: "Sir, it is'nt fair: you cannot drop Buzel! He's done all the dirty work and fully de-serves this reward and besides is much more reliable and devo-ted to you!" (Sire, nu-i dreptate: nu-l puteți trăda pe Buzel! El a dus tăt greu și merită pe deplin această recompensă, iar în afară de aceasta e mult mai de încredere și devotat M.V.!) Regele mi-a replicat: "All right: call Sănătescu!" (În regulă: chiamă-l pe Sănătescu! I-am chemat și-n fața mea Mike i-a spus: "Generale, te rog f. mult să-l pui pe Buzescu la Externe; el a muncit la pregăti-reă mai mult decît oricine iar Cretzianu nu jură decît pe el; ai nevoie de un sprijin imediat în guvern: pe dînsul poți conta suta-n sută!") Iar Sănătescu i-a răspuns: "Sire, pe el îl știu și-l apreciez ca cel mai tare dintre noi; pe ăla alt n-oi nu-l cunosc: așa că nici nu stau la îndoială!" Am căutat decretul Externelor, care, cu acele ale Internelor și Inzestrării Armatei, era încă la Bălăciannu cu locul numelui în alt în așteptarea de a fi complec-tat pe mesiașoară ce și-o instalase în biroul A.R. și pentru ca nu cumva să-i scrie numele întreg (Grigore Niculescu-Buzescu), ci doar Grigore N. Buzescu cum semna și îi plăcea să-și vadă numele scris, m-am dus acolo să-l dictez. În timpul acela Mike îl chema-se pe Buzescu ca să-i anunțe alegerea lui, iar cînd am sosit cu decretul sperînd că va fi primul să-l felicite, Sănătescu îi spu-neă tocmai: "Astfel, revenim și la frumoasa tradiție ca S., pe care C.D. îl reprezintă personal în străinătate și care declară războiul și încheie pacea, să-și aleagă Secretarul de Stat pentru Afacerile

Străine, care este și Cancelarul Ordinelor: "Nici n-avusesem timp să-i răspund prietenului că nu vroiam pentru nimic în lume să am de-aface cu poliția și jandarmeria de care mi-a fost scîrbă de cînd mă știam (căci refuzasem a-l face pe jandarmii chiar și în jocurile copilăriei, preferînd totdeauna să fiu haiduc, bandit sau spărgător) astfel încît Buzescu mă și propusese căci Mike îmi spusese în timp ce semna decretul acestuia și-l trecu apoi generalului care-și scosese ochelarii și stiloul Swan ca să-l iscălească și el: "Ai fost ales pentru Interne ca să facem ordine acolo și să-i aducem la nivelul occidental al Externei; Ce zici, crezi că vei reuși?" la care am răspuns: "Nu cred, căci nu am nici o experiență în acest domeniu, căci o aptitudine pentru chestiunile polițienesti și oricare de această meserie, așa că nu mă simt în stare să fac față acestei misiuni extrem de grele și complexe mai ales în actualele împrejurări și-n perspectiva celor ce ne mai așteaptă. Eu cred că orice militar ar fi mai indicat; de ce nu-l încercați pe Aldea care vă este 100% devotat și astăzi a avut o atitudine splendidă de gentlemen și camarad față de Sănătescu? În plus, sînt convins că moare după acest minister și ar fidecepcionat să nu facă parte din guvernul răsturnării pentru care a activat înainte de toți ceilalți generali, mai cu seamă-n formula lui actuală mixtă!" Sănătescu mi-a spus: "Cum n-ai talent? S-a văzut astăzi că ești născut pentru a organiza arestările; l-ai prins pe Ică cu banconotele și te-ai războit cu succes de ani de zile cu Gestapoul, S.S.I-ul și Siguranța, așa că ai avea ocazia să le epurezi acum de toate lichelele, ca să nu mai fie un pericol pentru Coroană și să te răfuești în continuare cu toate serviciile străine! La palat ai isprăvit cubine ce aveai de făcut: de conspirație n-o să mai fie nevoie într-un regim constituțional iar de organizat nu mai ai ce organiza și ești prea dinamic ca să-ți petreci viața crescînd fazani! Zeu, nu te înțeleg!" Buzescu a adăugat: "Aldea e mult prea moale; altfel ne-am fi gîndit de mult la el", iar Ioani: "Si n-are nici un simț al securității!" Dar eu le-am răspuns: "Guvernul ăsta e unul de tranzație, iar dacă ar fi să dureze din cauza deficienței lui Maniu poate fi remaniat oricînd în special la departamentele neutralizate de militari, așa că M.de Interne nu-i o problemă, căci nu-mi închipui că generalul Sănătescu nu va găsi în cadrele armatei pe un general energic și cu experiența Secției a II-a, indicat pentru acest departament. Si-n plus, nu sunt de acord

105

că palatul poate fi socotit acum în siguranță când bolșevicii vor ocupa toată țara mai radical decât friții și sunt dușmanii declarați ai monarhiei, ceea ce hitleriștii nu au fost: "Atunci Mike a conchis: "Poate că ai dreptate, intuiția nu te-a înșelat până acum - iar dacă ai presimțirea că-i mai bine să rămâi la palat, condu-l mai departe, dar atunci cel puțin ca M. al C. deplin sau Ministru al Palatului ca Mișu după primul război mondial când s-a simțit nevoia ca Regele să aibă un observator permanent personal în guvern". Eu am răspuns: "Sire, sint profund mișcat și recunoscător pentru bunăvoința M.V. față de mine și ași fi foarte mulțumit să rămân mai departe paznicul și sfetnicul dezinteresat al Coroanei în preajma M.V. ca M.C. dar și M. Vinător, căci Mișu reprezenta interesele specifice ale dinastiei într-un guvern liberal și într-o țară victorioasă pe care R. Maria o întregise mai degrabă decât Brătienii, drept care Casa Domnitoare avea mai mulți dușmani decât acum în provinciile alipite în care se aflau mulți aderenți, fanatici ai Habsburgilor și respective ai Romanovilor. Atunci nu exista încă P.C.R., iar socialiștii, care făcuseră jocul germanilor, erau nu desființați dar la pământ și f. impopulari în țară, pe când acum creiarea unui ministru oficial al palatului ca membru al guvernului, cum au fost Mișu și Hiott, ar expune Coroana mai direct atacurilor comuniste în sinul guvernului și-n parlament când se va redeschide după alegeri. Dar, dac P.M. nu vede vre-un inconvenient ca să am dreptul să asist ori de câte ori voin crede de cuvință la consiliile de miniștrii chiar și secrete în calitate de observator special al M.V., deci fără să particip direct la desbateri nici dreptul la vot, ar fi soluția cea mai bună mai ales pentru perioada actuală și tranzitorie până la scoaterea nemților din țară și normalizarea vieții de stat și a situației politice interne și externe, căci s-ar putea să fie mai recomandabil ca până atunci M.V. să nu revină-n capitală, în orice caz nu înainte de expurarea organelor puterii executive și de lichidarea numeroșilor agenți ai serviciilor axiste susceptibili să comită de acum încolo până la capitularea Reichului atentate sau acte de teroare ori răpiri de stilul Scortzeni". Toți s-au raliat părerilor și propunerii mele, în special Sănătescu care s-a declarat imediat absolut de acord cu participarea lui deghizată la treburile publice, spunând mai mult în glumă: "Am înțeles acum ce urmărești, barone, tactica lui Stirbey: să faci și să desfaci guvernele, din umbră! Dar vezi să nu te apuci de noi comploturi, căci nu vrem să

106

ajung și eu în casa timbrelor ca bietul Ionel... Cât despre Aldea, îi rezervasem Aproximarea unde ar fi fost f.bun, fiindcă-i metodic, tipicar și cinstit; dar hai să-l punem la Interne, căci ministerul trebuie imediat preluat dacă nu vrem s-o pățim urât!" și-ntorcându-se spre colțul în care ceilalți discutau, s-a adresat lui Aldea, care era deja îmbujorat deoarece acolo se cam auzise ce vorbiserăm, mai ales cele spuse de mine prea tare ca de obicei când eram excitat, iar când își auzise numele pronunțat mai și trăsese cu urechea la discuția noastră: "Măi prietene și camarade, ia fă-te-ncoa nițel, căci azi baronul și-a pus în cap să te nenorocească - ca și pe mine; cred că știi despre ce-i vorba: Internele! Ce zici?" Aldea s-a înclinat în fața M.S. și a răspuns: "Dacă M.S. îmi acordă atîta încredere, voi face tot posibilul ca să-i corespund!" Regele era vădit dezamăgit de alegere fiindcă de totdeauna preocuparea sa principală fusese Ministerul Afacerilor Interne pe care-l dorea total reorganizat cu elemente de calitate și absolut devotate lui și - cum aveam să aflu ulterior de la Sănătescu, Buzel și Ioani - el le vorbise primul de mai multă vreme despre intenția sa de a-mi încredința această misiune în perioada următoare armistițiului și-nainte ca acel departament să nu mai poată fi neutralizat după alegeri când partidul majoritar l-ar exija, iar azi mai ridicase odată acea chestiune în lipsa mea, astfel încît Buzel făcuse o mică șmecherie cu stratagema sa de a-mi propune schimbul de servicii amicale, conținând ferm pe încrederea totală a S., în mine ca să nu-mi refuze cererea numirii lui. De loialismul lui Aldea nu se-ndoia o clipă, dar Ioani-i băgase în cap că era un "papă lapte", așa că era doar îngrijorat acum, după cele ce spuseseam despre atentate și situația grea prin care va trebui să trecem pînă la curățirea aparatului de stat și normalizarea vieții publice, la perspectiva că atît Președinția cît și Internele și Războiului se vor afla în mîinile unor generali cam indolenți, comozi și moi, pe cînd mina de fier, Mihail, se găsea la M.St.M. unde n-ar fi fost indispensabil dacă Sănătescu i-ar fi încredințat V.P. sau măcar Războiul. Așa dar, Mike răspunse fără entuziasm și prea mare convingere:

"Cum să n-am toată-ncrederea în primul general care a îmbrățișat cauza noastră? Să-ți fie numirea cu noroc și preluarea postului oît mai grabnică!" (Sănătescu contesta faptul că Aldea s-ar fi răstiat înainte de el cauzei regale, deoarece stabilise cu mine că mesajul ce mi-l încredințase pentru MMIL în timpul rebeliunii era mult anterior relațiilor mele conspirative cu Aldea)

I-o spuseseam odată M.S. care obiectase însă că așa, dacă era vorba de simple manifestatii platonice, apoi Mihail îi trimisese permanente încurajări la rezistență încă din septembrie 1940 prin Dămăcianu). Cum nici Buzel și Ioani nu făcură mutre prea încântate, eu mă grăbii să-i strâng mîna generalului spunîndu-i: "Este în orice caz într-un ceas bun, între 8 și 9 - micul și marele abataj - dar vezi să-ți ocupi postul înainte de 10, căci nu mă-mpac deloc cu gîndul că ora H. a emisiunii comunicatului răsturnării, în zina de 23 (=5) în loc de 27 (=9) a celei de a opta luni din anul 1944 (=8) cade tocmai pe bacara!" În clipa-acea sună aparatul telefonului interior și Mike ridicînd receptorul răspunse: "Stai puțin!" iar acoperînd difuzorul cu mîna spuse: "Alo! Sănătescu, te chiamă Killinger!" Dar chematul răspunse: "Nu mai sînt M.C. nici S.C.M. să-i răspundă baronul că nu-s aici și să-l ducă cu cobza, că de aia știe nemțește!" Dar înainte de a răspunde, l-am chemat pe Buzel, care plecase tocmai la băieți în biroul meu, unde le dăduse deja de lucrat chestiuni în legătură cu reorganizarea internă și externă a serviciilor departamentului său, iar acum le dicta primele telegrame de cifrat pentru anumite legații ca să mă-nțeleagă cu el asupra bărbii de lipit Freieherului, convenind a-i spune că Sănătescu era în conferință și nu putea fi deranjat acum, rugîndu-l să-l recheme după ora 10. Am spus întîi telefonistului să-l anunțe pe Ministrul Germaniei că numai telefonul d-lui Mocsonyi - Styrcea răspundea și să-l întrebe dacă dorea să vorbească cu mine în lipsa d-lui general Sănătescu, ca să fiu rechemat pe loc de Steltzer: "Hallo, Freiherr von Mocsonyi, guten Abend! Seine Excellenz will Ihnen eine ausserst dringende und wichtige Mitteilung machen". (Alo B.v.M., bună seara! E.S. vrea să vă facă o comunicare extrem de urgentă și importantă). N-am putut plasa nici un răspuns la salut căci în timp ce spuneam guten....cu intenția să-l întreb de nevestă ca să-njgheb o conversație mondenă de-umplatură pentru a cîștiga timp, Manfred începu să latre fără salut: "Baron Mocsonyi! Im Namen, der Deutschen Reichsregierung ersuche ich Sie S.M. schleunigst zu melden, dass auf Sonderbefehl des Führers vom König sofort empfangen werden muss! Verstanden?!" (B.M.! În numele guvernului german vă solicit a raporta cît mai neîntîrziat M.S. că trebuie să fiu primit de R. imediat din ordinul special al Fuhrerului! Înțeles? I-am răspuns: "Exzellenz, ich habe Sie wohl verstanden und werde ihre Mitteilung S.N. sogleich zur Kenntniss vringen: muss Ihnen aber nahe legen, auf die Antwort ein Wenig gedulden zu wollen, da S.M. heute ausnahmsweise überaus in Anspruch genommen ist und ich zweifle, dass es zu dieser Stunde möglich sein wird, dem Wunsch des Führers Folge

108

- 1558 - zu leisten". (Exc., v-am înțeles

bine și voi aduce la cunoștință M.S. comunicarea dvs.; trebuie să vă rog să-nțelegi însă a binevoi să fiți o leacă răbdător pentru răspuns deoarece astăzi în mod excepțional M.S. este din cale afară de solicitată și mă-ndoiesc că la ora aceasta va fi posibil ca să se dea urmare dorinței Führerului). - K: "Das gibt's nicht! Den Führer kann König Michel nicht warten lassen! Ich lege Ihnen nahe zu begreifen, dass jedwede nicht warten lassen. Ich lege Ihnen zu begreifen, dass jedwede Verspätung schwere Folgen haben würde: in 5 Minuten bin ich im Palais und muss sofort empfangen werden!" (Nu se poate! Pe Führer R. Mihai nu-l poate face să aștepte? Eu vă sfătuiesc să pricepeți că orice întârziere ar avea urmări grave: în 5 minute sint la palat și trebuie să fiu primit pe loc!) 1-a rugat atunci să aștepte la aparat și a relatat frazele interlocutorului, cerind soborului să hotărască ce să-i răspundă. S-au gândit întâi să-l facă să aștepte răspunsul 10 minute, ca să-i spună apoi că-n cel mult un sfert de ceas Sănătescu va fi în măsură să-l primească, ca să cunoască obiectul audienței (cu scopul de a întârzia până după ora 22 primirea neamțului în audiență regală dacă va mai fi cazul), dar între timp Emilian veni să ne anunțe vestea bună că jumătatea efectivelor cerute de la Sinaia sosise și că cealaltă urma să ajungă la București înainte de anunțul radiodifuzat, iar Mihail răspuns lui Sănătescu, la întrebarea dacă acesta trebuia amnat pe emisiunea de la orele 23, că nu era nevoie, toate măsurile fiind terminate pentru ora 10. Comunicările lui Sănătescu și Emilian cu Bossy la Sinaia fuseseră făcute prin aparatul Hughes cu interdicția ca R.M. și Nelly și cu atîta mai puțin ceilalți locatari ai reședințelor regale sanatoare să afle ceva despre transportul Batalionului, dar la ultima convorbire i se spusese lui Bossy, care murea de curiozitate, frică și ciudă de a nu fi înformat despre motivele transportului, să asculte cu M.S., R.M. emisiunea Bucureștilor de la 10 și a ne chema apoi prin Hughes spre a fi informat și a primi noi ordine. Așa dar, Bazei fu de părere că n-avea rost să fie indispus inutil pe Killinger cu excesive târâgări, dar nici să fie primit pe loc cum vroia el, ci la 9 și un sfert pînă cînd aveam timpul să stabilim libretul și să-l primim și pe directorul Radiodifuziunii pentru a-i ordona emisiunea plăcilor stabilind cu d-lui ordinea lor de difuzare și aranjînd ca să fie însoțit de o escortă pentru securitatea lui și a discorilor, etc. Pichi urînd să fixese cu d-lui detaliile aranjamentului programului emisiunii. Fusesse 9 fără 12 cînd sunase telefonul

și era exact fără 5 când i s-a răspuns că numai pentru a-i fi pe plac deranjase masa regală și că reușisem cu mare greutate să-l convingă pe S. a-l primi în audiență excepțională la ora 9 și 15 fixe, rugându-l deci să fie la palat cu două-trei minute mai devreme. El îmi spuse grozolan: "Das ist zu spät, ich habe Sie gewarnt, ich komme gleich und will den König unbedingt in 5 Minuten sehen!" la care de această dată i-am răspuns pe acelaș ton: "Sie können ganz umsonst, denn vor 9 Uhr 13 würde Sie niemand empfangen können: es ist für Sie sowieso eine einzige Ausnahme gemacht worden. Also erwarte ich E. E. zu joner Stunde. Auf Wiedersehen!" și i-am închis telefonul. (E prea târziu, v-am prevenit viu imediat și vreau să-l văd pe R. neapărat în 5-minute! - și resp. Ați venit cu totu' degeaba, căci înainte de 9 și 13 nimeni nu v-ar putea primi: și așa s-a făcut pentru dvs. o excepție unică. Deci aștept pe E. V. la acea oră, la revedere!) Nu-i spuseseam dinadins pe unde trebuia să intre, tocmai ca să-l mai întârziu și să-l las să-ncerce a intra prin curtea palatului unde l-ar impresiona tancurile și soldații. Regele hotărî să-l primească în biroul său, drept care evacuai pe loc "Externele" (în biroul S. P.) și pusei pe lachei să-l pună la punct, aerul condiționat în funcție, eu strângînd toate hîrtoagele la Bivolăș care cu amîndoi adjuncții ai Cancelariei Marelui Palatului se grăbea acum să termine toate adresele, cu copiile tuturor decretelor de numire și celelalte, către M. O. unde motociclistul (care era sergent militar înarmat) cu Brănescu urma să le ducă la Io ca să apară încă în 24 ore cu data de 23, așa că luase deja precauția de a-l preveni pe directorul M. O. cu care eram de mult în excelente relații și era omul nostru, iar Mihail de a prevedea păzirea clădirii printre măsurile urgente de luat în interiorul capitalei. Titel plecă cu decretetele originale ale socialiștilor și Leucația cu ale țărăniștilor, amîndoi luînd cu ei și cele ale liberalilor împărțîndu-și grija de a li le înmîna. Bădaru Facotă fu avizat de Ioani despre aplicarea măsurilor ce le poreclisem în cod "sanctiunile telefonice" pentru ora 22 fixe, iar la 9 "în oap" sosi în veston negru și pantaloni vîrgați simpatici, jovialul și rotunjiorul Dir. al Radiodifuziunii care nu mai dăduse pe la palat din ziua de 1 ianuarie 1943, dar despre care nu ne îndoiam o clipă că va răspunde imediat la apelul C. R. Intrucît era un vechi cunoscut al multora de la palat și Externe și se știa precis că simțămintele lui erau pe linia noastră. A fost primit de S. în prezența lui Sănătescu, Buzel (căci acesta îi era de acum nou șef, iar Pichi în curînd cel direct intrucît va prelua Dir. Presei de care depindea și Radioem-

siunea), Aldes (care s-a hotărât tare greu, mai mult împins de noi, să plece la interne imediat după această audiență, vrînd oică să cunoască și rezultatul celei a lui Killinger, dar n-a fost lăsat, ci expediat să-și preia departamentul, chiar de Mike), Ullea, Ioani și a mea și vizînd "baricadele" externe și interne ale palatului și lista noului guvern, Iulu Ionescu f. emoționat, transpirat și roșu ca rocul, l-a asigurat solemn pe R. că putea conta absolut pe tot concursul său, anunțîndu-ne știrea fericită că postul de la Băneasa primise acum un sfert de ceas serioase efective militare de pază așa că d-sea nu avea nevoie decît de o gardă de corp pentru a pleca de la palat pînă acolo. Discuția d-sale cu noi asupra amănuntelor emisiunii a fost f. scurtă, cerîndu-i-se doar repetarea comunicatului întreg la toate emisiunile tuturor posturilor românești, prin avizarea celorlalte de a-l înregistra și emite la rîndul lor, pînă la nouă dispoziții și alte comunicate suplimentare, iar apoi Iulu a fost trecut la Fichi pentru mai mîgăloase detalii tehnice, plecînd complet edificat și lămurit cu-n S.R. și trei vîlăjgani cu "sifoane" și "furtunuri" înainte de sosirea Freiherrului. Pentru aceasta stabilisem doar că Ullea și Emilian îl vor primi la intrare după ce sublocotenentul îl va fi primit la poarta exterioară fără a se ascunde măsurile de pază militare excepționale și starea de alarmă a C.R. și guvernului regal, ba dimpotrivă: cum aveam acum efectivele deja mai mult decît triplate, să fie impresionat de numărul soldaților cu puști mitraliere pe care-i va vedea pe coridorul și ambele holuri ale Mareșalatului și al posturilor de mitraliere exterioare și interioare ce păsesu aripa istorică, mai dihai decît Carol la Obersalzberg și Antonești la "tabăra nebunilor" de pe lacurile Mazariene, la ceasce va trebui să contribuie și desfășurarea trupelor de la porțile curții palatului unde va încerca să intre cu mașina și trebuia îndrumat de sergenții externi dar și de comandantul curții centrale corect, dar brusc, prompt și cu stilul arțăgos amenințător al frontului, spre intrarea exterioară a Mareșalatului (drept care Emilian plecase repede să ia toate aceste măsuri înaintînd tancurile etc. și ticsind literalmente incinta și încăperile prin care avea să treacă Manfred, cu vîlăjgani în dispozitiv de luptă) cu scopul de a-i demonstra că palatul ar fi greu de cucerit și a-i da impresia că era mult mai puternic apărut decît în realitate. Ullea îl va însoți și introduce în biroul meu prezentîndu-mi noua calitate de M. al C., ca explicație a faptului că eu și nu Sânțescu îl primeam în biroul

M.C. din care Ullea urma să se retragă pentru a-l anunța la 8.30 că Manfred își va închipui că va fi condus la plus 15 fixe la C.M. Intre timp, trebuia ca eu să-i menționez f. degajat în trecăt că, din fericire pentru d-lui, Consiliul de Coroană se isprăvise cu bine și că va putea cunoaște în câteva minute rezultatul hotărârilor acestuia din chiar gura noului P.M. și a noului M. de Ext. E.M.L.L.d-nii general Sănătescu și Grigore Buzescu, insinuând că Antonești demisionaseră și plecaseră de mult de la palat, pe semne într-o stațiune balneară pentru a se odihni de surmenajul conferințelor de la Snagov. Firește că insul va căpia de minie, dar trebuia să-mi păstrez calmul, siguranța victoriei noastre și buna dispoziție, iar "pe aceste între-fapte" ar apare pe ușa biroului S.P. Sănătescu și Buzescu în locul Regelui, iar acesta după 5-10 minute de voită întârziere făcută Făhremului (când Manfred va fi deja aflat din gura lor cele ce au pus rapid la punct într-un sfert de oră), sosind brusc "pe neve și neaste" fie din ascensorul invizibil fie pe ușa principală din holul mare. Mike nu trebuia să se așeze, ci să ne țină pe toți în picioare și să nu răspundă la nici o provocare ci, cu-n regal dispreț, să-l invite a asculta pe reprezentanții legali ai Regatului constituțional al României Mari, democrațe, toți vorbind pe românește prin tălmăcirea mea, iar la nevoie pe franțuzește dacă s-ar ivi vre-o ocazie să fie pus la punct direct reprezentantul Reichului pentru vre-o insolență, dar altfel R. să-l lase pe miniștrii săi să vorbească, iar când "guvernul M.S." îi va fi comunicat "reprezentantului Germaniei" tot ce va trebui să-i raporteze Făhremului și guvernului său, R. urma să plece după caz: apreciind personal maniera corespunzătoare celei a feministului. Cât despre fondul problemelor și tactica înfrățirii lor, tot ce s-a convenit până la sosirea lui și deci obligația mea de a-i lăsa pe Sănătescu și Buzel să continue singuri fixarea declarațiilor lor respective, în prezența M.S., avea să fie aplicat întocmai și chiar depășit în efecte înfloritoare după câteva minute. Ca să nu mai revin mai târziu de șapte ori la același subiect cu completarea informațiilor primite de la Bălăciann (despre felul cum au ajuns Killinger și Steltzer să intre în palat, după mărturiile celor din curte și de la poarta Adm.), de la Emilian, Ullea și lacheii de serviciu (despre felul cum reacționară până la sosirea în biroul meu), de la Hausner și C.D. străin (asupra preliminarilor telefonului freiherrial) iar apoi din arhivele I.G. și ale M.M. citite de mine însumi, de Buzel

sau Pichi (complect edificatoare în privința impaxului ce-l dinamisasă în acest grad pe Gauleiterul României), folosesc de pe acum tot materialul informativ cules ulterior asupra inamicului ca să se poată sesiza mai lesne și aprecia mai just pozițiile adversarilor la lumina premizelor ciocnirii. Nemții fuseseră destul de neliniștiți când la pornirea ofensivei sovietice guvernul intrase-n panică, C. plecase subit la Bacău, iar la întoarcerea sa rapidă convocase acea conferință non-stop în marginea căreia se agitaseră la Snagov sub nasul lor toți șefii opoziției și, cu toate asigurările primite de la ambii Antonești cum că această manevră guvernamentală urmărea tocmai ralierea întregii opinii politice românești la mobilizarea totală a națiunii pentru apărarea teritoriului până la extrema limită conform planurilor elaborate de conducere în aceste desbateri, rămăseseră alarmați de zvonurile ce le parveniseră-n ajunul încheierii consfătuirilor, până la audiențele lor din cursul dimineții de miercuri 23 în care se lămuriseră spre satisfacția lor asupra intențiilor reale ale M.A. de a nu ceda "injunecțiunilor șefilor democrați de a căuta o soluție onorabilă și cât mai puțin oneroasă de esire din război dacă Reichul nu vroia sau într-adevăr nu putea să împiedice pierderea Vechiului Regat", deși ceruse într-adevăr lui Killinger la sfârșitul convorbirii lor un răspuns imediat al Führerului la întrebarea dacă până la 1 septembrie înțelegea să dea urmare - dar nu garanției teritoriale date la Belvedere, cum mințise M.S. la ora 4 și jumătate - ci doar făgăduielii sale din 4/5 august relative la ajutorul în material de război limitat la sprijinirea frontului Moldovei, deoarece în caz contrar "va fi silit să-și schimbe toate planurile, drept care ar cere de urgență a fi primit la M.C.G. pentru reconsiderarea întregii situații" (intenționând abia atunci să-i pună problema dilemei în fața căreia se afla, dar iarăși nu sub forma ultimativă cu care se lăudase gratuit prosteghe la C.N., ci solicitând aprobarea Führerului pentru deschiderea negocierilor separate cu Aliații spre a găsi o formulă de retragere din război acceptabilă pentru Germania, proiect "și mai grotesc în materie de inepsie politice" după cum însuși Ioă l-ar fi calificat în discuția ce avură la masa familială dintre audiențele Killinger și regală, potrivit versiunii aflate prin familia Barbu). Așa dar, acesta nu fusese deloc impresionat de noua cerere antonesciană adresată prin intermediul său în locul celui al generalului Hansen M.C.G., întrucât nu difera de celelalte trei decât prin fixarea unui termen și o amenințare deghizată ce nu putea fi fără legătură cu injunc-

țiile opoziției, dar nu era nici ea prima de felul ei. Dovada că nu atribuise mesagiului de transmisie imediat Führerului o deosebită importanță ne-o furnizează faptul că nu l-a deranjat pe Steltzer de la Snagov pentru redactarea radiogramei, ci a conceput-o singur redând fără comentarii și f. lapidar doar o sinteză a lungii sale convorbiri, cu citarea textuală a cererii C. în concluzie, după care, socotindu-se de-a dreptul în vacanță din moment ce era convinsă că până la primirea răspunsului va fi scutit de alte belele și că audiența lui la palat - despre care știa fiindcă a sa fusese amânată mai întâi pe motivul celeilalte, ca pe urmă să fie primit înaintea ei și să asiste la convorbirea lui de la orele 13 cu Michel - nu putea fi decât informativă și-n nici un caz o piedică la plecarea lui cuasi oficial anunțată pe front, se-ntorse-se la Snagov și nu făcuse din urmările audienței sale mare caz, căci altfel nu s-ar explica faptul că l-a lăsat pe Steltzer să plece la un "bathing party" (sindrofie acustică) la Merry del Val și nici n-a găsit necesar să-l rechemă de acolo când a plecat la București la anunțul telefonic al M.M. a sosirii unei radiograme personale extraordinar de importante și urgente a Führerului pentru el, recepționate la orele 20 și ceva. Dar faptul cel mai extraordinar, aproape de necrezut dacă n-ar fi empiric o realitate, un adevăr istoric incontestabil, deși contrar oricăror logice - nu-i importanța, urgența și nici însuș textul senzational al depeșei și nici măcar acela că Adolf Hitler a știut de arestarea Antoneștilor la Palatul Regal înaintea reprezentantului său personal acreditat pe lângă Curtea Regală și este acela care l-a informat, ci enigmatismul minune că acesta și Steltzer - alfa și beta tuturor frăților din România - au fost ultimii dintre membrii ambelor misiuni germane care să fi aflat despre evenimentele de la Palat din după-amiaza aceea. - (Si, acest miracol se explică numai prin antagonismul între partid și Wehrmacht, Gestapo și C.D., Misiunea Militară și Legația ajunse la paroxism după atentatul ratat și, în special în România, prin infiltrația I.G.-ului în toate serviciile germane și-năfrârit prin are personală de care se bucurau acești doi inși - fascistul și politicianul himaleriști ai misiunilor - din partea tuturor membrilor lor și ai Coloniei germane bucureștene). Intinsipnat la Legația de Hansen, Glodius, Gerstenberg, von Ritgen, Tester ș.a. din care Langenhahn, Albrecht și Waldstein lipsseau, primii doi fiind pe teren la Sinaia la pensiunea Gătarci iar ultimul la Sibiu pentru observarea situației evacuărilor președințiale, Freiherrul

a fost atins de primul "Hinterblatt" deja mortal la citirea radiogramului prin care Adolf, mai laconic decât Manfred, îi confirma primirea comunicării depăşite şi-l soma să-l vadă-n numele său personal instantaneu pe R.R. ca să-i răspundă la întrebările: "care-i rezultatul audienţei Antoneştilor, soarta lor şi locul unde se găsesco" raportînd în maximum un ceas, adică pînă la ora 21. Diaconescu, Cristescu, Vasilie şi Tobescu ştiau deja la orele 18 (6), la vre-un sfert de ceas după dispariţia maşinilor guvernamentale din curtea palatului, de arestarea agenţilor prezidenţiali, deducînd de aci pe aceea a stăpînilor lor, iar la 19 von Ritgen ar fi pretins - după Tobescu - a fi ştiut de arestarea Antoneştilor concomitentă cu cea a însoţitorilor lor cu două ceasuri înainte, adică la 17, ceea ce nu corespunde pentru agenţi, arestaţi abia pe la 6 fără 20, dar înseamnă că-n orice caz Legatia ar fi trebuit să fie avizată de Gestapo cel mai tîrziu la 6. Iar dacă M.C.G. a putut radiografia la 8, e clar că fusese prevenit cu cel puţin un sfert de ceas înainte, iar mai probabil pe la 7,30, după ce M.M. coroborase toate informaţiile culese de la S.S.I. şi Siguranţă cu cele ale diverselor sale antene, ceea ce la militarii nemţi nu se putea realiza în mai puţin de o oră, aşa că şeful suprem al ambelor misiuni avea obligaţia să fie sesizat în orice caz cel puţin cu-n ceas înainte de sosirea somaţiei fîhreriale. Era deci victima unui veritabil atentat ce presupunea şi un complot mai vechi, iar cu natura şi mentalitatea sa, ar fi fost sîm normal să facă ceea ce omisese mereu pînă-atunci: massacrul general pe care Himmler deci totuşi avusese absolut dreptate să-l ceară Fîhrerului încă-n februarie 43. Pînîntul se cutremura sub jambasanele sale scurte, tari, extra grase: dar albinosul gligan nu avea timpul să plesnească sîm, încă nu era nici măcar îmbrăcat gata de audienţă în uniformă sa albă diplomatică cu batonetă-n loc de sabie. De-ar fi rămas în Bucureşti pînă la decolarea avionului măreşălesc, cum vruse, în loc să plece la Snagov pentru-o divă sa voise să se scalde, n-ar fi păţit-o, dar cum venise şi sîm cu el, încă nu se putea separa de ea "în clima asta caldă sud-vest-africană", o somă aspru să-l "producă" pe Steltzer în 15 minute şi nici o secundă-n plus, neschimbat, la el şi plecă să se-nbrace "eins-zwei-drei" cu Clodius după el, ce l-ar lua la palat dacă Steltzer nu sosise la timp, încă ştia franceşte, englezeşte şi romîneşte mai bine decât el şi avea cap - trădătorul - şi-n timp ce-şi trăgea şi-ncheta mîdra-

gii, îl chestionă privitor la detaliile informațiilor despre cele mai mult bănuite a se fi petrecut la C.R.; existau două versiuni, ipoteze și posibilități: Mareșalul era fie de convență fie prizonier, oăci atitudinea lui Ioă nu mai conta nici nu interesa; prietenul său Sănătescu preluase M.St.M. în înțelegere cu Stefla și Fantazi, ultimul fiind cu Vasiliu la Consiliul Coroanei la care fuseseră convocați de ei Cristescu, Tobescu și Klefterescu, doar cel din urmă răspunzând chemării și nemai apărând nici el; palatul se fortificase iar toată garnizoana capitalei era în stare de alarmă, vești certe neputându-se afla de la schimbarea M. St.M., iar Racoviță nu-l mai așteptase pe C. plecând singur la 6 la C.G. cu câțiva alți generali. Trebuia deci aflat de la R. înainte de toate unde erau Antoneștii respective Mareșalul, iar dacă erau la palat, cerut să participe la audiență. În caz de convență, extrem de grav, se impuneau tratative abile înainte de a se porni la vre-o acțiune împotriva lor, iar în celălalt, al situației din Italia, urma să li se dea rebelilor un ultimatum și pregătit asaltul palatului și ocuparea Bucureștilor în cel mai scurt timp, înainte ca mișcarea să se poată repercuta asupra restului țării și situației frontului. Steltzer sosi neașteptat de iute fiindcă primise și el anunțul întârziat doar cu timpul de a-l găsi la spanioli și de a se îmbrăca. Ca să poată răspunde M.C.G. până la 9, trebuiau primiți de K.M. în cel mult 5 minute, așa că ceru convorbirea cu Sănătescu fără să știe încă prea bine despre ce era vorba. Când li se întârziase răspunsul la cerere cu 7 minute ca să i se anunțe apoi E.S. că nu putea fi primită decât la 9 și un sfert, dădură o primă radiogramă Führerului anunțându-l ora primirii, spre a-l potăli, iar până la plecarea spre palat Steltzer fiind pus în curent cu toată situația, toți se raliară libretului freiherrial propus de diplomat. Cu toate că nu puteau să nu știe că porțile curții palatului fuseseră închise și blocate de cele două tancuri rusești, au claxonat desigur dinadins spre a vedea dacă totuși nu li s-ar deschide reprezentanților Marei Reich german aliat accesul oficial la reședința celui pe lângă care erau acredități, dar fură dirijați spre intrarea pe care Consilierul Legației o mai folosisese când venise să mă vadă în iulie 42. Fie că băuse sădravăn pentru a-și face curaj, în așteptarea trecerii sfertului de om-ntre convorbirea noastră

telefonică și plecarea sa spre palat, fie că emoția resimțită prin șocul grozav ce-l primise cu trei sferturi de ceas în urmă, la citirea radiogramelor adolfinice, îl băgase-n sudori, căci acea zi de miercuri 23 august fusese excepțional de senină și caldă, dar nu mai era și acum chiar atât de-năbușitoare însoțită numai temperatura deja f.suportabilă a serii să fi reușit a-l face leacare, grăsunul roșcovan părea să confundă palatul regal cu baia centrală urcând cele câteva trepte acoperite cu covorul de cauciuc de la intrarea Administrației și deși-ncearcă să le lua cu asalt în stilul "Blitz" al trecutelor cuceriri și-n ținuta "de gala" impozantă, imaculată, a Parteidagului dela Nürnberg, odată cu elanul său și efectul scontat de a-l impresiona pe colonelii săi valehi răzvrățiți, din capul locului cam stricate de costumul mototolit din pânză decolorată, cămașa de zefir, cravata fantezistă mai mult decât "fantezie", sandalele ortopedice și capul gol la propria și la figurat cu părul decosfat în jurul unei cărăzi asi și ea strâmbe ale lunganului secund palid de furie și frică care-l urma în pupă cu pași nesiguri mari de dog danez, fură tăiate brusc de opustul întâlnit în cap cu Emilian și Ullea pe sala mică de intrare mult micșorată încă, dar nu chiar îngustată la refuz cum erau coridoarele, de către cele circa trei duzime de vlăjgani uriași, înarmați până-n dinți și eliniați amenințător de-a lungul lor până la biroul meu, după care amândoi friții-și roteau ochii fără a scoate o vorbă, impresionați azi ei și nu noi de liniștea simptomatică ajunului pornirii marilor bătălii ce domina semi-obscurul încăperilor iluminate cu becuri albastre din cauza luminatoarelor necamflabile, Ullea se achitase de misiunea de a informa pe E.S. despre numirea mea pe data zilei încă nescurse în postul plin al M.C. codecodicind cu râsul său ceremonial de circumstanță-n francezeasca sa cea mai sfecă, înainte de a mi-l introduce în biroul "a giorno" luminat cu tustrele fazele de becuri orbitoare, ca s-o șteargă oică spre a-l anunța pe S., pentru a mi-a avea neplăcerea să asiste la prima ciocnire ce știa că trebuia fatal să se producă imediat. Cu manierismul excesiv de mlădios al orientalului ce știam cât exasperă pe nordicii occidentali, eu îi pofti pe Freiherrul von Killinger și Herr Gesandtschaftsrath a lua loc, întrucât s-ar putea ca astăzi S.M. să fie silit a face o excepție la punctualitatea sa usuală cunoscută, la care spoplectivul guvernator al coloniei europene carpatine nu putea rezista tentației de a-și trînti cele 7 puduri de proteine, ademenitoare chiar pentru rămășițele reacționare isolate de gurmeți ai "Herrenvolkului" negru Herero, într-unul din abit de confortabile britanice feteli

de ale lui Maple, lătrând înăi totodată, înăi pe tonul menit a-mi
proba că-mi făcea mie mai mult credit decât celorlalți enigmaticei
palatini, ca morosa scufundată-n bazinul ei zoologic supărată că
nu-i se mai aruncă pești și biscuiți: "Baron! Was ist denn los
hier mit diesen standrechtlichen Zuständen im königlichen Schloss?
Erklären Sie mir diese gleich!" (Baroane! Ce-nseamnă această sta-
re de asediu în palatul regal? Explicați-mi-o imediat!) Ii răs-
punsei ca de un lucru de la sine înțeles: "Einfache Sicherheitsma-
nahmen die in Kriegszeiten bei einem ausserordentlichen Kron-
rath üblich sind!" (Simple măsuri de siguranță care sînt obișnui-
te la un Consiliu de Coroană extraordinar în timp de război). K:
"Tagt er noch immer?" (E încă în ședință?) - Eu: "Die Sitzung ist
soeben aufgehoben worden". (Ședința a fost ridicată acum). K: "Wer
hat an dieser teilgenommen?" (Cine a participat la ea?). Eu: "Die
beiden Antonescus, die Kriegs- und Innenminister mit beinahe
sämtlichen Mitarbeiter beider Ämter...". (Amîndoi Antoneștii, Mi-
nistrii de Război și de Interne cu aproape toți colaboratorii
lor din ambele departamente...) K, întrerupîndu-mă: "Sind die noch
da?" (Aceștia mai sînt aici?) Eu, f. natural și prompt: "Ne, längst
nichtmehr!" (Nu, de mult nu mai sînt!). K, uitîndu-se mirat la
Steltzer, acesta mă-ntrebă cuasi discret: "Wer sind die anderen
Teilnehmer die bis jetzt geblieben sind?" (Cine sînt ceilalți
participanți care au rămas pînă acum?). Eu: "Sănătescu, Aldes,
Niculescu, Petrescu, Bădulescu, Dănilăcianu, Pătrășcanu... Iancușia,
Demetrescu, Ionescu, ich und noch andere deren Namen ich gar
nicht mehr weiss," (eu și încă alții ale căror nume nici nu le
mai știu) spunîndu-le așa de repede iar acele necurente sublinia-
te nedeslușit înăi Steltzer n-a recunoscut nici pe Iancușia
ce-l cunoștea din suzite și amîndoi strigară concomitent: "Was
sind denn alle diese unbekannten Leute?" (Ce sînt dar toți acești
oameni necunoscuți?) - "Gute Ruckten zu denen ich mich auch re-
chne und die Sie bald alle kennen werden!" (Buni răcini printre
care mă socotesc și eu și pe care îi veți cunoaște toți în curînd!)
spusei pe un ton glumeț surîzîndu-le amabil. Dar astăzi Fredy nu
era prea dispus la glume (pentru motive ce n-aveam cum să știu
atunci!) și se sculă rogu de minie, strigîndu-mi: "Mensch Gottes,
das bezweifle ich nicht! Aber was vertreten und wollen diese
Herren zu dieser Zeit?" (Omule, de aceasta nu mă-ndoiesc! Dar
ce reprezintă și vor acești domni la ora aceasta?) Mă ridică și
eu de la birou unde șezusem, concomitent cu Steltzer, sprînzînd
degajat o țigarută ce o bătusem mult pe tabachieră și răspunsei

f. series: "Wie, hat Ihnen Fips überhaupt nichts über unser Gespräch von vorigem Samstag in Sinaia gemeldet?" (Cum, nu v-a raportat Fips absolut nimic despre convorbirea noastră la Sinaia din sâmbătă trecută?) "Doch, doch - dieser Gedanke kommt jedoch zur Zeit gar nicht in Frage: Marschall Antonescu denkt überhaupt nicht daran den Kampf einzustellen! Was hat er hier mit Euch beschlossen und wo ist er nun zu dieser Stunde?" "Für die replique aproape simultane și complimentare ale celor doi diplomați germani ajunși la culmea exaltației. (Ba da - această idee nu intră însă deloc în considerare pentru moment: M.A. nici nu se gîndește să-ncetese lupta! Ce a convenit aici cu voi și unde se află acum, la ora această?) Eu am răspuns atunci: "Allerdings ist der Gedanke heute schon günstig überholt: Sănătescu wird Ihnen in Kürze seine Entschlüsse öffentlich bekannt geben und ich bin überzeugt, dass E.R. einsehen werden, dass diese triftig begründet sind!" (Într-adevăr, azi acest gînd este deja cu totul depășit: Sănătescu vă va face cunoscut oficial în scurt timp hotărârile sale și sînt convins că E.V. veți recunoaște că acestea sînt bine întemeiate!) Auzisem cum se deschise ușa dinspre biroul lui S.P. și vocea lui Buzel, așa că judecaseram mai prudent să nu anticipa mai mult asupra răspunsului guvernului la întrebările E.S. despre maniera în care se produsese schimbarea lui, ca nu cumva să nu se potrivească declarațiile oficiale cu spusurile mele. Sănătescu, care se schimbase între timp și se făcuse ca un păun într-o minunată uniformă de pe Saville Row ce-i stătea mult mai bine decît costumele civile, apără acum urmat de Buzeghi care și el era, ca totdeauna, impecabil îmbrăcat, de cînd îl lasam sub direcția mea în această privință și-i făcuse toată garderoba la Lesley & Roberts îndreptîndu-se amîndoi încet spre centrul camerei. Eu am pășit atunci la prezentările în stilul regretatului meu baballo spunînd pe șoptite reșovănaului cu o expresie a feței mele de caon ce regret mult că n-a putut să fie fălmată: "Excelence, permettez-moi de vous présenter au nouveau Premier Ministre du Royaume de Roumanie et au Ministre Royal des Affaires Etrangères, L.L.E.E. le général Jean Sanatescu et le ministre plénipotentiaire Grégoire Buzeghi (cîoi R. mai semnase azi și decretul de avansare extraordinară a lui Buzel de la gradul de conseiller de légation la acel de ministru plénipotentiar el.I.) iar, intruocît prezentarea oficială trebuia făcută invers, am spus tare: "D-le Președinte și d-le Ministru de Externe, îngăduiți-mi să vă prezint pe reprezentantul guvernului german: E.S. dl. ministru plénipotentiar și

trimis extraordinar pe lângă M.S.R. Mihai I, baron Manfred de Killinger", iar pe Steltzer nici nu l-am menționat dinadins ca să subliniez faptul că n-avea de căutat în audiența regală și nici la cea preliminară la șefii guvernului român, pentru care nu fusese anunțat și care nu i se acordaseră. Pe rând, Sănătescu, și Bazești întinseră mîna ambilor firiți cu toate că, după ce-i strînsese mîna lui B, feministul spuse tare: "Dieser da Ausseminister? Na das kost' nich ein' Lecher!" ceea ce nici Steltzer nici eu nu am tradus dar a fost înțeles perfect de ambii romîni nu ca expresie dar din intonația și gestul cu care fusese pronunțată și însoțite cuvințele jionitoare ale tipicului "boche" care și mai rîsese tare: Ha-ha ha! (Asta Ministru de Externe? Păi mă costă un rîset!) În chiar acea clipă, ușa spre holul mare fu deschisă de Emilian iar Ullea, spărînd doar în canot, spuse: "Messieurs, Sa Majesté Le Roi!" și se retrase ca să apară Mike în acelaș costum în care fusese toată ziua, de flanel gris albastrui deschis, la două rînduri, vechi, ponosit lăcios, cu pantalonii în armonică și genunchii în barduf, iar părul nemei pieptănat și perist în cursul zilei, dar cu cărarea dreaptă, trasă ca din linial. Nu li se făcuse nemților nici o percheziție corporală la intrare - așa cum ei o făcuseră tuturor miniștrilor de Stat romîni inclusiv P.M.A.I., cu excepția doar a lui Bij, la M.C.G., așa că li s-ar fi putut întoarce figura dar toți uitaserăm acest detaliu fără ca d-lor să fi avut dreptul de a se formaliza în afară de S. care avea o pereche de Radoni cu siguranțele slobo-de în buzunarele pantalonilor, cărora numai eu le vedeam formele, despiedicînd atunci și pe al meu ce-l tot aveam asupra mea. După cum conveniserăm, Mike nu s-a așezat, ci a rămas în picioare chiar lângă ușa pe care intrase, după ce dăduse înăd mîna cu amîndoi nemții, aceștia retrăgîndu-se apoi spre instalația fotoliilor din mijlocul încăperii iar eu postîndu-mă între ei la vreo doi metrii de R. și de ei, pe cînd Sănătescu a rămas stînd în spatele soanului mare al biroului meu (sculptate amîndouă de intemeietorul dinastiei noastre) rezemat cu mîinile de speteaza lui înaltă, iar Basel în stînga lui între birou, ferestru și cei doi străinii Cînd Mike întînsese mîna către Steltzer, K. țînase să-i repete, ceea ce el spusese la sosire doar mie pînă atunci, că-l adusese pe Cons. de Leg. Steltzer pentru a veghea ca traducerile mele să exprime exact stîl declaratiile sale în numele Făhrerului cît și răspunsurile M.S., la care Mike îi răspundese direct, dar pe romînește, că nu se opunea prezenței d-lui C. de L. la această audiență și că-l învita deci pe reprezentantul Reichului să-l transmise nașgial Făhrer-
..//.

- 1570 -

rului pentru care ceruse a fi primit stit de urgent, eu adăugând la această primă traducere că-l rugam pe baronul K. să-mi spună când nu înțelegea ceva intrucît stit M.S. cît și miniștrii săi înțelegeau germana și mă vor scuti de traduceri inutile ce ar lungi prea mult audiența urmînd a cere: "Traduc numai ceea ce nu li s-ar părea destul de clar. Așa dar, K. - pe care deci nîoi eu aci nu-l voiu cita în original - a pornit să spună: "În numele și din ordinul personal al Făhrerului, comunc M.V. că acesta este informat că prietenul său, Mareșalul Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român, care trebuia să plece astăzi după masă la ora 6 pe front ca să preia comanda generală a întregului sector românesc al frontului de Est, a fost chemat la palatul regel prin dl. V.P. Mihai Antonescu la ora 3. și 1/2 și a venit la palat curînd după aceea urmat la ora 4 și jumătate de Ministrul de Război, general Pantazi și după un sfert de ceas de Ministrul Subsecretar de Stat la Interne, general Vasilin și la ora 5 de Prefectul Poliției Capitalei, colonel Elefterescu, ca să nu mă iese din palat nîoi unul dintre ei și nîoi să nu mai dea nimănui din guvern vre-un semn de viață. - Au fost chemați într-un Consiliu de Coroană ultra secret și Șeful Serviciului Special de Informație, Cristescu și Comandantul Jandarmeriei, general Tobescu, care au refuzat însă a da urmare chemării lor fiindcă măsurile de apărare extraordinare luate de Batalionul Regel li s-au părut suspecte și că toate încercările lor de a intra în contact cu agenții Siguranței Președinției aflători la palat au rămas vane, iar acele ale I.G. și M.M.G. de a afla de la membrii guvernului neaflători la palat cauza neplecării M.A. pe front, rezultatul Consiliului de Coroană și soarta membrilor guvernului aflători la palat au rămas de asemenea zadarnice. În consecință Făhrerul și Cancelarul Marelui Reich German, Adolf Hitler, care M.S. Regelui Mihai I al Romîniei să-i răspundă imediat: care este cauza, sensul și rezultatul întâmplărilor de la palat din după amiaza de astăzi, stititudinea și situația membrilor guvernului aflători la palat și locul unde se află actualmente prietenul său personal, Mareșalul Antonescu". Avînd în vedere importanța amănuntelor acestei comunicări, eu l-am întrebât pe R. făcîndu-i cu ochiul, dacă totuși n-ar fi mai bine să o traduc integral pentru ca dl. P.M. să o poată înțelege absolut precis și, Mike achiesînd, am lungit cît se putea traducerea spre a-i da lui Buzel timpul necesar de reflec-

tat asupra răspunsului cel mai abil de dat cu privire la prezența sau absența celor cinci foști demnitari ai Statului în sau respective din reședința regală. Astfel R. a avut răgazul să se gândească pendelete la formularea cât mai lapidară, naturală dar și evazivă a răspunsului său, deoarece înțelesese ușor tot ce spusese "Dillinger" clar și negrăbit, scrutând aperceptibil reacția ce ar putea-o detecta din fizionomia S.M. și făcând tot efort de vizibile eforturi, pentru d-asa de-a dreptul supra-omnești, de a-și stăpîni minia nebună ce-l cuprinsese la auzul faptului că Antonești nu mai erau la putere, indiferent că demisionaseră, fuseseră demisionați adică demisi fără a se opune sau destituiți și înlocuiți contra voinței lor, cu sau fără reținere sau chiar arestare, din moment ce dispăruseră fără urme, așa că nu mai avea nevoie să urmărească ceea ce traduceam acum și răspunsul când am terminat: "Ați primit deja și cunoașteți deci răspunsul la majoritatea întrebărilor ce mi le-ați pus din înălcinarea Führerului; atitudinea și situația Antoneștilor și a membrilor fostului guvern care sau fost azi după amiază la palat reies din însăși primul rezultat al audienței lor: politica lor fiind contrară voinței majorității opiniei publice române; au tras consecințele reintrind în anonimatul vieții lor particulare despre care nu eu ci dvs. sunteți dator să-l informați pe dl. Hitler dacă-l interesează. Aveți avantajul să-ntîlniți în aceeași audiență pe Mine și pe d-nii general Sănătescu și ministru Buzzești pe care i-am numit pe dată Președintele Consiliului de Miniștri și Ministrul Afacerilor Străine și guvernului Meu, astfel încît vă veți putea lămurii pe deplin de la d-lor asupra cauzei, sensului și celorlalte rezultate și urmări ale întâmplărilor de astăzi de la palat" și-ntorcîndu-se spre stînga către ei, Mihai le-a spus f. grav și majestuos: "D-lor Miniștri, vă rog să-mi expuneți R.S. Reprezentantul Germaniei programul dvs. în deosebi cu privire la politica externă a Regatului României!" Steltzer tradusese deja mot à mot pe goptite gefului său tot ce spusese König Michel încet, clar și f. natural - cum ar fi trebuit să vorbească la înprindarea declarațiilor așa că eu n-am mai găsit de cuvință a-l traduce spre a nu mai releva faptul că - nevrînd să mintă personal într-o convorbire oficială ce avea firește să fie consemnată-n scris - o scîldase evitînd prin tangență să răspundă ultimei întrebări și celei mai impor-

tante pentru neați despre locul unde se afla actualmente M.A., prietenul personal al Făhrerului. Ori, dacă Dillinger era un frater renumit în diplomatie și oleial oleisim în materie politică, nu era deloc codag în domeniul Scortzenismelor ce constituiau din contră marea sa specialitate, întrucât fusese la școala celebră a lui von Papen și primul lui colaborator din 1914/17 în U.S.A., astfel că m-a lăsat să trescă neclarificată problema fundamentală pentru Delfi de a ști dacă ambii Antonești erau de convență cu Michel sau numai Ioh era trădătorul sau nici el și mai ales dacă bătrînul era sau ba prizonierul, reținutul sau masafirul secret al aceluia și înainte de toate dacă se mai afla într-adevăr la palat sau totuși reușise să iese ori să fie scos, neobservat de von Ritgen și Cristescu, prin vre-un pasaj subteran, canalul mare colector ce cotește tocmă sub incintele C.R. spre Dîmbovița și le dăduse atît de furcă arhitecților palatului sau poate deghizat în bucărtărească ca Maurice Thorez. - Nemaî putîndu-se însă stăpîni, Fredy bătu cu piciorul drept, ca un copil răsfățat care nu știe încă de bătaie, fără nici un efect acustic, căci un Ispahan destul de nou și gros acoperea lespezile de marmură transilvăneană strîgînd deodată cu vocea sa de bețivan inveterat: "Ich frage noch einmal: wo ist Marschall Antonescu?" (Întreb încă-odată: unde este M.A.?) Cum nu se uitase drept la S. ci se adresase oarecum camerei întregi aruncîndu-ne tuturor o privire circulară, acesta nu-i răspunse ci se uită mirat întrebător la Sănătescu și Bazești, căci cazul acestei întrebări directe nu fusese prevăzut în socotelile de acasă. Aceștia se uitară la mine fiindcă nu știau ce-i spusese eu înainte și nu vroiam să-i tale barba ce i-ași fi eventual lipit-o contrazicîndu-mă și cum eram autorul moral al arestării și nu vroiam să-i compromit direct pe R. nici pe nevinovatul general și încă mai puțin să par fricos față de ei și lipsit de "sporting spirit" și de simțul răspunderii, am spus: "În audiență, a menționat dacă nu mă-nșel- că vroia să petreacă săptămîna viitoare la Predeal, dar cînd i-am însoțit pe amîndoi la cîșina lor din salon am înțeles că intenționau să facă o cură de odihnă sau de apă, așa că presupun că era vorba de Olănești, căci la Căminul Sibinului, unde și-au evacuat lucrările, sezonul băilor e cam pe sfîrșite; dar nu mi se pare probabil că va pleca chiar azi de la Băneasa ori Snagov!" Vorbisem pe romînește adresîndu-mă lui Sănătescu, ca și cum am fi fost sinceri și realmente în căutarea satisfacerii curiozității Făhrerului și reprezentantului său și

iarăși nu a fost nevoie să repet cele spuse, pe nemțește, pentru-
că Steltzer avusese grija să se achite conștiincios de această
treabă. Dar K. mă-ntrebă atunci repede vrînd peròă să mă prindă
cu mîța în sac: "Wann war das?" (Cînd s-a petrecut aceasta?) la
care am replicat prompt cu relansul fulger cu care se oîștigă
sau se pierd poturile mari: "Kurz vor dem Abend-mahl!" (Cu puțin
înainte de cină!) "Wann war denn das dîner?" fu ultimul relans
la pot, (dar cînd a fost dîneul?) cu încasarea lui prin: "Um 8, wie
immer!" (La 8, ca-ntotdeauna!) Dar uitasem că și Buzel era în joc
și, lamentabil jucător care-mi dădea regulat 3 cave la poker ca
dealtmînterea și Pichi, vroia să "jocace hoitul" șterpelindu-mi
potul în ultima clipă ca să-i mai scoată o cavă blefatului sau
atunci să-l elimine total de la masa de joc, spunîndu-i pe fran-
tuzeste: "Vous n-avez d'ailleurs qu'à le lui demander vous-même
en partant d'ici, car nous n'avons pas le temps de discuter avec
V.E. à cette heure-ci des affaires révolues: le chapitre Antonesco
est clos pour de bon et je vous déconseille sincèrement d'essayer
de le rouvrir!" (De altfel n-aveți decît să-l întrebați despre
aceasta singur cînd veți pleca de aci, căci noi nu avem timp să
discutăm la ora aceasta cu E.V. afaceri isprăvite: capitolul Anto-
nescu este închis pentru totdeauna și eu vă sfătuiesc sincer să
nu încercați a-l redeschide!), cu rezultatul că Nimrodul de la
Windhoek a plesnit ca o roșie supracaptă prost apucată de mîna
unui amator prea lacon: "Dieses Kapitel ist noch lange nicht ab-
geschlossen - Monsier Bagestii - Sie werden noch Ihre blauen Wunder
erleben: wir wissen ganz genau, dass M.A. das Palais nicht verla-
ssen hat und werden ihn schon finden....!" (Acest capitol e încă
departe de a fi încheiat - M.B. - o să mai aveți de pățimit dure-
roase consecințe: știm absolut precis că M.A. nu a părăsit pala-
tul și-l vom și găsi....!) Dar Steltzer, diplomat de carieră, mi-o
lăă înainte traducînd răstălmăcit: "Cela reste à voir - M.B. - le
gouvernement allemand fait toutes réserves quant à la valeur des
affirmations de V.E.!" (Aceasta rămîne de văzut - M.B. gov. german
face toate rezervele în ce privește valoarea afirmațiilor E.V!).
Regele a aruncat atunci înțepător lui K: "Alors, pourquoi. Me de-
mandez - vous ce que vous prétendez savoir pertinemment?" (Atunci,
de ce mă întrebați ceea ce pretindeți a ști precis?), la care eu
am adăugat de la mine: "Et quand de plus toutes vos informations
sont inexactes en fait d'horaires!" (Și cînd în plus toate infor-
mațiile dvs. sînt inexacte în ce privește orariul!) Sîntătescu
mi-a spus atunci într-un stil f. puțin presidential: "Spune-i că

nu mai am timp să-l lămuresc asupra celor trecute și că la lo-
va auzi la radio lista guvernului și programul lui politic in-
tern și extern, iar acum să ia act de consecințele schimbărilor
interne asupra relațiilor româno-germane, pe care M. de E. i le va
expune spre a fi comunicate imediat Führerului - Cancelar al
Reichului german! "Am început să traduc fraza într-o formă mai
diplomatică, dar E.S. mi-a spus: "Hab' schon verstanden!" (Am pri-
ceput deja!) și amîndoi hitlerişti fixară acum încordați pe
Busești care, umflindu-se-n pens, le-a făcut începînd la 9,36
și terminînd la 10 fără 12 o declarație atît de perfect închea-
tă încît, dacă l-ar fi auzit vorbind Titulescu, i-ar fi spus făr-
ră nici o îndoială: "Minzule, astăzi mai întrecuți!" Din neferici-
re, nu a fost scrisă iar nota convorbirii redactată mult mai
tîrziu e o palidă sinteză a celor ce spusese atunci fiindcă Bu-
sești n-avea nici memoria fotografică a defunctului nostru "Patron"
de a putea reproduce textual după ani de zile discursurile sale
și ale altora nici răbdarea de a căuta să-l refacă și, ca cei
mai mulți genii, vorbea mai lesne și mai bine decît scria. Ar fi
un sacrilegiu să-ncearc a-i cita cuvînterea, așa că mă voi bîrna
să-i redau fondul. Ideile le avea evident de mult sistematizate
într-o înălțuire logică de la A la Z, dar forma a fost total
improvizată întrucît s-a hotărît în ultima clipă a vorbi pe fran-
țuzește spre a cîștiga timp și ca să nu fie mascată stilul fra-
zelor de Steltzer sau de mine. În mai puțin de 10 minute a
terminat tot ce avea de spus și n-a fost întrerupt nici cu o ex-
clamație de către acel care-și dădea abia acum seama că rîsese
de el prea devreme înainte de a-l fi cunoscut, dar cînd în ulti-
mele 2-3 minute recapitulase subliniind concluziile principale
ce le dorea reproduce clar Führerului, Killinger, Steltzer și
chiar Mănătescu au interferat cîteva fraze în amenințările reci-
proce ce fură schimbate pe tema lor.-

Busești a început prin a reaminti reprezentantului Ger-
maniei care fuseseră premisele alianței romîno-germane, spre a-i
dovedi că ea fusese din capul locului lovită de mulțime, potîr-
vit unui principiu de temelie a dreptului, în virtutea căruia cu
ce sînt încheiate între două părți, din care una asumă prin el
obligățiuni contrare interesului său, constituia o capitulație
ce nu-i era opozabilă-n clipa-n care se afla în stare a se de-
gaja de acela. Acea alianță n-a intrunit nici odată pentru că nu
putea să aibă asentimentul națiunii o "diminutio capitis" con-
chisă de un regim pe care țara nu și-l alesese ci îi fusese im-
pus de cealaltă parte contractantă fiindcă-i servea interesele.-

Toate pierderile teritoriale ale României fuseseră opera Germaniei care prin alianță cerea nu numai confirmarea lor ci și acceptarea unor noi sacrificii extrem de oneroase fără nici o contraparte în afară de garanția teritoriului român mutilat. Sovietele au oferit României retrocedarea și recunoașterea definitivă a provinciilor ei răscălitene dacă rămânea neutră-n loc să se slăture agresiunii germane, iar nici Transnistria, oferită României de Reich în compensație pentru pierderea Ardealului de Nord și a cadrilaterului dobrogean, nu i-a fost recunoscută de acesta și-n timp ce ocuparea și administrarea ei de asemenea costisitoare erau efectuate de români, nemții au avut tot beneficiul exploatarei ei economice. Bilanțul alianței s-a soldat pentru noi cu pierderea unei jumătăți de milion de soldați pe tărâmul militar iar pe cel economic cu livrarea tuturor materiilor prime și produse românești Germaniei în schimbul armamentului folosit tot numai spre folosul războiului de cuceriri german și contra aurului francez și belgian ce nu aparținea de drept Reichului și vom trebui să-l restituim proprietarilor legali în contul acestuia. Singura contraparte a tuturor acestor sacrificii românești fusese garanția apărării teritoriului României ciuntite, iar pe această obligație Reichul nu a respectat-o chiar atunci când mai era în măsură a ne furniza un ajutor militar adecvat. Acum, însuși Führerul recunoștea față de prietenul său M.A. a nu fi în măsură să se țină de acest angajament, iar nici măcar ajutorul parțial făgăduit de el acestuia în repetate rânduri pentru susținerea defensivei pe frontul românesc nu i-a fost acordat pînă-n prezent și nici nu va putea fi de acum încolo ^{în} situația dezastrului militar german crescînd pe toate fronturile. În consecință, regimul dictaturii militare a prietenului personal al Führerului a trebuit să cedeze puterea unui guvern legal alcătuit de B.P.D. care reprezenta opinia majorității poporului român doritor de pace și prin urmare a hotărît să pună capăt alianței româno-germane din moment ce Reichul o violase din clipă-n clipă care nu-și respecta garanția teritorială dată la Belvedere, să denunțe Pactul Anti-Komintern și toate celelalte obligații contractuale față de Reich astăzi la orele 22 cînd România se retrăgea din război semnînd armistițiul cu Marea-Britanie, Statele Unite și URSS, drept care cerea guvernului Reichului retragerea în 72 de ore a tuturor trupelor germane de pe teritoriul român, în trei etape de cîte 24

de ore potrivit planului M.St.M. de care fosta M.M.G. din România era invitată a lua imediat cunoștință de la generalul Mihail, noul Șef al acestuia. România nu dorea războiul cu Germania, alături de care a luptat trei ani de zile, neînțelegând să lovească pe fratele de arme de pînă ieri într-un moment atît de greu pentru el, dar va ști să răspundă prompt și necruțător față de orice act de agresiune prin care Reichul ar încerca s-o împiedice a se retrage din război pentru a încheia pacea definitivă cu Puterile Aliate.-

Aci Killinger, care pînă atunci fusese cuasi ipnotizat de măiestria expunerii adversarului și prea curios a ști precis ce anvergură va atinge concluzia strînsei și irefutabilei lui argumentații ca să încerce a-l întrerupe, opri reiterarea comunicării precise de transmis pe loc Führerului și guvernului său prin exclamația: "Dies ist ein frommer Wunsch, den zu erfüllen Rumänien die Kraft fehlt!" (Acesta este un simplu deziderat pe care România nu are puterea a-l aduce la împlinire!) la care Buzescu i-a tipat mai tare: "Țin să vă anunț cu acest prilej că dispunem de 13 divizii proaspăt anume pregătite și plasate în interiorul țării pentru a reduce rapid la capitulare și dezarmare efectivele Reichului aflătoare în spatele frontului iar toată armata noastră de pe acesta va întoarce brusc armele împotriva Wehrmachtului alăturându-se armatei roșii în clipa-n care ați încerca schițînd cel mai mic gest de a vă opune acțiunii noastre de ieșire din război care pornește în 12 minute!" (uitîndu-ne atunci cu toții la ceasurile noastre) iar Sănătescu a adăugat: "Dl. Buzescu a subestimat efectivele de care dispunem pentru a anihila prompt orice neconformare la cererea ultimativă a guvernului regal român adresată aci și acum celui german de a ordona Wehrmachtului retragerea de pe teritoriul român conform planului stabilit de M.St.M. regal...: ar fi păcat pentru dvs. să pierdeți în cîteva zile de șase ori mai mult decît prin încercuirea de la Stalin-grad!" K. a strigat atunci: "Das ist ja reiner Verrat!" (Aceasta e o curată trădare!) la care Sănătescu și Buzescu i-au replicat simultan: "Voi ați trădat, nu noi, de mult!" iar amîndoi au adăugat înaintînd către interlocutor: "N-avem nimic de adăugat la această declarație pe care vă somăm s-o transmiteți imediat Führerului iar, dacă vreți să mai cunoașteți în acelaș timp cu d-lui

127

declarațiile regale și guvernamentale către țară și armată radio-difuzate la ora 10, grăbiți-vă!" Killinger primise acum cea de a doua rană mortală prin salva "Brustblattului" nostru trasă-n el de aproape. Cărmăzian pînă-n vîrf de degete și complet transpirat, gîvosiele de sudoare acru și neplăcut mirositoare ce-i picura de peste tot se prelingeau pe alba-i uniformă formînd imense pete la subțiori ce se vedeau cînd își ridica brațele pentru a-și șterge fruntea de sudoarea acidă ce-i ardea ochii înundîndu-le, de-ți era scîrbă să-l privești cînd, apropiindu-se de Michel, îi spuse: "Aber, Majestät, dies ist ja reiner Wahnsinn: die Bolschewiken werden Euch doch alle hängen!" (Dar, M, aceasta e doar pură nebunie: bolșevicii o să vă spînzure pe toți!) la care eu, văzînd că R. întîrzie să-i răspundă, am retorsat: "Das ist schon unsere Sache!" (Asta-i deja treaba noastră!) iar Mike a adăugat atunci: "Grija dvs. pentru noi e cam tîrzie!" ceea ce eu i-am tradus: "Ihre Sorge um unser Schicksal ist geradezu rührend; kommt jedoch viel zu spät. (Grija dvs. pentru soarta noastră e de-a dreptul mișcătoare; ea vine însă mult prea tîrziu!) Steltzer, care din contră se făcuse alb ca varul și semăna a stafie de speriat copii, își pierduse obișnuita elocvență dar nu și obraznicia exclamînd deodată către Buzzești: "Ce n'est pas un ultimatum, car votre requête ne prévoit aucun terme pour y pouvoir répondre....c'est donc un acte d'agression qualifiée. (Aceasta nu-i un ultimatum, căci cererea dvs. nu prevede nici un termen ca să i se poată răspundee deci un act de agresiune calificată!) la care Buzzești i-a ripostat ca fulgeru: "Nullement, Monsieur, Nous vous avons laissé un délai de trois fois vingt - quatre heures pour vous conformer à nos exigences qui n'attendent aucune autre réponse. C'est le bon droit de tout Etat Souverain d'accepter ou d'interdire la présence de forces armées étrangères sur son territoire! Si vous ne le sachiez jusqu'à présent apprenez-le maintenant!" (Nici cum, d-le! Noi v-am lăsat un răgaz de trei ori 24 de ore spre a vă conforma exigențelor noastre ce nu așteaptă nici un alt răspuns. E bunul drept al oricărui Stat suveran de a accepta sau interzice prezența unor forțe armate străine pe teritoriul său! Dacă nu știți aceasta pînă-acum, aflați-o în prezent!). Steltzer și-a ridicat atunci glasul scîrțîind strident "C'est un cas sans précédent, absolument incroyable et inadmissible dans les relations entre des Etats alliés!" (E un caz fără de precedent, absolut de neînchipuit și inadmisibil în relațiile între State aliate!). Buzzești a ris încheind discuția: "Pas plus que les relations mêmes que votre

Führer a impusé a son a mi personnel, le M.A., et dont ce cas de-
cuple directement!" (Nu mai mult decât înseși relațiile pe care
Führerul dvs. le-a impus prietenului său personal, M.A., și din care
decurge direct acest caz!) Ultima zvîrcolire a bestiei roșcovane și
a viermelui albinos de lângă el a fost emisă fonetic prin duetul
alto-soprano: "Im Namen des Führer und der Deutschen Reichsregie-
rung, protestieren wir entschlossen gegen den Treubruch einer Re-
gierung, die wir nicht anerkennen und deren Mitteilung wir ener-
gisch ablehnen!" (În numele Führerului și al guvernului german, noi
protestăm în mod hotărît împotriva ruperii alianței de către un
guvern pe care nu-l recunoaștem și a cărui comunicare o respingem
energic!) Sănătescu s-a apropiat atunci de S. spunându-i înăut: "Să
ne retragem!" în timp ce-i traduceam protestul frîților, la care
tot Buzeghi a retorcat: "Excelence, le gouvernement royal de Rou-
manie ne prend pas acte de vos protestations personnelles qui n'ont
aucune valeur: vous êtes accrédité auprès de S.M. le Roi et non point
auprès du gouvernement déchu du M.A. et n'avez donc aucun droit de
dépasser vos plénipotences en anticipant sur l'attitude du vôtre!"
(E., guv. regal al R. nu ia act de protestele dvs. personale ce n-au
nici o valoare: sînteți acreditat pe lângă M.S.R. și nu pe lângă
guvernul decăzut al M.A. și nu aveți deci nici un drept să vi depă-
șiți plenipotențele anticipînd asupra atitudinii guvernului dvs.!)
Eu am deschis ușa în spatele căreia Ullea și Emilian ascultaseră
iar Mike și-a întors spatele nemților și a eșit țespîn și înăut ca
să sublinieze afrontul ce le făcea drept răspuns la neaștința lor,
dar Sănătescu i-a întins mina lui K. spunînd: "Schluss, gehen Sie
schon, jetzt ist minus fünf!" (Gata, plecați deja, acum e fără
cinci!) dar nu lui Steltzer care se-ntorsese după șeful său pe care
eu îl conduceam spre ușa către biroul Directorului Cancelariei care
e separată de biroul M.C. prin trei trepte curbe de parchet între
două uși fără lumină în acest mic interstițiu unde am dat de Bivo-
laș care ascultă lângă doi vîlăgani, așa că Manfred s-a speriat
crezînd o olipă că și el risca arestarea, uitînd că era diplomat în
afară de feminist agent terorist și deci imun față de noi. Am ținut
să-l însoțesc personal pînă la eșire spre a savura mai complet
înfîngerea lamentabilă a gauleiterului de acum un ceas. Amîndoi
bodegîneau în drum: "Unerhört, unglaublich, ausgeschlossen, unanneh-
bar; das wird Euch teuer kosten, in kurzer Zeit!" (Nemai pomenit, de
necrezut, exclus inacceptabil; aceasta o să vi coste scump, în scurt
timp!) Dar eu, înveselit la culme de siguranța cu care Buzel și

Sănătescu blefaseră asupra efectivelor noastre spre a-i speria pe friți, mă făcui a nu le auzi vorbele, strigându-le din spate: "Beieilt Euch, wenn Ihr die Rundfunkmeldung noch erwischen wollt: Lebetwohl und gute Nacht - Excellenz und Herr Gesandtschaftsrat!" (Grăbiți-vă, dacă mai vreți să prindeți comunicatul emisiunii: adio și noapte bună, Excelență și d-le Consilier de Legație!).-

Acum abia începe războiul mare! Ioani, care a ascultat neauzind însă bine din biroul care va fi acuzi al său, de S.P. al M.S., vrea să-i redau toată discuția finală, dar Mike îl trimite fuga după aparatul mare din biroul C.N. ce va fi adus la țanc ca să auzim din salonul A.R. comunicatul senzațional al postului Radio-România, H.M. mușcându-și buzele deîndată de a fi vorbit stit de slab și prost. În schimb, cuvântarea lui Sănătescu, spusă sec, energic și pe tonul său de generalism muce-lit, intranește aplauzele unanime iar prezentarea și comentariile marginale ale lui Iulu sînt salutate de asemenea ca f. reușite pentru sporirea efectului "triplu gras" al întregii emisiuni, pe care tot personalul o ascultă la numeroasele aparate de recepție ale palatului, entuziasmat în marea sa majoritate, dar și cu cîteva mutre tare ploste ale agenților SSI și ai Gestapoului, căci Ioani, Ullea, Bivolăș, Emiliaș și Marcel Dobrescu avură grija să anunțe tuturor ce nu era în post să nu scape anunțul marelui eveniment al zilei, săptămîinii, lunii, anului și secolului nostru. E un moment de neuitat și care ne excită-n așa fel încît nimănui nu se gîndește că demnitarii Statului și ai Curții și funcționarii reținuți la treburile mari și pasionante ale acestei zile extraordinare în cap cu stăpînul lor sînt nominați de la prins, dar totuși nu sînt nevoia nici unei cafele, de stimulați ce sîntem toți de o încordare nemai resimțită. Se pare că am fost de la lo în sus cel mai exaltat dintre toți și nu-i nici o mirare căci nu am fost nici odată solicitat să mă achit concomitent de atîtea munci diferite și de importanță stit de inegale ca acum. Cu aparatul de radio, Ioani ne-a adus o scrisoare pe care Ioș i-o încredințase lui Biliă pentru Vodă care o citește în sunetele imnului regal, distrat de emisiune și nepricepînd-o bine, așa că ni-o trece mie care o citesc împreună cu Buzel. Scrisă am necitită chiar pentru noi care-i cunoșteam de minune hieroglifile fostului nostru șef departamental, Bijlet se străduia să-l convingă-n fraze scurte, sobre, bine tieluite, în stilul "Memoriile lui

de la Sfinta Elena", dar pe un pretext, mai mult decit motiv, prea slab si misuflat, pe "veneratul sau stapin pe care l-a slujit cu toata dragostea si rivna de care poate fi animat un credincios, leal si devotat la bine si la rau si pina dincolo de moartea fata de Coroana si Augustul nostru Saveran ca sa-i ingaduie a parasi carcera regala doar atat timp cit ii va trebui ca sa praseasca pe reprezentantul Turciei in prezenta M.S. care sa-i poata da seama astfel ca nu e cazul sa renuntam la sprijinul aliatului nostru balcanic cel mai fidel si direct interesat a ne veni in ajutor, iar daca totusi stapinul nu-i va permite sa-i probeze in acest fel nevinovata pentru intimplarile zilei de neintelegeri nefericite si cu eventuale grele consecinte pentru noi toti, atunci il implor sa-l cheme personal la palat pe dl. Istinel, oici chiar in opozitie el, semntarul acestor rinduri, nu poate sa-i lipseasca pe Vodă si noul lui guvern de serviciile sale, cum nu va renunta nici odata sa continue a gindi si activa numai in interesul neamului si al tarii". In timp ce Mike trage cu coada ochinului la noi spre a ne dibui reactia, Ioani se apropie ca sa-mi sufle la ureche: "H.M. begs you to do something about it!" (M.S. va roaga a face ceva in aceasta privinta!) Eu ii propun atunci lui Buzel destul de tare ca sa audă Sănătescu la doi pași: "Ascultă, măi Babuze, eu nu găsesc frumos să-l tratăm pe bietul Bijet chiar exact la fel ca pe Bij, oici dînsul nu a scos o vorbă contra M.S. și lui Sănătescu!" ca să primesc răspunsul: "N-a scos o vorbă nici contra Conducătorului după ce i s-a cerut de noi toți pe toate tonurile de atîta vreme și azi în special să treacă-n tabara regală cu armele și bagajele. Nici acum nu se desolidarizează de acesta și de timpita lor ofensivă diplomatică turcă ce nu-i decît o diversivă în care nu cred nici ei serios iar acum, cînd după cinci ore de arest începe să se teamă că s-ar putea să reușim lovitura fără ei și el să nu mai vadă lumina libertății, caută un subterfugiu ca să iese din impas și să-și salveze pielea, dar nimic altceva. Nu putem face nici o deosebire; îl socotesc chiar mai vinovat decît bătrînul, oici e inteligent și n-are senza de a nu ști pe ce lume trăiește, iar liber acum e mult mai periculos decît el și ne-ar complica toată acțiunea. Eu mă opun categoric la orice discriminare între cei doi chiar ca principiu de moralitate; a fost la Justiție, la Propagandă, la Externe, la Vice-Președinție și, la sfîrșit, peste un an de zile P.M., post în care ar fi putut să facă minuni în folosul cauzei democratice și n-a făcut decît prăpăd peste tot și mai ales acum la

uram, împingându-l pe Mareșal în direcția opusă, extremă; drept
care cu cer pedepsirea lui exemplară exact la fel cu cea de cere
patronul lui va avea parte: temnița pe viață, dacă nu chiar plu-
tonul de execuție, ca să statuăm și un exemplu și precedent pentru
toți trădătorii viitori. Sănătescu a fost exact de aceeași părere
ascultându-ne conversația și spune acum: "Ce dura, vura; dați-l în
p.m.! Să nu nemernic și-a plus un laș: nici pis n-a nis când a
fost arestat! De ce n-a protestat atunci? fie de partea lui Io-
nel fie pentru noi? dar a-a pișat pe el, Mata-i adevărul; cum și
acum umblă cu fofărlă, după cum v-am auzit - ia să văd și eu ce
scrie avocatului care împreună cu Maria și d-na Goga l-a înfundat
pe Ionel mai rău decât originea!". Regele vine către noi tocmai în
timpul când vorbește P.M. la radio, felicitându-l pentru talentul
lui de orator la care acesta-i răspunde: "Am vrut să devin actor
la teatrul de operete din Craiova, dar tata nu m-a lăsat și m-a
făcut militar, iar acum la bătrânețe am ajuns totuși actor, de cir-
cumstanță!". Dar noi în cor "Si încă-n rolul prim, fără nici o pro-
bă generală: e un record, generale!". E întrebat și el de Vodă ce
să facem cu Ioă, la care răspunde: "Bine, am vrut să-l scot pe
Ionel și v-ați oprit cu toții. Ei, acum, eu mă opan ca să-i sepa-
răm: ori amândoi, ori nici unul, căci sînt de acord cu Bazești
că-i mai vinovată javra mică decât ciinele roșu. La ora asta, nu
mai avem nevoie de nici unul iar Ioă nu-i bun de tăvăleală și
n-ar face decât să ne demoralizeze". Baze, cărui-a-i plăcuse limba-
jul de adineauri al generalului, repetă risind: "Nici pis n-a nis
cînd a fost arestat și a umblat ca un mielășel la strună în urma
barbecului; nu-l credeam atît de paltron!". Dar Sănătescu, bine dis-
pus de cînd știa că zarul căzuse și nu mai poate fi întors, adaugă:
"De scorta neglorioasă a lui Ionel îmi pare mai rău: era mai bine
să fi fost prins atunci de ruși la Cristești!" (La penultima sa
vizită a frontului, se urcase la Sibăni într-un Storch pilotat de
Costache Agariei în lipsa lui Max Manolescu și acela, neștiind
că-n cursul dimineții rușii ocupaseră Cristești, ateriză acolo că
să găsească locul pustiu și ciolovecii la mîta de nețrit. Repede-i
porunci Mareșalului să se reurce înte în carlingă și pormi avionul
sub tirul balalaicelor, scîpînd ca prin gură acului, cu rezultatul
că a fost oit pe aci să fie tradus în fața Curții Martiale căci,
fiind un anglofil remanit, a fost bănuț de S.S.I. a fi vrut să
scape țara de Conducător. Datorită reputației vîrului său în cîm-
becul și unor intervenții directe pe lingă M.A. ale multor prie-

132

teni ce avea săpăcitul și simpaticul Costăchel - doborât de două ori de vînători ruși dar scăpînd întotdeauna teafăr și nereușind în tot cursul războiului să doboare pe un singur Iac - care ne recunoscuse la Jockey, cînd îl scuzaserăm de a nu îi decolat singur lăsîndu-l pe C. prizonier la ruși și devenind omul mare care ar fi salvat singur țara de Ion Vodă cel tîmpit, că-l preocupase o problemă de bridge în timp ce zbura asupra Cristeștilor. Orici pasiunea vieții lui Costăchel era bridgeul, drept care reprezenta clubul la campionatele interclubale. În clipa-n care se termină emisiunea cu Hora Unirii oribilă de Hübner și marșuri militare doveditoare că războiul nu s-a sfîrșit dar există multe șanse ca, schimbîndu-se aliatul și dușmanul, din biruiți să ajungem și noi învingători. Mike este chemat la Hughes pentru a vorbi cu R.M. și mă invită să-l asist la limbașul voalst. Noi nu știm încă la ora aceea cum se va prezenta situația în capitală și împrejurimi, căci abia acum începe mișcarea neascoperită și desfășurarea trupelor noastre, ocuparea ministerelor și a tuturor pozițiilor cheie sau importante de apărare (Poșta, Telefoanele, șirile, U.C.B., depozitele, podurile) și încercuirea pozițiilor germane (M.M. la Școala de Război, Comandamentul Aerian al lui Gerstenberg, Hotelul Aro, I.G. și Consulatul General etc.....) precum și preluarea de către colonelul Anton al Comandamentului Jandarmeriei, dar Bănătescu e de părere că Bossy trebuie să aibă gata pregătit de plecare convoiul mașinilor cu care R.M., Belly cei doi A.R. de la Sinaia, grecoșica bătrînă și toate bagajele R.M., însoțit de compania de gardă necesară la Dobrița în camioanele Batalionului, vor trebui să plece la primul semnal pe drumul Băduchioșului și apoi pe un itinerar special trasat de Mihail spre evitarea întâlnirilor cu nemții, într-acele. Așa dar, înainte de a-i da toate ordinele în consecință, Mike răspunde la întrebările noastre și f. curiosă a ști dacă Bij și Bijlet sînt sau nu de conivență și, cum nu i se poate vorbi de probleme nici prin Hughes, convorbirea e f. puțin lămuritoare pentru ea. Neștiind pînă la urmă nici dacă și eventual cînd va fi chemată să plece iar Mike exasperînd-o prin exactismul răspunsurilor sale, ea îi cere să mă treacă pe mine la aparat și mă-ntreabă dacă mai are timpul să-și speze părul, la care cam brusc îi răspund: cu condiția de a-l ușa cu "Föhnul" ce nu-l poate folosi acolo, iar la întrebarea cum merge treaba și dacă Mike e în afară de orice pericol, tot cam nerăbdător răspund că totul merge strună și "programmässig" iar de Mike să n-aibă nici o grijă, dar să nu întîrzie cu-a amînat ordinea ce-l va primi f. probabil în cursul nopții Robert, iar pînă atunci să asculte toate pos-

turile străine și naționale dacă nu va putea dormi, fiindcă noi nu mai avem timpul să-o facem. Dar ea nu se mulțumește cu atât, ci mai vrea să știe precis când îl va vedea pe "boy", la care-i replică "la sosire mine", indiferent unde aceasta va fi. Urmează un telefon dat de Aldea personal M.S. pentru a-i anunța că a preluat Internete fără nici un incident și-i așteaptă acum pe Dănilă și Iteanu pentru a-și prelua Subsecretariatele. Diaconescu s-a purtat peste așteptări de corect și credincios Coroanei, căci știe încă de la ora 6 de arestarea agenților însoțitori printr-un telefon dat de unul din cei ai palatului neveste-și ca s-o anunțe pe soția unuia dintre arestați, dar chestionat de Cristescu și Ritgen, s-a făcut a nu ști absolut nimic și i-a dus cu cobza. În schimb, Mihail ne anunță că la SSI situația e proastă pentru noi: Cristescu a ridicat toată arhiva secretă și a șters-o nu se știe încotro iar birourile serviciului au rămas pustii, agenții făcând pe morți deoarece tablează pe semne pe insuccesul acțiunii regale. Regele îmi spune: "Ia, notează-ți chestia cu agentul nostru de la Siguranță și problema arhivei secrete a SSI-ului pe care eu vreau să-o citesc personal: trebuie găsită căci de această dată nu-i mai iert pe trădători ca-n septembrie 40 când am făcut-o lui Daddy iar eu nu am avut puterea să reacționez din cauza lui Bij pe lângă care toate jăvrele acelea s-au acuit. Nu voiu stăpâni situația și avea nici o siguranță până când vom fi neutralizat viesparul ăla și epurat gașca lor de agenți ai tuturor străinilor: până la unu! Ia asta țin mai mult decât la orice: vezi ce se poate face cu Să-nătescu și Buzel imediat ce se va găsi și vei avea răgaz, nu ohier ani dar mine-poimine!" căci vroiam să și plec la SSI. Înainte de telefonul lui Killinger, începuse discuția despre alegerea noului Primar General al Capitalei și fusese abandonată brusc dar tranșată apoi rapid de Mike fiindcă Bazești protestase întâi vehement contra sugestiei M.S. de a-l numi pe generalul Dombrovsky la care Vodă ținea personal pentru că era un munte de sănătate și energie, excelent gospodar și organizator, o inimă de fier dublat de o inimă de aur, toată viața pe teren, veșnic vesel și întreprinzător, f. popular și expeditiv în toate. În plus, spunea că numai el putea pune ordine în București, fără metode teroriste fiindcă știa să comande și să se facă ascultat și va ști să facă treabă și acum în epoca tulbură prin care vom trebui să trecem. Bazești a invocat în contra lui că era un carlist notoriu, la care Mike i-a replicat

134

"Carlist fiindcă a fost primar sub Carol, stăta tot; dar n-a făcut în viața sa politică și s-a purtat f-deemn în toți anii seceștia antonescieni nefăcând deloc să intre în grațiile regimului ca stăpîna țărîniști ca dl. Mihaleche; Bij l-a scos din armată și din toate părțile unde a încercat să cîștige un ban, dar el și-a făcut într-un an o fermă mică organizată minunat din care a trăit mai bine ca-nainte, fiindcă-i descurecureț și harnic, nu ca dl. prezident al dunitale care s-a născut bogat și a pierdut totul din incapacitate și-și face un merit de a umbla cu haine peticite și gulere mardare, mincînd înăi zilnic la Capșa pe spinarea partidului. Primarul trebuie să fie un gospodăru, nu un om politic iar acum, în timp de război, un militar iar în toate armate n-ai să găsești doi ca el: nici Paul Teodorescu, tot carlist, nu-l tale și pe deasupra mi-e devotat mie mai mult decît tatălui meu - știe Ionel de la Tonci cît l-a criticat pe tata cît a fost rege, dar n-a lovit în el cînd a plecat. Dealtfel, Sănătescu e P.M., nu Maniu, care s-a pitulat la Snagov cînd a fost chemat să-l conducere, așa că - generale - te rog să-l chemi aici pe Dombrovsky: eu aleg pe Primarul Bucureștilor și-l aleg pe el fiindcă știu că nu-i un fricos care fuge de răspundere și de greutăți!" Si Sănătescu i-a telefonat direct, dar generalul era la fermă și nu venea decît tîrziu la noapte în oraș la o partidă, cîci era om de viață, fufelnic, cheflin și pokerist care nu pierdea înăi nici odată, fără să fie un pătimaș, cîci totul era chibzuit și calculat la el. Nu-i se lăsase nici un bilet ci doar vorba acasă a veni la palat imediat ce sosesă și sosind pe la zece a ascultat comunicatul, a tras o baie și și-a scos uniforma din naftalină ca să apară zgornitos la porțile Administrației strigînd: "Ce dracu, nu vezi băiete că-s general în uniformă; mă cheamă Vocea și nu mă lași să intru?" și a intrat rapid prezentîndu-se lui Mike: "Măria Ta, am sosit la datorie: ordonă și voia executa". Mihail îl pipăie: "Poate că te decepționez cerîndu-ți reluarea postului vechi, dar avem acum nevoie de d-ta acolo iar apoi știu că ai să ajungi la mai mare!" Dar "gheneralul" (cum era poreclit la poker de Tonci, pe cînd eusecele-l numeau "măsurul") replică prompt: "La ordine, Majestate! Cum să fim dezamăgiți cînd le dovedesc dușmanilor că revin exact acolo de unde m-au alungat: l-on revient toujours à ses premiers amours! Dați-mi patalamaua și am plecat acolo!" Dar eu, ca să-i

arăt lui Buzel ce fel de tip era Dombrovsky: "Să-ți dăm o gardă
ca nu cumva să te aresteze ăla sau friții-n drum!" la care ghe-
nerul mi-o întoarce: "Glumești! Ce să fac cu garda? Il scot pe ăla
cu vârful ciamei dacă nu vrea să plece!" După plecarea lui, Miha
spune lui Sănătescu: "Pe el trebuia să-l fi pus la interne și am
putea dormi liniștiți; nu ne-am gândit!" la care P.M. retorcă: "Pen-
tru moment e bine așa! pe urmă vom vedea!" Tot pe la ora 10 și
jumătate, colonelul Cristea telefonează lui Sănătescu că P.P.C. e
prelustră fără nici un bucluc și că-i trimite sigilat toate hîrtoa-
gele și lucrurile personale lăsate în biroul său de către Elefte-
rescu. La sosirea acestora, se va petrece un moment de veselie,
căci arhiva colonelului e ticsită de documente edificatoare asu-
pra sferelor de interes ale colecționarului: multe scrisori de
dragoste pe gologani cu expresii mai valoroase decît micile ce-
douri solicitate și semnături cu creionul pentru buze, o mică dar
cu atît mai selectă colecție de fotografii extrem de reușite ca
tehnică fotografică dar și ca studiu de psihologie sexuală și - du-
pă aprecierea lui Camil - de calitate estetică căci amănuntele prin-
cipale ale anatomiei colonelului descălecat și călare în costumul
lui Adam pe diverse Eve montate-n chip și fel și-ntr-adevăr cum se
zvonise-n vîrfurile piscurilor cu reputație turistică, nu erau lip-
site de valoarea artistică ce le conferă icoanelor de acest gen na-
tura vie opulentă cînd e prinsă de artist în plină mișcare. Mihăiță,
scandalizat, declară: "Uite cu ce se ocupa P.P.C. și unul din ca-
menii de cea mai mare încredere al C.S. care făcea morală tuturor!"
Sănătescu își pune ochelarii ca să remarcă: "Dar a știut să-aleagă
damele!" la care Camil scapă: "Tot el a mai bine făcut decît ele!"
ceea ce a stîrnit indignarea lui Emilian: "Degeaba ai trup cu o mu-
tră ca astă!" și adjudecarea fotografiilor în custodie lui Camil",
ca să nu se piardă". Dovada că acel energumen fusese un intim al
lui Ionel ne-o furnizează un plic mare cu antetul Creditului Mi-
nier, care se vede că a fost sigilat dar trebuie să fi fost des-
chis de mult căci conținutul e datat din iulie 1942. Plicul e adre-
sat: "E.S.D.-lui Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului - Perso-
nal - Confidențial" iar conținutul intitulat "Memoriu", însumînd
vre-o cincizeci de pagini scrise și ele la mașină și semcate doar
pe ultima pagină: Savel Rădulescu. Avînd în vedere că Savel a fost
Subsecretar de Stat la Externe și "titulescism", memoriul este
remis lui Buzel care-l predă lui Pichi spre păstrare, căci natura

136
cîi n-aveam timp să-l citim acum. Îl menționez aici spre a nu mai reveni la acest subiect ce l-ași fi putut ține din moment ce numai Bazel, Pichi, Camil și cu mine am citit în curînd iar R. și Ioani ulterior memorial, ce apoi Pichi să-l distrugă, contra voinței mele și a lui Bazel, ce să nu rămînă această carte singura mărturie a inconsecvenței sau turpitudinii fostului nostru subșef departamental pe care el era dispus, ca totdeauna, să-l ierte, pe cînd noi vroiam să-l avem la mîină cu acest act pentru a nu se putea ști ce moment cînd ar deveni necesar să lovim în el dacă, după cum avea să se și întîmple printr-o eventuală nouă voltă ar încerca să ajungă într-o situație din care ar fi susceptibil să contracareze politica justă pentru interesele națiunii, dar nu-l ținuiesc fiindcă vrem să confirm astfel în mod autorizat dreptatea atitudinii adevăraților titulescoieni - (Bazești, Bratus Coste, Edmond Ciuntu, Vasile Grigoreca, Const. Antoniaș, Aurel Bianu, Gheorghe (Gigi) Anastasiu și alții mulți dar înaintea tuturor Stefan Nenitescu și la urma urmei modestul subsemnat, cu toate că cei falși care i-au trădat politica și persoana au întorsat după 23 August, la care nu contribuiseră cu nimic "Asociația Prietenilor lui Nicolae Titulescu" la care nu m-au invitat să particip, ceea ce nu le-am uitat) - față de trădătorii "Patronului" și ideologiei lui politice: în cap cu Savel Rădulescu, Vespasian V. Pella, C. Vișoianu, nepoții și avocatul lui tot rudă, Ionel Christu, col. Sergiu Benișor și resp. Raicovicescu etc. etc. etc., cîci lista lor e lungă. În acel timp cînd armatele germano-române se apropiau amenințătoare spre Caucaz, Caspică și Volgă, cu scopul de a le tăia Sovietelor drumul Persiei și a le lipsi de cel mai apropiat centru, poate cel mai important, de cîmpuri petrolifere necesare pentru apărarea Rusiei europene Savel a crezut pe seama în reușita acestei manevre strategice și prin urmare într-o altă evoluție a mersului general al războiului mondial care s-ar solda cu-n nou echilibru de forțe între Marile Puteri din care Rusia nu dar Reichul ar mai face parte, cîci s-a apucat să scrie acele 50 de pagini prin care el dovedea "prin a plus b" Conducătorului Statului Român justetea politicii lui de alianță cu Germania hitleristă și conchidea că-i stătea la dispoziție pentru verice forme de colaborare în care și-ar putea da randamentul maxim. Cum de ajunsese memorialul fără răspuns și în arhiva pornografică a colonelului Klefterescu nu am putut afla).

Regele și Sănătescu rugaseră pe Pătrășcanu, Titel și Iancușia să le anunțe și celorlalți membri ai guvernului a-i informa telefonic la palat care, pînă la nouă dispoziții, devenea sau, mai

bine sis, rămânea sediul și reședința Președinției Consiliului de Miniștri, imediat ce-și vor fi luat în stăpânire departamentele respective și astfel Pătrășcanu fusese primul să-și comunice personal M.S. că-și preluase ministerul la ora 9 fixă, urmat de Aldea, apoi de generalul Potopescu pe la 10,45, iar despre ceilalți nu-și mai aduc aminte, pentru că de la ora aceea începând frecvența convorbirilor telefonice la care toți sîntem siliți a face față simultan la numeroasele aparate ce le avem în cele 6 birouri în care sîntem instalați notînd fiecare rezultatul comunicării respective și făcîndu-le apoi clearingul în salonul A.R. pentru ca Voică și P.M. să cunoască imediat orice mișcare relativă la desfășurarea acțiunii în capitală, în jurul ei, în orașele și centrele mai importante din provincie, mai ales la comandanțele corpurilor teritoriale și diviziilor staționate în Hinterland precum acasă și pe front, devine prea înaltă ca să mai pot reculege din noianul știrilor centralizate la palat mai mult decît ansamblul situației, urînd a se face odată, dacă va fi posibil stît de tîrziu după eveniment, un studiu al amănuntelor pe baza memoriilor sau declarațiilor ale comandanților respectivi ori după arhivele M.St.M. și ale M.A.N., M.A.I. și M.J. dacă au fost consemnate și păstrate notele acelor comunicări și ordine, căci tot ceea ce noi notăm și vom nota de atunci și pînă la părăsirea palatului în joi 24 august la orele 18, este ars de mine înaintea de plecare spre a nu ajunge eventual în mîinile nemților. În linii mari, tabloul este următorul: tot aparatul de Stat, cu mini male și absolut neglijabile excepții, răspunde prompt și hotărît la apelul regal. Entuziasmul în provincie la anunțul armistițiului și al căderii reginului de dictatură antonesciană pro-hitleristă este mult mai mare decît ne așteptasem, în special dincolo de munți și mai cu seamă în Banat, cu toată numeroasă minoritate germană din acele provincii sau poate chiar din cauza ei, deoarece elementul românesc, totuși în imensă majoritate național-țărănișt, vede în participarea lui Iuliu Maniu, Aurel Iancușiu și ceilalți țărăniști la noua guvernare șansa succesului răsturnării pentru viitorul țării și a recuperării Ardealului de Nord de care restul Transilvaniei este legat nu numai sentimental ci și prin multiple interese particulare, iar afirgîntul hegemoniei germane deschide perspectiva veșnic așteptată de țărîna romînă transilvăneană de a putea profita de prezența nemților pentru a le scapa banurile mult invidiate. În Vechia

Regat, bucuria produsă de anunțul sistării ostilităților cu Sovietele, pe care cei mai mulți o interpretează drept afirmat al războiului pentru România, deci încetarea mobilizării și a tuturor restricțiilor, este nișel redusă prin temerea cu care este amestecată de invazia armatei roșii, în special în Moldova unde în spațiile frontului multă lume e cuprinsă de panica perspectivei răzbunării fostului dușman asupra populației civile fără de apărare, producându-se în unele regiuni, din cauza propagandei anti-bolșevice ce se făcuse intensă până la 23 august, un exod de căruțe cu țărani mai înstăriți sau cu mușoi pe căoiulă fiindcă fuseseră notabiliți comanale de ale regimului prăbușit, care se retrag cu căștelul și purcelul, nici ei nu știu încotro și până unde, pe drumurile de repșiere ale armatei și de înaintare a sovieticilor, înconjurând astfel prin "îmbuteliat" operațiile armatelor. Indiscutabil că centrele urbane mai cu seamă industriale și muncitorimea porturilor Galați, Brăila și Constanța, ca și cea de la periferia capitalei și marile uzine din Bacurești, Brașov, Regiș, Timișoara, Arad etc. salută armistițiul cu Sovietele și sosirea armatei roșii cu cea mai manifestă fericire și firește că de asemenea evreimea de pretutindeni mărbătorește evenimentul cu cea mai deosebită, intensă și f. justificată frenezie. Nu-i mai puțin natural că acele elemente ale instrumentului coercitiv al Statului, care prin abuzurile săvârșite în posturile ce le ocupă pe dată au suficiente motive a se teme de răsplata celor pe care-i persecutaseră pe nedrept și peste măsurile legale, nu prea împărtășesc exaltarea mulțimii, ci dispar de la serviciu, fug, se pitulesc sau se camuflează prin vecini până la trecerea primului val de eventuală răzbunare contra lor, ceea ce în unele localități îngreunează prelucrarea puterii executive în condițiile dorite de guvern și crează mai ales în zona frontului stări haotice ce vor dăinui prea multă vreme în Nordul și Vestul Moldovei. Epantilioane ale soseitor cazuri variate ne parvin pe firul telefonic încă-n seara aceea, dar nu acestea ne preocupă și ne interesează, ci acele posibilități ale aplicării planului general al operațiilor militare menite a șahmata din primele clipe toate încercările nemților de a se organiza și concentra în vederea reacțiunii împotriva operațiilor noastre de eșire din război. Și în această privință, fundul tabloului ne prezintă un aspect f. îmbucurător : toate cele ordinele M.St.M. și ale M.A.I. sînt executate prompt, precis și

149
în mod atât de hotărât încât nicăieri nu le reușește nemților să-și alcătuiască un centru de rezistență, un Stat în Stat și nici o bază importantă de plecare pentru executarea ordinului Führer-ial ce-l vor primi prea târziu și doar parțial, datorită nu numai acțiunii extrem de eficace a interceptării, întretinerii și bruijului legăturilor lor telefonice de pe rețeaua noastră ci și prin acea extrem de astuțios concepută de Mihail și excepțional de satisfăcător executată de trupele noastre de geniu și chiar de echipele nespecializate în această materie ce și le improvizează diversele unități plasate-n avangardă-n jurul dispozitivelor germane spre a le tăia telefoanele ori de câte ori și le vor restabili. Anticipez cât trebuie asupra unor informații ce le vom primi abia după 24,48 și 72 de ore despre întâmplările din tabăra adversă și de pe front din noaptea de 23/24 august, spre a nu fi silit să mă-ntorc ulterior înapoi.-

Killinger și Steltzer plecaseră prea târziu de la palat pentru a putea redacta și radiografia de pe postul lor din România ("ILSE ZWO") comunicarea ce le-o făcuseră pentru Führer P.M. și M.de E. al guvernului regal, înainte de radiodifuzarea declarațiilor regale și guvernamentale de către postul Băneasa, astfel încât radiograma lor și cea de a doua a Führerului, adresată însă de această dată nu lui Killinger ci generalului Hansen, s-au înecrucișat între orele 10, 15 și 10,30. Aceasta, găsită de noi printr-o împrejurare într-adevăr băftoasă, ca să nu zic miraculoasă, deja în noaptea următoare tocmai la Bolentin, precum se va vedea în curând, în arhiva M.M.G. și citită primul de mine însumi, sună aproximativ astfel: "An General Hansen. Hiemit ernenne ich Sie zum Oberbefehlshaber unserer stätlichen Streitkräfte in rumänischen Frontabteil mit der Aufgabe Bukarest sofort zu besetzen, das königliche Palais zu stürmen und Marschall Antonescu zu befreien, falls er an dem Bündnisverrat keineswegs beteiligt war. Im gegensätzlichen Falle, werden Sie einen unserer Sache treuen, sicheren und energischen General an seine Stelle einsetzen. Alle Rebellen müssen unverzüglich standrechtlich verurteilt und erschossen werden, mit einziger Ausnahme des königlichen Paares das gefangen ins Reich gebracht werden muss. Adolf Hitler" (către generalul Hansen. Prin prezenta vă numesc comandantul suprem al tuturor forțelor noastre din sectorul românesc al frontului cu misiunea de a ocupa imediat București, de a lua cu asalt palatul regal și de a-l elibera pe M.A., dacă nu a fost în nici un fel părtaș la trădarea alianței. În caz contrar, veți pune în la-

KR

cul lui pe un general credincios cauzei noastre, sigur și energic. Toți rebelii trebuie neîntârziat judecați și împușcați potrivit legii marțiale, cu singura excepție a perechii regale care trebuie dusă prizonieră în Reich. A.H."). Radiograma datează din miercuri 23 august orele 22,22 iar Hansen răspunde abia la orele 23 și lui: "S.E. Adolf Hitler, Führer und Kanzler des Grossdeutschen Reichs, Oberbefehlshaber der Wehrmacht. O.K.W.- Aus allen Gründen die ich zu ihrer Zeit in meinen Berichten Nr.(.....,.....,etc.ou dotele respective) auseinandergelegt habe, ist der Befehl E.E.unausführbar, sodass ich hienit den Abtritt meines Amtes beanspruche. Hansen". (Pentru toate motivele pe care le-am expus la timpul lor în rapoartele mele nr.....,....., din,....., ordinul E.V.este inexecutabil, astfel încât pretind prin prezenta predarea funcționarilor mele.H.). După vre-o zece minute sosește cea de a treia și ultima radiogramă de la M.C.G.ăsită de noi în arhivele misiunilor germane: "An General von Gerstenberg. Ich ernenne Sie an Hansen's Stelle und beauftrage Sie meinen vorherigen Befehl sofort auszuführen in Mitwirkung von Killinger's der die Führung sämtlicher Parteiorganisationen zu übernehmen hat. Hansen ist verhaftet. Adolf Hitler". (Către generalul v.G.Vă numesc în postul lui Hansen și vă însărcinez cu executarea imediată a ordinului meu precedent în colaborare cu v.K.care urmează să preia conducerea tuturor organizațiilor de partid. Hansen este arestat. A.H.). Acest schimb de radiograme explică de ce până la ora 11 și jumătate atitudinea nemților este total pasivă, bornindu-se la eforturi disperate de a păstra contactele între diferitele lor comandamente și centre prin curieri, din cauza întreruperii și bruijului legăturilor lor telefonice, primul protest telefonic fiind adresat P.M.prin intermediul meu, care sînt însărcinat cu convorbirile cu nemții, pe la 11 fără un efort, urmat de altul din partea lui K. după vre-o trei eforturi de cesa și apoi de nenumărate proteste atît contra reîntreruperii legăturilor telefonice între misiunile și comandamentele germane cît și împotriva încercării și blocării acestora și a dispozitivelor lor militare de către armata, jandarmeria și poliția romine ce mi le va face de la 12 fără un efort și pînă la 4 și jumătate numai Gerstenberg și încă de două ori Killinger, amîndoi personal. Primul protest, al generalului Hansen e făcut într-o formă de înaltă ținută de politică, d-ee asigurîndu-se că se străduiește din răspuneri să organizeze evacuarea M.M. și retragerea trupelor conform planului stabilit de M.St.M.romin, dar se vede

impiedicat în eforturile sale de imposibilitatea de a transmite ordinele în consecință diferitelor unități din cauza tăierii legăturilor telefonice cu acestea stăt pe rețeaua română cît și pe cele directe germane. Îl asigură tot atît de curtenitor că nu poate fi vorba decît de erori comise de autoritățile în subordine și că legăturile vor fi restabilite stante pede. Si-nt-adevăr Șinătescu mă pune să-i telefonez lui Sidanu a le reascorda imediat ca să-i lipăim pe friți de acest pretext pentru a tărgina ambalajul ca- trafuselor lor și plecarea, dar ascultîndu-li-se convorbirile în clar și reținîndu-le doar dacă ordinele date de M.M.G. nu sînt con- forme cu exigențele noastre sau dacă vorbesc în cod, ceeace iarăși înseamnă că pregătesc atacul și nu evacuarea țării. Între timp, tot încă înainte de 11, aflăm de la Dimăciuanu că colonelul Anton a preluat comanda Jandarmeriei la țanc ca să-l împiedice pe gene- ralul Tobescu a o mobiliza împotriva noastră, acesta reușind însă a fugi în loc să fi fost arestat. În interiorul capitalei, între 10 și 11, lumea agitată de comunicat iese pe stradă și se dirijează-n mase din ce în ce mai imponente spre Piața Palatului care se cișeste așa fel de un public pestriț, pagnic dar manifestînd tot mai zgomotos în favoarea Regelui și guvernului generalului Șină- tescu încît spre 11 și un efort sînt chemați de popor a se arăta: atunci aprindem toate becurile externe iluminînd fațada palatului ca-n timp de pace la ocazii mari festive iar Mihai și Șinătescu apar la balconul central din fața sălii tronului salutînd publicul, ce-i aclamă de acum cu entuziasm frenetic, cu gesturi de mîni și răminînd în vîzul lumii pînă la 11 și jumătate, cîci ori de cîte ori se retrag sînt din nou chemați a fi văzuți și ovacionați de mulțime; dar atunci încep și demonstrațiile de ostilitate față de nemici provocate de aceștia prin faptul că vre-o duzină de Volks- wagen cu cîte patru friți înarmați, trimiși probabil să patruleze orașul spre a observa mișcările de stradă și ale forțelor publice intrînd în dispozitivele de apărare sau respective de ocupare a diferitelor clădiri oficiale sau puncte strategice ale principa- lelor artere, piețe și incruciaări de strade, își forțasă drumul de-a lungul Căii Victoriei prin Piața Palatului claxonînd și cir- culînd prea repede printre aglomerația de oameni, astfel încît unul din vehiculele, al cărui șofer își pierde capul creșînd că mașina înghesuită de public va fi asaltată de acesta, accelerează brusc pentru a eși din încercuirea amenințătoare și colcă trei

inşi chiar în dreptul ferestrei biroului meu, cu rezultatul că cele trei maşini următoare sînt oprite de public, ridicate pe sus şi răsturnate iar soldaţii linşaţi, cu cîteva victime şi în rîndurile publicului compus pe seame din patrioţi, sergenţii de stradă intervenind cu greu pentru a scăpa pe unii dintre soldaţi şi a scoate vehiculele de pe piaţă îndreptîndu-le către M. de I. Publicul inflăcărat de aceste prime acte de violenţă, încurajate de un număr de patrioţi deja înarmaţi şi vizibil organizaţi pentru aceste isprăvi care să creieze atmosfera rezistenţei active împotriva unităţilor germane din interiorul oraşului care nu par să intenţioneze a se retrage din capitală, porneşte la asaltul librăriei Buchholz şi altor cîteva magazine de propagandă germane, Bote (căsătorit în 39/40 cu vărul meu primar Elena de Neculitza şi adus de ea în ţară unde a deschis în 41 un magazin de artă modernă germană tot în blocul Kretzulescu, evident subvenţionat de Statul german întrucît magazinul era total falimentar iar individul eminamente suspect) şi Rosental mai jos pe Calea Victoriei vis-à-vis de P.P.C., spărgînd vitrinele şi răsădînd interiorul lor şi toate mărfurile găsite iar apoi plecînd în masă spre Consulatul General şi L.G. care ar fi riscat să fie luate cu asalt dacă Killinger nu mi-ar fi telefonat la timp cerînd măsuri de apărare pe care Aldea le va trimite prompt la faţa locului spre a se evita acte justificative ale agresiunii militare germane. Acestea pornesc la 11,45 asupra palatului sub forma unui tir din ce în ce mai intens de "sniperi" care din blocul Kretzulescu şi acele din spatele palatului, închiriate dinadins de Gestapou, încep să tragă cu pliciu în ferestrele palatului şi asupra soldaţilor din posturile exterioare necamuflabili de sus, rîndînd grav pe unul şi mai uşor pe alţi doi, astfel încît se impune curăţirea acestor imobile. Cîteva gloanţe ating găurind geamurile salonului A.R. şi ale încăperilor goale de lângă C.M. spre C.M., ceea ce excită nevoie mare pe Mike şi pe mine, care avînd tocmai o carabină "Vierling" (5,6 x 35 Greiffelt & Sohn München) de mare precizie cu o lunetă Henscholdt de noapte şi multă muniţie în biroul meu, încep tirul asupra celor ce apar la ferestrele ultimului etaj al blocului Kretzulescu spărgîndu-le toate geamurile şi scoţînd pe doi sniperi din funcţie. Dar vîntoarea noastră - căci şi Mike s-a apucat să tragă - frîi pînă ce Sîntescu şi Emilian l-au determinat să renunţe la sportul de scurtă durată deoarece în mai puţin de 20 de minute o unitate de jandarmi ocupă tot blocul Kretzulescu şi are-

teasă pe toți locatarii ducându-i la Interne unde vor fi reținuți toți cetățenii germani și li se va da drumul locatarilor români vădit nevinovați și denunțatori ai străinilor suspecti din bloc. Concomitent cu această operație, însoți Batalionul, înlocuit apoi de trupe de ale Jandarmeriei, procedează la curățirea celor două sau trei blocuri din apele palatului închiriate în întregime de Gestapo adică de acele numeroase familii de așa zici membrii civili ai misiunilor germane, arestând cu acest prilej un număr considerabil de persoane și ridicând tot materialul scriptologic găsit la ele. Imediat după aceea, încă-n sunetele celei de a treia emisiuni a programului de radio ce fusese repetat și la 11, sosesc la palat Ridanu Racotă și Rică Georgescu, Leucția și cei trei ofițeri britanici: colonelul de Chastelain, căpitanul Mețianu și locotenentul Porter. Acesta din urmă aduce aparatul cu care a fost parașutat în iulie 43 și cărțuia codului și va fi instalat pe loc în studioul de mult părăsit de către specialistul înregistrărilor de plăci, spre a intra în legătură cu Comandamentul Britanic din Italia și Cairo spre a le anunța principalele amănunte ale desfășurării acțiunii dictate de Bazel și situația operativă ce ni-o comunică Mihail pentru a cere avansarea programului bombardamentelor și a trimiterii unităților cerute pe vineri. Dar cu toate străduințele sale, Porter nu reușește a stabili legătură radiofonică și nu va izbuti această operație decât în cursul nopții următoare din subsoalul B.E.R., după ce de Chastelain va fi ajuns la Foggia și le va fi explicat operatorilor de acolo cheia desuetă pe care Porter lucrează în necunoștința celor noi. De Chastelain cere a fi pus la curent cu toate evenimentele zilei în cele mai mici amănunte și a fi ținut în curent în continuare pînă la decolarea sa programată-n zori, întrucît nu posedăm vinători de noapte cu raza de acțiune suficientă pentru a ajunge la Foggia. Dat fiind că Bazel și Leucția au mai întâi de discutat cu Minătescu numirea lui Rică Georgescu în guvern ca Ministru Subsecretar de Stat pentru producția de petrol la Ministerul Industriei și Comerțului, Ioani e acela care descrie lui de Chastelain și Mețianu debuturile acțiunii, întrucît H.M. e permanent la telefon cu Mihail iar cu lingă el cu nemții și autoritățile cărora trebuie să le aduc la cunoștință diversele lor proteste și cereri sau cere ne chiasm pentru a ne comunica cutare sau cutare incident ordist de nemți și fașă de care eu trebuie să protestez pe lingă Gerstenberg. Cam atunci telefonase Killinger tot pentru a protesta contra oprii mașinilor

C.D. german de a trece barierele ce între timp au ajuns să fie instalate la toate căile de acces ale capitalei, astfel încât diverșii membri ai I.G. sînt opriți să revină de la Snagov în oraș sau a pleca acolo pentru a-și readuce familiile în capitală. Dămăcienu ne informează-n schimb că mașinile extrem de numeroase ale misiunii civile germane sînt folosite în scopuri de misiuni militare de legătură cu Otopenii și Ploești, drept care le-a fost interzisă părăsirea capitalei. Noul Ministru Subsecretar de Stat al Aerului - numele cărui nu mi-l pot reaminti, deși l-am cunoscut personal în duminică 27 și voiam avea atunci prima mea altercație cu-n membru al noului guvern pe chestia sabotajului ce-l vom întîlni din partea aviației militare - fiind f. șovăitor, timorat, pasiv și pe seama nu prea convins nici de justetea cauzei nici măcar de succesul acțiunii așa că de pildă opinează contra ocupării aerodromului Pipera în cursul nopții cîm de teama să nu fie expuse hangarele și avioanele noastre de vîntoare unui eventual bombardament în zori și se opune de asemenea riscului prea mare pentru importantul pasager al raidului la Foggia, cu propun. M.S. și P.M. însoțirea lui Bîzu Centacuzi no cu această misiune, întrucît cum îl știu încă de la școală era un pasionat al riscului, avea toate motivele de a căuta să-și cîștige lauri în folosul cauzei aliate după ce doborîse 54 de vîntori sovietici după zisele sale și-n orice caz 47 omologați de camarazi iar dincoace contra americanilor era așigderă în capul listei victoriilor cu 14 aparate nimicite omologat dintre care 4 "supra fortărețe", 2 "bărăgune" și 8 Mustanguri mai rapide decît Messerschmidtul cu care făcuse aceste isprăvi, primise recent drept ^{premiu} pentru ele de la Luftwaffe (mulțumită și amorului său cu Aglaie Chapeaurouge prin care ajunsese o figură ultra populară la I.G.) ultimul răcnet de Messerschmidt ce nu apăruse încă decît pe frontul occidental pentru a face față Mustangului american și lui Spitfire nr.3 britanic, depășind cu vre-o 150 km. pe oră ceea ce zbura la ora aceea la noi și în sectorul mediteranean și-n plus nu prea găsea nici aici nici acolo adversari de talia sa deoarece Molders căzuse, într-un accident, iar Novotny și Gallant luptau în Franța, așa că nu risca să poată fi urmărit sau interceptat cu succes la noi sau în Jugoslavia de Luftwaffe. Ideia mea fiind aprobată, l-am găsit repede la telefon acolo unde știam că juca partida mare de poker în noaptea aceea neconturbată de evenimentele politice care pentru ~~el~~ ^{ei} ~~acel~~ ^{acei} ~~ja~~

oștiori pătinași trecea pe planul ultim al preocupărilor lor și-l chem direct la palat pentru o "chestie grasă". Natural că acceptă imediat hotărînd a-l trimite^{de} pe Leordeni în zori de zi pe "Chaet" fără bagaje oșci și așa d-lui va oștiori cam incomod într-un aparat monoloc. Acesta primește apoi ultimele date militare de la Sănătescu și cele politice de la Buzzești, inclusiv nota verbală trimisă-ntre timp lui Killinger cu textul oficial al declarației gov.romin către cel german și promite să uzese de toată influența sa la C.G.internatist mediteranean ca să-ncearce a obține totuși trimiterea unităților anglo-americane reclamate de noi chit ca ele să scosască mult după bombardamentele exijate. Si eu am apoi o convorbire de vre-o jumătate de oră cu d-lui destul de interesantă-n sensul că nu-i vine să creadă cum am îndrăznit să pornim acțiunea contra Antoneștilor pe care-i considerase mult mai puternici și populari decît se dovedese acum a fi fost. Whitehallul-unde Eddy Boxshall era socotit oracolul pentru treburile rominești - fusese mereu cancelaria care ar fi preconizat înțelegerea cu M.A. iar nici cum cu opoziția democraată și tînărul monarh pe care-i socotise total incapabili să scoată România din înoleșterea nazistă. Această judecată ne făcuse mult tor, întrucît astfel Churchill abandonase de mult ideea frontului balcanic, deoarece exlucsesse putința României de a se degaja de nemți înainte de dezastrul final al acestora, drept care planul unei debarcări în Dobrogea înfînise tot stîția adversari la Londra ca și la Washington, deși turcii par a fi fost hotărîți să accepte deschiderea Strimtorilor din 43 dacă România se decidea serios la acțiune înainte de ajungerea frontului sovietic pe teritoriul ei. Din tot ce-mi spune se degajă dea- fel că d-ee împărțise pe deplin vederile lui Eddy și că paragutarea grupului fusese întreprinsă-n primul rînd cu intenția de a stabili legăturile directe ale Antoneștilor cu Com.Int. și că din puscărie, chiar de la Malmeson parlamentase constant cu ei, dăduse mesagii la ei săi și înțelesese reticiențele M.A. împărțînd în- tructiva tinerile lui pentru soarta României în condițiile de capi- tulare pro-sovietice oferite de anglo-americani. Este destul de in- grijoret pentru situația Balcanilor întregi la ora aceasta și-mi recomandă multă prudență pentru securitatea M.S. la sosirea bolșe- vicilor. E primul dăg rece ce-l primesc de la pomirva pregătirilor și reacția mea promptă mă face să-i reproșez că-n cazul acesta Lon- dra a fost totalmente nesinceră față de noi recomandîndu-ne fără

incetare un lucru și preconizând altul: "După câte-nteleg, ați fi preferat să continuați lupta alături de Hitler?", la care protestă explicând că e vorba doar de a ne preveni să nu cădem dintr-un exces în celălalt și adăugând că dealtfel d-aa nu cunoaște situația și aranjamentele actuale interaliaste ca să poată exprima mai mult decât simțămintele sale personale ca unul care a trăit ani mulți în România și ne este un prieten adevărat și că "what M.B. has done to-day is undoubtedly a gallant deed, much to your country's credit and which shall not easily be forgotten!" (ceeace M.B. a săvârșit azi e fără-ndoială un act de curaj care se-merita precumpănitor în favoarea țării dvs. și nu va fi ușor uitat!). El este tipul englezului normand de obârșie: înalt, brunet, frumos și simpatic iar, ca mentalitate, I.S.-al de formație imperialistă, Kiplingiană, neîmpăcat cu întorsătură actuală a situației internaționale în care M.B. iese vădit elăbită, diminuată și în decădere, Statele Unite și URSS comprimând-o ca felile de pîine prăjită un pateu moale al unui sandwich cu Leberwurst. N-am timp să-mi prelungească convorbirea din cauza telefonului, iar după câteva minute Ioani e chemat la C.N. pentru a prelua o nouă misiune, antonesciană, aceasta însă de a lui Bij, într-un plic deschis adresat M.B. dar conținutul fiind o scrisoare-testament către Maria: "Scumpa mea, acum cînd țara trece prin vremi cumplite, în curînd vei ajunge văduvă. Te-am părăsit lăsîndu-te într-o situație foarte grea pe care tu, iubita mea soție, n-ai meritat-o: iartă-mă - o altă cale n-ar fi fost a mea! Știu că te vei purta demn de rolul mare în soarta vitregă ce ne-am fost hărăzite, ca să fim mîndrii unui de altul pînă la sfîrșit. Ați fi fericiți să știu că te-ai retras la mîndstirea pe care ți-ai ales-o pentru acest caz. Tot ce posed rămîne ție: vila de la Predeal, casa din București și rentele de Stat. De acum să ai grijă pînă la urmă: știi că nu țin decît la tine și la ea. Cît despre jădecata lumii asupra noastră, timpul ne va păstra un loc de cinste în memoria neamului: de aceasta să rămîi convinsă cum sînt sigur jertfîndu-mă pentru cauza cea dreaptă! Mă rog ca Domnul să vă păsească și alintese suferințele: rămîi în plata Lui cu toată dragostea și recunoștința mea - la bine și la rău, al tău - Ionel". Pe plic scrie mai nouit: tot cu creionul Faber H B de care avusesem grijă să aibă multe bine ascuțite în loc de penițe și cerneală cu care să tenuesc că s-ar putea otrăvi, "M.B. Regelui - pentru nevasta mea". Aceasta e

citește și o dă lui Sănătescu emoționat spunând: "E totuși un caracter, bătrînul: acum îmi pare rău și pentru el. Te rog să ai grijă ca scrisoarea să fie înmînată personal d-nei mamei în cel mai scurt timp și ca toți cinci să aibă tot ce doresc acolo unde vor fi ascunși, căci nu uita că se consideră prizonierii mei!" Trece apoi din nou printr-o fază de asediu telefonic între orele 1 și un sfert și 2: prea multe vești de amănunt ca să le fi putut reține toate, dar totuși unele mai frapante: 1). Pe front, operațiile nu par a se desfășura chiar așa cum doream: dăruirea mijloacelor lor de transport, nemții se degajează mai rapid și se retrag în relativă ordine abandonîndu-și stocurile de muniție și materialul greu netransportabil la înțele, creînd astfel spre Carpați un front de al lor în spatele ametei noastre, dar neabandonînd în schimb de la Siret și pînă pe litoralul mării pozițiile lor întărite pe care duc o luptă crîncenă de uzură a forțelor sovietice în plin avans pe toată lungimea frontului; cîteva din diviziile noastre smestecate cu ale lor sînt irecuperabile, fie pentru că și aruncă armele predîndu-se, fie că sînt silite să continue lupta încadrați de nemți iar altele, depășite de motorizatele sovietice înaintînd repede în urmărirea nemților, sînt încercuite, dezarmate și făcute prizoniere de ruși; Comnea nu s-a supus ordinului primit ci și retrage divizia blindată spre Carpați cu scopul probabil de a o strecura pe o trecătoare impracticabilă la Nord de Oituz, în secuișe; nici Gherghe nu pare să fi înțeles ordinul primit, pretextînd "îmbutelierea" de pe șoseaua națională a Nordului spre a se tîrî-n-spre munți, deși nu are nici un motiv valabil intrucît Grețulescu, care se afla pe flancul său stîng, a reușit să se replieze în perfectă ordine pînă la Sud de Bacău pe șoseaua Buhușului și a refuzat unor unități germane a se lăsa opriți după o ciocnire soldată-n favoarea noastră; în schimb, cu toate greutățile create de precipitarea acțiunii cu patru zile înainte de termen care i-a surprins pe toți comandanții avizați pentru duminică la amiază, ca și ora neprielnică la care i-a apucat comunicatul, grosul efectivelor noastre aplică planul de retragere strecurîndu-se printre nemți cu minime pierderi de materiale abandonate și de ariergărzi capturate de ruși și relativ puține ocloniri cu nemții cauzate exclusiv de acestia nu sistematice ci pe alocuri unde se află-n superioritate neșă, căci ei nu par să fi primit încă ordinul categoric de a lupta împotriva noastră; nici I.C.B. neașteptîndu-se pe cîmp la acest avans în orariul anunțat astăzi din Cairo, înaintarea

argatei roșii este mai lentă decât scontasem în virful dirijat către Focșani; ²⁾ la interiorul țării, nemții sînt dezorientați, aparent total surprinși de un eveniment la care nu se așteptau și pentru care se vede că nu erau deloc pregătiți, întrucît nu par să aibă vre-un plan dinainte stabilit pentru această eventualitate și improvizează concomitent măsuri de apărare în arici și de evacuare, distrugînd prin foc arhivele și materialele abandonabile în caz de plecare; de partea noastră nu se înregistrează nici o lipsă la apel, toți comandanții corpurilor și diviziilor aplicînd planul conform ordinelor primite, dar nu cu aceeași promptitudine, recordul de viteză în executarea operațiunilor de amplasare fiind atins de Vasiliu-Rășcanu care la 1 anunță că toate trupele sale au intrat în dispozitivul de atac gata să scoată pe nemți din Ploiești la primul semnal; situația cea mai îngrijorătoare pentru noi rămîne apărarea capitalei, întrucît de la miezul nopții toate unitățile germane aflătoare în preajma ei au pornit vîdite pregătiri în vederea ocupării unor poziții de atac iar nu de evacuare, față de care trupele noastre au primit ordinul de înaintare pînă la contactul cu avangasturile nemțești; astfel Reg. de Gardă Călare a fost împins pînă la pîduricea de la Bîneasa, după ce comandantul reg. I. A. a fost neutralizat de gen. Ioan Teodorescu care l-a chemat la raport înlocuindu-l în lipsă, încercînd să-l dădăii care urmează a fi trimiși mîine treptat la alte unități, așa că pericolul atacului palatului de către trupe românești este de acum definitiv înlăturat; în sfîrșit, toată aviația noastră din zona frontului a fost împrăștiată în Hinterland pe cîmpurile auxiliare din jurul regiunii petrolifere și capitalei, începînd cu escadrilele de bombardiere de la Zimnicea și terminînd cu vîntoarea de noapte de pe aerodromurile apropiate Ploieștilor și Bucureștilor, ocupate de nemți; ³⁾ la graniță, nici o mișcare suspectă nici dinspre Ungaria, trenurile continuînd să circule în ambele sensuri după orar iar acoperirea ei înspre secune fiind terminată după cum anunță personal comandantul corpului de la Brașov lui Ștefan Teodorescu la 1 și jumătate. Si aceste date sînt notate de Gărzile drept elemente doveditoare că premisele războiului cu nemții nu sînt defavorabile pentru noi. Pînă atunci nimeni nu se gîndise a propune M. S. un supă care s-ar fi înșus de mult, pînă cînd ne-am întrebat dacă or putea primi un sandwich și ceva de băut fiind preveniți încă de la ora 7 de către Lidia Georgescu din partea lui Bidanu de iminența eliberării lor, pușcăriașii au înbatănat să-și mai minimeze ciorna de seară din emoție la perspectiva pămîntului

țianii la ora lo ce și-o închipuiseră mai turbulentă și furtu-
noasă, drept care nu vrueră să se îngreuneze cu prea mult li-
chid. Regele mă consultă cu privire la modalitatea de hrănire
a tuturor flăcăzilor fără să ne îndepărtăm nici prea mult nici
prea departe de birouri, la care am propus un bufet general per-
manent în biroul A.R. pentru toată lumea cu de toate ce se pot
produce rece și cald la înțeață și toate scururile de băuturi ca
să fie pe placul fiecăruia. Astfel biroul Adjutanților a fost
transformat rapid într-un bar f. simpatic spre marea bucurie a
lui de Chastelain și Mețianu despre care noi nu știam că erau
bețivani renunțați însetați de exact un an și o lună plus o săptămână
de când se aflaseră în pușcărie și erau f. hotărâți a
ratrapa timpul pierdut printr-o dublare a fostelor doze zilnice
cu care se obișnuiseră. Numai că obișnuința unei vieți se pierde
cu neobișnuința mai puțin prelungă, așa că Mețianu - ardelean
ghecher de Salonta cu stavismul "trifiertei" băute cu "moltă
olindă" - mai prudent, neaventurându-se dincolo de o literă de
țuică slabă de la Segarcea după mai mult decât un sandvici de
mîncăruri grase consistente a rezistat perfect lucid pînă la
urmă, pe cînd celebrul recordman al barurilor bucureștene și
ploieștene de altă dată s-a pilit țesapîn pînă la plecare în-
tîrziind-o chiar nițel din această cauză, deoarece-și găsisse
Whisky-ul preferat King's Ransome și băuse singur o sticlă
fără să prea mîncească nimic. - Natural că nici noi n-am făcut
"la petite bouche" (pe mofturoși) așa că se-ncinge în curînd
o sindrofie destul de veselă la care numai eu nu pot participa
așa cum aș fi vrut făcîndu-mă că beau alcool cînd de fapt nu
m-atingeam decât de cafea și de celebrul must de mere nefer-
mentat de Sigmaringen pe care bietul R.Ferdinand îl îndrăgise
la sfîrșitul vieții sale cînd nu mai trebuia să bea alcool și
din care se aduseseră atunci mii de sticle ce se conservaseră
perfect: culmea ironiei cînd porneam lupta împotriva feciori-
lor veselului Schwabenland! Dar ceence era deosebit de simpa-
tic este faptul că toată lumea care nu mîncase-n seara aceea
a fost poftită și a venit la bufet mîncînd alături de Mihai și
cicoanind cu el ca la Orăciunul șefilor de clan scoțieni cînd
lairdul castelan deschide balul cu buchtăreasa și milady e pofti-
tă la dans de prim-servitor, într-o atmosferă democratică
populară simptomatică pentru era nouă ce se deschide pentru
România în acea zi istorică. Abia trecură vre-o zece minute de

acel salutar de reconfortant și fortificant festin tardiv când Emilian e avisat de Anton (Dumitrescu) că tov. Spătaru a sosit cu-a camion mare și o duzină de patrioți aleși pe sprinceană. Mike, care murea de curiozitate să-l vadă și cunoască pe acest misterios generalism comunist care-l evita ca pe dracul, începe acum când se pornea doar la lupta comună contra fasciștilor indiferent de celelalte nuanțe oricât de substanțiale ce ne separau de comuniști din alte puncte de vedere ideologice, mai ales după ce el regale personal în locuința sa particulară o pornise prin arestarea șefului lor din țară pe care altfel tov. Spătaru nu l-ar fi prins nici odată, căci Bij se sinucidea cu siguranță dacă Turcia, Elveția, Spania sau Argentina l-ar fi avisat că trebuiau să-l extrădeze iar în țară șansele de a-l aresta pe front erau mult mai mici decât ne plăcuse să ne-nchipuim, ne-a rugat pe Sănătescu, Emilian și pe mine să-l determinăm a veni cu toată echipa a lua o gustare și cicoeni un pahar în cinstea marelui eveniment și pentru succesul acțiunii înainte de a porni la treabă, dar în clipa-acea sună iar telefonul și Basel mă cheamă să răspund generalului Gerstenberg care, deși știa f. bine francezește și destul de curățel limba noastră, refuza să vorbească și o altă limbă decât a sa și mă cerea pe mine la aparat. Nu știa dar nici nu cred că Sănătescu s-a dus să-l invite personal pe Spătaru, nu de mândrie de a nu se discredita acum când era P.M. căci, spre onoarea lui, trebuie să spun că a rămas până la sfârșit, după două Președinții totuși mai reușite decât multe altele, constant același Sănătescu, vesel, bonom, neîngânat, adevărat gentleman și democrat, poate cîte odată prea modest pentru persoana sa și meritele sale indiscutabile, că pentru-a-i era tare penibilă ideea livrării celor doi generali de cavalerie, camarazi de promoție și vechi prieteni, independent de problema mare a greșelilor enorme ce le înfăptuiseră, legați, închetați și aruncați în saci ca hăleile de carne aduse de la abator la fabrica de mezeluri, tocmai în mîinile comuniștilor, ale detractorilor și grupurilor boierimii din care era f. conștient a face parte, ai armatei regale române și-a special ai castei ofițerilor ei cu toate tradițiile acestui trifoil de categorii sociale. Așa dar, n-a prea ținut să asiste eventual la scenele ambalajului celor patru cavaleriști și al avocatului care contribuise mult să-i ducă la pieire și cred că a preferat să-și strice nițel mai mult rinichiile la care nu mai ținea atât cît d-na general

151

în lumea nouă ce o întrezărea dincolo de hopul ăsta la care se prebese fiindcă "asta era piesa" și trebuia jucată pentru a preîntâmpina mai mari nenorociri, ca să uite că din neglijența sa și a politicianilor clasei noastre nu se gămise până la urmă nici o altă soluție decât acest transport lugubru spre ascutitul găsit de "bolșevicii României" consolidându-se oarecum dar și pe Mike, Bazel și mine cu aceea că pasa exterioară a casei conspirative va fi făcută de armată astfel încât nu li se putea întâmpla nimic mai neplăcut decât de a fi supravegheați în interiorul ei de către patrioții ăstia care nici ei n-aveau nici un interes să-l surprindă, căci aveau doar nevoie de ei pentru-n mare proces, lăsați deci pe Emilien să se ducă "scolo" la Batalion, spre a-l ruga pe membrul comunist al comitetului de acțiune militar să poartese acolo la palat cu toți tovarășii săi ca invitați ai Capului Statului și Primului Ministru al guvernului eliberării din care și partidul lor făcea parte. Dar, încăpăținat ca un catir - cum am hotărât cu toții că era - colonelul Spătaru a răspuns că "regrete că nu putea răspunde la invitație întrucât venise pentru o treabă urgentă, importantă și prea serioasă ca să sufere cea mai mică amânare, așa că dorea să procedeze imediat la terminarea ei". În orice caz, după cele vre-o 15-20 minute cât mă ținuseră discuția cu Gerstenberg, cu Mihail și apoi iar cu neamțul (căci Mihail se ascundea după Sănătescu și acesta după el, așa fel că legăturile directe între M.M.G. și M.St.M. nu prea dăduseră rezultate și fuseseră releiate prin mijlocirea noastră), când am revenit în biroul Adjutanților, îl găsi pe Sănătescu la bufet cu Bazel care nici el nu era acum prea mîndru de carenta P.M.T. și a sa cu privire la această "problemă tehnică secundară" ce-l supărase totdeauna atît ori de cîte ori o ridicase în discuția comitetului, căci vorbeau de soluțiile ce s-ar fi putut găsi pentru evitarea "situației de față f. penibile", dar tînu-se apoi cînd le spusese: "Tu l'as voulu, Georges Dandin!" (numai tu ești de vină). Operațiile de ambalaj încă nu se terminaseră la ora 2 cît era aproximativ atunci, căci Ioani (care, cu mania sa de reporter sau detectiv, nu se putuse reține să meargă "pe acolo", nu chiar pînă la Batalion unde se jensea să spargă fără motiv valabil, dar la C.M. pentru a vedea plecarea perechii și apoi aproape pînă la Batalion pentru a-i spune lui Anton al des din amele acelea confiate după neam agenților însoțitori ai Antoneștilor, iar apoi revenise cu vre-o opt sau zece din echipă fulger a lui Spătaru la

palat, fiindcă nu am știut nici odată dacă chiar el sau vre-un
găscăner de la Batalion sau Siguranță a pretins pentru a nu le da
că erau la mine sau dacă chiar unul dintre comuniști pe care-l
intâlnisem după masă la Herant avusese ideea să speleze direct
la mine, dar în orice caz chestia aceea s-a înscris oarecum în
detrimentul meu, deoarece faptul că până la urmă acești tovarăși
mi-au cerut mie să le procur pistoale jurând că nu aveau și urmau
să facă de pace la locul cu pricina și că prompt le-am și procur-
at câte un 9 mm. din acele luate de la agenți avea să fie soco-
tit mai tirziu încă o dovadă a unor sfinități electivice ce le-ați
avea față de comuniști, natural "din dorința de a-mi salva ave-
rea cu ajutorul lor". Eu i-am poftit să intre la bufet și să se-a-
frupte cu toate bunătățile dat fiind că tot trebuiau să aștepte
sosirea armelor, dar nu au vrut pentrucă prin ușa întredeschisă
il vedeau pe Vodă vorbind plin de vervă după multe pahare cu-a
colonel englez. Mi-am spus: "Nu-i de noi acolo; stăm aici, dar da-
că vreți să ne tratați cu ceva acceptabil" și s-au așezat pe o
banchetă lungă plugară ce era rezărată dealungul peretelui vis-a-
vis de acea ușă. Firește că au fost serviți pe loc cu toate
cele din care, fiindcă erau în masă pe marile tăvi de argint
blasonate ale Casei Domnitoare, au cerut să-și poată face și pa-
chetele pentru tovarășii silalți "care sunt ocupați la Corpul de
Gardă a face pachete vii cu marfa silaltă de consumat" - cum ob-
servai cu sarcasm spre ilaritatea lor, întrucât înțelesesem
din câte-mi spusese Ioani că cei cinci musafiri involuntari ai
palatului din după amiază de ajun trebuiau împachetați cu grijă
pentru a putea respira fără să aibă-năi putința de a țipa nici
mișca și nici să pară îngălbenite animate pe platforma deschisă pe
care aveau să călătorească până-a cartea noii lor locuințe vre-
nelnice pentru ca nici noaptea pe-atunci să nu fie cumva mări-
ți de la etaje în drum către acesta, ceea ce ținea ceva mai mult
decât o simplă-nărcare de marfă mai puțin valoroasă, iar dacă
pentru această operație tovarășii prezenți putuseră lipsi, nu în-
seamna că trăgeau chiula celorlalți cecohipieri, dar că nu era
treaba lor ci specialitatea acolora ce lucrau sub directivele
personale ale colonelului Spătaru, misiunea lor fiind aceea de
a-i plăi apoi pe d-nii reținuți la destinație, drept care aveau
nevoie de arme scurte de buzunar, căci armamentul ce-l ridicase-
mă patrioții între orele 10 și 11,30 de la depozitul amatei
erau numai puști cu care nu puteam face pace interioară. Dintre
lăcheli ce-i serveau, doi se grăbiseră tare a le aduce și mînu-

rile ce doreau tovarășii, dovedindu-se cu acest prilej a fi cunoștințe bune vechi oesece nu ne scăpă din vedere nici mie nici lui Iosif care imediat ne-am zis "aha", va să zică de aici ne fusese aliați acești membri ai personalului casnic în lupta contra mafiei balerinei fiindcă erau comuniști sau cel puțin agenți Moscovei și Iosif care-i știa pe toți numeroșii laochi de la palat pe mine mai bine decât mine i-a semnalat pe loc stăpînului ca suspecți în noua conjunctură ce se deschidea acum. Ei și-au dat seama că n-ar fi trebuit nici acum să se desconspire ori nici măcar să dea de gol faptul că-i cunoșteau pe acești comuniști de așa mare-mare a colonelului misterios, căci remarcaseră cum Iosif și cu mine schimbaserăm priviri înțelese iar apoi probabil vor simți o corectare schimbare de atitudine a stăpînului față de ei, întrucît se vor strădui să ne explice ulterior cum stîngacia și prea curat cu apă roșie că-i cunoșteau doar cu totul întâmplător de nu mai știa unde și din ce întâmplări. Dar vorba francezului: "Réparer une gaffe c'est gaffer d'avantage" (a încerca să dregi o bobotoșă înseamnă s-o fegtești și mai rău) așa că abia atunci am socotit a nu ne fi îngelat cu descoperirea. (Moi însă am fost mai subtili - fără folos pînă la urmă, dar nu din lipsa noastră de tehnică - avușetăm anii de rățărni conspirative, ci din cauze ceva mai mari, ce au depășit, precum se știe, cadrul restrîns al granițelor și puterilor poporului român - nelichidîndu-i la viitoarele expurații, ci ținîndu-i din contră spre a putea cînd va fi cazul să-i dezinformăm pe d-nii tovarăși așa cum îi dusesem pe frații friți). Spre ora 2 și un sfert, tovarășii pleacă sătui și înarmați la Batalion iar după alte zece minute prietenul personal al Fûhrerului și cei patru dintre apostolii aceluia mai puțin prieteni acestuia vor părăsi prima lor pușcărie și etapă - calvarul lor incipient într-un altfel de saurian decât acela ce-i fusese cîrmit de prietenul, mai mare al Marei Reich, spre a se găsi de cei mai mari dăgmași ai lor tuturor, care-l păseau acum mai conștiințios și mult mai sigur decât pămîntii săi ce-l însoțiseră la sosire, cărora le vom da drumul, însă fără sifoncele lor (de sare nu mai vor avea nevoie pînă cînd se vor reangaja în mobila lor neserie, dar nu în regimul putredei democrații capitaliste de tip occidental, ci în acel cântec al democrației dictatorială proletare de model mîștritean, de după 6 Martie 1945) și abia spre ora 4, adică la scurt interval după plecarea convoiului regal către Dobrița și a colonelului agent britanic la sediul

mul decolării sale spre lumea libertății. Prima fusese cauzată și se va produce din și în următoarele împrejurări: Sănătescu nu vroia să ia răspunderea rămirii M.B. în București atita vreme cît luptele desigur inevitabile pentru despresurarea capitalei de către efectivele cu mult mai numeroase și mai puternic înarmate ale nemților din jorul decît ale noastre din interiorul ei nu s-ar solda cu lichidarea primelor prin aportul diviziilor noastre așteptate de la Giurgiu, Oltenița, Constanța, Tîrgoviște și Pitești, deoarece în prima fază a bătăliei încercușirea totală, deci fără putință de scăpare către Oltenia, părea normalmente de neîmpiedicat după raportul și amplasamentul forțelor și pînă cînd vom fi reușit să-l lipsim pe inamic de aerodromurile bucureștene și prea apropiate spre a compensa intrinsecă inferioritatea noastră aeriană, așa cît el și Emilian ne ascunseseră pînă-acum faptul cît, la sfîrșitul convorbirii prin Hughes cu Bossy, P.M. îi ordonase plecarea R.M. pe ruta trasată de Mihail, îndată ce colonelul Negulescu va fi organizat astfel locotenența sa la Sinaia încît para reședințelor regale să fie asigurate în perfecte condițiuni de securitate pentru valorile imense ce le conțineau și cînd va fi pus la punct convoiul camioanelor Batalionului pentru transportul unei companii la Dobrița în așa condiții ca să fie în măsură a se apăra cu succes contra vreunei interceptări scortzaniste-a rutii și să aibă cu el combustibilul complet și atelierul de motoreparație spre a nu fi nevoit a se opri nicăieri pentru ajutoare. Aceasta se-ndeplinise pe la orele 11 și un sfert cînd R.M. și Kelly plecaseră-a Cadillacul ei limuzină cu Robert lingh șoferul MOIDOVAN și GHERGHELIUS cu bătrîna grecoaică și bacătarul reginurilor ascetice în Roll's Royce-ul mare precedați și urmați de autobuzele militare ale Batalionului pe drumul Pădășloșului într-un romantic "motor-ride" nocturn către o destinație și pe un itinerariu necunoscut cuceritorilor și, după cum aveam să aflăm de la ele în curînd, întîlniră-n dreptul localității unde H.R. își începuse cenzura în burtă muntelui Buickul lui Oskel Pipe cu d-lui în el, singur singurel și aparent plecat nevoie mare, recunoscînd-o pe Augusta prietenă și dîndu-i un deosebit și lăcomatul ultim salut reverențios cînd fu depășit de convoi și lăsat rapid cu mult în urmă, alai automobilul lui era deja tot stîlbit de reblăgit ca proprietarul său și cauza pierdută dinainte pentru care amîndoi circulaseră stîlbit de mult pe șoselele proustice și prufuite ale micului dar valorosului "Königreich" ce le dispărea acum de sub picioarele și roțile fugii lor timpurie spre Peste-Viena și deci mai reușite decît tota a camaradului Toster glărit printre-

155

"Hinterblatt" tras ca din întâmplare prin tinicheasa pe semne prea subțire a Horchului baban închis cu care va încerca în zori de zi să treacă fără de oprire granița la Carticel olesă prea încet pentru glonte 6,5 x 35 ascuțit al grănicerului regal român. Primul convoi regal va sosi la țel fără să-ntâlnească-n rută nici un alt neamț. - Cînd pe deasupra către ora 3 se-ntetiseră deja, lămuritor a primei lor lăuri de contact între cele două armate de acum ostile, incidentele cu schimbările de pîrfașă-ntre avanposturi, simptomatice clasice ale preliminarilor bătăliei, dînd loc la neînțelegere proteste, scuse și explicații aiuristice de o parte și de cealaltă, iar Mihail anunță personal M.S. că nu garantează libertatea căilor deja cam oculte pe care ar putea părăsi capitala în cursul zilei și-l ruga deci să plece acum cînd încă putea eși neobservat de aviația germană pe-atuneric din oraș, Mike și cu noi aflară că R.M. avea un avans de patru ore asupra lui și se hotărî, cu regretul de a renunța la războiul ce de acum i se părea pasionată-n care avea să se afle în curînd guvernul cît va putea să stea pe loc pînă la ultima limită a riscului de a cădea în mina nemților, a o ajunge din urmă, drept care renunță la folosirea dinosaurului propus de Sănătescu pentru mai mare siguranță, oîci la inspecția lui aflară că mîncă un litru la km. așa că ar trebui alimentat pe parcurs, că fugea greu pînă la sute km/oră fără compresor care făcea zgomotul Stuka-ului detectabil la distanță și era de două ori mai greu decît camionul Batalionului al escortei militare astfel încît risca să rupă vre-un podet de pe traseul drumurilor comunale ce urmau să fie practicate pe anumite porțiuni ale traseului intru ocultarea fîrtilor, alegînd pentru convoi numai mașinile ce se puteau ține după ABY II: Imposabile-urile M.C. și al S.C.M. plus Tatra Siguranței și Horchul tuteren al escortei, neadmitînd să fie precedat de nici un vehicul ca să nu-nghite praf și să păstreze inițiativa conducerii convoiului. Brama și ea deci programată de plecare, umblînd deja prin birouri pentru evacuarea hîrtoagelor de luat cu noi și arderea celorlalte urne ale convoiurilor telefonice, cu Deltrintem-ul mare Zeiss la gît de a rîs Mike de mine întrebîndu-mă ce intenționam să văd cu el pe-atuneric, cînd tînuși în ultima clipă - văzînd că Vodă avea pînă la siguranță suficientă cu el, intrucît în afară de Emilian și Udrișchii (care preferase a-l lăsa pe Ciobanu să aducă primul avion în zori la Tg. Jiu și al doilea doar dacă și guvernul s-ar evacua acolo), Jac Vergotti și Vania Negropente pe care Ioani-i adusese la palat la 3 și un

156

sfert și Ullea se hotărâse să se alăture convoiului cu Cadillacul
lui particular nou nouț în care-și strânsese acasă pe la miezul
noptii toată garderoba imensă și decorațiile, astfel că S.n-ar
fi lipsit de asistenți destui civili, militari și polițienesci
spre a se putea descurca fără mine până la vre-o nouă-atorătură
mai însemnată a planurilor stabilite - decisei a sta cu Sănătescu
și Buzoști pentru a-i ajuta în tratativele cu nemții care astfel
să creadă că și Capul Statului era în București și a-l putea in-
forma precis la prima ocazie de mersul evenimentelor hotărâtoare
pentru viitorul țării. Cum însă înainte îl trimisese pe Bivolag
acasă ca să-și ia lucrurile trebuincioase pentru o ședere poate
mai lungă-n provincie, el se afla la mașini, distribuind științi-
fic lucrurile Mareșalului, ale C.M. și ale sale între ele ca
să-și împartă echitabil greutatea și risoul pierderilor în drum, când
am convenit cu Mike și Sănătescu rămânerea mea cu guvernul și
l-am trimis pe un lăchier să-mi scoată valiza și armele din mașina
mea fără să-i spun explicit a-l aviza pe Bălăceanu, acesta n-a
văzut operația ultimului moment fiind ocupat a se certa cu Ullea
căruia-i supra încălzea mașina fiindcă era cea mai mare și puter-
nică din convoi și nu lua pasageri la spate, Ullea așezându-se
lângă șofer, așa că la pornire a sărit în mașina mea ca să desco-
pere că-mi scosese lucrurile pentru că rămăsesem și a plecat ast-
fel la Dobrița fără mine. Convoiul a reușit să plece la 3 și jumă-
tate egând pe poarta Corpului de Gardă fără a se da nici o alar-
mă și luând-o frumos pe șest prin oraș pe artere secundare ne-
frecventate de friți și părăsindu-l tot pe străzi lăturalnice
șoselei principale către Ciorogârla spre a bifurca apoi către
Regiorii de Vede în preajma cărora va ajunge-n zori înfilându-
se de două ori cu transporturi militare germane cu-n schimb de
focuri între ele și escorta atunci când staționat la o pompă de
benzină la jumătatea parcurului fiindcă nu luase cu el nici un
bidon peste rezervoarele pline fiind deja supraîncălzit cu cemeni,
muniție și bagaje iar, cu ocolurile lungi, drumurile de țară des-
fundate și greutatea dusă, consumase mult peste previziuni, cam în-
târziase cu alimentarea Hordului și fusese ajuns din urmă de o
coloană motorizată de a Wehrmachtului care pare să fi fost aver-
tizată de trecerea convoiului regal pentru că a țintit numai mașina
regală lovind-o în trei locuri în caroserie fără pagubă pentru
continuarea drumului la demarajul rapid ce avu loc atunci, iar
apoi mai aproape de Tg.Jiu înlocuindu-se cu-n alt transport

158

de friși în drum către București schimbaseră cu ei o pîrfașă tardivă abia cînd accepta s-au desmeticit prea tîrziu și au tras în Horech din spate plesnindu-i doar unul din cauciucurile roților duble ce va fi schimbat după un ceas de fugă în preajma Tg. Jîlului, sosind totuși la Dobrița în 5 ceasuri și jumătate pe la ora 9 pe cînd convoiul sinaiot făcuse vre-o 8 și ceva ajungînd doar la 7 și jumătate la destinație. - Nici mama și nici fiul nu dormiseră deloc în noaptea aceea, ea fiind prea excitată ca să poată așipi în drum de marea surpriză ce-i deranjase liniștea vieții Voisporului la anul comunicatului orei 22 din ajun și celor ce mai dibuise de la Mike și mine prin Hughes după un afert de ceas, dar mai ales la perspectiva de a-l regăsi la capătul excursiei nocturne nu numai pe copilul scump ci și pe celălalt copil stît de drag după doi ani și cinci luni de cruntă separație și doar prea rare și scurte întîlniri de nici o jumătate de an încoace, pentru a nu-l mai pierde deoseum încolo decît atunci cînd va ajunge prea bătrîn ca să-l mai fărînce sau el stres definitiv de alte fărînce mai potrivite pentru tinerețea lui. Așa dar, va gusta din plin marea reîntîlnire în veselul decor al Văii Jîlului, mai calde decît Valea Prahovei, în schimb însă cam aride și pleguve ca toți Carpații olteneghi pentru plimbările în doi așari de grădina cutreieretă toată ziua de nume-roșii și zburdalnicii musafiri ai d-nei colonel Georgescu și celor două tinere frumuseți gorjene - logodnica lui Mircea și vara ei și mai imbiitoare la romane - care nu vor fi fost curtate nici odată ca-n aceste zile de exod regal. -

După plecarea M.G., n-a fost ușor să scap de "Chast", cîci ar fi vrut cum se părea să golească tot restul stocului modest de King's Ransome ce se afla în pivnița palatului, de frișă să n-ajungă omava în mîinile și burtă rivalului bețiv tot de origine scoțiană ce comanda, fără s-o știm încă atunci, de la I.G. soțimea prin care jumătatea de duzină de divizii teutonice plătute-n vecinătatea Bucureștilor urma să-i cucerască-n zina urătoare mîrșavei trădări valahe a Marelui Reich German. Cînd însă se mișcă de ziuă și Bizu mă chemă de la Iordani spre a-mi anunța: "Envole le moi de suite si'l compte encore partir, car je suis prêt à décoller en dix minutes et n'ai aucune envie de me faire pincer en route!" (Trimite-mi-l pe loc dacă mai vrea să plece, cîci sînt gata să decolez în 10 min. și n-am nici o poftă a mă lăsa prins în drum!), am apelat la "Hetz", mult mai serios decît șeful lui și la cărmănușul Porter, care mîncase prea puțin și băuse doar cafea spre a rămîne tress singur în studio unde nici pînă acum nu reușe-

se a se înțelege cu albiștii săi mediteranieni sau - cine știe - se făcea doar față de noi și le dădea poate acele informații ce-i conveneau, a-l sui pe comandantul lor mahmur în S.R-ul ce i-l cheamam ca să nu fie prea ostensibil frăților în uniformă să britanicească dacă l-ași fi trimis cum propunea Bazel în stația motocicletei la aerodrom. - Rămăsese apoi singur cu Sănătescu, Bazel, Pichi și Camil, am hotărât să facem cu schimbul la telefoane, trimițându-i pe ultimii doi să doarmă confortabil trei ore la etaj unde harnica noastră nouă menajeră ardeleană - tare îndrăgostită de Emilian și tristă de plecarea lui - mi-a instalat într-un apartament alături de acel în care dormea deja de la plecarea M.S. Ată Constantinescu care venise la palat cu mașina Min.Agr. pe la Batalion spre ora 2 spunând în bobotele noastre de ris Suveranului: "Sire, am venit ca să mă predau: vă rog să mă arestați și pe mine sau să mă folosiți cum veți crede!" iar Mike îi răspunsese: "N-am de ce să vă arestez căci nu vă scotim pericolos pentru cauza noastră, dar puteți aștepta aici până când dl. profesor Hudiță va binevoi să se prezinte pentru preluarea departamentului dvs. pe care vă rog să i-l predați cât mai devreme în bună regulă!" După care vroiam să-i culc pe P.M. și Bazel și iar eu să dorm în cursul zilei când cu căldura-miezii m-aș simțit-nfine răsolit, căci pentru moment eram încă prea enervat de toate cafelele ce-o consumasem ca să pot adormi ușor, deși nu mai închisese ochii de 36 de ceasuri-ncheiate. Ne concentrasem deci în biroul S.C.M., generalul ținând legătura cu Mihail, Bazel cu Aldea, Dănilău și Lăteanu, iar eu cu Gerstenberg, căci acum la fiecare zece minute se ivea un nou incident, ultimul chiar la comandamentul aerian german pe care și noștrii-l încercaseră total și de aproape, oprind războiul curierilor lui Gerstenberg care pînă atunci circulasera cuasi nestingheriți între acesta, M.M.G. și I.G. cu rezultatul că nimeni nu dădea nici un semn de a se hotărî înafărît să evacueze capitala. - Văzându-se acum înghesuit și-mobilizat acolo, Gerstenberg încercase o acțiune de eschivă "Blitz" cu câteva camioane Saurer ce se aleseseră blocați de tirul unei mitraliere grele cu-a schimb de focuri și oțiva răniți. Ceream să fie lăsat să plece la Școala de Război, la care Bazel îi atrase atenția că nu-i mai recunoștea nici o altă funcție decât cea de Prim Atășat Militar, așa că locul lui era de acum la I.G. sau la domiciliu, dar d-lui răspunsese invocând imunitatea sa diplomatică spre a fi lăsat să circule liber în țară și deci în primul rînd în capitală cu atât mai mult cu cît se oferea lui Sănătescu să accelereze evacuarea M.M.G. dacă nu i

se punseser piedici în legăturile sale cu aceasta la fiecare pas și convorbire telefonică, astfel încât acesta îi aprobaseră cererea să fie lăsat să plece cu adjutantul său la S. de R. de unde se telefonaseră după un efort de oră cu Hansen și cu d-asa doreau neapărat să-l vadă pe P.M. pentru a conveni asupra unor măsuri urgente de lăsat în vedere aplicării planului evacuării trupelor germane din regiunea capitalei și zonei petrolifere până la orele 22 ale zilei de 24 august. Acordându-li-se audiența pentru ora 5 fără un efort, sosirii amândoi punctual pe poarta Administrației însoțiți de un maior român care știa perfect nemțește și era ofițer de legătură atașat pe lângă M.M.G. - Bănărescu i-a primit numai pe generalii Hansen și von Gerstenberg în prezența lui Busești și a mea în biroul meu, singurul ce rămăsese într-o stare de ordine și curățenie fiindcă fusese mai puțin solicitat decât cele ale J.M. Hansen era în civil iar Gerstenberg în uniformă de campanie cu toate decorațiile mari ce le poseda purtate-n panglice. Hansen a început prin a-i arăta P.M. că și considera misiunea în România încheiată din moment ce guvernul regal român nu mai recunoștea M.M.G. și cerrea evacuarea tuturor trupelor germane de pe teritoriul țării în 72 de ore și-l ruga, în consecință, a-i permite Atașatului Militar al Reichului, care ca diplomat rămânea în România și ca fost comandant al forțelor aeriene și anti-aeriene germane din România, potrivit convenției germano-române încheiate cu guvernul Antonescu, era singurul competent pentru a preda colonelului X de la Ploiești acea comandă și totodată ordinul de a demonta toate tunurile anti-aeriene și instalațiile aferente spre a evacua toate efectivele din zona petroliferă în Ardealul de Nord până la acea oră, să iasă din capitală însoțit de acel maior român, ofițer de legătură între M.M.G. și M.St.M., spre a pleca la Ploiești de unde se vor întoarce în trei ceasuri. Busești a protestat pe loc, pe motivul că trecuseră deja 7 ceasuri de la comunicarea făcută de guv. reg. rom. L.G., astfel încât M.M.G. avusese tot timpul să anunțe toate unitățile germane-n țară despre conținutul ei. Tunurile și instalațiile de detectare anti-aeriene din regiunea petroliferă trebuiau prin urmare să fie de mult demontate și pregătite de plecare. Această situație ar trebui să fie la ora aceasta și la unitățile germane din preajma capitalei, dar guv. rom. constata spre regretul său că nu se luaseră pînăcum măsurile exigente iar în această împrejurare socotea mai util și potrivit ca generalul Hansen să rămână în serie comandantului german al forțelor anti-aeriene cu centrul la Ploiești, ordinul de evacuare conform cererii guv.

reg.rom. decât ca Atașatul Militar al Reichului să mai fie ses-
tecat într-o problemă care de 7 ore nu mai era de competența
D-sale. Hansen pledă atunci cu multă diplomatie în favoarea pro-
punerii sale cu argumentul că interesul ambelor părți era totuși
găsirea mijloacelor practice pentru a grăbi pe cât posibil satis-
facerea cererii guv.romin, spre a se evita neînțelegeri și conse-
cunțele regretabile ce ar putea să decurgă din ele. Faptul că
măsurile preparatorii de evacuare erau stăt de întârziate nu se
putea imputa autorităților militare germane, deoarece încă de la
ora la toate comunicațiile lor telefonice fuseseră constant tur-
burate și întrerupte de autoritățile române, astfel încât nu
fusesse posibil M.M.G. să comunice ordine valabile și să explice
diferențelor comandanților de divizii situația înverită din schin-
barea de guvern și a politicii române acum 7 ore în urmă. Pleca-
rea generalului v.Gerstenberg din capitală nu putea avea nici un
rezultat defavorabil măsurilor cerute de România, dar în schimb
avea toate șansele să accelereze aplicarea lor, întrucât nu tre-
buia uitat că nu M.M.G.ci d-lui fusese pîn-acum comandantul ace-
lei unități și nu-și putea depune atribuțiile decât personal și
în condițiile pretinse de regulamentul Wehrmachtului. Aceste argu-
mente, expuse de Hansen în termeni extrem de măsurati, curteni-
tori și pe un ton conciliant și amabil, îl convinseră pe deplin
pe Sănătescu care se declară de acord cu plecarea lui von Ger-
stenberg la Ploiești.-

Dar atunci Buzeghi mă rugă să-i traduc următoarea co-
municare: "Guv. romin dorește să țină șefului fostei M.M.G.din
România un limbaj sincer, deschis și oland: forțele germane sta-
ționate în Ținutul românesc sunt lipsite de comandant și
stat-major și deci în imposibilitatea de a reacționa contra hotă-
ririi României de a se retrage din alianța cu Germania și din
război, în lipsa unui plan general operativ și a unor ordine pre-
cise de aplicare a lui. Orice reacțiune în acest sens ca și ne-
conformarea la cererea guv.rom. de evacuare a României în cele
trei etape de câte 24 de ore stabilite de M.St.M.ar echivala cu
declanșarea războiului româno-german pe care România este dornică
să-l evite cu orice preț.- În consecință, guv.rom.a cerut acum 7
ore l.G. ca guv.german să ordone fostei M.M.G.din R.a dispune
câtre toate unitățile în subordine executarea planului de eva-
cuare de care a luat cunoștință între orele 22 și 23 din 23 august
a.c., ca să constate spre regretul său că această cerere a rămas
pîn-acum fără nici un rezultat și că din contră măsurile luate de

diferitele unități aflătoare în preajma Bucureștilor și-n regiunea petroliferă acuză caracterul unor pregătiri fie defensive fie ofensive dar nici cum doveditoare a intenției de a se retrage înspre granița magiari. În asemenea condițiuni, gov.rom. nu are nici un interes să faciliteze contacte necontrolate de el între M.M.G. și comandanții unităților în subordine avind toate motivele să se teamă că acestea ca și propunerea plecării generalului von Gerstenberg la Ploiești urmăresc acelaș scop al neconformării la cererea sa și propune prin urmare generalului Hansen întocmirea unui ordin scris către comandantul apărării anti-aeriene a regiunii petrolifere în sensul aplicării planului prescris de M.St.M., ordin pe care M.St.M. se face forte să-l trimită în termen de un ceas la Ploiești. Hansen și Gerstenberg au repetat atunci simultan că numai acesta din urmă era întru cât a emite un asemenea ordin, la care Buzel le-a răspuns la țanc că n-avea decît să-l întocmească acesta în locul S.M.M.G., dar Gerstenberg a retorcat că, potrivit regulamentului interior al Wehrmachtului, anumite ordine nu se puteau da decît verbal și personal de comandantul responsabil. Eu mi-am permis să sugerez atunci ca dl. general von G. să telefoneze din biroul meu colonelului în chestiune a veni personal la bariera capitalei de la Băneasa pentru a-l întîlni și primi ordinele respective în prezența unor ofițeri romîni responsabili ai M.St.M. pentru a veghea ca acestea să fie conforme cu dispozițiile lui relative la aplicarea etapei primelor 24 de ore de evacuare. Furios de intervenția mea incomodă, Gerstenberg s-a adresat atunci pe francește către Sănătescu, spunînd: "Mon général, je vous donne ma parole d'honneur d'officier allemand et de gentilhomme que je ne poursuis aucun autre but que le vôtre qui est aussi bien dans l'intérêt de votre pays que du mien: veuillez croire, je vous en prie, que mon départ à Ploiești ne serait qu'à l'avantage des deux parties. Vous êtes du métier et savez ce que cela signifie que de contrôler soi-même l'exécution d'un ordre plutôt que de le laisser aux soins des subalternes! Vous ne ferez que retarder l'évacuation de la région pétrolifère en appelant son commandant à Bucarest!" (D-le general, vă dau cuvîntul meu de onoare de ofițer german și de nobil că nu urmăresc nici un alt scop decît pe al dvs. care este tot atît în interesul țării dvs. ca și în acel al țării mele: vă rog să credeți că plecarea mea la P. n-ar fi decît în avantajul ambelor părți. Sînteți militar de meserie și știți ce-nseamnă ca să controlați personal executarea unui ordin mai degrabă decît să lăsați în grija subalternilor! Nu veți face decît să întîrziati evacuarea re-

giunii petrolifere chemându-l pe comandantul ei la Bl). Văzînd
că Sănătescu era iarăși oft pe aci să achieseze lașterea lui
G., am intervenit rapid spunînd: "D-le general, pe mine nu mă
puteți convinge că armata germană nu mai știe să execute prompt
și întocmai un ordin atît de clar și simplu: demontați, înclîn-
cați și plecați în Ungaria pînă la ora 10 seara; de nu, ne ex-
puneți la războiul cu România pe care Făhrerul îl interzice. Eu
nu cred că e nevoie să stați și controlați cum se degurapează
fiecare tun, căci astfel nici nu veți putea reveni la București
în trei ore!" El mi-a aruncat atunci o privire de ură: "Ich
nehme sehr erstannt zur Kenntniss - von Mocsonyi - dass Sie an
dem Ehrenwort eines deutschen Edelmann's und Offizier zweife-
len; ich habe leider Ihrem Wort dasumal Glauben geschenkt!"
(Pătrîm iau la cunoștință - de M. - că vă-îndoști de cuvîntul
de onoare al unui nobil și ofițer german; din păcate eu am
dat crezare odinioară cuvîntul dvs.!) la care-i ripostai prompt
"Ich habe Ihnen nie mein Wort gegeben und wenn ich es tûte
würden Sie's ebenfalls bezweifeln: Sie wissen genau so gut
wie ich, dass heutzutage die Interessen unserer Staaten dieje-
nigen unserer Privatpersonen überwiegen!" (Nu v-am dat nici
odată cuvîntul meu și dacă ați face-o l-ați pune de asemenea
la îndoială: știți exact așa de bine ca mine că-n ziua de azi
interesele Statelor noastre precumpănesc pe acelea ale persoane-
lor noastre particulare!) Hansen s-a uitat la mine cu-n aer
de simpatie și înțelegere și n-a mai insistat cu nici o vorbă
întru susținerea cererii sale. Dar Sănătescu a tranșat che-
stunea fără a ține socoteală de părerile noastre: "Eu primesc
cuvîntul generalului baron von Gerstenberg: știu că nu puteți
preciza ora la care vă veți întoarce. Vă rog să reveniți cu-n
rezultat pozitiv în cel mai scurt timp căci nu pot amîna cu
nici o oră termenul fixat pentru evacuări!" și s-a ridicat în
semn de încheiere a convorbirii adăugînd: "Vi-l dau pe maior
ca să vă-nlesnească circulația și legătura cu ai noștri". În-
cîntat și radînd, Gerstenberg l-a salutat cu respect pe acest
P.M. militar mai diplomat decît diplomații civili, bătînd din
cîlcie ca un maior instructor de modă veche. Hansen se sculă
cu greu, îmbătrînit, albit, obosit și descurajat de parea mai
mult decît acum un an și ceva cînd îl văzusem ultima oară.
Ca M. al 3. fără nici un asistent disponibil, eu i-am însoțit
pînă la scire. La garderobă, stîrnea între altele cel mai nou

și frumos din impermeabilele mele de vânătoare, un Burberry Waterproof ce-l pregătisem contra prafului pentru drumul spre Dobrița. Maiorul, aflând de misiunea sa de a-l însoți pe gen.v.G. în mașina deschisă cu care venise la palat-un Mercedes-Benz mijlociu - până la Ploiești pe adierea cam răcoroasă a dimineții, mă rugă să-i împrumut acest "trenchcoat" promițând să-l restituie imediat la întoarcere. Firește că n-am existat a i-l împrumuta, ca să nu-l revăd nici pe el nici trenchul nici odată: amindoi vor fi făcuți prizonieri la Ploiești, dar cred că maiorul se va elibera după mai puțin decât o săptămână la capturarea lui von Gerstenberg la Gherghița. Unii ofițeri, care-l cunoșteau mai bine, au pretins că a regretat cea de a doua capturare mai mult decât prima, fiind trup și suflet cîștigat cauzei germane, oarece nu-l împiedica să prefere impermeabilele englezești! La despărțire i-am întins mîna lui Gerstenberg spunînd: "Nichts für Ungut!" la care mi-a răspuns: "Kommt Zeit, kommt Rat: Ihr werdet einmal alle tief bereuen!" iar eu ca să păstrez ultimul cuvînt: "Ich glaube nicht!" (Să nu mi-o lași în nume de rău!-Cu timpul îi vine omului mintea: odată veți regreta cu toții profund!-Eu nu cred!) Era exact ora 5,30 cînd a plecat iar Buzescu i-a spus P.M. amărît: "E timpul să vă obișniți acum ca să nu ne repetați și mîine asemenea figuri: G. a plecat ca să preia comanda asaltului Bucureștilor!" dar Sănătescu i-a răspuns: "E prea tîrziu: pînă diseară nu poate să ne cucerească". Pînă la urmă trebuie să sosească pînă în amiază!" Generalul s-a urcat la etajul II în garsoniera sa iar eu am rămas încă o jumătate de oră cu Buzel, după care, nemai primind decât un singur telefon de la Mihail, pe care l-am informat de plecarea lui von G. și care a reacționat pe loc ca și noi, Buzescu s-a culcat și el rugîndu-mă să-l trezesc numai "în caz de război". La sece minate după aceea, lt.colonelul Ionescu ("Tită") de la M.St.M. mi-a dictat noi date de vedetare că nemții pregăteau atacul capitalei de la Nord, N-W și N-E, în lipsa generalului Mihail care se culcase și el pentru cîteva ceasuri iar pe la 6 și jumătate am fost chemat din nou de căp.Plesniță tot de la M.St.M. ca să-mi comunice că Gerstenberg sosise la P. și ordonase demontarea tunurilor cele mai apropiate de București. La ora 7, Camil a venit să mă schimbe la telefon și eu m-am suit în penetele mele dar nu pentru a dormi ci spre a repeta operațiile din după amiaza precedentă, căci aveam mai mare nevoie de îngrijire decât de somn. Dealtfel, nimic nu odihnește organismul și calmează nervii mai bine decât o prelungă baie fierbinte și abia-mi terminasem abluțiile, răsul și

baia cînd, la ora 8 și 10, cu-a vacarm infernal, trecuți peste
palat la o înălțime de nici trei sute de metri escadrilă după
escadrilă avioane ce nu le puteam zări de la fereastra mea deschi-
să mare spre C.N. dar după sunet nu mi se părea a fi bombardiere
americane, cum sperasem la primul val de zgomot, dar nici Messer-
schmidturi ale căror sunete subțiri și șuierate le cunoșteam bine,
toți bucureștenii ce locuiserăm sau ne plimbaserăm deseori în car-
tierele lacurilor, așa că mă-abrăcai mai rapid și-mi strînsai de
această dată toate lucrurile presimțind că nu era de a bine ci
probabil o recunoaștere demonstrativă, pentru a-i mai și băga pe
bucureșteni în sperieți, a obiectivelor pe Gerstenberg va fi ordo-
nat între timp prin postul Ilse Zwo, ce se găsea camuflat la ora
aceea într-o poiană marginală a pădurii D.C. de la Gherghița, a fi
bombardate în stilul Varșovia, Rotterdam și Beograd, uitînd un
singur lucru ce n-aveam să-l mai regăsim: volumul III al memori-
lor diplomatului Hamilton pe care servitoarea-învățată de R.M.a
strînge lucrurile lăstate în "dezordine" în camere punîndu-le la
locul lor - mi-l suise de pe noptieră pe etajera cărților. Nici nu
isprăvisem cu reambalarea valizei mele pentru toate cînd Buzel,
trecut de vacarmul infernal al ultimului val de avioane care tre-
cuse la și mai mică înălțime peste acoperișul palatului, mă chemă
la telefon ca să-mi spună că se informase la M.St.M. despre semnifi-
ficația acestui survol spre a afla că erau avioane germane de bom-
bardament în piceaj și reperaseră obiectivele și reacțiunea anti-
aeriană noastră desigur în vederea bombardamentului capitalei, așa
că era consult să ne pregătim instalația în adăpostul antiaerian.
Mă urcai la Sănătescu, care mai dormea cu ușa încuiată, geamurile
închise, perdelele trase și niște blocuri de vată ceruite specia-
le antisunet în urechi și l-am informat despre cele comunicate de
M.St.M. invitîndu-l să-și ambaleze toate lucrurile și să le trîntească la
subsol. Dar, cînd spre a-mi dovedi că noi civilii ne alarmam tot-
deauna "la prima băgînă" și că d-lui nu credea că Luftwaffe dispu-
nea acum în România de aeroplane suficiente de care se putea lip-
si pe front pentru a face mare brînză la București, a refuzat să-și
facă de pe acum toate bagajele, căci nici n-avea decît o singură
valiză și-și adusese treptat toată garderoba elegantă la palat
tocmai fiindcă nu-l socotise expus raidurilor anglo-americane și
sănușese nevoie de ea la Carte și nu acasă, așa că nu putea să-
reevacueze acum. L-am propus să-o lase pe curtea noastră să-și
găsească niște cufere sau geamantane regale de prin pod și să-și

stringă toate lucrurile, dar mi-a răspuns: "Ce, vrei s-o dăm acum în cămașă de noapte ca să creadă că vreau să-i pun un număr? Las-o dracului; m-oi descărca eu în cursul zilei!" și-a făcut nici necesare-ul. La plecarea mea din apartamentul lui, am întâlnit făcând curent pe coridoarele etajului acela pe un om de serviciu ultra simpatic cu care de mult schimbaserăm câte o vorbă despre politici, fiindcă era țărăn ardelen mare anti-german și-i înjură pe nemți în gura mare. L-am spus că trebuia să lase astăzi curățenia etajelor și să fie gata în orice clipă a o șterge la adăpost, deoarece ne așteptam la un atac surpriză de al friților, dar el mi-a răspuns că la nevoie s-ar pita sub o scară, căci nu-i plăcea la adăpost unde se-nghesuia prea multă lume, n-avea destul aer iar dacă se prăbușea palatul puteai să mori ca la Carlton, îngropat sau înecat cu spartul țevilor. Bietul om avea să regreta după două ore a nu-mi fi ascultat sfatul. Am coborât în birou prin ascensorul secret găsimdu-i pe băieți în plin breakfast și le-am imitat exemplul, căci nu se putea ști dacă nu s-ar repete figura de aseară, iar apoi l-am pus pe Dobrescu și pe "directorul"-căci aseară îl propusesem M.S. la avansare pentru serviciile multe aduse cauzei-centralei telefoanelor palatului să-i anunțe pe toți funcționarii și impiegatii C.R. că din ordinul meu trebuia azi să se lase de lucrurile și muncile obișnuite, să-și strângă boccesul și hîrtoagele etc. și să fie gata de coborîre la adăpost la prima bombă căzută pe oraș, întrucît ne așteptam a fi ținta principală a unui bombardament german și nu se va da nici prealarmă nici alarmă deoarece s-ar putea ca avioanele să decoleze chiar de pe Băneasa și Pipera, așa că nu mai puteau fi detectate la timp pentru acele semnale. Bănătescu, venit între timp să dejaneze și el cu noi, mi-a reproșat din nou că stîrnesc panica degeaba, căci nici nu se știe dacă nemții au sau într-adevăr intenția să ne atace printr-un asemenea act de agresiune calificată, dar eu nu l-am ascultat ci mi-am coborît valize, puștile și un geamantan cu cele trebuincioase pentru a putea lucra în continuare la adăpost, instalînd în cel micuț, izolât, regal o masă mijlocie, una mică pentru mașina de scris, 6 scaune și două aparate de telefon suplimentare celui existent. Maiorul Dumitrescu plecase și el cu R. la Bobrița, astfel înălț apărarea palatului ajunsese pe mîna unui căpitan iar apoi a unei companii istorice sub comanda tinărului și simpaticului locotenent Mihail, fiul generalului, care ceruse să stea în capitală din

cauza părinților care erau amândoi la București. Cum Sănătescu urma să rămână la palat ca și Bazil până la clarificarea situației ospitalei, generalului îi incumba sarcina comenzii supreme a apărării acestuia în caz de atac asupra lui și imposibilitatea guvernului de a mai părăsi capitala, astfel încât eu nu m-am apucat să iau contactul separat cu căpitanul în chestiune, al cărui nume nu mi-l mai pot aminti, dar i-am sesizat pe Sănătescu și pe tânărul Mihail de problema apărării antiaeriene, sugerând montarea a șase mitraliere grele în locul celor patru mici pe acoperișul palatului, plasate la cele opt colțuri și două la centru, din moment ce nu posedam nici un tun anti-aerian, iar două pe acoperișul tot plat al C.N., socotind că pentru Stuka-urile ar fi un antidot potrivit, dar Sănătescu nu a fost de acord pe motivul că nu se puteau camufla pe acoperiș și ar fi lichidate ușor de bombardiere înainte de asaltul avioanelor de picaaj. Atunci am pus problema retragerii la adăpostul militar, al Batalionului, a posturilor exterioare absolut inutile expuse bombardamentului aerian atâta timp cât nemții n-ar reuși să pătrundă până-n Piața Palatului când eventual nici nu s-ar mai pune problema, în lipsa guvernului, a apărării clădirilor palatului iar efectivele disponibile ale Batalionului Regal ar lupta potrivit planului general al bășii pentru păstrarea Bucureștilor, dar nici această sugestie n-a fost socotită valabilă pe argumentul că degarnisirea clădirii de posturile aparente ar constitui o primă la agresiunea nemților asupra centrului capitalei. Rezultatul va fi însă pierderea cu totul gratuită a câțiva ostași morți sau f. grav răniți. Discuția a fost oprită de două incidente amuzante înainte de sosirea d-lor Maniu și Brătianu. Dat fiind că Leucația nu ne putuse garanta că Hudiță va fi în măsură să preia în curând M. Agr. și Dom. deoarece nu se afla în București ci pe Valea Prahovei fugit de bombardamente și fiind un "prudent și trei oferturi", era susceptibil să nici nu încerce a veni în capitală până la clarificarea situației ei, eu îl propusesem pe Negel care trebuia să se-ntoară-n cursul serii de 23 de la Segarcea și ar veni sigur la palat chiar nechemat special când ar afla prin comunicat că a fost numit Min. a și D., dar Mike se opusese mai întâi de teamă de a-l pierde pentru D.C., ceea ce eu nu consideram deloc o boala ci din contră ocazia de a-l înlocui cu-n element mai tânăr și mai competent iar între timp Iorgu putea gira A.D.C. fără nici un

inconvenient pentru mersul treburilor ei. Sănătescu, care nu credea în durabilitatea guvernului său fiindcă dorea, cum și declarase din capul locului, să se retragă imediat ce acțiunea va fi reușit total, spusese M.S. că ideea mea era bună deoarece era vorba doar de preluarea rapidă a Ministerului și păstrarea lui ca un provizoriat, astfel încât nu exista nici o nevoie să demisioneze de la D.C. ci putea cumula pentru câteva săptămâni ambele funcțiuni sau poate chiar numai pînă la sosirea lui Hadîră căruia i-ar ceda departamentul la normalizarea situației și putința guvernului de a lucra efectiv în gospodărirea Statului. Astfel, "conul Dede" fusese publicat la Agricultură cu menținerea funcției sale de la palat în comunicatele de radio, dar făcuse pe mortul la sosirea sa tirăie în București - ca dealtfel și Vasile Vasilin și Iorgu Ghica care nu dăduseră de loc pe la palat în cursul nopții, așteptînd să vadă mai întîi cum se va solda preluarea puterii și lupta - și sosi acum îmbujorat, emoționat și mai ales îngrijorat a ști dacă mai era sau ba la palat într-un post la care ținea enorm fiindcă era permanent și deci mai sigur decît unul ministerial trecător și totodată periculos dat fiind că comporta și răspunderea politică. L-am liniștit pe loc cu privire la această temere dar nu l-am putut calma relativ la durerea sa mare de a trebui să stea cu guvernul în București asediați în loc a-o poartă gîrge acolo unde se aflau MMIL, căci primul lucru ce a vrut să-l știe a fost unde se aflau acestea. L-am spus unde și cum plecașeră acolo, ca mare secret ce nu aveau nevoie să-l știe nici măcar toți membrii guvernului spre a se evita vre-o indiscreție ce ar putea da naștere la încercări teutonice de a-l răpi la Scortzeni pe R. și primul guvern regal constituțional român, fiindcă se temea de situația militară proastă a capitalei și apoi de greutățile la acel departament ce va fi etajat primul de comuniști pe chestia unei noi reforme agrare, dar eu i-am dovedit că numai ca ministru în guvern ar fi evadat cu avionul în străinătate în caz de însoțire al loviturii, căci ca A.D.C. n-avea ce căuta acolo neavînd nici în minecă nici în elin cu pregătirea și efectuarea ei, așa că avusesem grija - după cum îl minteam - să-l propun la Agricultură fără pierderea postului de la C.R. doar ca să-l pot salva și pe d-lui cu avionul în acel caz extrem. Conul Dede pîrînd adînc mișcat de grija ce avusesem pentru el mi-a mulțumit cu entuziasm risul generalului sarcastic care nu a putut abține să-i spună: "A vrut să scape de d-ta la palat, dar eu ți-am salvat pensia!" și al blăstărilor

care i-am spus: "Inseamnă acum tu poți fugi deja în străinătate ci trebuie să stai cu guvernul la sediul lui: noblesse oblige -a-a- veți ce face!" Dar poltronul a venit cu argumentul că, din moment ce îndeplinea ambele funcții, putea f. bine să plece la Dobrița cu atât mai mult cu cât avea o sumedenie de chestiuni de discutat cu Vodă despre D.C. Eu i-am tăiat însă piuitul răspunzându-i cu brutalitate: "Coane Dede, uite cum stă chestia! Deși în hărâmlăia de aseară am uitat să-i cer M.S. apostila pe decretulele numirii mele ca M.al C. păstrînd și înalta demnitate de M.V.al R, a lui Mircea Ionițin ca S.P.al M.S. și a lui Bălcianu ca Director al Cancellariei Mareșalului C.R., aceste numiri sunt valabile pe data de ieri orele 22, așa că, chiar dacă P.M., mai tolerant ca mine, îți permite să pleci de pe acum la Dobrița, în loc să pleci de la Ata, care mai aforșie acum aici la palat în așteptarea sosirii d-tale, Ministerul Agriculturii și mașina ei, eu îți interzic să pleci la Dobrița unde n-ai ce căuta pentru moment, pe motivul f. valabil că poți fi urmărit de Gestapou care n-a plecat din România și să desconscrii astfel secretul reședinței regale actuale. Dacă eu am hotărât să stau cu guvernul, apoi d-ta care faci parte din el ai obligația morală să faci actul preluării și de prezență-n capitală cît va sta guvernul în interiorul ei!" În clipa aceea s-a anunțat Ata și a fost lăsat să intre peste noi. Dormise și mîncase bine și vroia acum să plece cu mașina Ministerului la o fermă din apropierea capitalei. Alt val de risete și de vorbe zemoase, Sănătescu spunînd: "Parcă veniseși ieri ca să te arestăm?" Eu ți-a spus Vodă că trebuia să-i predai lui Hădiță Ministerul, căci neștiind care din cei doi agricultori eroi va sosi primul în București a fost semnat și decretul pentru d-lui? Uite că a sosit Regel, așa că ai acum cui să i-l predai, dar dacă vrei să te sustragi acestei datorii, să ții că te arestez chiar acum!" Vorbise atît de serios încît Ata se făcu cam palid și bîlbîi că era gata să plece cu Regel pe loc la Minister, dar îl rugă să-i lase apoi mașina ca să iese din București. Atunci eu i-am spus: "Nu ții dacă un fost demnitar, al Statului condus de M.A. va fi lăsat să treacă bariera, căci Bucureștiul e asediat de nemți și lupta poate porni în orice clipă, dar chiar dacă P.M. îți va da drumul, eu nu-i dau drumul mașinii D.C. căci Vodă n-a făcut responsabil de scutirea mașinilor S.R. în timpul bombardamentului, așa că Regel nu se va putea lipsi de mașina ministerului său pentru treburile personale ale predecesorului său. Ai bani destui ca să-ți iei un taxi iar dacă nu găsești, ia-o pe jos la

fermă ca să-ți mai scadă burta cîci cînd te-or vedea bolșevicii o să te-spuște numai din cauza ei! Plecați acum eroilor la predare-preluare, că de nu vă grăbiți veți fi siliți a face operația în timpul bombardamentului ce ne pîndeste în orice clipă!" Sănătescu spuse atunci: "Nu mai cobi știu; vezi că nu vine!?" dar eu i-am replicat: "Agi vrea să ai dreptate în loc să regreti amarnic că i-ai dat drumul generalului von Gerstenberg, specialistului asemenea operațiuni, dar tare mă tem că raidul ăla de la ora 8 n-a fost făcut de florile mărilor!" Eroii plecară-n mașina D.C. pe care Dede urma s-o trimită imediat în Budigheana (unde se afla A.D.C.) ca să nu fie chiar toate S.R-urile în acelaș loc pentru cazul improbabil dar totuși posibil cînd bombele aeriene germane ar reuși să pătrundă cinci planșuri de beton armat, groase cum erau la palat, ajungînd pînă-n subsolul garajului regal, iar Negel să revină-n taxi în caz de bombardament fiindcă adăpostul palatului era socotit cel mai sigur în țară și urma să fie sediul guvernului în caz de nevoie. Abia eșiseră pe scara Administrației cînd Leucăția îi aduse-n mașina sa pe dl. președinte și dl. C.I.C. Brătianu, împreună, urmați de aproape de Titel venit pe jos după ei ca să le înmîneze decretule pe care i le dăduseră aseară pentru d-lor, deoarece intenționase atunci să plece la Snagov, așa că luase și pe acel al lui Maniu de la Leucăția. Se-nțelege astfel mai lesne cum de am ajuns să le spun și d-lor cîteva adevăruri nu prea reverențioase, cîci mă aflam încă sub efectul atmosferei de iluzitate ce se-njghebase, ca reacțiune față de enervările zilei și nopții precedente și a nesomnului de la începutul săptămîinii, în ce mă privea pe mine în special, dar în parte și pe colegii mei, cînd îi cam aranjaseră pe cei doi burtoși agricultori poltroni. Buzel a fost însă cam șocat de cuvintele mele, făcîndu-mi semne disperate să tac și redublînd de amabilități față de cei doi "babalici" fărî de portofolii" și-n special cu Juarez, vorbindu-se atunci încă vre-un sfert de oră cu ei despre evenimentele din ajun și mai ales cele mai recente militare pînă la sfîșierea Gerstenberg pe care acum Sănătescu, conștient de gafa ce făcuse, încerca s-o minimalizase dar în sader cîci chiar în momentul acela Mihail, iar breaz și la datorie, îi telefona tocmai știrile doveditoare că Buzel și cu mine avuseserăm dreptate: Gerstenberg ordonase demontarea tuturor Cerlikon-urilor dispensabile pentru apărarea anti-aeriană a rafinelor și depozitelor de carburanți, începînd cu acele mai apropiate

te de posesana Ploiești - București, montarea lor pe camioane și formarea unor coloane care păreau să fie menite a forța intrarea în centrul capitalei pe drumul cel mai scurt, de la Bineasa pe Bulevardul Kiseleff și Călea Victoriei drept la palat, croindu-și drumul cu-a tir rezant ca la tancuri în trupele ce li s-ar înpotrivi; aveau desigur să-ncearcă figura și pe porțiunea șoselei dinspre Mogosoaia și pe Bulevardul Jiașu dacă reușeau să treacă de postul de Radionisiane de unde porneau pozițiile noastre: prima coloană ajunseser deja la Șifita nestingherită de noi, intrucît n-aveam în drum cu ce s-o opriam. În consecință, comuse sosirea diviziei de tancuri de la Virgoviște de sub comanda generalului Bozin. Acesta făcea mofturi, nevrind să-nțeleagă urgența, așa că Iosif Teodorescu plecase personal acolo pentru a organiza plecarea tuturor unităților din acea regiune în grabă spre București. Dacă mai intervenea în luptă și aviația, situația regimentului de Gardă Calare ar fi f.grea. Lipsa de care și de artilerie de câmp se făcea mult resimțită în dispozitivul nostru de apărare a accesului nordic al capitalei. Cărușen telefonistului debranșarea convorbirii pe aparatul meu la care ascultam cu Buzel, așa că Băntescu nu ne-a putut bagateliza gravitatea situației izvorite din imprudența sa. Din veseli ce fusese răd la sosirea tricolui de giranți al guvernului, am ajuns repid, nu triști, nici chiar abătută, dar f. îngrijorați: riscom să pierdem Bucureștii dacă lovitură lui Gerstenberg reușea. Și nici nu ajunseserăm să analizăm mai pendelete măsurile ce s-ar impune pentru a remedia la ea, cînd se auzi zgomotul asurzitor al unui val de avioane numeroase, cu alt sunet și notoarelor decât al celor de dimineață, mai adînc și bogat dar neregulat ca și cum le-ar șchiopăta cilindrii prost reglați sau ar avea rubeuri permanente, bondăritul lor f. distinct deosebit de zănetul bărbănelor yankce abia auzibil de la marea înălțime la care acelea zburau de obicei pe cînd acestea păreau să vină către noi de la Nord la joasă altitudine, făcîndu-l pe Buzel, total lipsit de ureche muzicală, să excelese cu entuziasm: "D-lor, americani; merg spre Bineasa: o fi reușit de Chastelain să-i debar-nim a veni ani!" Dar generalul: "Fugi diplomatele, astee-s Hain-kela la plafon de via de metrii, le țiiu cu bînitul: jos toată lumea, fuga mare, pe aici!" Cu-a minț înainte se anunțase mîgîna d-lui C.I.C. Brătianu și dintr-o feroce inspirație, d-lui

și Titel plecaseră însoțiți pînă la porțișă de Camil care revenea acum în fugă. Ii spusei: "Haide, du-l pe Pichi cît mai iute la adăpostul regal, drept înainte pe sala mare către primul ascensor!" și sunînd de două ori pentru cei doi lachei ai ușii mele, le dădui geamantanele grele ale Externelor spunînd: "Inați cît puteți la adăpostul regal și nu mai reveniți; restul aduc eu; trimiteți-mi pe băieții de la portală să-mi dea o mîină de ajutor!" Apoi îl chemai pe firul interior pe Porter, care dormise tot la noi pînă la 8 și-și ceruse breakfastul sus în studio unde continua să caute a vorbi cu Bari sau Foggia după convenția stabilită cu Chart, ordonîndu-i: "Take your set and booklet and get down into the basement! Where the hell is Metaxianu?" (I-ați aparatul și codul și coborâți-n subsol! Unde dracu e Metaxianu?) apoi către Leucția: "Lasă dracului mașina, și-o trimiț la garajul regal cu-n sofer, dă-mi cheia și du-l acum pe dl. președinte rapid la adăpost". Dar Manin făcea pe viteazul vrînd să stea cu noi aici, așa că Sănătescu i-a strigat: "Lasă acum vagonica opoziție, eu sînt Președintele, ai ajuns subalternul meu, așa că-ți ordon să cobori imediat cu Buzeghi, vi urmărim și noi într-o clipă!" Buzel îl luă pe Juan de braț și-l scoase din birou umblînd ca babele, iar încăpățînatul bănățean de Leucția, care ținea pe seama mei mult la Buickul său decît la viață, nu-mi dădu cheia, ci eși ca s-o șteargă cu mașina, nu la garajul regal cum crezui, ci acasă la garajul său ce-l socotea pe dreptate mai puțin vizat astăzi decît incintele palatului. Sosesc acum lacheii de la poartă, cărora le dau valizele personale ale lui Pichi, Buzel și Camil plus o mesagerie și un taburet pentru Porter de dus fuga la adăpostul regal, spunîndu-le și lor să nu se mai suie la etaj, cînd se aud primele bombe căzînd în apropiere peroc pe aripa teatrului iar apoi alte cîteva pe acoperișul colțului stîng al curții văzute dinspre piață și una în carte chiar în dreptul ferestrelor dintre portalul și ospățul sălii mari ce trebuie s-o traversăm ca să ajungem la ascensorul și scara generale cele mai apropiate pentru a coborî la cel de al doilea subsol ce nu era accesibil din primul de sub noi. În așa clipă sună exteriorul și Sănătescu răspunde ieratic lui Mihail în timp ce mai strîng poșta, ziarele, buletinele și hîrtioarele în răs-tanță de ieri de pe biroul meu și al lui Bivolag în geanta mea și scot mașina mea de scris portativă din birou, ca să le iau cu mine jos pentru orice eventualitate. Terminînd conversația cu cuvîntele: "Lasă că-i mai bine așa; tot nu se putea evita mistoialul cu ei

și cel puțin l-au pornit cu-n act de agresiune patent și-adiescu-
tabil ce ne scutește pe noi să-i mai menajăm!" Sănătescu pornește
cu mine pe sală răspunzându-mi la întrebarea ce vroia Mihail,
cui ne comunică cele aflate pînă-acum despre situația aeriană: 5 ca-
cadrele de oțet 30 de Heinkel încercate cu bombe mijlocii de 200
kgr. sosesc de la Zimnicea și Ianca, dar nu crede că ^{vor} putea să repe-
te raidul prea des în cursul zilei fiindcă aceleași bombardiere
trebuie să facă față avansului sovietic, drept care socotește
acest bombardament mai mult ca o demonstrație de forță care să ne
impresioneze, dar care nu va avea nici o înfrumusețare asupra spărării
capitalei. Coborînd treptele holului dintre nivelul Mareșaleșului
și cel al C.M., vedem cum sârmannul Pichi abia ajunge la capătul
lui iar Juarez, care se hotărîse a sta la palat fiindcă avea mul-
te de discutat cu Bazești, merge cu acesta încet ca raoul și vor-
bind animat tocmai în dreptul ultimei ferestre cînd cade o nouă
serie de bombe peste palat tot către aripa istorică, una în curte
iarăși către același colț al clădirii spîrînd prin presiunea ex-
ploziei tot gemul ferestrelor celea iar direct, cu schije
împrîștiute pe sală, pe cea în fața căreia se afla. Toți cei din
aripa Administrației pe care-i prevenisem telefonic la 8 și jumă-
tate, în afară de ostașii posturilor interioare, o luăm pe scune
pe scările vecine birourilor lor, cîoi pe sală, în urma lui Ju-
nito și Busel, nu fug acum decît d-șoara Tuduri cu tînrul ei aju-
tor de bibliotecar, student simpatizant legionar - cum pretindea
Bivolăș - moș Codreanu pe care-l concentrasem la Căminarie în
locul acestuia și personalul aflător atunci în partea Mareșaleșu-
lui, dar Sănătescu refuză să-și accelereze pasul decretînd: "De
ce ți-e frică tot nu scapi!" și pîsește dinadins mai încet decît
de obicei, desigur spre a le dovedi ^{soldaților} că dinșul nu se fîrge de
bombe ci se duce doar să-i arîte c-lui Maniu pe unde s-o spore ca
să coboare mai repede. Așa dar, n-am ajuns pînă la casa soției
și a ascensorului ce-l foloseam cel mai mult pentru a ne urca la
apartamentele noastre cînd un pachet de bombe cade drept asupra
acestora pătrunzînd înăi - cum aveam să constatăm la prima pauză
mai prelungă - numai pînă la etajul III, făcînd un șopot terri-
bil din cauza sonorității acusticei clădirii, toată din beton și
piatră masivă, care vibrează acurător fără să se cutremure înăi
deloc. Ajunși la adăpostul nr.1, mijlociu, din care dai în cel
micș regat ce nu se deosebește de el decît prin faptul că este

despărțit de el printr-un perete gros din zidăria temeliei clădirii, pentru mai mare intimitate a familiei domnitoare, cu o ușă metalică ce sună ca timpanul tobei fanfarelor la fiecare nouă explozie de la etaje, enervând lumea inutil așa că o lăsam deschisă, îl găsim deja pe jumătate plin de străini în număr copleșitor față de personalul nostru, cetățeni "verificați" de prin cartier - cum îmi explică Marcel Dobrescu - cărora nu li se refuzase nici azi accesul la adăpostul palatului în care veneau regulat la fiecare prealarmă de oînd cu raidurile anglo-americane, deoarece n-aveau în blocurile lor adăposturi de încredere sau destul de încălzitoare și-și scoseseși niște carnetele speciale semnate de Sănătescu și vizate de Marcel cu I. Aprobare numai pentru intrarea din curtea Bisericii Kretzulescu la acel adăpost, pe cînd în acel imens, încă netenacuit, al aripei celelalte vecine cu fostul Splendid Parc Hotel (fără de parc nici pom) intra după cum se părea oricine de pe stradă tot cu aprobarea expresă a M.S., intrucît legătura cu restul palatului fusese dinadinsă zidită. De la Berlin în noiembrie 1941, nu mai văzusem adăpost anti-aerian și experiențe actuale ar fi fost cu mult mai fermecătoare decît cealaltă dacă n-ași fi fost în poziția de a trebui să mă-ngrijesc de soarta turmei ce-mi era încredințată, oîci publicul postrit era compus mai mult din muiet printre care se zăresc niște fetișcane și "damene" tare nostime și-abieter duhninde. Acestea păreau însă mai interesate de uniforma ciudată ("battle dress") a frumusețului de locotenent englez decît de noi civilii. Am stat oît să verific funcționarea telefoanelor și aranjarea mai rațională și comodă a micii încăperi ce avea să fie pentru o zi sediul guvernului regal. Dar dl. preșident nu vroia să rămînă aici cu noi lîngă în adăpostul strîmt: zidurile astea groase de beton îl copleșeau; avea impresia că se sufoca din lipsă de aer curat, deși cel condiționat funcționa perfect și fără nici un miros de ceață prăjită și ne primenea destul exhalatiile omenești și chiar prea mult izul plăcut al corpurilor feminine parfumate; zgomotul surd și-nfundat al bombelor ce mai căsăseră de la sosirea noastră de vre-o patru cinci ori, parte chiar asupra noastră și aproape, tot pe clădire, iar altele alături, cum aveam să aflăm acugi, pe C.N., în grădini și-a curtea Batalionului și a garajelor, era perceput aici de la distanță parca mai sinistru decît la suprafața solului. Astfel, după vre-o nouă minute, cînd îl rechemai pe Mihail ca să-l întreb de primele obiective vîzate de Luftwaffe în afara palatului, aflînd că, vrînd să

124

dea în clădirea Telefoanelor, nămerise-n plin Teatrul Național, câteva clădiri de lângă M.St.M., o duzină de vagoane în gările de Nord și Est, dar nici un minister sau obiectiv militar și că acest raid putea fi socotit trecut cu bine, Juarez o șterse în biroul meu egând mai întâi să vorbească în adăpostul comun cu câteva persoane care-l salutaseră iar apoi singur la etaj, în timp ce Sănătescu se urcase la apartament ca să-și facă acum bagajele cu menajera dar, nemi găsiind decât 10% din lucrurile sale intacte, oăi trebuia să fii alpinist ca să te plimbi pe oesee fusese acum un sfert de oră apartamentul lui, nu reuși să umple decât o valiză, iar eu făceam turneu la palatul și al dependințelor pentru a-l găsi pe bietul om de serviciu ardelen, refractar la coborîre-a adăpost, fără brațul stîng, prost bandajat și disperat de atîta sînge cît pierduse, așa că-l rebandajă d-șoara Tuduri științific și-l trimisei cu ea într-un S.R. la spitalul R.M. cu-n bilețel către dr. Gomoia ca să fie prompt supus unei transfuziide sînge, pe cînd Buzel redacta declarația de război către Marele Reich German pe care moș Codreanu avea apoi a-o bată la mașină iar motociclistul s-o înmîneze personal dl. consilier de Legatie Steltzer. Pauza nu a durat înă decît 20 de minute - bombardamentul prin al "agresiunii calificate" începînd la 9,22 fixe - oăi la 10 fără 5 sună deodată alarma, prima și ultima a zilelor de 24-26 august inclusiv, iar după două minute aceleași Heinkelre reveniră la atac cu bombe mai mici, de 100 și chier numai 50 kgr. dar spre centrul de atracție, iarăși la palat, așa că de această dată a trebuit să mă grăbesc ca să ajung de la C.N. (lovită rău de cel mai compact buchet de bombe grele căzute-n hol, pe buduarul R.M. spîrgînd plafonul sufrageriei, tot perețele între aceasta și salonul iar una fără efect asupra safeului timbrelor, dar care a fost deviată pe zidul dintre baia și biroul M.S. făcîndu-le ambele ferferiță) prin coridorul subteran la scărișoara de acces la adăpost unde găsi cel comun de acum ticăit cu altă multă lume sosită din cartier iar în cel mic noui mușafiri: Aldea cam transpirat fiindcă era gras și fugise, generalul Potopescu cu soția care ținea un "Kerry Terrier" f. drăguț în brațe ca să nu-i jense pe d-aii minisrrii, pe conul Dede mai alb decît lea-n ajun și tot atîta de limbat și pe căpitănuul Meșianu vesel și optimist oăi cu-n tupa admirabil plecase de la aerodrom la niște cunoscuți de ai lui în oraș, petrecuse cu ei pînă la breakfast, nu dormise deloc dar se-abăiașe și să răsese acolo și apoi fusese așa în uniformă britanică, sub nasul frișilor din oraș, de la un comandament la

altul după vești și inspectase de asemeni pozițiile noastre cele mai înainte de la Bineasa și Pipera iar acum venea de la M.St.M. cu știri mai ample despre mișcările navelor aeronautice și terestre. Sănătescu îl întrerupse ca să-l întrebe dacă nu-l văzuse sus pe d-nii Maniu și Buzzești și primind un răspuns negativ, cu o abughii sus ca să-i găsească pe scara ascensorului, ce nu mai funcționa, așezându-se fiindcă genunchiul drept al bietului moșneag egise "din cutiașă" și Buzel i-l pusese la loc și-l lega acum cu două batiste înmodate. În loc să stea la adăpost sau cel puțin într-un loc mai ferit, sub una din scările masive de beton înbrăcate cu marmură sau pe canapeaua din nișa alcovului biroului meu unde numai o bombă ce ar atinge tocmai colțul aripii Mareșalului putea să-i facă felul, d-lui se plimbăse prin palat pentru a inspecta pagubele de la parter și fusese aruncat la 4 m. și trântit peste cap de suflul unei bombe căzute tocmai când coboram la adăpost iar Buzel auzind alarma plecase în căutarea șefului partinic, pe coridorul de marmură trandafirie de Rușchița prin care se ajunge din sala mare spre partea centrală a palatului, aproape de primul meu birou de S.P. Buzel și cu mine l-am lăsat pe sus ca să coborâm scara, dar ajunși la subsol n-am eșit de sub ea căci un mare buchet de bombe căzu în clipa aceea între acea scară și cealaltă a subsolului doi spre adăpost, natural nu pînă la nivelul nostru, înăla la cel de la etajul II, umplînd și casa scării și pe noi de moloz. Bietul Juanito arăta cum plouă acum cu o contuzie la temple stîngă și una ce nu se vedea dar o resimțea el mai dureros la brațul stîng și spuse: "Apoi dacă i-ai dat drumu lui Gerstenberg, mersi a-o pășim așa; mai bine rămînem la Snagov cum a spus dl. Moosonyi!" dar Buzzești îi răspunse: "Acolo vă prindem nenții; bine ați făcut că ați venit, dar trebuie să stați cu noi la adăpost căci vedeți că el urmăresc cămăpirea M.R. și a guvernului în palat!" Dar d-lui ne anunță că dorea să fie dus de Leucăția la BHR de unde putea rămînea cu noi în legătură telefonică, deoarece acolo adăpostul era tot așa de solid ca lista regal și pe deasupra mult mai mare. L-am spus că Leucăția nu răspundea scosă nici la minister și trebuia deci să fie și el într-un adăpost careare mai puțin vizat decât al nostru, dar că-i vom da un S.R. pentru a pleca la B.R. la primul nou răgaz. - Buzel observă că anti-aeriana noastră nu părea să tragă deloc în nenți și se-afreba de ce nu intervenea vîntoarea noastră pentru a-i devia depe obiectivele țintite, dar vorbele lui fărî acoperite de un nou pachet de bombe pară mai numeroase dar mai mici căzute chiar deasupra apartamentului meu și

virful scării sub care stăteau la subsolul I. Brăneanu, care fusese trimis de Brăneanu după noi, găsiindu-ne aici când a vrut să ia ascensorul defectat, mă ajută să-l duc pe dl. președinte, mai bine decât Buzel care era total lipsit de forță fizică, la adăpost unde aflăram alte accidente mai grave. Locotenentul Mihail venise să-o cheme pe menajera și alte femei să-l ajute a salva pe un ostaș amputat de un picior printr-o schijă mare. Nu ne putuse telefona căci o bombă atinsese centrala și eram acum fără legături între noi și cu orașul. Nu puteam lăsa pe menajeră să se expună iar eu, "căpitanul vasului", să rămân pitit la adăpost, așa că-l urmaș pe tânărul Mihail cu ardelenca noastră f. curajoasă și d-șoara Tuduri și mai vitează și-n plus de un devotament și o competență prețioasă în stări împrejurări. În post, absolut inutil, la colțul sud-vestic al aripii istorice, bietul Vlăjgan, un băiat de o frumusețe și cu o superbă constituție, devenise olog dacă putea fi salvat, căci părea să fi pierdut deja oțiva litrii de sânge. Fu legat de d-șoara Tuduri cu o câmașă, un prosop și chiar propriul lui centiron și dus de doi camarazi la garaj de unde iar d-șoara T. l-a dus cu acelaș gafer giargiuvian, care se oferise și prima dată să-o ducă tot el, la dr. Gomoiu. Dar cu acest prilej, constatam cu d-șoarele stit de devotate că desființarea de către R.M. a vechiului serviciu medical de la palat totuși fusese o greșală și că acesta trebuia reintrodus cât mai rapid. Regina Găsi-se, după moartea bătrânului dr. Mamulea, pe un asistent de al lui, f. puțin competent și mai puțin sirguinos, la șefia aceluia serviciu, făcând din el o sursă de venituri ilicite cam scandaluoase și-l lichidase înainte de intrarea mea la C.R. Fese ei era că pentru fiecare boală trebuie alt specialist și că sistemul de a avea pe un doctor pentru toate cazurile era nesatisfăcător. Această soluție de a recurge la spitale nu ar fi trebuit să excludă însă nici pe ocazional de a avea pe un medic permanent, tânăr și energic, competent și cinstit, din care se găseau atîția în țară, iar pe deasupra concediasse și pe sanitar fiindcă fusese găsit de convență cu doctorul palatului în mestrănelicurile acestuia, așa că exista farmacia bine aprovizionată cu de toate dar de care ea se ocupa la Sinaia iar menajera în lipsa ei la București și de fapt nici una din ele nu avuă serioase cunoștințe medicale. Avusese pînă acum norocul că nu se călăuse timp de trei ani și jumătate nici un accident, dar erau înaintea bil cu toate instalațiile complexe ale palatului, garajele, atelierule mecanice, de strungărie, tinplărie, lemnărie, etc... și n-avem la

un personal atât de numeros nici un felcer iar Batalionul părea și el prost organizat în această privință, căci Mihail nici nu apăsese la ajutorul de sanitar rămas la București, pe când grosul forțelor sanitare era totuși la Sinaia și felcerul cel mai bun plecat la Dobrița, când luptele urmau să aibă loc la București. Acesta va fi în curând unul din motivele de neînțelegere între Augusta Doamnă și subscrisul, d-nei argumentând că accidentul fusese 23 August care nu se va repeta poate nici într-un secol. Valul cel de al doilea nu se terminase însă numai cu atât pentru noi, ci mai făcuse două victime, tot printre ostași, dar mai puțin grav rănite, așa că acestora li s-a putut da îngrijirea convenită la Batalion, extrăgându-li-se schije superficial pătrunse. Din fericire, nu a durat decât tot aproximativ un sfert de oră, după care, văzând că bombardamentul încetase complet, am profitat repede de răgaz ca să scap de Mania, trimițându-l singur la B.M., apoi să verific situația centrului noastre telefonice, care spre norocul nostru nu era nici ea disperată, căci nu fusese stinsă direct ci numai un punct de ramificație a firelor nițel lovit și reparat rapid de mecanicii noștri electricieni care, grație selecției f. atente a M.B., erau toți niște muci în meșeria lor. - Primul telefon fu dat iarăși la M.St.M. unde Mihail ne spuse că numai o escadrilă de Heinkel mai restat-risase la Băneasa, restul plecând înapoi pe front, așa că aveam șanse să respirăm nițel. Ioviseră însă-n plin stația de semnalizare centrală, astfel încât nu trebuia să așteptăm alarma pentru a cobori la adăpost. Dat fiind că tot nu se putea lucra la birouri în condiții normale astăzi, chiar dacă tot bombardamentul Bucureștilor s-ar fi liniștit doar la atât, eu am dat întregului personal ordinul a nu părăsi adăposturile pînă la nouă dispoziții și bine m-a prins această inspirație căci înainte de 10 și jumătate, cam pe la ora 10,20, când mai circula pe sus, sosi acea escadrilă vădit trimisă-n mod special pentru a continua distrugerea palatului, căci veni deasupra noastră deodată, se echilibră de după un colț al cerului, fără sunetul prealabil al apropierii din depărtări și ne spuseseră să-mi termin strigătul: "Nu mai stați, jos intel" celor care lucraseră la recordarea firelor și dibuirea defectului la ascensor, când căzură bombe pachet, toate pe C.M. și cele dintr-un codex asupra clădirii Batalionului, intrînd pe o fărâșă, cum avea să se constate ulterior. Noi nu amuzăm atunci decât să loviseră palatul ci una din dependințele, dar trebuia să recunoaștem

178

ce mă cuprinsese și pe mine spaima de a o păți ca bietul soldat fără picior, drept care am zbughit-o italianeste la subsol scărind scările cu câte patru trepte, așa că unul din mecanicii care venea și el dar mai încet după mine îmi strigă: "Atenție, să nu vă rapeți singur un picior!" Acest avertisment mă făcu să realizez că trebuia totuși să fiu atent a nu-mi da frica în vileag, astfel încât opri fuga la baza scării și-i așteptai pe toți să treacă înaintea mea către adăpost, în care am stat însă degeaba acum căci nici o bombă n-avea să ne mai pice-n cap din Heinkele. Totuși am mai rămas acolo 5 minute bune după cele 15 ce le socoteam de acum drept durată canonică pentru-un raid frițesc, căci era 11 fără un sfert când, nici publicul străin nici personalul nostru, ci doar "guvernul" și observatorii britanici și români, ce erau ^{eu} în speță, ne-am adunat în biroul meu spre "a face punctul" de fapt însă mai mult pentru a și mai folosi toaleta f. elegantă de lângă birou, dar și ca să fumăm și bem câte un păhărel de Armagnac din rezerva mea "de vinătoare" și a umple cu el o ploscă pe care nu uitasem s-o țin "în evidență" pentru clipele grele ce le așteptasem încă din sâmbăta 19, dar o golisem cu Pichi între timp, ca să le ducem jos și lui și curajoasei d-ne general Potopeanu o gură de reconfortant pentru emoțiile îndurate. Mihail ne chemă el de această dată, la puține minute, după ce vorbisem cu d-lui, ca să ne dea două vești îmbucurătoare: Heinkелеle ultime pleaseră și ele direct spre Ianca iar Hotelul Ambassador (Aro) și comandamentul aerian al lui Gerstenberg au fost ocupate de ai noștri cu f. puțină pîrfială prinzîndu-se acolo un sutar de ștabi militari și civili friți ca din oală cu toate hîrtoagele lor, iar acum începea investirea Școlii de Război care urma să fie lustră cu asalt dacă Hansen nu se preda. Pe chestia asta mai băurăm "o tumbă fiștecare" și începurăm să ne obrăznicim dînd telefoane diferite pe la prietene ca să aflăm ce pățiseră, Bazel porînd ofensiva cu Catherine Stirbey, cînd dintr-un cer senin căzu în capul nostru o pacoste mai mare decît cea precedentă: se auzi subit un altfel de zgomot de avion, necunoscut urechilor noastre, ca o sirenă de Rollé Royce sau compresorul lui Mercedes "Spitzkühler" de curcă, dar cu mult mai puternic, strident și penibil pentru timpane, iar Sînătescu și Potopeanu exclamară într-o doamnă: "Stuka - f.l.m.f.o.!" Pentru prima și ultima oară îl văzui atunci pe Sînătescu accelerîndu-și pasul, dar nu ca Porter care a bătut recordul sutei neomologat fugind pe sală către scara cu pricină iar noi după el în trap întins. Efectul acestor baluri aburtoare a fost de altfel mult mai dezastruos decît picatul bombelor alobomă-

te de la miza de metrii: prima bombă căzu, ținută bine drept peste "Unterstandul" nostru, traversând cu ușurință planșeul gros de beton al acoperișului și explodind în încăperea ticsită de colecția de gravuri frumoase a R. Ferdinand, la etajul IV. Noi avurăm însă impresia că ajunsesem în apartamentul vizitatorilor regali de la etajul III, căci zgomotul exploziei făcu să se cutremure și casa noastră pe care coboram în viteză. Și acum începu teroarea mare, căci nu mai aveam nici un punct de reper cronografic: când credeai că s-a terminat, veneau alte trei avioane și toate ținteau acum un singur punct: adîncirea găurii create de prima aruncare în picaj, astfel că după a treia descărcare tot adăpostul începu să fie zguduit. Cu noi se afla acolo venit de pe stradă în timpul ultimului răgaz spre a vedea și el ce stricăciuni vor fi de reparat și cum rezista construcția sa, Arhitectul italian Stoppa. El, omul de curaj pentru un masaronar, se urcă acum la etajul IV spre a vedea gaura și a calcula cîte asemenea lovituri vor trebui efectuate cu aceeași precizie pentru a atinge plafonul special de beton armat triplu gros acoperind adăpostul în care stăteam. Nici nu ajunse a intra din nou în aceasta cînd o altă bombă - și făcuse drumul cu un etaj mai jos în exact aceeași spărtură. Era de părere că trebuia să călăm din saoi cu nisip pregătiți pentru stingerea bombelor incendiate în camera de la etajul II umplînd-o pe cît s-ar putea pentru a frîna efectul bombelor trîntite în picaj, explicîndu-ne că atunci cînd Carol pusese pe toți experții să studieze rezistența planșelor și forma acoperirii adăpostului, calculele fuseseră făcute pentru bombe de 200 kgr. lansate de la un km. sau maximum doi înălțime dar, neexistînd atunci avionul pentru picaj ce imprimă proiectilului o viteză mult superioară căderii, toate planșurile fuseseră calculate prea slabe și-n plus erau drepte, pe cînd ceea ce ar trebui contra atacurilor ar fi o boltă ascuțită asupra adăpostului și de o grosime și consistență care să-l oblige a devia pe alături distrugînd total în jurul adăpostului dar acesta rămînînd cu acoperișul intact. Apoi nu se gîndise nimeni, nici el, ceea ce și reproșa acum, la efectul acustic al bombelor era imposibil să rezisti "à la longue" zgomotului amplificat de beton. De ar fi fost numai adăpostul de beton iar restul construcției deasupra lui în cărămidă, n-ar vibra tot adăpostul în halul ăsta. Dar așa, avem să petrecem ziua cea mai penibilă pentru nervii noștri din cîte trăiserăm pînă atunci. Generalii, din-

tre cari doi făcuseră ambele războaie mondiale și trecuseră prin multe bombardamente de artilerie grea, precum și sentințele adăpostului, printre care doi viăjgani fuseseră-n războiul ăsta pe frontul răzăritean în stegii de cite șase luni, recunoșteau și ei că situația în care ne găseam era mult mai enervantă, fiindcă proiectilele nu veneau la nimerală ci vizate drept asupra noastră iar șgomotul cauzat de vibrațiile clădirii era de o sută de ori mai puternic decât acel al exploziilor de grăpnele infundate de pământul în care dădeau pe o linie în plin cîmp. Cea mai stoică dintre noi toți avea să fie pînă la sfîrșit d-na Potopeanu, fiică de general și crescută bine la școala tatălui ei, care fusese cum ni se spunea un om excepțional din toate punctele de vedere. Cătelul ei suporta în schimb mai prost efectele fizice și psihice ale loviturilor, plîngînd ca un copil, iar în adăpostul vecin al publicului pestriț în majoritate femeiesc începură de la primele bombe văioărerile.- Bietul Hegel ascăda mai rău decât Killinger în ajun, dar spre onoarea lui totuși n-a scos o vorbă pe cînd Porter - vajnicul parașutist I.S.britanic în uniformă M.S.Impăratului Indiei și Regelui celor trei Regate Unite - a suportat cel mai rău proba grea pentru constituțiile noastre, egînd la scurte intervale la proximal closet și tremurînd ca foaia plopului tremurător. Reacția sa fu aceea de a ne acūsa a nu fi știut măcar să construim un adăpost ca lumea, nîcîieri ne mai făcîndu-se fără straturi izolatorii ale șgomotului. Mețianu își bătea joc de el cu oareșicare răutate cîoi - după cum avea să-mi povestească ulterior cînd ne-am înpricitenit mulțumită vinătorilor în care s-a dovedit a fi un as - se bătuseră cu pumnii la Malmeson cum tot pe aceleași teme ale bancului răsuflat despre superioritatea calităților de vitejie a rasel anglo-saxone asupra celei carpatine și orientale în general, intracît Porter nu suportase nici bombardamentele anglo-americane prea bine și-și vărsase fiera criticîndu-ne de a expune pe prizonierii de război proprii lor aviații în loc să-i ținem undeva într-o regiune ferită la țară și avînd în general o atitudine nedreaptă față de țara ce-l primise cu brațele deschise înainte de război și-n care acum el se oferise a veni în această misiune.- Nici generalul Aldea nu s-a dovedit a fi ales în mod potrivit cariera sa, cîoi rezistența lui nervoasă din ajun îl cam părălase mai. În primul să sugereze mutarea sediului guvernului în altă parte cînd telefonul s-a defectat pentru a doua oară. Morocul tuturor venit sub o formă neașteptată la orele 11,30 cînd firele telefonice rupte ascăva în afară fură reascordate și postul principal militar din echipă

istorică ne anunță sosirea unei delegații germane cu-a drapel alb pentru a trata cu dl. P.M. general Sănătescu. Epirăm atunci din adăpost pentru a ne deplasa în sala de așteptare a M. regalatului: Sănătescu, Aldes, Potopescu, Buzeti și cu mine, rugat de Sănătescu să-l asist ca traducător. Delegația germană era compusă dintr-un colonel, un maior și doi căpitani de St. M. dintre acei asediați la Școala de Război, însoțiți de generalul Rozin, colonelul Marcel Olteanu și doi ofițeri inferiori de ai noștri. În numele fostei AMG și al actualului comandament al forțelor germane din interiorul țării, colonelul cere încetarea ostilităților și dreptul de evacuare a capitalei pentru toți nemții aflați în interiorul ei, o presunție de-a dreptul grotescă din moment ce echivala cu o măsură eminamente avantajosă pentru inamic și fără nici un folos pentru noi. Era firește prezentată sub forma schimbului de prizonieri fiindcă și ei puseseră mina pe o duzină de ofițeri români în jurul Bucureștilor și pretindeau să stăpînescă țara cu excepția capitalei, ceea ce era o minciună sfruntată. Sănătescu vorbea la telefon cu Mihail care-l asigură că nemții nu stăpînesc decât orașul Ploiești și goseaua națională pînă la Otopeni, dar nimic mai mult și că se află într-o situație f. proastă dacă punea mina pe cei peste 150 de ofițeri aflați retrași la Școala de Război. Singurul lucru admisibil ar fi sistarea focului pentru 30 de minute pentru schimbul răniților și al ofițerilor de acelaș grad, cu pentru un, dar nici asta nu se impunea pentru noi și rămînea la aprecierea guvernului pentru cazul în care ar dori să se mute de la palat la B.N.R. în încăperea tesaurului care era pare se total invulnerabil. Rozin, care făcuse școala de război la Potsdam și era în termeni excelenți cu nemții, pledase la început pentru un armistițiu mai îndelungat spunînd lui Sănătescu că noi aveam interesul să cîștigăm timpul necesar pentru ca diviziile de la porturile dunărene să ajungă la București, deoarece el nu garanta că puteam rezista pînă atunci asaltului forțelor germane organizate de Gerstenberg. Sosiseră o parte din tancurile lui de la Virgoviște și ele urmau să suporte șocul asaltului dinapre Otopeni și, după apusele sale, nu puteau rezista fiindcă tancurile lor erau inferioare anti-aerienei montate pe camioane stiv cu viteze de tir cit și calibru, iar Marcel Olteanu pleda în favoarea schimbului de grad pentru grad, ceea ce înăi ar fi ținut mai mult decît o oră și jumătate. Pentru Buzel și mine era clar că, din moment ce nemții avuseseră inițiativa propunerii, orice răgan era desigur în avantajul lor și deci l-am somat literalmente pe Sănătescu să refuze orice

pausă și să nu repete greșeala sa din ajun cu Gerstenberg. Potopescu nu era de părerea noastră, pe când Aldea îl încuraja pe Sănătescu să accepte încă o încetare a ostilităților până la ora 1 ca să ne putem duce la palat la B.M.R. Când am reîntors de la biroul meu în sala unde ne aștepta delegația am auzit cum Roșin și Marcel încercau să-l convingă pe Colonel să accepte armistițiul până la miezul nopții și acesta, părînd de acord, spuse lui Sănătescu că era gata să accepte această "contrapropunere românească", la care eu am sărit cu gura lui în fața lui Sănătescu spunînd neamțului pe nas că nu se poate să se așeze dacă credea că există vre-o propunere românească și că guvernul regal român respingea categoric orice propunere a armatelor unui stat agresor, hitlerist, la care Ruzești a cerut să-i traduc o comunicare prin care amintea termenii declarației noastre de război pe care cei de la M.M.G. nici nu o aflaseră încă fiindcă pierduseră orice contact chiar și radiofonic cu I.G. căreia i se tăiasse curentul electric ca și de altfel Școalei de Război: "România oferă Reichului putința de a-și retrage forțele armate de pe teritoriul ei cu tot armamentul lor în condiții practic realizabile dacă ar fi existat din partea guvernului hitlerist cea mai mică intenție de a-i respecta suveranitatea și dreptul legitim de a încheia armistițiul cu Principalele Puteri Aliate în urma defecțiunii germane de a-și respecta garanția teritorială dată ei la Belvedere în 1940. În loc să-i respecte acest drept, guvernul Reichului a ordonat actul incalificabil de "agresiune hitleristă" de la ora 9,22 prin care fără nici un preaviz Luftwaffe a bombardat un oraș deschis și fără de apărare militară, cauzînd multe victime în rândurile populației civile, pagube grele și adăugînd astfel încă o crimă odioasă la lanțul fără de legi-lor săvîrșite în lume de regimul criminal al național-socialismului german și fascismului italian, drept care Regatul României răspunde agresiunii acceptînd războiul cu P. Axei, alături de Puterile Aliate ale Marii Britanii, Statelor Unite și URSS, va duce războiul neîncetat pînă la capitularea Germaniei fără de condiții. În consecință, generalul Sănătescu, șeful guvernului regal român, respinge fără discuții orice propunere de încetare a ostilităților invitîndu-i pe comandanții Wehrmachtului aflați în România a se preda imediat fără nici o condiție". Sănătescu s-a mai avut ce să adauge după această comunicare, retrăgîndu-se iar, în elipsă în care delegația a eșuat pe porțile Administrației, ofițerul neamț care ținea la soare drapelul alb, l-a agitat către Fundația Carol I și apoi l-a strîns în fața de a se urca în mașină deschisă și-a care venise și după nici un minut am auzit trei strănuturi la

183

joasă altitudine dinspre Ateneul Român aruncându-și bombele asupra aripii istorice, dar fiind întâmpinate de tirul celor șase mitraliere grele de apărare exterioară și-au declanșat bombele prea devreme ridicându-se la verticală spre a evita tirul mitralierelor, așa că toate șase proiectilele au căzut prea scurt, una singură intrând în sala mare în dreptul garsonierei ofițerului de ordonanță iar celelalte căzând două în Piața Palatului iar trei în curtea centrală a acestuia. Intenția vădită a nemților fusese să-l prindă pe Sănătescu egit din adăpost și, cum avea să se stabilească în curând de către Siguranța Palatului, nemții își instalaseră un post de observație pe acoperișul F. Carol I și aveau un spion la palat care le făcea semne de pe acoperișul palatului. La auzul străcărilor ne aflam toți cinci pe sala mare, Potopescu strigându-ne: "Fugiți, e o capcană pentru a ne căsați!" dar socotind că nu mai aveam timp să ajungem sub scara de coborîre, deschisem ușa garsonierei împingându-l pe Buzel înăuntru și înainte de a închide ușa după mine bomba aceea a explodat pe sală și am simțit o înțepătură fierbinte la șoldul stîng. Vestonul și pantalonul fuseseră tăiate ca de brici de o schie de schișă mică, care a intrat în mușchii aproape imperceptibil făcînd o pată de sînge pe chiloți ca de ac al sirinei fără nicio durere la mers, așa că nu i-am atribuit atunci suvenirului a cărei urmă se vede și acum nicio importanță. Am coborît din nou în subsol anunțîndu-l pe Mihail de refuzul nostru de a accepta propunerea nemtească și încurajîndu-l să ordone asaltul Școlii de Război. Acesta nu avea să-nceapă însă decît la cîderea nopții fiindcă, pe de o parte, toate efectivele noastre disponibile trebuiau concentrate întru apărarea accesului capitalei pe șoseaua Ploieștilor iar, pe de altă parte, Mihail dorea să ocupe Școala de Război fără a o distruge prin tirul unor tunuri chiar de mic calibru, socotind-cum a și reușit pînă la urmă - să-i facă pe statumajorității germani să capituleze fără luptă grea. De la 12 și pînă pe la 6 după masă am stat cu toții în adăpost cu scurte intermitențe în care Sănătescu și eu mine, ca și infirmierele noastre voluntare, am mai egit la suprafață, fie pentru pensarea altor răniți de schije, fie pentru inspectarea pagubelor cauzate de continuarea tîntirii aceluiași glori creiate de bombe aruncate în picaj. Proxima victimă fu pe la 1 și ceva unul din bacătarii noștri. Acesta, un gras, jovial, mare anti-german și-nclintat că ne aflam înfine în război cu Hitler, în plus cam bețivan care se pilise nițel de la pornirea bombardamentului, refuzase să rămînă-n adăpostul mare prea tîrziu de lume și fîm aer suficient, întrucît nu era terminat, n-avea instalația aerului

184

condiționat, dar nici ușile încă puse și totuși se-ablăsise azi cu respirația a vre-o mie cinci sute de inși care se aflau în el, și hotărîse deci să gătească numai d-za de mîncare pentru toți asediații, egînd cum avea obiceiul zilnic în curtea din spatele palatului în timp ce-i fierbea ciorba, ca să mai pîlăvrăgească despre evenimente cu sentințele posturilor exterioare, cînd un avion biplan de observație cu o singură bombă de 50 kgr. stîrnită de el o sloboși asupra aceluia post. - Soldații se pitulaseră-n pînțul subsolului, dar buchtarul se retrăsese doar sub canatul ușii de intrare rămase deschisă și o schijă mare îi făcu felul lovindu-l drept în mîruntaie. Astfel pierdurăm pe un înflăcărat adept al cauzei noastre și totodată o ciorbă excelentă ce hotărîse a ne-o distribui la toți în gamele de ale Batalionului care în ziua aceea se bornase a dispune halirea rației individuale de hrană rece, iar cum nu vroiam să expun personalul la vre-un pericol suplimentar dacă ceream servirea unor alimente reci în adăpost, plecai la biroul meu unde într-un sertar aveam o rezervă de ciocolată elvețiană și de război germană pervitinizată ca s-o distribui cel puțin inhabitanților guvernamentali ai adăpostului regal. La întoarcere am fost cîît p-acoi să mă curăț dintr-o bombă prost țintită de Stuka, care în loc să nimerescă vechea gaură dăduse alături, suflul și o parte din schije împrăștiindu-se pe casa scîrii adăpostului, lipindu-mă cam brusc de un zid în roșu dar fără alte rezultate decît un șoc momentan care m-a făcut să stau apoi liniștit două ore în cușca noastră în care sgomotul urăitoarelor explozii devenise într-adevăr desdreptul insuportabil. Fetele drăguțe se urțiseră de lacrimi și Porter nu le mai strîngea deloc, acuit ghemotoc pe taburetul lui cum stătea încercînd sădărnă să intre-n legătură cu geul său care poate că nici nu ajunsese la destinație. Aldea și Negel se așezaseră pe jos în colțurile adăpostului pe valize iar Sînătescu și Potopescu își calman nervii desabătînd probleme de balistică și incapacitatea nouților de a ne face pagube serioase decorece loxau acum cu bombe mici de 50 kgr. și nu păreau să aibă la dispoziție incendiere care ne-ar fi complicat cu mult situația. Urătoarele victime fură doi ostași: unul mitralist din svign și făcut literalmente cîur, marînd pe loc, iar celălalt lovit de o schijă la cap cu efect de asumaș instantaneu. Bieții bieții aveau să fie încă ultimele victime ale bombardamentului palatului din acea zi. Aștea se concentră mai mult asupra C.H. între orele 2 și 4, dîndu-ne un cîreacare răguș care p-a roșit însă să calmane nervii mîieretului, căci tensiunea de a aștepta acum la fiecare clipă o nouă explozie ce nu venea era tot

atît de istovitoare și demoralizantă ca însăși lovitura cînd că-
dea. În acest răgaz, soldații reușiră să așeze două straturi de
sacii cu nisip sub gaură la etajul II, după indicațiile lui Stoppa
cu rezultatul înbucurător că următoarele trei explozii nu se resim-
țiră atît de sec și asurzitor. C.N. era în schimb prelucrată între
timp conștiințos de piloții hani ai Luftwaffe, rămînînd pînă la
urme un săbranic schelet găunos pînă la temelie și existent doar
printr-o parte a zidurilor sale exterioare, căci pereții interio-
ri au ajuns mai mult simbolici, ca foile unei cutii de carton ce
ar fi fost pe jumătate arse și ondulate de căldura flăcărilor. Se
vede că Gerstenberg și Killinger erau convinși fie că R. nu pleca-
se din capitală, fie că M.A. totuși era de convingere cu el și diri-
ja de după zidurile palatului sau ale C.N. operațiile militare ce
le pusese oficial în cîrca prietenului său Sănătescu, căci altfel nu
se explică de ce "boșii" s-au înverșunat să distrugă adăpostul re-
gal, apartamentele locuite de demnitarul Curții și locuința parti-
culară a M.S. în loc să trimită o escadrilă de Heinkel la Peleş
cu cîteva bombe grele și altele incendiere dacă s-ar fi gîndit pur
și simplu a se răsbuna împotriva familiei trădătoare a Hohenzol-
ernilor "von Rumänien". Aceasta fu în orice caz părerea modestă a
simpaticei d-ne general Potopescu care, cu toate invitațiile noas-
tre de a imita pilda grașilor Regel și Aldea, refuză să se așeze
mai mult decît un sfert de oră pe singurul scaun ce ne rămăsese în
adăpostul regal dat fiind că chiar d-ai le oferise dimineața unor
femei bătrîne din adăpostul de alături celelalte cîinci scaune și
nu vroia să le ceară restituirea unuia pentru cea care declarase
atunci că poate sta și 24 de ore în picioare iar, firele telefoni-
ce fiind prea scurte, aceluia ce răspundea la telefoane trebuia să se
așeze la masă cînd vorbea. Finea neapărat să nu ne complice într-o
nimic existența, căci avea o singură pretenție: aceea de a nu fi se-
parată de soțul ei oriunde ne-am deplasa ulterior, lucru ce-i fuses-
se solemn promis de Sănătescu. Ea mai era tînără căci își sărbătore-
rise de curînd nunta de argint și avea părul grizonant, dar era
încă o femeie atrăgătoare fiind extrem de bine conservată, îngrijit-
ă, senină, veselă și simpatică. Înțelegem acum de ce Potopescu
insistase atît de mult prin trecut ca să i se reserve și ei un loc
în avion, căci deși n-aveau copii, din vînză doamnei care avea o să-
nătate subredă, erau un menaj inseparabil care ținea unul la altul
mai presus de orice iar copilul lor oțte o jurnă, ca și în menajul
nostru, astfel că-mi cîștigase repede inima și i-am înlesnit de bună

186

ori sosaterăa acestuia în grădina C.R. pentru "treaba mică" ofi-
de aia mare n-avea nevoie intrucît îl purgase în ajun pe micul ei
irlandez în vederea evenimentelor la care se aşteptase cînd afla-
se de lovitură şi numirea soţului în guvern. Avea şi postă sta mai
mult decît un afert de oră pe scosul telefonului, ofi-
se strica acum din ce în ce mai des nu înţelegea deloc cum şi
de ce, ba pe parcursul palatului deasupra noastră, ba în oraş,
de cînd cu intensificarea vizitelor stukaiste. - Se închipuisem
deja că Luftwaffe reuşise să concentreze mai multe aparate în
preajma capitalei, dar la ultima mea convorbire cu Mihail acesta
ne lămură că nu aveau a ne teme de vizite mai dese şi ample decît
două-trei avioane la cîte zece minute sau un afert de oră, intra-
oît aeroplanele sosite de la Zimnicea şi alte aerodromuri în stăpî-
nirea lor din zona frontului nu erau multe, dar reîncăreau bom-
bele la Pipera şi Bineasa, făcînd în continuuaveta, aceste aéro-
dromuri trebuind prin urmare cucerite de cu sosirea diviziilor aş-
teptate, ofi-
pentru a ne apăra multă vreme dacă acestea nu sosesau. Cu vocea
sa de calmă subîrîc, generalul conchise aproape vesel că nu
era înăi cazul să ne alarmăm, ci doar să ştim că avem o zi mai
greă de trecut, maximum două şi o fireşte, de am fi avut astăzi
aprijinal aerian aerut şi vro-o trei-patru duzini de tancuri
grele, totul ar fi fost în perfectă regulă. Tot cu acest prilej
ne dăduse cam sumar cîteva date interesante asupra situaţiei te-
restre: la Nord, pe goseasa Floieştilor, prima coloană de camio-
ne însestrate cu cîte un tun antiaerian reuşise spre oraş la 10,30
să stingă accesul capitalei în dreptul podului de peste colina
leului superior al Herăstrului, dar dintr-o singură lovitură
bine ţintită un sergent servant al unui tun 45 lovise primul ca-
mion în plin iar din a doua sosesse Oerlikonul din funcţie avaria-
da-l şi omorîndu-l pe servanţii lui, camionul mîinînd locului ast
fel răsturnat înoît astupa trecerea celor din spate iar toate
încercările nemţilor de a-l trage de acolo la o parte spre a putea
însinta fuseseră mădărnice de tirul admirabil al celui sergent
cu rezultatul că si noştri trecură la contrabas şi respinseră
coloana pînă la pîduricea de la Bineasa; exact aceeaşi figură o pî-
ţise pe la amiază un tren cuasi blindat improvizat de nemţi pe
linia Constanţei şi care încercase să pătrundă înspre gara Măg-
şoia pe viaductul liniei de la Bineasa; din cîteva proiectile de
45 primul vagon conţinînd un tun Bofors şi patru mitraliere grele
a fost deraliat şi apoi călăpît în eşa mîsură înoît blocu linia

iar apoi, cînd nemții au încercat să-l decroșeze spre a-și retra-
ge garnitura, locomotiva a fost lovită-n plin, apoi deralistă și
ea, așa că acum toată garnitura stăcea abandonată de friți la in-
trarea pe pod; în general, inamicul se dovedea lipsit de spirit
combativ, de entuziasm și mai ales de conducere competentă, ne-
știind să exploateze în cursul dimineții superioritatea sa netă în
armament și mijloace de transport față de noi; în loc să atace
cu toate forțele sale dinspre Nord unde eram mai vulnerabili, se
pregăteau acum de încercuirea întregii capitale pentru care totuși
nu aveau efective suficiente ca să poată opera în decursul viitoa-
relor 48 de ore mai mult decît izolarea dar nu asaltul ei concen-
tric, conchizînd că-ndată ce vom dispune de trupe din afară, lupte
ele se vor solda în avantajul nostru dacă nu cumva inamicul aş-
tepta sosirea unei unități de blindate grele ar putea schimba
radical premisele actuale; dar dinspre Brașov nu era posibil să-i
parvină ajutoare de acest fel intrucît Vasiliu - Răscanu stăpînea
complet Valea Prahovei și se apucase deja să-i atace pe nemți în
apropierea Ploieștilor, în concluzie, ne puteam însă aștepta a fi
total încercuiți în cursul nopții, drept care Mihail socotea mai
prudent ca guvernul să părăsească Bucureștii la căderea nopții,
d-șă urmînd a ne indica pe ce rută și unde ar fi cel mai indicat
să ne oprim în preajma lor pînă la degajarea orașului de către
primele efective sosite din provincie. Vorbînd cu Sănătescu în
această parte a expunerii sale, Mihail își exprimase și el nedume-
rirea și nemulțumirea privitoare la pasivitatea totală a armii
noastre aeriene care ar fi putut și mai putea f.bine să intercep-
tase puținele stuka-uri și Messerschmidte aflătoare la Băneasa și
Pipera ca să le mai potolească arderea destructivă asupra capi-
talei care creia panică și îngreuna mult comunicațiile terestre
și chiar telefonice prin vegnicile tăieri de fire comunicante în-
tre diferitele comandamente; cît despre pasivitatea anti-aerienei
noastre, era justificată de faptul că fusese demontată pentru
lupta terestră unde era mult mai necesară, căci și așa pîndirea
unor avioane rusești de calibrul Stukurilor și vînătorii germane
zburînd la joasă altitudine asupra orașului era o treabă nerenta-
bilă și f. îngreună. Cître ora 4 și un sfert, atacul asupra adăpu-
tului nostru se intensifică deodată simțitor prin faptul că acum
cîte un aparat venea la puține minute interval să arunce cîte
două bombe în gaura ce se îndinca din ce în ce asupra noastră. In

5 fără un sfert s-a prăbușit și plafonul de la etajul I, cu saccu total, producând o detunătură și un cutremur general al clădirii ce ne făcură să credem că se prăbușise scara ultramasivă ce cotește deasupra adăpostului regal. Natural că această avalanșă a creiat o clipă de groază și panică în adăpostul vecin cu țipete stridente muieresti și o mișcare haotică spre ușa străină de ărire. - Sănătescu, care dintre cei trei generali era indubitabil cel mai călit și coios, văzînd că și eu pălisesem de emoție, îmi spuse: "Baroane, ia date și vorbește-le duduilor de alături că tot zgomotul ăsta nu înseamnă nimic, ba dimpotrivă stăm mai bine acum ca înainte, căci toată zidăria aia va amortiza efectul și zgomotul exploziilor viitoare: planșeele de la parter și primul subsol sînt de două ori și de trei ori mai groase decît de la etaje, așa că de acum încolo bombela nu mai vor avea nici un efect!" Eu pres eram convins de argument pe care Stoppa nu-l confirmă și trebuie să mărturisesc că nici eu nu mă simțeam prea fix și-nerezător în soliditatea scoprișului adăpostului nostru, dar nu puteam să mă fac de baftă, așa că plecai la un turneu electoral de stil vechi spanînd celor mai alarmați cam ceeace inventase sarcasticul generalisim ca normativ propagandistic. Primii însă din mai multe guri devenite răutăcioase răspunsul că era ușor să vorbească cînd stăteam în adăpostul regal care era singurul absolut sigur, pe cînd cel de alături era cu mult mai slab acoperit. Atunci l-am chemat pe Stoppa explicînd că d-lui era arhitectul palatului care construise aceste adăposturi și le putea lămurii cu mai multă competență tehnică decît mine cum că ambele adăposturi aveau exact aceeași acoperire și tărie de rezistență și nu erau decît separate de un perete pentru ca să poată sta singure și vorbi cu guvernul secrete de Stat ce nu se puteau auzi de toată lumea și adăugînd că-mi cedam locul din adăpostul mic acelei persoane care nu ar vrea să mă creadă. Stoppa veni și ținu o mică alocuție în acelaș sens oferindu-și și el locul unei doamne f.drăguțe și tare nervoase, așa că de acum începu mîțaraia discuțiilor cu muieretul străgător al cartierului: C.R. ceeace ne mai distră nițel de la perspectiva prăbușirii plafonului, dar în curînd zguduirile ne împiedicară să mai converșăm la fiecare 3-4 minute cite o bombă aruncată exact în acelaș loc făcea să se salte absolut tot adăpostul: "Iată de ce toată linia Maginot nu făcea cinci parale!" fu concluzia laconică a P.M. "trebuia ca deamii ingineri - arhitecți să fi inventat o materie altă decît betonul pentru fortificații, căci vibrațiile distrug planșeele mai mult decît apăsarea creiată de ei

189

să-i explozia!" și Stoppa conveni că o materie plastică de natura lemnului presat sau al cauciucului întărit ar fi mai adecvată decât piatra și betonul. Tot restul palatului nu mai era bombardat deloc și avea la subsolul II multe locuri unde am fi putut să ne retragem și unde exista de asemenea legătura telefonică: în pivnița de sub aripa istorică și grădina, la piscina de înot de sub C.M., în pasajul subteran dintre palat și C.N.sau, cel mai bine, la unina de apă, căci Carol ținuse să aibă apă sa proprie și găsise pământul la mare adâncime drept care apa de la palat era înghețată și mult mai moale decât cea din oraș și am fi putut să evacuașăm treptat pe cei de alături la piscină, care era mult mai încăpătoare decât adăpostul mijlociu, dar Aldes era de părere că nemții aveau în palat pe un agent gestapoist sau S.S.I-ist care-i informa prin F.F.de locul unde ne aflam, așa că nu ar avea nici un rost să expunem toată clădirea unei mari distrugerii mutându-ne dintr-un loc în altul, iar pe oaspeții noștri din cartier nu aveam dreptul să-i supunem riscului a fi accidentați dacă, cum opina Stoppa, câteva bombe făceau să se prăbușească blafonul mult mai slab și vibrator al piscinei sau al teatrului. Câtă vreme a putut fi reparat din ce în ce mai greu telefonul, întrucât firele trebuiau reacordate deasupra adăpostului tot dintr-o greșală a proiectanților acestuia, ceea ce acum devenise o treabă atât de arduoasă cât era și primejdioasă pentru viața electricienilor palatului, hotărâserăm să rezistăm până la căderea nopții când și așa va trebui fie să părăsim capitala fie să ne mutăm din acest adăpost pe gest mulțumită-ntinericului la B.N.sau într-o casă particulară conspirativă dintr-un cartier mai puțin expus atât observației Gestapoului cât și asaltului capitalei dacă nemții primeau întăriri și porneau la atac. Un adăpost excelent dar cam expus din punctul de vedere strategic era aceluși al Legației Sovietice în care și instalase Marcel Oltesanu postul de comandă a Regimentului de Gardă Călare iar altul cu mult mai încăpător și iarăși extrem de solid se găsea în subsolul Palatului C.F.R unde se afla acum Mihail, dar și acesta prezenta inconvenientul de a fi prea apropiat de prima linie de apărare a capitalei. Dar când legătura telefonică s-a întrerupt definitiv iar la fiecare nouă bombă tot adăpostul nostru făcea un salt de câțiva centimetri astfel încât aveam impresia a te afla într-o cușcă flotantă și-ți pierdeai chiar echilibrul, însuși P.M.a decretat că acum era cazul să pășim la evacuarea lui treptată și organizată așa fel încât să evităm pe cât posibil victime inutile ale imprudenței organizatorilor. Dar și aici nu

lovirăm de critica și opoziția nedrepte a "maselor", a publicului străin care nici nu fusese poftit a se refugia la palat ci venise din mila și bunăvoința M.S. și astăzi ale noastre acolo: "Dacă era vorba să eșim sub bombe și nemților, să plece primii acei pe care căutam să-i stingem!" În consecință, supărat de această atitudine, le și anunțai celor de alături că dacă înțelegeau să-și manifeste astfel gratitudinea pentru ospitalitatea pe care C.R. le oferise pînă-acum fără de nici o îndatorire față de d-lor cu prilejul tuturor raidurilor seriene, atunci noi am pleca lășându-i să se descurce singuri pentru eșirea din adăpost cînd situația lui va fi devenit periculoasă. Între două asalturi, am plecat la garaje ca să organizăm venirea a cîte unui S.R. la poartă Administrației unde am sui în el în viteză geamantanele și cîte patru persoane pentru a pleca nu spunem încotro de frica codogăncului șefului garajelor care ținea natural cu nemții săi împotriva noastră. Capicescu făcuse deja mîgăria să scoată mașina celebră a lui Bivolag în curtea garajului la începerea bombardamentului, prevalîndu-se de ordinul vechi al M.S. că mașinile particulare n-aveau ce căuta în garajul regal, din cauza unor abuzuri săvîrșite pe vremuri în acest domeniu cînd demnitarii își îngrijiseră și reparaseră automobilele pe spinarea C.R., dar acum acest ordin nu avea nici o legătură cu situația excepțională în care ne aflam iar rezultatul actului lui mișeleșc fusese că mașina lui Bălăceanu se umpluse de schije și arăta într-adevăr ca o piesă de muzeu. Mă felicitai a nu fi insistat prea mult să-i adăpostesc lui Leucția Buickul la care ținea atît de mult și care ar fi avut probabil aceeași soartă și, enervat cum eram, îi întrebai pe dl. Capicescu-Koppelman, posesor a două paspoarte din care unul îi fusese eliberat de Killinger - cum descoperise Marcel Dobrescu - de ce nu scoatesc și Mercedesul M.A. în curte, la care îmi răspunse obraznic pentru că d-se știa să aibă grijă de averea Statului. Regret și acum a nu-l fi arestat pe loc atunci cum ași fi vrut dintr-un prim impuls în loc să-l concediez ulterior fără nici o altă urmărire, așa că s-a angajat apoi rapid la Misiunea Militară de Control Americană devenind șeful garajului ei. M-am stăpînit spunînd doar că Mercedesul fostului conducător era probabil proprietatea lui particulară și dacă aceasta nu i se va confisca la condamnare, va intra în posesia d-nei Maria Antonescu, dar că nu venisem să discut cu el această problemă ci ca să-i ordon să-mi trimită cîte o mașină la scara Administrației dar la țano și numai atunci cînd

i-o voiu cere telefonic ca să nu staționeze nici o secundă prea mult în fața palatului, întrucât era vorba nu numai de scutirea mașinilor S.R. de distrugere printr-o bombă a "hanilor agresori" ci și de viața mult mai importantă a șoferilor noștri români. Mi-a răspuns: "Am înțeles, să trăiți!" ca să facă apoi toate pe dos și să cauzeze C.R. și Statului pierderea a trei automobile din care două S.R.-uri, iar ceea ce a fost mai grav să-ncearcă a ne livra prizonieri la nemții de la Școala de Război, precum se va vedea. Intorcându-mă la adăpost, am convenit ca primul evacuat să fie Pichi cu Camil și toate gesmentanele Externelor, la B.N.R. nu la adăpostul comun al acestora unde venea tot Bucureștiul monden ticsit de cadoșii lui Cristescu și ai Gestapoului, ci în încăperile tezaurului unde ne-am afla singuri și am putea vorbi și lucra neșpionați și nestingheriți de nimeni. Telefoanele palatului funcționând perfect, oăci numai acele din adăpostul regal erau defectate, Sănătescu urma să-i telefoneze Guvernatorului B.N. ca să ia măsurile în consecință. Acesta nu fusese încă înlocuit de Victor Slăvescu, fiindcă-n agitația din ajun se uitase complet această înlocuire și când veni vorba despre ea azi dimineață, Dinu Brătianu îl propusese abia atunci lui Sănătescu pe Slăvescu. Vechiul Guvernator, numit de Antonescu după moartea lui Alexandru Ottulescu, era un mare germanofil, dar la nevoie, dacă ne făcea dificultăți, propuneam să fie destituit pe loc și substituit vremelnic prin doi giranți pînă la sosirea lui Slăvescu: Mircea Solacolu și Bebe Bălăcescu, care amîndoi erau antantofili cunoscuți. Sănătescu a răspuns că nu se-ndoa oă Guvernatorul vechi nu ne ^{va} face nici un fel de dificultate, dar avea să se-nșele și în această privință dintr-un exces de optimism ce-i era o înangire particulară. Apoi propuneam să plece P.M. și nanașul Potopescu care nu aveau de luat cu ei decît valiza generalului Sănătescu întrucît Potopenii sosise numai cu oștelul d-nei, iar după d-lor generalul Aldes, colonel Dede și Bazești care iarăși nu aveau decît valiza lui Bazel iar eu voiu pleca alături după ce voiu fi asigurat evacuarea adăpostului în cazul cînd bombardamentul ar continua și după plecarea guvernului de la palat, lucru de care mă-ndoisă întrucît eram și eu convins că spionajul nemțesc din interiorul C.R. ne atrăsese Stukartile numai asupra adăpostului regal. Intenționam să trimit sonet, unde ar fi în orice caz în mai mare siguranță decît la palat, pe jos, treptat pe toți funcționarii, apoi pe oamenii din personalitate

locuia la Splai și apoi pe toți acei ai personalului care nu locuiau la palat sau aveau fie un dublu domiciliu - ceeace era cazul servitorilor cu neveste care nu lucrau la C.R. - fie rude apropiate în București la care ar putea să tragă pînă la noui dispoziții și să păstreze pentru moment numai minimul de persoane la serviciu strict necesare pentru paza inventarului și deservirea instalațiilor principale : apa, din cauza pericolului de incendiu, electricitatea uzinei proprii, telefonul exterior, plus ⁸siguranța și bineînțeles tot efectivul existent al Batalionului, dacă Mihail n-ar spela la majoritatea lui pentru vre-o acțiune mai utilă decît paza unor clădiri evacuate. - Toți fură de acord cu acest program, în principiu, dar nu de fapt, în ceeace privea ordinea plecărilor. Pichi nevrînd să plece primul, oficial din modestie, efectiv însă din motive intime nemărturisibile față de cucoane, dar pe care noi camarazii lui le înțelegeam. Bietul băiat răbdase cît putuse cu-n stoicism admirabil stînd toată ziua în aceeași poziție la adăpost pe prețioasele sale geamantane, dar acum avea nevoie de satisfacerea unor funcții fiziologice care din pricina bolii sale - scleroza-n plămîi progresivă - nu depindeau exclusiv de voința sa. Apoi Sănătescu și Buzescu doreau să stea cu mine pentru ultimul transport, primul cedînd locul său cu Potopenii lui Negel care părea cel mai grăbit să scape de situația această-ngrozitoare în care se băgase singur, oăci tot gemenă oă ar fi putut sta liniștit la M.A.D. sau acasă pînă la plecarea guvernului din infernul ăsta ce devenise capitala cu "lovitura noastră hazardată", iar cel de al doilea propunînd ca și Aldea să plece cu ei în primul transport, din moment ce toți patru nu aveau bagaje și-noăpea ușor într-o singură mașină, trei la spate și unul lîngă șofer, pe cînd P.M., el și cu mine am încheia exodul într-un singur S.R., oăci n-aveam decît patru valize mari și late plus puștile mele ce înnoăpeau iarăși leane lîngă șofer și la picioarele noastre, așa oă nu s-ar efectua decît trei în loc de patru transporturi. - Socoteală de acasă nu avea însă nici de această dată să se potrivească cu cea din tîrg! Așteptăm deci momentul în care Stukanul respectiv își plasase bomba asupra capetelor noastre ca Pichi să fie dus de Camil la toaleta cea mai apropiată din subsolul I spre a se pregăti de al doilea transport, în timp ce Potopenii, Negel, Aldea și cu mine ne urcăm rapid în biroul meu, cu luînd cu mine valiza particulară și geamantanul mai greu al tuturor trebuincioaselor Cancelariei Mareșalului ce nu pleaseră la Dobrița cu Bălcianu. Dat fiind însă oă știti Potopenii oă și Negel veniseră la palat cu mașina

ministerelor lor respective pe care le trimisese la garajul regal și că erau, după cum spuneau, deja destul de pline cu bagajele lor particulare iar conul Dede, deși tare grăbit să fugă de la palat, prefera să procedese la aceasta cu cea mai mare prudență lăsându-i pe Potopeni să deschidă vaul unei plecări ce o presimțea interceptabilă și deci să fie chemată la scară în-
tîi mașina lor, sub pretextul că el ar pleca apoi cu mașina sa luîndu-mi cele două piese de bagaje spre a delecta ultimul trans-
port în care n-aș mai avea de luat cu mine decît două valize cu cele patru puști de care nu mă separam nici mort, chemai na-
șina Ministrului Economiei Naționale, ^{Dar} fie că observatorii ger-
mani din jurul palatului, pe scoperișul Fundației Carol I sau de pe stradă, aveau timpul să avertizeze centrala lor de unde porneau ordinele de bombardare a palatului (ceeace era însă mai neverosimil) fie că mine lui Capicescu a avut - cum avea să pretindă Marcel - un smetec în treaba aceasta (ceeace iarăși nu mi se pare posibil în acest caz), fie-năfirșit că piloții înșirîi zărise la survolul Pieții Palatului mașina ce se opri-
se la porțița Administrației, în orice caz la nici 30 de secun-
de după oprirea ei tocmai cînd Potopenii dădeau să iasă pe sca-
ră împreună cu șoferul care avusese inspirația divină a nu răfi-
ne în ea ci a intra în vestibulul palatului, un Stuka pică asu-
pra ei și-i plasează o bombă, din fericire nu în plin, ci alături,
făcînd o gaură mare în asfaltul pieții, dar umplînd-o de schije
și avariînd-o suficient ca să oprească motorul, să-i spargă cau-
ciucul stîng din spate și să nu mai poată fi urnită din loc. Șo-
ferul și unul dintre blăjgani ai postului militar de la porțița
descărcării rapid bagajele care nu fuseseră decît ușor atinse
de așchii și schije, dar Potopenii intrară cam morcoviți în
biroul meu, decretînd ca reacție la ocările mele adresate spio-
nilor gestapoști din sinul palatului că nu putea să fie opera
unor agenți ci doar ghinionul că tocmai atunci un avion avusese
norocul să observe manevra, căci n-ar fi existat timpul material
ca să decoleze un Stuka de la Pipera spre a sosi la secunda fa-
tidică-n presajna palatului, așa că-l trimisei pe șofer și pe
unul din lacheii Mareșalatului, care se suise cu noi de la adă-
post, cu bagajele Potopenilor la garaj ca să aleagă una din maș-
nile bune ale Siguranței Președinției - căci Sănătescu reținuse
pentru el automobilul lui Ioă - și să se-ntoară în elipsa-

84

care proximal Stuka își va fi descărcat bombele pe adăpostul regal, dar să nu oprească de această dată la scara Administrației, ci mai jos pe Calea Victoriei între Buchholz și Adriatică în dreptul pasajului unde generalul și d-na Potopescu îl vor aștepta. Ingrosit de oboseală văzuse și de frică de a sta la Mareșalat, unde Capicescu, pe care eu îl bănușeam să fi în legătură radiofonică cu nemții, știa că ne aflam acum, Negel coborî rapid la adăpost, pe când noi ne așezăm în colțul alcovului din biroul meu în așteptarea trecerii următorului asalt și stratagema aceasta reuși, căci g f. curajoși, Potopenii o zbughiră prin porțile Administrației după căderea unei singure noi bombe pe palat și se urcă în mașină la locul convenit. Coborî la adăpost ca să-l urnesc acum din loc pe Conul Dede cu Bazel, față de care s-ar jena să facă pe poltronul, dar acesta se temea să circule cu mașina ministerială sub pretextul că nu era în starea mașinilor palatului iar șoferul un bleg care conducea prost și pe de altă parte nu îndrăzneam să iese-n zina mare pe porțile palatului, spunînd că era prea bătrîn și greu ca să poată fugi. Ne-a apucat risul întrebîndu-l cum înțelegea atunci să plece la B.N.R., la care m-a rugat să-i dau un S.R. cu-n șofer zmeu cu care va eși din curtea Batalionului la trecerea următorului asalt, iar mașina ministerului să vină la garajul din adăpostul B.N.R. pe-nserate cînd va putea circula neobservată din văzduh. Ca să scap de el, i-am făcut pe plac cerînd lui Capicescu de la primul telefon deasupra adăpostului să pregătească unul din Fordurile mai vechi ale S.R. cu dobrogeanul (care fusese șoferul lui Iorgu și conducea tot așa de bine ca Poponste) pentru a-l duce undeva rapid pe dl. ministru Negel esînd cu el pe poarta Corpului de Gardă. Capicescu îmi răspunse obraznic că avea ordinul personal al M.S. a nu da mașinile palatului străinilor, la care-i replicai brusc că eu luam răspunderea acestui ordin față de M.S., iar neexecutarea lui s-ar solda cu arestarea intrucît eram M.C. dacă nu știa aceasta pîn-acum și nu admiteam nici un sabotaj la ora aceasta. Dînsul totuși mai bodegîni că dl. Negel avea mașina M.A.D. aici la garaj și nu înțelegea de ce n-o folosea pe aceasta, la care-i răspunsei că nu-i cerem părerea, ci executarea unui ordin ce nu avea nici un drept să-l mai discute. Spre a se răsturna, în loc să aștepte venirea lui Negel la garaj pentru a se sui acolo în mașină care ar zbughio în clipă-n care proximal Stuka își va fi descărcat bomba pe palat, Capicescu ordonă șoferului în chestiune să aștepte mașina-a față porții deschise a Batalionului ca să fie gata de pornire imediat ce va sosi dl. Negel și-i va da semnalul că avionul cu principii tre-

use, dar dobrogeanul nostru, mai ghecher decât șeful său sas, bănuise: că această dispoziție comporta ceva necurat și plasă automobilul la poartă lăsându-i motorul în mers dar coborînd de la volan din prudență, care avea să-i fie salvatoare, căci la sosirea următorului avion acesta pică asupra curții din spatele palatului și-și aloboxi bomba pe mașină făcînd-o praf, astfel că scoterea scheletului ei din drumul de esire fu o problemă ce avea să mai întîrzie cu o jumătate de oră plecarea celei de a patra mașini, în speță cea a Externelor, dela garajul regal înspre B.N. Norocul meu fusese că-mi lăsasem valizele la Mareșalat numai avînd încredere în calitățile de păzitor al lor ale conului Dede care-și pierduse cumpătul chiar înainte de cea de a doua pîțanie stukaistă și era acum într-un hal fără hal și decise să riște mai degrabă plecarea pe jos decât într-un vehicul mai vizibil decât burtă sa din aer. - Dar neavînd timp de pierdut, ca să nu mai mult cu cît Stoppa ne preveni că ultimele bombe slăbiseră planșeul parterului care risca să se prăbușească după alte cîteva asalturi iar pe de altă parte două proiectile teutonice loviseră din nou palatul și în dreptul C.N., am accelerat personal plecarea lui Pichi cu Camil ducîndu-i prin subsolul I la garaje cu toate gesantanele lor duse de mine și de totdeauna serviabilul Brănescu și imbarcîndu-i acolo în mașina lor, iar imediat ce trecu noua val de trei Stukauri, care acum păreau și se învergunese asupra adăpostului ca și cum ar fi știut că numai putea rezista prea multă vreme atacului lor, dădui eu însumi semnalul plecării din garaj și poarta Batalionului înainte de terminarea debleierii locului S.R.-ului accidentat, astfel că aveam să ajungă teferi la adăpostul B.N., dar cu un cascuc plesnit dintr-o schijă călcată la plecare pe locul cu pricina. - Nu uitasem de Meșianu și Porter, dar intenționasem să-i iau cu mine la ultimul transport cînd cei sosiți la B.N.R. vor fi aranjat deja instalarea noastră în safeul tezaurului, drept care doriam ca Sînătescu să plece înainte pentru că lui Guvernatorul nu i-ar putea refuza cazarea guvernului acolo. Dar acum, ca să scap de Negel care nu făcea decât să creieze panică în adăpost fiindcă nu se putea hotărî să-și pună proiectul de a pleca pe jos în aplicare și aștepta să vadă ce vor face noi, l-am rugat pe Aldea, care nici el nu oțetase să plece atunci cu Petepeni de spaima scenei ce-o văzuse de la fereastra biroului meu cu picajul zgometos al Stukaului asupra mașinei scotora, să

ia ca M.de I.sub oblăduirea sa pe cei doi ofițeri străini ce-i consideram de acum drept aliații noștri, încredințând lui Mețianu gemantanele mele, întrucît se dovedise a fi un om descurcător și expeditiv și a pleca tot așa cum plecaseră Fichi și Camil drept din garaj fie cu Negel în mașina lui fie, dacă n-avea încredere în șoferul său, cu-n S.R. În acel moment auzirăm din nou sirenele și apoi un pachet de bombe aruncate în curtea din spatele palatului, ca după cîteva minute Capicescu să sosească-n adăpost anunțîndu-ne că acum avioanele germane se aşamau asupra garajului regal așa că el propunea să scoată toate mașinile repede înainte ca să fie imposibil pentru ele a trece peste grăurile create de bombe în fața porții de eşire, înșirîndu-le pe Stirbey-Vodă de unde am putea să ne urcăm în ele și pleca prin Schitu Măgureanu în oraș, întrucît atît stradela de eşire spre Calea Victoriei cît și Cîmpineanu erau de acum impracticabile din cauza unor vehicule, camioane mari, lovite de bombe și care astupau trecerea. Acum și Sănătescu găsi afacerea cam ciudată și, urcîndu-se cu mine și Mețianu la parter, telefonă colonelului Cristea ca să-i confirme dacă spusese lui Capicescu erau corecte, spre a afla că erau invenții pure, iar cînd îi telefonă acestuia spre a-l apostrofa află că se și apucase să trimită mașinile una după cealaltă pe Stirbey-Vodă. Mă repenii atunci la garaj, în fața căruia o bombă făcuse într-adevăr o gaură de un metru dar care putea fi ocolită de vehicule cum și fusese de acelea ce eşiră, spre a opri pe loc măsura luată de șeful acestuia fără aprobarea mea și trimisă rapid pe un agent ca să rechemă pe loc cele cinci mașini regale ce se aflau deja înșirate pe Stirbey Vodă. Cînd acesta reveni cu prima, aflarm că Stukaurile mai scosese din uz un S.R. acolo, lovit în plin și făcut țîndări. Ii spuseli lui Capicescu că strada Cîmpineanu era deja debleiată de acel camion lovit iar stradela urma să fie curățită de asemenea imediat și dădui în prezența lui tuturor șoferilor ordinul a nu mai executa nici unul de al fostului șef al garajelor regale, dl. Capicescu, care era destituit pe loc, iar în lipsa mea ordinele urmau să le fie date de Directorul Siguranței Palatului sau de comandantul actual al Batalionului. Șoferii părăură absolut încințați de acest anunț, pe cînd Capicescu protestă că nu putea fi concediat decît de M.S., care-l numise personal la șefia garajelor regale. L-am răspuns că atunci M.S.R. îl va destitui personal la întoarcere, dar că pentru moment, dacă nu părăsea imediat incintele palatului, îl arestam

198

pe loc și-l traduceam în fața Curții Marțiale. Această amenințare
avea efect, căci plecă pe loc la apartamentul său din blocul Spla-
ialui. Apoi, în timp ce soseam din fericire absolut intacte cele-
alte patru automobile din care trei erau mașini de preț de ale
M.S., mi-am ales Lassalleul fost al lui Iorgu, pentru evacua-
rea eventuală cu acel șofer dobrogean - al cărui nume nu-mi mai
remințesc - trimițându-l cu Alda, Negel și cei doi englezi la
B.N.R. în momentul când trecură urâttoarele avioane deasupra
noastră, după ce îl avertizaserăm pe șofer pe șoferul M.A.D. a pleca
acolo la căderea nopții și alesesem pe fostul șofer al lui Sănă-
tescu pentru mașina lui Ioh cu aceeași indicație în cazul când
n-am pleca cu el acolo înainte, imediat ce vom reuși să evacua
adăpostul de către originii din cartier. Il mobilizai de asemenea
pe motociclist, prevenindu-l a se ține gata pentru misiuni prin
oras în cursul nopții. Intors la adăpost, găsi și acolo lumea în
mișcare: Sănătescu și Buzel convinseseră deja pe persoanele mai
rezonabile a fugi în grupe mici la fiecare răgaz prin curtea Mi-
sericii Kretzulescu acasă la adăposturile lor, întrucât aceasta
era mai special vizat și nu putea să mai reziste mult timp, cu re-
sultatul că o treime din străini se afla deja pe coridoare gata
s-o șteargă la primul semnal ce le-ar da sentinenele exterioare,
iar eu i-am rugat pe funcționarii noștri să-i ia cu ei treptat
pe acei ce se temeau să miște, deși erau terorizați la perspecti-
va prăbușirii plafonului peste dîgii de care Stoppa le explicase
că n-ar putea rezista căderii planșului sau a scării peste sco-
perie. Se făcuse ora 6 când acest eveniment se produse fără con-
secința prevestită de Stoppa, dar eu-n agomot atît de îngrozitor
încît imediat după aceea toți întîrziții și nehotărîți se pre-
cipitară către egire înghesuindu-se în apa fel încît am trebuit
să chemăm din vîlăgani de la posturile exterioare să-i potolens-
că și să le coordoneze egirea ca să nu se producă moarte de om
din cauza panicii. Chiar dacă nu era Cepicescu principalul agent
al Gestapoului la palat care semnalea nemților mișcările noastre,
găsisem expediindu-l la Splai fiindcă de acolo putea suna să le
telefoneze mai ușor decît de oriunde din palat situația ce o lă-
sase la acesta cu indicații de felul cum trebuiau să ne bombar-
dese, căci în orice caz de la 6 în sus vigilența aviației germane
devini de ne suportat: acum bombardau, în afară de adăpost, regulat
și curtea garajelor, așa că se punea serios problema dacă cele
două mașini de care mai aveam nevoie vor putea egi la noapte, iar

adăpostul regal. Alina la fiecare nouă bombă de trebuia să te aperi ca să nu-ți pierzi echilibrul fizic/ă mai^{fură} vorbi de cel psihic care era de acum supus unei prea grele încercări. Nu mai eram în total decât o duzină de ingi toți de ai palatului dintre funcționarii și servitorii fideli care nu vroiau să plece înaintea noastră sau din acei ce locuiau palatul și nu știau încotro să plece. Dar nu mișcarea zidurilor ce începuseră să acuze crăpături, ci zgomotul a fost ceea ce ne-a hotărât să-l părăsim și noi cât mai degrabă. Patru dintre noi trebuiau să rămână la palat pentru serviciile tehnice și se urcară la subsolul I spre a se pitula în locuri mai ferite decât adăpostul Asta. În cazul când s-ar vedea amenințați și acolo intenționau să treacă-n adăpostul mare al arăpeii stinge unde se aflau cei mai mulți dintre membrii personalului inferior al C.R. și care nu fusese deloc țintit de naști. Apoi când șoferul S.C.M. veni să-l anunțe pe fostul său patron, care-l rechemase acum pentru mașina Președinției, că cinci bombe făcuseră ravagii în curtea garajului, rănind pe doi ostași, distrugând tancheta și făcând noui găuri mari în pavaj ce riscu să-ngruneze egirea ulterioară a celor două mașini, ne hotărârăm să-i trimiteme acasă cu ele: pe menajera ardelenă, care-mi ceruse înainte voie să se mute din palat la d-za Tudori, pe aceasta, pe Marcel, Stoppe, moș Codrescu - care și el mă-ntrebare de vre-o cinci minute dacă mai avem nevoie de serviciile sale și pe student, urmând să plece nu în același timp ci separat ca să nu atragă atenția aviației dușmane, într-un moment de răgaz ce l-ar alege chiar dinții iar apoi să vină la garajul adăpostului B.N. unde noi vom pleca pe jos. Se creia un fel de întrecere de rezistență între Sănătescu, Bazei și mine, fiecare vrând să fie ultimul a părăsi adăpostul regal, dar Bazei a trebuit să cedese, fiindcă avea o valiză grea ce nu o putea duce singur până la bancă și pe care vroia să o trimită la Palatul Stirbey în pivnițele cărora nu puteau pătrunde bombele germane aici se aflau la treisprezece metri sub Căminul Victoriei, așa că eu i-am propus să plece acolo cu motocicletă și să vie apoi cu ea la B.N.R. Astfel rămăsesem singur cu Sănătescu care mi-a spus: "Ei sunt abis, baroane, ne vârmândul să pleacă și noi, pe aici pe la biserică, imediat după proxima bombă; hai să ne apropiem de egire, ieși armele!" Așteptăm vre-o trei minute pentru bombă, dar nu prevăzuserăm că sunt Stukurile în aerul albastru, astfel încât, atunci când ajunseserăm la jumătatea distanței între zidul palatului și biserică și mai

aveam încă vre-o cinciseci de metri până la trotuarul Căii Victoriei, un alt Stuka își făcu apariția asupra capetelor noastre picând cu zgomot, evident tot peste adăpost, dar aparent pentru a ne atinge, așa că eu i-am strigat generalului: "Ce stai, haide, fugi înainte!" și fără să-l aștept rupsei un sprint ca nici odată-n viață, ca să-l aștept apoi parcă timp de o veșnicie pe impenetrabilul Sănătescu care ajungând în dreptul meu îmi spuse: "Boroane, cum fugiți ca la Caporetto; încă nu ești bun de front: se vede că n-ai trecut prin botezul focului!" Eu, cum jenat și rușinat, i-am răspuns: "Generalissime, recunosc că aici n-ai avut: n-am c...le natale și mărturisesc că Stukaurile astea m-au dat gata - nor de frică la auzul sirenei lor și n-am mai putut să mă stăpinesc acum la spartul țîrgului!" Dar Sănătescu, zimbându-mi prieteneste, îmi răspunse: "Ești optimist: nu cred că am scăpat de pericol. Batalia Bucureștilor nici n-a început; ai să mai poți repara figura asta italienească azi mâine cînd va porni dădămana mare! Nimic nu-i mai viteaz la început, pînă ce se obișnuiește; și eu am fugit odată în 16 ca pe urmă să-mi iau M.V. Te odihnești cu timpul prin abrutizarea nervilor! Asta-i tot spulul: ești nedormit și prea nervos!" În clipa aceea a motocicletă cu side-car frînă și opri brusc lângă trotuarul pe care stăteam vorbind și un subofiter fercheș se dădu jos salutîndu-l pe general și apoi pe mine. Crezusem întîi că era sergentul nostru de la palat, dar recunoscîndu-l abia desmeticîndu-mă de emoția suferită-n fugă pe Bebe Ionnițiu, fratele mai mic al lui Mircea, pe care-l văzusem doar odată la Iosni acasă, în timpul unui raid american cînd făceam pe viteazul fiindcă nu-mi dădeam seama plastic de rezultatele ce pot avea bombițele astea asupra trupurilor umane, dar pe care nu l-ași fi recunoscut nici odată în uniformă dacă nu s-ar fi prezentat și oferit să ne ducă unde doream. Sănătescu bodegîni ceva în sensul că motocicletele erau moartea rinșohilor dar că-n mod excepțional îi confia rinichii săi tinărului subofiter cu condiția să evite hopurile și era olt pe săi să se suie în side-car iar eu pe șeaua din spatele celei a motociclistului cînd o mașină opri brusc în dreptul nostru, una cu agenți de ai Siguranței care-l recunoscuseră pe general în uniformă și ne poartară să ne uroim în Pontiscul lor, ceea ce Sănătescu acceptă dar eu nu fiindcă era deja destul de plin și-a plin nu vroiam să-l decepționez pe Bebe care-mi punea tot felul de întrebări despre fratele său, așa că mă sui în stație și ajunseserăm înaintea mașinei la adăpostul BNR. Aici găsirăm pe Potopani, Negal,

Aldea, Pichi, Camil, Mețianu și Porter iar după vre-o zece minute sosi și Buzel cu motociclistul palatului pe care-l reținurăm la garajul subsolului băncii: Dar Potopescu și Aldea nu făcuseră nici un demers pe lângă Guvernator care cică nu era la bancă iar subdirectorul nu îndrăznea să ia hotărîrea de a ne caza la safe fără aprobarea șefului. Era un vădit bleobulaj al guvernului regal și dealtfel toată atmosfera adăpostului comun, în care găsirăm jumătatea societății elegante bucureștene împestrată cu tot felul de necunoscuți suspecti și de agenți germani, ne era dacă nu chiar ostilă, în orice caz nu prea favorabilă: însuș adăpostul era jalnic, netencuit, murdar, cu ziduri de roșu, umede, aproape jilave și ticsit în așa hal încît nu știai unde să stai. Obişnuiții lui își aveau cuasi rezervate colțurile și locurile unde stăteau pe valize și pardesiuri mincînd picnicuri și făcînd invitații și politete unii altora. Nu existau uși, dar cu toate acestea și faptul că noi rămăseserăm la intrarea adăpostului unde aerul se mai primenea, acesta era umed și-mpuțit, toată construcția fiind pe semne prost concepută. Antantofilii, care ne salutaseră cu ceva mai mult entuziasm deși nici ei nu păreau prea convinși de reușita răsturnării și erau f. îngrijorați pentru soarta capitalei, deoarece aviația germană îi scoasese terorizîndu-i din locuințele lor și-și făcea de cap absolut nestîngherită de a noastră care părea deci să fie - cum și era - pasivă pentru că germanofilă, ne șoptea la ureche să ne ferim de cutare sau cutare individ de lângă ei căci ar fi un periculos agent gestapoist și pe deasupra mulți guvernamentali și antonescieni sau simpatizanți de ai lor ne întorceau ostentativ spatele și ne injurau destul de anxios. Agenții care-l aduseseră pe Sănătescu rămăseseră în jurul nostru, cică pentru a feri pe membrii guvernului de vre-o neplăcere iar unul dintre ei telefonă la Interne și după un efort de oră apără un ștab de ai lor care se prezentă lui Sănătescu și-l informă că era bine păzit. Cînd în celelalte încăperi ale adăpostului se răspîndi șovorul că guvernul se afla aci refugiat de la palat de unde-l scoaseseră Stukaurile, o mulțime de regalisti și antantofili mai siguri, brezi și serioși eșiră din coclaurile lor spre a ne informa unde se aflau ceilalți membri ai guvernului: abia atunci fu condusă dealungul unor coridoare înguste spre fundul adăpostului unde-i găsirăm pe dl. președinte, Leucăția, Penescu, pe care-l văzui și-l cunoscuî stuncî pentru prima oară și o sumedenie de alți țărâniști. Mănu era acolo de cînd plecase de la palat, pe cînd Brătianu plecase din oraș la aceeaș noapte de lângă capitală. Așu

abia gravitară spre noi ceilalți șefi ai opoziției: Georges și Bebe Brătianu, Fotino, Victor Slăvescu etc.. iar apoi sosiră din alte coridoare, căci tot adăpostul keta era compus dintr-un labirint de coridoare în epichier, menajul Carandino, Ilie Iazăr, venind de afară, apoi Coposu și Venetu-Gatterburg pe care dl. president îi trimisese să telefoneze nu știu cui și dece și să-i aducă de mâncare. Intr-un coridor se aciuiseră în jurul lui Guță toți tătăreștii care făceau "bande apart" frondindu-ne pe noi intrucît nu făceau parte din guvernul răsturnării, ceasec explica într-o oarecare măsură lipsa de amenitate a multor cucoane și fanți din protipendada Bucureștilor. Cum mai multe din acele coridoare aveau ogiri deschise, fără uși pe stradă, căci adăpostul nu era gata construit, se auzeau din cînd în cînd străsurile agitîndu-se în aer deasupra cartierului bancar și ofteva voci spunînd că acum, cu prezentă P.M. și atîtor membri ai guvernului "rebel" ne vom pomeni la B.M.R. cu situația palatului. O bombă căsută-a apropiere și care în acest cartier de străzi strînte și de clădiri masive prea înghesuite făcuse un tapaj mai mare decît în Piața Palatului mai deschisă, confirmă aceste temeri. Toată atmosfera era deci eminent negativă, antipatică și nu prea corespunzătoare așteptărilor și iluziilor noastre despre actual ieșiri din război. Față de cei doi ofițeri britanici ea era chiar destul de jenantă iar eu consideram că ne pierdeam vremea aci în mod cu totul inutil, propunînd lui Sănătescu să ia o hotărîre într-un sens sau altul, căci nu se cuvenea ca guvernul regal român să stea ca niște haimanale în promiscuitatea această cu-n public pestriț, tiosit de oameni suspecți și-a imposibilitate de a vorbi și mai ales a face acte de guvernare: ce dracul era atitudinea acestui guvernator! Să fie destituit pe loc și între timp chemați șefii săi de cabinet (Bilăcescu și Solacolu) ca să ne deschidă safeul și să ne instaleze acolo! Adevărul era că Sănătescu era un general f. curajos și de treabă, dar n-avea deloc stois de P.M., iar Alda stătea ca o babă plîngîndu-se că-i era frig și foame. Eram literalmente exasperat de situație: Mania, calm, surîntor și încîntat că avea în jurul său multă lume cam vorbes cu deferență, nu inspira nici el respectul cuvenit autorității de stat. Așa dar, Bazel și eu mino am luat inițiativele trimițînd pe doi agenți la biroul Guvernatorului să-i se telefoneze oriunde ar fi a veni pe loc la P.M., cu rezultatul că în scurt minute apărură Bilăcescu și Solacolu pe care eu îi cunoșteam de

mult. Le-am spus: "Ce p.m.e atitudinea aceasta: l-ați lăsat pe Maniu și ceilalți membri ai guvernului regal român să stea cu toți borfașii nemțofili, spioni și codogi care vor fi împușcați mâine, poi-mine aici o zi întreagă-n cloaca asta pe când voi stați liniștiți alături în tezeur și jucați table? În cinci minute să ne instalați guvernul în safele bancii cu tot ce ne trebuie ca să lucrăm liniștiți sau altfel îl împușc personal pe acest trădător de guvernator fascist: "Lângă mine se aflau foști miniștri antonescieni care se uitau la noi cu ură și dispreț, dar Bazei m-a supralicitat spunând: "Să nu-și închipuie nimeni că noul guvern nu va face acte de autoritate și lua măsuri drastice fiindcă e democrat și nu admite procedeele dictatoriale!" În nici cinci minute tezaurul ne-a fost deschis și Porter și-a putut instala speratul pentru a refăcerea să vorbească cu Foggia sau Bari. Unul după altul au sosit membrii guvernului iar Rich și nevasta sa l-au introdus și pe Ștefănescu Rominofir pe care atunci l-am cunoscut personal pentru întâia oară. Îmi auzise eșirea jos și mă felicită pentru atitudinea hotărâtă, dar îl sfătui pe generalul Ștefănescu să se informeze f. precis de situația militară a capitalei, fiindcă el nu credea că vom putea rămâne liniștiți la B.N.R. peste noapte. Cu Maniu intrară-n safa Coposu, Venetu, Ilie Iazăr, Leucăția și Vasile Serdici pe care-l cunoscu de asemenea cu acest prilej. Acesta poseda la perfecție limbile străine trecând dintr-una în cealaltă vorbindu-mi pentru a-mi explica cindătenia atmosferei întîmpinate în adăpostul comun: informațiile răspindite de Gestapou stăt prin agenții lor camuflați în societatea cuconetului bucureștean cît și prin acei încă șovăitori din sînul Siguranței și S.S.I.-ului arătau că Bucureștianul va fi cucerit cu siguranță-n cursul nopții sau al zilei de mâine de către nemți. În consecință, chiar acei care sufletește țineau cu noi erau f. timorați și nu vroiau să-și manifeste prea vizibil simpatia pentru noul regim, de teama persecuțiilor. Nemții erau hotărîți să facă-n capitală o baie de sînge spînzurînd pe acei membri ai guvernului și pe toți acoliții săi din partidele de opoziție pe care i-ar prinde și masează pe toți evreii. Aceptia jubilașilor acestor pentru ce astăzi, în urma dezastrului armilor românești considerate avangarda armatei, să se asoundă. Singurul dintre ei care se afla aici în subsoal cu noi și ținea un limbaj deschis anti-german era Aristide Blano, pe care-l văzusem într-adevăr și care mă saluta cu căldură. Tăbărăscienii se țineau în rezervă fiindcă-n

bele cazuri se aflau în opoziție iar majoritatea țărâniștilor era fie de partea lui Mihailache care era contra armistițiului, fie decepționați și furioși că Buzzești, Iancușia și Rică Georgescu erau în guvern pe cînd vechii stilpi ai partidului nici nu fuseseră ținuți în curent de Maniu despre această acțiune. Ne aflam deci într-un moment critic care se va trage la nea dacă reușeam să stăpînim și păstrăm Bucureștii, dar care ar degenera într-un dezastru al întregii acțiuni în cazul cînd nemții ar reuși să pună mina pe capitală. Liberalii, mai prudenți, nu-și dădeau în vileag simțămintele, drept care Dina și plecase din oraș ar trebui în orice caz și Maniu dar și Șănătescu, Aldea și miniștrii mai importanți să ia precauția de a nu cădea în mina nemților. Șănătescu se apucă să telefoneze lui Mihail, Dămăciuanu și Liteanu după informații. Răspunsul era că nemții se organizaseră în cartierul Școlii de Război pentru o defensivă serioasă fiind convingeți că pînă mîine dimineață vor fi eliberați de trupele lui von Gerstenberg. Mihail hotărîse a le da asaltul la ora 22 cînd expira termenul primei etape a evacuării cerute, pentru a termina cu orice rezistență germană în interiorul orașului. Cît despre situația dinprejur, era absolut furios contra lui Pălungianu: avertizat cum fusese încă din 22 August de iminența loviturii și chemat cu divizia din 23 la orele 17,30, ar fi putut veni așor în cursul nopții de 23/24 și avea să fie în cazul optim la bariera capitalei cu 24 de ore întîrziere ceea ce însemna clar că juca pe ambele tablouri: merită să i se ia comanda după acțiune! Șănătescu spuse: "Inadmisibilă atitudine pentru un ofițer crescut la Curte!" În concluzie, Mihail cerea guvernului să părăsească orașul pe-anoapte cînd convoiul mașinilor nu va putea fi reperat de aviația germană: urînd a ne indica ruta și sediul cel mai potrivit, în jurul orei 8. Era acum 7 și un sfert și Buzzești hotărî să plece la Mihail pentru a studia personal situația militară și a vedea dacă locul ce l-ar alege era într-adevăr cel mai adecvat din toate punctele de vedere. Am vrut să-l însoțesc dar motocicletă noastră n-avea șa suplimentară așa că l-am lăsat să plece singur, urînd el a reveni ca să ne lămurească complet situația. Între timp chemai de două ori centrala palatului ca să știu dacă plecarea noastră schimbase ceva în programul distructiv al Luftwaffe: într-adevăr Pipere sau Mincasa fuseseră și respective mai erau în legătură cu-a informator din interiorul G.R., căci avioanele nu mai veniseră decât încă de două ori să-și lăpede ouăle peste

adăpostul regal și de atunci lăsaseră clădirile palatului în pace. În scurt timp aveau să fie dirijate asupra B.N.ăci, cu tot ermetismul încăperilor în care ne aflam, se auziră din ce în ce mai dese sunete de sireni și ale bombelor ce explodau în acest cartier. Astfel veni vorba despre trădările din sânul aparatului informativ al Statului, nu mai știu cine spunând că S.S.L-ul lu-
ora în lipsa lui Cristescu direct cu nemții. Tot atunci aflai că Locotenent-Colonelul Borcescu din acest serviciu și care-l condu-
sesse anterior pe front fusese numit de Sănătescu încă în diminea-
ța zilei de 24 la șefia lui. Reușesc să am întrebare ce fel de
rudă este cu colonelul Borcescu de la Biroul Mobilizărilor din
M.St.M. și primii două răspunsuri contradictorii: Aldea spunând
că erau frați iar Sănătescu că nu erau din aceeași familie sau
veri f. îndepărtați. Pe acesta îl cunoscuse mai de aproape în
Ucraina și-l aprecia ca un element bun: activ, metodic și con-
știincios. Primise deja, de cu numirea, însărcinarea de a-l găsi
pe Cristescu și arhiva dispărută. Pusei problema plecării din
București și a celor doi ofițeri britanici, deoarece ar fi inad-
misibil ca d-lor să cadă-n mîna nemților dacă-ntr-adevăr n-am fi
în stare să păstrăm capitala. Sănătescu răspunse că nu credea o
clipă că se va pune problema, deoarece pentru asaltul unui oraș
mare, hotărît a se apăra, trebuiau forțe numeroase pe care
pîn-acum dușmanul nu izbutise a le concentra; Gerstenberg încer-
case o găinărie ce nu i-a reușit și acum se scurtea să găsească
alte mijloace de intimidare. Guvernul nu pleca pentru că situația
ar fi disperată ci ca să nu se știe unde se afla, crușind ast-
fel de distrugeri un cartier după altul în care s-ar instala,
căci cu vorbitul la telefoanele de pe rețeaua mare ne repere
imediat, pe cînd la țară va avea legătura numai prin M.St.M. în-
cută de armată. Bidanu, care sosise și el la B.N.R. mult după ins-
talarea noastră în safen, protestă că rețelele fostei societăți
nu erau interceptate, dar că tot orașul știuse imediat ce sosise
guvernul la B.N. dat fiind că adăpostul acesta era locul cel
mai public din tot Bucureștiul, unde se intra și așa ca la Athē-
năePallace, se încheiau ultimele speculații de burse și se colpor-
tau toate zvonurile tuturor oficinelor adverse. Făcuse f.r.ău
Maniu să se instaleze de dimineață în cel public, în loc să se
fi aranjat în secret numai cu Guvernatorul instalarea guvernului
în safen fără știrea măcar a funcționarilor băncii. Busești se
întoarse pe la ora 8 și jumătate cu itinerariul, locul și ora
plecării (9) spuse numai lui Sănătescu și mie (P.S.-ul Regimentu-
lui I Transilvani ce se afla într-o pădurice între Bolentina

205

din Vale și B. din Deal) cu o esire ocultă din oraș care abuti-
sa la goseau spre Ciorogirla pe care plecase dimineața convoiul
regal, mașinile urmând a se ține după aceea a lui Sănătescu. Con-
dițiile de cazare fiind f. anevoioase, miniștrii civili cu neves-
tele urmau să fie instalați într-un conac la Est de Bolentin, al-
unor români cu nume german ce-ai scapă, Buzel urmând a-și expli-
ca lui Leucuția cum să ajungă acolo iar celelalte mașini luân-
du-se după Maniu. El, Buzesti, vroia să stea în București cu
Mihail, căci acesta nu se temea de încercuirea totală, fiindcă-n
casul extrem forțele noastre ar putea leane străpunge cercul gu-
berd ce risca să se-nchidă pe la orele 22-23 tot în direcția Cio-
rogirlei, iar pentru motive particulare prefera să stea în capi-
tală, spunându-mi mie pe șest că se simțea moralmente obligat
din cauza lui Catherine pe care el o sfătuisese a veni de la Buf-
tea la palatul Stirbey și cu care nu vroia să se afișeze față
de guvern decât "in extremis" ca să nu-i dea impresia că o com-
promitea dinadins spre a-și forța mîna la cîștorie. Am vrut
atunci să rămîn și eu cu Mihail ca să particip la mîștrărie în
loc să stau inactiv cu-n guvern pus în imposibilitate de a lu-
ora în acest refugiu oîmpenesc, dar Sănătescu mă rugă să vin cu
el pentru cazul unor ^{noi} negocieri cu nemții sau nevoia de a trans-
mite vești M.S. Buzel mă rugă să-și las motocicleta palatului la
dispoziție, el avînd grijă de hrană și cazarea sergentului cu
care se și-aprîstenește, pentru că era un mijloc de locomoție mult
mai neîntîrător la ochi, rapid și "passe-partout" (trece oriunde)
în timpul bombardamentului, decât mașina. În momentul acela so-
si din oraș pe jos Titel care aflînd la adăpostul comun de la
un agent că guvernul se afla "la tezaur", intră și el peste noi
și se hotărî să plece cu dl. Maniu. Dar fiind că secretariatul
scoasta - Coposu și Venetu - nu dorea să fie separat de șeful
fără de portofoliu dar nu poseda nici o mașină ca să-l urmeze,
fui însărcinat de Sănătescu cu organizarea convoiului și distri-
buirea mașinilor, ceea ce nu fu chiar așa simplu fiindcă a tre-
buit să iese toate mașinile din adăpost manevrînd pe stradă ex-
puse bombelor din cauza a două ce se băgaseră la fund și nu
puteau fi scoase altfel. La 9 și Io Mihail telefonă ca să-ntrîbe
dacă plecaserăm și, auzind că nu, spuse lui Buzel că era ultimul
moment întrucît nemții pășeau la blocarea orașului și din par-
tea aceea și nu puteau fi împiedicați a-o perfectare. Plecăm
deci grăbiți la 9,15 în următoarea ordine: Sănătescu cu mine
în mașina lui Io condusă de șoferul C.M.; Aldea cu Negel în
mașina M.A.D.; Potopenii în S.R.P.P. cu dobrogeanul; Rucăș cu

2 de

Gemil în mașina Ext.; niște agenți aleși de șeful ștab al Siguranței (care era pare-se noul Dir. al ei) în mașina ce o dădusem Potopenilor din cele venite cu Bij la palat, șoferul de la M.E.N. fiind cam demoralizat să rămână-n orașul bombardat, care devenise, mai mult psihic decât fizic, un veritabil iad la ora aceea (ofici pagubele cauzate de Luftwaffe erau într-adevăr destul de mari dar totuși nu atât de gravele cât păreau să fie din cauza zgomotului îngrozitor al Stuka-urilor sburând la înălțimea scopurilor) pentru a-și recupera mașina din fața palatului, a o da la reparat și-ntre timp a alege alta din stocurile statului pentru Ministerul E.N., iar agenții nefiind pentru paza noastră ci a miniștrilor care n-aveau să beneficieze de aceea a unui regiment și a le indica drumul spre conac; apoi Baickul lui Aurel cu Maniu și Titel; urmat de mașina M. de F. (pe care Dobre i-o remisese-n bună regulă) cu Serdici, Coposu și Venetu și-n aceeași mașina agenților ce-l aduseseră pe Sănătescu la bancă, în total 8 vehicule până la bifurcația drumurilor și apoi numai jumătate de la Ciorogirla încolo. Noaptea era senină ca aceea precedentă și tot atât de caldă, dar mi se părea mai răcoroasă fiindcă nu dormisem și eram nemîncați de la breakfast- și-mi cam tocisem nervii cu bombardamentul adăpostului regal. Avioanele germane fuseseră pe semne avertizate de plecarea guvernului către roteaș în văzduh asupra periferiei orașului în căutarea convoiului. Mergem încet și la distanțe de câte 50 m. pentru a nu ridica praful pe șoseaua aceasta neasfaltată și a nu pare de sus drept convoi. Furăm opriți de trei ori de posturile militare românești, Sănătescu informându-se de fiecare dată de situația liniilor inamice care se apropiau din Sud-Est și Sud-Vest spre a închide ceroul. La al treilea post se putea auzi net pîrîială luptei iar cu cât ne apropiam de dealul Bolentinului auzeam datorită unei adieri nord-estice tirul tunurilor de câmp, al mitralierelor și explozia bombelor de aviație. Din cînd în cînd un avion era prins în lumina unui reflector; atunci se auzea și tirul anti-aerianei noastre care acum părea totuși să fi intrat în funcție cel puțin asupra liniei de foc. Exodul ar fi avut un oarecare farmec romantic, căci orașul mare văzut la distanță iluminat mereu în toate colțurile lui de câte o jerbă de foc cauzată de explozii sau de incendii - căci se vedeau 6 focuri mari foarte clare, ceace ne făcu să bănuim că Luftwaffe primise-ntre timp și bombe incendiare și avea să ne fie confirmat aceluși la primul telefon de Mihail - ionind sub povara bombelor plătute nișelește unde nu se așteptai, negru și sur pe fundalul albastru închis al nopții, înfățișea un tablou mare,

impressionant și de neuitat, dar trebuia să mărturisesc că eram
realmente încă prea emoționat de frica ce o resimțisem totu-
rîm și mai ales către sfîrșitul aventurii noastre de la palat
ca să-l pot aprecia la justa-i valoare artistică. Eu, care pe
vrecea aceea aveam o constituție și mai ales un stomac de fier,
mercu flămînd, mă simțeam gol dar fără poftă de mîncare, căci mî-
nunchiul nervilor plexului fusese lovit de spaimă ca și cînd ar
fi primit un direct în acea regiune a pîntecelui, dîndu-mi senza-
ția de greață. Mîntesou, în schimb, era acum în elementul său, ve-
sel și vorbăreț, povestindu-mi scene mult mai grase de pe front
și conchisînd: "Să știi că Paul Zănesou, al vostru, are dreptate:
războiul, cu toate ororile lui, e o aventură necesară oricărui
bărbat ca să trăiască și acea măreață senzație! Ai făcut rău că
nu te-ai dus pe front: viața cea mai pasionantă o duci atunci
cînd vezi moartea-n față; după aceea rămîi blazat, căci senza-
țiile celelalte ale vieții pagnice rămîn cu mult în urmă!" Sosirea
noastră la tabera P.S.-ului respectiv a fost în schimb reconfor-
tantă și plină de farmec: trebuia să facem vre-o jumătate de km.
pe un drum de pădure, stejăriș de circa 30 de anișori, crescut
strîmt din butuci ca-n general după vechea și păguboasa silvi-
cultură regăsească a proprietarilor particulari, ca să ajungem la
o poiană în colțul vestic al căreia se afla o casă bună de pădu-
rar, locuința comandantului, un cort mare alături care servea
de sufragerie și o baracă construită recent din birnele pădurii
adiacente ce era dormitorul soldaților cu priciuri suprapuse două
cîte două, în număr mare. Tot lagărul era în întuneric, iluminat
doar de flăcările discrete a unei vetre haiducești pe care fier-
bea un ciun imens bine miroitor. Comandantul ne primi într-ade-
văr cu-n entuziasm ce-mi încălzi foalele. Era un tip de talie
mijlocie, brunet, cu ochii negrii ce-i jucau în cap ca jderului,
o mică mustăcioară de Don Juan și un fizic extrem de simpatic și
plăcut: oltean de băștină, vorbea cu-n debit de reporter spor-
tiv, fără cuvinte inutile și numai ce trebuia. Un organizator de
mare clasă, cum avea să se dovedească repede, ne băga pe loc
mașinile rînduite gata de plecare în pădure ca să nu fie visi-
bile-n zori, de sus, întrebînd dacă eram complet alimentate
căci avea la benzină și ulei olt luman; bagajele trebuincioase
pentru la noapte și cederea la reg. său le trimise la "cabană"
ce ne era rezervată și putea conține "scoe guverne" umînd ca a
noi să ne alegem "paturile" așa cum vroiam. Apoi ne duse să ne
spălăm mîinile la "baie", o instalație fabricată de el pentru
toate abluțiile posibile, de la robinetul mic pentru față pînă

la dușul general alături, ingenios și practic concepută, firește cu apă rece din fântână-n care băgase o pompă acționată de mână. De cu aflarea vestii că el avea să aibă deosebita cinste de a găzdui pe dl. P.M. și alți mari demnitari ai Statului, și-nchipse că n-am refuza un supău de companie și trimisese la "Vale"-comandă bogată cu renumite orătării și mai ales găte de toată frumusețea - ca să ne facă un praznic cum numai regimentul său știe să-l gătească deoarece avea un bucătar țigan cum n-avea Capșa. P.S.-ul era în poziție de luptă cu toate efectivele dispuse de manieră că-am ști pe loc când inamicul ar da de avanposturi, "de aia era Regimentul II Transilvani", iar legătura cu M.St.M. va fi ținută deschisă cu orice preț din ordinul Generalului Mihail cu care vorbise și puteam vorbi în orice clipă. Comuna era f.bună: toți români unii și unii, bucură de sfârșitul stăpînirii germane cu excepția celor 4 legionari care fuseseră arestați și erau reținuți la postul de jandarmi ca nu omăva, aflându-se mîine-poimîine de prezența noastră, să le vină-n gînd să comunice știrea mai departe la mai marii lor. Primarul vechi, antonescian, era om de treabă care gîra primăria pînă la înlocuirea sa pe care dl. M. de I. general Aldea va avea ocazia s-o efectueze singur zilele acestea. Luftwaffe ne căuta indubitabil de la era 9 încoace (era acum deja aproape 10) pe drumul Ciorogîrlei, fiind pe semne prevenită de căderea guvernului din oraș, așa că ne ruga doar să nu fumăm afară, drept care și montase cortul mare ca să putem mîncea, bea și fuma, nestîngheriți, căci procurase puțină bună și un vin care nu era chier francezesc dar se bea bine la masă. Cu țigările stătea mai prost căci comuna n-avea decît "Flăgare" și tutun III cu foițe, dar spera că ne aduseserăm un stoc pentru acele cîteva zile cît ar putea să dureze căsăpirea nemților. Erau obresnici numai fiindcă ne știau fără efective în capitală, dar se vor muia repede cînd vor sosi trupele de la Giurgiu. Ce știam noi despre itinerariul acestora? Ar fi trebuit să sosească de mult! Aci, în jurul taberei, aveam o companie de pază, cea mai prost înarmată fiindcă inamicul nu va fi lăsat să ajungă peste noi. În general, ducea lipsă de armament și muniție pentru că mai tot armamentul automat și mai greu se afla firește la P.A. pe front, dar spera totmai să și-l completeze zilele acestea de la nemți. Locuința sa o punea la dispoziția d-lui general și d-nei Potopescu căci era garantată fără plănuite iar d-lui general să-nătescă îi oferea biroul casei cu o canapea mai bună decît un pat.

Ceilalți d-ni deamitari vor suferi nițel de ploșnițe în cabană, oăci acolo domniseră băieții care nu se sinchiseau de ele, dar de la ora 8,30 făcuse un foc de așchii umede care o să le mai scoată din pricioari și birne. Cînd mai află că eram cu toții nemîncați de dimineață și flămînzî rîu și-n plus că trecuserăm prin niște olipe grele în bombardamentul palatului, comandă să ni se servească-n cort într-un minut niște aperitive: brînză, roșii, pîine, unt și țuică, asupra cărora ne-am aruncat ca lupii neștiind ce mai avea să urneze. Comandantul, un loc.col. al cărui nume-mi scapă, dar care a fost nu numai avansat imediat după 23 August, ci și luat de Zivoianu la Comunicații ca Secretar General, a dovedit cu prilejul cînei a fi nu numai bun organizator, dar și bun de stăgat militar în străinătate, deoarece masa de 12 persoane, noi opt plus el și alți trei ofițeri, un maior, un căpitan și un locotenent - toți băieți simpatici și deștepți, oăci la transmisiuni trebuia să știi mai mult decît mînuirea armelor și pasul cadențat - pentru care eu am făcut plasamentul în ordinea de preoildere cu prezidarea lui Sănătescu și d-nei Fotopescu, ne fu servită impecabil în farfurii imprumutate de la conacul local (al prietenului meu belgian Hubert fostul subdirector al fabricii de zahăr de la Roman și căsătorit cu frumoasa baronă Capri) cu taciuri de argint, iar meniul avea să ne consoleze de toate mizeriile zilei: borș de pui, fioc de gîscă cu salată verde, pui cu smîntîlă, gîscă umplută cu cartofi prăjiți și o garnitură de legume, savorină și pere minunate. Țuica fu apreciată într-adevăr la refuz și vinul nu era deloc prost, iar la cafelele turocești, care au continuat a fi servite pînă mult după miezul nopții, am băut și coniac Wehrmacht din rezerva personală a Comandantului. Eram mort de oboseală, ca și ceilalți patru care petrecuserăm noaptea trecută cu mine la palat, dar totuși nu ne venea somnul din pricina enervării resimțite la repovestirea continuă a celor întimplute de la arestarea Antoneștilor și pînă la minut și la rapelul constant al Stukurilor care băteau aerul din ce în ce mai aproape de Bolotin în căutarea noastră: știau ceva dar nu chiar unde ne aflam, oăci hărțile de care dispuneam neații le-ar fi permis să ne ghîsenscă lesne dacă vre-un agent sau stat-majorist ar fi vindut pontul. Și cu toată masa opulentă, excelentă și bine udată, ori de cîte ori vre-unul se afla în zbor deasupra păduricii noastre, noi mințeam pleural stringîndu-se la amintirea încă prea recentă

a fugii de la biserica Kretzulescu. Crezînd că vom putea dormi liniștiți toată dimineața următoare, ne culcăm abia la 1 și un sfert, adică ne retrăsesem la ora aceea, ca să nu ne putem odihni decât câteva ceasuri. Primul motiv fu natural acel anunțat de comandant: fie că au vrut să se răzbune pentru sfumarea lor, fie că izul cărții și gustul singelui nostru li s-au părut mai dulci decât acele ale victimelor lor de toate nopțile, dar în orice caz ploșnițele Regimentului I Transilvaniei s-au aliat Luftwaffeii împotriva celorlaltor: adepții ai regimului democratic român și probabil că au recunoscut în mine pe cel mai înverșunat anti-hitlerist, căci tabloul meu de vînătoare avea să depășească pe cele ale vecinilor mei de câteva ori. Dar nici aceea nu s-a lăsat mai prejos pentru a ne împiedica să adormim, întrucît în tăcerea nopții rurale se auzea roind asupra taberei noastre forestiere din ce în ce mai insistent și meticulos în dibuirea noului sediu. Repedîntă a guvernului de mîrgavi trădători rebeli ai Marelui Aliat nazist. Faptul că Regel părea din genetele și oftatul lui să se teamă de trîntorii teutonici mai dinai decât mine mă conso-lă și-mi dădea complexul superiorității celui mai puțin fricos, căci raționînd la rece conchisei că atîta vreme cît va ține întu-nericul n-aveam cum să ne descopere domiciliul, iar în zori de zi, dacă aceasta totuși s-ar întîmpla, aveam în jurul cabanei și a poienitei vre-o patru sute de hectari de crîng valah în care să ne tîpîlăm de pîcaje direct țintite, așa că pe la 3 reușii înfine să ațip, tare greu fiindcă și zgomotul bătăliei de la periferia apăsătoare a Bucureștilor se-intensificase substanțial. Nu puteam săi pe priciul meu incomod că oarecînd auzeam atunci se petrecea în jurul Școlii de Război și avea să producă-n curînd surpriza capi-tulării acesteia, dar în plus una și mai interesantă și directă pentru tabera noastră. Intr-adevăr, nu isbutiserăm să scotim nici un ceas întreg oînd furăm treziți cu toții de vîntul urăto-rei aventuri nocturne silvice. Cînd se văzură înghesuite și asal-tate nevoile mare, forțele germane concentrate în jurul Școlii de Război hotărîră să-și evacueze treptat oarece aveau mai pre-țios de salvat în retragerea lor înapoi Apus și tîcîră 3 dîmni de camioane Sauer cu personalul feminin și sîsterosicele M.M.G. și Spitalului Eliaș, lăsa ambulate la înțcălă cu instrumente me-dicale, produse farmaceutice de mai mare preț, bandaje, vată, mi-de kg. de ciocolată, lapte condensat, conserve bune norvegice, brînză olandeză și salamuri, gînci și olise românești, coniacuri Wehrmacht francezești și pe deasupra lăsa încoă neviolată de auz-

ment automat Daimler-Puch și Mauser cu muniția aferentă tot în
masse industriale, fiecare camion fiind prevăzut în plus cu ci-
teva mitraliere grele iar unele cu-a tun anti-tanc și așezați
pe aceste comori mizeretul, soldații, dar mai mult ofițeri stat-
majoriști, fiecare trinitate automobilă formând o mică unitate
combativă sub comanda unui ștab mai mare. Găsind și ei, ca și
noi, singurul drum de țășire din capitală unde luptele nu s-
seră decât la vagi prize de contact spre Giorogirla, se angaja-
seră pe acesta cu scopul de a se abate apoi către munți, dar că-
dând de avanposturile bine așezate și înarmate ale Regimentului
nostru unde un locotenent gmecher și jumătate, care învățase ger-
mana în contact cu friții și avea experiența frontului, le lipi
o barbă mare cum că Comandantul său ar fi germanofil și dispus
a întoarce armele în contra rebelilor guvernamentali dacă ar mai
primi și ceva tunuri și mitraliere de care ducea lipsă fiind P.S.
și-i îndrumă spre pădurice, dar nu testă coloana ci numai camion
cu camion, cusați pe șest, băgându-le astfel pe diferite drumuri
din pădure către posturile bine organizate care unul după altul
i-a debarcat și apoi dezarmat, făcându-i prizonieri și luând o
pradă babană. Avanposturile reușiseră treaba deja cu trei camioa-
ne pe care le trimiseseră acum numai cu ocupanții și ocupantele
dezarmați spre taberi unde compania noastră de pază ura să-i
ia în primire. Acum sosise un camion cu vre-o 30-50 de fufe
printre care trebuia pe șapte să fie destule tinere și atrăgi-
toare pentru soldatesca noastră, întrucât ce auzirăm noi ca să
reuească a ne deștepta dintr-un somn de plumb fără strigătele
lor disperate de indignare și protest contra unor procedee vechi
ca lumea în asemenea prielnice împrejurări pentru masculii por-
niți la fapte de arme ce trebuiau să-și primească și recompensa
bine meritată: "Ihr Schweinehund, laßt uns in Ruh, Hilfe - aju-
toor, dann offizier, nu voie așa, porcarii, laße-ma....!" iar apoi
scîncete, vaiete, plînsete și rîcnete înfiorătoare de "genus",
schon destul, Gott im Himmel" (porci de oline ce sînteți, lăsați-ni
în pace, D-zeule în ceruri), așa că ne lămurirăm repede despre
ce era vorba și virginal Dede și estetul de Camil fură indig-
nați de purtările barbare ale ostăgimii naționale pe cînd Alden
și cu mine opinărem că așa le trebuia curvelor alea naxiste să-
vete pe p..ielea lor ce-neamuri să-ndură oarece frații lor înca-
seră-n testă Europa cucerită și-mpușcînd apoi partenerele jecului

popicilor pe cînd ciobînașii noștri o să le dea mîine de halit
mîmîliguță cu brînză sau vor încerca să le scoată din tabere spre
a le lua de neveste ca să le facă plozi bîlai și "Apfelstrudel".
Dar readormirîm greu, cîci nunta ținu mult pînă cînd ofițerii ve-
niră să-și aleagă cele mai frumoase și să le ordone soldaților a
lucre mai pe tîmte spre a nu trezi pe P.M. și mai ales d-na ge-
neral, iar apoi începu forfoteala cu lăzile și manevrele camion-
nelor, iar pe la șapte, cînd înăfîrșit ploșnițele se săturaseră de
sîngele nostru extra dulce și dormeam duși visînd tot felul de
năzbîtii, furăm treziți de însoț comandant venit să ne aminte că
trebuia să ne-abrîcăm la iușcă și să fim gata de fugă cu mașini-
le cîci se-ntîmplase un accident ce se putea solda cu o nenoroci-
re mare: ultima coloană de camioane nemțești, fugite de la Școala
de Război, ticsite numai cu tunuri, mitraliere și soldățeime înar-
mată toată cu automate nu se lăsase separată și greșise drumul
din pădure ajungînd la poiană și n-avem cum să-i dezarmăm și
să-i facem prizonieri pe lăptia cîci erau mult mai numeroși și
paternici înarmați decît compania noastră de pază așa că trebuiau
duși cu muia, drept care generalul Sîntescu mă chema rapid la el
ca să-l ajut la tratative - spre a nu se-ntîmpla o catastrofă!
Ne traserăm pantalonii și-ntrărăm în pantofi cu ploșnițe cu totul
în cîteva secunde și-nainte de a eși din casă am scos rapid
Greifelt-ul, montai luneta de zi și-l îndrecai cu șase gloanțe
explosive umplîndu-mi buzunarele cu cartușe și îndreacătoare pli-
ne din care aveam 5 de rezervă pentru această ghintuță, trecînd
binocolul mare după gît și anunțînd băieților că, dacă nu reușeam
să-l conving pe vre-un ștab german de inutilitatea rezistenței,
eram hotărît să-mi vînd pielea f.scump și a o așchia la nevoie în
pădure. Apoi am camuflai ambele valise în două saltele de fin,
de pe pricioarele de la etaj, tăindu-le cu briceagul de vîntoare
și fugi la biroul cantonului unde-i găsi pe Sîntescu în uniformă
din ajun și pe Potopescu în civil. Conveni repede cu ei ca
să-l găsim pe comandantul lor și să mă prezint ca S.S.I.-stul
sas al "diviziei", răvrîtite contra ordinelor guvernului și-a
așteptarea unor ajutoare de armament ca să pornească asupra capi-
telei, cerîndu-i desarmarea celui de pe camioane pentru înarma-
rea noastră. Dacă nu se lăsa convins de mine, îl voia aduce în
birou unde Sîntescu pe harta M.St.M. a Bucureștilor, ce o avea
acolo pe masă, l-ar pune alte bîrbi spre a-l determina să ordone
predarea armamentului și muniției iar, numai dacă va dăbui că a
oînt într-o capcană, l-am amenința cu forțele noastre copleșite-

re față de care rezistența grupului german n-ar avea nici o șansă și nu făcea să fie decimat degeaba. Mai mult nu puturăm vorbi, deoarece-n clipa-aceia trei camioane grele cu remorci, primul cu-n tun montat în fața platformei, își făcuseră intrarea în poienită. Împreună cu comandantul și unul dintre ofițerii care cinseseră cu noi, mă-ndreptai cu arma la umăr spre acel camion cerind în cea mai berlineză nemească a vorbi "mit dem befehlhabenden Kommandant der Kolonne", adăugind vesel: "Ihr habt wohl Glück, nicht auf Feinde sondern Verbündete zu stoßen und wir, dass Ihr gekommen seid: wir brauchen dringend Waffen und Munition um loszuschossen. Heute ist der Bürgerkrieg ausgebrochen: wir sind auf Antonescu's Seite und er ist nicht weit von hier!" (Aveți norocul a cădea nu pe dușmani ci pe aliați, iar noi că ați sosit: avem nevoie urgentă de arme și muniție spre a porni la luptă. Azi a izbucnit războiul civil; noi sîntem de partea lui Antonescu și el nu-i departe de aci). Aceste cuvinte fură magice: imediat cîțiva grădați săriră din camion ca să fugă la el treilea pentru a-l chema pe "Herrn Oberst" (dl. colonel) iar unii căpitan stat-majorist însoțit de o "Schwesteră" tare nostimă le oferă pe loc americane dintr-o tabachieră de aur cu blazonul conștient al unui prieten de al lui Toroi (cu care soasta făcuse schimbul după moda veche austriacă) prezentîndu-se "Graf Windstein" oîci nemții sînt cu toții f. sensibili la titlurile nobiliarii lor și adăugînd "in höchst vertraulichen Diensten" (dintr-un serviciu ultra-secret). Mai schimbai cu ei și cu alți firiți ce ne înconjurară rapid, sărind și ei fără Schmeissere de pe camion de curiozitate să afle unde nimeriseră, vorbe optimiste despre căderea Bucureștilor în cîteva zile și fortificarea orașului expurat de rebeli contra bolșevicilor, ei nepărînd prea încredințați, oîci răspunseseră că aveau misiunea să se retragă-n spre "Siebenbürgen", la care le retorosi "f.bine, dar lăsați-ne cel puțin armamentul vostru cu care tot n-aveți ce face-n drum și vă ajutăm transportul", cu care au fost de acord, dar trebuia ordonat de Oberst. Aceste sosi în grabă, așa că furăm prezentați de interlocutori iar dînsul, un stat-majorist înalt, slab, cu fine trăsături, părul cărunt și aparent bolnăvicios sau supra-morcovit, căruia ceilalți și eu în parte îi repetaserăm povestea anterioară mă-ntrebă amabil dacă eram "Reichsdeutscher", la care replicai grav: "Noch nicht! Volksdeutscher aus Siebenbürgen, Exzellenz!" (Încă nu! Minoritar din Ardeal, Excelență!) ceea-ce-i

plăcu mult, căci îl avansasem astfel cu un grad, numai general-
maiorii fiind excelențe după protocolul german. La cererea desco-
nșirii olt mai rapide a armamentului, de care ne însărcinam noi
ca să-i scutim de greutate, îmi răspunse-n doi peri că n-avea
ordinul să-l lase-n România, dar ne-ar putea da ceva din el. Îi
răspunsei că n-avea drumul liber spre Ardeal până ce nu i-am pu-
tes trasa ruta pe care n-ar risca să cadă pe mare unități rega-
liste, așa că-n orice caz pentru moment ar trebui să poposească
aici până la stabilirea legăturii cu celelalte divizii antonesce-
ne, invitându-l să dea ordinul de coborâre a tuturor ca să se
instaleze până una alta în tabera noastră olt mai confortabil, din
moment ce aflasem că toți erau nedormiți de o noapte de luptă
la Școala de Război. Îl prezentasem de mult comandantului și acum
se apucă să discute cu acesta, dar văzînd că nu vroia să stea
aici ci să o ia spre Cîmpulung Muscel pe căi oculte ce ne ruga
să-l ajutăm a le fixa, îl pofti la d-nii generali în "Forsthaus"
unde s-ar lămurii mai bine pe baza hărților și la telefon cu uni-
tățile vecine. Există riscul să-l cunoască pe Sănătescu sau pe
Potopescu, dar trebuia lăsat, și norocul vru că nu-i știa după
fizionomie, dar fu impresionat a fi prezentat de comandant unui
general de armată cu M.V. și o decorație înaltă germană (ce Să-
nătescu avusese grija a și-o băga la piept) cu situația - harta
a frontului, din preajmă, pe masă, însemnată cu creionul roșu și
acea a teatrului local al operațiunilor pe perete. Fu poftit și
se așeză și primi la înțesală o cafea caldă în timp ce Sănătescu,
tradus de Potopescu care știa și el nemțește cu expresiile techni-
ce ale Wehrmachtului, îl lămurii asupra faptului că a continua dru-
mul spre Pitești ar însemna să cadă prizonier după 20 de km. la
divizia X regimentul Z de cavalerie, că erau pentru moment încoer-
cuiți, astfel că trebuia să stea cu noi aici iar tot armamentul
descărcat și împărțit la înțesală spre a ne servi întru degajarea
flancului stîng și restabilirea legăturii cu unitatea Y, drept
care am folosi spre deplasarea trupelor camioanele germane și abia
atunci îl puteam îndruma cu certitudinea că va ajunge pe ne știa
ce cale ocultă prin Curtea de Argeș să treacă Carpații nestin-
guriți, iar de ordinul ce-l primise de la Hansen că nu se mai
egăte căci M.M.G. nu cunoscuse pe seama exact situația cînd i-l
dăduse. Ne arunță atunci că Hansen fusese înlocuit la 23 august
de către dl. general von Gerstenberg, dar că acesta întredesăr
n-avea de unde să cunoască situația la Vest de București fiindcă

se afla la Nord de oraș la postul "Ilse Zwo".Întelegînd că dl. general avea dreptate, căci între timp sunase telefonul de mai multe ori și Sănătescu răspunse în termeni acoperiți, așa că Oberstul nu și-a putut da seama de realitate ci doar că eram un centru bine informat, d-lui acceptînd^{propuneră} acestuia și eșirăm toți cu el ca să pșgim la executarea ei. Chemă pe un maior și-i dădu ordinul laconic: "Aussteigen und alles abladen!" Intr-un minut toți friții și cîteva fufeze sanitare coborîră-n ordine iar apoi soldații, depunîndu-și "furtunurile" sub arboretul lizierii, se urcară din nou pentru a descărcă primul camion. Aci olteanul nostru se dovedi iar zmeu în organizație rapidă, căci aduse pe loc cîteva duzini de ostași cu roabe care preluau lăzile iar apoi armamentul slobod și înafirșit scoaseră tunul și două mitraliere grele și le cărau în pădure pe o cărare bătătorită făcînd un munte de arme și muniție pșzit de 6 soldați cu puști-mitraliere. Între timp, avu grija să ordone celorlalte două camioane să rechiuleze pînă la înercușirea drumurilor din pădure ca să poată eși primul camion, dar de fapt ca ceilalți să nu vadă scorta ocupanților primului camion, căci imediat ce dispărură celelalte două pilotate de ostași de ai noștri pe un drum lă-turalnic, se-împlă lucrul la care nu se așteptau deloc friții și cel mai puțin Oberstul lor realmente indignat: la un ordin scurt, unii rominași puseseră mina pe toate armele individuale depuse de soldații nemți sub pomi și le cărară iute tot cu roabe la movila metalică din pădure, pe cînd alții cu furtuni bra-cați asupra friților îi somară să ridice brațele pe nemțește, strigîndu-le: "Hände hoch!" (Sus mîinile) și unul după altul fu dezarmat de pistol, buzunărit apoi și-nfine somat să se urce cul-
cat în camion. Eu mă restrăsei cu doi pași scoțîndu-mi Radomul și rugîndu-l pe "Heren Oberst și Major" să-și predea pistoalele unui locotenent din preajma lor. Colonelul spuse, alb și tremu-rînd: "Ach so, das hätt ich nicht erwartet: wir sind Euch aufge-sessen!" (Așa dar, nu m-ași fi așteptat la aceasta: v-am cîștut în capcană!) Eu i-am răspuns: "Es wär sonst unnütz Blut vergo-ssen worden, was wir vermeiden wollen; so nimmt der Krieg für Sie ein Ende: bitte nur auszuladen und die Waffen zu behalten!" (Altfel s-ar fi vărsat sînge în mod inutil, ocesce vrem să evi-tăm, așa războiul s-a sfîrșit pentru dvs: vă rog numai să des-cărești armele și să le păstrezi!) Cînd toți ocupanții camio-nului se aflară culcați în el, doi ostași de ai noștri se ur-cară pe el și primiră ordinul s-l îndrume spre un post care era

deja avizat telefonic încotro trebuia dirijat. Aldea și Potopescu îi vorbiră atunci frumos colonelului spunându-i că nici un pluton al armatei regale române nu contravenise ordinului M.S.R. Mihai, că Hitler greșise grav dând ordinul agresiunii barbare asupra unui oraș deschis, după tot sacrificiul ce-l făcuse România pentru cauza germană și că orice neamț de bună credință trebuia să-și dea seama că nu mai puteau continua lupta contra rușilor fără ajutorul german neresuțat și nici odată acordat, iar acum era o curată nebunie din partea nemților a încerca să ne împiedice să eșim din război. În clipa următoare sosi al doilea camion fără remorcă, dar și mai ticsit de soldați cu Schmeissere și cinci sistere în halat alb cu crucea roșie pe bonetă și la braț. M-avea tun, dar în schimb mai multe mitraliere decât primul, ale căror guri erau brațate în arici. Sănătescu îl rugă pe dl. colonel a da același ordin al descărcării, dar maiorul de lângă el se opuse spunând că de acum erau prizonieri și nu puteau obliga pe camarazii lor să cadă-n aceeași cursă. A fost un moment cam delicat, Potopescu răspunzându-i: "În caz de luptă nu putem garanta nici securitatea dvs. de prizonieri!" dar acest argument fiind încă prea blând cu adăugai brutal: "Wenn Sie den Befehl nicht sofort geben, beginnt der Kampf indem ich Sie beide rücksichtslos niederknalle!" și-și scoase pistolul brațându-l în spatele maiorului, după figura lui Anton cu Bij. (Dacă nu dați imediat ordinul, lupta începe cu aceea că vă vom doborî pe amândoi fără scrupuli!) Comandantul nostru înțelegând dilema, ordonă locotenentului să-l ducă în spatele cantonului, iar toți cinci repetară sunația către colonel care se apropie cu Aldea, mine și comandantul de camion și dădu ordinul, dar vădit contrariat și constrins. Fu o clipă de emoție, căci un subofiter S.S. dădu contraordinul de pornire și, cum motorul nu se opri, ar fi decarat Saurerul dacă, ca fulgerul, comandantul n-ar fi fluierat din degete cu rezultatul că toți soldații noștri cu Schmeisserele capturate brațate asupra ocupanților camionului și mai alea a șoferului au eșit de sub arboret înconjurând vechilul mare și tipind: "Jos sau deschidem focul!" Urmă un "Hände hoch" executat de toți în țipetele fufelor iar singurul care nu le ridică fu tras jos de un plutonier solid care sărise pe camion în timp ce-l țintea în burtă pe năbădăiosul S.S. Operația descărcării pînă și mai puțin decît prima dată fiindcă în descinderes ocupanților, ce fură dezarmați rapid și conduși în pădure în par-

tea opusă noii magice, soldații noștri se urcară și aruncară tot ce conținea grămadă pe sol, stricând - cum avea să se constate ulterior - multe fiole pentru injecții. Toți prizonierii fură apoi urcați, din nou culcați mai mult sau mai puțin, oțci erau prea numeroși ca să poată sta toți la orizontală și camionul plecă iarăși cu doi transmissioniști pe drumul primului. A treia operație fu cea mai ușoară în stilul primei dar cu diferența că lăzile fură cărate la canton, oțci conțineau arhive M.M.G. și alimente de preț, iar ocupanții mai puțini erau în schimb în grade mai mari înglobând vre-o cinci maiori de stat-major și o duzină de locotenenți și căpitani de la Școala de Război, plus multe fete noștine, tare necăjite să cadă prizoniere, cele mai multe izbucnind în plâns. Cei doi ostași plecați cu primul camion reveniră ca să ne anunțe că nu mai erau decât trei camioane mici "Opel Blitz" cu ofițeri și mulțime ce nu vroiau să se lase despărțite, oțci toate celelalte fură dezarmate la alte posturi din pădure, în același stil, regimentul făcând în total, cu cele două de astă noapte, o pradă de 16 camioane; alte vre-o douăzeci apucând-o pe drumul către codrul (cu-n nume ce nu-l mai știu, dar semănând a Bîlăsa) din spatele Bolentinului din Deal unde au dat desigur de regimentul y de cavalerie. La apropierea celor trei Opele de poiana noastră, un avion de observație trecu f. jos peste noi, așa că olteanul nostru, cam nervos, hotărî accelerarea operațiilor de efectuare concomitent la tustrele camioane care erau noui nouți și pe care l-a rugat pe Sănătescu să nu fie trimise chiar toate trei la cavaleriști cum se făcuse din ordinul lui cu toate precauțiile după care avea să plîngă o viață-ntreagă, ci să-i înghesuie pe friți în două două nu încăpeau chiar în unul și să părăsească regimentul, care avea tot meritul acestor capturi, cel puțin un camion nou nouț. P.M. îi răspunse: "Tot nu-l poți păstra oțci tot materialul nemțesc va trebui predat rușilor și ce nevoie ai nou de camioane!? dar olteanul întrebă: "Cum, și armamentul cumpărat de la nemți?" - "Nu, ala nu!" replică Sănătescu. "Ei atur ei, lăsați-mă pe mine, că le dau eu ciolovecilor tot Opele dar ceva mai vechi, schimbându-le numerele la motor; avem noi specialiști noștri pentru asemenea operații!" Atunci, generalul mîndru de istețimea copleșitului său, îi spuse: "Bine, mă, cum știi, dar repede!" Sîntă-adevăr, debarcarea și descărcarea simultană a trifoilului de Opele se făcu mai "Blitz" decât nimeni ele să fie numite, constatîndu-se cu acest prilej oț de puțin spirit combativ le rămăsesse ofițerului Wehrmachtului din car

era compusă marea majoritate a drumeților acestora: nici nu fusesse nevoie să fie somați friții, a-și ridica brațele, căci de acum toți oștagii noștri erau înarmați pînă-n dinți și prinseseră din te tehnica și stilul manevrei de intimidare, luîndu-i pe stabili mindrei eraste germane la sigur, la țanc și cam peste picior. Regretul lor îl mare era doar că noi, în frunte cu P.M. și alți doi miniștri ai guvernului și totodată generali (căci Negel se urcase, de cînd se sculase, în mașina sa și aștepta clipa terminării acestor grozavii ca s-o poată șterge la Dobrița) asistan la busunărirea acestor ofițeri plini de portofolii grase, ceasuri bune, stilouri, inele, etc... și că n-au încăput, cu primul colonel și maior cu tot, într-un singur camion, fiindcă aceste trei vehicule conțineau aproape exclusiv bagajele personale ale lor și ale celorlalți călători arestați înainte, iar Sănătescu nu înțelegea să admită furtul lucrurilor lor personale și nu găsisse de cuviință nici să fie percheziționate cele aproape o sută de geamantane, lăzi, cutii și valizoare, luîndu-le drept bun "cuvîntul de onoare de ofițeri germani" că nu conțineau documente ale M.M.G. și Wehrmachtului. Comandantul și ceilalți ofițeri ai regimentului nostru norocos bodogănimă ceva în sensul că-dnii cavaleriști, protejați de dl. general Sănătescu, nu vor avea atîtea scrupule și nu le vor lăsa o valiză prizonierilor, căci făceau bine să le confişte tot ce furaseră la noi în țară cu lefurile lor de mîrcii umflate plătite tot de Statul român. Dar în vre-o 15-20 minute, cînd un Stuka se interesă mai de aproape de rățăriș din păduricea noastră, cel mai frumos din cele trei Blitzuri era deja pus bine sub arboretul crăcos al dîmbrăvioarei bolentinene, iar surorile lui se aflau de cinci minute pe șoseaua către acel codru vecin în spatele căruia se afla un regiment de roșiori, nu P.S. ci unitatea întregă combatantă, care avea acum să se îngrijească mai ușor decît transmisia de pașă și jefuirea, plus violările de rigoare inevitabile, ale celor vre-o "400" și ceva de prizonieri nemți din care 15% erau femei la vîrsta bună pentru nițică tîmăleală cavaleristică, iar mai mult de un sfert din bărbați erau ofițeri și subofițeri de toate gradele pînă la colonelul cu pricină și ale căror busunare și bagaje conțineau desigur multe obiecte de preț!

Era în jurul orei 9 cînd mă dusei să-mi scot bagajele din pleșnăria cabanei și să le dau șefului meu de ștere cu benzină și băgat la mașină, căci și eu eram hotărît să-mi scot

un alt domiciliu, dar nu în Oltenia, ca Hegel, ci aici la Bolen-
tin, neștiind - căci născut de mult că Hubert arendase moșia -
că m-aș fi putut duce deja în ajun la conacul model al acestuia.
Apoi mă deploșnișai la dăgul regimental schimbându-mi toate ru-
sele și hainele și dându-le pe cele infestate la deploșnișire
științifică. Abia când mă simții iar european civilizat, mă-nfiin-
șai în cort la un breakfast mai baban decât cina și pe care cei-
lalți îl terminaseră de mult. Sănătescu veni să-mi țină tovarășie,
mai bând un ceai cu coniac, în loc de rom, ca să mă asigure că-mi
șterseșem azi dimineață cu virf și îndesat aprobiul său pentru fu-
ga mea de așară, să-mi mulțumească pentru prețiosul concurs ce-i
dădusem cu prilejul aventurii noastre matinale și să-mi anunțe că,
fiind "eroul zilei", comandantul regimentului I Transilvaniei hotărâ-
rise a mă cita în condicio regimentală și să-mi dea un cadou din
tot noianul de capturi lăsându-mi prime alegere. Ne-am dus să ins-
pectăm și inventariem prada; era prea babană ca s-o pot înșira
aici, dar menționez că din produsele farmaceutice ai fi putut monta
o farmacie, din cele alimentare, o băcănie, din armament un bata-
lion concurent celui de Gardă Regală, din efectele vestimentare
ași fi putut înșestra tot personalul meu silvic pe cinci ani de
zile, iar din uneltele tehnice pornind de la instrumente stonato-
logice, trecând prin cele de chirurgie generală și terminând cu
aparate optice de fotografiat și filmat ai fi putut iarăși deschi-
de o grăvălie concurentă lui Fantini, Zisu, Mănișor și multor
altora bucureștene instrumentale și de fierărie. Dar eu, din glumă,
am cerut tunul Gerlikon care fiindu-mi refuzat, am pretins Blit-
zul ca să-l neșăjese pe simpaticul comandant iar cum nu vroia
să-mi dea nici măcar una din mitralierele grele, m-am oprit asu-
pre unui "Schmeisser" Daimler-Puch nou nouș, scos din ambalajul
original, cu trusa și 6 înșărotoare, mașina de înșăroș și o
ladă mijlocie de gloanțe, plus un pistol Mauser Parabellum de un
model înșă neșădat de mine, tot din cutia originală, cu 3 în-
șărotoare și o lădișă cu gloanțe trasoare și rachete, plus patul
alungitor pentru a-l epola ca o carabină, uitind de dragul arme-
lor, alese cu numere norocoase din masa mare ce exista acolo, să
cer câteva taburi de sulfamide Bayer sau alte medicamente trebuin-
cioase stării mele bolnave. Pentru Schmeisser fui trecut în qatș-
tutul regimentului ca să-mi poșă fi confiat drept armă de ră-
boi în cazul unor dispoșiții ulterioare sau dacă deveneam rebel
față de democrație, dar Mauserul nu fu, notat fiind armă ce se po-

cea procura și pentru sport la orice armurier. Dar preda senzațională, ce fu pînă la urmă atribuită Externelor spre studiu și de care Pichi se bucură ca un copil sub pomul de Crăciun, avea să fie găsită-n lămile proaspăt bătute-n oule la Școala de Război; arhiva secretă a M.M.G. pînă la 24 august orele 9. Acolo dădurăm de radiogramule menționate anterior și de f. multe alte documente care aveau să fie trise de Pichi ulterior și majoritatea trimisă M.St. M. în specialitatea cîrui intram. În cursul tuturor acestor pasionante ocupații, Sănătescu, Aldea și Potopescu răspundeau tot timpul la telefon spre a se ține în curent cu situația luptelor: atunci aflai că-n cursul nopții fuseserăm tăiați de București de patru ori, restabilindu-se firul telefoniei tot de stîtea ori prin lupte date de regimentul nostru brav fără nici o pierdere; că primul batalion al diviziei giugiuvene ajunsese pe la miezul nopții la periferia capitalei și că un regiment dobrogean sosesea tocmai scumă cu trenul în Gara de Est, pe cînd nemții nu păreau să fi primit întăriri nici de pe front, respectiv de pe la Rîmnicu-Sărat, Mînil, Buzău, nici de prin porturile dunărene ș.a. că-n linii mari situația Bucureștilor era departe de a fi disperată cum părușe așezăm; asaltul asupra efectivelor concentrate de nemți în jurul Școlii de Război se soldase fără avarii ale clădirii cu capitularea M.M.G., făcîndu-se acolo o captură de prizonieri mult mai importantă decît a noastră, inclusiv mai mulți ofițeri generali și o droaie de coloneli - Hansen aflîndu-se printre primii - iar în tot interiorul capitalei se arestau acum pe capete toți așa zicii diplomați care nu făceau parte din C.D. german propriu zis, pe la casa partidului național-socialist și toate celelalte centre ale activității Gestapoului, arestările acestea atîngînd numere cu trei cifre. Proximal obiectiv era aerodromul Pipera ce avea sorți buni a cădea în cursul zilei curente de 25, cel tîrziu în decursul nopții următoare. Gerstenberg nu știa cum să-și împarte trupele între Ploiești pe care încerca din răspuțuri a nu-i pierde cu tot atacul masiv lansat asupra lor de Vasiliu - Răzvan și București ce n-avea efective suficiente pentru a-i cuceri printr-o ofensivă susținută. Scăderea simțitoare a bombardamentului aerian al capitalei se datoră intervenției aviației noastre pe liniile frontului interior care obligase și pe Luftwaffe să-și contracareze activitatea și deci să nu mai fie disponibilă exclusiv pentru terorizarea orașului. Acesta era survolat acum mai mult de avioane vechi biplane operînd

cu motorul tîiat în glisade de surpriză plasînd aici colo bombe aiaurea spre a întreîine groaza orîşenilor în urma experienţei de ieri şi a imobiliza astfel activitatea normală a taberei adverse. Ciochinii serioase soldate în general spre avantajul nostru avurî loc şi continuau să se petreacă în Vestul Capitalei spre Tîrgovişte, Fîrşor şi altele la Est în preajma porturilor dunărene cu garnizoanele germane hărţuite de ai noştri spre a nu se putea retrage organizat către Bucureşti. Pierderile cele mai grele germane erau înregistrate pe frontul sovietic unde amata roşie înainta peste tot f. rapid, nepermiţînd Wehrmachtului să se degajese în mod organizat şi făcînd masive capturi de material uman şi de război nemţesc. Mihail nu era nici el în măsură a da traseul liniei frontului, de înocîlîtă ce era, dar dăduse ca siguranţă căderea Galaţilor, investirea Brîilei, trecerea blindatelor sovietice de Măreşti, Vaslui, Tecuci, Bîrlad, cu pungi rămase-n urmă ce le colmatau cu lupte de exterminare crîncene. Ploitorienţiale locale cîştate-n Carpaţii Păduroşi desfunderseră drumurile pe care o parte din Grossdeutschland şi divizia Cornes încercaseră a trece munţii-n spre Ardealul de Nord cu rezultatul abandonării majorităţii carelor de nedespotmolt. În rezumat, nemţii se aflau într-o poziţie generală f. precară-n toată ţara dacă nu aduceau rezerve din Apus. Fără nici o declaraţie de război, Honvedul păşise la invazia graniţei în judeţele Arad, Bihor, Tîrnava Mare şi Braşov, cu hărţuiri pe restul graniţei romîno-maghiare şi cu-n singur cîştig de teren mai însemnat în Arad unde forţele inamice opletitoare vor reuşi probabil să ocupe oraşul în cursul zilei. Efectivele germane staţionate în Timiş-Torontal se retrăseseră sub presiunea corpului teritorial bănăţean dincolo de graniţa romîno-jugoslavă. În schimb, o unitate germană din Timiş trecuse Dunărea în amont de Panciova şi împingea pe graniţarii cîrăşeni şi vîntorii severineni spre Porţile de Pier pe malul nostru. Cu toată situaţia aceasta îmbucurătoare pentru noi şi care nu lipsise a-i înveseli substanţial pe cei trei generali - miniştrii, Regel ceruse-n timp ce mă-abîlîsam, cu multă insistenţă lui Sînătescu să se informeze cît mai precis despre poziţiile nemţilor din regiunea între capitală şi Oltenia, cu scopul de a-i fixa drumul de urmat pentru a putea ajunge cît mai neîntîrziat la Dobriţa. Fusesse mai întîi laş în băgăllie, dar cînd se declară decise să plece cu orice risc mai degrabă decît a sta inutil aici la Bolentin, Sînătescu îl rugă pe comandantul regimentu-

lui a se ocupa de problema punind pe un ofiter să cheme toate
orasele de pe șoseaua națională București-Pitești-Slatina, etc. Tg.
Jiu, iar când spre ora 10 și jumătate auzirăm pornirea unei cano-
nade mai intense în Sudul capitalei - ce aveam să aflăm a doua zi
a fi fost acțiunea de degajare totală de sub presiunea nemților
asupra aerodromului Popești-Leordeni - conul Dede deveni de-a
dreptul plîngăreț, cerînd locotenentului, care vorbea la telefon
tocmai pentru a-i putea trasa itinerariul, a urgenta pe cît posi-
bil stabilirea acestuia întrucît ținea să plece înainte de prînz.
Ca să nu pară singurul fugit de pe teatrul mai activ al operațiun-
ilor interne, vru neapărat să vină și eu cu el, cu atît mai mult
cu cît atunci am fi plecat cu S.R.-ul meu care era incomparabil
mai rapid și sigur decît Chryslerul Imperial cam ponosit al M.A.D.
dar i-am răspuns că n-avea nici un rost să plec și eu din moment
ce nu era nevoie de doi inși pentru raportarea știrilor ce le afla
serm, iar acestea mi se păreau încă prea puțin lămuritoare a
rezultatului final al bătăliei Bucureștilor ca să merite depla-
sarea mea pînă-n Oltenia cînd puteam pleca acolo cu avionul im-
ediat ce soarta capitalei va fi definitiv clarificată. Așadar, după
vre-un efort de oră, cînd i se indicase precis ce localități tre-
buia să evite ca să nu se-aflinească cu vre-o coloană răsleată
de friți, extrem de supărat pe mine că nu acceptam să-i împrumut
Lassalle-ul C.R. în schimbul mașinei sale, Negel plecă-n ciuda
glumelor noastre și a perspectivei unui prînz cum n-avea să gă-
sească-n drum. Dealtminterea, nici nu vroia să oprească pînă la
Tg.Jiu, luînd cu el bidane de benzină și unul de ulei și o colec-
ție de conserve confiscate de la friți spre a se hrăni în mers.
Dat fiind că d-lui se săpărise rău de tot de emoțiile îndurate-n
ultimele 24 de ore, scrisesem la înțeleasă un mesagiu către M.S. cu
tote datele ce le posedam pînă la ora aceea, rugîndu-l pe Dede
a le completa cu amănuntele pîșanilor noastre. Firește că anunța-
sem: distrugerea totală a C.R. cu tot inventarul (ca să se obișnu-
iască cu ideea înainte de a o vedea cu ochii), pagubele suferite
de palat, pierderea aproape ireparabilă a două mașini S.R., purta-
rea lui Capioescu și reacțiunea mea, atmosfera penibilă de la
R.N.R., numirea lui Borcescu la S.S.I. și afacerea Hansen - Ger-
tenberg - Killinger descoperită-n arhivele ce ne căsuseră-n mîini
în mod aproape miraculos. - Nu omiseseam nici să spun că Basel ră-
măsese cu Mihail, Bidanu, cei doi britanici și echipa Iosif Teo-
dorescu, col. Anton, Dimăciannu, Spătaru, Iteanu și Măvoianu în
București încredințați total ascerii, pe cînd Costică Niculescu,
Pătrușcanu (pe care-l întâlneau în drum la Giurgiu) plecînd

tot spre o comună de lângă Bolentin) și Rică Georgescu se aflau pe alocă lângă noi, în afara cercului ce nu era încă spart complet. Săntescu care-mi dictase știrile sus menționate la situația generală militară, adăugase un P.S. prin care-l invita pe S. a nu se lăsa impresionat de starea de spirit cam pesimistă a lui Hegel, întrucât d-șă scotea de pe scenă acțiunea reușită, capitala salvată, reacțiunea externă a germano-magiarilor slabă și neîngrijorătoare și spera că până la 1 septembrie vom reuși să lichidăm orice rezistență germană pe teritoriul național. Totuși, M.M. trebuiau să se-narmeze cu răbdare deoarece curățirea capitalei de toate elementele suspecte nu se va putea efectua înainte de 15 septembrie iar până atunci amistițiul va fi fost semnat cu siguranță, așa că și din punctul de vedere al relațiilor oficiale cu Aliații, și-n special cu Sovietele se va fi clarificat pe deplin situația. În substanță, aveau să fie confirmate de evenimentele viitoare prevederile P.M. și optimismul nostru, dar ca raport de amănunte am fost infirmați nu mult după plecarea ne-regretată de noi a conului Dede, căci pe la 11,30 firul cu Bucureștii fu tăiat pentru a cincea oară iar în curând avea să se afle stăt de la posturile avansate ale regimentului cât și cu urechea liberă că friții atacau virtos pentru dobândirea șoselei Ciorogirlei, astfel încât subit toate prețioasele arme capturate aveau să fie folosite de ei, chemat de arăpa dreaptă giurgiuvenă a contrataca concomitent. Acest scurt episod ciudat al strategiei teutonice, absurde cum s-a dovedit scuși a fi, întrucât nu avea nici un sens pentru ei să caute închiderea ermetică a cercului când nu puteau susține mișcarea nici menține un lanț stăt de friabil din moment ce nu era scopul la spate, doar dacă așteptau întăriri dinspre Pitești sau Roșiori de Vede, ne va fi lămurit abia în cursul serii, așa că acțiunea ne puse deocandată pe gânduri, căci generalii presupuneau că nu putea fi totalmente neîntemeiată. "Te poamești că au reușit să formeze pe undeva în Sud-Vestul capitalei o unitate de strînsuri ce ne va cade-n cap aci sosind pe unde l-am trimis pe Hegel?!" se-ntrebă P.M. și cum în plus Stakaurile sosiră după vre-o 10 minute tocmai asupra taberei noastre, care era în plină forfetcă de înarmare și plecare a companii de pază spre Ciorogirle, trecând iarăși din senin printr-un moment de mare încordare, răspundându-ne din ordinul comandantului în pădărice, cu rezultatul că se

horăți apoi să plecăm individual în comună ca să nu atragem atenția locuitorilor, printre care totuși nemții puteau avea codoși: Săntescu la preotul pe care-l cunoștea întâmplător, Alda la primar, Pichi cu Camil urmind a veni ulterior cu mașina lor la directoratul școlii pe care-l cunoștea datorită lui Bubi Neștu, Potoșeni la noapte cunoștințe bune de ale comandantului, iar eu la Hubert trebuind apoi să ne strângem la parohie fie pe-nserate fie în cursul după amiezii când vom fi lămurii mai clar despre noua întorsătură a situației locale militare, comandantul urmind să instaleze un telefon la dl. părinte iar celelalte mașini rămânind pentru moment gata de pornire cu bagajele noastre respective în Jambăvicioară. Imai ghidul Automobil Clubului Regal Român asupra mea ca să mă orientez într-o regiune ce n-o călcaseam nici odată și numai puștile cu mine ca și cum aș fi venit în Bolentin la vânătoare, fiind dealtfel îmbrăcat în haine potrivite pentru acest sport.-

Din punctul de vedere al prestigiului guvernamental, democrat, ziua de vineri 25 august 1944 s-a înscris astfel în opinia publică drept cea mai sumbră a istoriei acelei lovituri de Stat, ca aceea de miercuri 23 în analele regimurilor dictatoriale pentru acea a României contemporane, așa că nu-i de mira-re dacă nu fui primit cu entuziasm de idolul fregedei mele copilării, deși acesta avusese, de când ne născuseră, pentru sora mea și mine o părintească afecțiune. Hubert, belgian dintr-o familie a marelui burghezii valone, văr primar cu de Warbaix care întemeiasse la începutul secolului Societatea "Danubiana" (a celor prime patru fabrici de zahăr din Balcani, la Giurgiu, Rasciuc, Roman și Sasout) și rudă mai îndepărtată a dinastiei sodei caustice Solvay, venise ca tânăr inginer agronom al facultății renumite de la Liège în România pe la sfârșitul primului deceniu al secolului nostru și îndrăgise viața grasă a cavalerilor trastului abusiv al săhăruului din țară așa de mult încât nu mai plecase de la noi în Belgia decât pentru câteva săptămâni pe an și, fără să-și fi schimbat cetățenia ca de Warbaix, devenise mai român decât belgian, căsătorindu-se după ani mulți de f. orălicească bur-lăcie cu renumita frumoasă româncă, vădava tânără și veselă a bucovineanului baron austriac de obârșie armenască Capri, născută tot armenică, Stan, văr cu Georges de la Rotenști (vecinul nostru de noapte la Măleni, care se află refugiat acum aici) șiarendin, după pensionarea sa din Danubiana în care ajunsesse la sfârșit director general, una după alta mari întinderi agricole

nu atît în scopuri lucrative cît din pasiunea sa pentru a le trans-
forma în ferme într-adevăr model, fiind un pasionat al agriculturii,
al creșterii oailor, vitelor de soi etc., al vieții la țară-n general
și al vinătorii în special. F. înalt, voinic, sănatos și de o frum-
sețe rară-n tinerețe, mai era și acum un bărbat impunător. Cum la
Văleni noi cultivam multă sfeclă de zahăr pentru fabrică iar belgie-
nii aceștia constituiseră o oază de civilizație occidentală-n ju-
deț, familiile noastre se-mprieteniseră încă de pe vremea cînd erau
cetățeni austriaci, de Marbais și Hubert venind regulat la vinători-
le din pădurile noastre unde în 1917, în lipsa noastră la Viena,
Hubert împușcase chiar ultimul cerb vîlean, ceea ce nu-i prea fusese
iertat de tată; dar firește, în anii 1914-1916 pe care le petrecuseră
cu austriaci la Văleni în Regatul neutru, pe cînd Belgia fusese in-
vadată-n modul barbar ce indignase lumea de către Reichul Wilhelmian,
relațiile noastre nu fuseseră chiar întrerupte, căci măicuța-mă și
banica de Vismes de Ponthieu care stăteau la Văleni erau englezoi-
ce, dar nițel umbrite iar atunci, spre supărarea noastră a copiilor
crescuți în admirația și venerația bătrînului împărat Franz Iosef,
Hubert își bătuse joc de tot ce ne era efînt ridiculizînd pe acei
ce puteam de acum să mînimoe pline K.K. de cînd Vechiul Regat își
vînduse toate rezervele de grîu Angliei spre a le lipsi pe Puterile
Centrale de alimentul de bază; căci atunci Hubert era cel mai fana-
tic anti-german. Dar frumoasa baroană Capri se scîldase tot atunci
în apele centraliste, fiind chiar socotită la un moment dat a fi o
agentă a Vienei în Moldova și de cînd se căsătorise cu el prin anul
30, iar interesele capitalului belgian în România Mare făceau ca
posesorii lui să se teamă mai mult de pericolul bolșevic decît de
acel nazist, Hubert își schimbase pușca de umăr și devenise, cum
aveam să constat abia acum, un susținător al politicii și regimului
antonescienesc și-ngrozit de ceea ce se-ntîmplase-n miercuri 23 și la
perspectiva sosirii armatei roșii pentru herghelia sa și hamberle
pline. Natural că-n calitate de vechi prieten și-n soac de prin
demitar al C.R. ce o aveam la ora aceea, nu mi s-a închis ușa-n nas
ci primii pe loc odaia mușafirilor de mare cu o baie adiacentă ce
avea să mă consoleze de toate vicisitudinile zilelor trecute, căci
putui pe loc să mă apuc de îngrijirea migăloasă a bolii mele petre-
cînd ore întregi în soac înăspere ultra-luxoasă spre curiozitatea
feminină a înăi frumoasei foste baroane. Si trebuia să mărturisesc
că am avut multă-nțelegere pentru justificările tineri ale simpati-
cului bătrîn mesaj de gospodărie model cînd îmi fu dat să le în-
pectes minunata gospodărie, căci dacă el era un administrator

chiar fără de pereche la cunoștința mea, apoi ea nu-i rămânea cu mult în urmă, în domeniul casnic: curățenia casei, a servitoarelor drăgute, a unei bucătării mai frumoase decât salona și bogăția de pe rafturile cămărilor ei în compoturi, marmelade, dulceturi, gerbeturi, zarzavaturi conservate, ciuperci, bureți, jamboane nu de Praga ci de Yorkshire care sînt cu încă mult superioare celorlalte, pastrame și pateuri de gîscă - al cărei soi Hubert îl schimbase-n Bolentin și-mi explica acum surpriza cinei de seară - mă rog într-un cuvînt dovada că dragostea poate să facă minuni din moment ce reușise a transforma pe o prea frumoasă și născută armeană într-o mai puțin strălucitoare dar exemplară gospodină, mai cu seamă în sectorul curățeniei care la armence lăsa-ndeobște de dorit. Și noi am crescut mulți cai la Vileni dintr-o tradiție familială și între altele chiar o rasă stîrcoasă de cal moldovenesc celebra odinioară-n Polonia și-n tot Orientul Mijlociu unde arabii se pricep și ei la această treabă, dar fiindcă babalăscul meu era mai mult plecat în posturi diplomatice iar eu încă prea fără de experiență, dar - cum se știe - ochiul stăpînului crește calul bun și-nfloarește orice resursă a unei bune gospodării, Hubert ne cam bătuse totdeauna cu exemplarele sale. Și aici acum, la bătrînețe, nu se lăsa mai prejos, avînd acolo la Bolentin în curte vre-o cinciseci de mînji de toată frumusețea ce-i creștea pentru armată. Se-înțelege deci cît de îngrijorat era după ce văzuse cu ce inventar agricol vărul său prin alianță Georgel Stan ajunsese nu de mult fugit din Botetți în curtea lui, la perspectiva ca tot ceea ce-njghebase în ultimii zece ani la Bolentin, după ce făcuse aceeași treabă lîngă Giurgia, prea departe de capitala țării ce-l strîngea acum mai mult la bătrînețe, cînd mai avea nevoie și de un doctor și de siguranța ce ți-o dă apropierea unei metropole cu toate resursele ei, să poată ajunge în halul distrugerii de la Botetți, Vileni, Dulcești etc.. În cursul unui dejun tot stît de rafinat ca la Drouant, Fayolle, l'arne sau la Tour d'Argent în Paname, mă chestionaseră f. curioși să știu cum îndrăznise R. să pornească la un asemenea act și eu cu marea mea avere noționessă să predominez o răsturnare ce ne aducea țara la cherecul moscovităilor, căci americanii habar n-aveau de ceea ce se-întîpla în celelalte continente iar Anglia era în vădit declin, așa că massă să devină în curînd o provincie sovietică, bolșevizată-n cel mai scurt timp! Iai vine să simbesc amintindu-mi argumentele savante ce li le opusesem spre a le dovedi că luxurile nu stăteau deloc așa, ci că

U.S. se rînduia de acum în fruntea Marilor Puteri realmente demorate care aspirau la întemeierea unei lumi sigure și libere pentru toate popoarele, că-n consecință n-avea să repete greșeala Reichului imperialist cutropitor nazist, ci să ne lase să ne organizăm viața de Stat și treburile noastre românești după planul nostru, neavînd decît un singur scop: acela de a zădărnici repetirea unei conflagrații mondiale de felul celor două care creiaseră stîtea mizeriei omenirii întregi. Cum se sculau cu noaptea-n cap cum se cuvine bunilor gospodari la țară și aveau deci obiceiul salutar al cîtorva ore de somn bine meritat după masă, scăpai pentru moment de alte închinății și mă retrăse și eu ca să retrăpez în parte deficitul de repaus organic necesar de care suferisem de o săptămîină ca să mă trezesc după nici două ceasuri chemat la parohie pentru a cunoaște că fiii mînoaseră o bătăie zdravănă, fuseseră respinși cu zece km. înapoia liniei lor de plecare și urmasu acum să fie împinși îndărăt pînă spre Mogoșoaia întru degajarea totală a frontului Vest al capitalei. Canonada și rîpiala mitralierelor ce auzeau încă acum la Est preveneau din acțiunea diviziilor danărene care împingeau concomitent efectivele germane ce înconjurau orașul în partea opusă tot înspre Nord. De mai bine de un ceas comunicațiile noastre cu M. St. M. fuseseră restabilite și Mihail ne asigura că hopul mare era definitiv trecut. În curînd sosiră tot la dl. părinte, care avea o soție tînră, blondă și frumoasă, o căsuță f. simpatică și tare îngrijită, tot cu lumină electrică și o baie modernă și frumoasă covoare olteneste țesute de dămnia-ei care era mare specialistă-n această artă și paremi-se olteancă de prin meleagurile Sănăteștilor: Pichi cu Gamil, Potopenii și Aldea și, la cesaș parohial cu dulceturi de trandafir și nuoi verde concurente celor ale conașului cu care parohia era în relații mondene, iar cum era obiceiul în provincie, cucoanele rivale în toate cele gospodărești, oasi întrerupt la fiecare minut de soneria telefonului direct cu tabara noastră de curînd pînăsită prin care se vorbea cu Dimăciuanu sau Iăteanu la Interne, Cristea la Prefectură, Dobrovsky la Primărie, Zăvoianu la Comunicații și Bazel la Palatul Stirbey, se hotărî convocarea primului Consiliu de Miniștri pe a doua zi la Bolentinul din Deal unde Primăria

posea o sală mare adecuată pentru acest scop, pe ora 10 a.m., ceea ce ne obligă să-i anunțăm la telefon pe d-nii Maniu, Titel Petrescu, Petrișoanu, Aurel Ieucușia și Richi Georgescu care se mai aflau și ei în vecinătatea noastră unde aveau să mai petreacă și noaptea aceasta, urmînd probabil să ne întoarcem cu toții la București în cursul zilei de mîine. Pichi, care vorbise mai prelung cu Basel despre cele descoperite de noi în arhiva M.M.G., află de la el textul declarației de război făcute Ungariei prin care o anunțăm totodată că înțelegem să ne recuperăm tot teritoriul național potrivit status quo ante de la Trianon, dar nimic mai mult, în afară de juste despăgubiri pentru daunele suferite în urma cedării vremelnice a Ardealului de Nord și reparații pentru pagubele războiului actual de agresiune magiară, conform principiilor enunțate de P.P.A. ale nerecunoașterii schimbărilor teritoriale obținute pe calea armelor, precum și nota de răspuns a lui Killinger la declarația noastră de război adresată Reichului. Basel îi confirmă de asemenea că Luftwaffe nu mai părea să dispună de mijloacele necesare pentru a efectua bombardamente masive asupra capitalei, ci se borna să arunce toată ziua și toată noaptea la fiecare cinci minute cîteva bombe de 50 kgr. la nimerirea și fără a se concentra asupra unor obiective definite, cu vreo cinci - zece avioane de diverse tipuri vechi și improprii pentru bombardamentul clasic, sosind cu motoarele oprite în glisadă asupra vreunei clădiri mai înălțată cu singurul scop de a întretine atmosfera de panică, a cauza cît mai întinse pagube orașului și a-și lichida stocul de bombe înainte de a trebui să abandoneze aerodromurile ce le mai deținea în preajma lui. Efectul psihologic era însă tocmai exact contrar celui scontat, întrucît chiar lumea pînă dăunînd pro-germană era revoltată contra acestui procedeu dar nu se mai temea acum de anunțul postului "Ilse Zwo", care amenințase de aproape 48 de ore pe bucureșteni cu scurta Beogradului, de cînd se vedea că aviația germană nu mai era în stare să-ntreprindă acțiuni de mare anvergură. Totuși, din prudență, majoritatea populației trăia în adăposturi deoarece agenții germani răspundeau zvonul că "cavoul" va mai veni din senin trimis dinspre Apahida și Zimnicea. În cursul serii și Bolentinul primi vizita cîtorva aeroplane de observație germane, dar - ca și cum deodată aviatorii noștri, simțindu-se cu musca pe ochiulă pentru carenta lor de pînă acum, ar fi vrut să demonstreze

guvernului ce-l găseau pe aceste meleaguri că erau la datorie, acum când realizau și ei că partida germană era iremediabil pierdută, că nu mai aveau motive a se teme atât de superioritatea Luftwaffe și tot interesul să-și creieze merite față de noul regim - trei vânători de ai noștri pe I.A.R-uri sosiră brusc în unămiră lor de pe la Titu, probabil de pe aerodromul Romeo Popescu, iar în câteva minute un observator nemț fu doborât în flăcări sărind cu parașuta în direcția codrului ce l-aș numit mai înainte Rîcoasa iar altul forțat să aterizeze în liniile noastre pe la Ciorogirla. Eșisem în curte și apoi cu jandarii comune și Aldea pe "strada mare", artera centrală a simpaticei comune, ca să urmăresc cu binoclul această faptă puțin glorioasă a aripelor noastre, care dovedea însă și ea prin faptul că nu se găseau nici un vânător nemț să vină-n apărarea camarazilor săi observatori că hegemonia teutonică pe meleagurile noastre și-a curind chiar și în Reich era pe ducă, iar la întoarcerea mea în salonul preotesei aflai înfine misterul atacului nemțesc de azi dimineață: într-adevăr, cum presupuseseră corect generalii, Gerstenberg reușise pe seama prin F.F. să adune niște trupe staționate în Vestul Munteniei și să le dirijeze asupra capitalei dinspre Pitești, dar tot pe șosele secundare pentru ocolirea unităților noastre numeric superioare aflătoare în drumul lor direct. Acestea dăduseră însă în cursul dimineții de forțele noastre și fuseseră silit să accepte lupta inegală cu rezultatul că fuseseră oprite, în parte anihilate, în parte făcute prizoniere, restul strecurându-se înspre munți. Dacă acea coloană ar fi reușit să parvină pînă la București, ar fi ajuns în apropierea capitalei tocmai pe șoseaua Bolentinilor iar noi am fi trebuit fie s-o ștergem la început spre Sud sau să stăm pițiți în Bolentin cu speranța de a nu fi denunțați sau descoperiți la găsirea mașinilor noastre în dăbrăvioara taberei. După ce se părea, acel regiment de cavalerie plasat în preajma codrului Rîcoasa, căruia Sănătescu îi trimisese cele 16-1-15 camioane, avea tot meritul manevrei de interceptare promptă a acestei coloane, așa că nu mai era cazul să regretăm s-a fi avantajat față de transmisioniști prin procurarea celor o sută de germane și cincizeci de dive ademenitoare. Dar fiind că fiecare dintre noi fusese invitat să cîneze la gaza respectivă, ne separăm în preajma înnoptării cînd mașinile apărură și ne-am putut schimba hainele pentru a reprezenta noul regim cît mai onorabil. Oaspeții mei s-au întrecut în gentilețe și atențiuni

pentru a mai șterge impresia antagonismului lor față de noua stă-
 pînire ce ni-o făcuseră la primul contact. Si ei aflară-ntre timp
 - căci vestile se răspîndeau în Bolentin ca fulgerul într-o co-
 mună fruntă a județului compusă doar din locuitori umblați
 ce se socoteau tot atît de evoluați ca bucoareștenii și chiar
 carecum superiori orășenilor din mahalalele periferice cu multă
 populație pestriță interlopă - de respingerea frîiilor și degaja-
 rea accesului capitalei pe o rază ce inspira de acum încrederea
 că bolentinienii nu mai vor fi expuși rigorilor războiului și se
 mai consolau la gîndul că nu se aflau nici pe artera principală a
 căii de urmărire a Wehrmachtului în retragerea sa către Apus,
 așa că sperau să scape în orice caz pentru-un timp de contacte di-
 recte cu amata roșie și veleitățile ei rechiziționiste. La între-
 bările lor cum se petrecuse răsturnarea și unde erau Antoneștii,
 dăduri fără a minți o dare de seamă f. vagă și nelămuritoare asu-
 pra faptului că fuseseră arestați la palat și se aflau ascunși
 de noi în capitală. Erau convinși că adevărul i-ar fi șocut pro-
 fund^{intrucît}/mai ales Georgel Stan avea o mare admirație pentru M.A. care
 se sacrificase preluînd o situație atît de grea și un rol așa de
 ingrat pentru care totuși rămînea i-ar păstra - cum credea el -
 o recunoștință și stimă veșnică. Era mai bine să nu anticipăm
 asupra viitorului, pe care dealtfel nici eu, în sinea mea, nu-l
 învederam cu prea mare optimism și să uităm neazurile prezen-
 tului, astfel că, mulțumită rutinei mele de diplomat pâlăvrăgist,
 dirijai firul conversației pe teme neutre și mai plăcute ale tre-
 cutului întotdeauna mai fericit la cei trecuți de vîrsta mijlo-
 cie și-a care aveau atîtea amintiri comune din Romanul de altă
 dată al fericitei și trîndave protipendadei ce-și petrecea vremea
 între bodega cea mai selectă a Moldovei a d-lui Jaques Kopolovici
 și cofetăria cu multe prăjituri mai fine decît Capșa a bătrînelui
 Sternati cu trei fete frumoase veșnic amorezate de ultimul că-
 pitan de cavalerie sosit în garnizoană, logodite de nenumărate ori
 și măritate cum tirzia, despre vînătorile de lupi din codrul Gă-
 dinșilor cînd veteranul nimrod, surd și paralizic de atîtea reu-
 matisme contractate în bălțile reci ale Nordului țării, Miluță
 Stiroca, sperie o haită-ntreagă strigînd tatălui meu: "Zizin, pî-
 zește, lupcii" și alte multe.....dar cum Huberții trăiau seara în
 lumea undelor, avînd un imens Pelefunken cu care nu le scîpa nici
 Yok/hama iar eu nu mai știam nimic despre evenimentele interna-
 ționale petrecute în ultimele trei zile, ei mă-nvățară că Pari-

sul fusese eliberat în aceeași noapte în care România se scutură de jugul dominației hitleriste și ascultăm deci în continuare cum se desfășurau operațiile pe frontul occidental. În curând Belgia avea să ne poartă urma exemplul și atunci ce va face Leopold care preferase să capituleze în mijlocul castei sale decât să fugă-n Congo spre a continua lupta de acolo, era întrebarea ce și-o punau gazdele mele care țineau pe seama mult la tinerul lor rege care se recăsătorise cu o burgheză flamandă mult mai frumoasă și simpatică decât prima sa consortă din casa de Savoia. Ne culcăm devreme, pe la miezul nopții și a doua dimineață, după un breakfast belgian cu nimic mai prejos decât cele englezești, plecăm lăsându-le armele mele de vințoare în pază și îngrijire cuoi nu vroiam să risc o bombă răscălată peste ele la întoarcerea în capitală, păstrându-mi însă noile achiziții de arme de război ce aveau să-mi fie de mare folos după câteva zile. Abia după-ntoarcerea M.S. în București aveam să trimit mașina după arme dar pe menajul Hubert n-aveam să-l mai întâlnesc nicăieri pînă la arestare așa că nici nu știu dacă au plecat în Belgia sau conduc vre-o gospodărie de Stat.-

Prima Consiliu de Miniștri al primului guvern democratic român de după 23 iunie 1930 a intrunit în sîmbăta 26 august 1944 la ora 10 în Bolentina din Deal exact jumătatea Secretarilor de Stat din care era compus guvernul în vesela clădire nouă a primăriei construite în adevăr pe un deal de unde ai înspre Nord și Vest o vedere panoramică, ce mi s-a părut cu stit mai frumoasă cu cît la 11 și 2 minute am egit cu toții pe cerdac ca să admirăm primele trei escadrile de băzărune americane îndreptîndu-se, la joasă altitudine cum nu zburaseră peste țara noastră nici odată pînă acum - cum le mica de metrii - către București. Desbaterile și hotărîrile acestui C.de M.ca și ale tuturor celorlalte la care voia asista în calitate de observator special al M.S.R.pînă la întoarcerea acestuia în capitală, după semnarea armistițiului, către sfîrșitul săptămîinii de lucru de luni 11 pe sîmbăta 16 septembrie, se găsesc consemnate în jurnalele C.de M. respective publicate în M.O., astfel încît nu este cazul să le mai reamintesc aici. Voin căuta deci să menționez doar ceea ce mai reușește a fi fost discutat în marginea acelor și care au avut o importanță suficientă pentru a merita să fie pomenite sau care aruncă o lumină mai clară asupra evenimentelor din timpul primului guvern Băncăescu și respectiv lămuritoare a cenzurilor primei crize de guvern ce se soldase-n joi

16 pe vineri 17 noembrie cu instaurarea celui de al doilea guvern
Sănătescu și demisia mea din ambele posturi ce le ocupasem până
atunci la C.R. În dimineața aceea nu existau încă motive de gîlce-
vă între membrii burghezi și singurul membru comunist prezent al
guvernului, ci dispoziții numai mobile propice pentru armonia des-
baterilor. Bimă sosise în ajun pe-aerote la Iași cu ultimul
tip Mustang care stîrnise-n Occident senzația de a fi bătut recor-
dul de viteză al ultimului model de vîntor britanic deolăindu-l
cu sute și ceva de mii pe oră, ceea ce dovedea că Statele Unite se
străduiau și erau hotărîte a bate industria britanică nu numai
cantitativ ci și calitativ, întrucît pînă atunci englezii deținu-
seră permanent panglica albastră a tuturor vitezelor: pe gasea, pia-
tă, linia ferată, pe apă și-n aer, mulțumită cărora putuseră rezista
cu succes industriei de război germane cantitativ copleșitoare dar
calitativ mult inferioară și să scape de invazie în 1940/41. Ajun-
sesse cu bine pînă la țărmul sudic al Adriaticii, dar fusese inter-
ceptat acolo de o escadrilă de vîntori americani pe aceste noi
Mustanguri mult mai rapide decît Messerschmidtul său ultim război,
așa că scăpase cu greu și numai datorită virtuozității sale aéro-
batice de doborîre alegîndu-se doar cu o aripă cam ciuruită și
periclitată și izbutind să aterizeze la Foggia "pe o aripă" fără
a se da peste cap, ceea ce stîrni admirația yankeilor cînd văzură-n
ce hal se găsea aparatul inamic. Se achitase însă cum i se ceruse
de misiune, aducîndu-l pe de Chastelain cu înghet dar încă viu
la el lui care auxiseră și-și închipuiseră că ceva neprevăzut se-a-
tîmplase-n cursul zilei de 23 pentru a precipita declanșarea co-
ștării cu patru zile întruoit fuseseră deja avizați de Cairo de
telegrama noastră din aceeași dimineață și hotărîți să accelereze
și așa raidurile cerute de noi pentru a ne veni în ajutor pe calea
aerului, dar nu terestră, cu 24 de ore, maximul de avans posibil
pentru organizarea în optime condiții a multipelor misiuni aeriene
ce li se cerea executate cuasi concomitent. Darea de seamă a lui
Chast fu ascultată cu cel mai viu interes mai cu seamă de ameri-
cani care au o deosebită slăbiciune pentru lectura senzatională
eventuale și-ntruoitva putchisto-gangsterească a evenimentelor
politice cînd nu e vorba de patria lor iar King Michael admiră
pentru cutezanța cu care procedase, astfel încît Bimă fu invitat
la masa ofițerilor americani prezidată de generalul aerului Tedder

comandantul suprem al aviației anglo-americane din Mediterană, oferindu-i-se locul de cinste în dreapta acestuia după ce-l primi-se personal într-o lungă audiență-n care-l descususe asupra situației noastre aeronautice și a Luftwaffeii operând în România. La început, piloții yankei s-au purtat reticenți și cu rezervă față de un fost inamic care le cauzase înoc f. recent pierderea vieții unor camarazi și prieteni scumpi iar când, fără-conjur și nițel cam prea obraznic cum îi plăcea să vorbească și să se poarte prințul Contacuzino în străinătate chiar mai mult decât în țară unde manierele sale arrogante nu prea prindeau, le răspunse la întrebarea tabloului de vânțoare aeriană arătându-le contabilitatea sa f. precisă din cărțușia personală de bord, cu numărul victimelor sale precizat cu lux de amănunte indicând data, ora și locul doborârii, tipul și câteodată chiar seria avionului, împrejurările întâlnirii și observații suplimentare privind greșeala comisă de adversarul respectiv, din care interlocutorii săi putură restabili că d-lui fusese deci teroarea lor și le cămăpise o mulțime de tovarăși mult regretați de ei, câțiva dintre bătrâșii escadrilelor de vânțoare îi invită să nu se lăuda față de ei cu aceste isprăvi, dându-i a înțelege că-l socoteau înoc dușman și că i-ar șede bine ceva mai multă modestie și ponderație-n expunere. Băzu le răspunse prompt - toate acestea le știu nu numai din versiunea lui ci și din acele ce aveau să-mi fie relatate ulterior de către chiar unii dintre piloții care asistaseră atunci la sosirea lui Băzu la Foggia - că nu era un om politic ci un soldat care-și făcuse datoria față de patrie conform ordinelor primite și-n plus un aviator de meserie care învedera aceste probleme sub unghiul strict tehnic, scuzându-se dacă froasase susceptibilitatea celor ce primiseră doar răspunsul precis la întrebările puse. La clubul aviatorilor yankei unde a fost găzduit, piloții-și petreceau timpul în care nu erau în misiune, nu dormeau sau nu mîncau, jucînd poker udat de băutură multă și pe mize exorbitante, întrucît erau bine plătiți și-n plus încasau prime pentru orice misiuni mai grele, pentru reușita bombardamentelor și fiecare apăsător inamic doborât, iar cum n-aveau acolo pe ce să-și cheltuiască banii și fie că erau printre ei oameni bogați fie că cei mai fărî de mijloace proprii căutau să-și creeze un capital de câteva zeci de mii de dolari spre a porni un "business" la demobilizare, partidele acelor de joc cuasi permanente, care transformaseră clubul aeronautic yankeu într-o adevărată tavernă de jocuri de noroc, preocupau pe semne arma aeriană americană aproape în

mai mare măsură decât rezultatul războiului. Se înțelege ce hătir
 fusese această fericită descoperire pentru Bizul nostru care, pen-
 tru orice eventualitate, purta constant asupra sa un teanc destul
 de respectabil de bancnote mari elvețiene, britanice și americane
 și de asemenea un fișic de câteva sutare de monede de aur, cîci nu
 juca decât excepțional și mai mult pentru ochii lumii nici la Ba-
 curești în lei, iar cînd fu întrebat dacă știa să joace poker, ta-
 ble sau 21 a răspuns de această dată cu multă modestie că era
 dispus să-nvete de la d-ilor cum se jucau aceste jocuri în U.S.A.
 ca să le ia apoi în cursul unei nopți nedormite vre-o cinci "gra-
 ni" (mii de dolari) oferindu-le revanșa la Bacurești. De n-ar fi
 fost somat de Tedder să doarmă cel puțin câteva ceasuri înainte
 de a decola, garda sa l-ar fi silit să joace și toată ziua
 de 25. Cum adunese cuasi-otoc modelul Messerschmidt pe care yan-
 keii nu pusese încă mîna, decât în bucăți culese de pe schelete
 doborîte iar aparatul nu putea fi reparat în intervalul scurt
 de timp ce-l petrecuse la Foggia, ca să prezinte toată siguran-
 ța-n aer, Băzu primi în schimb un Mustang nou cu condiția să fie
 în măsură să-l piloteze. Fu astfel invitat să-l încerce anticipat,
 dar ceru să fie scutit de această belea ce i-ar scurta timpul
 ce-i mai rămînea pentru mărirea sumei cîștigate și achitate "cheș"
 iar cînd înfine sosi momentul să plece și-și controlase apărul
 ca nu cumva să i se fi făcut vre-o pozna lăsîndu-l fără carburan-
 ți sau ulei în drum, decolă într-un stil necunoscut yankeilor, por-
 nind rapid la verticală și efectuînd apoi cu acest aparat, ce nu-l
 pipăise european înainte, toată gama renunșurilor sale acrobatic,
 revenind apoi peste aerodrom ca să-i salute pe pierdanți înainte
 de pornirea efectivă cu capul jos la cîțiva metri de sol, sperîin-
 du-i pe toți care nici nu văzuseră-n America lor vre-odată astfel
 de performanțe. Se părea, după cum îi povestise tot lui Bizul
 așezînd, dîndu-i generalului Mihail raportul misiunii în prezența
 lui și aducînd lui Băzu pentru în cunoștințarea lui Rick o mare
 scara de a lui Grant explicativă a insuccesului său de a obține
 ajutorul terestru solicitat, dar garantînd, în schimb efectuarea
 celui scris cu vîrf și îndesat sîmbăta 26 în locul duminicii
 27 și la prima oră a dimineții, adică la 11 fixe, în locul amia-
 zii, că, cu toată viteza lui superioară cu vre-o 300 km. pe
 oră, față de ultimul Messerschmidt, Mustangul îl depășea pe
 scosuta și-n suplete fiind mult mai ușor și agreabil de pilotat.
 Deci dacă năuții nu reușeau să scoată și încă-n mîinile

reactorul, așa zisul TurboJüger de mult anunțat, rămneau mult în urmă și nu mai aveau nici o șansă să se apere în aer când frontul occidental se va fi apropiat de linia Siegfried. Chast unuză de asemenea că n-aveam a ne teme de nici o reacțiune germană dinapre Bulgaria, întrucât la anunțul eșirii noastre din război și apropierea armatei roșii de frontierele bulgare, situația acolo era de așa mare încordare și excitație încât nemții nu-și puteau permite luxul să retragă o singură din puținele divizii ce le aveau staționate pe teritoriul bulgăresc. Buzzești supuse aprobării colegilor săi textele notelor către Reich și Magyarország și ne dădu citire aceloră de răspuns, spunând că schimbul reprezentanților diplomatici va fi complicat în împrejurările actuale fiindcă generalul Gheorghe Ion nu recunoscuse guvernul Sănătescu și se socotea reprezentantul guvernului Sima-Sturza pe care nemții îl formaseră-n ajun la München și urma să-și ia sediul la Viena după cum anunțase aseară postul Beronlinster după o depeșă mandată de corespondentul agenției Suisse-Presse din acel oraș. Graba cu care se apucaseră de această nouă grosolană greșeală politică era o dovadă-n plus a falimentului reacțiunii lor în România unde tablaseră pe sciziuni în armată dar nu găsiseră pînă la ora aceea nici un general important și nici un om politic dispus a le îmbrățișa cauza pierdută. Nici Cornea nu se dăduse pe față cu ei, ci după manevra sa ratată se retrăsese și ei cu resturile neîmpotmolite ale tanchetelor sale spre Sud după ordinele lui Racoviță, iar Gheorghe, Dumitrescu, Macici, Schmidt și Fleps ezitaseră, târîșiseră și sabotaseră nițel executarea acestora spre a termina prin a se preda inevitabilului. De generalul Schmidt se răspîndise aseară zvonul că a-ar fi sinucis dar nu se confirmase încă deoarece divizia se afla într-o poziție incertă de sovietici așa că nu mai putea comunica cu M.St.M. Despre întîrzieră mare ce o pusese Pălungianu în executarea ordinului de a se îndrepta urgent spre capitală nu se mai făcuse caz, întrucât invocase avantajul siguranței de a veni cu divizia pe jos și demăru-rată-n evantai spre a evita putința interceptării de către Luftwaffe dacă ar fi sosit cu o clipă mai degrabă-n tren pe linia minabilă sau numai de-a lungul șoselei asfaltate și cum în ultimă analiză apariția trupelor sale se soldase cu degajarea completă a Sudului, Sud-Estului și Sud-Vestului capitalei în 24 de ore și fără pierderi în rîndurile noastre, nemții opunîndu-le o rezistență f. slabă și retrăgîndu-se uimitor de ușor, nu se amăleau

o să ar fi cazul a i se face un proces de intenții ambigue. Tot Buzel ne împărtășește observația generală făcută de generalul Mihail că moralul trupelor și mai ales al ofițerilor Wehrmachtului cu staționare îndelungată-n țară se dovedea f. scăzut pentru că viața înbelugată de la noi, relațiile cu mulieretă și influența atmosferei defetiste din ce în ce mai pronunțate de la Stalingrad și mai ales de la Uman încosase ce dănuise de mult în preajma lor și moleșiseră și-i făcuse să caute a se sustrage pe cât posibil executării unor misiuni prea îndrăgite și riscante pentru viața lor acum la spartul tîrgului. În cursul nopții de 24 spre 25 oct. Porter reușise în sfîrșit să intre în legătură cu postul interaliat de la Bari, astfel că vestea sosirii avioanelor americane în 26 la orele 11 ne parvenise-n cursul serii de ieri ca o certitudine cu ceva mai înainte de sosirea lui Bîzu. De atunci s-au putut comunica în continuare pe calea undelor toate veștile principale pentru care o parte sau cealaltă ceruse răspunsuri sau lămuriri. Astfel Mihail adăsesse o modificare la indicarea inițială telegrafică a obiectivelor de bombardat, renunțîndu-se la bombardarea Piperei pe care forțele noastre ocupaseră aseară și la distrugerea a mai mult decît avioanele aflătoare pe aerodromul Băncăsa, întrucît în momentul în care tabera germană de la Băncăsa va fi radical desființată, cucerirea aerodromului va fi mult ușurată și efectuabilă-n cel mult 24 de ore după bombardament. În schimb se ceruseră raiduri repetate în zilele următoare întru bombardarea tuturor podurilor în special de J.F. peste Tisa, Mureș în aval de Arad și Dunărea superioară precum și a unor noduri de J.F. ca și a concentrărilor de trenuri și transporturi rutiere militare magiare. Ungurii și nemții din Ardealul de Nord nu erau în măsură să ne atace granița Ardealului de Sud spre a nu degarnisi linia Carpaților, ceea ce permisesse corpurilor noastre arătate de la Brașov și Sibiu să treacă cu succes la contraofensivă și să-nainteze deja în Ardealul de Nord, întrucît comandamentul germano-magiar părea să caute a ocupa Ardealul și Banatul noastre numai cu forțele din Ungaria propriu zise. Acest fapt explica lipsa oricărei reacțiuni serioase chiar și a aviației germane, de altfel f. reduse, staționate la Apahida cu singurul scop al opririții frontului carpatin pe care sovieticii și începuseră să muncească efective proaspăt de ale rezervelor amatei cele de a doua camărușe. Toți membrii guvernului prezenți la acest consiliu se declarară cu totul de acord cu propunerile d-lui Pătrușcă de a se proceda de urgență la alegerea comisiei delegaților rușini ce amam

să plece la Moscova - ceea ce iarăși ne fusese anunțat atât prin aparatul lui Porter cât și prin scrierea lui de Chastelain - și pregătirea materialului statistic pe baza căruia să se poată discuta posibilitățile noastre practice de a satisface diversele cerințe ale guvernului sovietic precum și măsurile de epurare a aparatului de Stat de toate elementele compromise și suspecte. Buzăști venise cu Liteanu în mașina fostă a lui Pichi Vasilu cu șeful acestuia și fostul șef de cabinet al lui Iac Popescu, unul din frații Plesniță (amândoi maiori sau loc.colonei, cel de al doilea fiind la cabinetul M.A.M.) pe care Aldea îl păstrase în continuare ca director al cabinetului său, deoarece îl cunoștea de mult și-l socotea om inofensiv. Dar, în legătură cu cea din urmă problemă ridicată de I.P., acesta îi reproșase la ieșirea noastră din C.de M. faptul de a-l fi păstrat pe Plesniță, spunând că avea motive să-l considere un element suspect și f.compromis cu regimul antonescian. Individul mi se părea dealtfel cambramente antipatic, încercând să asiste la consiliu sub pretextul de a lua dînsul procesul-verbal al dezbaterilor, ceea ce Pătrușanu și Buzăști refuzaseră și încercând a ne afla toate secretele. Încă din 23, Aldea se simțise totalmente copleșit de grelele și complexe răspunderi ce-i reveneau cu conducerea departamentului cel mai mare, important și activ dintre toate și găsisese deci practic să profite de experiența fostului șef de cabinet ministerial care-l cunoștea pe de rost toate chițibușurile cel puțin pînă ce d-sea a-sar acclimatiza în noua funcție și ar ști să se descurce fără dădăci. Același lucru avea să se împline la M.de R. cu Racoviță care nici el nu va căuta să scape imediat de celălalt Plesniță. Ori, indiscutabil că acești doi frați deținaseră prin trecut și păstrau acum pentru moment în continuare două poziții informativ-ve cheie de cea mai mare importanță pentru inamic. Ei vor căuta, dealtminteri, să saboteze pe cît posibil expunerile, deoarece erau patronii elementelor de încredere ale birocrației politice a fostului regim și, dacă nu mă-ngel ambii și-au păstrat dealtfel posturile în tot timpul primului guvern Bănătescu, știind să se vîre sub pielea acestuia și a lui Aldea ca membrii de ai S.B.L. ului de absolută-ncredere a stîlpilor M.St.M. și care trecuseră imediat de partea noului regim, deci meritați cîei să rămîie cam-cum inamovibili. La ivirea avioanelor americane, deși se aflau pe un traiect îndepărtat cu vre-o 5 km. de punctul unde ne găseau,

nu ne-am putut împiedica să le fluturăm batistele noastre albe în semn de salut și binecuvîntare, iar în cîrînd telefonul cu Mihail, instalat încoî-n ajun de harnic și expeditivul comandant al Regimentului I Transmisiuni pe fir direct militar neinterceptabil pe parcurs, ne învăță că avioanele făcuseră ocolul capitalei survolînd-o în chip de salut spre a se îndrepta apoi țintă asupra păduricii bombardînd-o în așa hal încît părea exploatăată prin tăiere rasă, cu o densitate de bombă pe cinci metri pătrați, avalanșă efectuată brusc de toate escadrilele zburînd una după cealaltă peste scelaș pătrat. Nici nu se mai punea problema de a trebui să cucerim lagărul, căci mai toți nemții care se aflaseră-n el la ora aceea fuseseră omorîți pe loc, doar cîțiva energumeni vîzîndu-se fugînd cu brațele ridicate, înnebuniți de spaimă și cu mișcări convulsive eidoma unor năluci himerice din lumea basmelor germanice, iar cei puțini absenți - căci lagărul forfotea tocmă atunci de toate forțele concentrate-n el de Gerstenberg pentru a rezista la atacul început în dimineața aceea de către regimentul de Gardă Cîlare întărit cu-n batalion de pioneri - căutau acum să fugă cît mai departe de orice nou obiectiv eventual al aviației yankee, dezertînd pur și simplu în grupe prin porumbiștea vecină ca să ajungă cum vor putea în munți și să scape de verice noi ordine de cucerire a capitalei Romîniei inamice și de a pururea pierdută pentru germanism. Din păcate se-ntîmplase cu acest prilej și o mică dar dureroasă nenorocire pentru ostașii noștri care angajaseră lupta de stră al taberei în dimineața asta. Dintr-o f. regretabilă și inexplicabilă neglijență a tuturor acelor care știau previe ce li se ceruse americanilor în telegrama din 23 august, Marcel Olteanu, comandantul Regimentului de Gardă Cîlare ignora faptul sau cel puțin descripția precisă a obiectivului țintit, astfel încît în oîpa sosirii avioanelor americane vre-o 2-3 companii se aflau înaintate dincolo de liniera păduricii sau cel puțin îngropate chiar pe linia primelor tufișuri pe care le cuceriseră dealtfel cu greu și sacrificiul unor pierderi cu totul inutile, iar cum americanii țînuseră să cuprindă toată plantația cît mai conștiincios cu-n "cover" ce ne-ar scuti de orice muncă suplimentară, căsăpiseră și căpiaseră simultan și pe aceste trupe aliate lor. - Sănătescu, Titel Petrescu, Hîrășoanu, Aldes, Dumășcu Potopescu, Leucuția, Zivoianu, Iltanu, Rîșă Georgescu, comandantul reg. I. T., Pichi Pogoneanu, Camil Demetrescu, maiorul Pleșniță și cu mine am fost ocupații primarului din Bolentina din Deal la un pahar

- 1689 -

rustic f. reușit la "restaurantul" - circumsuș uimitor de bine montat și ținut la bogatei și civilizate comune, după care ne-am întors cu toții la București, dar nu chiar simultan și-ntr-un lung convoi de automobile, deoarece totuși nu se putea ști dacă mentii nu ne pîndeau încă rezervîndu-ne atît guvernului cît și capitalei o surpriză mai substanțială de la Ianca, Zimnicea sau Apahida, dar în nici un caz de la Bîneasă care a fost ocupată cu relativă ușurință în chiar după amiaza sîmbetei 26 august și unde americanii făcuseră totuși mai mari stricăciuni decît am fi dorit, fiindcă se petrecuse pe seama deja o corecție dezagregare a sistemului semnalizărilor "Korch" germane pe traseul bîrzănelor, astfel încît primele lor nouă escadrole reușiseră cu tot școlul ce-l efectuaseră în jurul Bucureștilor să mai surprindă staționînd, în pregătire de plecare sau decolînd pe aerogară majoritatea cîrucușurilor pestrice ale Luftwaffeii ce-și aveau baza acolo și cum mai confundaseră și Junkerele Iaresului cu cele ale Luftwaffeii făcuseră destul de însemnate ravagii dezafectînd o parte din hangare și mai ales pista de beton. Sîntătescu cu Potopeni, Buzel cu mine și băieții în mașina Externalor am fost ultimii vehicule care au plecat împreună din Bolentinul din Vale pe la 6 și jumătate pe drumul Gionogirlei întîi la B.N.R. ca să aflăm ce mai traficase Porter iar apoi la palat spre a vedea dacă era chip să ne instalăm acolo. Porter primise confirmarea Comandamentului Interaliat Aerian Mediteranean cu privire la asigurarea efectuării raidurilor ce i se ceruseră asupra obiectivelor suplimentare în Ungaria pentru zilele următoare și dăduse un raport amănunțit al rezultatelor bombardamentelor bucureștene ale dimineții potrivit datelor pe care Meșianu le culesese între timp de la M.St.M. și "de visu" la fața locului. Cu tupeul ce-l caracteriza, acesta fusese deja în ajun primul al taberei noastre să se infiltreze la fostele domiciliu ale Antoneștilor în căutare de "material interesant" spre a le-o lua înainte americanilor și rușilor în materie informativă. Nu știu ce găsisese dar cred că nu mare brînză, fiindcă Bij își strînsese tocmai arhiva personală mai valoroasă înainte de a veni la palat și pe aceea Meșianu a pretins în orice caz față de noi a nu o fi găsit. În schimb, pusese mîna pe personalul lui particular, angajîndu-i pe loc pentru viitoarea Misiune Militară de Control Britanică pe buclătarul bulcan și pe celebrul valet bețiv din Dobrea (Humedoua) tot

//.

din fostul personal casnic al Meciionestilor și cumpărându-i oiea
faimosul cîine lup, campion al unei crescătorii sovietice, pe
care Alexianu i-l procurase M.A. care atunci cînd R. îl primise
de la Dolfi pe Atzo vruse pe loc să aibă și el unul mai frumos și
rengise, căci acest cîine era într-adevăr ce am văzut eu mai ex-
ceptional vre-odată în materie de perfecțiune a speciei în che-
stina: aproape dublul lui Atzo, de multe ori mai voinic, de colo-
ritul închis al lupului mare zis lituanian, specimenul simboli-
za tinerețea, vigoarea, sănătatea, dar și sălbăticia noului pro-
totip de cocktail rasial sovietic. Din păcate, nimeni nu-i știa
numele original nici cheia libretului de dresaj, astfel încît
sărmana ființă avea să rămînă pînă la sfîrșit, cînd Vice-Mareșal-
ul Aerului Stephenson îi va deveni proprietarul și-l va duce
la plecare în august 1947 în Anglia, neînțeleasă, dezorientată
și rebelă, distrugîndu-și între altele mobila unui dormitor fru-
mos din Bulei de furie de a fi fost închisă peste zi acolo în-
trucît nu putea veni cu noi la vînătoare pentru că se lua după
vinet și risca să nu se mai întoarcă la noul său stăpîn ale că-
rui comenzi englezești refuza categoric a le asculta și executa.
Nu știu, dar cred că Spătaru totuși i-o luase înainte vigilan-
țului "Mets", deoarece reculeg f. precis că tot în cursul discu-
țiilor din Bolentin ale acelei sîmbăte, Sănătescu se informase
despre cazarea, condițiile de viață și starea de spirit ale celor
cinci captivi predați aceluia, ca să aflăm, cred de la Pleanilă,
că se aflau f. confortabil instalați într-o vilă din cartierul
"Vatra Luminosă", Antoneștii amîndoi în cîte o cameră separată,
Pantazi și Vasiliu împreună iar Elefterescu izolat de toți cei-
lalți ca să fie oprit a face scandal, deoarece-și menținuse pur-
tarea rebelă și violentă; că Antoneștilor li se aducese de acasă
tot ceace ceruseră și li se găsea mîncarea după desideratele lor,
bătrînului regimul lui special potrivit indicațiilor buchtarului
său care fusese consultat. Așa dar, avînd în vedere că nici Sig-
uranța, nici organele de pază exterioară ale armatei nu se ocupa-
seră cu aceste chestiuni, ci echipa gărzii interioare compusă
exclusiv din cameni de încredere de ai lui Spătaru, se înțelege
că aceștia fuseseră la vila din Bîncasa și-a Batighe după efeste-
le cerute de Antonești și avuseseră prin urmare ocazia să le
percheziționeze aceste domiciliu înaintea tuturor celorlalți
agenți interni sau străini. La palat, am găsit-o la datorie pe
curajoasa menajeră care, vînd că aceste nu mai era obiectivul
principal al mișcărilor asalturi ale Luftwaffe, își reîn-
tegrase dormitorul și-și raportă că nici un membru al personalului

căruia-i cerusem să rămână acolo de serviciu nu-i trăsese chinul, dar că nu se putură-nocă apuca de serioase debleiri ale molo-
sului întrucât mai căzuseră câteva bombe asupra clădirii așa că
așteptau să se termine definitiv cu bombardamentele pentru a păși
la aceste lucrări în mod temeinic. Totuși măturaseră grosul murdă-
riei și căraseră toată ziua din dărinăturile ce-mpiedicaseră cir-
culația pe coridoarele și sălile cele mai umblate, în curtea in-
terioară spre nivelarea găurilor săpate de bombe. Inspecții cu ea
pagubele: din fericire, codocșii nemților îi informaseră f. precis
unde locuiseră, M.M.I.L., Sănătescu și cu mine și unde se afla
adăpostul anti-aerian regal și că Stukaurile bombardaseră aceste
puncte cu mare precizie, căci astfel nimic esențial și de valoa-
re istorică nu suferise pagube în afară de tablourile din C.N.;
acolo nimic nu mai era recuperabil sau reparabil: faimosul ta-
blou de Winterhalter, portretul celor patru fete ale Ducelui de
Edimburgh cu R.Maria la centru, fusese literalmente pulverizat,
ca dealtfel și covoarele scumpe, pianul, toate mobilele, gravuri-
le, cărțile, hainele etc. doar câteva piese de argintărie și două
bibelouri găsiindu-se aruncate la mare distanță-n grădina, întee.
Până la urmă, nici safeul timbrelor nu rezistase ci se prăbușise
la parter ca un sar stînd pe o muchie rezemat de frînturile unuia
din zidurile de temelie, dar atît de turtit și scrijulit încît
firește acel ce s-ar mai fi aflat în el în timpul probelor la
care fusese supus nu cred că îi putut supraviețui nici primei
lovituri ce o primise. În principiu, cel puțin o parte din argin-
tăria mare a sufrageriei ar fi fost recuperabilă ca metal dacă
s-ar fi topit molozul într-un furnal, căci de pildă o bombă înou-
se dintr-o fostă supieră de stilul sobru al Tudorilor un nufăr
imens artistic stilizat aplicat ermetic pe o lespede a holului.
Cîteva din aceste vestigii ale bombardamentului hitlerist al lo-
cuinței Regelui Mihai I de Hohensollern - Sigmaringen "von Rum-
nica" ar fi meritat păstrate ca piese de muzeu al istoriei roma-
nului, dar din nefericire mecanicii palatului, care nu posedau sim-
țul relicvilor istorice, se și apucaseră să le strice încercînd
să radă de pe piatră poșghița fină de metal prețios, mai ales acum
din nou, în era atomică, de cînd e folosit la fabricarea unor
bombe și mai distrugătoare decît acele ce-i schimbaseră forma prin
presiunea lor excesivă. În schimb, colecția incompletă a erzelor

de vânzătoare ale fogtilor suverani, ce se aflase într-un dulap al
focșerii din subsol unde se curățau armele M.S., rămăsese intactă
drept provocare ironică a fatalității, oăci nu prezenta nici o va-
loare și nici un interes și aceste puști bune doar de topit supra-
viețuiseră ca de batjocură cînd totul împrejurul lor era făcut zob
datorită și exploziei suplimentare a tuturor lărilor cu cartușe
"Lord" cebe cal.20 în număr cu patru serouri. Alesei ca nou domici-
liu palatin garsoniera fostă a lui Jac Vergotti, prima de lingă
birourile C.M., fiindcă nu suferise multe pagube, instalațiile erau
nestinse și oă mă scutea de aruncări pe scări pînă la reparația as-
censoarelor și-oăfine pentrucă era locuința cea mai apropiată de
biroul meu. Hotărîi de asemenea, cu d-șoara menajeră, care erau
apartamentele de la etaj ce trebuiau primele puse la punct pentru
Sănătescu, Buzeghi și Negel pentru cazul în care s-ar simplifica
astfel lucrările guvernului dacă membrii sîi cei mai apropiați C.R.
ar putea locui vremelnic acolo unde ar lucra, alegînd totodată și
sala de așteptare a Administrației drept sufragerie ca să nu fim
siliți a mîncă la restaurante pînă la expurarea capitalei de majori-
tatea codocilor hitleriști. Aripa istorică, biblioteca, biroul regal,
Mareșalatul, C.M. și Administrația cu toate arhivele și casele de
fier nu suferiseră nici o pagubă și aceasta era esențialul, ba nici
lenjeria cu toate stocurile mari de rufărie, pivnițele, oămrile,
camerele cu porțelanul și tacîmurile și nici instalațiile de buco-
tărie electrice nu păgubiseră întru nimic, așa că, pînă la întoar-
cerea MMIL și normalizarea vieții capitalei, palatul ne putea servi
de ospiciu al guvernului regal. Nu știam însă nici eu nici Buzel
unde să dormim la noapte. Sănătescu era invitat la Potopeni, dar
Buzeghi nu putea sta la părinți care plecaseră la o fermă de a unor
prieteni tocmai în regiunea nepotrivită a periferiei capitalei din
punctul de vedere strategic, luînd cheile locuinței cu ei, iar sora
mea se afla la mare, concediind domesticitatea și închirînd casa
Stircea, noștenită de ea, așa că ne gîndisem deja să apellăm pentru
o noapte la Catherine Stirbey, cînd d-șoara Tudurî sosi la Mareșalat
și aflînd de discuție ne anunță că d-na Megara ar fi fericită să
ne ospitalizeze cît am dori în casa ei întrucît era singură cu o ne-
potică și ea, d-șoara Tudurî și ar fi încîntată să ne poată fi de
ajutor. Mi telefonă pe loc și natural că d-na M. ne confirmă invi-
tația stipulînd că puteam sosi la ea la orice oră ce-ătr-un hotel.
Bista văduvă a singurului cu de mare valoare ce-l avusesse P.M.T., un
abit de fericită de întorsătură evenimentelor ce dădea dreptate mult

regretatului ei soț încof/știa cum să se manifeste mai ostensibil
în favoarea noului guvern și regim democratic și auzind de la
prietena sa, d-șoara Tuduri, că Bazești și cu mine fuseserăm care-
cum elementele politice la miezul complotului palatin, era f.dor-
nică să ne cunoască mai bine și să afle de la noi cum se petrecu-
se efectiv răsturnarea și cum vedeam evoluția stărilor actuale.
Trebuie ținut cont de faptul că, în afară de ceea ce putuse auzi
prin comunicatele destul de sobre și prea puțin edificatoare asu-
pra ansamblului problemelor viitoare ce se puneau țării la emi-
siunile de radio, opinia publică din capitală era frământată din
cauza multor zvonuri contradictorii circulate de diversele oficii
ne interesate a o dezorienta. Ne aflam abia la 72 de ore după por-
nirea acțiunii, Bucureștiul nu era încă complet despresurat, nem-
ții nu reușiseră a-l cucerii dar nu suferiseră pe de altă parte în
interiorul țării încă nici o mare și decisivă înfrângere cunoscu-
tă de opinie, nimeni nu știa prea precis care era situația din pro-
vincie și mai ales în Transilvania, nici dacă armata germană de
pe front se afla în derută și debandadă sau reușise să se reple-
ze în ordine cum lăsam să se-nțeleagă propagandiștii ei din capi-
tală și toți antonescienii care încă nu pierduseră orice speran-
ță într-un reviriment. Dat fiind că dejunaserăm tîrziu și mîncase-
răm mult la Bolentin și nu vrurăm să-i cădem în sarcină la cîm-
d-nei ospitaliere care ne oferea adăpost în locuința sa într-un
moment cînd și piața alimentară a capitalei suferise din cauza
luptelor și eractismului barierelor în jurul ei, Buzel și cu mine
luarăm un ceai la palat citind baletinele de radioascultare și
ascultînd totodată emisiunile străine la aparatul mare al M.S.
care rămăsese în biroul S.C.M. auzind astfel cred că la ora 9 dis-
cursurile lui Horia Sima și Mihail Sturza pe Deutschlandsender. Pe
cînd ultimul se ținuse la considerații strict politico-istorice
spre a demonstra greșeala actului de la 23 August, primul lovea
direct și încă în termeni f.violenți în persoana R.Mihai, așa că
conchiserăm la raptura definitivă a mișcării legionare conduse
de extremiștii din Germania cu Corosana romînă, căci nici argumen-
tul invalidabil ce l-ar invoca eventual ulterior acceția de a fi
fost siliți de nemți a ține un atare limbaj nu putea scusa forma
și ținuta inadmisibile ale acestuia. Nu era desigur o problemă cu
ne îngrijore, căci legiunea în componiția, organizarea și cu ideo-
logia ei inițiale era un factor politic desușet în Europa și lumea
nouă, independent de întorsătura ce ar lua-o cu timpul relațiile

intre puterile democratice apasene și acea măsăriteană: nu se vărsa-
seră și vărsau rezervoarele de sânge ale atitor popoare dornice
de pace și nu se cheltuiseră și cheltuiau miliardele de lire ster-
line sur intra doborârea definitivă a reprezentanților unei men-
talități greșite și primejdioase pentru progresul omenirii ca să
se mai poată tolera în viitor recidivismul ei sub verice formă
ar mai încerca să se ridice și manifeste în viața politică a ori-
cărei națiuni și mai ales a uneia care pătimise oceașe înduram
noi acuma din cauza ei, astfel încât nu atribuirăm elucubrații-
lor verbale ale așa zișilor P.M. și M.de E. ai guvernului fanto-
mă și fantoș de la Viena nici o importanță, dar nu pierdeam pen-
tru aceasta din vedere efectul psihologic ce nu putea lipsi să-l
creieze asupra multor altor ascultători români ai emisiunilor ger-
mane.- Ia la 10 p.m. fixe ne înfruntăm cu d-șoara Tuduri în Vasile
Conta nr.2, casa simpatică a celui mai mare economist român al
secolului nostru pe care cei ce zbiraseră ca niște fiare sălbatice
ce acum o oră la radio Viena îl omorâseră-n chinuri cu patru ani
în urmă în aceeaș pădurice în care azi dimineată câteva mii de
vieți tinere ale celor care pusese la cale acea odioasă crimă
o expiaseră plătind-o înmuit și totuși încă prea ieftin cu a lor,
fapt ce avea să-l afle abia de la noi vădava victimei și care
i-a fost confirmat f. plastic la ora 11 de către fiul generalului
Trestorian, tânăr și simpatic sublocotenent de rezervă, care sosi
să-și viziteze flirtul, nepoata d-nei M., cu capul complet ban-
dat și încă cu totul zăpăcit de ceea ce pățise la ora 11 a.m. la
liziara pădurice de la Băneasa. Fiind unul din puținii supravie-
țuitori ai nenorocitului episod al avangării noastre, ne povesti
cu demănuntul cum liberatoarele yankee pusese capae în câteva
minute oricărei existențesomn rezistențe a lagărului german dar
totodată și puținței avangării noastre de a-și executa misiunea
intrucât 90% din ea fusese oșăpită simultan iar restul soldați-
lor fie prea grav răniți fie prea înnebuniți de groază pentru a
mai putea fi folosibili în curind. El însuși era vădit șocat și
părea totalmente alurit de cele ce trăise: avioanele își slobo-
ziseră bombe înaintea de a ajunge în dreptul piloanelor postului
de radioemisie astfel încât, uitind de inimă, compania sa se gră-
bi a se piti în orîngul păduricei ca să-și dea seama prea târziu
că bombe se cădeau oblice tocmai asupra acestora; din noree pătura

de-aa, se aflase în urma bombardeierilor și o abughi îndărăt la
căderea primei serii de bombe de 500 kgr., schije periferice
a unei lovindu-l tangențial la cap; grădăria fu însă apoi re-
petirea picajului tuturor escadrilelor de la o mie până la vre-o
500 metrii asupra taberei întunecând timp de cinci minute tot
cerul de ploaia celor cel puțin 15-20 de vagoane de proiectile
aruncate peste pândărice. Natural că băiatul ca și toți ceilalți,
puțin, scăpați cu viață iar majoritatea grav răniți dintre ei
noștri, nu știau că bombardamentul fusese cerut de noi. Busești
s-a hotărât atunci să ridice chestiunea unei anchete spre a se
stabili responsabilitatea pentru neobișnuita de a fi dat ordinul
de asalt al taberei când se știa precis în ajun că americanii
aveau s-o bombardeze intensiv la ora 11! Ca toate că aceasta a
dovedit clar că ordinul de atac fusese dat personal de Marcel
Olteanu, ancheta nu va conchide la vina lui întrucât, ca întot-
deauna în asemenea cazuri ce par a fi destul de frecvente în
timp de război când artileria sau aviația unei armate își bom-
bardează din greșeală, propriile trupe, militarii se aranjează
a mușamaliza afacerea invocând fiecare ordinul superiorului
astfel că până la urmă răspunderea cade asupra comandantului su-
pre și respectiv tuturor St. M. și devine colectivă. Pentru faptul
că Reg. de Gardă Călare fusese acela care oprise atacul coloanel-
lor motorizate ale lui Gerstenberg în 24 și 25 august iar în
26, 27 și 28 va fi în capul trupelor ce vor cucerii aeroportul M-
nessa și degaja capitala complet înspre Nord, regimentul dar
și comandantul său vor fi decorați cu M. V. ceea ce în cazul
acestuia din armă va fi o recompensă cu totul nemerită, întru-
cât nu înfăptuise personal nici un act de bravură, în afară de
a sta la telefonul instalat în ad. postul f. sigur al Legăției
Sovietice iar apoi, când va fi silit s-o evacueze ca să fie re-
misă autorităților sovietice, în casa lui Max August de unde
va pleca cu un covor de preț pe care acesta îl va recupera de
la el cu oarecare dificultate. Pe mine, ca și pe Busești, acusa-
ți în împrejurare nu a făcut decât să ne confirme părerile pronaste
despre valoarea decorațiilor și felul cum se scrie istoria mili-
tară a războaielor! Ca să nu sublinia însă în mod inutil pre-
stigiul comandamentului armatei, cu atât mai mult cu cât alături
o condusesse în mod admirabil și fusese, cum îmi spune Busești,
tot timpul și chiar în momentele cele mai critice și de cumpănă.

care panica în anturajul său, de un calm, sînge rece, curaj și de o abnegație și energie absolut unice și admirabile, noi nu am destăinuit tînrului sublocotenent dedesubturile aceluia bombardament apocaliptic al legărului friților, oîci la urma urmei nimeni nu greșise dinadins, ci cu cele mai nobile intenții de a servi cauza dreaptă, așa că nu era cazul să facem dintr-o nenorocire relativ mică una poate mai mare cînd înăfîrșit scopul principal, desprinsurarea capitalei, fusese stîns. Trestorian era tocmai pe punctul să ne descrie continuarea operațiunilor spre Otopeni și de acolo către Săftica, cînd deodată, lugubră și cu ațît mai impresionantă cu oît cel mai electrocutat de ea fu tocmai tînrul rănit, sună sirena alarmei seriene: va să zică, totuși amenințarea lui Ilse Zwo părea să se adevărească! Casa Măgearu neavînd pivnițe scotite rezistente la bombe și nici un adăpost special construit, proprietara și prietenele ei musafire obișnuiau să folosească acel încăpătorul blocului modern înalt de vis-a-vis spre care merseserăm deci cu toții, deoarece într-adevăr nu se putea ști dacă, pentru salvarea prestigiului ei, Luftwaffe nu fusese însărcinată de Adolf să statueze un exemplu răsunător de pedesapă a capitalei fostului aliat "trădător". Cu toate că nu întîrziarăm să plecăm înspre nr.1, furăm ultimii a putea ajunge în adăpost, întrucît nu numai locatarii blocului ci și ai multor case vecine fără de adăpost sau cu unul mai șubred se grăbiseră înainte noastră să-și ocupe locurile "atîtrate". Atmosfera și conversațiile fură și ele un interesant element de apreciere a celor generale din oraș oglîndind demoralizarea bucureștenilor produsă de încercările ultimelor trei zile. Eu nu fusesem ca Bazel tot timpul în oraș ca să-mi fi putut da seama exact oît suferise iar acum dînsul îmi povesti pe unde trecuse și el cîerculînd cu motocicletă palatului între B.H.R. și palatul C.F.R., avel al dulcinei, al Externelor, Internelor și P.T.T. cînd adeseori doar datorită reflexelor fulgere ale valorosului sergent motociclist, care merita decorat mai degrabă decît Marcel Olteanu, scîmpaseră de prăbușirea unor dîrîmături de ziduri, hogsaguri sau acoperișuri asupra lor și de schișele unor bombe căzute tare aproape în fața sau în spatele micului triciclu rapid și băgăreț. Inmea nu prea dormise de 48 de ore și chiar mai bine iar puține gospodine se-noumetaseră a face foc la bucătărie, așa că tot publicul trăia încă sub psihosa panicii ce se mai evaporase abia în cursul după amiezii acenteia, dar acum se temea să nu fie iarăși încercat de o probă și mai grea. Răstolul alături de Reich contra Sovietelor costase națiunii o jumătate de milion de bărbați valizi, dar nu fusese resistit de bucureșteni direct pe pielea lor, pe cînd așa nisa pace de care toți se bucuraseră

248

- 1697 -
atît de mult în noaptea de 23/24 august se dovedise repede a fi mai
războinic decît fusese războiul. Frontul fusese la Bacău și era acum
la Focșani, dar nemții fuseseră chiar în București și erau încă și
acum în apropierea lor! Majoritatea masei nu judecă evenimentele de-
cît prin prisma intereselor personale și imediate: "de la mîină pînă
la gură!" fără perspectiva viitorului despre care cei mai mulți oame-
ni preferă să decreteze că nu-l poate prevedea nimeni sau că în mîina
lui Dumnezeu, factorul cel mai comod cînd "calculul integral" se complică
pentru mintea omenească mijlocie, dar și a multor matematicieni de
vază! Pe de altă parte, publicul adăposturilor din centrul orașului
se compunea în mare parte din mica burghezime funcționărească care
trăise relativ bine în decursul acestor patru ani de regim antonescian
și de război, căci în general restricțiile fuseseră minime și f. su-
portabile în România față de orice altă țară europeană în cursul
celui de al doilea flăgel mondial. Leul își menținuse aproximativ va-
loarea de cumpărare pentru majoritatea bunurilor de primă necesitate
și în măsura în care o pierduse, salariile funcționării de Stat fu-
seseră seseri reajustate destul de prompt. În plus, mulți rominași,
fideli adepți ai regimului naționalist al M.A., ocupau în mod abuziv
locuințe, unor evrei sau posturi în industrii și neguțătorii din car-
evinoiaseră pe fondatorii sau proprietari ori administratorii origi-
nari sau vechi fiindcă aceștia erau semii și se temeau tare acum să
fie chemați a renunța la aceste avantagii sau chiar a răspunde pentru
anumite situații, socoteli și fapte ce le socotiseră, în miopia lor
politică și luîndu-și dorințele drept realități, nereclamabile și nre-
mintate pe veci. Așa dar, entuziasmului, de altminteră cu mult mai
mare în masa largă a poporului, în sîrăcime, decît printre cei cît
de cît mai avantați sau avuți, al primelor ore de substituire între
timp o oarecare îngrijorare și temere față de ceea ce avea să se pro-
ducă atunci cînd regimul democrat va păși la legitimele măsuri repara-
torii pentru cei f. numeroși evrei bucureșteni care aveau destul de mu-
te drepturi și reparații de reclamat. Si cu cît lumea era mai privile-
giată și înstărită cu atît se îngrijora mai mult de cealaltă perspectivă
vă la care burghezul mijlociu încă nici nu prea se gîndea: aceea a soa-
rii armatei roșii victorioase care masai să aducă-n furgoanele ei po-
litruoi anume instruiți ca să formeze cadrele unei mișcări revoluțio-
nare care să sape la temelie tot edificiul pe care se rezemau averea,
privilegiile și pozițiile ei. Discutaseră aceste aspecte ale situa-
ției mai mult ostile întorsăturii evenimentelor ce o întîmpinaseră
ascultînd conversațiile din adăpost cu gînda n e a s t r i

și ceilalți musafiri ai ei când ne întoarserăm la ea seară pe
la 1 fără un efort la încetarea alarmei. Tot raidul nocturn al
Luftwaffe se redusese la survolul capitalei de către o duzină de
bombardiere de noapte încărcate după cum ne informă M.St.M., cu
cite 4 bombe de 200 kgr. pe care le aruncaseră cu grăbire de trei
escadrole de vânători de noapte romine pe ^{aparate} ~~pe~~ tot neștept
asupra periferiei nord-estice a capitalei, doar două bombe cauzând
o corecție pagubă unei industrii mici de prin obor. Avioanele
veniseră pe seama tot de pe la Zimnicea, nu din Ardealul de Nord,
ceea ce dovedea odată mai mult că Reichul nu mai era în stare să
se dispenseze de forțe aeriene plasate în afară și destinate al-
tor scopuri decât ^{deleaguri-lor} românești. Noaptea, și așa cum rețată pentru
mine fiindcă, din cauza sosirii sublocotenentului Trestorian, care
nu putea dormi chiar oficial în patul nepoticii d-nei Madgearu,
pentru păstrarea aparențelor atât de scumpe lumii vechi, fusese al-
lit să-măpart cu Bazel dormitorul ospitalierei noastre gaze, ceea-
ce mai fusesem odată în iulie 40 la comacul lui Ionel Bujoiu de
la Săftica tot din pricina pornirii unui război, cu rezultatul că
n-am putut închide nici acum ochii cu geamurile astupate ermetic
cum era obișnuit să doarmă bolnaviciosul prieten, avea să fie
întreruptă către orele mai mari ale dimineții, când tocmai izbuti-
sem să așip, de o altă alarmă aeriană la care hotărâri însă a să
lăsa uois în pat. Restul căsoiului se deplasa la subsolul blocului
vecin degeaba, căci după nici trei eforturi de ceas încetarea fu
sunată prelung și triumfător: cum mă informă schimbul de noapte
al cabinetului S.M.St.M., serviciul de pază aeriană se speria de
apariția oitorva observatori nemți deasupra Băneșei, care fură ra-
pid și lesne alungați de vânătoarea noastră diurnă devenită acum
tare viteză și conștiincioasă. După o baie bună și un breakfast
oriental copios cu-n cozonac cam proaspăt și cafea cu lapte, oăci
lăptarul d-nei nu se temuse să treacă bariera ca să-și păstreze
reputația de om de cuvânt chiar și în vremuri turburi, plecarăm
iarăși la B.M.R. unde guvernul avea să mai lucreze până-n preaju-
nul lunii septembrie mutându-se întâi la noua clădire a M.E.N.,
iar apoi abia în vechiul palat boieresc de la intrarea curții, la
24 ore după ce orice rezistență germană va fi fost anihilată-n
vechiul regat, anume în seara zilei de miercuri 30 august. Acolo
dădu curând după sosirea noastră și dl. președinte care nu venise
la C.de M. din ajun de la Bolentin, deși ar fi putut f.bine, aflân-
du-se doar la oțiva km. de acolo pe un drum de țară neconturbat
de nici un fel de obstacol, fiindcă ceea ce să pozare în seara asta

- 1699 -

nu părăsise capitala în oclă ei cea mai critică, nu făcând de noi
 care știam adevărul, dar pentru opinia publică și mai ales istoria
 nemulci care se lua după M.O., oclă nu numai "verba" ci și "facta
 volant" pe cind "scripta manent", drept care mă grăbesc să explic
 aci cauza lipsei d-lor Iuliu Maniu și Constantin Brătianu la pri-
 mal C.de M. al guvernului ce-l gura după concepțiile lor. Cum ase-
 mena chitibazuri, deose de spiritul înclăit al notariilor publice
 ardeleni și de mentalitatea ipocrită a preoției catolice, au avut
 totdeauna darul să mă scoată din șirite, nu m-am sfiit să-i spun
 sfincului bădănean că din cauza manevrei sale ridicole prin care
 nu va reuși să protesteze pe nimeni, fiindcă-mi voi face o plăcere
 deosebită să spun tuturor că și d-lui părăsise capitala în timpul
 celor 48 de ore critice pentru situația ei, rețase un excelent dejun!
 Cum supărat de atitudinea neînțelegătoare a observatorului regal,
 Jures ceru ca să se țină-n dimineața acelei dămăci 27 august un
 nou C.de M. cu participarea "tuturor" membrilor guvernului: Brătia-
 nu și generalul Subsecretar la Usat, al cărui nume nu-l mai știu,
 sosind și ei în cursul ei la tezaurul B.N. iar spre așirăit și gene-
 ralul Mihail a cărui expunere a situației militare a fost topica
 cea mai interesantă a discuțiilor. În tot interiorul țării, nemții
 fuseseră scoși din toate capitalele de județ și orașele principale
 cu pierderi grele de materiale pretutindeni și de efective acolo
 unde încercaseră să reziste, luptele soldându-se fără excepție-n
 avantajul nostru cu pierderi minime în rândurile armatei române și
 cu-n număr considerabil de prizonieri în acelea ale inamicului.
 Lipsiți de un comandament unic, nemții lucraseră local pe cont
 propriu potrivit inspirației comandantilor regionali de manieră
 că fuseseră și erau lipsiți de un plan strategic de ansamblu, nu
 reușiseră să-și coordoneze mișcările și fuseseră interceptați în
 toate încercările lor de a se aduna, ca și la trecerea Carpaților
 acolo unde nu le mai rămăsese nici o altă soluție.- Fiind de comu-
 nicația cu Gerstenberg și-a imposibilitate de a-și mobiliza orga-
 nizațiile de partid ale Volksgruppelor germane din săsimea ardelen-
 nă și evăbinea bănățeană, Killinger încercase să delege pe civa
 emisari de la organizația nat. soc. din capitală ca să răbescă
 din încercarea ei pentru a ajunge la cartierul lui v.G. fără suc-
 ces, oclă potrivit probabilității toți au fost prinși la ieșirea
 din legăție sau oraș, intruși pînă-n prezent nu s-au putut vedea
 pe nișcări sau acțiuni suspecte ale "Parteiwerbunde" și "Hitlerju-
 gend" minoritate germane. În așteptarea putinței de a proceda la

trierea și internarea celor câteva sute de cetățeni ai Reichului refugiați la I.G. și la Consulatul lor General, acestea erau de acum pizite de manieră a nu mai permite nici o intrare sau ieșire, asediații trăind acolo într-o promiscuitate și dizetă vecină cu foametea, ceea ce dăduse loc la proteste și cereri de ale R.S. pe lângă M.de R. după ce izbutise a obține nici o satisfacție din partea organelor M.A.I. care ceruseră ca răspuns părăsirea acestor edificii extrateritoriale de către toți cetățenii germani nemembrii ai C.D. sau consular. Numărul prizonierilor militari internați în capitală se cifra deja la peste 3.500 din care aproape 20% erau ofițeri și 5% ofițeri superiori, oăci nici un camion sau vre-o mașină de ale S.de R. nu reușise să treacă granița, ceea ce constituia pierderea cea mai dureroasă pentru Wehrmacht. După datele parvenite până la ora aceasta din provincie, totalul prizonierilor făcuți în Oltenia și Muntenia se cifra deja la suma de cinciseci de mii, includind firește tot personalul P.S-urilor și auxiliar tehnic și sanitar. Cu stocurile de armament, muniție și material rulant automotorizat, de conserve și cauciucuri puteam înzestra cel puțin trei divizii, deoarece în nehotărîrea comandantilor de a se apăra, ataca sau abandona pozițiile pentru a se retrage în Ardeal, nu au mai avut timp suficient pentru a distruge bunurile Wehrmachtului în viteză cu care au fost siliți a le părăsi intacte. Capturile cele mai însemnate se făcuseră în materie de produse-farmacaceutice și material sanitar, numai la gara Pipera găsiindu-se rezerve în cantitate de vre-o douăzeci de vagoane. Un amănunt ce-l relevase fie Mihail fie Dimăciuanu era faptul că generalul Hansen fusese capturat în haine civile nearestat de foștii săi subalterni printre care nu se mai gămise nici un ofițer al Wehrmachtului să execute ordinul Führerului, dar ceruse să-și poartă-într-o uniformă spre a fi socotit prizonier de război militar combatant întrucît nu înțelegea să eludeze răspunderea ce-i incumba pentru conducerea M.M.G. din România timp de patru ani, neorcunoscînd ordinul destituirii și arestării sale, dat de Adolf Hitler. Printre ofițerii M.M.G. care s-au predat vineri dimineață la S.de R. se afla și unchiul M.S. maiorul prinț Albrecht von Hohenzollern - Sigmaringen, care ceruse imediat a fi lăsat liber pe cuvîntul de onoare că renunța la luptă și nu s-ar refugia de pe teritoriul român, dar fusese internat cu toți ceilalți ofițeri la cazarma Reg.de Gardă Cilare. În afară de unele mîlațe de rezistență ce erau pe lichidate pe tot cuprinsul Winterfeldului no-

mînessă de ambele părți ale Carpaților, Wehrmachtul nu mai domina decât poligonul București, Urziceni, Brîila, Rîmnicu-Vîrteb, Ploiești, Tîrggior, dar nici pe această regiune integral deoarece era deja puternic infiltrată de unitățile noastre și Gerstenberg, aflător probabil între Ploiești și Sîngiov, manevra de acum în defensivă cu scopul de a întîrzia pe cît posibil o bătălie decisivă cu probabila speranță de a mai primi ajutoare dintre unitățile de pe front ce s-ar retrage înspre Valea Prahovei, nădăjdea deșartă-întrucît grosul armatei noastre din Moldova se retrăgea în direcția generală Buzău forțînd unitățile germane să se angajeze pe trecătoarea munților a "Intorsurii Buzăului". Astfel cum era atacată de jur împrejur regiunea poligonală sus menționată de către efectivele a vre-o cinci divizii proaspăt românești, Mihail garanta anihilarea oricărei rezistențe germane pe teritoriul național în cel mult alte 3-4 zile. Lovitura mortală fusese dată Luftwaffe prin bombardamentul de ieri de la orele 11,30 asupra aerodromului militar german de la Zimnicea pe care cincizeci de liberatoare îl scosese total din funcție ciurvind-i toată suprafața folosibilă pentru decolare ca o sită, distrugînd-i toate hangarele, atelierile de reparație și depozitele de carburanți plus vre-o treizeci de avioane de diverse tipuri aflate pe sol în clipa sosirii primelor escadrile. La granițe, Honvedul cucerise Aradul și presura puternic trupele noastre mult inferioare numeric și-a armament către podgoria Aradului, forțînd presiunea încoace pe Valea Mureșului cu scopul cuceririi Lipovei - Radnei, astfel încît liniile noastre care rezistau mai leune pe malul drept în contraforturile Munților Metalici la înălțimea Biriei iar pe malul stîng timișorean în acelea precarpatine pe la Pișchia, n-aveau să se poată menține multă vreme la Mîndruloș unde se dădeau lupte extrem de grele, din cauza lipsei de blindate românești de opus celor slabe dar numeroase magiare. Cadetii Școlii Militare de la Lipova fuseseră aruncați în lupte de pe Valea Mureșului și făuseră minunate acte de vitejie contratacînd Honvedul și respingîndu-l din preajma Lipovei pînă la Mîndruloș. În Sud-Vestul Timiș-Torontalului, Wehrmachtul pornise la contraatac cu ajutorul unor unități germane din Jugoslavia, dîndu-se lupte grele în două sectoare: între Gălbăve și Radna iar mai la Sud între Banloc și Sîn Petru german, cu intenția vădită de a se uni ambele virfuri ale coloanelor germane înspre Porța întus cucerirea Timișoarei dinspre Fratelis. Pentru moment, nemții erau

sa cu greu dar totuși datorită doar folosinței blindatelor grele, însă în număr redus. Prizonierii noștri ne declarau că divizia Prinz Eugen urma să sosească în curând din Banovina spre cucerirea Banatului Românesc și aprijinirea armatei magiare pe aripa ei dreaptă intru ocuparea Ardealului de Sud și stabilirea frontului sovietic pe linia Carpaților. Din același motiv, coloana germană de pe Valea Dunării făcea eforturi extraordinare ca să cucerască Mehadia în preajma căreia se dădeau lupte înverșunate cu pierderi relativ mari față de efectivele angajate și terenul restrâns pe care se desfășurau. Honvedul trecuse de asemenea la o contraofensivă puternică pe Valea superioară a Mureșului asupra graniței județelor Alba și Timișoara Mare cu scopul vădit de a ajunge printr-o operație-n clește să ocupească și izoleze Munții Zărandului, unindu-și ambele săgeți spre Orștie. Tentele aceste amenințări ale Transilvaniei de către armatele germano-magiare nu prezentau după opinia generalului Mihail nici o primejdie serioasă, deoarece cele trei corpuri teritoriale de dincolo de Carpați vor putea fi întărite în cel mai scurt timp de către acele aflătoare în Vechiul Regat, iar de cu înaintarea diviziilor blindate sovietice Honvedul va fi respins rapid dincolo de granița veche și linia Tisei: moralul trupelor noastre angajate pe frontul de Vest fiind extrem de ridicat, pe când acel al germano-magiarilor sub așteptările Secției II-a din M.St.M. Un alt fapt dovăditor al destrămării rezistenței germane în Peninsula Balcanică de pe urma loviturii noastre era evacuarea Dobrogei de către forțele germane care se concentraseră înspre Constanța nu pentru a o cucerii și menține-o și spre a se retrage pe calea apei la Varna. Prin urmare : în loc să primească întăriri contra noastră din Bulgaria, Wehrmachtul se hotărâse a se retrage din România în Bulgaria, probabil și de frică unei întorsături bruște a atitudinii societății țării ce-ar periclita enorm recuperarea diviziilor germane aflătoare în Creta și Peloponez, Macedonia și Bosnia-Herțegovina. În rezumat, Mihail observă că ar fi riscant să amânăm o consecință acțiunea noastră ar fi reușit deja în martie în cazul dezastrului de la Uman, deoarece pe acea vreme nu exista frontul francez care supunea mașina de război germană unui efort dublu de când se deschisese, dar că în orice caz, multe din tencuielile sale de atunci cu privire la rațiunile fulgurante a magiarilor și poate chiar a bulgarilor și în special a diviziilor germane, staționate în țările aceluia, se aveau acum a fi făcute excesive.

Eu mai ştia dacă-n ajun sau atunci, Pătrăşcanu ne-a comunicat că eliberările comuniştilor deţinuţi la închisoarea din Caransebeş şi-a lăsat de la Tg. Jiu, care dealtfel a fost nu desfiinţat ci complet golit pentru a face loc prizonierilor germani, se efectuaseră-n optime condiţii fără nici un accident sau incident, toţi urmînd a sosi în curînd la Bucureşti fie pe linia Mehădiei care nu ajunsese interceptată de neaţi, fie prin Sibiu - Turnu Roşu, care erau subele complet în stăpînirea noastră. D-aşa avea o duzină de legi pregătite spre a fi discutate în C. de M., aprobate de acesta, semnate de P.M. şi remise mie spre a obţine apostila regală drept care trebuia să plec la Dobriţa. Dealtfel nu era singurul ministru cu decrete-legi urmînd a fi supuse semnăturii regale, dar mai multe din ale sale nu intruniseră asentimentul restului guvernului aşa că din duminică aceea avea să-ncepă harţa în sfîrul guvernului între d-lui şi mai toţi ceilalţi miniştri, dar în special cu Băneşti care era indiscutabil cel mai dinamic dintre ei. Andrei cerea între altele promulgarea cît mai neîntîrziată a "legii contra Criminalilor de Război, Colaboraţioniştilor şi Responsabililor de Dezastrelor Ţării", a alteia contra "Profiturilor de Război" şi a unora ce ar fi constituit amendamente la codurile penal, civil şi organizaţia forurilor judiciare încercînd oarecum a bate fierul cît era cald şi s-i lua repede pe colegii săi în epoca aceea a răsturnării înainte ca viaţa publică să poată recădea în fîgheul ei lenevicios ordinar, sub pretextul că se impunea în mod imperios pentru a dovedi guvernului sovietic că guvernul de la 23 August era realmente democratic, anti-fascist şi hotărît a epura aparatul de Stat şi viaţa politică de orice rămăşiţe ale regimului de dictatură antonescian faţă de care lua o atitudine clară, netă şi drastic ostilă după ce-l răsturnase printr-un act de forţă, urmîrîndu-l lichidarea integrală prin defascizarea ţării şi nu era dispus să tolereze o atitudine neutră, iertătoare şi compromiţătoare faţă de politica trecutului şi soci ce o duseseră, susţinuseră sau înlesniseră. Vortă astfel în spiritul proiectelor sale timp de o jumătate de oră f. înflăcărat, agresiv, intrusiv, şi puţin prea violent, pentru a demonstra că şi felul cum va fi primită delegaţia guvernului la Moscova şi înseşi condiţiile amnistiei vor depinde în bună parte de atitudinea ce va înţelege să ia guvernul imediat iar nu la paştele oailor, etc..cu rezultatul unei contradicţii mai potolite a lui Maniu şi unuia

tot atît de casante a lui Bazeşti merite a proba cî guvernul încl
na reuşise a stăpîni tot teritoriul ţării şi a îndepărta inamicul
de la graniţele ei, iar pentru moment nu izbutise nici a-şi crea
acea popularitate în masele largi ale populaţiei ca să părăsească
precipitat, în mod inoportun, apolitic şi prea radical ca să nu
stirnescă îndată un val de indignare subrezindu-şi gresita poziţie,
practic în parte chiar irealizabil, la acte de război prenatu-
re. Tot aşa cum fostul regim se străduise a cîştiga graţiile Pute-
rilor Axei prin anticiparea dorinţelor lor, ajungînd astfel să-şi
ofere colaborarea la război, apoi trecerea Mistrului ş.a.m.d., re-
gimul democratic ar greşi făcîndu-se instrumentul taberei celeilal-
te dacă ar porni cu iniţiative ce nici nu-i erau cerute! În cele
din urmă se ajunsese la amînarea discuţiei acelor legi pînă după
semnarea armistiţiului, considerînd că-n ordinea de procedere pro-
blemele principale ce se puneau guvernului erau: eliberarea ţării;
răspîngerea invaziei graniţelor; ducerea războiului alături de
P.A. în optime condiţii pînă la capitularea Germaniei; satisfac-
erea concomitentă a clauzelor economice ale armistiţiului iar
apoi în subsidiar reorganizarea aparatului de Stat cu expurarea
necesară pentru a-l feri de sabotaje şi trădări, dar nu de manie-
ră şi într-un ritm care să-l poată dezorganiza şi crea din con-
tră stări ce să primejduiască aplicarea programului principal. Cum
n-aveam dreptul să intervin direct în discuţione, l-am rugat pe
Aldea să ridice problema necesităţii unui decret care să permită
organelor executive ale Statului să aresteze şi ancheteze pe per-
soanele care prin faptele, atitudinea sau vorbele lor periclitase-
ră sau periclitau siguranţa Statului, a guvernului sau a operaţi-
ilor militare impuse de starea de război cu Reichul şi Magyaror-
săgul agresiune faţă de Regatul Român, întrucît prin revenirea
la Constituţia din 1868 cu amendamentele ei din 1923 şi abolirea
unei serii de decrete-legi de caracter autoritar promulgate de
regimul carlist sau antonescian, guvernul ar risca să se afle cu
mîinile legate de o jurisdicţie prea liberalistă şi tolerantă
faţă de elementele active fasciste ce i-ar sabota prea lesne duc-
rea războiului care cerea anumite măsuri excepţionale. Măsură
erau la ora aceea tîcniţi de spioni, terorişti şi saboteuri străi-
ni dar şi naţionali care ne împiedeau să trăim, mişcăm şi lucrăm
în linişte. Chiar dacă nu se promulga pe loc legea propusă de M.
de J. trebuia neapărat să se poată proceda legal la expurarea
serviciilor Statului de elemente vîdit ostile noului regim şi po-

liticii lui chiar dacă nu posedam contra tuturor probe juridice irrefutabile. Vorbisem în marginea mesei conferinței ministeriale, dar destul de tare ca să fiu auzit de acei așezați în jurul ei, așa că intervenția mea fu socotită oarecum favorabilă propunerii lui Pătrășcanu. Lui Sănătescu i-am reamintit apoi făgăduința făcută de S. relativ la problema S.S.L.-ului cu rezultatul că acesta mi-a promis să-i facă cunoscut Colonelului Borcescu ce trebuia să stea la dispoziția C.R., recte a M.C. pentru verice informații interesând pe R. începând cu lista agenților săi din sânul personalului C.R. și împrejurul ei. Cât despre alegerea membrilor delegației care urma să plece la Moscova, dl. Maniu a cerut să-i fie îngăduit să-și formuleze propunerea după ce va fi avut timpul necesar pentru a se consulta cu dl. Brătianu, la care P.M. îi răspunse că-i lăsa numai 24 de ore pentru aceasta după care va proceda la alegerea persoanelor și-n lipsa unui răspuns definitiv al d-lor intrucît această problemă era prea urgentă și vitală ca să poată suferi cea mai mică tergiversare de felul celor obișnuite în tratativele d-lor șefi ai partidelor democratice, ținînd înseamnă a strage atenția d-lor asupra faptului că ar fi în detrimentul intereselor acestora ca ele să nu fie direct reprezentate din moment ce guvernul era expresia voinței de pace din război în condițiile impuse lor și acceptate de ele prin reprezentanții lor la Cairo astfel cum aceasta se-ndeplinea așa că lor le revenea să vegheze ca armistițiul să fie perfectat potrivit celor acceptate de B.P.D. în mod anticipat. Pentru d-șii nu era greu să găsească-n cel mai scurt timp cîțiva tehnicieni experți în diferitele ramuri ale problemelor ce fusese ridicată de Aliați în tratativele preliminare, dar aceștia n-ar avea nici autoritatea nici căderea să se opună unor eventuale cereri suplimentare sau modalități de aplicare a clauzelor deja stipulate cu efecte practice mai oneroase decît cele prestabilite și pe care apoi partidele componente ale guvernului ar refuza să le ratifice.- Prin urmare, d-șii ruga pe reprezentanții partidelor socialist și comunist să-i facă cunoscut în cel mai scurt termen numele delegaților lor. Titel replică pe loc că-l desena pe dl. Lothar Rădulescu iar Pătrășcanu că se hotărîse a pleca personal la Moscova. Pentru problemele de domeniul militar, Sănătescu și Mihail conveniră pe loc că cel mai indicat să reprezente interesele armatei era Dimăciuanu intrucît d-șii cunoștea pe de rost situația ei și posedea dubla calitate de membru al guvernului la Interne și de persoană de încredere a comandamentului armatei și al M.S.R. Sănătescu spuse în concluzie d-lui Maniu că după părerea sa liberă.

lui ar trebui să-i furnizeze pe economist iar d-lui pe un personaj care să reprezinte valabil conducerea politică a P.N.T.-ului. În eşirea din consiliu, Juanito îl pipăi pe Buzeti pentru a-l determina să plece ca reprezentant al P.N.T., spunându-i în prezența mea că aceasta i-ar creia în partid platforma și prestigiul ce-i lipseau pentru moment. Dar Buzeti, f.abil, îi retorici prompt că d-sa nu făcea parte din biroul partidului așa că oficial n-ar putea trece drept reprezentant al conducerii lui și că pentru problemele de politică externă Vișoianu nu avea nevoie de șef nici de dublură. Eu am aruncat atunci cu tiflo: "D-le Președinte, în loc să vă străduiți a scapa de răspunderea semnării unui amnistiu în condiții oneroase ce le-ați acceptat dinainte, ați trebui dimpotrivă să delegați pe un personaj de prim plan al partidului țărănist, dacă vi mențineți pretenția a-l face să beneficieze în fruntea B.P.D. de răsturnarea alianțelor drept opere a acestuia. Liberalii sunt deja reprezentați de personalitatea lor cea mai marcantă - prințul Stirbey - care nu a-a sfîit să se sacrifice pentru salvarea țării în situația ei cea mai critică, ca și la Bufta ordinărie. De ce nu-l determinați pe dl. Mihaleche să plece la Moscova? Astfel partidul ar avea ocazia să fie reprezentat de însuși Vice-Președintele lui iar d-șui ceea ce a mai șterge urmele voluntariatului său pe frontul sovietic și ale acordului său cu politica antonesciană pînă-n ultima clipă!" Juanito primi f. rău sugestia mea, spunînd carcun ofuscat că nu pricepeam deloc că dl. Mihaleche, cel de al doilea șef al P.N.T., nu avea nici o dorință și nici un interes a-și submina popularitatea ca f. probabil viitor Președinte al P.N.T., asumînd o răspundere ce nu-i aparține și pe care viitorul ar putea dovedi a fi totuși în interesul d-lui și al partidului a nu-i putea fi imputată, de oneroasă și-apopulară ce va fi pentru țară și-n masele largi ale națiunii. Buzeti a spus atunci că dl.

Ghiță Pop i se părea a fi personajul cel mai potrivit pentru ceea misiune întrucît făcea parte din conducerea partidului, era o persoană de absolută încredere a d-lui președinte, știa rusește din anii de prizonierat în Siberia și se afla la aripa stîngă a partidului, avînd în consecință o bună reputație în URSS. Juanito a menționat atunci că și d-sa se gîndise la această alegere, dar dorea să se consulte și cu dl. Brătianu și să mai reflecteze asupra ei. Considerînd că-n timpurile cu totul excepționale ce le trăiam, duminică trebuia să fie și era, după cum începuse, o zi de lucru ca oricare altă zi a săptămîinii, telefonai înch-nainte de ora prînzului, colonelului Borcescu, anunțîndu-i dorința mea de a-l consulta și de a discuta anumite chestiuni care interesau în cel mai înalt

grad C.R. și, pentru a nu-l deranja de la ocupațiile d-lui ce-mi închipuiam că trebuiau să fie mult mai astringente decât ale mele, îi trimisem încercarea de a mă amina pe luni, cum ar fi preferat, asigurându-l că nu mă deranja deloc să vin personal la S.B.I., întrucât s-ar putea să fiu silit a mă absenta din capitală a doua zi, iar cum telefonam de la B.N. și Sănătescu nu plecase îl rugai să-mi vorbească acum direct în sensul convenit, ceea ce făcu în stilul său telegrafic stat-majorist: "Alo Borcescule, da aici Sănătescu: vezi să-i dai M.C. tot ce-i trebuie pentru palat; e dorința M.S. să fie informată C.R. despre toate cele, fără rezerve, și înțeles - și să vezi ce vrea - bine, așa!" Iar după dejunul cu Buzel la d-na Madgearu care ținuse mult să fim mușafirii săi, împreună cu Pichi cu care Buzel avea de discutat o sumedenie de lucruri și-n special ceea ce trebuia să expună într-o conferință de presă reprezentanților agențiilor străine și ziariştilor noștri, precum și amplificarea comentariilor de la emisiunile radiofonice care se auzaseră prea laconice, insuficient de lămuritoare pentru opinia publică și lipsite de ultimele date privitoare la succesul operațiilor militare de pe tot cuprinsul teritoriului național, astfel încât multă lume credea zvonurile răspândite de agenții liberi, cetățeni români sau străini neutrii, și oficinai naziste ce prezentau situația inversa realității, trecui la Măreșalea pentru a elimina corespondența curentă ce mai sosise - un număr enorm de telegrame de felicitări entusiaste pentru actul prin care R. Mihai rupese cu o alianță contra intereselor poporului român etc... sosite mai ales din provincie - găsind acolo pe Vasile Vasilin și pe Iorgu Ghica care cînd nu știnseseră unde să mă găsească și făceau pe jigniți pentru că nu-i prevenisem și pe ei de întoarcere. Iorgu fusese într-o inspecție la Răzeșu (reamintesc că e lângă Ianca în preajma Brăilei) în noaptea fatidică și avusese mari dificultăți să poată reveni spre capitală pe oăi oculte pentru a nu cădea prizonier la nemți în cursul zilei de 24 ajungînd către seară la moșia sa Ghergani iar abia în 26 cu mașina unor prieteni la București unde nu^{se} găsise la palat iar cînd s-a dus la B.N.R. plecase tocmai de acolo, pe cînd Vasile se afla la Brașov și trecuse și el prin clipe de emoție pe drumul întoarcerii sale în capitală via Bran, în cursul căruia riscase de cîteva ori să dea nas în nas cu coloane motorizate germane și nu scăpase de aceste contacte decât mulțumită vigilenței voferului S.R., men și el ca mai toți voferii selecționați personal de Mike. Îi rugai pe amîndoi să-mi dea o mîină de ajutor

pentru stabilirea listei personalului ce trebuia expurat înainte de întoarcerea M.M.I.L. în capitală, povestindu-le pe scurt ceea ce pățisem cu Capicescu; Iorgu, având o mai veche experiență a personalului inferior decât Vasile și mult mai mult fler în distribuirea elementelor suspecte sau nedorite. Firește că-n capul listei trebuia să figureze Capicescu, balerina și toată clica lui motorie de aliați, apoi cele două surori lanjere și cea mai mare parte dintre minoritarii nemți dar nu neapărat chiar toți, căci existau printre grăjdari, grădinari și timplari oameni care nu ne dăduseră niciodată cea mai mică ocazie ca să-i suspectăm de activitate informativă, iar eu sînt în principiu contra generalizărilor ce dau totdeauna la excесе și nedreptăți. Mi-aduc aminte că Iorgu mi-a atras atențiunea asupra faptului că franculelve-tion mărise în ultimele trei zile de la 350 de lei la aproape o mie și că diferența la dolar și lire sterlină era și mai mare, astfel încît comiseseam o adevărată orimă de a nu-l avertiza de clipa răsturnării deoarece d-asa care o ducea f. greu cu finanțele sale ar fi putut tripla prin speculația căderii leului micul său capital lichid ce-l rula de această manieră prin speculații de bursă și că eu aș fi putut face acelaș lucru în stil mai mare. În răspunsul că-n acest caz mă felicitam a nu-i fi vorbit, dar fiind că nu aveam noi dreptul să contribuim la dărîmarea monexii noastre care și așa va cădea destul de rapid în urma sarcinilor armistițiului și că "noblesse oblige" să-mă împărtășim soarta tuturor cetățenilor care trăiau din leaful lor sau din veniturile lor în lei și nu devize iar, dacă ar fi știut de ora 11 și ar fi făcut el o tranzacție mică ce nu putea periclita soliditatea valutei naționale, dl. Gad și alți clienți de ai acestuia ar fi simțit pe loc mișcarea așa că alte operații de bursă negră mai ample ar fi putut trezi suspiciunile serviciilor existente. Dar, mintindu-mi cu acest prilej că mai aveam de încasat vre-o douăzeci de milioane de la G.R., restanță pentru plata activului fostei soc. "Corvinul", îl rugai pe Vasile să mi le verse cît mai neîntîrziat, acum cînd nu mai avea a se teme de poprirea decretată de Dobro asupra tuturor creditelor mele pînă la achitarea integrală a taxelor succesorale, ca să nu pierd chiar toată valoarea acelei treimi a prețului Mărgăritului, cecane Vasile și făcu după cîteva zile cînd revenii cu aprobarea M.M. în acest sens. De la palat plecăm pe la 6³⁰ p.m. unde Iorgu mă conduse știind că se afla în str. Ionescu Ghen 12 sau 14, la adresa unde

sa dată de Bănătescu dar nu ştiam unde să situez acea stradă. Spre mirarea mea, un funcţionar, agent sau om de serviciu, căci era în haine civile cam pompoase, îmi comunică la parter că dl. col. Borcescu nu se afla la birou iar când am insistat spunând cine eram şi că mă aştepta între 6 şi 8 cum convenisem, d-sea mă asigură că Şeful Serviciului plecase tocmai la palat. Cum Iorgu îmi ceruse măgăna ca să-l depună la A.G.R.R. şi că, neţinând ca aceasta să aştepte pe stradă-n vâsul tuturor în faţa S.S.I.-ului care era desigur cunoscut de toţi agenţii adverşi, spusesea goformăi să se-ntoarcă la garaj, intenţionând să plec pe jos de acolo pînă la palat, mă-ntorsei la birou pedibus ca să-l găsesc într-o devăr pe Borcescu aşteptîndu-mă în biroul Cămelariei. I-am povestit în biroul meu şi acolo i-am explicat f. succint despre ce era vorba: R. era decis să pună capăt odăii pentru totdeauna unei situaţii de care avuseseră a suferi şi bunicul său şi tatăl său, dar el mai mult decît predecesorii săi, în ultimii patru ani de regim antonescian, RMIL fiind literalmente terorizate de Antoneşti datorită reţelei de spionaj a S.S.I.-ului şi Siguranţei în sine şi în jurul C.R. În orice ţară civilizată, absolut toate serviciile Statului erau supuse şi lucrau în interesul Capului de Stat, numai în România, de la sfîrşitul războaiului prim mondial, Siguranţa îşi arogase dreptul să-l spioneze pe R. Ferdinand din ordinul Brătienilor iar apoi S.S.I.-ul de sub conducerea lui Morusov devenise un veritabil Stat în Stat şantajînd, intimidînd şi sperîndu-l pe Carol care-l creiasse. Ori, exact ca şi amăta, C.D., organele de pază, executive şi de informaţie ale Statului trebuiau să fie în ultimă analiză şi instanţă la chereul M.S. şi nimănui altul într-o monarhie absolutistă, însuşi S. prin M.C. conducea toate serviciile acestea, dar într-o monarhie constituţională ce era din nou - căci prin Actul de la 23 August se revenise oficial şi ostentativ la regimul democratic al Regatului României astfel cum fusese întemeiat - nu se convenea ca, palatul să se amestece direct în conducerea serviciilor şi problemele de guvernare. Guvernul regal era dator să le conducă în aşa manieră încît să nu fie îndreptate împotriva Factorului Constituţional de la care deţinea puterea. Prin urmare, S. nu dorea să lucreze personal cu şeful S.S.I. aşa cum făcuse R. Carol, monarh absolutist, ci să lase P.M. în grija de a organiza şi conduce acei servicii în interesul suprem al Ţării, al Statului deodată al Coroanei. Dar actualmente ne aflăm în epoca răsturnării dictaturilor şi a tuturor abuzurilor şi macthnelor lor. Prin urmare

vitătea și atitudinea neconforme intereselor permanente ale țării și decii ale Coroanei, dl. Eugen Cristescu se făcuse culpabil de fapte ce-l determinaseră a lupta direct împotriva Coroanei și factorilor reprezentativi ai opiniei politice a țării drept care și trăsesese consecința de a fugi cu arhiva secretă a informatorilor săi care lucraseră în interesul Puterilor Axei cu care ne aflam acum în război. R. cerea în consecință ca în primul rând să cunoască pe toți agenții camuflați ai S.S.I.-ului și Siguranței din cadrul C.R. și serviciilor anexe cum erau D.C. și personalul Buzărilor Particulare ale M.M.L.L. Apoi să fie clar lămurit asupra activității lor trecute, întrucât ne înțelegea să concedieze pe acei agenți care s-au ținut strict la misiunea lor de a-l păzi, dar ținând neapărat să scape de toți acei care-l spionaseră lămurit și indubitabil în folosul guvernului Antonescu sau al Gestapoului, conștienți că prin aceasta trădau pe Capul Statului. Apoi cerea să i se depisteze pe toți agenții serviciilor fost aliaste în primul rând și apoi străine în general aflători în preajma sa și-năfirgit să fie expurate atât S.S.I.-ul cât și Siguranța de toate elementele care se pretaseră la jocul politic al regimului dictaturii antonesciene ori oarece ar fi și mai grav lucrul cum se știe că lucrase personal dl. Eugen Cristescu în beneficiul serviciilor de spionaj ale Puterilor Axei și-a special al Gestapoului. Prin urmare, M.S. cerea noului Șef al S.S.I. să depună toate diligențele pentru găsirea d-lui Eugen Cristescu și a arhivei dispărute, să-i transmită în cel mai scurt timp lista agenților sceluia de la palat sau care lucraseră din afara țării la spionarea M.M.L.L. și a membrilor C.R., a politiciii și legăturilor ei cu exteriorul. Odată ce se va fi ajuns la expurarea întregului anturaj al M.S. de toate elementele culpabile, nocive sau suspecte, se va proceda la reorganizarea antenelor necesare ale serviciilor informative ale Statului în interiorul C.R. cu știrea și colaborarea M.C. care potrivit Constituției din 1864 și Statutelor Ca. Do. și al C.R. este răspunzător de siguranța Capului Statului. Iar într-o altă ordine de idei, M.S. dorea ca organele informative să pășească cât mai urgent la detectarea tuturor agenților germani aflători în capitală întru neutralizarea lor înainte de întoarcerea sa la palat și, între timp, să primească prin intermediul său absolut toate informațiile culese de S.S.I. atât în interiorul țării cât și peste frontiere, fiind eminamente interesat a avea cât mai multe elemente de apreciere a situației politice a țării asupra căreia relata-

du-și toate prerogativele regale constituționale va fi chemat de P.M. și toți membrii guvernului a lua parte mai activ la treburile publice. Borcescu mă ascultase răbdător fără să răspundă iar la sfârșit mă asigură că luase act de toate aceste I.O. și avea să li se conformeze în cel mai scurt timp posibil, rugându-mă a înțelege însă că pentru moment se zbătea în mari dificultăți datorită dispariției lui Cristescu și a arhivelor ce ne puteau lămurii asupra chestiunilor ce interesau în primul rând pe S. și pe de altă parte a nu-i cere înălcarea unui domeniu ce nu-i aparținea, acel al Siguranței, în care trebuia să tratez chestiunile separat cu conducerea ei. Dat fiind că fusese vorba să plec fie luni fie marți la Dobrița cu teancul deja destul de voluminos de decrete ce trebuiau iscălite de R. întrucât primiseră aprobarea C.de M., așteptând doar alegerea tuturor membrilor delegației noastre la tratativele armistițiului ca să duc totodată și scrisorile lor de acreditare la semnătura, așa că se putea ca Borcescu să nu mai aibă timpul a-mi întocmi o dare de seamă a tuturor informațiilor parvenite la S.S.I. în decursul ultimelor patru zile, d-șă îmi făcu un rezumat al știrilor dealtfel puține, mai însemnate, ce le deținea la ora aceea asupra situației interne care nu diferea cu mult de ceea ce auzisem deja în cursul zilelor trecute prin comunicațiile telefonice cu M.St.M., Internele, P.P.C. și Primăria. Din tot ceea ce-mi spusese atunci, nu rețin decât faptul că toți șefii de misiuni străine care se aflaseră la Snagov în 23 nu încercaseră a-și reintegra legațiile, din cauza bombardamentului capitalei, unii aflători la București plecând din contră la Snagov sau Sinsia, întrucât nu fuseseră opriți nici de noi nici de nemici să circule pe șoseaua națională nr.1 și că numai Bova-Scoppa revenise azi în capitală cerind M.de R. cum și știam de la Bazel, să-și poată recupa legația din care fusese scos de reprezentantul Italiei Fasciste Mussoliniane deoarece d-șă optase în iulie 43 pentru guvernul regal italian pe care Antonești nu-l putuseră recunoaște, astfel încât trăise într-o situație ambiguă fiind cuasi internat într-un domiciliu obligatoriu, dar nu chiar arestat cum ceruse Killinger, iar acum, de când declaraseră război și Italiei Fasciste recunoscând numai Italia Regelui Victor Emanuel, era normal să-și preia drepturile iar rivalul său, un funcționar fascist al carierei consulare, al cărui nume-mi scapă, să fie dispotrivă internat pînă la schimbul

diplomaților. Abia plecase d-lui iar Bazești sosise pentru a se folosi de dactilografii Mareșalului pe care eu îi cheasam la birou pe cînd la Externele nu găsisse pe nimeni; cînd fui chemat la telefon ca să aflu cîm vre-o treizeci de bombardiere germane se îndreptau dinspre Vest asupra capitalei iar după cîteva minute sună alarma, nemai dîndu-se în zilele de după 23 August prealarmă. Tot personalul a șters-o la Subsolul II, dar nu la adăpost, în care nimeni nu mai îndrăznea să stea din după amiaza zilei de 24. Noi însă, de comun acord, am hotărît să nu mișcăm din loc cîci nu credeam în serioșitatea amenințării. Bombardierele Heinkel, resturile glorioasei Luftwaffe de pe bazele ei de odinioară din România, fură-ntîmpinate de tot ce aveau ca vînători pe Romeo-Popescu, Pipera, Leordeni și cîteva terenuri auxiliare din preajma orașului, iar anti-aeriana aflătoare pe linia de contact nordică și nord-vestică de luptă cu nemții a reușit atunci ce nu mai izbutise la București de f. multă vreme: să doboare un aparat, probabil prin faptul că nemții nu mai erau deloc în curent cu pozițiile noastre și nu se așteptaseră a fi primiți de un tir de baraj intens dintr-o porumbiște de pe la Cîmpila. Aceasta fu ultima încercare de a mai impresiona nițel pe bucureșteni și penultima alarmă, cu-a rezultat f. slab cîci, fie că-ntre-adevăr vînătoarea noastră le tăiasse pînă la urmă înaintea de a ajunge asupra capitalei, fie că piloții friți nu mai luptau cu focul sacru al convingerii în succesul misiunii lor și mai ales în utilitatea ei, jumătatea lor își lepădăru ouăle pe ceace le fusese greșit indicat ca fiind pozițiile trupelor, noastre, trăgînd mult în spatele obiectivelor urmărite, fără a le cauza nici o pagubă, iar restul deșertă încercătura lui asupra mult încercatelor suburbii apusene ale capitalei grăbindu-se apoi a face drumul întors fără nîcer să fi încercat a survola centrul ei. Ne mai căliserăm și noi pe scene fiindcă am discutat chestiunile noastre în timpul aceluia raid uitînd complet de el. Bazei ascultînd ceace discutasem cu Borcescu și anunțîndu-mi că reușise ca Ionel Bujoiu să pună la dispoziția M. de R. clădirea U.G.I.R.-ului (Uniunea Generală a Industriașilor Romîni), nestînsă de nici un bombardament și f. luxos instalată, în plus mult mai centrală decît Externele, aflîndu-se pe Alexandru I. Lahovary colț cu Bd. Brătianu și se bucura mult de această reușită. Palatul Externelor și cel vechi al Sturșeștilor din fața lui fuseseră bombardate mai rău de nemți decît de americani, fiind pentru moment absolut nefolosibile fără destul de serioase reparații.

Cum cel din urmă era și așa sortit să dispară de pe Piața Victoriei conform planului edilitar al urbanisticii capitalei, nici nu mai urma să fie reparat ci dărâmat cu acest prilej. Fusese din nou la Mihail, pentru care prinsese o adevărată pasiune precum remarcai amuzat, vorbindu-i de chestiunea anchetei pentru stabilirea responsabilității căderii a două-trei companii de către aviația americană și rugându-l să-l scuti pe tânărul Preștorian de concentrare pînă la restabilirea lui, după cum promisese d-nei Madgearu care-l rugase f. insistent să-i obține băiatului un concediu sanitar ce nu l-ar primi altfel întrucît tatăl său, generalul, refuza să intervină pentru scutirea singurului fecior, din principiu, iar acesta era încondeiat în armată ca fost simpatizant legionar. Viteanu era pe seama mai bine informat decît Borcescu întrucît aflase de la Brașov o sunețenie de vești în legătură cu agitațiile din sîmul organizațiilor partinice ale Volk'sgruppelor. Se părea că șefii lor primiseră ordinal de a interveni, dar după dramatice dezbateri hotărîseră a se ascunde spre a nu risca să fie arestați înainte de momentul oportun cînd ar primi un ajutor militar magiar sau german fără de care orice acțiune ar fi sortită eșecului cu consecințe mai grele pentru soarta minorității germane în general. Activau însă subversiv pentru camuflarea cetățenilor germani amenințați de capturare ascunsîndu-i și ajutîndu-i să treacă clandestin granița. Astfel, contele Waldstein dispăruse subit din Dumbrăveni fără să fi fost semnalat la vre-un post de frontieră, pe care a trecut-o probabil în mod clandestin, pe cînd Iangenbahn o trecuse oficial cu vizele în regulă înainte de declarația de război. După alarmă, terminai tot ce aveau de lichidat la palat, în timp ce Buzel își dicta telegramele și notele lui moș Codreanu, după care repetam figura din ajun luînd un "high-tea" - ceai cu tot felul de alimente reci în locul cînei - înainte de a pleca la d-na Madgearu. De această dată dormim, culcîndu-ne devreme, în dormitoare separate și fără a mai fi treziți de nici o alarmă, prima noapte odihnitoare.

A doua zi, înainte de a pleca la B.N.R., trecui singur la birou ca să fim vizitat acolo la scurt interval după sosire de către un tânăr locotenent de aviație american sosit la 9 fixe pe Popești-Leordeni pe Mustang cu un magnetofon și un aparat de filmat pelicule de 6 mm. plus o mașină de scris cu tipar f. mîrunt. La Leordeni ceruse să-l vedea pe Bînu care se afla în misiune la Nord de București și atunci dori să fie dus de

cu Comandantul Aerodromului la Athénée-Pallace unde și-a rezervat o cameră ca să vină apoi cu comandantul în chestiune direct la palat cerînd a fi primit de mine, întrucît îmi notase numele ce i-l dăduse la Foggia de Chastelain. S-a prezentat: locotenent de aviație Frank Morton, pilot de vîntoare și reprezentantul Agenției Associated Press pe lângă armata americană de pe teatrul mediteranean al frontului european. Apoi mi-a explicat că plecase de la Foggia pe aparatul său de luptă fără nici o aprobare, urmînd a suporta sancțiunile convenite la întoarcere, dar se hotărîse la acest zbor pentru a fi primul reporter interaliat care să-l intervieveză personal pe R. Mihai, pe P.M., pe șefii B.P.D., pe toate personagiile militare marcante care contribuiseră la efectuarea răsturnării și pe toți acei care pregătiseră lovitura în frunte cu mine și Ministrul de Externe Gregory Bazești. Vorbea o englezoasă atît de oribilă cu-n "twang" din Middle-West așa de pronunțat încît mi-a trebuit un oarecare timp ca să mă obișnuiesc a înțelege ce spunea. Stia mai nimic despre evenimentele din România pentru că nu-l putuse vedea decît în trecuț pe de Chastelain care nu prea îi spusese mult din ceace aflase înainte de plecare. Îmi puse în vedere că opinia publică mondială și-n special americană habar n-avea despre anunțurile și dedesubturile răsturnării alianțelor romine. În consecință, era f. curioasă a le afla, așa că primul reportaj și încă unul proaspăt luat prin interviuri cu actorii principali ai întorsăturii și care erau totodată personagiile de frunte ale țării și noului regim democratic ce și-l dăduse va fi o senzație ce valora "un milion de dolari". Merita prin urmare să riște și o condamnare la Cartea Marțială și să facă nițică închisoare pentru așa ceva și imediat începu să mă chestionese cu întrebări destul de metodic și abil puse, dar atît de tipic jurnalistice yankee, steno-grafiindu-mi răspunsurile laconice pe un mare "block-notes" din hîrtie specială de aviație f. fină, subțire și ușoară, anume adăsată pentru a fi descifrată la întoarcere, încît îi opri elanul obiectînd că totuși așa n-ar egi un reportaj politic serios cum ar dori desigur R. Mihai, guvernul său și persoanele civile și militare care prin faptul că pregătiseră și afăptuiseră actul din 23 iul. erau cele mai calificate a-l descrie și comenta ca să fie adus la cunoștința opiniei publice străine în adevărata și justă sa lumină. Mi-ntrebă atunci cum dorea să procedea la informarea lui, la care-i răspunsei printr-o expunere succintă dar sistematică a premiselor, preliminarilor și apoi ceva

265

mai amănunțită a însuși actului, după care n-avea decât să-mi ceară
răămări suplimentare pentru chestiunile și punctele narațiunii
mele ce-l interesau în mod deosebit, urzind ca celelalte persoane
pe care le-ar intervieva să-i dea versiunea lor, astfel încât d-lui
să-și poată forma o părere mai completă și obiectivă asupra eve-
nimentului în chestiune. D-lui fu încântat de sugestie și mă rugă
să mă așez pe loc să-i dicta "tot ce țineam să-i declar din toată
povestea". Începui pe la 9 și jumătate să-i dictez un text clar, în
frase scurte și pe înțelesul oricui, prin care am rezumat în modul
cel mai succint posibil subiectul declarației de față, trecând repede
de peste materia introductivă mai plictisitoare pentru capetele
apolitice ale cititorilor mijlocii americani și descriind mai amănunțit
și plastic evenimentele ultimei săptămâni. Din când în când
mă-ntrețuram ca să-mi ceară biografia persoanelor pe care nu fă-
ceam decât să le menționez, sau răămări complimentare relative,
în general, mai mult la partea senzatională a poveștii, întrucât
d-sa era vădit preocupat de prezentarea ei în așa fel încât să
poată captiva mai mult publicul american blazat de întâmplări ano-
dine și mai interesat să afle de pildă dacă R.M. vruse într-adevăr
să-și spele părul cu apă în loc să facă un "shampoo" uscat sau în-
trebarea ei fusese ticluită-a cod secret din tehnică înaltă cons-
pirativă, decât să știe care era platforma-program a B.P.D. Firește
mi treaba să țin vreo două ore și ceva, în cursul cărora d-lui
m-a lipsit să notez ce țigări americane și câte fumam de la por-
nirea expunerii, de câte ori fusesem chemat la telefon, de câte
cine și pentru ce, chipurile ca să fie mai vie imaginea inter-
vieului. Terminând cu scriptologia pe care o începuse în steno-
gramă și o continuase apoi în curând în clar la mașina sa silen-
țioasă deoarece nu vorbeam atât de repede ca să nu aibă timpul a
scri direct ceea ce i-ar economisi din timp la sosire "la basă",
dorea acum să vadă, fotografiere și filmare parțial "the premises"
adică locurile unde tot ce-i povestisem despre audiențele și crea-
tările de la palat și C.M. din 23 oct. se petrecuseră, așa să-i ară-
tai C.M., curtea din spatele palatului, alipostul regal, apartamen-
tele noastre de la etajele I și II încă din ferestre toate nede-
bleiate, birourile C.M., apoi rapid tot palatul ca să-și poată sa-
tisface curiozitatea publicului național cu descrierea lui - barul
"american" de lângă sufrageriea mare, piscina de înot, sala teatre-
lui și mai ales secensorul secret dintre biroul M.B. și al meu re-
ținând atențiunea sa deosebită pe când sala tronului, camera de mar-
noră liberă și unică în concepția și frumusețea ei, biblioteca și

266

scripa istorică impresionându-l mai puțin. Dar fiind că-mi închi-
puiam a mă fi achitat destul de conștiincios de misiunea mea
de a-l lămurii integral asupra versiunii palestine a evenimentu-
lui ca să nu fie necesar să-l mai deranjez pe S. cu întrebări
indiscrete, i-am arătat situația zilnică a M.St.M. care acum
imi parvenea direct mie și o colecționam în safeul meu ultra si-
gur pentru a le dace toate laolaltă la Dobrița și ale restului
apoi fost în bloc M.St.M., explicându-i cum evolvasse planul ini-
țial al operațiilor militare. Bof cum se prevăzuse și locul în
avantajul nostru față de nați, dându-i vestile strinse până
la ora aceea și apoi invitându-l să mă urmeze la tezaurul B.N.R.
unde l-aș prezentat Ministrului de Externe și generalului Sănă-
tescu ca să poată fixa cu d-lor locul și ora interviurilor res-
pective. Dar tânărul Morton imi anunță că acestea nu erau atât
de urgente ca interviul de lusk personal M.S. și R.M., la
care-i rețorcai că nu eram sigur dacă guvernul va fi de acord
ca d-sa să fie primit de MMIL intrucit ele nu se aflau în capi-
tală și nici în apropierea ei, ci departe în interiorul țării
undeva într-un loc secret ce n-aveam dreptul să-l desvăluim
până la trecerea hopului mare care consta în lichidarea orică-
rei rezistențe germane în România, îndepărtarea frontului magia-
ro-român de granițele țării și semnarea armistițiului la Moscova
cu cele trei Mari Puteri Democrate Aliate. Atunci imi oferii
20.000 de dolari ca să-l duc eu la MMIL fără a mai aviza guver-
nal, promițându-mi a nu desvălui în reportajul său unde se afla
locul ascunzătoarei lor. Am ris de m-am prăpădit de ofertă și
l-am rugat să mă urmeze la B.N.R. unde voiau reuși să aranjez a-l
duce la aeroportul cu pricină cu avionul asi sau mline diminea-
ță. Așa dar, plecăm în B.N. la safeul B.N.R. unde mai întâi
ii arătai adăpostul comun ca să-l poată descrie la nevoie și pe
acesta în reportajul său desigur f. romanțat. La tezaur fu primit
cu veselie de Sănătescu, Bazești și ceilalți miniștri despre
care-i vorbisem și pe care acum putea constata că erau așa cum
ii descriisem. Cum se ajunsese între timp la completarea dele-
gației noastre pentru Moscova cu Ghiță Pop și Ionel Christu,
deoarece gacherul bătrîn șef liberal nu ținuse să delege pe
unul din economiștii liberali pretextând că P.N.L. era deja repre-
zentat de către șeful delegației, prințul Stirbey, scrisorile acre-
ditive cu deplinele puteri pentru a trata și semna fuseseră
deja bătute la mașină de serviciile cabinetului B.N., așa că po-
team pleca imediat la Dobrița și l-aș lua cu mine pe tânărul su-

268

porter, cu condiția să asist la interviuri spre a veghea ca să nu degenerere în anumite confidențe excesive sau inoportune din punctul de vedere politic și aceea, expres stipulată de București, că toate interviurile urmau să fi supuse de dl. F. Morton înainte de plecare într-o cenzurarea lor. Tânărul avu norocul să-l poată cunoaște pe toți membrii guvernului cu excepția lui Regel pe care urma să-l găsească la Dobrița și pe câțiva secretari și subsecretari de Stat care-l interesau mai puțin. A fost cu atât mai mulțumit de recolta sa a dimineții însoțit Maniu, Brătianu, Titel și Pătrușcanu îi promisese să-l primească la întoarcerea lui de la vizita la reședința vremelnică a M. A. I. L. Subsecretarul de Stat al Aerului nu se afla acolo, dar Sănătescu îi telefonă pe loc în prezența noastră să-mi pună un avion la dispoziție pentru o misiune secretă în țară și acesta îi răspunde afirmativ pentru ora 16 cu decolare la Pipera. Cum eu aveam de rătrăpat tot ceea ce nu putusem lichida în cursul dimineții din cauze interviului acesta neprevăzut și-a plus de strâns în ordine toate numeroasele decrete, situațiile militare, telegramele externe, buletinele și poșta personală a M. A. I. L. plus ziarele ultimelor cinci zile apărute în capitală, pe când Morton vroia acum să filmeze pagubele cauzate de bombardamentele germane în București dar și rezultatul celor americane de la Băneasa și să ia contact cu foștii prizonieri aviatori americani printre care avea firește multe cunoștințe, ca să afle de la ei cum fuseseră tratați în România antonesciană etc. Căci nu era posibil întrucât cei velini se aflau la Zamora iar cei miniți în spitalul doctorului Pătrușcanu la Poligrafu care tot era încă în zona ocupată de nemți - l-am rugat pe Meșianu să se ocupe de fratele său de arme american pentru tot ce dorea să mai facă înainte de plecare cu mine la M. A. I. L. și a mi-l aduce la 4 fără un sfert la palat, rugându-l să-i facă rost de un plan al capitalei și să-i însemne pe el cu numere ceea ce va fotografia sau filme Morton, spre să-i agure reportajul cu notarea numelui străzilor, clădirilor etc. distruse sau păgubite; și Metz se achită conștiințos de pilotarea camionului într-o mașină de a M. A. I. L. pe care Aldea le-o pusese la dispoziție. F. dinamic și expeditiv cum sînt mai toți ziariștii americani, Morton refuză să dejenere în ziua aceea, făcînd doar la înțeleasă câteva sandviciuri cu iare tescuite și bînd multe cafele dar nici o picătură de alcool spre marea decepție a lui Metz care vroia să mai potolească energia inhibitoare a concurențului său prin țuică pe care acolo se hotărî a le gusta abia după sfîrșitul misiunii sale. Mîntul era de talie mijlocie.

bine legat, blond cenușiu cu ochii spălăciți, nu era fumător și avea o dentură minunată și o fizionomie energică simpatică iar uniforma lui era îngrijit croită și-i stătea mai bine decât majorității ofițerilor yankei ce aveam să-i văd apoi în România. - Se vedea că făcuse treabă și-n aviație căci avea o panglică americană, una britanică și una franceză la piept. Dejunai, inaugurând noua sală de mese improvizată de mine la Administrație, cu Sănătescu, Aldea, Potopeanu, Zăvoianu, Rici și încă două personaje guvernamentale a căror amintire s-a estompat în memoria mea, d-lor avind de discutat treburi urgente în continuarea C. de M. de azi dimineață relativ la remedierea multor neajunsuri produse de perturbarea comunicațiilor și stagnarea activității departamentelor economice în decursul trecutei săptămâni, precum și din cauza evacuirilor ordonate de fostul guvern la începutul ei și care se efectuaseră deja parțial dezorganizând serviciile departamentale, plus problemele susceptibile de a face obiectul tratativelor moscovite. După prânz și cafele în cursul cărora mă informai despre ce se mai discutasă dimineața la B.N.R. și primii un plic de la Borcescu cu ultimele note informative destinate M.S., plecai la Vasile Conta ca să mă schimb într-un costum de sport povestind simultan lui Buzel, care venise să-și facă siesta prescrisă de medici spre a nu se uza peste măsură, ce-i dăduseră lui Morton ca informații, cu care deja nu era prea mulțumit deoarece nu insistasem suficient, după părerea sa, asupra rolului de inițiator și conducător politic al întregii acțiuni al d-lui president, eu replicându-i că n-avea decât să umple această lacună la interviul său, ce ar face bine să-l pregătească-n scris dacă dorea să-i dea caracterul unei declarații oficiale de valoare politică, ceea ce eu nu urmărisem deloc, redând doar istoricul realist al întâmplărilor. La patru fără zece plecarăm, Morton cu mine în mașina mea la Pipera, ca să aflăm acolo de la comandantul aerodromului că nu-i sosise nici un aparat și n-avea nici pilot pentru misiunea ce i se ceruse într-adevăr de Ministrul Aerului. Fieci scandal spunând că această atitudine era de-a dreptul inadmisibilă din moment ce plecam la M.S. cu documente de ale guvernului care cereau a fi rezolvate de urgență. Cum d-sea invocă forța majoră cauzată de situația războiului, m-am reîntors cu Morton în S.R. și am plecat direct la Subsecretariatul Aerului ce se afla pe Bul. Britanică lângă Lido. Acolo mă aștepta singur la Ministru și cerui agasotos a fi primit pe loc. Acesta se scuză a fi depășit de situația unui moment care

268

necesita intervenția tuturor aparatelor paține ce le avea la ora aceea pe Pipera și Iaordeni în interesul meroului operațiilor militare și mă rugă să pacientez până-n amurg când se vor întoarce desigur acele cu misiuni de observație. Nu văzusem însă pe Pipera lângă hangare un Fiesler-Storch și-i spusesei că acesta era tot ce-mi trebuia pentru a ajunge în două ore la Tg.Jiu. D-za telefonă atunci în prezența mea comandantului Piperei întrebându-l ce era cu acel avion, ca să afle că era în reparație și nu putea fi gata până mâine. Dealtfel nu avea nici un pilot chiar dacă Storchul putea fi pus la punct în câteva ceasuri. Făcui atunci nițel scandal Ministrului, spunându-i că aveam impresia netă că aviația noastră de război nu-și prea făcuse și nu-și făcea datoria așa cum s-ar fi convenit din partea unei arme de elită și că felul cum mă primise comandantul Piperei îmi dovedea limpede că nu se dădea peste cap pentru a servi guvernul regal cum s-ar fi grăbit să execute un ordin de al M.A., profitând de prilej pentru a-i spune că pasivitatea totală a armei noastre aeriene în zilele de 24, 25 și 26 august nu va fi trecută cu vederea și că voi raporta M.S. această situație care frapase dealtminteri pe toți membrii guvernului și merita a face obiectul unei serioase expuneri a cadrelor ei. D-za a contestat temeinicia acuzației mele la care i-am replicat că nu era opinia mea separată ci una împărtășită de generali Sănătescu, Mihail, Aldea, Potopescu și alții cu concluzia că-l făceam personal responsabil dacă nu găsea mijloace ca să ajung pe calea aerului la Tg.Jiu încă în acea zi. Se făcuse noaptea și părea tare emoționat de limbajul meu fără menajamente și luând din nou telefonul în mână îl somă pe comandantul Piperei să pună pe toți mecenicii la repararea Storchului în chestiune și să scoată pe un pilot "din pământ". Pilotul nu era o problemă căci Morton putea pilota ușor acest taxi aerian din moment ce abure pe aparate mult mai rapide, dar ne trebuia un avion căci Mustangul era atât de strimț încât nu putea conține pe un om în plus iar Morton pe care-l și consultasem obiectase la încercarea de a mă instala culcat în carlingă că nu putea să-mă dea operația ca-o făcuse Biza cu de Chastelain, întrucât Mustangul era mult mai sensibil la comenzi și distribuirea încălziturii. Il rugai pe Ministru să-mi dea un ordin scris către comandantul Piperei ca să nu mă ducă din nou acolo degeaba, ceasce făcând pe loc și plecând însoțit la Pipera cu acesta, intrând cu S.R. pe aerodrom până la clădirea comandurii aerodromului. De această dată avui fericita inspirație să mă adresez nu numai comandantului ci și direct personalului

tehnici după ce înmăinasem ordinul, plecând la hangare și promițând mecanicilor o recompensă dacă-mi dregesem aparatul într-un timp record. Astfel, pe la 6,30 Fieglerul era gata de plecare și unul din mecanici se oferă a ne pilota. Păcurăm alimentarea completă la pompe și decolarăm la 7 fără un efort, Morton lângă pilot iar eu tare prost așezat în spatele lor. Il prevenisem pe Ioani că s-ar putea să sosesse duminică pe-noapte, rugându-l să aranjeze cu Udrișchi ca aerodromul de la Tg.Jiu să aprindă un foc de vracă-chii ca să nu pară o iluminatie clasică de reflector ce ar strage atenția Luftwaffe, dar nu eram sigur că Ioani va avea ideea să repete figura și-a noptea următoare. Pe la Titu, un Messerschmidt pică asupra noastră și ne umplu aripa dreaptă și coada de gloanțe perforante dar nu incandescente. Pilotul coborî atunci de la circa o mie de metri până la vre-o cincizeci deasupra vîrfurilor unei păduri de stejari bătrîni astfel încît neamțul nu mai putea trece sub Storch pentru a-i plasa o rafală mai eficace în carlingă. Toți coborî din nou asupra noastră și trase iarăși dar, fie că nu mai avea gloanțe, fie că ni le rezerva pentru clipa cînd am eși la cîmp, cîci pătura se termina la cîtiva kilometri, fie că se afla la sfîrșitul rezervei sale de benzină, Messerschmidtul se urcă în vînduh spre a ne lăsa în plata Domnului iar mecanicul făcu semnul crucii și-mi strigă: "Ați auzit, e la sfîrșitul benzii, trei gloanțe, atît mai avea; ia uități-vă dacă puteți vedea ce ne-a găurit?" Dar eu nu auzisem nimic de frică și nici nu puteam sări vre-o gaură de gloanțe în jurul meu, dar simțeam un curent ce nu fusese înainte deasupra capului și umărului drept de cînd neamțul trăsese prima rafală. Rezultatul fu însă că de acum zburarăm atît de jos încît puteam număra gîinile în curțile cemenilor și speriarăm multă lume-n drum iar acesta se tot lungi fără să dăm de Pitești. Nu aveam cu noi nici o hartă iar eu nu cunoșteam deloc aceste meleaguri pe care nu le traversasem decît pe linia ferată și de vre-o două ori pe șoseaua națională București-Pitești, dar pilotul spunea că știa drumul fără compas dar că din nenorocire nu mai aveam decît vre-o jumătate de oră de lumină și apoi orientarea va fi mai grea din cauza camuflajului. Si-ntr-adevăr aveam să trecem prin momente de nedumerire cînd după amurg nu mai puterăm vedea nici o lumină așa că nu zburarăm obiar pe linia cea mai scurtă și ajunserăm deasupra unui oraș ce-l declarăm a fi Pitești pe la 8 și ceva. Apoi trecurăm un ceas și jumătate de înscordare, cîci vajă-noul mecanic își cam pierduse drumul dar nu vroia să ne sperie și tot spunea: "Nu se poate să nu dăm acasă de vre-un oraș!" cu mîni-

sîndu-l, căci nu puteam să-i fim de nici o utilitate neştiind nici unde ne aflam nici cum să ateriza decât să ajunge la sfîrşitul rezervei de carburanţi. Morton credea pe semne că mergeam la sigur căci aţipise rapid după incidentul cu neamul, în cursul căruia scosese cîteva injurături grase americăneşti la adresa pilotului inamic. După un alt sfert de oră mă decidese să-l întreb pe pilot dacă nu cumva ne-am pomeni în Bulgaria, la care primii răspunsul indignat că eram sigur pe ruta bună. "Cum dracu ştii cînd nu se vede absolut nimic?" îi retorcai cam nerăbdător, la care-mi întoarse cu-a simbet aprinzîndu-şi liniştit o ţigară: "Am urmat tot timpul linia, n-o vedeţi cum luceşte: acuşii sîntem la Tg.Jin!" iar după douăzeci de minute eram în adevăr asupra unui orăşel ale cărui acoperişuri de tablă scilipeau în noaptea clară-nstelată la cinci sute de metri sub burta berzei noastre şi i-am făcut tot ocolul ca să găsim aerodromul ce nu se putea deloc dibui. Mai repetăm plimbarea odată cînd subit se aprinse un foc de paie pe un cîmp mai spre direcţia de unde venisem şi, apropiindu-ne de scorbura veştră tot mai luminoasă, sărirăm lîngă ea un djiip. "Asta-i aerodromul, am sosit slavă Domnului. Numai vezi să nu ne capotezi la aterizare!" strigai mecanicului care se apucase a vira brusc spre a recunoaşte mai bine cîmpul şi a ateriza contra sensului în care băteau flăcările, în timp ce Morton se trezi şi mă-ntrebă dacă eram la destinaţie.- Cînd îi apusei că da, făcurem primul salt pe cîmpul f. prost netezit şi cu iarbă prea mare pentru-un aerodrom militar în timp de război, apoi încă cîteva înainte de a rula în fine către focul de fîn ce ardea acum iluminînd bine grupul de oameni de lîngă djiip: Mike, Ioani, Udriţhii, Ghergheluş, Vania Negroponte şi cîţiva ofiţeri aviatori locali pe care nu-i cunoşteam. Mike deschise personal portiera Storchului şi-mi strigă: "Why so late, what's up?" (Dece aşa tîrziu, ce s-aîmplă?)² la care răspunsul: "Started rather late and presumably lost our route owing to this absurd black-out which ought to be abolished now!" (Am plecat cam tîrziu şi pe semne ne-am pierdut itinerariul datorită acestui camflaj absurd ce ar trebui suprimat acum!) Coborîrăm repede şi atunci Mike şi anturajul fură abia surprinşi de prezenţa unui ofiţer aviator american, toţi radiogă la vederea lui şi Mike în special încîntat să afle că sosise chiar în dimineaţa zilei pe un Mustang de la Foggia şi era reporter venit pentru a-l interviua. Nici Morton nu era puţin mulţumit de a vedea cu ochii realizîndu-se planul său de a-l întîlni personal pe King Michael. Il prezentai pe necunia Săveranului spaniol: "Sîr, dacă nu era d-lui, nu reuşeam să vin aici cu avionul!" Mike îi strîbuse mîna

spunînd: "Cît ați făcut de la Bacurești?" Trei ore și ceva, dar în condiții grele cîci n-am orientat mai mult după traseul C.F.!" în răspunsul bravului nostru ghid. Regele se uită-n Storch și-o treabă de ce era în halul ăla, referindu-se la faptul cî nu era podit ca al lui, cîci stătuseră într-adevăr cu picioarele rezemate doar de niște proptele și de aia erau cam anchilozati nepuțindu-se schimba poziția. Pilotul îi explică povestea aparatului care fusese avariat la sol în presaj și nu avusese timpul a fi complet reparat fiindcă cu insistență să plece așa, la întoarcere, ceea ce mă făcu să-i și spun M.B. că de la prînz și pînă la 7 Ministrul Aerului nu găsise să-mi dea alt aparat și cî-n general aviatorii noștri ne cam trăseseră ochiulul lăsînd Bacureștii să fie distrus de trei Stuka-uri mai rău decît de sute de băștine anglo-americeane, ca să apară abia cînd au văzut cî nemții pierduseră partida, ceea ce vechi mai mult pe comandantul aerodromului Tg. Jiu și pe ceilalți aviatori locali decît pe Udrișoii și pe pilotul nostru. Saveratul se interesează pe loc de angajarea pagubelor la care i-am răspuns cî Morton avea asupra-și inventarul distrugerilor principale, dar cî eu știam numai de Teatrul Național complet ars și prîbușit, de Președinție cam scrijelită și de C.B. dispărută de pe suprafața pămîntului. Reșele răspunse: "Știu deja de la Regel; mama e furioasă cî n-am prevenit-o ca să-și evacueze lucrurile". I-am răspuns: "A la guerre comme à la guerre!" (Așa-i la război!)" Dar situația generală, cum e?" întrebă Mike cam neliniștit. "Excelentă, răspunsei, nu s-ar putea mai favorabilă: în cîteva zile nemții vor fi toți anihilați și prînși!" Regele mai spuse: "Sper cî mi-ai adus situația zilei?" dar eu: "Nu una, toate cinci și o groasă de birzoage de semnăt: trebuie să lucrăm în noaptea aceasta cîci mîine n-avem să mă-ntorc cît mai devreme!" Mike spuse: "Aven toate nopțile disponibile, dar cred cî-i mai prudent să plecați tot pe-nserate cu Ciobană pe alt aparat". Ne suirăm în djiip, Mike poftindu-l pe american lîngă el, iar eu intrînd cu Ioani la spate. Adjutanții și Vania se suiră-n S.B.-ul C.B. și plecărăm către Nord - Nord - Vest pe Valea Jiului pe un drum tare dar în proastă stare cu multe găuri mici dese ce scuturau mîgna și mă dureau la bășică tare-neîncetată și sensibilă de cînd eu belsena mea. Tot peisajul părea unul lunar cîci dealurile îngolite și alburii calcaroase erau slab iluminate de luna în

oregtere și colorate în nuanțe de albastru cenușiu. Regiunea nu-
mi plăcea deloc semănând cu contraforturile Carso-ului; aridă,
fără vegetație, sărăcioasă iar celebrul Jiu, ce-l zăream la
fiecare cotitură a șoselei înguste de munte și șerpuiind pe malul
lui, n-avea nici atîta apă cît Suceava la vărsarea ei în Siret.
După vre-o 35 de minute de hopuri sosirăm la Dobrița, totuși ză-
cînd în întinericul camuflajului riguros. Aci se vedea însă im-
ediat efortul unei munci civilizatorii, oaci de la intrarea pe
poarta drăguță-n stil oltenesc din lemne subțirele crestate cu
fierul roșu zăresi o grădiniță recent plantată și sîrguincios
îngrijită cu boschete și partere de flori de ale sezonului iar
interiorul vilei cu-n cat era și el drăguț, aranjat cu mobile
rustice cam puține dar în schimb multe covore și scoarțe pe jos
și pe pereți în culorile vii și totuși armonios combinate de har-
nicele țesături oltenesti. Hellen ne primi în prezența d-nei Pe-
trescu, o fostă frumusețe brunetă cam aspră și seacă potrivit
peisajului regiunii ei; cele două fete, ambele atrăgătoare și
vădit excitate de apariția lui Mike cu noui masafiri, tot masca-
li și tineri iar unul aviator american, iar după un minut apăru și
Joe Vergotti cu aere importante de factotum copleșit de grelele
săle răspunderi și misterioase însărcinări. R-M. îi întinse mîna
cu un suris amabil americanului care o strînse tare fără s-o să-
rute nici să se-noline măcar nițel și-i răspunse la: "Welloome
in Roumania!", cu: "Glad'o meet you!" (Bine ați venit în R.-Ro-
mania să vă-ntîlnesc!) Apoi Mike explică micii-si că lieutenant
Morton era reprezentantul, respectiv corespondentul de război al
Ag.Associated Press pe teatrul mediteranean și sosise dimineața
singur pe un Mustang, de la Foggia ca să facă primul reportaj asu-
pra răsturnării politice romine. Regina observă atunci: "You must
be dead tired and surely hungry!" (Trebuie să fiți mort de
oboseală și desigur flămînd!) la care Morton răspunse prompt:
"I slept on the way here, ^{but} could deal with some food!" (Am dormit
pe drumul încoace, dar ași mânca voios ceva!) Imediat d-na P. și
fetele fugiră ca să ne comande un supă la care, în modul cel
mai simpatic, mic burghez, M.M.L.L., familia P., cei patru alje-
tanți și tustrei tineri tovarăși de refugiu al monstrului zăis-
tară pe cerdacul dinapre vale, cu vederea dominantă a regiunii,
punîndu-ne tot felul de întrebări la care răspundeam cu gura plî-
nă. Bossy înflorise de cînd se afla departe de orice pericol și
totuși fu contra iluminării cerdacului, oaci se mai temea de

raiduri germane. Dinodins nu pomenisem întâlnirea noastră cu Messerschmidtul ca să par f. indiferent de ceea ce se fi putut păți dacă pilotul ar fi știut să ochiască mai curând și n-ar fi fost la sfârșitul benzii sale de gloanțe, dar Morton menționează incidentul, ceea ce spori neliniștea lui Robert întrucât infirma oarecum asigurarea mea că Luftwaffe dispăruse de pe cerul României. Fusesse în ajun la Sînta Maria de Hațeg spre a preveni familia Kendeffy a fi pregătită de primirea MMIL, oăci fiind numit de R. pe 23 aug. Șeful Casei Militare și avansat cu acest prilej la gradul de general de divizie numiri scrise de Bivolăș la Dobrița ca și a sa, a mea, a lui Ioani și Vergotti cu care în obiar dimineața aceea Negel și Ullea plecară cu el la București cu trei mașini și toate arhivele Mareșalului și a C.M. cînd prin telefon aflară deja sîmbătă că drumul era liber de orice pericol iar guvernul întors în capitala definitiv despresurată, dar nu fără să fi fost expediați de Mike care ținuse să-mi trimită o mîna de ajutor iar pe Comul Dede la sediul guvernului, Robert se socotea dator să vegheze ca MMIL să fie cît mai ferite de orice contacte indesezirabile atît cu nemții cît și cu rușii cînd vor sosi, înainte de clarificarea situației noastre față de ei. Așadar, prezentasem pe Morton lui Ioani ca S.P., iar lui Vergotti cu gradul nou de căpitan și aceeași funcție ce o avusese înainte, de ofițer de ordonanță a M.S. Nu știasem însă de numirea lui Robert ce nu mi se părea prea nimerită, întîi fiindcă colegii săi nu puteau fi prea încîntați a fi comandați de unul care avea abia un an sau doi avans asupra lor pentru înaintare, ca vechime în armată, dar în schimb nici un merit în timpul războiului, iar Emilian fusese acel care ne dăduse ajutorul principal în 23 August, ceea ce nu m-am sfiit să-i spun M.S. cînd ne-am retras în biroul colonelului Petrescu pentru a ne apuca de lucru. Dar Mike îmi replică: "Acum, de cînd ești M.C. la 35 de ani, e cam greu să-i cer unui general de armată să accepte un post de subordonat, iar pe de altă parte Bossy are vechimea ca să fie general, primește voios subordonarea, nu s-a compromis deloc în războiul alături de nemți, e civilizat, știe limbile străine și e stît de fricos înăit e cel mai vigilant pannon al securității mele iar ulterior vom vedea dacă poate să mîndă sau trebuie schimbet; lui Emilian i-am explicat situația și d-lui știe că va fi și el curînd avansat, dar cred că dînsul nu-i fiout pentru palat ci ca să facă o carieră mare în armată. Nici Gherghel nu va rămîne mult la noi, singurul mai potrivit pentru a face oare mîndă.

ne în slujba mea personală fiind Udrișchi care s-a săturat a face pe pilotul de linie la IARES iar mai târziu, de la palat va putea ajunge fie la direcția IARES-ului fie la Subsecretariatul Aerului, căci are doxă și stofă de organizator dar e nițel cam leneș și fără mari ambiții! Cu acest prilej, Mike mi-a spus că dorea să-l introducă încet pe Vania în treburile D.C., numindu-l mai întâi doar ca administrator particular al moșiei Scroviște fiind priceput în agricultură și de acolo va putea să prindă itele administrației regiei Periaș spre a-l înlocui pe Ilie Radu iar la urma urzei să ajungă, atunci când va fi căpătat cunoștințe suficiente, Subadministratorul D.C. și ca încoronarea carierei A.D. C. Regele era f. dezamăgit că Ilie Radu făcuse pe mortul în loc să vie prompt la palat la 23. Dumitrescu trimisese pe un curier după el și acesta revenise cu răspunsul că va sosi pe-nserate ca să nu dea deloc pe la palat pînă acum sau oare venise? Îi confirmam că nu dăduse nici un semn de viață, dar nu înțelegeam de ce-l chemase Dumitrescu. Suveranul îmi explică atunci că fusese lucru stabilit din capul locului ca el să revină la Comanda Batalionului cel puțin pînă la limpezirea apelor, fiind o mîină de fier, dar pe semne că nu-i mai convenea acum să renunțe la o meserie mai bănoasă și agreabilă și de aia va veni mîine să explice că vruse să-și lichideze treburile urgente înainte de a pleca la București și apoi nu mai putuse mișca din cauza nemților! Ioani veni în curînd să participe la lectura tuturor decretelor pe care încet și numai după ce desbătuserăm în prealabil fiecare în parte, eu explicînd ce discuții stîrniseră-n sinul C. de M. și cum de se ajunsese la ele, Mike le-a semnat pe toate ca să deschidă apoi plicul S.S.I.-ului și să citească notele semnate de Borcescu despre care-i spusese cum venise la palat și ce-i cerusem ca să accepte a se conforma acestor I.O. cît mai curînd posibil. Regele mă-ntrebă ce impresie-mi făcuse acela, la care-i răspunsei una de om priceput în meseria această ce o făcea de ani de zile, dar un caracter nițel uleios de om cu multe fețe și în care eu personal nu aș avea destulă încredere ca să-l păstrez prea multă vreme la conducerea acestui serviciu unde ne trebuia un bronz dublat de o minte superioară așa că nu prea vedeam cine l-ar putea înlocui cu folos în afară de Pichi Pogoneanu, care însă poate că nu s-ar împăca cu această meserie. Citirăm apoi telegramele de la Externe și schimbul notelor și înfine chemarăm pe toți adjutanții și bine înțeles pe noul S. al C. M. pentru a analiza și comenta cu ei situațiile. Dat fiind că

Mihail îmi spusese că nu era neapărat necesar să i le restituie imediat intrucît la Dobrița erau mai în siguranță decît la M.St. M., le-am lăsat lui Bossy spre a mai fi reexaminare pendelete a doua zi. Cît despre corespondența particulară, ziarele și celelalte buletine, le lăsam toate în seama lui Ioani. Se făcuse l fără un sfert cînd eșirăm din birou ca să-l găsim pe reporterul în mijlocul cucoanelor dintre care bista Nelly era de acum cea mai excitată a se afla printre atîția bărbați în vremuri de mari prefaceri și posibilități nebănuite pentru muieret și a nu fi curtată de nimeni în timp ce burlacul ei de totîrzi și făcea probabil de cap în Bucureștiul frământat de mari evenimente. - Uitasem complet de consemnul lui Buzel a veghia ca MIHAIL să nu-i facă acestui yankeu cine știe ce remarci care apoi să apară publicate în litere groase, dar mă consolai rapid auzind despre ce se vorbea și vorbiseră Morton își făcuse autobiografia și descrisese apoi mai amănunțit ceea ce văzuse din campania Nord-Africană și în special debarcarea în Sicilia și celelalte trei din pîntenul și virful cîrmei italiice și înfine ceea din golful liguric la care asistasem de asemenea întîmplător luîndu-și tîlpăcița cînd aflase că avea loc. Se rîsesse mult despre felul cum jădeca pe italieni, stările din țare lămfiielor și patria de baștină a lui Al Capone. Nu pricepuse nimic din farmecul peisagiului și frumusețile arhitectonice ale urmașilor Romei imperiale. Era în fond un sălbatic care prefera să-și mîncească rația de conserve, biscuiți, Hershey bars și să bea Shenley Whisky decît să savureze un minestrone, urmat de un risotto a la Napolitane, cu conii de langustine și scampi sau niște ravioli și cîte alte bunătați urmate de o brînză Belpaese sau Gorgonzola și udate de un Castel d'Orvieto, un Iagrima Christi sau un veritabil Chianti de al lui Manzoni și nu apreciasse decît fritto misto fiindcă aducea a mixed grill în mai prost. Dar nici farmecul brunetelor focose din Sudul Peninsulei nu-l ademenise cum constatarea repede doamnele, intrucît era logodit din adolescență cu o jună bostoniană de la Harvard cu care studiasse împreună psihologie și jurnalism și care-l aștepta ca să se ia după ocuparea Berlinului. Era un anti-fascist și anti-german zovîn și care-i ura pe hitleriști cu o pasiune rece. Norocul fu că astfel nu se vorbea politică romîneasă, din-sul citînd nițel după multe țuici ce-i plăuseseră și mai multe pahare de coniac Segarcea "réserve" că venise să-i tragă pe Savarni de limbă, cîci pînă una alta el fusese descunoscut și cînd Mike șosi ca să-i anunțe că interviurile propriu zise vor avea loc

211

mine în cursul dimineții, nu prea devreme, ci pe la 10, după breakfast, căci era acum târziu, iar pe noi nu ne lăsa în nici un caz să plecăm înainte de prânz ba mai degrabă chiar abia după ceai, Morton nu protestă decât moale, pro forma și se predă evidenței și-nevitențului fiind condus de toți locatarii dependințelor și culei vecine a Măscilor - mult mai frumoasă decât vila cam bleagă a Georgeștilor - către dormitorul lui adiacent cu al meu unde mai glumim cu băieții înainte de a ne așterne în paturi tari de țară mirosind a fin și levănțică și a face glume proaste la adresa fetelor care ne așezară flori în vase oltenaște pe noptiere, intrucît - Ioan ne-fiind de față - aceștia mă lămuriseră asupra faptului că logodnica lui nu era deloc ceea ce-i trebuia ca nevastă fiind geloasă nevoie mare de verișoara sa care era virtuos curată de Robert, Emilian, Udrișchii și Vania, dar avea după cîte se părea ambiția să ajungă-n patul regel ceea ce însă nu se-ntîmplase după părerea lor căci era fată mare și Mike, deși stătut rău de tot ca toată lumea, cu scrupule, căci d-na colonel șaprona fetele cu multă asiduitate spunîndu-le că oltencele adevărate nu se curvăriseau înainte de măritiş iar ele n-aveau sestre ca să mai intereseze pe un bărbat serios odată ce n-ar mai fi fete. "Dar voi atunci cum v-ați rezolvat problema?" întrebai pe libidinosul nou S. al C.M. - "cu servantele sau prin comună la văduvele de război?" la care toți îmi explicară că Tg. Jiu era plin de refugiate și lagărurile noastre ce așteptau să se termine cu luptele ca să se-ntoarcă la București și-ntre timp își dădeau poalele peste cap, așa că se mai plecase pe rînd în oraș "după vesti și cumpărături" pe șest și cu multă discrețiune cu mașina lui Ullea care făcuse senzație în acest colț al țării iar, cînd curioșii întrebau a cui era, șoferul răspundea invariabil a d-lui Președinte Gheorghe Tătăriscu, astfel încît coana Arctia o să-i spele serios capul lui Gută cînd va afla la Poiana că se ținuse de prostii în timp ce țara ducea lupta eliberării de sub jugul outropitorilor nașiști. Înțelegi înfine pe Alexandru Cretzianu, care la Pătule, în Mehedinți, cumpăra totdeauna pe toți cocoșii comunali pe bani grei ca să-i taie cînd venea să stea pentru-un timp la el acasă, căci ni-căieri nu mai auzisem stîtea cucuricuri stridente ca la Dobrița, astfel că adormi cu greu. Abia a doua zi constatai că regiunea nu era chiar atît de urîtă cum mi se păruse noaptea: soarele radios al cerului senin gorjean mi se părea mai cald decât la București deși eram aproape pe aceeași latitudine, grădina Georgeștilor era întretesută de flori ca motivele covoarelor culelor iar veselie tuturor dovedea că Valca Jiului nu predispune la tristețe. În orice caz căuta glumi-

lor dobrițene erau mai gustoase decât cele ale femeilor șesului muntean, mici, brune, proaspăt și cu gălbenușul roșatic al gogărilor noastre autohtone, mai picante decât produsul limfatic al blondelor britanice de Orpington și Plymouth și chiar al roșcovanelor yankee de pe Rhodes Island cum constată și Mr. Morton junior. Dornise bine și era plin de draci, îmbrăcat la iuteală și scriind la mașinuța sa tăcută impresiile de ieri pe drum și la sosire, iar când și eu fui gata de atec egirăm la filmarea cu lei vechi din indemnul meu și a fetelor în grădina la acel al administratorilor. Regina fiind sculată de mult, fu prima dispusă a răspunde întrebărilor de publicat. Acestea nu erau de altminteri prea complexe, ci menite să confirme prin vederi personale ceea ce aflase deja reporterul de la mine în ajun și Hellen răspunse f. natural, cursiv și plastic, exact ce și cum trebuia ca să probeze, fără să poată pare vre-o treabă aranjată pentru împodobirea adevărului, cît de mult suferiseră Mike și ea sub teroarea dictaturii Conducătorului Statului, umilințe, amenințări, grosolănii, insulte, vexațiuni și supărări cuasi permanente; cum le înghițiseră pe toate numai și numai ca să poată rezista în poziția din care să fie posibilă la momentul potrivit exact ceea ce se făcuse-n 23 oct; cît unele crize și-n special cea monarhică din martie 43 pricinuită de declarațiile regale potrivnice politicii guvernului fuseseră cît pe aci să se soldeze cu răsturnarea monarhiei; că din capul locului lovitura fusese convenită de S. cu d-nii Maniu și Brătianu, la care veniseră apoi să se alieze Titel P. și Iacără P.; că de la intrarea mea la C.R., cerută de Mike încă din oct. 40, dar admisă de Antonești abia în aprilie 42, acesta putuse înocetul cu înocetul să-și streneze temeinice și trainice legături cu Grigore Bazești, Pichi Pogonceanu, prin ei cu Cretzianu după plecarea lui la Ankara, apoi cu Aldea, Sănătescu, Potopescu, Dragalina și o sumedenie de alți generali fideli Coroanei și vechilor alianțe ale României Mari; cum grupul restrîns al tinerilor afeți regali încercase să pornească acțiunea deja în februarie pe martie a.c., dar nu reușise să-i capteze pe generali, mai prudenți; că Mike avea o deosebită-ncredere în mine și Bazești fiindcă noi doi dăuserăm de la început și pînă la sfîrșit o luptă permanentă între dezinformarea adversarilor și contracararea pe cît posibil a politicii antonesciene și totodată una în sînul nucleului aliaților M.S. pentru grăbirea hotărîrilor și a pregătirilor; că eu mersesem pînă a mă separa de soție sacrificîndu-mi fericirea casnică pentru a-i determina pe ceilalți complotiști a-și rezolve problema

derii sau expedierii în străinătate a nevestelor și că Mike dorea să-și întemeieze domnia pe Constituția democratică și să se străduiască a ajuta țara să facă un salt spre civilizație, libertate și dreptate pentru toți cetățenii dornici a trăi după frumoasele principii enunțate de Președintele Roosevelt și Premierul Churchill la întâlnirea lor pe Atlantic. Apoi Hellen povestise cum ea asculta cu pasiune emisiunile B.B.C. și urmărirea cu asiduitate pășunile familiei Robinson (un roman de război fără de sfârșit prin care radio Londra exemplifica viața unei familii mijlocii engleze). Morton o întrebă dacă asculta și emisiunile americane, la care Hellen răspunse: "When I can catch 'em, for they are liable to fade at that great distance". (Când le pot prinde, căci sînt susceptibile să dispară la această distanță mare.). Morton o asigură că acum se vor crea posturi de emisiune americane în Europa care vor fi f. puternice, apoi întrebă cum își explica faptul că Antonești fuseseră de acord să iese din alianța germană în 42/43 ca să devină pînă la urmă hotărîți a continua cu orice preț războiul alături de Reich. Aici R.M. spuse: "Out of mere fright that the russians won't keep their word and take revenge for what we did to them and also bolshevize Roumania if they are the only ones to occupy the country!" (Din simplă teamă că rușii nu-și vor ține cuvîntul și se vor răzbuna pentru ceasce noi le-am făcut și de asemenea vor bolșeviza România dacă sînt singurii care să ocupe țara!) La acest punct al convorbirii, Mike apără și-l salută pe Morton: "Well, I'm ready: let's go ahead!" (Apoi eu sînt gata: hai a-o pornim!) Cum Mo. stenografiasse tot interviul său cu R.M., S. îi ceru să i-l citească spre a evita să mai repete aceleași lucruri ceasce Mo. făcu așa de rapid încît Mike îi strigă: "Not so fast: I can't follow you!" (Nu așa repede: nu vă pot urmări!) Morton reciti atunci încet ceasce țina sece minute, după care începă chestionarul: "What exactly did Antonescu say when you gave him the choice between capitulating or quitting?" (Ce anume v-a spus A. cînd i-ați dat alegerea între capitularea și demisia?) Regele răspunse: "He simply started yelling at me that he refused flatly to consider either requests". (A început pur și simplu să țipe la mine că refuză net să accepte ambele cereri.). Apoi întrebă: "How did von Killinger take the announcement that Roumania was de-nouncing its treaty of alliance to Germany and about to sign an armistice with the Allied Powers?" (Cum a reacționat v. la anunțul că R. denunța tratatul ei de alianță cu G. și era pe punctul să semneze armistițiul cu Puterile Aliate?) Aici Mike răspunse că acesta se făcuse roșu de furie, obiectase că pentru ceasce

ta trebuia să și aibă puterea s-o realizeze iar la urmă strigase
că bolșevicii ne vor spinnura pe toți și că refuză să ia sot de
declarația unui guvern ce Führerul și guvernul Reichului nici nu-l
recunoșteau. Apoi Mike completează cele spuse de maiou-șă fără a fi
fost întrebat, evidențiind rolul însemnat jucat de generalul Mihail,
de colonelul Dumăciaru și adăugă că, după câte se părea intrucât nu
l-a întâlnit nici odată, și expertul militar comunist fusese de o
activitate extremă în cadrul comitetului tehnic de acțiune. De aici
încolo urmă o conversație liberă trecînd de la un subiect politic
la unul strict personal (de genul cîte țigări fumate, care vi este
preferată, ce automobile ați condus și ce avioane ați pilotat și
care mașini sînt mai bune cele americane sau englezești etc...) și-a
care Morton mă decepționează fiindcă mă așteptasem la întrebări politi-
ce interesante și cu tîlc relative la problema comunistă, rusă,
a felului cum R. învedera viitorul monarhiei etc...pe cînd băiatul
se dovedi totuși de mic calibru interesîndu-se de anumite spînunțe
secundare relative la arestarea Antoneștilor, rîxa cu Klefterescu,
unde se aflau ascunși Antoneștii și ceilalți arestați la palat, ca
apoi să ceară autogramele M.M.L.L., s-l fotografia pe R. singur apoi
cu R.M. și pe ea singură în grădina și-năfîrșit să filmeze din cînd
în cînd cîte o scenă, magnetofonul lui fiind detractat așa că-l
adusesse degeaba. Astfel interviurile oficiale se terminară mult
înainte de ora prînzului, adică pe la 12 fără un efort și cum eu
promisesem ferm lui Sămătescu să mă-nțorc cît mai rapid la Bacurești,
îl determinai și pe Morton să insiste ca să plecăm încă înainte de
masă ca să nu pierdem ziua cu pîlăvrăgeli superflue, tactica mea
fiind izvorită și din temerea că, la prînz și după o masă bună, lin-
bile s-ar deslega mai mult și poate că, pe de o parte, reporterul
și-ar da seama că interviul nu-i lămurise multe aspecte interesan-
te ale loviturii noastre ce nu le atînsese iar, pe de altă parte,
prin înjgheberca unei atmosfere neformale MMIL ar mai spune cîte
ceva ce ar putea strica efectul f. satisfăcător pentru mine a rezul-
tatului reportajului. Acesta fiind de acord, insistai pe lângă Mike
ca să plecăm la aerodrom. Acum, nici MMIL nu părea să țină neapărat
ca să mai stăm pînă diseară, urînd ca să vedem la aerodrom ce vești
avem d-nii aviatori despre situația aeriană și ce ar hotărî Mike
cu Udrișchiu privitor la aparatul cu care am pleca cu scopul ca
Ciobanu să revină la Tg.Jiu cu unul din avioanele M.S. care dorea
să-și reînceapă zborurile la care renunțase pînă acum la Debrîța.
Plecăm numai Mike, Morton, Ioani, Udrișchiu și cu mine în dîjlip în
Anton cu Bili și alți cîțiva sergenți de pază în camioneta Honda cu

care urma să aducă benzină și alte lucruri trebuincioase vilei și companiei, oăci Mike cutreasa cu mașina în fiecare după amiază regiunea în susul și-n latul văii consumind astfel mult combustibil. Primiseră o serie de scrisori de transmis fără indicația adressei expeditorului de la Ioani către părinți, de la Bossy către soție, de la Vania idem și chiar de la Negulescu care apărură abia când plecarăm, scrisori pe care zăpăcitul de Bălăcișanu fusese înșărcinat a le lua cu el și le uitase toate în ultima clipă pe noptiera sa. Domnișoarele cam regretau plecarea atât de rapidă a falnicului aviator yankeu sperând poate să-l fermecă într-atât încât să-și uite logodnica din New England, Massachusetts, mai cu seamă când aflaseră că tânărul Morton nu era nici mai mult nici mai puțin decât unicul moștenitor al proprietarului celei mai mari agenții de presă din lume, deci nițel milionar și-n dolari, dar le consolai spunându-le că atunci când se vor întoarce-n capitală va fi sosit desigur Misiunea Militară Americană cu o sumedenie de tineri ofițeri înșurabili. Firește că la aerodrom nu se primiseră nici o veste care să fi putut schimba planul nostru așa că după vre-un sfert de oră decolarăm dar nu cu Ciobanu ci cu-n ofițer al bazei Tg.Jiu pe un avion de observație mult mai rapid și confortabil decât Storchul care după cîte am înțeles urma să rămînă cu mecanicul cu tot la Tg.Jiu pînă la sosirea celui regal, pe seama că să fie pilotat de Mike în așteptarea aceluia. Nu știu nici cît am făcut pînă la Leordeni nici ce avioane au fost vizionate în zbor căci zuzetul vibrator al motorului nostru s-a făcut să adorm după puține minute. În drum pînă la aerodromul Tg.Jiu și acolo, Mike se interesase de rezultatul misiunii lui Bîzu ca să audă de la Morton ceasece am povestit în cele ce preced și să nu fie chiar stît de recunoscător al meritelor aceluia, întrucît Bîzu și Udrișchi erau mari rivali la Iares și nu se prea iubeau, astfel încît acesta îl încondeiase în mod nu prea sportiv față de un cadavru pe lîngă M.S. care prin urmare avea o părere cam pre-concepută despre "arogantul prinț bizantin" și-l critica pe chestia jocurilor lui de noroc și viața galantă prea ostentativă ce o dusesse cu fata lui Neubacher în loc s-o ia de soție pe amanta sa "de bază", Nadia Herescu, sub regimul anti-semit al dictaturii pro-naziste române. Regele mă chestionă pe aerodrom și despre rezultatul bombardamentelor americane, am povestindu-i tot ce aflasem despre pădurice de la junele Trestorian și de la generalul Mihail despre Zimnicea. Văzuseră și sosirea și plecarea peste Tg. Jiu a unei părți din bătăliile yankee sfîrșită, probabil a secole-

ia ce n-avea drum în Ardeal cu scopul stingerii obiectivelor
negiare, Morton explicându-i că-n rută avioanele lor se despăr-
țeau înainte de a ajunge în Banat și apoi se regăseau tot pe aco-
le la întoarcere întrucât interceptarea lor cea mai periculoasă
se petrecea în deobște în apropierea Foggiei, respective peste
Adria, de către armata aeriană a lui Kessering care dispunea de
aparate mai multe și mai rapide decât cea de pe frontul orien-
tal.- La Iașordeni sosirăm înainte de ora 15 și așteptam pînă
atunci sosirea lui Bivolac cu Poponete, încîntați amîndoi a se
fi întors "la oraș" unde-și aveau familiile și fiindcă se simți-
seră prost la Dobrița cînd mă țtiau aici pe teren. Dealtminteri
și eu mă simțeam cam părăsit fără ei cu care eram obișnuit să
lucrez pe un ritm adeseori mai fulger decât acel al tînrului
reporter american și mai ales cu rezultate mai substanțiale. Îi
depusei la Athens refuzînd amabila lui invitație de a dețuna
cu dînsul acolo întrucît vroiam cel puțin să-i remit imediat
P.M. și d-lui Bazești spre a le distribui colegilor lor toate
decretele, căci altfel n-ar fi avut nici un rost să renunțăm
la masa regală desigur mult mai bună decât cea a d-lui Iorga-
lescu. Între aerodrom și hotel, Morton revenise sub altă formă
la oferta sa de a mă răsplăti remunerativ pentru toată ostenea-
la ce mi-o dădusem pentru a-l servi atît de prompt spunîndu-mi
că mă ruga să-i vînd lui, adică Agenției Associated Press, memo-
riile mele politice atunci cînd mă voi decide a le scri și pu-
blica, promițîndu-mi pentru ele o sumă în orice caz superioară
celei ce mi s-ar oferi de către orice altă casă de editură, la
care i-am răspuns că nu țtiam că A.A.P. se ocupa și cu editura.
El îmi explică atunci că ea posedă case de editură și-și reser-
va totodată dreptul de a folosi asemenea texte și pentru ziare,
magazine și publicații rezumative, dar că natural timpul era un
factor neiertător și că ocesce interese opinia publică în 44 ar
putea s-o plictisească în 45 seama tîrzie. Îi răspunsei atunci
că aveam într-adevăr intenția să-mi public memoriile, dar abia
după 30 de ani de la încetarea oricărei activități politice, dar
că și atunci nu voi lipsi a-mi aduce aminte de oferta lui.
Întrebă amuzat: "By Gad: how long do you intend to live?"
(Pentru Dumnezeu cît intenționezi să trăiești?) la care-i răspunsei
glumind: "Just a century-for I'm decided to beat my family's re-
cord ^{official} in ninety-nine plus nine months and a week" (Doar un secol-
căci sînt decia să bat recordul familiei mele care-i de 99 de
ani plus 9 luni și o săptămînă). Si de politice îl întrebai la

rindul meu: "And what about you?" (Dar d-ta?) la care-mi replică: "No longer than I can keep going strong!" (Nu mai mult decât pot trăi intens!) În trescăt fie zis, bietul băiat n-avea să atingă nici acest deziderat mai modest, căci în primăvara următoare va pleca voluntar tot pentru-un reportaj senzational cu-n grup de parașutiști cehi-americieni lansați într-o noapte de aprilie undeva lângă Praga cu scopul unei lovituri contra lui Heinrich. Tot grupul a fost prins de Gestapou și împușcat într-o piață publică a orașului de aur pe care vraseră să-l elibereze cu o lărmă prea devreme. Iar fetele dobrițene vor exclama la aflarea vestii de la Ioani: "De ar fi rămas la prânz în ziua aia la Dobrița, cine știe dacă nu se cărea la M.A. din România, în loc să facă pe nebulul în Cehoslovacia!" Pentru moment îi promisi să aranjez cu Buzzești interviuul acestuia iar d-lui i-ar aranja apoi celelalte cu generații Șinătescu, Mihail, Aldea, etc.. M-am ținut de angajament, căci în chiar după amiaza aceea Buzel și Pichi l-au primit împreună la UGLR și i-au cenzurat întâi tot cease scrisese până atunci în sensul deja menționat de a pune mai multă greutate pe importanța pregătirilor politice care erau opera d-lui Iuliu Maniu (și Dinu Brătianu mei în anexă) și de a tăia din amănuntele "prea aventuroase", în special acelea care arătau că arestările de la C.R. și palat avuseseră un caracter putechist și se soldaseră cu livrarea victimelor, unei aparente bune credințe de răsărit să fie interpretată de maniera a le creia o aureolă nemeritată, pe mîna unor teroriști, odioși unei bune părți a opiniei publice burgheze occidentale, întrucît nu se avusese destulă-ncredere în organele polițienești sau militare, cease iarăși tindea să dovedească pentru opinia mondială mai avizată-a materie politice faptul necorespunzător realității că toate autoritățile de Stat ar fi fost totalmente simpatizante cu regimul dictaturii antonesciene pro-fasciste, precum și elementele de apreciere ce probau suficient de limpede că rolul șefilor celor două mari partide istorice fusese unul eminamente pasiv în soțianea propriu zisă a răsturnării. De Aldea știu că a fost primit imediat după aceea și cred că și de Dimicianu și Liteanu, pe cînd nu cred să mai fi avut timpul să-l vedea pe Mihail, Teodorescu, Anton și nici pe Pătrășcanu și colonelul Spătaru, dar îmi amintesc precis că interviurile sale cu Șinătescu, Maniu, Titel și Dinu Brătianu au avut loc încă în aceeași zile de marți 29 august în casa acestuia din urmă sub forma cînei la care a fost invitat cu d-ilor, deoarece îl ruga-

sem pe Bazel a-l pofti la o masă ce vroiesem să dau în cinstea lui în seara aceea la Jockey Club cu Metianu, Porter, Pichi și Camil, la care nu a putut veni tocmai pentru că fusese deja reținut la cina d-lui Brătianu. A fost în orice caz tare grăbit să plece pentru ca reportajul său să fie cât mai actual și nu cumva Reuter să publice eventual ceea ce ar fi aflat între timp de la de Chastelain înainte, întrucât a decolat miercuri în zori de la Iaordeni astfel încât nu l-am mai găsit la hotel când i-am telefonat la ore 8 ca să-l rețin pentru prînsul nostru de la palat, căci mai dorisem să-l descos nițel despre abitudinea țării sale față de problema Balcanilor și a noastră îndeosebi și să-l prelucresc virtos în sensul de a-i deschide ochii părintelui său, care avea desigur o anumită influență și cel puțin mari relații în cercurile serviciilor de presă ale guvernului american, asupra primejdiei ce ar putea să aibă pentru interesele capitalului american din România lipsa oricărui sprijin politic acordat acestuia de către Statele Unite în noua ordine a Europei de după război. Si-a prezis plecării lui am avut ultima alarmă serioasă, însă fără nici un survol al capitalei de către ultimul raid de nici o duzină de Heinkel destinate ei, venite după cîte pretindea Ministrul Aerialui din Ardealul de Nord, dar interceptate tot după spusele sale, pe care Bazești și eu mine le cam punam la îndoielă, de vîntoarea noastră nocturnă și diurnă cu succes la Nord-Vest de București, așa că se văzuseră alite a-și lepăda bombele la întîmplare în regiunea Tîrgoviștei pe drumul întoarcerii lor la bază ce nu putea fi Apahida, din moment ce Porter aflase pe calea undelor încă-n cursul dimineții 27/ bombardierele americane o ciuruiseră simbută la fel ca Simnicea și atîngînd la sol multe aparate germane și magiare ce nu se așteptaseră cîtuși de puțin a fi vulnerabile acolo, unde erau pe seama lipsei de o rețea adecvată de posturi de ascultare anti-seriană cel puțin în direcția de unde sosiră bătrănuțele yankee în locul celor sovietice. În schimb, contrar așteptărilor noastre întemeiate pe previziunile generalului Mihail, lichidarea efectivelor inamice de ocupație din regiunea poligonului pomenit anterior avea să dureze pînă spre sfîrșitul lunii, întîmpinînd oarecare greutăți neașteptate din cauza aflului permanent de trupe germane înalte aparînd unde și cînd nu te așteptai dinspre front către centrul Munteniei, nu cu scopul aparent determinat de a înălța forțele lui von Gerstenberg printr-un atac sistematic din spate al unităților noastre ce le înconjurau și-apresurau dinspre Nord-Est

sau pe care le întâmpinasă în retragerea lor deja f. puțin "pro-
gramăsig" și din ce în ce mai dezorganizată și haotică, ei doar
în căutarea de a-și crea o cale de refugiu înspre Ardeal sau
chiar Bulgaria, așa că nu numai Bărâganul ci tot Țesul valah in-
cludând cîmpia dunărească din Sudul capitalei erau reînfiltrate
de rămășițele regimentelor cele mai diverse ale gloriosului
Wehrmacht de acum în plină fugă și debandadă, căpătînd astfel
caracterul unui "no man's land" (țara nimănui) datorită-n parte
și veritabilei păduri de porumb muntean din vara aceea, crescut
pe alocuri peste înălțimea omului, la finele lui august. Aviato-
rul care mă adusese cu Morton la București se-ntorsese-n diminea-
ța următoare cu Klemm-ul sau Fiesler-ul M.S. iar Ioani sosi con-
comitent la Pipera în Storoahul cu care plecasem de acolo luni
cu niște scrisori de ale R.M. către rudeniile ei aflătoare în ta-
bora aliată ce se gândise prea tîrziu a le scri și confia loco-
tenentului Morton. Cum între timp se reasglomeraseră decrete de
semnat de către S., radiograme Porter relative la problemele
armistițiului, telegrame Cretzianu idem și cu privire la pleca-
rea prințului Stirbey și a lui Vișănu direct de la Cairo la
Moscova, edică fără a mai reveni în țară și despre modalitățile
plecării delegaților ceilalți de la București la Moscova cu avio-
nui, alte telegrame externe retransmise prin Turcia și o droaie
de alte hîrtoage din sectorul informativ iar, pe de altă parte,
Ioani era grăbit să se-ntoarcă la Dobrița ca să-și păsească tur-
turica de toți hultanii care roiau în jurul ei, fu înșărcinat să
ducă tot acest curier acolo plecînd după masă cu-n avion, drept
care Ministerul Aerului fusese avizat de Președinție a pune C.R.
la dispoziție mijloace de transport aeriene ori de cîte ori
M.C. i le va cere pentru menținerea legăturii S. cu guvernul în
interesul mersului expeditiv al treburilor publice. Cerasem prin
urmare un avion pentru S.P. al M.S. și acesta-i fusese programat
la Pipera iarăși pentru ora 4, dar cînd Ioani sosi acolo nici
măcar Storoahul cu care venise dimineața nu se mai afla pe aero-
drom, explicîndu-i-se din nou că Pipera și Icoardeni se aflau
pentru moment în lipsă de aparate dar că, dacă nu putea aștepta
pînă joi dimineața, s-ar putea ca la Romeo Popescu să găsească
un aparat disponibil, drept care mi s-a trimis la palat un ordin
scris al M.A. către comandantul militar al acelu aerodrom să se
afla în zona operativă și cu care nu existau la ora aceea legă-
ri telefonice, întrucît fuseseră-ntrerînte chiar în ziua aceea
de o unitate germană ce se-înfiltrase pînă acolo, fusese respin-
să dar linia încă nerestabilită.-

Ordinal fiind întocmit, mai degrabă din greșeală decât din rea voință, cu mențiunea plecării mele iar nu a lui Mircea Ionniția, cum îl cerusem, iar timpul fiind prea limitat ca să mai cer altul, Ioani mă rugă să-l însoțesc la Romeo Popescu ca să intervin personal pe lângă comandant a nu-i refuza eventual avionul pe acel motiv chiar dacă adăugam câteva rînduri explicative către acesta, știut fiind că de obicei birocrați erau militarii noștri mai ales în zona operativă în care alte amate nici nu mai foloseau ordine scrise. Dădusem o permisie de două zile lui Poponete pentru interese familiare urgente ce le invocase cred pentru mutarea căminului ce suferise pagube pricinuite de bombardamentul capitalei, astfel că luai pe dobrogeanul, întâmplător dar din fericire nu pe Lassalle-ul Prefecturii fiindcă acesta era în revizuire, ci pe un Plymouth dintre S.R-urile comune și, dintr-o și mai fericită premoniție, Schmeisserul cu trasa încărcăturilor pline plus Radomul cu aceleași gloanțe în mână. Plecăm pe la 5 și un sfert pe șoseaua Piteștilor ca să ajungem la Romeo f.rapid, în vre-o jumătate de oră, dar acolo găsim o atmosferă de-a dreptul ostilă. Fui mulțumit doar că aveam de această dată pe un martor ocular și auzicular cu mine și-n care Mike avea și mai mare încredere decât în mine, în orice caz, cu privire la obiectivitatea lui în acea problemă, căci R. mă socotea nițel părtinitor și pornit pe idei preconcepute în judecata mea despre spiritul germanofil ce-l atribuiam elementelor de vîrstă mijlocie și tinere ale corpului nostru ofițeresc și-n special serenantic, căci Ioani putu constata cu cîtă rea voință furăm primiți de comandant și mai ales de ceilalți aviatori ce se aflau în anturajul lui și-nformați că nu le era posibil să dea urmare ordinului M.A. deoarece aveau nevoie de toate sparațele lor pentru misiuni mai urgente și importante. Natural că am reacționat prompt, bruscîndu-l pe dl.colonel de aviație în mod dresitic și violent, acuzîndu-l de sabotaj și-subordonare și amenințîndu-l cu consecințe ce vor face obiectul unei anchete cerute de guvern, fără prea mult efect căci toți aviatorii prezenți simbiră cu dispreț la această amenințare iar comandantul îmi răspunse că, dacă nu-l credeam, n-aveam decât să-l vizitez aerodromul, ceea ce Ioani și cu mine am și făcut, ca să constatăm următoarele: pe aerodrom nu se afla într-adevăr nici un avion, dar în pădurea ce-l înconjoară pe trei părți erau ligate între trei duzini de aparate de diverse tipuri, mici și mari, cîte am putut număra în mod superficial, căci mai în fund, spre locul unde pădurea formează o poiană naturală, se mai aveau bănuite

multor IAR-uri camuflate tot sub acoperișul dăbravei mari; am stat să mă cert cu comandantul pe tema posibilității de a folosi unul dintre aceste numeroase aparate timp de aproape un ceas în tot decursul căruia tot aerodromul rămăsese absolut mort, ceea ce era evident cu totul anormal pentru-unul militar în zona operativă care, dacă ar fi lucrat, participând la luptele de pe sol, trebuia să forfotească de avioane decolând și aterizând tot timpul și conchizind la realitatea că tot corpul aviatorilor staționat acolo își ascunsese aparatele ca să pară de sus nici a nu exista și stătea în baraca comandantului bînd și jucînd cărți ca să-și petreacă trîndăvia, ceea ce le-am spus tuturor în gură mare. Atunci, nițel alarmat de faptul că nu mă lăsasem pîgubăș plecînd imediat cum speraseră, ci vîrîndu-mi nasul în situația locală, căci ioani și cu mine ne apucaserăm, la întoarcerea noastră de pe aerodrom, să inspectăm camerele barăcii intrînd peste vre-o douăzeci de ofițeri aviatori care petreceau acolo la mese, mîncînd, bînd, fumînd iar unii jucînd poker, care nici unul nu se sculase ca să ne salute, primească sau vorbească, partîndu-se ca într-o oîrciumă, comandantul cu cîțiva dintre adjuncții săi ne lămuriră că-n dimineața zilei curente fuseseră bombardatî de Heinkelule acelea, eșînd acum cu noi ca să ne arate trei găuri mari de bombe spre mijlocul aerodromului dar care puteam fi perfect evitate spre decolare și alte cîteva la lîziera pădurii care avariaseră avioanele cele mai apropiate și ne explicară că-n consecință hotărîrî a-și camufla aparatele pentru ca observatorii inamici să creadă că aerodromul fusese de atunci evacuat. Cum pe deasupra înaintarea unei unități germane pînă la șoseaua asfaltată între Romeo și capitală era interpretată de ei drept încercare de a lui von Gerstenberg de a cucerî aerodromul iar legăturile telefonice cu M.A. erau înterupte, decisaseră a nu-l evacua pînă mîine dar a-și ascunde avioanele. Așa dar, comandantul recunoștea el însuși pasivitatea unității sale din acea zi de care numai dînsul personal răspundea căci nu primise nici un ordin în acest sens. Era acum în jurul orei 7 și un efort cînd am ajuns la aflarea acestei interesante concluzii, pe care spunem că o vom comunica pe loc M.St.M. și P.M. cînd dl. colonel, de frică unui bucluc serios vîrîndu-mă atît de pornit, oferî a scoate un aparat în cel mult un efort de orî pentru misiunea în chestiune, căci nici ordinul ce-i înmînasem nici spusesele mele nu-i dăduseră pînă atunci că era vorba de un zbor către Tg. Jiu, deoarece nu aveau voie să

descoperim locul unde se afla R., dar acum noi am refuzat oferta spunând că era prea târziu pentru a ajunge pe lumină acolo unde-i era destinația d-lui S.P. și M.S. și am plecat spre București cu intenția ca Ioani să plece de la Pipera, cum va fi și cazul, în sori de zi. Cînd am ajuns să parcurgem vre-o trei km. pe șosea asfaltată după ieșirea de pe aceea care bifurcă din ea spre aeroport, am fost întâmpinați de pe șosea și din porumbiștea din stînga, adică de partea aerodromului, de un foc abundent de arme automate. Pe șosea, în fața noastră, la circa 150-200 m. vedeam deslușit o coloană de infanteriști nemți staționați și-n parte plasată-n dispozitiv de baraj, întrucît în ambele șanțuri se aflau grupe mai compacte culcate în jurul a ceea ce păreau să fie mitraliere sau puști-mitraliere cu care trăsaseră-n direcția noastră spre a ne opri. Dobrogeanul frîna brusc și vru să facă manevra întoarcerii mașinei, dar în clipa-n care se apucă să vireze primirăm o rafală din stînga noastră din porumbiște, așa că-i strigai: "Nu ai timp să virezi: ia-o în margarier!" ceea ce făcu instantaneu aprinzîndu-și farurile (cîci scosuserăm deja camuflajul mașinilor S.R.) spre a-i orbi pe acei de pe șosea, știut fiind că e f. greu să judeci distanța cînd tragi într-un far. Prezența lui/ne fu salutară, cîci ripiala din față căzu prea scurt, la cîteva zeci de metri în fața noastră pe șosea, ricoșînd depe asfalt și lovind astfel radiatorul, o lampă din cele mici de sub faruri spîrgîndu-i geamul și cauciucul drept fără ca să plecească, dar în timp ce rechiulam, firește relativ încet, caroseria primii cîteva împușcături de pistol-mitralieră trase de prea departe ca să perforeze tinicheaua groasă americană. - O nouă rafală de pe șosea cu gloanțe ce duceau departe și quieraserăm de această dată ricoșînd tot de pe asfalt dar mult mai aproape de mașină, deși aceasta se retrăsese cu vre-o 50 de metri, ne spurse un câcine și următoarea parbrizul, din ferdieră fără a-l atinge pe șofer nici pe noi, dar după alți zeci de metri de rechiul motorul se opri și atunci bravul dobrogean vru să se spuce să ridice capota spre a dibui ce pătise. În fi somai însă a se arunca în șanț și a căuta să ajungă-n spatele proximalui plog din cele ce bordau șoseaua din douăzeci în douăzeci de metri, Ioani și eu mine făcînd dealtfel același lucru. Abandonăm mașina, Ioani cu geanta mea plină de importantul curier regal în stînga și Radomul său în dreapta, iar eu cu Schmeisserul gata de tîrziu abughînd-o înapoi spre următorul trunchiu de plog în spatele căruia ne pîtlărim. Dar fie că fușeserăm sîriți de frîpuri

mai apropiat de noi din porumbiște, fie că-și închipuiseră nemții că aveam să performăm acea figură clasică, râpiala din porumb se-ndreptă acum asupra șanțului nostru, așa că ni se părea că adversarii se apropiau de noi. Pentru nimic în lume nu trebuia să ne lășăm prinși căci, chiar dacă aruncam geanta și carnetele noastre de identitate, plăcile mașinei ne trădau și lipsa carnetelor l-ar face pe primul subofiter neamț mei breaz să bănuiască, dacă-l lăpșam o barbă cum că am fi din personalul administrativ de la Periş sau Săroviște, că eram poști mai mari iar, de am ajunge până la Gerstenberg, dădănaș ar fi din cele mai neplăcute până la capturarea lui cu toată brigada sa ploieșteană și eliberarea noastră, așa că trebuia să fugim cât ne-ar ține gabele sau să ne băgăm și noi în porumb spre a ne retrage tacticos înspre aerodrom. Dar Ioani avu părerea că tot porumbul ăla putea fi tăiosit de friți pitulați acolo încă-n urma acțiunii aceleia din cursul dimineții, așa că nu trebuia să părăsim șoseaua ci s-o sprințăm înapoi până la postul românesc ce bara intrarea spre drumul comunal către Romeo. Il avertizam și pe dobtogean de acest plan, dar când ne ridicam ca s-o ștergem o rafală din porumbiște fu cât pe aci să ne plesnească-n foale, așa că ne culcăm iarăși cu inima în dinți. Eu avui atunci inspirația divină de a-i mai speria și pe friți cu scopul de a-i ține la distanță cel puțin până când s-ar întuneca complet, căci din fericire lumina era de acum pe dispărute și nu mai era mult până când numai farurile noastre rămase aprinse ar lumina pe inamic dar nu pe noi. Deschisei deci focul în direcția de unde mi se păruse că fuseserăm aproape alicui și primi prompt răspunsul din două direcții diferite dar apropiate una de alta. De acum începu jocul schimbului de rafale pe care eu aveam grija de a le da cât mai economic cu numai câte 3-4 gloanțe deodată ca să nu-mi risipesc muniția puțină pentru cât ar putea să dureze acest duel balistic. Frițul cel mai apropiat de plopul nostru se afla bine camuflat după niște tufi de porumb înalt cât mine, dar la ultima lui rafală văzui flacăra de la gura armei la vre-o 60 de pași mari. -Călă-lalt aici nu mai trăgea, așa că Ioani remarcă: "Te pomenești că a plecat prin porumb ca să ne-nconjoare!" La răspunsul automat: "Atunci, uite ce: pregătește-te de sprint dar nu uita geanta și ia-o la sănătoasă-n timp ce-l scoți din funcție pe vecin cu-n tir susținut? Înțeles? Nu eșita! În voia unui acuz!" Ioani frunze la țintă punctul de unde apăruseră flăcările, trăgând ceva mai lung ca să nu cadă gloanțele prea scurt și deschisei o serie de

rafele curat vizate cu efectul că porumbul mișcă la a doua iar răspunsul frițului se lăsa așteptat mult și bine. Ioani o ștersese la țanc și, tînăr și subțirel cum era, nu se opri decît după trei sute de metrii, continuînd apoi să fugă mai încet, cu întreruperi, pînă la postul îndepărtat cu 3 km. Eu, între timp, mă sfătuii cu dobrogeanul. El era de părere că friții nu se dirijau dealungul șoselei către noi, ci o treceau din stînga-n dreaptă strecurîndu-se spre pădurea ce se afla la cîteva sute de metrii în dreapta noastră. Vroia deja să se întoarcă la mașina pentru a încerca s-o pornească, pretinzînd că nu era defectat motorul căci s-ar fi auzit o izbitură puternică dacă un glonte ar fi atins distribuitorul sau carburatorul și credea că din enervare dăduse prea mult gaz și-l înnecase doar, ceea ce-i se mai întîmplase des pe Plymouth-ul ăsta. Liniștea din jurul nostru mă neliniștea mai mult decît răpiala de adineauri, dar în clipa următoare se auziră dintr-odată noi și mult mai bogate rafale însă, într-adevăr, de partea cealaltă, dreapta a șoselei și la o distanță ce putea fi pînă la liziera pădurii. Cum nu era de presupus că friții se amuzau în a trage unii în alții, am dedus că acolo spre pădure dăduseră de ai noștri, cum avea să se și averseze în curînd. Această presupunere îmi dădu mai mult curaj, așa că goli restul încărcăturii (de 33 de gloanțe) înainte de a-l schimba, întîi tot în vechea direcție iar apoi din sanchi în stînga mea drept la primul plan al porumbiștei. Atunci abia primi din nou răspunsuri, dar de alea "à la f.m." și din îndepărtări de peste sute de metrii. Acum era deci momentul sau s-o tulim și noi pe jos după Ioani sau să vedem dacă-ntr-adevăr carburatorul se-nnecase numai iar motorul ar porni. Spre a-l scooperi pe neînfricatul șofer, am zbughit-o înainte pînă la plopul mai apropiat de fostele "poziții inamice" iar el s-a suit pe șest la volan și, din prima apăsare seacă pe pedala starterului, motorul porni sîmătos tun. Obraznic, cum e romînașul nostru cînd îi vine inima la loc mulțumită minții celuia din urmă, dobrogeanul vru să schimbe roata ca să nu strice cauciucul dezumflat, dar eu îl invitai să nu ne sgiroim pentru-un pneumatic chiar și din ăia originali - căci S.R. nu folosea marfa d-lui Scanavi - cînd era vorba de siguranța libertății noastre, ci să rechiulăm cu cel puțin două sute de metrii ca să punem o oaregică distanță-ntr-un noi și războiștele glorioasei armate hitleriste. Mă sui lîngă el și pornim înapoi tot fără a întoarce mașina din dubla grijă de a nu schimba poziția farurilor spre a nu atrage atenția friților asupra noastră, căci alți războiști din porumbiște ar fi putut să aibă aceleași volcănici

posesive asupra mașinei, ca și aceea de a nu risca să scoatem anvelopa de pe roată, iar după vre-o sută și ceva de metri dobrogeanul hotărî că aci nu mai riscam nimic și opri stingînd farurile și lucrînd rapid și abil cu ajutorul meu la schimbarea roții, după care întoarse mașina și o pornim în viteză către postul nostru, ce nu l-am atins încă în drum, umblînd pe mijlocul șoselei, Ioani și un pluton de ostași de ai noștri ne făcuseră semnul opririi. Abia atunci auzirăm ripiala deacum din sute de automate și tirul multor mitraliere prin care începuseră operațiile de mai mare anvergură care aveau să dureze toată noaptea și să se soldeze cu capturarea unui grup compact de nemți, făcîndu-se pînă la urmă peste 1.500 de prizonieri, care primise misiunea să formeze capul forțelor gerstenbergheze ce căutau să-și croiască un drum către Apus spre a eși din încercuirea în care se aflau în pădurile în care în cele două veri precedente diava sileziană vinase cîmpiorii regali. Manevra lor a dimineții avusese acelaș scop iar nu acel de a cucerii aerodromul, precum aveau să declare comandantul unității și alți ofițeri prinși și ei joi dimineață cu ultimul pîlc pe la ora 7 cînd Ioani va fi decolat de o jumătate de ceas de pe Pipera ca să-i aducă lui Mike în afară de curier și povestea acelei penultime bătălii date de trupele de fostă ocupație germană pe tot cuprinsul țării românești și-a care riscaserăm din pură-ntîmplare să pierdem vremelnic curierul, dar definitiv viețile noastre, dacă n-am fi avut și aci o bună doză de noroc. Conchiseseam că șoseaua era factorul ghinionist, încă cu trei zile înainte generalul Iosif Teodorescu fusese făcut prizonier de către nemți, împreună cu aghiotantul său, ordonanța sa și șoferul, cam în acelaș loc și în aceleași condițiuni întîmpinate de noi, dar avusese apoi norocul să fie eliberat după mai puțin decît o zi de captivitate grație încercuirii și capitulării grupeii de friți care pusese mîna pe el. Acum, întoarcerea noastră la București fu însă întîrziată cu încă vre-o oră și ceva, deoarece nu se știa exact dacă-n urma acelor trupe ce angajaserăm de nouă o luptă f. aprîgă pentru a reuși să străbată dispozitivul nostru, ce-î șteia a fi cam subțire în acea regiune, nu s-ar afla grosul efectivelor lui Gerstenberg, așa că plutonul plecă înainte în recunoaștere iar după el venim apoi cîteva companii ale aceleiași unități de infanterie ce primise de mult ordinul să avanseze pe șosea și se aflase în drum în urma noastră către punctul ei de trecere de către coloana cu pricina. A fost un moment pe care nici Ioani, nici eu și nici șoferul nostru nu-l vom uita oit vom trăi cînd, așezați în mașină, tragem la marginea șoselei în dreptul unui plop "de corecție scopare", oprindu-

serăm prima țigaretă de după aventura noastră destul de emoționantă și savurând-o din plin privim aspectul feerie al luptei nocturne ce era tot timpul iluminată parțial de rachete trase dintr-o parte și de cealaltă întru detectarea pozițiilor oprite, în timp ce lângă noi treceau în rinduri de patru pe șoseaua lucioasă, în pas neregulat mai mult tirig decât grăbiș căci erau cam greu încălcați, cu fețele, îndeobște grave sau nepăsătoare când nu păreau chiar amărâte la cei mai vîrstnici, iar tare atente și destule zîmbărețe ori sfidătoare la tineri, dar toate bărbosae și asudate de povara sacilor pline de plesnean și a puștilor-mitraliere uimitor de multe, plecînd la asalt, coloană după coloană, soldații noștri urmați de camioane Renault și Praga iar chiar la coadă de cîteva gubrede mașinuțe Wanderer, Hanomag și Stoewer cu ofițerii, în total efectivul unui regiment - cum observă impresionat dobrogeanul - căruia-i urmasăm apoi încetul timp de vre-o jumătate de ceas pînă cînd după circa 4 km. șoseaua se golise de trupe ce toate intraseră-n porumbiștea din dreapta noastră-n urmărirea frișilor care continuau pe semne să-nainteze destul de rapid în ciuda focului "brănit" ce-i primea, căci pe la 9 cînd înfirșit am pornit în viteză spre București, conștienți că fugem de meleagurile primejdioase ale luptei ce avea să țină pînă-n zori, centrul ei se mutase cu cîtiva km. către Sud-Vest, așa că și detunăturile calibrelor mai grase se auzeau prea departe de șosea ca să ne mai sperie. Plecăm pușoi la palat pentru a depune curierul salvat în safeul meu, iar după un "high-ten" opulent de care amîndoi simțiserăm de mult nevoia și telefoane date la M.St.M. și Potopeni, Ioani plecăm la Mihail iar eu la Sănătescu ca să le relatăm ce pățiserăm și să aflăm în schimb fiecare-n parte că "grosul efectivului lui Gerstenberg" nu mai urmasă vîrfului de care dăduserăm fiindcă-n chiar după amiaza aceea fusese ermetic încercuit și redus la capitulare la postul "Ilse Zwo" ce-l distrusese înainte prin dinamitare, "predîndu-se pînă la ultimul boș în cep cu nobilul ofițer german dublu-parjur înconjurat de statul său major falimentar". Astfel, în noaptea de miercuri 30 spre joi 31 august 1944 - deci exact, așa cum și prevestise Sănătescu, la o săptămîină după pornirea loviturii noastre - armata regală romînă pase capăt oricărei rezistențe militare interne germane pe tot cuprinsul teritoriului național, căci în timp ce așa zisa "bătălie de la Titu" se apropia de sfîrșitul ei, divizia generalului Vasiliu-Măgarescu, plus întăriri ce le mai primise-n cursul săptămîinii, puseseră și ele capăt ultimelor încercări ale unor grupe răslețe - frînturi

din unitățile Wehrmachtului pe care le scoaseră toate din pozițiile lor bine organizate și puternic apărate până la urmă stăt la Ploiești, Birgeor oit și pe unde se mai retrăseră pe Valea Prahovei și văile laterale - de a-și întârzia rediția prin încăpăținarea de a prelungi zadarnic lupta în acele câteva puncte pe care le înghesuise valorosul strateg și abilul tactician ce se dovedise a fi comandantul, sau de a-și lua prea tîrziu bălăcița cum ar fi trebuit de la început: așa cum dealtminterea Comandamentul Interaliat Mediteranean va fi anunțat în aceeași noapte iar comunicatul M.St.M. regelui român avea să precizeze explicit și limpede pentru acei din lumea largă ce au vrut să asculte și nu erau de rea credință, fiind radiodifuzat la toate posturile și emisiunile și publicat în toate buletinele de presă și ziare românești, neutre și aliate apăsene deja în dimineața precum și în zilele următoare. Tot atunci aflărim oă, nedispunînd de suficiente efective ca să se fi putut dispensa de mai mult decît de cre-o companie de pseudo "comandos" pentru a tenta să pună mina pe Snagovul prețioaselor șaloane ministeriale, care nu era însă pentru el un obiectiv militar principal, deși prea îi stătea în coastă acest ostrov al nostru spre inima dispozitivului poligonal german, Freiherrul silezian nr.2 mîncase și acolo un răhățel la chiar începutul acțiunii sale de agresiune hitleristă din 24 august 1944, neașteptîndu-se de bună seamă ca tocmai cele două companii adverse ale regimentului fost I.A. și mai ales un batalion de jandarmi de sub fosta comandă a fugarului său prieten Tobescu, trimis de Anton în grabă spre întărirea lor, oesece iarăși nu avusese cum să știe, să reacționeze stît de prompt încît acea oază de pace și liniște neutrale a C.D.străin a rămas în tot decursul luptelor săptămînii ferită, neconturbată necum stîtă pînă la urmă, din interesul ambilor beligeranți, mai mult decît dintr-un consimțămînt tacit mutual la care amîndouă taberele s-ar fi supus, precum și-a închipuit Munții în urma intervenției sale. Cînd însă-n noaptea de marți spre miercuri, noul cogenereleșim nazist din România se hotărî să-nceară a egi din încercuirea tot mai strînsă cîndu-și calea către munți înspre șoseaua Piteștilor, era eleganta să-și trimită-nainte-n zori Fieslerul și pilotul său personal cei mai de nădejde ca să aterizeze-n grădina vilei snagovene a Freiherrului silezian nr.1 spre a decola apoi pe cei 50 de matrii de pelusă, cum se mai făcuse oite odată de încercare, cu soția și fiice cea mai mică ale acostuia cu destinația "Hordalebanblynn" ca să nu cadă oel puțin și ele-n mîinile acoloru pe care - i cunoștea destul de bine din timpul celor nase

anișori de organizație și instrucție-a URSS ale tinerilor aripe
teutonice dar și rusești de după convenția germano-sovietică secre-
tă, militară, de la Rapallo. Dar nici măcar această galantă ini-
țiativă a nenorocosului Krantjunker saxon nu i-a reușit, toate mer-
gându-i strîmb Wehrmachtului în acea zodie favorabilă anelor noas-
tre democratice răsăritene și apusene, căci un jandarm pus ca sen-
tină de pază tocmai la egalonul Cabinetului Externelor, văzînd
un avion cu crucea încirlicată coborînd asupra acoperișului uneia
din vilele legațiilor neutre și închipuindu-și că vroia să le bom-
bardeze, îl luă la țintă cu Mannlicherul său scurt 6,5 din 1916 -
"cu care mai trăsese cîte un glonte cînd îl curăța de rugină" -
și-l lovi pe pilot drept în șira spinării paralizîndu-l înainte
de a-l omorî prin prîbușirea Storchului făcut țîndări peste pote-
tul de lingă gardul reședinței lacustre a dianei de la Kattowitz,
repetînd astfel performanța grănicerului care-l călăpise la fel
pe Mr. Tester, dar cu-n merit și o baftă mult superioare. Mai noro-
coasă avea să fie însă mina gestapoistului civil, dublu pasportist
la Capicescu-Koppelman, trimis apoi miercuri după masă pe o
motocicletă B.M.W. cu stașă și carnet de identitate ticluite pe
alte nume, care scoase ambele succoane, dar fără nici un bagaj în
afară de două Rucksack-uri, pe drumuri de țară pînă la Brașov în
casa prietenului de vîntoare Schmutzler care va organiza trece-
rea lor în noaptea următoare pe poteci ale vinatului carpatin
dincolo de liniile noastre în Secuime; această escapadă reușită
aflîndu-se însă prin Siguranța brașoveană abia mult mai tîrziu,
iar eu mai devreme de la Bicky Hauser care-mi va povesti ulterior
dessemena că fiica ailaltă a lui Manfred, mîrită-stre timp cu
Orbonag de la Finanțe, se afla atunci la moșia sileziană pentru
a naște acasă plodul ce-l aștepta, ca să-l avorteze - după cum se
va zvonii prin 1945-1946 în cercurile germanofile din capitală, care
pe semne mai primeau vești din Germania de la numeroasa noastră
colonie de școli - cînd a fost anunțată că era pentru cea de a
doua oară văduvă, întrucît soțul ei, care fugise din București
după căderea Școlii de Război și eșecul lui von Gerstenberg de la
București, la părinți în comuna Ilia de pe Mureș din Hunedoara, s-a
împușcat, după exemplul soarelui său și secretarului amante a soa-
rului, nu fiindcă aflase de aceste sinucideri tipic germanice, ci
abia atunci cînd a văzut că amistițial se-ncheiasse-n regulă pe
cînd Honvedul întărit de Wehrmacht era respins din Ardealul de
Nord în loc să fi reușit a cuceri cel de Sud. Deși nu mă-nvălmăș-
am atunci se știe precis cînd s-a petrecut așa dublă sinucidere

de la L.G., țin să menționez și eu când, cum și ce am aflat despre ea, deoarece aveam să and ulterior în pușcărie acreditându-se de către o mulțime de antonescieni și chiar de foști membri ai conducerii Siguranței trei versiuni greșite: cum că aceasta s-ar fi întâmplat în joi 31 august în urma comunicatului emis la ora 9 de Radio-România anunțând prinderea generalului von Gerstenberg la Gherghița și lichidarea oricărei rezistențe germane în interiorul țării, sau în duminică 3 septembrie la intrarea avangărdiei armatei roșii în capitală, ori atunci în miercuri 6 septembrie când comandantul garnizoanei sovietice din București va cere extradarea întoarcerilor, cu ceilalți arestați la palat și a tuturor cetățenilor Reichului militari și civili, trecând peste imunitatea diplomatică. În acest caz, adevărul nu-i chiar la mijloc care ar fi dată de 3, dar f. aproape în luni 4 septembrie la orele 10 și un sfert, precum se va vedea ceva mai jos. Intre timp, în noaptea aceea de miercuri spre joi, ca și-n cele trei următoare, Buzescu și cu mine am continuat să abuzăm de ospitalitatea mișcătoare a simpaticei noastre gazde din Vasile Conta 2 în chip de azil de noapte, iar de aceea a lui Vasile Vasiliu^{pentru} mai toate mesele ce le luam aproape totdeauna cu Sănătescu, Aldea, Negel și Potopescu, iar deseori și cu alți miniștri cu care aveam de discutat chestii urgente în continuarea convorbirilor dimineții sau tocmai pentru că nu se putuseră vedea atunci din cauza ocupațiilor respective departamentale, multe ori și cu Pichi, Camil și Iorga pentru concentrarea și coroborarea diverselor noastre informații la palat unde noi doi ne mutăm domiciliul duminică (după ce fuaserăm cu d-na Madgearu și d-ra Tuduri să asistăm la sosirea primelor tancuri grele sovietice la periferie și să ovaționăm și noi cu același entuziasm ca acel al publicului delirant din jurul nostru compus, ce-i drept, mai mult din evrei care umplură-n ziua aceea străzile capitalei, fiind ca din pământ cu cravate sau basmale roșii și văzînd-o cu acel pri-lej pentru întâia dată pe Ana Pauker în carne și oase și cu părul ei bogat vâlvoi pe primul car al unei coloane de "Staline"babane) urmați luni de Sănătescu care va locui palatul pînă la întoarcerea Mărilor și de conul Dede care nu va sta acolo decît o săptămînă reîn-tegrîndu-și apoi casa din Bonaparte cînd se va fi asigurat că ser-genții săi de zi și de noapte inspiră încredere destulă ca să-l păzească-n mod eficient contra celor care ar fi vrut să atentese la opulența sa. Interși de la obor unde-i lăsașerăm pe Dobrovolsky, Cristea și Anton să-l primească așa cum se cuvenea pe comandantul acelei divizii de blindate sovietice, am depus pe cucoanele în

Conta și eu pe Buzel la Ugir, ca să găsesc la palat biroul Cance-
lăriei invadat la orele 11 de vre-o jumătate de duzină de ziariști
străini sosiți la lo pe Leordeni cu o vechitură de Douglas ce-l
toomisera-mpreună la Istanbul, pe un preț exorbitant din cauza pe-
ricolului doborârii de către Luftwaffe din Bulgaria, de la socie-
tatea de transporturi aeriene din Orientul Apropiat. Fuseseră adu-
și la palat de Ivin Nasta, pe care-l cunoșteam bine din vremuri-
le titulesciene de la Geneva, de d-na Pia Păroșanu, născută Pi-
llat (fiica poetului Ion Pillat a cărui mamă e soră de a lor Io-
nel, Vintilă și Dinu Brătianu, de unde liberalismul Pilatilor și
al lui Mihail Păroșanu, soțul Piei și șeful tineretului liberal)
și de f.nostimele două surori vitrege, d-gerele Josette Iazăr și
"Eggy" Eliade-Rădulescu, care veniseră după alte înțelese-i tot din
Turcia căci erau îmbrăcate după ultima modă a taberei aliate pur-
tând între altele primele genți cu minere netrice stărnind de umăr
ce le vedeam atunci și mă rugau cu insistență a expune acestor
jurnaliști și reporteri de război și unor mari agenții de presă și
cu care erau în relațiuni de prietenie, toate evenimentele de la
23 august și până la zi și a le arăta în palat unde se petrecuseră
arestările Antoneștilor și celorlalți miniștri ai fostului gu-
vern nazist. Vineri pierdusem deja toată dimineața făcând acelaș
lucru cu E.S.dl. René de Weck, primul șef de misiune diplomatică
venit, de la Sinaia unde se aflase-n tot timpul săptămânii lupte-
lor, ca să-mi ocără tot materialul pentru-un raport amănunțit către
Consiliul Federal. Pe d-lui împreună cu Jean Stroeclin îi sa-
tisfăcusem atât de complet încât nu-l mai plictisiseră pe Buzel
decît pentru cunoașterea declarațiilor lui verbale ce nu fuseseră
publicate, dar în schimb aceasta era de părere că iarăși le spusese
prea multe și mai ales din nou fără acele "corective" ce le
adusesse la relatarea mea făcută lui Morton, astfel încît mă ruga-
se ca de acum înainte să-i trimit lui pe acei ce ar mai veni la
palat după material pentru rapoarte diplomatice sau reportajii
jurnalistice. Așa dar, explicai lui Nasta cum stătea chestia și-l
rugai să mă ajute să-i expedie pe indiscreții aceștia la Externe,
dar n-am reușit deloc, deoarece d-nii Cholerton de la Manchester
Guardian, Observer și Times în acelaș timp - un lup I.S.bătrîn
cum aveam să dibui ulterior și care-și petrecuse ultima duzină
de ani sau chiar mai mulți la Moscova - ; Samuel Brewer de la
Associated Press - mult mai tare în materie politică informativă
decît tînărul fin al patronului său - ; Frank O'Brien de la Uni-
ted Press, născut agentie concurentă, tot americană, mîndei Văz

298

correspondents" în uniforme de ofițeri americani; Archibald Gibbons (unul din cei trei frați Gibbons, cu o mamă rusoaică albă, trăiți tuștrei mulți ani în România și din care cel mai vîrstnic, colonelul, condusesse - cum aveam să aflăm mult mai tîrziu - biroul I.S. de la Istanbul în timpul războiului) neștiind nici el exact, de beat ce era în permanență, ce ziare reprezenta de sanchi la ora aceea, dar știind de ce se grăbise a-i decide pe colegii săi jurnaliști să închirieze repede apel avion ca nu cumva sovieticii, ajungînd la București înaintea lor, să-i oprească a mai veni în România și a-și putea astfel viri nasul în situația din spatele frontului răzări-tean sau arunca prea întins cuprinzătoare plasa antenelor informa-tive, din țară ce trebuia din contră mulsă din năvodul apusenilor, înapre patria amatei roșii; Derrick Patmore care reprezenta în baru-ri, restaurante și localuri de noapte prin înzestrarea bogată a garderobei sale elegante mai mult decît în birourile departamentale și ale comendurilor prin aceea mai săracă a materiei sale cunșii puțin ziarul conservator monden Daily Mail; Edouard Naville, virul neveste-mi și singurul genuin dar încă f.tînr și ingenu jurnalist, corespondentul lui Journal de Genève la Istanbul, care fusese înhă-țat de ceilalți pentru expediție ca să-i dea sparența uneia curat ziaristice și se va întoarce dealtfel la postul său îndată ce-i voia fi făcut o dare de seamă amănunțită a întâmplărilor; plus cei-lalți cîțiva cărora le-am uitat numele și firmele oficiale; toți cunoșteau deja pe de rost reportajul lui Morton și veneau deci acum la sursele ce le menționa, spre a-i completa imensele lacune de caracter politic, drept la mine cum procedase și acesta și prin urmare invocau precedentul, echitatea de tratament și mai presus de orice datorita responsabilului C.R. a unei monarhii deacum cons-tituționale și-ntre-un regim politic românesc înfine democrat a mul-țumi opinia publică mondială liberă satisfăcînd curiozitatea legi-timă a ochilor, urechilor și nărilor ei care erau reprezentanții presei internaționale, cum trebuia doar să știn după anii mei de experiență geneveză la S.N. În consecință, fui silit să-i plimb prin tot palatul făcîndu-i să fotografieze ruinele C.N. și celelal-te stricăciuni a căror reparație urma să fie începută din fericire abia a doua zi, așa că le mai prinseseră-n starea lor aproape ori-ginală și, dat fiind că nu mai făcea să le repet exact ce spusese lui Morton, scîlpei ceva mai ieftin în materie de zăbăviri, cu sim-ple suplimente de amănunt la tabloul acestuia, multe dar fără im-portanță politică, astfel că n-aveam să-l mai îndăpăm pe Basel, dar promițînd natural fiecăruia în parte că rămînem la dispoziția

d-ilor pentru verice lămuriri despre evoluția evenimentelor, firește numai în cadrul restrâns al atribuțiilor C.R. și al competenței mele, întrucât intra în acea a membrilor guvernului și-n special a M.de E. Busești și a Dir. Presei Pogoneanu s-a elucida asupra problemelor politice externe și interne, iar prietenului Nașta sugerându-i a se grăbi să procedeze la lămurirea completă a opiniei publice din țară, înțelegându-se privitor la acest comandament cu Pichi și Banel, căci mi se părea nemaipomenit ca eu să nu știu nimic despre tot ce se petrecuse și petrecea acasă când străinătatea aflase de mult toate detaliile, situație ce avea să dăinuiești până azi din narea greșală a d-ilor Maniu și Brătianu care nu au găsit oportun să lămurească populația țării asupra dedesubturilor reale și amănunțite ale Actului de la 23 August "ca să nu învrăjbească spiritele" în tot decursul celor trei guvernanți ale B.P.D., astfel încât până la urmă românii nu vor afla decât versiunea răstălmăcită din interese partinice a guvernelor democrației populare de după 6 Martie 1945: încă o dovadă a faptului că Iuliu Maniu n-a reușit să se ridice peste nivelul politicianului de opoziție, fiind un bun leader al acesteia, dar nu un om de Stat, capabil să conducă guvernul și Statul odată ce ajungea la putere!

Cauzele reale ale acestei deficiențe a primului guvern Sănătescu de a publica în țară istoricul corect, precis și explicit al răsturnării alianțelor țării au fost însă alte și multiple: în tot decursul primei săptămâni de guvernare nouă ce coincide cu cea de luptă pentru neutralizarea și capturarea forțelor armate de ocupație germane, Busești și Pogoneanu fuseseră prea preocupați de tot felul de treburile alte decât ale lor departamentale ca să aibă răgazul de a se ocupa pendelete și temeinic cum intenționau atunci cu această latură a noilor lor îndatoriri ce incumba externelor acum de când fostul M. al Prop. și Presei trecuse ca direcție în atribuțiile acestora; în preajma plecării, din prima și a lunii următoare, a delegației noastre cu avionul la Moscova, Pătrășcanu, deja exasperat de a nu fi reușit să evite interimatul d-lui Căpățînă la Justiție pe timpul absenței sale, în locul cărui ceruse a fi lăsat ca girant Secretarul General ministerial care-i era cumnat, prieten, fost partener de birou avocațial și om de încredere, obținându-și schimb după multe insistențe ca guvernul să amâne până la întoarcerea delegației publicarea cărții de seamă oficiale asupra istoricului pregătirii și-nfăptuirii răsturnării de la 23 August, pe motivul de a nu se

creia delegației o atmosferă proastă la Kremlin prin infirmarea comunicatelor I.C.S. și ale agenției TASS trimițate-n lumea largă pe calea undelor și a presei internaționale, ce anunțau zilnic câteva noi victorii raportate asupra Wehrmachtului pe cel de al doilea front ucrainean din România de către armata roșie care ar fi cucerit și eliberat de sub dominația fascistă, unele după altele, toate orașele și ținuturile Dobrogei, Munteniei iar apoi ale Olteniei și-nsfârșit chiar din Ardealul de Sud, Crișana și Banat, în cap cu Constanța, Ploiești, București, Pitești, Craiova, Brașovul, ba chiar Sibiu, Sighișoara, Iugojul, Deva și Timișoara, înscriind la creditul ei toate capturile de prizonieri și material de război făcute de armata română asupra Reichului hitlerist, ceea ce creia de bună seamă o oarecare îngrijorare în sânul guvernului ca această flagrantă denaturare a realităților peremptorii din România să nu urmărească eventual nerecunoașterea Actului din 23 August și reușita lui totală cu scopul de a modifica radical condițiile armistițiului prestabilite la Cairo, iar chiar printre toți acei români dorinici a primi cu brațele deschise glorioasa armată roșie, care avea indiscutabil meritul principal de a fi creat condițiile inițiale și de bază indispensabile pentru pornirea și înfăptuirea, cu succesul integral înregistrat, ale acțiunii noastre de răsturnare politică internă și-ntoarcerea armelor pe planul extern, un prim șoc de alarmă, dezamăgire și neîncredere dureroase și, natural în rîndurile dărilor noastre, triumful de a putea contesta astfel valoarea celorlalte comunicate ale I.C.S., aducîndu-se așa dar indubitabil o știrbire a prestigiului armelor sovietice care n-aveau nevoie de asemenea trucuri propagandistice ieftine și prea ostentativ cusute cu ață roșie pentru a-și dovedi puterea și a impune respectul și admirația lumii întregi: pe cînd, după-ntoarcerea delegației, disensiunile din sânul guvernului între reprezentanții B.P.D. și între membrii celor patru partide componente ale acestora vor întîrzia din ce în ce realizarea aceluia comandament pînă la renunțarea totală la ea din considerentele invocate de Maniu, ce ascundeau însă de fapt dorința de a nu lua poziție în mod definitiv față de un act care cu timpul risca să poată fi judecat de o manieră mult mai puțin favorabilă decît în actualitate, ceea ce nu l-a împiedicat să acrediteze pentru moment teza că meritul principal pentru înfăptuirea lui revenea P.N.T. Intrucîtva teza era valabilă din clipe-n care Busești, care robotise din capul locului cel mai mult dintre noi toți pentru pregătirea dar nu și-nfăptuirea actului, va intra oficial în P.N.T. și cînd da apoi în alegeri în capul listei lui ^{și} Rad și printre primii de pe

ca la București, astfel încât va fi socotit în opinia publică a fi lucrat și-n cei patru ani anteriori ca țărânist și nu ca tehnician al Externelor la realizarea răsturnării alianțelor și pentru același motiv Maniu va ciuta să mă determine a adera la partid după demisia mea de la palat și a candida în capul listei P.M.F. în Severin, după tradiția Mooloneștilor care, cu excepția lui Tonci, se alegeau totuși acolo drept membri ai vechiului partid național; iar când, în baza acuzațiilor din procesul Maniu, Pogoneanu va adera la P.M.F., voi suzi stînd între ei cum îi va cere în prealabil asentimentul și-l va primi cu mare bucurie acum când mă se mai punea problema opreliștei Statutului Externelor, tot în același scop de a sublinia contribuția preponderantă țărânistă a nucleului politic de acțiune în pregătirea întorsăturii de la 23 August. Tot în duminică aceea 3 septembrie a sosit pe la orele amiezii cel de al doilea avion american aterizat de bună voie pe teritoriul românesc, la Popești-Leordeni, cu căpitanul-medic dr. Kuhn, cîțiva felceri și o bogată farmacie de produse chimice inedite pentru tabera scrisă printre care și multă penicilină pentru îngrijirea în primul rînd a răniților americani de la Poligrafu, aduși acum treptat la spitalele de specialitate din capitală, urmat a doua zi de un alt avion cu niște ofițeri magistrați veniți să trieze pe foștii prizonieri yankei aduși și ei la sfîrșitul trezutei săptămîni de la Zamora în capitală. Am menționat deja cum Kuhn avea să-mi vindece într-o zi cu trei injecții de penicilină, totalizînd un milion de unități, făcute la interval de cîte 3 ceasuri, radical și definitiv belesna ce tot nu mă lăsase pînă atunci și-n același timp rana mică dar adîncă făcută-n gîld de acea schijă și care între timp se infectase pe semne, oăci dură, dădea din ce în ce mai mult, am tău urît și mă jena la mers, dar adăug cî-nainte de a-mi face injecțiile doctorul îmi extrăsesese schija printr-un procedeu ingenios dar cam dureros aplicînd la suprafața rîinii un magnet atît de puternic încît, în clipa declanșării mecanismului, mica bucăcioară de oțel eșă cu o viteză prin care rupse toată carnea între lăcașul ei și centrul magnetului, creînd însă astfel totodată un canal de scurgere a materiei infectate, iar datorită efectului extraordinar al penicilinei și rana se va închide în două zile. Luni pe la 10,30, Basel mă chemă prin telefon la Ugir ca să-l asist la discuțiile cu Olodius și Steltzer care urmau să vină la dînsul la 11 fîră un sfert, Pichi adăugîndu-mi pe fir că Killinger se sinucisese cu vre-un sfert de oră-n urmă și că voi afla detaliile la Ugir unde să vin neîntîrziat. Sosit acolo după cinci minute, aflai de la

Buzeș și Pichi următoarele: nemții ceruseră deja în zilele de la mijlocul și din ce în ce mai insistent în acele ale sfârșitului trezutei săptămâni descongestionarea Legăției de către mulțimea de cetățeni germani care se refugiaseră acolo unde se suferea literalmente de lipsă de spațiu, alimente și condiții omenești de existență, iar Externele trimiseseră diverși delegați pentru a dressa lista celor ce urmau să fie evacuați și a le aduce pînă una alta alimente și a le satisface alte variate doleanțe, dar amîinînd pe luni evacuarea, întrucît Dombrowsky și Cristea nu găsiseră la întesală localurile adecuate pentru a caza pe diferitele categorii de internați și ceruseră acest termen pentru a le pregăti în condițiile adecuate din toate punctele de vedere. Ori, azi dimineață cînd colonelul Cristea și autoritățile polițienesti se înființaseră la I.G. cu dubele necesare pentru a proceda la evacuarea în chestiune, Killinger care urma și el să plece într-un alt loc rezervat internării C.D. german pînă la putința de a se proceda la schimbul lui contra celui român din Reich, refuzase ca să plece și diplomații, crezînd pe semne că urmau să fie extrădați Sovietelor, iar cum Cristea nu înțelesese să mai discute cu d-lui, ci să execute ordinul primit de guvern, îl cam bruscase pe Freiherrcare era de altfel de o nervozitate extremă și-n timp ce ceilalți membri ai C.D. și Consular se apucaseră de plecare cu toate bagajele lor f. numeroase, dînsul și secretara sa se-nchiseseră-n biroul său de unde se auziră apoi două împușcături de pistol, iar cînd ușa fu forțată de Clodius și Steltzer împreună cu polițistii noștri, Killinger și secretara lui fură găsiți pe jos cu creierii și sînge împușcați pe covor, întrucît se-mpușcaseră el cu un 9 mm. și ea cu un 7,65, el în gură și ea la tîmplă, poliția noastră deducînd din poziția trupului ei că nu se sinucisese, ci fusese împușcată de el, dar cu cealaltă armă, întru inducerea în eroare a celor ce-i vor găsi. Clodius, fiind cel mai mare în grad după Killinger, luse astfel conducerea misiunii și, cum interesele Reichului erau de acum încredințate de acesta L. Spaniei, îl chemase pe Consilierul de Legăție Merry del Val a veni cu el și Steltzer la Externe pentru reglementarea condițiilor schimbului între Spania și Elveția care prelucase în Reich reprezentarea intereselor misiunilor noastre. Ia 11 fîră un sfert sosiră la Ugir Clodius, Steltzer și Antonio M. del Val, dar Buzești îi făcu să-l aștepte pînă la 11 pentru a-i primi nu în biroul său de la etaj, ci în acel din stînga ușii de intrare de la parter, în prezența mea, spre a-i plăti lui Steltzer polița pentru

- 1752 -

numeroasele lui obrăznicii arogante din trecut și a marca tot odată că ne considerăm victorioși față de Reich după-ntimplările săptămânii de lupte și neputința armatelor magiaro-germane de a progresa înăuntrul teritoriului nostru. Eu am tradus toată con-vorbire^{oфициално}/dealtminteri f. laconică fiindcă esențialul fusese deja discutat pe franțuzește. Clodius cerea în substanță garanția for-mală a guvernului regal român că atât C.D., consular și acelu cu caracter exterritorial al fostei M.M.G. să beneficieze de schimbul diplomaților conform uzanțelor internaționale, cât și combatanții prizonieri de război și cetățenii civili ai Reichului să fie tre-tați de Regatul României potrivit convențiilor de la Haga pe care atât acesta cât și Reichul german le semnaseră, întru conformarea ambelor State drepturilor și obligațiilor beligeranților stipulate de acestea, atrăgând atențiunea M. de E. român asupra faptului că România nu ar avea nici un drept să consimtă la extradarea în URSS a nici unei categorii de cetățeni ai Reichului, astfel cum I. Spaniei era informată că se intenționează. Bazești a răspuns că, pînă la semnarea armistițiului româno-anglo-american-sovietic, România se afla juridicește în starea de război cu cele trei Pu-teri Aliate și că-n consecință nu avea cum să-npiedice armata so-vietică a face pe teritoriul român prizonieri militari și civili asupra Reichului cu care se afla în război și luptă, nici cum să se opună capturării prăzii de război ce-l constituiau tot armamen-tul și materialul de război ale Wehrmachtului. În clipe-n care Puterile Aliate vor fi semnat armistițiul cu România, situația cetățenilor și bunurilor Statului german de pe teritoriul român va fi reglementată de stipulațiile convenției de armistițiu con-form căreia România va fi f. probabil constrinsă a accepta extră-darea tuturor cetățenilor Reichului cu excepția acelor benefi-ciind de imunitatea diplomatică și care nu s-au făcut vinovați de acte incompatibile cu obligațiile C.D., cum fusese cazul deces-datului reprezentant al guvernului german în România von Killin-ger și atașatului militar al Reichului General von Gerstenberg ca și al tuturor membrilor fostei M.M.G. din România, care luaseră comanda operațiunilor militare în războiul de agresiune declanșat de Germania contra României și compromiseseră astfel situația tu-turor membrilor C.D. și consular german acreditat pe lângă guvernul român. - Reichul național-socialist încălecase sistematic legile, convențiile și uzanțele dreptului internațional și nu se mai afla deci în poziția de a se putea prevala de ele. Pentru cea de a tre-ia oară în istoria ei contemporană Germania a înțeles a face să

treacă forța înaintea dreptului, așa că era ultimul Stat în lume care să poată pretinde a beneficia de dreptul internațional și a da altor State lecții în acest domeniu. Clodius a vorbit f. rațional și potrivit grelei situații și misiuni în care se afla și respective ce-i revenise a o îndeplini în aceste împrejurări excepționale și neașteptate, declarând pe franțuzește în marginea comunicării sale oficiale că era conștient și de acord cu cele spuse de M. de L. regal român, dar că ținea să sublinieze că d-sa personal nu-și depășise niciodată misiunea oficială de reprezentant al Reichului în România pentru chestiunile economice. În schimb, Merry del Val a fost extrem de casant și-ntransigent și chiar agresiv în particular față de mine, spunându-mi: "Vous n'avez pas de quoi être fier! L'acte par lequel votre Souverain s'est allié au bolchévisme, se retournera en premier lieu contre lui même et, comme vous verrez sous peu, ne tardera pas à lui coûter la couronne! C'est du beau travail dont je ne vous félicite guère, Monsieur le Maréchal de la Cour!" (N-aveți cu ce să vă mindriți! Actul prin care S. dvs. s-a aliat bolșevismului, se va întoarce în primul rând împotriva sa și, după cum veți vedea în curând, nu va întârzia să-l coste coroana! Frumoasă treabă, pentru care nu vă felicit deloc, d-le M. al C.!) Bazel se făcuse roșu de furie la auzul acestor cuvinte și tăie îngimfatului marchiz vorba, răspunzându-i în locul meu: "Gardez vos opinions et conseils pour votre Caudillo!" (Păstrați-vă părerile și sfaturile pentru conducătorul dvs.!) dar eu neadmițând să se răspundă-n locul meu și să rămân dator obraznicului hidalgo un răspuns care să-l usture direct jicnindu-i amorul propriu excesiv al națiunii sale prea fudule pentru aportul marea ce l-a adus civilizației omenirii față de tot singele, toate lacrimile și toată suferința ce lea făcut să curgă oriunde și-a pus piciorul, i-am trântit: "Si le peuple roumain avait eu la situation géographique du vôtre, il n'aurait certes pas commis toutes les bourdes qui vous ont fait perdre les deux Amériques, vos autres colonies, le Portugal, votre flotte et toutes les guerres, pour finir par remplacer la couronne de Ferdinand et d'Isabelle par une pitoyable imitation du fascio mussolinien! Si vous aviez dû résister deux mille ans à toutes les invasions de l'Europe, il y aurait belle lure que l'on ne saurait plus un brin d'espagnol dans les Carpathes!" (Dacă poporul român ar fi avut situația geografică a celui spaniol, desigur că n-ar fi comis toate bobocșetele ce v-au făcut să pierdeți amândouă Americile, celelalte voastre colonii, Portuga-

lia, flota și toate războaiile, ca să sfârșită prin a înlocui coroana lui Ferdinand și a Isabellei cu o lamentabilă imitație a fascismului mussolinian! Dacă ar fi trebuit să rezistați două mii de ani la toate invaziile Europei, de mult nu s-ar mai ști o boabă de spaniolă în Carpați!). Adaug de pe acum, spre a nu mai reveni la subiectele acestea, că până la urmă sovieticii au ridicat, prin acte de autoritate și-n pofida lipsei oricărei mențiuni despre aceste puncte în convenția de armistițiu, atât pe toți membrii ai C.D. și consular german cât și pe toți sașii și șvabii plus rominii cu nume și de origine germane, chiar complect asimilați, care nu mai știau o boabă de nemțească, de ambele sexe și-n vîrstă de a putea munci, totalizînd sute de mii, prin extensiunea abuzivă a condiției convenționale de armistițiu de a le extrăda pe toți cetățenii Reichului - cum au făcut și peste o sută de mii de prizonieri romini militari și civili în Moldova între 23 august și 17 septembrie 1944 - și că atunci, cît va fi M.de B., Bazești va lua o cu totul altă atitudine față de Aliați decît aceea pe care o susținuse și susținea față de nemți și nemțofili, protestînd în fiecare caz categoric și energic verbal și prin note identice adresate simultan tustrelor Puteri semnatare ale armistițiului cu România; că, pe de altă parte, teza lui Merry del Val a fost în parte împărțită de René de Weck și ceilalți membri ai Legăției Elveției încă din primul meu contact cu aceștia din vineri 1 septembrie și de menajul Spitzmuller curînd după aceea, care în preajma plecării lor din țară, cînd nu mai eram la C.R., mă vor sfătui cu insistență să plec și eu cît mai neîntîrziat, apoi de Însărcinatul cu Afaceri al Portugaliei și frumoasa se nevastă, prieteni de ai lui Ioă și mari papistași afaceriști necinstiți (care nu se vor sfii să-și însușească din banii, bijuteriile și obiectele de valoare încredințate lor spre a fi exportate din oferta lor de a servi pe prieteni și cunoștințe din protipendada rominească) la un dejun cu Spitzmuller și Togo Ostergî la Mon Jardin unde mă voiu certa violent cu portughezul susținînd teza valabilității Actului de la 23 August, dar înfine mai cu seamă și-n întregime de către Mgr. Cassulo la primul dejun diplomatic de după întoarcerea MALL în capitală, cînd numai în patru, într-o mică sufragerie din aripa istorică a palatului, în apartamentul întemeietorului dinastiei, voi avea pe aceeași temă o altercație f. serioasă cu venerabilul Nunțiu Apostolic acuzîndu-l de a apără cauza fascistă, precum și de majoritatea diplomaților neutrii care vor socoti condițiile capitulării noastre

absolut dezastruase și consecințele decurgând din ele ca și situația evoluind din nerespectarea lor de către Sovietele și extinderea aplicării din ce în ce mai abuzive ale stipulațiilor armistițiului și apoi ale tratatului de pace cu România de către acestea ca și pasivitatea culpabilă a anglo-americanilor față de această situație drept fatale în primul rând pentru țara noastră și apoi în general pentru interesele Europei și ale lumii neocomuniste; și-năsfârșit, că Suveranul, guvernele Sănătescu și noi toți care contribuiserăm la pregătirea și-nfăptuirea lui 23 August să păstrat, în tot timpul războiului comun contra Reichului, o atitudine de perfectă lealitate față de tustrele Puteri Aliate, situându-ne pe poziția de a ne considera "aliații Aliaților" din moment ce-nfăptuiserăm răsturnarea alianțelor perfect conștienți de riscul consecințelor ei și luptam efectiv împreună împotriva taberei agresoare a hitlero-fasciștilor imperialiști, cu toate forțele noastre neprecupețite și scortind indiscutabil substanțial durata războiului european, cu toate că nu ni se recunoscuse și recunoștea decât titlul de cobeligerant și aliat, susținând (adeseori chiar contrar convingerilor noastre intime) și de toți de-tractorii politicii României democratice de la 23 August și penegritorii Sovietelor și ai armatei roșii, atât pe subiectul "comunicațelor mincinoase" ale I.C.S. cât și pe acel al tuturor abuzurilor ulterioare săvârșite de Comisia Militară de Control Sovietică din România în aplicarea clauzelor armistițiului, punctul de vedere opus celui pe care-l apărăm în protestele directe și sincere adresate de guvern celor trei M.P.A., cu argumentul peremptoriu și perfect valabil că-n ultima analiză toate State mici și mijlocii, neutre sau beligerante, ar fi rămas sau trecut pe veci sub stăpînirea nemiloasă, oruntă și samavolnică a Reichului național-socialist cu tendințe de dominație și însoțire a globului întreg și a tuturor popoarelor scootite de nații inferioare rasei teutonice dacă fie rușii, sovieticii sau nesovieticii, fie anglo-americanii sau tustrele cele mai mari națiuni ale acestuia nu s-ar fi opus a ceea ce-i cutropiri barbare, acceptind afiderea, luptind cu prețul unor imense sacrificii împotriva expansiunii ei și așfârșind prin a-i bate și reduce definitiv la ascultare pe nații ideologiei Nietzscheane, eliberind toate popoarele mai mici și mai slabe de grozăvia a ceea ce amenințări de subjugare și desființare apocaliptice.-De aceea reamintesc aici în trecut un lucru ce l-am mai relatat în amănunt la timpul său într-una din ultimele mele declarații din ancheta procesului Pătrășcanu, pentru a ilustra mai plas-

tic pînă unde a mers consecvența înocpătinată a R. Mihai în materie de lealiam față de Aliați și de fidelitate pentru politica pe care o înbrățisase și nu va înțelege apoi cîtuși de puțin s-o renege sau regreta, că-n primăvara 47, dejunînd la Săvârșin cu mesajul Stephensont care se afla în vizită la Bulci, eu făcusem dinadins, pentru a-l provoca pe șeful M.M.B.C. la vre-o destăinuire cu privire la fondul intențiilor politice britanice în sectorul nostru, procesul trădării noastre de către Puterile anglo-saxone conchizînd că, dacă ași fi putut-o bănuî necum prevedea, nu mișcam un deget pentru pregătirea și înfăptuirea Actului de la 23 August, ci-l urmaș pe M.A. pînă la Bruck an der Murr și-n Oberammergau, la care Mike, solemn, grav și mustrător, interjectă rapid: "But I would repeat the show identically!" (Dar Eu ași repeta figura exact la fel!) Această atitudine leală nu implica însă pentru aceea, toleranța trădării în sinul guvernului sau al aparatului de Stat și explică de ce nici R., nici Sănătescu și eu mai puțin decît d-lor nu vom admite tendințele centrifugale și în unele cazuri desdreptul transfugale ale unora, de alte Vasiliu-Răzvanu pe care Sănătescu-l cunoștea totuși într-adevăr mai bine decît noi! Dar n-am ajuns încă la acest punct cronologic al desfășurării evenimentelor de după lovitură.eram deacum vindecat de toate hibeze mele, mă simțeam "comme le pont neuf" (ca podul nou) și devenisem prin urmare mai energic, activ și băgăreț, ca oricînd, dar aveam atîtea de făcut între obligațiile mult sporite ale C.R., care-și recăpătase toată importanța, ba poate chiar una mai mare decît în epoca monarhiei constituționale de înainte de dictatura carlistă, fiindcă lumea era conștientă că palatul fusese centrul acțiunii de răsturnare și căuta acum să intre în grațiile M.S., și acele de observator conștiințios al S. pe lângă guvern, încît răstăraia primelor săptămîni ale lui septembrie va deveni pentru mine mult mai intensă decît aceea din preajma loviturii, cu singura diferență, dealtminteri f. agreabilă pentru noi toți, deși oarecum stranie pentru că nu eram încă obișnuiți cu ea, că acum nu mai trebuia să fie și aici nu mai era alandestinnă. Faptul că locuiam la palat, cu Busel, Sănătescu și Negel lângă mine, că de la trezire și pînă la culcare ne aflam mai mult laolaltă decît separați, doar de ocupațiile noastre individuale din timpul zilei, că dejunam cuazi permanent împreună chiar cînd "pentru a ne mai aerisi" și a tăia monotonia dacă nu monofagia meselor palatine, căci mă simțeam să fiu cît mai inventiv cu variațiile meniurilor bucoțării regale, mincam în grădinile "Cinei" sau "Mon Jardin", așa că renunțasem la o viață particulară proprie sîm și

308

că aceasta și cea oficială se suprapuneau aproape permanent. Era un stil de trai ce nu-mi plăcea, întrucât semăna mult cu "agitația permanentă isterică" de pe vremuri când lucrasem cu Nicu Hiotu, Buzel, "Const" (Antoniade), Vivi, Edmond (Ciuntu), Savel (Rădulescu) și Gigi (Anastasiu și Benișor) în preajma Patronului (Titulescu) și când Const decretă oșteodată exasperat: "Nici nu-ți rămâne timp ca să mai pui un număr!" ceea ce acum P.M. decretă la prima ocazie. Pentru Buzel, problema aceasta era rezolvată, oăci își avea "boxa iepii primitoare" la doi pași, dar pentru mine devenise una, după stăta abținută și cu herghelia la pășune, ceea ce-l făcu rapid pe vegnic veselul și glumețul Președinte de Consiliu să-mi arunce: "Vezi, baroane, să nu te-norezi în calitățile preventive ale p...icilinelii!" și din păcate l-am ascultat și am fost mult prea cuminte în tot decursul primei lui guvernări, oăci în sfârșit de adagiul englezesc, ce l-am mai pomenit odată, cum că prea multă muncă și prea puțină distracție sînt nesemnificative, britanicii mai au o vorbă înțeleaptă: "Don't talk shop at home", (Nu vorbești despre prăvălie când ești acasă) - diotose de care n-am ținut cont destul, oăci nici în pijamale nu renunțam să-nchid vitrina, trecînd pe la vecini ca să-i mai bîzîi cu vre-o chestie dacă mi se năzărea o idee ce merita s-o supun verificării altor perechi de ochelari, iar cum Buzel trecea atunci printr-o fază de insomnie, dînsul era de obicei acela care-mi stîngea lumina camerei. - Programul zilelor era atît de încercat încît, spre a încerca pe cît posibil a mulțumi pe toți care-mi cereau audiențe, a nu ajunge la metehnele bietului Ioă, la care mă gîndeam astfel din cînd în cînd dacă mi se-ntîmpla și mie să-ncalec înăi doar nițel ora audienței unuia din cauza prelungirii celei a altuia și a evita smîrările de pe o zi pe alta, am instituit sistemul "curat titulescian" de a lucra regulat cu Bivolăș de la deșteptare, în timp ce mă rîdeam, mă-abăiam și mă-abrăeam, care dealtfel era și un sigură la care mă puteam prinde înoc neaglomerat de obligațiile orarului zilei de lucru oficiale lungi, Vasile și Basile (care acum, cînd hopul greu trecuse iar guvernul părea bine așezat în șea, apărură și ei surfinător de la "inspecțiile pe teren" care se rezumaseră de fapt în cursul luptelor a sta pitit în drăguța sa căsuță de pe bifurcația tot asfaltată a șoselei naționale nr.1 spre Periş-Boroviste ca să nu-și piardă curva inventarului și a fi în zona nemților, ca și cum ar fi ținut cu ei dacă se-ntîmpla să ne cămăpească, dat fiind că de noi n-avea să se teamă

n caz contrar), iar imediat ce nu mai eram cu aia goală și deci vizibil pentru neintini începeau primiriile chiar și la breakfast: orice timpul este fără doar și poate bunul cel mai valoros în lume ce nu poate fi redobândit odată ce l-ai pierdut degeaba! Astfel, în 5 septembrie, sîna celor trei miraculoase injecții salvatoare, tocmai-n cursul operației extragerii schijeî urzate de împunsătura acului siringei simpaticului dr. Kuhn care venise cu Bălăciuanu să mă scoată din pat pentru aceste intervenții, un alt Herr Doktor, dar acesta "juris" HANS OTTO ROTH, șeful politic democrat al sașilor ardeleni, care în toată era cuaternală nazistă din țară nu-și ridicase deloc capul spre a-l combate pe "führerașul nazist al Volksgruppei von Siebenbürgen, cerea cu insistență să fie primit de urgență ca supranumerar și cum n-aveam nici o intenție să-mi stric tot programul din cauza boșului, pîcina cererii căruia nu era greu de ghicit, i-am spus lui Bălăciuc: "Adu-l încoace, să asiste "au petit lever, non pas du Roi, mais de son représentant" (la scule-tul, nu al regelui, dar al reprezentantului său) dacă ține neapărat să mă vadă, orice azi și mâine- n-am alt moment, iar poimîine plec la Dobrița!" Kuhn, care înțelegea destulă romîneasă spre a fi priceput ce vorbisem cu Bivolăș, a fost f. amuzat de reacția mea neformalistă, spunîndu-mi că eram "ban de Americă", dar mai ales de mîna neamțului bătrîn cînd a intrat în dormitor iar eu cu fundul gol și un prosop în față l-am poftit să se așeze în unicul fotoliu și să-mi expună doleanțele sale fără să se sinchisească de faptul că mă-mbrăcam în față sa: "Krieg ist Krieg, Herr Roth; wir haben ihn nicht wollen also schießen Sie los, aber fassen Sie sich bitte, denn meine Zeit ist gemessen!" (Războiul produce atare situații, d-le R; noi nu l-am dorit: deci dați-l drumul, dar vorbiți concis, orice timpul meu e măsurat!) Kuhn își strînse trusa și plecă, anunțîndu-mi că revenea la 12 pentru a doua injecție, la 3 pentru a treia iar după alte trei ceasuri trebuia să beau o tinichea întreagă de 2 litri de bere americană, ce o vedeam pentru prima dată în conserve de metal în loc de sticlă, ca să fac proba vindecării absolute, care avea să reușească de minune, orice din discreție, f. puțin americană, nu vroia să pară curios a asista la o audiență privitoare la treburile politice interne mîi-nești. Sasul îmi spuse atunci, în substanță, că nu se-adeia că știam cine era: un vechi democrat care suferise în toată epoca antonesciană mai mult decît d-nii șefi ai B.P.D., de persecuția organizațiilor naziste săsești. Tinea să vorbim romînește ca să-mi

dovedeasem, cît de bine posedă limba majorității naționalei față de care d-sea și partea cea mai mare a sașilor ardeleni se purtasem în tot acest răstimp și mai cu seamă acum, după ce Reichul apăsase și cînd mai apela la ei pentru a lupta contra rominilor, fără absolut nici un succes, perfect loiali, astfel încît merita recunoștința Coroanei și a guvernului și Statului român în locul soartei vitrege ce se părea că li se presărta. - L-am întrebat de unde scoates această informație din moment ce armistițiul nici nu era încheiat, iar guvernul nu făcuse nici o declarație în acest sens. Nu mi-a dat un răspuns clar fiindcă desigur deținea știrea tot prin rețeaua informațiilor nemțești ce abutizau la internații C.D., consular și ai M.M.G., prin infiltrațiile Gestapoului sau ale unor agenți S.S.I. printre organele de pază ale taberelor și localităților respective, căci se bornă a-mi replica, după o ezitație menită să-i dea timpul de gîndire, că zvonul circula cu insistență și părea cu atît mai fondat cu cît sovieticii și începuseră a înbăta minoritarii germani, neadmițînd a face discriminarea între cetățenii Reichului și acei romîni. L-am retorsat că nu putea fi vorba de o măsură generală, ci doar de accidente locale astfel cum se petrecuseră destule în Moldova cu mii de soldați și țărani romîni și că toate aceste greșeli inerente situației de război, în care ne mai aflam din punctul de vedere strict juridic pînă la semnarea armistițiului, erau inevitabile dar totuși cu totul neglijabile față de situația ce ar fi existat în cazul cînd România nu ar fi capitulat în 23 august, întrucît după ororile săvîrșite de nemci în retragerea lor din URSS era demnă de admirație tinuta disciplinată și blîndă a trupelor sovietice, iar toate aceste neînțelegeri vor fi rectificate îndată ce se vor cunoaște exact, lămurit și oficial termenii convenției de armistițiu. M-a întrebat atunci dacă era adevărat că emisarii B.P.D. se angajaseră la Cairo, drept condiție de a viitorului armistițiu, a livra U.S. ca mîna de lucru pentru reconstrucția regiunilor devastate de război pe toți minoritarii germani din România, bărbați și femei, în vîrstă de a munci. L-am spus că la această întrebare nu i-ar putea răspunde în mod competent și autorizat decît M.B.dl. Grigore N. Răzești, M.de R., care nu-mi pomenise această clauză ce nu mi se părea probabilă și că nu știam decît despre cererea sovietică de a li se extrînda pe toți cetățenii Reichului făcuți prizonieri de armata sau poliția romîne în caz de război între aceasta și România, dar că s-ar putea să fie scoțiți de Sovietele drept animalați calității de cetățeni germani acei minoritari din țară care s-au înrolat în Wehrmacht sau S.S. Dl. Roth mi-a răspuns atunci

oă nici această măsură nu ar fi justă dacă Statul român o accep-
ta, întrucît el încheiase o convenție cu Reichul prin care regle-
mentase situația juridică a acestor categorii de minoritari, ga-
rantîndu-le implicit păstrarea cetățeniei române și încurajînd
chiar prin propaganda ce o făcuse și tolerase din partea organiza-
țiilor partinice ale Volksgruppei care lucraseră mină-n mină cu
M.M.G. și I.G. și neocrotînd decît la urmă de tot, în 1943/1944 și
chiar atunci numai parțial pe acei tineri care refuzau să se-aro-
lese în armatele Reichului, plecarea lor în Germania. Dealtminteri
o mulțime de romini fuseseră și ei încurajați a-și face instruc-
ția în Reich și plecaseră acolo, astfel că și ei ar trebui atunci
scoțiți cetățeni germani. L-am spus că problema nu era de compe-
tința C.R., dar că din moment ce d-lui ceruse o audiență regală
ce nu i se putea acorda în prezent, deoarece R. nu se afla în
capitală, și se mulțumise a mă vedea în locul M.S., țineam să-i
lămuresc atitudinea Coroanei față de fosta Volksgruppe și de ches-
tiunile ce d-lui le ridicase în discuție. Citise desigur declara-
țiile regale și guvernamentale din 23 August și comunicatele ulte-
rioare, complimentare întru lămurirea politicii noului regin și
guvern din țară, așa că putuse remarca dintr-început că Regatul
se situa pe poziția României-Mari din 1919, respectuoasă de toa-
te angajamentele sale decurgînd din tratatele de pace de la Paris
din acea epocă, printre care figura și protecția minorităților
de rasă, limbă și religie. Coroana nu făcuse dealtfel nici odată și
n-avea nici un motiv să facă acum vre-o discriminare între supușii
săi care aveau exact aceleași drepturi în fața legilor Regatului
indiferent de originea lor etnică, lingvistică sau de apartenența
lor culturală. Era f. adevărat că marea majoritate a minoritari-
lor germani din România - și qvabii catolici mai mult decît sașii
protestanți - nu-i creiaseră nici înainte de agresiunea hitleris-
tă din 24 august a.o. nici după izbucnirea războiului romîno-ger-
man nici o problemă militară sau politică; dar nu era mai puțin
adevărat că organizațiile Volksgruppei din România cu filialele
M.S.P.-ului și ale Hitlerjugend-ului nu fuseseră nici înjghebate
nici încurajate de Statul Român, iar convenția Hitler-Antonescu re-
lativă la dreptul, dar nici cum obligația minoritarilor germani
de a-și face serviciul militar sau de a se înrola în Reichswehr,
nu era opozabilă guvernului regal care a răsturnat prin forță re-
gimul antonescian în clipa-n care a putut o-o face tocmai pentru
aceste înfocdese țara Reichului hitlerist contrar voinței poporului
reprezentat de șefii marilor partide istorice democratice. Dealtfel,
convenția în chestiune fusese impusă M.A. pentru a legitima în

mare parte o situație de fapt deoarece tineretul nazist din Săvine și Svăbine nu așteptase încheierea ei tardivă, în 1943, pentru a pleca pe capete în Reich, preferând să se angajeze într-una din armatele germane decât în cea română, iar acei care nu au vrut să facă serviciul militar în Reich sau să treacă din armata noastră în cea germană, n-au putut fi siliți și au rămas locului. Nu cunoșteam exact situația juridică a majoritarilor români aflați în Wehrmacht dar după câte știam aceștia fuseseră trimiși în Reich iar nu pe front, la școli militare sau de război, pentru cursuri de instrucție sau de specializare, sub forma detașării vremelnice din armata română-n cea germană unde făceau stagii fără a se angaja în ea prestând jurământul de credință Führerului, ceea ce era cu totul altceva. Nu puteam fi confundate aceste două categorii și trebuia făcută o deosebire netă între ele, cum era necesar și perfect edificabil a se discrimina și în sinul minorității germane rămase-n țară între elementele care se aruncaseră cu entuziasm în Volksgruppe și acelea care rămăseseră pînă la sfîrșit în afara ei. Dl. Roth era mai în măsură decât mine să cunoască îndesaproape aceste realități și personal opinam și chiar îl sfătuiam să nu caute a disculpa pe cei vinovați de atitudini compromițătoare, de colaboraționism față de organizațiile oficiale și secrete create de misiunile diplomatice, militare, economice și informative germane în Volksgruppe și de activitate în cadrul partidului național-socialist german din România, căci altfel n-ar face decât să periclitaze soarta întregii minorități! I-am povestit cum în mai a.c. la Sibiu fusesem dat jos de pe trotuarul străzii principale de partea "Bufniței" de către un "Volksopolizist" uniformizat și cu svastica pe braț, pe motivul că românii n-aveau voie să circule decât pe trotuarul opus și ce scandal îi făcuse primarului orașului însuși M.A. după ce intervenisem cu scopul suprimării acelei măsuri neadmisibile pe lângă V.P., cum fiul S.S. al instalatorului, șvab din Făget, al apeductului de la Săvârșin se lăudase față de nevastă-mea a fi impuscut în ceafă sute de evrei polonezi într-un lagăr de muncă a organizației. Tot din spatele frontului răzărîteam; cazul Capioescu-Kopelman și al mai tuturor membrilor minoritari germani ai personalului C.R., ca să conchid: "D-le Roth, ce să mai umblăm cu fofirica! Dvs. știți perfect că 99% nu din Volksgruppe, ci a întregii minorități germane din România speră și mai speră din toată inima că Hitler va câștiga războiul și va anexa la Reich tot Siebenbürgen, Banatul, Burgenland, Bačka, Barania și olt mai mult din Ungaria, Slovacia, Slovenia și România într-un Donauland și un Balkanstaat de conducere

directă germană iar reticiența generațiilor mai vîrstnice de a intra în Volksgruppe nu a provenit decît din frica lor de a trebui să presteze contribuții economice prea oneroase și este normal să fie așa căci dacă eu aș fi neamț aș gîndi și simți la fel. Acest vis al lui "Drang nach Osten" s-a spulberat pentru totdeauna! Nemții așezați în afara granițelor Germaniei de la Versailles vor trebui fie să opteze pentru cetățenia germană și să plece în Reich, fie să se expatrieze într-un alt continent dacă nu vor dori să devină polonezi, cehoslovaci, unguri, iugoslavi sau romîni, fie atunci să rămîne locului dar să caute atunci a se integra complet națiunii majoritare, căci n-ar fi cîtuși de puțin echitabil să se perpetueze discriminarea între două categorii de State, unele care nu acceptă să aibă și recunoască minorități iar celelalte care să fie ținute a eterniza un regim de ocupație ce-l reprezintă protecția menținerii deosebirilor de rasă și de limbă între cetățenii săi. Dacă dvs. sunteți un adevărat democrat, trebuie să ajutați pe Statul român să desfășoare pe sașii dvs., neîncercînd a-i camufla și ascuți de justele consecințe ale participării lor, ci denunțîndu-i dimpotrivă ca să nu se ajungă la generalizarea persecuției minorității germane din România. Nu le va face decît bine să-și mai piardă din mîdraf muncind în tabere sovietice la reconstrucția regiunilor distruse de idoli lor; iar dacă sunteți un adevărat apărător al intereselor neamului dvs., aveți tot avantajul a-i sfătui pe sașii și evreii din România să se asimileze cît mai rapid și complet elementului majoritar al patriei lor!" Dl. Hans Otto Roth parea descompus de cele ce-i spusese, așa că-l mai consolai spunîndu-i că nu avea de ce să fie atît de catastrofist și demădăjduit, căci putea fi f. sigur că dintre toate Statele cu minorități germane, România va fi acela care se va purta cel mai blînd, tolerant și iertător cu ele, cum procedase și cu evreii care niciodată în Europa auerită de Hitler direct sau indirect nu fuseseră creați de exterminare și nu trăiseră-n condiții de viață oneroase, ca la noi în țară, deoarece românii suferiseră-n tot decursul istoriei lor naționale prea mult de outropire și stăpînire strălîmă samovolnice și dureroase ca să nu stea în caracter a suguna pe alți aceluiași mizerii și nenorociri. Nu trebuia însă abuzat de spiritul de toleranță și blîndețe a poporului român pentru a-l îngreuna încă mai mult sarcinile grele la care va fi supus de un armistițiu și de o pace oneroasă pe care le datora tot mînd poporului german care-l forțase mînd într-o aventură stălîmă în-

- 1703 -

tereselor și mentalității lui pașnice. Comuna și guvernul regal nu aveau nici o intenție și nici un interes să persecute pe nedrept elementul german din România, care era unul muncitor, civilizator și de încredere pentru ridicarea nivelului de trai a celui românesc din preajma sa, dar Sovietele aveau bune motive să nu se inspire de aceleași considerente de indulgență față de poporul german în general, în urma grozăviilor ce le înduraseră-n cursul ultimilor trei ani de agresiune și ocupație barbare hitleriste, așa că nemții de pretutindeni vor trebui acum la rândul lor, să treacă printr-o epocă f. grea întru ispășirea comună a culpei neamului lor, tot atât de solidari cum fuseseră în era victoriilor vremelnice prea arogante ale acestuia. Dl. Roth mă rugă înainte de plecare să-i aranjez o întrevedere cu E.S.dl.Min. Buzzești despre care aflase că locuia tot la palat, ceea ce făcui imediat la telefon cu rezultatul că Buzzești îl rugă să amâne cererea sa de audiență până după întoarcerea delegației guvernamentale de la Moscova cu textul amnistiei fără de care n-avea nici un rost să se discute situații ipotetice.-

A doua zi mă aflam la mijlocul prânzului cu Sănătescu, Aldes și Buzzești la Mon Jardin, când colonelii Dănilă și Cristea sosiră cu generalul (Barenin sau un nume asemănător?) sovietic ajuns în ajun sau chiar în dimineața aceea la București și care avea să devină comandantul militar sovietic al capitalei, respectiv al garnizoanei sovietice din preajma și interiorul ei. Acesta, un om distins și simpatic, de talie mijlocie, subțire și de maximum 35-40 de ani, șaten, cu ochii albaştri, părul nițel încrunțit la temple, dar o față tinerească, palidă, rasă, proaspăt și tare subțiată de privațiunile vizibile ale campaniei, purtând uniforma cred a tanchiștilor și o singură dar înaltă decorație pe piept - cum avea să-mi spună Sănătescu - dorea să vorbească Ministrului Afacerilor Interne pentru a-i comunica într-o nemșesă subredă și aproximativă că primise în chiar dimineața aceea ordinul personal al Generalisimului Stalin de a se asigura personal că M.A. era păzit de așa manieră încât să fie absolut imposibilă evadarea sau răpirea lui de către inamici. Sănătescu îl invită pe general și pe Dănilă și Cristea la masă și-i comunică primul prin intermediul meu că putea fi absolut liniștit cu privire la pesa Antoneștilor, întrucât se aflau într-un loc absolut secret și sub dubla pază a Apărării Patriotice Comuniste înăuntrul locuinței lor iar a unei gări puternice a

armatei în jurul clădirii. Generalul mulțumi pentru invitație dar spuse că era dator să se asigure personal de această situație în executarea ordinului pe care-l scosese din portofoliu și-l arătă lui Sănătescu: purta într-adevăr semnătura Stalin și sosise cu avionul, așa că nu putea întârzia cu nici o clipă executarea lui. În aceste condiții, Sănătescu îl invită pe Aldea să-l conducă imediat pe dl. general la casa conspirativă-n chestiune, din cartierul "Vatra Luminoasă", pentru ca d-lui să se poată achita prompt de misiunea sa. Plecară tusepatru imediat, ca după vre-o jumătate de ceas, când noi ajunsesem la desert, Aldea să se-ntoarcă singur cu fața roșie și desfigurată de emoție povestindu-ne următoarele: Când sosiră acolo cele două mașini, găsiră-n fața casei câteva tancuri grele sovietice și camioane mari ticsite cu trupe de șoc, înarmate cu grenade, balalaici și mitraliere, în număr covârșitor față de garda noastră militară. Generalul intră cu el, Dămăciuanu și Cristea, dar nu fără a se însoți cu o impozantă gardă de ostași sovietici, iar după ce-i recunoscu pe M.A. și pe Ioă, ordonă unui alt ofițer rus să fie toți arestații evacuați de acolo într-un camion închis care intrase-n curte. Aldea protestase vehement, invocând obligația sa față de guvern și Coroană de a-i ține pe toți cinci arestații de la palat în detențiune spre a putea fi anchetați și judecați de tribunalele țării lor pentru răspunderea ce o aveau în conducerea fostului regim de dictatură prohibitleristă. Dar generalul B. scosese atunci un al doilea ordin ulterior primului, tot cu aceeași semnătură, prin care i se comanda preluarea sub paza armatei roșii a M.A. Nu sînt sigur, dar cred că a preluat sau mai bine zis ridicat pe toți cinci. O rezistență militară ar fi fost imposibilă din toate punctele de vedere, iar protestele verbale nu serviseră la nimic. Buzăști s-a îmbujorat și el de furie, spunînd că generalul știuse de locul unde se aflaseră deținuții desigur de la Botnăraș - căci acum se știa deja de câteva zile că personagiul care se dăduse mai întîi drept tov. Cîlaușu iar apoi Spătaru era fostul căpitan din armata română Botnăraș Emil, bucovinean din județul Cîmpulung, român cu o mamă rusească sau chiar rusoaică malorusă, care încă pe vremea R. Ferdinand sau a Regentei trecuse granița la sovietici unde pe seama fusese preluat fie în armata roșie, fie în serviciul extern al R.K.W.D.-ului, altfel neputîndu-se explica prezența tancurilor și trupelor sovietice la fața locului înainte de sosirea generalului

acolo. Bănătescu ne spusese atunci că d-nsa, Mihail și Dănciuanu știau de mult cine era colonelul Spătaru dar se angajaseră față de d-nsa să nu-i divulga identitatea pentru mai mare siguranță a secretului, adăugând că nu era cazul să facem o dramă din întâmplarea cu arestarea, întrucât mai devreme sau mai târziu, indiferent unde s-ar fi aflat ascunși și cât de bine păziți ar fi fost în țară, tot am fi trebuit să-i extrădăm la cererea guvernului sovietic. Regreta doar că nu se gândise să-i dea drumul bietului său prieten Pantazi care astfel ar fi scăpat de captivitatea sovietică până când eventual Moscova i-ar cere pe toți membrii marcanți ai guvernelor antonesciene. - Buzescu plecă pe loc la Ușor pentru a redacta trei note de protest identice pe care le adresă-n aceeași seară telegrafic la Moscova, Londra și Washington cred că prin Crețianu iar la București în clar generalului B., lui Meșianu și primului lui coleg american care sosise-n capitală-n vederea înjghebării M.M.C.A. -

A doua zi, în joi 7 septembrie, am plecat pentru a doua oară cu avionul la Dobrița, iarăși în împrejurări originale și oarecum romantice. Pentru a treia oară primii de la Ministerul Aerului un ordin către comandantul aerodromului Pipera și soții acolo ca să afle că nu exista nici avion nici pilot pentru misiune. Era indiscutabil ceva putred în corpul nostru aerian căci acum nu mai se putea invoca situația complexă din timpul luptelor interne cu Luftwaffe care nu mai stăpânea nici măcar un câmp de aterizare auxiliar în toată țara și dispăruse de o săptămână de pe cerul românesc. Dar mi se explica de această dată că toate unitățile militare aeronautice plecaseră din preajma capitalei în Ardeal, fiind trimise pe front, iar P.S.-urile rămăseseră cu ciurcurile și mai multe aparate de reparat decât folosite. Experiența din trecut mă-nvățase că n-avea nici un rost să mă cert cu marșile aripelor noastre și că aveam mai multe șanse să găsesc un aparat dacă mă adresasem mecanicilor, așa că trecui pe la hangarele unde un mecanic îmi găsi rapid soluția: într-un hangar se afla avionul lui Constantin Suto pe care-l cumpărase în 38 și cu care făcuse călătorii în Europa și Egipt. Fusese rechiziționat de Ministerul Aerului la izbucnirea războiului dar f. rar întreținut și se afla în stare de non fiindcă prințul avusese grija să-l erteze, să-l întrețină ca pe un copil și să nu uite de el nici în timpul războiului aranjându-se cu Jienescu să nu-l lăsa să plece pe front. Trebuia doar să i se schimbe uleiul și să fie gresate comensile și alimentat. Era un Messerschmidt - Taifun, patru locuri, închis ca o ma-

șină de lux cu fotolii confortabile de piele, o bijuterie de aparat cu o formă ultra aerodinamică și elegantă și atingea 400 km. pe oră, dar trebuia să găsească și un pilot priceput căci asta nu era un taxi ca Fieslerul și necesita o mână obișnuită cu drăciile aicea mai rapide. Ii arătai ordinul Min. Aerului pe care-l reluasem dinadins în acest scop când fusese refuzat de comandant, rugându-l pe mecanic să mai cheme pe câțiva colegi ca să-l scoatem și punem la punct pînă una alta, căci poate că între timp vom găsi și pe un pilot. Norocul vru să-mi pice după nici zece minute un tânăr și frumosul sublocotenent de aviație, care, văzînd S.R.-ul în fața hangarului și pe mecanicii trebluînd la scoaterea și gresarea Taifunului, veni cînd află despre ce era vorba să-mi se prezinte - nu mai știu cum se numește - fost coleg de școală al Marelui Voevod și prieten cu Vodă și Ioani. L-am arătat rapisul meu și l-am întrebat dacă ar fi dispus să mă ducă tocmai la acceptia cu avionul lui Su-țo, la care acceptă imediat cu mare bucurie. Își luase recent ultimul brevet de pilot, avea multe ore de zbor făcute și era încântat să-l poată servi personal direct pe S. și-l vedeau acest prieten. Dar în clipe următoare asistăm la o scenă neprevăzută și impresionant de frumoasă: din cerul senin apărură, trei câte trei, escadrilă după escadrilă, vre-o sută de avioane sovietice Stornovic, aterisînd ca-ntr-un balet de operă cîteși case sau nouă comandament la o fracțiune de secundă și-ntr-un stil măiestruos, dîndu-ne un spectacol realmente măreț, de o frumusețe și perfecțiune adevărat artistice. Tânărul sublocotenent și mecanicii rămăseseră cu gura căscată și-mi explicară apoi că aceste avioane, extrem de reușite și colosale de tenute pe front, aveau motoare Roll's Royce dar tot restul de construcție sovietică. Problema mea se complică nițel prin faptul că avioanele se rînduiau pînă spre clădirea comandamentului tîcînd aerodromul, intrucît după primul roi sosi la zece minute încă unul, așa că nu ne mai rămînea pista liberă pentru decolaj. Ne suirăm în S.R. și o luarmă pe lingă rîndul cel mai apropiat de Stornovicari spre clădirea comandamentului și ne urcăm pe terasă și unde comandantul aerodromului dăduse deja pahatul de coniac Wehrmacht ca-a tînră comodor sau chiar general de aviație sovietic prezentîndu-ne și explicîndu-mă că acesta venea să ia posesiunea de aerodromul Pipera și ordonase să nu mai plece nici un avion de pe el fără aprobarea sa. Discuția avea loc prin intermediul a doi cîțeri care știu ambele limbi, un aviater rus din Republica Moldovenească și unul de al nostru basarabean care știa rusește, așa că-i arătai Marelui comandant sovietic al Piperei ordinul Min. A. și-i explicai că trebuia

38

săplea într-o misiune urgentă din ordinul guvernului. Dar comandantul sovietic mi răspunse că I.G.S. era informat că avioane românești fugiseră din țară la nemți cu prizonieri germani dintre ofițerii superiori și că de aceea pentru moment nu putea reveni asupra acestui ordin general de a opri zborul avioanelor noastre până la verificarea precisă a scopului misiunilor lor respective. În timp ce vorbeam, veneau din avioane și veneau pe terasă aviatorii sovietici și, spre stupefacția noastră și admirația mea, aproape jumătate din ei erau "ele" niște fufe splendide, mai toate blonde și frumoase, f. tinere, svelte cu umerii pătrați și toate cu părul à la Greta Garbo sub niște bonete mici fără cozoroc trase peste o sprinceană iar uniformele lor f. frumoase, de un croșic și o eleganță sobră le stăteau de minune. Comandantul nostru și ceilalți ofițeri români deveniseră radioși și se-ntrecesu în politețe și amabilități iar tinerele frumoase scoteau țigări cu carton din tabachiere de piele sau argint, fumau și glumeau cu comandantul lor în modul cel mai natural și simpatic. Se vedea că aripile sovietice erau o armă de elită, căci tot ce purtau și aveau asupra lor aviatorii și aviatoarele era de primă calitate: cizmele, gențile și port-harturile, ceasurile - cronometru etc....iar aparența lor era extrem de îngrijită, bărbații fiind toți rași luni și duhinoși a curățenie și săpunuri bune. Povestea cu plecarea unor avioane românești cu niște ofițeri nemți era adevărată ca și unele evadări de ofițeri de ai M.M.G. ce creiaseră o eșire furtivă a lui Bazeș în ultimul C.de M. care hotărâse măsuri drastice de anchetă a cazurilor și de control mai riguroase al condițiilor de pază militară. Dealtfel, generalul B. se referise la ele în convorbirea sa de la Vatra Luminoasă cu Aldea, drept argument suprem pentru siguranța mai mare ce ar constitui-o paza armatei roșii, iar Aldea n-avusese ce să-i replice, întrucât nu putea nega o realitate care cauzase destulă vîlvă în sînul guvernului cu două zile în urmă. În total plecaseră după cite se știa atunci și-mi amintesc numai vre-o 7-8 ofițeri neimportanti, cel mai mare în grad fiind un maior, iar cu-n avion militar cîțiva aviatori rămași fără aparate, dar prin cîmpul complicității unor ofițeri de ai noștri era mai grav decît faptele înșile, caremi determinaseră să ridic atunci în marginea C.de M. problema neajunsului ce ar putea rezulta pentru Coroană dacă Arhiducele Anton se apuca să fugă din țară cu sau fără familia sa, acum cînd prea multă lume știa că se aflau la Bran mult după încheierea războiului cu Reichul, al căror ostășeni erau. Cum Comandamentul Corpului Teritorial Regional nu se mai afla în Brașov, ci

se mutase înspre front într-o comună, Buzești ceruse lui Sănătescu ca Prefectul Brașovului să le pună în vedere (perechei arhiducale) că li se fixa domiciliu obligatoriu în vila lor de lângă Castelul Bran ce nu mai aveau voie să o părăsească dacă nu vroiau să se expună internării în altă parte și-n condiții mai neplăcute pentru d-lor iar Comandantul Legiunii de Jand. Brașov să fie făcut răspunzător de către generalul Iltianu de paza lor discretă dar f. eficientă, la care Sănătescu și Aldea îi răspundeseră că refuzau să dea aceste ordine fără asentimentul M.S. Buzel sugerase atunci ca eu să semnez anticipat o adresă către Președinție sau M.A.I. din I.O. în acest sens, urmînd a mă descurca ulterior cu Vodă, deoarece Stalin ar putea f. bine să ia acest pretext pentru a nu-l recunoaște pe S. dacă i se dădea acest prilej favorabil de a invoca complicitatea acestuia cu evadarea eventuală a Arhiducelui Anton care era total compromis cu regimul național-socialist, aviator de război, singurul Habsburg păstrat de Hitler în Almanahul de Gotha și, după unele surse, chiar membru de partid. Eu am refuzat să semnez o atare adresă, cu toate că vechiul Statut al C.R. mi-ar fi dat acest drept, rugîndu-l pe Aldea să dea ordine secrete Siguranței și Legiunii de Jandarmi pentru a preîntîmpina vre-o boroboacă, dar fără anunțul perechei, întrucît nu era de presupus că va încerca să plece acum cînd vedea limpede că partida germană era iremediabil pierdută nu numai la noi, ci în toată Europa, căci altfel ar fi plecat de mult. Buzel mă sursă atunci de a mă teme de răspundere și obiectivă impresia mea, că Habsburgii nu vor pleca, nu era o garanție suficientă pentru guvern, la care mi-am scos tocul și i-am scris lui Sănătescu o scrisoare oficială, dar nu din I.O. ce nu-l puteam invoca pe neve, prin care ceream pe răspunderea mea de M. al C. internarea familiei arhiducale la Bran sub pază oficială riguroasă, urmînd a confirma cererea C.R. ulterior din I.O. Buzești își motivase cererea și pe un alt considerent: în ultimele buletine informative ale S.S.I.-ului cit și ale Siguranței se menționase faptul că o surzenie de ofițeri și soldați sovietici întrebau din primele contacte cu ai noștri și cu populația civilă unde se afla Carol, de unde se dedusese că ar exista un cuvînt de ordine în armata roșie a nu-l recunoaște pe R. Mihai ci pe fostul suveran. Dealtminteri și generalul B. întrebuse unde se afla "Regele" și de ce nu se-ntorcea în capitală, la care nu mai știu dacă Dămăcianu, Cristea sau Dobromirski îi răspundeseră că se afla la țară în așteptarea semnării constituției cînd se va întoarce la București. (În curînd avea să se lămurească misterul cu Carol: rușii întrebau de "oraș" care pe neașteptate

se pronunță foarte asemănător cu Carol, de unde emisia organelor informative). Bossy, aflând de apropierea armatei roșii de Tg. Jiu "cucerit" și el de ea după câteva zile, îmi trimisese o scrisoare întrebând dacă guvernul nu socotea mai prudent ca MII să se mute de la Dobrița la Sînta Maria de Hațeg de unde puteam pleca oricînd ușor într-un ceas la Rîu de Mori pe Rețezat. Sîntescu se declarase contra acestei mutări spunînd că, atîta vreme cît aerodromul de la Tg. Jiu nu era ocupat de sovietici, era preferabil să stea unde se aflau, dar totuși consensul rămăsese a nu-i informa pe sovietici despre reședința regală înainte de întoarcerea delegației noastre de la Moscova și de sosirea misiunilor diplomatice ale celor trei Puteri Aliate și eventualelor lor misiuni militare, despre care încă nu știam precis dacă și cum vor funcționa la București pentru controlul aplicării armistițiului pînă la semnarea tratatului de pace. Așa dar, nu puteam să-i spun comandantului sovietic al Piperei că trebuia să plec la Vodă cu decretele guvernului, dar îi explicai că eram dintre acei care arestaserăm pe M.A. și nu puteam fugi la nemți căci aceștia n-ar împușca pe loc, fără nici un succes "deoarece-ă trebuia un timp oarecare ca să se orienteze înainte de a proceda la aprobări de decolare". Acest răspuns îmi fu dat de altfel nu direct de d-lui ci de vîditul politruc al unității care se ținea scîl de simpaticul comandant pe care l-ași fi convins mai ușor decît pe acela care părea un individ antipatic și ursuz. Pînă ce acesta ar lua contact cu centrul M.K.V.D.-ului de la Hotel Ambassador, unde se părea că se instalase vremelnic, pentru a se lămuri asupra persoanei mele și reglementării traficului aerian intern românesc puteam aștepta cu zilele, așa că salutai toată lumea și plecai umsat de tîmărul prieten al M.S. care-mi spusese-n drum că el se-noumeta să decoleze pe coridorul îngust dintre hangare și avioanele sovietice înainte ca să se instaleze mitraliere în jurul aerodromului pentru oprirea efectivă a decolărilor. Vîntul era favorabil decolajului pe direcția coridorului iar avionul nu trebuia să se mute decît vre-o sută de metri mai înapre cîndirea comandamentului ca să aibă lungimea suficientă pentru a-și lua zborul. Ideia îmi plăcu, astfel că îi răspunsei că-n ce mă privea eram absolut de acord. Băiatul n-avea însă nici o hartă la el, la care-l întrebai dacă ghidul A.C.R.R. nu era suficient. El avînd în mașină, așa că-l consultă rapid declarîndu-l perfect. Plecăm cu S.R.-ul pînă la hangarul respectiv și acolo îmi mutai "furtunul și sifonul mare" (care nu mă mai pînseam de cînd cu aventura

de lângă Romeo Popescu) și geanta plus ghidul în avion care, fiind gata umplut de ulei și benzină, fu remorcat de S.R. chiar mai mult decât o sută de metri spre poarta de acces de pe șosea. Aviatorii sovietici își părșiseră deja avioanele astfel că mișcarea noastră nu a fost observată de ei, dar-exact cum prevăzuse sublocotenentul meu - începuseră cu instalarea unor mitraliere, însă de o manieră neprevăzută de ei: înseși avioanele se plasau în așa fel încît un rînd urma să-nconjoare tot cîmpul stînd cu botul lor înăuntru lui ca să poată trage cu mitralierele sale asupra unui aparat ce s-ar apuca să decoleze fără voie. Din fericăire, operația începuse de partea opusă hangarului și coridorului nostru astfel încît acesta rămăsese încă liber, dar părea cam îngust la capătul lui. Mecanicilor, cărora le spuseseam despre interdicția ca și lui Poponete care vroia să ne vadă-n aer înainte de a o zbughi cu S.R-ul pe poartă, le plăcuse îndrăzneala sublocotenentului și erau f. entiați să ne ajute a reuși rapid lovitură venind cu lemnele alea triunghiulare care se bagă sub roțile avionului pînă la încălzirea motorului. Dar pilotul meu nu-l înălzi prea mult ci, imediat ce constatase pe tabloul din față sa că indicatoarele de turaj, ulei etc. răspunduseră cerințelor, le făcu semn mecanicilor să scoată opritoarele și ambală motorul care turna frumos, rotund, dar mai zgomotos decât acele line și tăcute ale Roll's Royce-urilor. Totuși am avut impresia penibilă că coridorul nostru era prea scurt și că aveam să ne izbim de hangarele din fundul lui dar, la țanc ca să trecem peste ele, Taifunul se-nălță ugor și fix în aer, iar atunci auzirăm o pîrîială-n urma noastră: un singur avion plasat cu botul spre coridor trăsese dar prea tîrziu și nu putea pe șame să-și miște mitralierele după noi, oăci nu trăsese decât o rafală, iar în cîteva secunde trecurăm hopul, peste acoperișul căsuțelor și vîrfurile pomilor de după gardul aerodromului și îndată ce căpătărim viteză și cîteva sute de metri înălțime sublocotenentul, care părea să aibă o mîină f. sigură și talent la zbor, trase un viraj ca să se schimbe complet direcția, pînă la urmă cu 180°, sbarînd la joasă altitudine peste capitală, oăci spre a-ni se pierde direcția, cum îmi țipă la ureche, iar apoi o luă deasupra șoselei în șanțul căreia Ioani, Dobrogeanu și cu mine trecuserăm un sfert de oră cam penibil cu șase zile-n urmă, dar nu chiar oas cu oasul, oăci acum era abia 5 și 20 așa că aveam tot timpul să ajungem pe lumină la Tg. Jiu, oăci viteza de croazieră a Taifunului era de 350 km. pe oră, dar avionul putea să zboare mult mai repede

da-mi împingea nițel motorul, ceea ce avea să-mi facă excelentul pilot și f. curățelul navigator ce se dovedea a fi camaradul de li-
ocu al lui Mihăiță cîoi, deși țineam ghidul pe genunchi deschis
la planșa respectivă urmărind conștiincios calea noastră pe harta
minunată a A.C.R.R., trebuind să schimb destul de des planșele
cu viteza de cinci ori superioară cu care circulam pe sus decît
se circula în medie pe șoseaua de sub noi, d-lui nu se prea uita
la hartă decît atunci cînd părăsea total linia C.F. și șoseaua
spre a scurta pe cît posibil drumul ce-l cunoștea de altfel bine
cîoi era și el nițel oltean din părțile Mehedințului după maică-
sa și sburase des cu aparate de vînătoare mult mai rapide deasupra
acestor meleaguri. Totuși ajunseserăm abia pe la 7 fără un
sfert peste aerodromul căutat deoarece, în lipsa unei hărți uni-
ce pe care să fi putut trage o linie dreaptă Buc. - Tg. Jiu, făcu-
serăm mai ales în a doua jumătate a parcursului destule zigzaguri
ce ni-l prelungeau mai mult decît scontase pilotul, dar totuși
avurăm suficientă lumină pentru a face un splendid aterizaj în
pofida hopurilor multe ale terenului prost nivelat și plin de bu-
ruieni și mărăcini ale acelei baze aeriene militare la care dl.
comandant și suita sa de aviatori cheflii erau pe semne mai preo-
cupați de damele fostului lagăr știute acum la unicul cabaret
al tîrgului decît de îngrijirea cîmpului lor de aterizare pe
care poate că de aceea sovieticii n-au ținut să-l ocupe decît
mult după plecarea avioanelor regale de acolo. Cînd traserăm Tai-
funul cît mai aproape de unicul hangar unde urma să fie camuflat
ca și celelalte aparate staționate sub cerul liber cu prelate
spre a nu stîrni curiozitatea altor păsări de pradă ce le-ar să-
ri a doua zi de sus, se făcuse destul de întuneric ca să aprin-
dem un foc de alarmă pentru postul cel mai apropiat de pe Valea
Jiului care avea legătura telefonică pe firul Batalionului Regal
cu Regaleacu. Acest semnal însemnînd după codul inventat de Ioan
sosirea unui avion aliat pentru Dobrița, nu se cunoștea bine cine
sosise djîpal și un B.R. și ocupanții lor în cap cu Vodă și inven-
tivul său nou secretar ne salutau cu entuziasm și ne imbarcau
pe loc în mașini, dar fiind că trăiam în permanentă încordare
de a ști ce se-ntîmpla la București și mai ales la Moscova ale
cărei comunicate nu le plăceau deloc intruși nu menționau nimic
+ despre încheierea armistițiului și-a schimb "ocuparea și eliberarea"
zilnic de două ori noui orase românești de mult golite de ul-
tima cutie de conservă Wehrmacht iar apropierea blindatelor gre-

le sovietice de "Jii" alarma la culme mai mult pe responsabilul local al siguranței MMIL decât pe aceștea înșile. Mike era f. bucuros să-și revadă, după vre-un an și jumătate de zile de când îi întâlnise ultima oară, pe prietenul său de școală și literalmente încântat de poveștile noastre despre Stornovicurile pilotate de tinere dive sovietice care, după descripția noastră, infundau pe toate actrițele de la Hollywood, decolajul nostru interzis și executat cu măiestrie de acesta care nu pilotase nici odată un asemenea model de turism pentru călătorii de nuntă ale capitaliștilor moderni, de orientarea după ghidul automobilului de la plafonul de 1-2 km. la care zburaserăm, dar îngrijorat de vestea ridicării improprie a Bijbișleților et Cie când Robert remarcă semnificativ: "Vedeți că am dreptate să fiu neliniștit aici la 20 km. de posesia pe care mine-poimine vor trece tancuri grele față de care n-avem cu ce să ne apărăm!" Dacă atunci ar fi știut că rușii nu vor lăsa neamblată de ei nici o posesă secundară de trecere a Carpaților și Munților Apuseni, bietul Robert n-ar fi morcovit deabinelea, dar așa comunică răspunsul guvernului la dilema mutării de la Dobrița sau răminerii acolo, ceea ce închise dezbaterea acelei probleme pentru stăpîn dar nu și pentru "prudentul" nou S. al C.M. care plecă după oină la comandantul garnizoanei din Ug. Jiu ca să reușească pînă la urmă s-l determina să deplaseze vre-o două batalioane, ciupite de la regimente locale, la gura Văii Jiuului întru bararea accesului bifurcației din posesus național spre Petroșani, măsură cu care eu nu aveau să fiu deloc de acord aflînd despre ea dimineța, intrucît de speriat nu putea să sperie unități de blindate grele, de luptat nu s-ar lupta în nici un caz, iar singurul efect mai mult decât probabil ce-l putea avea constituia în ochii mei exact contrariul celui ce se urmărea: vîsînd o vale apărută, orice neghiob ar deduce că trebuia să conțină ceva prețios (mine de aur sau pietre scumpe, depozite de bunuri valoroase, tezaurul țării, o mină de călăuziri tineri, frumoase și stătute rău sau reședința regală) și de al dracului s-ar sforța să-și satisfacă curiozitatea chiar de n-ar avea drum pe acolo! Argumentul meu fu socotit valabil, așa că-a cursul dimineții batalionului de margine primi ordinul să se urce cu o comandă mai la deal și să rămînă camuflat spre a nu atrage atenția nă nici trece asupra nimănui. R.M. a fost adînc impresionat de dramele familiei Killinger, deși nu avusese pentru ea nici o simpatie, dar mai ales de preocuparea că el și-ar fi vădit mîntuirea înainte de a se sinucide: "How awful-what a swine - she probably

would'nt have shot herself!" (Ce-ngrozitor-ce porc-probabil că ea nu s-ar fi împușcat!) iar Mike spuse lui Ioani: "Notează-ți decorarea jandarmului de la Snagov!" dar acela scoțându-și carnetul notă: "Jandarm Snagov: decorat, avansat și-nvitat la capre negre". Gheorgheluş tăcea meditativ, vădit desguștat de ceea ce auzea, iar Emilian căruia genunchii goi și rotunjiți de purlușe York și Killingerosicea mici îi bătuseră-n ochi la ultimul dejun freiherial de la palat când tot clanul includând pe noul menaj Orbonaş fusese primit de C.R. în corpore prin iunie la C.R. iar Bielle dedusese că puștoaica-și oferise grațiile virginales lui Mike intrucît venise îmbrăcată-n scoțiancă purtînd un "Kilt" ce-i lăsa goale jambonele 20 de cm. peste genunchi și-l anunțase că și ea lua zilnic lecții de abbr, observă că acestea nu i-au servit la nimic cînd ar fi trebuit să sboare și că făcea mai bine să ia lecții de "motocicletă" cît mai era în țară. Hellen cu mentalitatea sa economică, nu se putu împiedica să-nvedereze bilanțul dezastruos cu care se soldaseră pentru diana sileziană, fugită cu o boccea, cei patru ani de opulență ganleiterială-n țara ierelor cele mai fine, a cerbilor cei mai "capitali", a tuturilor hatîrurilor, extravaganțelor, avantajilor și bunătăților de care profitase tot neamul ei din plin, cu lefuri enorme, speze de reprezentare oficiale și mai mari, plus fondurile secrete apru pe nelimitate, toate la cursul cel mai favorabil, cel oficial, din care-și achiziționase diana pentru conacul din Silezia o veritabilă colecție de covoare valoroase, prin intermediul prietenului Schmutzler care se pricepea la ele din moment ce poseda cea mai celebră din toată țara, iar prin bătrînul Gandra tot ce putuse aduna mai de preț în materie de mobilă sîsească greasă, masivă și autentică din Evul Mediu sobru al sosirii lor Klaus și Hermann în "Land hinter dem Wald", trecînd prin Renapterea Ardeleană prin înflorită de mania sculptoricească a meșteșugarilor olahi, prin Barocul burtos al burghezimei citadine deacum gras instalată și pînă la oribilul Biedermeier siebenbarghes atît de apreciat de parveniții bucureșteni: "toste acestea să le fi lăsat în paragina la L.G., în Parteihaus și la Snagov?" - "Nu, eu dus ei desigur treptat din timp majoritatea comorilor lor mobiliare scosă-n Silezia din moment ce ei n-a plăcut nici trofeul cerbului din lume ca să se mîndrească la București cu performanța sa!" opini S., dar eu replicai dintr-o înmîișie premonitoare că: "ce presimțeam drept lucru sigur de pe atunci: "Degeaba, căci sunt

convins că-n Reich ravagiile și jafurile vor fi mult mai cumplite și totale decât aici, când vor ajunge rușii acolo!" la care mi se răspunse-n cor că Germania va fi capitulat înainte să le evita. R.M.-ntrebă dacă cineva avusese inspirația feroacă de a restitui regimentului de la care le primise cele două care de asalt sovietice spre a nu fi văzute de generalul B. și de celelalte autorități sovietice, staționând ca trofee de război, expuse jionitor pentru ele tocmai în curtea palatului și nici predate armatei roșii direct de acesta, la care avui satisfacția de a putea raporta stăpînului că Sănătescu se gîndise la aceasta încă la timp ca să fie ascunse-n curtea Batalionului dăminec iar de acob n-am putut să le restitui armatei deoarece, fără scriptologia C.M. care ea le obținuse nu Batalionul, căpitanul comandant al corpului de gardă de la palat nu reușise a scăpa de ele, regimentul respectiv fiind plecat cu divizia lui Romin în Ardeal, iar P.S.-ul la Tîrgoviște iar Marcel Olteanu refuzînd a le prelua la cazărmă Gărzii Călare fără adresă de a S.C.M. Am profitat de prilej pentru a-i amănța cu menajamente M.S. celelalte inițiativă ce fusese imperios necesar a-o ia pentru ca Sănătescu și Aldea să accepte a ordona măsuri discrete de supraveghere și pază a familiei Habsburg-Hohenzollern la Bran, spre a constata că-n acest caz fusesem într-adevăr, cum Buzel avusese dreptate să-mi reproșeze, prea scrupulos și timorat, căci R.M. mă felicită pentru scrisoare iar Vodă, totuși destul de mulțumit că nu vrusen să uses de formula I.O. înainte de a-l obține, mi-o întări prin aprobarea ei totală dar mă răgă să evit scriptologia oficială sau intervenția mea directă pe lângă Anton despre care mă asigură că nu era membru de partid, nu fusese dinadins la bombardiere ci numai la observație, era în sinea sa bun austriac, nu căutase deloc grațiile Făhrerului ci fusese dînsul curtat de acesta pentru a putea șantaja astfel dinastia romînă, dar nu se pretase nici odată la acest joc fiind mult mai leal și cu acun la cap decât ambițioasa cătușă Ilieș și nu va căuta nici cum să fugă acum la Viena, ci va fi mîine un cetățean onorat al Republicii Austriece, așa că Mike nu vroia să-și strice bunele relații cu el jionind-l în mod inutil. Puteam însă să-l chem pe generalul Biedensack ca să-mi explice situația și să-l rog a le pune în vedere A.A.L.L. că nu mișca din Bran abt în interesul Coroanei și al guvernului regal cit și în al lor spre a nu-și compromite șansele de a putea fi scabite de extradare în URSS ca ceilalți cetățeni germani. Tot distr-o presimțire, nu ridică chestiunea eventualității mî-

puna de dat "unchiului Albrecht" dacă ar apela la M.M.I.I. prin mine, cînd va vedea că nu mai este chip de scăpat din tabera internaților la cazarma Regimentului de Gardă Călare, propunînd ca să fie refuzat categoric intrucît, cu protejarea d-lui, Coroana s-ar compromite mai dinai decît cu Arhiducele, deoarece era un membru notoriu al fostei M.M.G. în care se ştia de asemenea prea bine că acceptase indubitabil rolul de informator special al Fuhrerului, asupra situației de la palat. Faptul că nu-și reușise misiunea nu se datora complicității sale cu monarhul, ci numai vigilenței acestuia și anturajului său, căci încercase virtos a-și băga nasul în treburile dinastiei, dar trebuise să se mulțumească o spiona de la pensiunea Catargi: cuib de codoșice fusese înființat de d-lui. Nu mai avea de drept nici un titlu de nobilitate de cînd se căsătorise cu burgheza sa, iar în Wehrmacht era doar maior de rezervă, așa că-n prizonieratul sovietic n-avea de ce să fie mai vizat și expus persecuției decît de pildă generalul Hansen în favoarea căruia existau mult mai valabile motive de a se interveni pe lângă reprezentanții U.S. cînd vor sosi la București după semnarea armistițiului atrăgîndu-li-se atenția asupra dovezilor din arhiva capturată de la Școala de Război cum că avusese o atitudine ce merita un tratament cu totul altul decît Gerstenberg și scoliții lui. Guvernul a fost exact de aceeaș părere anunțînd chiar intenția sa de a vorbi personal cu noul Ministru al URSS în România, dacă Șănătescu s-ar afii să-l avizeze pe Șeful Com. de Mil. Contr. Sov. în acest sens și scop, dar toți acei care nu trăiseră momentele critice din 23 și mai ales 24-27 august erau dintr-odată plini de "milă pentru calvarul ce-l vor avea de îndurat bieții prizonieri în condițiile climatice îngrozitoare, de muncă grea, hrană rea și tratament prost din taberele siberiene", iar R.M. spuse din nou, cam pe linia celor ce susținuse în vara 42 după accidentul de la Snagov cu șalușa Roll's Royce cînd ea nu scoperisem vina lui Mike, neluînd-o asupra mea cum ați fi trebuit, ceva critic la adresa mentalității noastre naționale lipsite de cavalerism ("chivalry") iar isteria de Nelly: cît de cîndat i se părea că militarii noștri găsiseră cum să scape pe cîtiva prieteni de ai lor dintre foștii frați de arme, dar așteptau ca Vești să compromită Coroana intervenind pentru salvarea de la moarte sigură a rudelor sale, în loc ca ei, prin S.S.I., Școala II-a sau o mîna de tineri ofițeri mai desghetați, să fi găsit mijloacele de a-l scosta pe Albrecht și chiar pe Anton din internare și țară

ca să nu riște cumva grozăviile vieții de ocaz în Rusia. Emilian a interjeetat atunci că s-ar putea ca A.A.L.L. să țină, cum ar fi și mai onorabil pentru personajii de condiția lor socială, a da o pildă de abnegație, spirit de sacrificiu și solidaritate cu neamul lor, împărțind soarta tuturor germanilor, mai ales ca ofițeri ce erau și atunci era normal ca nimeni să nu fi încercat să-i salva contra voinței lor. Vergotti adăugă către R.M. să n-ai nici o grijă, căci, înainte de plecarea lor eventuală în U.S., vor fi scutiți, dacă nu de noi, atunci de englezi sau americani, cu condiția ca accepta să știe că era dorința M.S. care făcuse deja destul pentru Aliați ca să le poată cere o asemenea bagatelă de favoare. Eu am reiterat atunci tema f. judicioasă a lui Bazești cum că-n nici un caz nu trebuia să poată fi bănuț S. de complicitate cu evadarea rușilor sale; căt despre o eventuală intervenție, aceasta ar fi de asemenea mai oportună direct și sincer pe lângă sovietici decât prin intermediul, de bună seamă suspect acestora, al anglosaxonilor, conchizând că acea soluție nu era actuală și-n consecință atitudinea oficială a C.R. trebuia să rămână hotărât negativă față de orice apeluri ce i s-ar adresa. În legătură cu atmosfera prea milostivă și iertătoare pentru acei cărora cu nici două săptămâni înainte aceleași cucoane le doriseră toate chinurile iadului, atît eu cît și, în special de către Udrișchii, simpaticul meu pilot furm chestionați cu sinceritate despre ceea ce știam cu privire la o veste se scandalizase și mai agita și acum tot cuconetul ambuscaților de la Dobrița, parvenindu-i prin scel aviator de la baza militară din Tg. Jiu, care-mi adusese la palat scrierea lui Robert. Generalul-medic german, fost director al Sanatorului Elias își adunase-n noaptea de 24/25 august duzina de doctori specialiști, alți de asistenți, felceri și laboranți plus vre-o 60 de infirmiere brevetate și ceea ce continuase spitalul mai de valoare în materie de aparate și instrumente tehnice pe șase camioane ce izbutiseră să iasă din capitală cu celelalte, capturate de noi, dar să ajungă de-a lungul liniilor germane la aeroportul Băneasa pentru a pleca în Ungaria cu avionul lor, un "Gigant" alb purtînd crucea roșie, scutit imun, deci neinterceptabil cum ar putea fi pe șosele comuncabile lor militare fără crucele roșii protectoare, iar acele acceptare ordinul de a decola de la comandantul militar german al Bănesei care la rîndul său aștepta scel al lui Gerstenburg, care interzisese evacuarea aerodromului înainte ca acesta să devină

eventual absolut necesară. În sâmbătă 26, bărzăunele americane au crutat numai pe acest Gigant respectându-i insigne internațional acceptată de beligeranții semnatori ai convenției de la Geneva, iar până la orele două după masă furtii astupaseră stivea găuri de bombe yankee ca Gigantul să-și poată lua zborul, așa că-n presența ocupării aeroportului de către trupele noastre, reuși să decoleze și să ia cap compass, spre Apahida (unde n-ar fi putut ateriza), dar nefiind însoțit de nici o apărare de a Luftwaffe, în curând, peste Conțești un vânător român îl urmări făcându-i semnul convențional să aterizeze oarece pilotul Gigantului, sigur de a nu putea fi doborât, refuză, după care I.A.R.-ul îl atacă trăgând în el cu gloanțe incendiare, cu rezultatul că Gigantul luă foc și arse ca o torță vie prăbușindu-se și explodând la sol, astfel încât nimeni nu a rămas în viață din toți ocupanții săi printre care nemții pretindeau că s-ar fi aflat și răniți de la Eliaș. Și eu fuseseam indignat când avionul se răspîndi ca fulgerul în București, cum că Bîzu ar fi făcut oarece crimă spre a se mai resuscita în ochii noilor Aliați, dar ancheta cerută de Sănătescu dovedi că un dușman personal de al lui Bîzu, aviatorul mare germanofil Grecianu (nu Ștefan, ci unul dintr-o familie nefructuă cu mari boieri Greceni) răspîndise pe o presupunere oarece versiune calomnioasă și că fapta era un tânăr pilot al cărui nume l-am știut dar uitat. Acesta s-a disculpat invocând argumentul că știa de pe front că nemții foloseau adeseori emblema Crucii Roșii pentru transporturi ultra importante de ștabi și arhive secrete și că, pe de altă parte, Gigantul putea ateriza lângă Conțești sau la Romeo Popescu și n-avusese dreptul să refuze somația de a se preda, întrucât convenția nu scutea lazaretele unei armate de dreptul de a fi cucerite. Din punctul de vedere strict legal, băiatul avea dreptate, dar din acel moral mai puțin, iar, cu toate că nu a putut fi sancționat, fapta sa a rămas de ocară și o pată de rușine pe blazonul aripelor românești. Hellen cunoșcuse prin Sauerbruch și Wernerss pe cîtiva dintre medicii germani de la Eliaș, socotiți de aceștia oameni de elită și nenaziști, iar în afară de aceasta ea considera că tagma doctorilor în medicină era mai sacro-sfintă decît preoțimea și prin urmare trebuia să fie cruțată chiar de dușman, în oarece avea perfect dreptate. De aci se ajunse însă și la confesiuni excesiv de umanitariste privitoare la problema minorităților germani de la noi, atunci cînd am relatat discuția mea din ajun cu dl. Hans Otto Roth. Problema minorităților era o veche specialitate de a mea, fiindcă avusesem a mă ocupa cu ea încă din 1929 la

- 1728 -

"Uniunea pentru S.N." de la Universitatea Cambridge iar ulterior timp de șapte ani la Geneva, așa că nu mi se puteau opune argumente noi în sprijinul drepturilor celei germane la veșnică discriminare preferențială, când Reichul nazist se purtase cu popoarele conecrite așa cum nici nu seafia să recunoască, ba chiar să se laude și când Volksgruppe-a noastră nu-și respectase contrapartea de îndatoriri cetățenești față de aceste drepturi. Le-am spus M.M.I.L. că Ungaria scosese pe toți slovacii din partea Slovaciei anexate-n primăvara '39 și nu procedase la fel cu românii din Ardealul de Nord numai fiindcă Diktat-ul de la Belvedere i-o interzisese din interesul națiilor de a păstra acest măr al discordiei între Fosta și Bucureștii: "divide et impera" că toți foștii mei colegi cehoslovaci, polonezi și jugoslavi din Secretariatul S.N., atunci aflați la Washington, erau ferm hotărâți a susține cu orice preț eliminarea oricărei minorități din țările lor după acest război și că România va rămâne ultimul din Statele M.I. și I.B. cu milioane de străini centrifugali, saboteori și trădători în interiorul granițelor sale dacă nu va ști să scape de ei acum cu ocazia splendidă a războiului de agresiune germano-magiară: politica deștepă ar fi să-i lăsam pe sovietici să ridice pe toți nații din România drept cetățeni ai Reichului, astfel încât să nici nu mai revină-n țară, căci în imensitatea URSS tinerețurile s-ar călători acolo s-ar asimila rapid, pe când inteligența naționalistă va căuta repatrierea-n Germania la scadența termenului prizonieratului; iar pe toți ungurii ar trebui să-i refuăm dincolo de Tisa unde vor găsi loc suficient după singurarea masivă la care va fi supusă națiunea magiară acum cu războiul necumitor ce se va duce desigur în cîmpia panonică și după exproprierea latifundiilor ce de scesată dată nu va mai putea fi ocrotită de magnați. Umanitariștii occidentali nu vor putea protesta contra acestei măsuri conservatoare luate de România tocmai atunci când Cehoslovacia, Polonia, Jugoslavia, Grecia și Albania vor proceda la fel! Altă ocazie n-o să mai avem, cu mult mai oportun decât aceea când Kemal i-a aruncat pe greci în mare și i-a tăiat pe toți Kurzii ca să fie acceptat apoi cu brațele deschise în S.N. și să-ncheie un tratat de asistență unilaterală cu Anglia. Era o afacere ce trebuia tranșată direct cu mâinile, asentimentul lor fiind practic suficient iar Bazești ar avea curajul s-o facă și ascendent suficient asupra militarilor guvernului ca să le-o împună de n-ar fi Juanito, Dinu și Titel niște mulieri bătrâne ce se

speriam de propriile lor vinturi! "Carol ar face-o sigur de ar fi aci, iar dacă ar trăi Ionel Brătianu, Take Ionescu, ba chiar Titulescu și mai ales Averescu, n-ar exista nici ei în actualele împrejurări; dar ghinionul nostru e că, de fapt, nu mai avem bărbați de Stat de anvergură: nici un om de valoare între generația fosililor și a noastră, prea tânără pentru a se impune și fără primă în opinia publică!" conchisei deasgustat. Asistența a fost profund indignată de această teză, Ioni acuzându-se de inconsecvență din moment ce pe plan intern discriminase la expulsiunile nemților de la palat între culpeabili și nevinovați ca apoi să ceară să-i expedieze pe toți în Siberia iar pe acel extern preconizase până acum uniunea cu Ungaria; R.M. spunând că, fără sași, evrei și unguri, părțile Ardealului și Banatului locuite de ei ar decădea enorm, iar celelalte cucerane, că tot farmecul Transilvaniei consta tocmai în multiplicitatea ei națională, culturală și stilistică; Mike adăugând că dinșul n-ar admite o stare monstruoasă nedreptate nici odată sub domnia sa, cu corectivul: "dacă n-ar fi cerută de majoritatea națiunii în mod expres printr-un plebiscit sau votul dat în alegeri generale aceluia partid ori acelor partide care ar anunța-o răspicat în programul de politică externă și internă", întrebându-se alarmat dacă problema fusese discutată-n C. de M., la care răspunsei: nu în consiliu, ci la palat în discuțiile nocturne cu Sinițescu și Buzel în care cu ventilasem teza aceasta ce nu prejudicia oțugi de puțin eventualei înțelegeri ulterioare cu Pesta care ar fi cu atât mai doritoare să accepte oferta uniunii spre a recupera o poziție altfel total și definitiv pierdută și nu era deloc incompatibilă cu spiritul dreptății în tratamentul cetățenilor intrucît această problemă de drept internațional public nu avea nici o legătură cu constituția țării și legislația ei internă. Regele a fost curios să știe dacă Bazești era în fond autorul moral al tezei și cum o judeca Sinițescu. Am explicat că-n principiu amîndoi o preconizau, dar de fapt o socoteam inaplicabilă fiindcă Bazești nu era independent ci la reșor- ca prezidentului care, chiar dacă s-ar lăsa cîștigat pentru ideile avea pe Mihailache și majoritatea "biroului" contra sa în această chestiune și că la liberali situația era și mai nefavorabilă, avînd în vedere că acceptia judecării problemelor interne numai prin prisma economică - minoritarii cu-n standard de viață mai mic - cat constituind pentru fisc o vază apreciată de mase, iar în ca- le externe nu întreprindeam un pas contrar intereselor noastre.

mai cu seamă-n convență cu Kremlinul; cît despre Sănătescu, acesta-i spusese lui Bazeli: "Cu Guță la Președinție sau chiar ca girant al unui bloc democratic cum a vrut el să-l formeze și conducător, Mihail și eu mine am face treaba imediat, chit să ne-ar injura lumea să ne-am dat cu Stalin și Molotov, ca să ne laude post mortem!" Intrebat cu multă insistență de toți doborîteni, cum învederăm diverșii membrii ai guvernului atitudinea Sovietelor față de România, am arătat că nimeni nu considera că ar exista vre-un motiv sau indiciu serios alarmante în această privință, relatînd că din convorbirile lui Dombrowsky cu acei cîțiva ofițeri sovietici pe care-i întâlnise, aceștia păreau să fi fost toți avizați de Politburo că R.R. contribuise substanțial la răsturnarea reginului fascist român. Luni sosiserăm-n capitală și descinseserăm la Hotelul Ambassador primii doi reprezentanți ai presei sovietice, ale căror nume nu mi le mai pot reaminti, apoi al Agenției TASS și al ziarului Pravda; marți ceruserăm să-l vedea pe Directorul Presei noastre și fuseserăm primiți de Pogoneanu la Ugir, convorbirea de vre-o două ceasuri fiind tălmăcită de Secretarul de Legație Cîrîbidache, bășcăbean care cunoaște limba rusă la perfecție. Pichi le făcuse o expunere succintă dar f.completă a tuturor evenimentelor interne și externe relative la pregătirile și desfășurarea Actului de la 23 August cu toate amănuntele esențiale ale celor din ultimele două săptămîni, apoi le răspunsese la multe judicioase întrebări și-năfîrîit le dăduse lista persoanelor ce le-ar putea completa informațiile ce păreau să-i intereseze în mod mai deosebit sugerîndu-le a mă vizita și pe mine cu motivarea că ași cunoaște cel mai bine întâmplările de la palat, pentru ca opinia publică din U.S. să poată dispune din primele surse proprii de aceleași elemente de apreciere a situației din România ce fuseseră deja comunicate celorlalte agenții aliate și neutre occidentale, astfel că miercuri dimineață ceruserăm să mă vedea și fuseserăm primiți după o jumătate de ceas de mine, venind la Mareșalul cu-n adjunct al reprezentantului Ag. Tass, despre care nu mai re-cu-log dădîm na se prezentase ca reporterul ziarului Investia, dar mi se păruse a fi mai degrabă un H.K.V.D-ist venit să-i "acopere" la primul contact cu C.R. și o traducătoare, cetățeană romînă, bășcăbeană, d-na Cîplescu, probabil rusească din Basarabia căci își "pănușea" numele Cîplescu grînd romîniște ca-n patierme sovietice rusești, povestindu-mi remanet oarecîte glorie ale ei și corespondență, asigurîndu-mi că le stăteau oricînd la dispoziție pentru informații suplimentare și amînîndu-mi (după

răspuns la întrebarea lor, nu unde se afla R, ci când se-ntorcea la București, ca și cum ar fi știut deja unde se găsea) că va reveni imediat ce vor fi terminat reparațiile principale și expurarea elementelor suspecte din personalul de la palat, ceea ce speram să coincidă cu încheierea armistițiului și sosirea reprezentanților diplomației și militari ai celor trei Mari Puteri Aliate, când va putea primi personal la C.R. pentru un interviu colectiv și pe acei ai agențiilor și presei lor astfel cum ni-l ceruseră deja reporterii anglo-americani cărora le pusese în vedere că trebuiau să accepte puțința participării la aceste a reprezentanților presei sovietice. D-lor ni-au răspuns că nu vor putea participa la interviuarea R.R. până ce nu vor fi primit o delegare expresă-n acest scop, drept care m-au rugat să amân primirea presei internaționale la palat până la sosirea serviciului de presă al Legăției Sovietice. Fiind reținut la Dobrița și a doua zi, în dimineața aceea am rezolvat cu Mike în prezența lui Robert și Ioani toate hîrțile cu care sosisem, primul s-a interesat din nou despre rezultatul cercetărilor după Eugen Cristescu și arhiva secretă a S.S.I.-ului și ce efectuaseră în materie de expurări. I-am anunțat abia atunci, uitînd de ea cu celelalte aprige discuții din ajun, marea "bombă" aflată de la Alda în dimineața plecării mele din capitală: Cristescu și Tobescu, denunțați de unul dintre agenții de încredere al primului, fuseseră găsiți miercuri în pivnița unei minăstiri de oclugări din județul Vîlcea, ascuși într-un bato de vin, fără nici o arhivă, primul promițînd însă imediat că va restitui serviciului tot ce domise ca documente în altă parte. Cît despre măsurile de la palat, nu făcuseră nimic fiindcă nu primiseră încă listele cerute lui Dobrescu, Vasile și Iorga care urmau să mi le dea cel tîrziu luni cînd intenționam să procedez la prima serie de expulșări. Cercetările privitoare la anunțul făcut soției unuia dintre agenții însoțitori ai Antoneștilor, dovedise că telefonul nu fusese dat de un membru al Siguranței Palatului ci de al Batalionului. Mă consulta-se cu Sandulescu asupra oportunității unei anchete imediate în sfîrșit acestuia, cu concluzia că trebuia amînată pînă la întoarcerea C.M., întrucît Dumitrescu, Negulescu și Boosy ar fi mai în măsură s-o facă de manieră competentă și satisfăcătoare. Atunci Mike și Ioani au reflectat că și Jac va avea un cuvînt de spus cu privire la expurările din Batalion, avînd în vedere că d-lui studiasse fîmîglos problema valorii cadrelor lui încă-n 1942 și că-n orice caz un anumit ofițer, locotenent sau căpitan al căruia nume nu l-am

reținut nici atunci fiindcă nu-l cunoșteam și se afla la Sinaia, urma să fie înlocuit și chiar supus unei anchete serioase pentru o sumedenie de atitudini necorespunzătoare și fapte infamante certe în legătură cu codoflicul datînd încă de pe vremea lui Mardare ce cauzase între altele și o serie de neajunsuri lui Vergotti cu înscenările din faimosul dosar compromițător pentru M.S.R.-M.L. la întrebarea mea, de ce Sănătescu nu efectuase primenirea elementelor acelea folosite de Mardare și apoi în continuare de către Co-dreanu, Olteanu și Monșer ca informatori care contribuiseră la fabricarea tuturor dosarelor împotriva noastră, R. mi răspunse: "Fiindcă nu erau socotite chiar primejdioase și au fost păstrate ca și balerina cu toată rețeaua sa pentru dezinformarea Antonescu-lor care s-ar fi alarmat mult mai serios dacă n-ar fi putut păstra nici unul din oamenii de încredere de ai lui Georgescu prin-tre subalternii lui." "Dat fiind că nu m-am ocupat nici ulterior cu problema expunerilor efectuate de Bossy din corpul ofițerilor și subofițerilor Batalionului, abia după-înțoarcerea M.S. la Bucu-rești, care s-a ocupat personal de afacere cu Dumitrescu, Ioani și Vergotti și pe care în consecință Dumitrescu trebuie să le cunoască exact, nu rețin ca amănunte decît faptele că investiga-țiile au fost laborioase și s-au soldat pînă la urmă cu mai multe primeniri în sinul Batalionului, doi ofițeri fiind reținuți multă vreme în anchete, cred că acei despre care vorbiseră Mike și Ioani la Dobrița și insul care dăduse telefonul, un ofițer sfîrșind pere-a-l-se chiar prin a fi condamnat pe baza probelor că fusese în tot decursul regimului antonescian principalul agent informa-tor, provocator și-nscenător de minciuni al lui Bij, capul răută-ților și clicii lui Monșer și autorul notelor tendențioase din dosarele fabricate de sceștia contra M.M.L.L. și anturajului lor intim. Si dat fiind că toate aceste măsuri au avut loc în timpul primului guvern Sănătescu cînd eram M.C. titular, toți militarii primeniți, anchetați și eventualii condamnați mă consideră auto-rul principal al persecuției lor, precum am aflat ulterior în pu-cărie. - Decretale urmînd să apară-n M.O. rîmbătă iar tînrul avia-tor să plece luni dimineașă pe front, am plecat din Dobrița cînd după dejun, decolînd pe la 3 și jumătate, de această dată cu o hartă-n regulă de a lui Udrișchiu cu linia dreaptă pe unghiul că-reia pilotul putea deci naviga după compas la pîfonul optim pen-tru regimul motorului Taifun, 3 km. altitudine, apa că scurgea în

rapid la Ieordeni, ca nu cumva acest avion de fabricație germană și care era rechiziționat "la dispoziția personală a Ministrului Aerului" să fie confiscat din greșală la Pipera cum avea să se întâmple cu el mai târziu, deși fusese cumpărat de Satze în '38, iar nu capturat de la Luftwaffe după 23 August cum va susține "profumo" Co.Mi.Co.So., sublocotenentul prieten al M.S. luându-și ca decepționat rămasul bun de la mine când l-am depus acasă, deși primise de la Bossy un certificat pentru acoperirea absenței lui de la unitate și lipsa avionului depus la Ieordeni în loc să fi fost readus la Pipera, "spre a putea servi altor misiuni de legătură între Președinție și C.R.", deoarece sperase a fi păstrat mai multă vreme și poate chiar permanent ca pilot al M.S. care, precum mi se păruse, era nițel indispus de faptul că un coleg de școală, deci chiar de vîrsta sa, i-o luase înainte în materie de pilotaj, nevrînd probabil de aceea să-l păstreze în preajma sa drept monitor adjunct pe lângă Udrișoii. Sîmbătă dimineată la deșteptare, Iorga și Uileă au venit, primul ca să-mi aducă deja lista sa completă și să-mi raporteze o droaie de fapte diverse de inegale importanță și interes pentru mine petrecute la București în lipsa mea și amîndoi între altele că fuseseră sesizați atât de către Marcelle Catargi cât și de niște intermediari de ai ofițerilor romîni încredințați cu paza internaților de la cazarma Reg. de G.C. despre chestiunea intervenției C.R. pentru scoaterea "prințului Albrecht von Hohenzollern de acolo și fixarea unui domiciliu obligatoriu mai adecvat pentru unchiul M.S." fie la Marcela în București sau la Sinaia, fie la Brm cu Habsburgii, la care d-lor răspuseseră că nu puteau da nici o umare acestei cereri, ce le fusese prezentată ca venind din partea A.S., fără aprobarea mea care mă aflam plecat la reședința regală, iar Mihăciuană îmi spusese la sosirea mea că maiorul v.H.m. căutase în zadar vinedi dimineața la telefon și primise răspunsul său că mă voia întoarce abia luni în capitală. Tot aseară, Sîntescu îmi anunțase găsirea listelor informatorilor S.B.L.-ului și că dispusese deja ca Borcescu să-mi transmită-n cel mai scurt timp ceea ce agenților camuflați din sfîrul C.R. și al anturajului MMIL. Fie că Albrecht mai dispunea și acum de legături permanente cu exteriorul taberei care l-ar fi informat despre întoarcerea mea din ajun la palat, fie că a găsit doar de cuvîntă să-și mai încerce norocul telefonînd și a dormi, la lo fui chemat de d-lui la aparat cînd Iorga încă nu plecase de la biroul meu unde-mi luasă breakfastul. Conversația noastră

fu următoarea: "Halo-Baron Moosonyi - Gott sei Dank, dass ich Sie endlich finde! Ich ersuche Sie, dringendst die notwendigen Massnahmen zu treffen damit ich auf freien Fuss gesetzt werde, ehrenwörtlich zur Verfügung S.M. oder, dass mir ein anderer Wohnort festgesetzt werde, womöglich bei Catargis hier oder in Sinaia, da unsere Unterkunft in Olteanu's Kaserne viel zu wünschen übrig lässt und meiner Lage als naher Verwandte des Königlichen Hauses keineswegs entspricht!" (Alo B.M.-slavă Domnului că vă găsesc înfine! Vă solicit a lua cât mai urgent măsurile necesare ca să fiu pus în libertate pe cuvântul de onoare a mă ține la dispoziția M.S. sau ca să-mi fie stabilit un alt domiciliu, pe cât posibil la Catargis aici ori la Sinaia, deoarece cazarea noastră în cazarma lui Olteanu lasă mult de dorit și nu corespunde nici cum situației mele de rudă apropiată a Casei Regale). I-am răspuns rece: "Herr Major! Zu meinem Leidwesen, ist es ganz und gar ausgeschlossen, dass ich Ihren Wünsche entgegen komme. Als deutscher Staatsbürger, Offizier und Mitglied der ehemaligen Militärmission, müssen Sie sich als Gefangener betrachten und das Los Ihrer Kameraden teilen, deren Lebensbedingungen und Behandlung gewiss nicht schlimmer sind als diejenigen unserer Gefangenen in Eueren Konzentrationslagern und der Herzogin von Aosta in Dachau!" (D-le majori! Spre regretul meu, este cu totul exclus ca să mă conformez dorinței dvs. Ca cetățean și ofițer german și membru al fostei M.M., trebuie să vă considerați drept prizonier și să-măpartășiți soarta camarazilor dvs., ale căror condiții de trai și tratament nu sînt desigur mai rele decât cele ale prizonierilor noștri în lagărele dvs. de concentrare ale ducesei de Aosta la Dachau!) Mi-a răspuns: "Ich ersuche aus Ihren Worten, dass Sie mit meinem Falle nicht vertraut sind und bitte Sie folglich in meinem Namen unmittelbar an S.M. zu appellieren im Interesse I.I.M.M., des Königreichs und der Alliierten Westmächte : verstehen Sie? Mehr kann ich Ihnen nicht sagen!" (Deduc din cuvintele dvs. că nu sînteți în curent cu cazul meu și vă rog prin urmare să apelați direct în numele meu la M.S., în interesul M.M.M. al Regatului și al Puterilor Aliate occidentale: ați înțeles? Nu vă pot spune mai mult!) Am încheiat convorbirea astfel: "Ihr Fall ist S.M. wohl bekannt und schon im Sinne meiner Worte beurteilt worden. Selbstverständlich werde ich trotzdem Ihre Mitteilung I.I.M.M. zur Kenntnis bringen; warne Sie aber, keine andere Antwort zu erwarten und vor Allem keine weiteren Schritte zu unternehmen, sondern sich mit dem Schicksal Ihrer

Kollegen ehrenhaft abzufinden" (Cazul dvs. e bine cunoscut M.S. și a fost judecat deja în sensul cuvintelor mele. Se înțelege de la sine că totuși voi aduce la cunoștință M.M.I.L. comunicarea dvs.; vă previn însă a nu vă aștepta la un alt răspuns și înainte de toate a nu întreprinde alte demersuri, ci a vă rezuma în mod onorabil cu destinul colegilor dvs.). Mi-a închis atunci telefonul fără adăus nici salut. Iorgu a fost de părere că cuvintele ce le-am subliniat în text puteau să-nsemne că Albrecht ar fi încercat ca dublu agent sau se dădea ca atare ori încerca să se ofere de acum înainte a servi cauzei noastre ce o socotea firește legată de acțiunea P.A.O. spre a scăpa de prizonieratul în URSS. Am notat imediat convorbirea textual și am dictat-o lui Ioani când acesta a venit după patru zile tot cu avionul drept penultimul curier pentru Dobrița, aducându-mi cu acel prilej instrucțiunile M.M.I.L. cu privire la pregătirea noii lor locuințe în palat până la organizarea celei de la șosea de unde-și evacuaseră lucrurile, deoarece Principesa Elisabeta își anunțase de mult intenția de a petrece iarna la București din cauza unor consultații și tratamente medicale, iar în cazul coabitării - pe care eu doream să-l evit din cauza infiltrărilor tătăr-jociene mediate de Scanavi, pe când M.M.I.L. din contră căutau acum să se elibereze de toate fostele îngrijiri inclusiv restricțiunile antonesciene pe care tandemul conducător bepedist le aprobase și ar fi vrut să fie menținute - urma să fie reamenajată-n acest scop cu unele modificări și îmbunătățiri din domeniul instalațiilor balneare. - Reamintesc aici numai în treacăt ceea ce am descris pe larg în declarațiile mele de la M.A.I. din 1955 asupra cărora de altminteri în general nu mai revin în prezenta relatare a evenimentelor specii de după 23 August, deoarece cum am mai spus anticipat nu are rost să o lungesc prin repetări inutile, că Dan Brătianu de la Telefoane (nu fiul cu acelaș prenume al lui C.I.C.-Brătianu) ceruse lui Sănătescu și primise-n lipsa mea cu Morton, de la Dobrița, un avion militar pentru a-l duce la Istanbul pe profesorul Bok, un agent misterios al I.S. care fusese, după cum aflam abia atunci de la Buzel și Pichi, în tot timpul războiului în România nu știa nici până azi dacă liber ascuns sau prins și ținut neextradat Gestapoului de Antonești cu Rich și cei trei ofițeri britanici la Malmaison și că Dan, pe care nu-l cunoșteam atunci, revenise surind singur cu acel avion, cred că la sfârșitul aceleiași săptămâni, adică înainte de duminică 3 septembrie, dar în orice caz înainte de cea de a doua mea plecare la Dobrița, cerând prin intermediul lui Bartoș

ca să-i obțin o audiență regală și mulțumindu-se până la urmă a
veni cu acesta la palat să mă vadă spre a sugera M.S., cum se
părea că o făcuse dealtfel și cu Sănătescu și ceilalți cunoscuți
de ai lui din guvern, ca acesta să repete figura din 1914 cu vin-
narea tuturor rezervelor exportabile de cereale din precedente
recoltă și acest a anului în curs anglo-americanilor pentru ca
sovieticii să nu se poată atinge de ele confiscându-le pentru
nevoile lor interne sau ale armatei în contextul stipulațiilor ar-
misticiului relative la întreținerea de către România a celei de
pe frontul al doilea ucrainean, ceea ce ne-ar întări moneda și
pone la adăpostul unor eventuale lipsuri de alimente în țară.
Comunicasem M.S. această propunere a I.S.-ului de la Istanbul cu
prilejul celei de a doua mele vizite la Dobrița, iar acum lui
Ioani rezultatul ei, negativ, în substanță pentru simplul motiv
că venise prea târziu și era deocamdată imposibilă de realizat când
armata roșie se afla deja răspândită-n aproape toată țara și înce-
puse deja cu rechizițiile stocurilor. Cea de a doua chestiune
ridicată de I.S. cu care revenise Dan Băltianu, dar nu-mi vorbise
nic direct despre ea, ci lui Sănătescu și Aldea, era cel puțin
tot atât de importantă pentru englezi dar natural și pentru noi
și-n special securitatea M.S., astfel că o atinsese tangențial
și-n discuția cu mine însă numai sub aspectul avertismentului
ce-l dădea C.R. de a-l păzi cu ochii-n patru pe S. acum când sovie-
ticii aveau să domine România prin prezența armatei lor de
ocupație, deghizată- sub forma echinoxului celei de pe frontul
magiar, anume: grija ca S.S.L.-ul, respectiv rețeaua lui informa-
tivă, să și Siguranța cu a ei să nu cadă-n mîna N.K.V.D.-ului cu
ocazia și sub pretextul expurărilor tuturor serviciilor Statului
de elementele fasciste care, dacă erau desconfiate și eventual
persecutate sau cel puțin licențiate, s-ar angaja la ruși în
loc să treacă-n slujba americanilor mai mult decât a englezilor,
întrucât primii doi n-aveau nici o rețea valabilă-n România și
vor încerca deocamdată și-o creeze. Așa dar, cererea C.R. de a
primi lista informatorilor S.S.L.-ului care o spionaseră sub
Antonești din sinul sau din jurul ei fusese f. inoportună pentru
Borcescu care de fapt căuta să-și mențină cât mai intactă agen-
tura și totodată să manevreze în așa fel încît să mulțumească pe
toți în măsura posibilului. Avea desigur o situație f. grea
pentru care mai dau seama abia acum că nici cu nici unul nu
avusese atunci deosebită înțelegere întrucât reticiențele și tergite-
rile sale de a-mi satisface cererea mi se păreau minime și

dovada că d-sa rămăsese pe linia fostului regim și nu era sincer cu noi încercând oarecum să saboteze expunările și interesele noului regim democratic. În orice caz, primul răspuns ce mi-l dăduse nu direct ci prin Sănătescu cu care lucra aproape zilnic și-n care avea ca militar cea mai mare încredere întrucât acesta dăta și el ca S.S.I.-ul să rămână pe cât posibil invulnerabil și nepătruns de nici unul din serviciile de spionaj aliaste, procedându-se deci f.circumspect și cu problema eliminării elementelor ce lucraseră efectiv direct cu Gestapoul, numai în măsura în care accepta ar constitui și acum un pericol de a-și continua opera pro-germană pe care cei mai mulți nu mai aveau interesul s-o perpetueze în noua conjunctură cu frontul îndepărtat și perspectiva prăbușirii Reichului de care înfine ajunseseră desigur a nu se mai îndoi nici ei; aceluși prim răspuns, cum că S.S.I.-ul nu avea nici un agent în sinul palatului și că nu-i putuse descoperi nici care dintre agenții săi din afara cercurilor C.R. dăduseră informații despre aceasta, mă nemulțumise profund și-l determinase și pe Bazești a mă încuraja să exigex cu insistență controlul personal al întregii agenturi originale.- Ori, după statutele de organizare și funcționare ale S.S.I.-ului existente atunci și care erau acele modificate de R.I. după plecarea lui Carol, moartea lui Moruzov și numirea lui Eugen Cristescu la conducerea serviciului, numai Președintele Consiliului de Miniștri, în speță Conducătorul Statului, avea dreptul să ceară a cunoaște agentura lui, dar evident că, și fără modificarea acestei clauze a statutelor, Sănătescu putea f.bine s-o scoată ei pentru a o pune la dispoziția M.S. care mi-ar fi remis-o mie spre studiu sau i-ar fi cerut să mi-o predea direct. Pentru moment, P.M.- probabil influențat de Borcescu - nu s-a putut hotărî la acest pas, ci a ocolit dificultatea ordonând s-mi prezente un extras al ei indicând persoanele din societatea bunărețeană și sineietă susceptibile de a fi spionat pe M.I.I. și C.R., plus rapoartele lor ce s-ar găsi în arhiva Cristescu. Dar și pentru această treabă, Borcescu s-a lăsat cu greu, pretinzând că-năvăliseră pe un funcționar cu ea și amânând mereu audiența prezentării materialului când îl reclamam la telefon, pe motivul că nu era atât de simplu și ușor, ci exija mai mult timp, astfel înălț informatorii vizanți aflaseră despre iminenta lor descoperire față de palat cu rezultatul că, la câteva zile după telefonul lui Albrecht, Marcela Căstargi s-a sinucis. Iorgu a venit dimineața

la palat să-mi anunțe știrea cu următoarele detalii: se părea, după
câte putuse afla din zvonurile care circulau în oraș unde moartea
ei făcuse vîlvă și era comentată de toată societatea că, pe de o
parte, ea aflase că eu aș fi primit sau urma să primesc în curînd
o listă pe care figura și numele ei, iar pe de altă parte că fu-
sese prevenită că cercetările Siguranței și ale S.S.I.-ului după
anumite valize cu documente de ale Gestapoului, ascunse de von
Ritgen spre a fi duse ulterior în Reich, ar fi condus la conclu-
zia că se aflau la ea și că se putea deci aștepta a fi perchezi-
ționată la domiciliu, arestată și anchetată. Valizele ar fi fost
încredințate lui Albrecht cu speranța că d-lui va reuși să obțină
protecția C.R. iar acesta le-ar fi confiat Marcellei care de aceea
se dăduse peste cap pentru a-l scoate din interarea lui, dar vi-
zînd că nu izbutea, a încercat să scape de "valizele lui" ducîndu-
le în altă parte, ceea ce nu-i reușise fiindcă era urmărită pas cu
pas iar locuința ei literalmente asediată de agenți. În clipa-n
care aceștia au pătruns în casă cerînd a o vedea, s-a otrăvit
cu-n venin stît de puternic încît n-a putut fi salvată iar la ea
s-ar fi găsit în bagajele lui Albrecht arhiva lui von Ritgen. După
cîteva zile am fost invitat de menajul Spitzmuller să dejunăm cu
ei la Mon Jardin cu portughezii despre care am pomenit și Togo
Getargi, fratele Marcellei; carecum spre a demonstra în mod public
că acesta nu era nici bănuît a fi avut vre-un amestec în treburile
surorii sale. Natural că moartea ei îl afectase dar încă mai mult
cauza dramei, cu stît mai vîrtos cu cît d-lui fusese totdeauna
anti-german și dezolat de legătura Marcellei cu Albrecht. În presen-
ța lui, subiectul nu a fost atins, deoarece la seara îi exprima-
sem tot regretul meu pentru dolul lui, la care-mi strînsese mina
fără a răspunde, dar la sfîrșitul mesei, după plecarea lui, Henri
mi-a spus că Togo nu știa nimic despre amănuntele dramei fiindcă
sosiseen capitală, chomst cred de la mare, ca singura rudă apropia-
tă a defunctei pentru înmormîntare mult după moartea ei, dar că-n
cercările C.D. străin se acreditase zvonul că eu eram autorul ei
moral fiindcă aș fi cerut arestarea Marcellei, ceea ce nu făcuser
explicit, dar pomenisem într-adevăr numele ei ca trebuind neapărat
să figureze pe lista informatorilor S.S.I.-ului sau ai Gestapoului
care întocmiseră rapoarte despre situația de la palat. Dedesubturile
tragediei aveau să rămîie încă un mister pentru mine, intru-
atunci cînd voiu primi întii niște extrase absolut nelămuritoare

a realității iar apoi, mult mai târziu, listele originale ale agen-
turii S.S.I.-ului, numele ei nu va figura nicidecum, așa că am dedus
că erau incomplete sau trucate, căci nu conțineau dealtfel nici
un nume din persoanele cunoscute mie, ori atunci că acestea lucra-
seră pentru Siguranță ori că dăunse-și fusese realmente o agentă
directă a Gestapoului; iar nici secretul valizelor lui von Ritgen
nu-mi va fi lămurit, astfel încât am rămas cu impresia că I.S.
a pus mina pe ele, deoarece acesta și C.I.C.-s-au năpustit asupra
tuturor vestigiilor vii și moarte ale Gestapoului iar Borcescu va
pretinde că nu se descoperise nimic la Marcela când Bazești și cu
mine îl vom chestiona ulterior despre cele găsite-n bagajele lui
Albrecht. Cât despre restul legăturilor mele cu Borcescu tot nu-
mai pentru aceleași probleme și toate urările ce le-au avut, de-
scrie în cele mai mici amănunte în declarațiile mele din 1955,
adăugând doar că soluția de a încredința C.R. spre păstrare "agen-
tura originală" a S.S.I.-ului avea tocmai menirea de a o face inac-
cesibilă pentru N.R.V.D. și că nu exista nici o nevoie ca engle-
zii să mi-o ceară iar eu să le-o predau în copie, cum am fost
silit să declar la sfârșitul anchetei, contrar realității, pentru
motivul f.simplu că o posedam de mult în baza vechilor convenții
de colaborare între I.S. și serviciile noastre informative, care
nu încetase complet nici în timpul războiului și a fost reactiva-
tă imediat din plin după 23 August, așa cum colonelul Lisievici
avea să mă asigure formal când l-am cunoscut în pușcărie, dovedin-
du-mi în mod lămurit că eu nu fuseseam decât victima unei manevre
de a lui Borcescu spre a putea tăina colaborarea până la 6 martie
1945 a S.S.I.-ului cu anglo-americanii. Tot în acea săptămână de
duminică 10/17 septembrie și chiar într-una din primele ei zile,
căci era înainte de a treia și ultima mea plecare la Dobrița pes-
te "week-end" revenind cu M.M.I.L. și toată suita lor de acolo
luni dimineața într-un Lockheed 14 la Băneasa, am plecat în S.B.-ul
meu peste ni la Sinaia cu Iorgu care avea treabă acolo cu șeful
regiei D.C., un maior sovietic și d-na Căplescu. Aceasta veni-
se-a în ajun să mă roage a permite unui ofițer sovietic, maior
"de rezervă" și profesor de istoria artei în civilitate, să vizite-
ze colecția de tablouri, arme, etc. ale Palatului iar, pentru faci-
litatea explicațiilor castelanului Soare și mai ales ale menajer-
ului Vermaeren, am poart-o și pe ea, deoarece maiorul n-ar cunoș-
te decât f.aproximativ limbile străine. Cum țineam să servesc
prompt pe sovietici, tocmai spre a le dovedi că dăruim să-i pri-
mim cu brațele deschise ca să ștergem urmele dăunării și să ni-

mprietenim cu ei, fixasem excursia noastră pe a doua zi. Maiorul era un om fin, distins și f. simpatic, de vreo 40 de ani, subțire și indubitabil un intelectual, dar poate nu chiar un profesor de istoria artei ci un membru al N.K.V.D.-ului însărcinat să verifice dacă faimoasa colecție Carol I se mai afla întreagă la Sinaia. Am petrecut aproape toată ziua cu el arătându-le amănunțit tot Peleşul, Peleşorul și apoi dinadins Foişorul ca să vadă că locuința efectivă a M.M.L.L. era una f. mică, simplă și ca orice vilă de particulari civilizați. Maiorul s-a interesat în special de cele 13 El Greco, numărându-le conștiincios, de celelalte pinze de mari maeștri, de "tezaurul Coroanei" de altminteri f. puțin valoros, un dulap-vitrină conținând coroanele de fier a lui Carol I, de surcu nestenate ale Camen Sylvei, Mariei și Ferdinand, sceptrele lor și alte câteva obiecte de valoare istorică mai mult decât pecuniară, de colecția de arme mici dar cu câteva piese bune și de unele mobile antice interesante mai mult decât frumoase și de acelea sculptate chiar de mîna întemeietorului dinastiei noastre. Dejunăm în sufrageria M.C. iar la întoarcere, ca și la dus, conversăm despre tot felul de subiecte, noi, interesându-ne de cele ce văzusem în cursul războiului iar el mai mult de felul cum vedeam dezvoltându-se situația din România. Astfel trecînd prin Ploiești unde tot cartierul girilor și mai bine de jumătatea clădirilor orașului erau grav distruse, mă-ntrebăm cum socotem că va fi posibilă reconstrucția acestora într-un regim de proprietate particulară, la care i-am răspuns: "F. simplu: exact așa cum particularii și-au construit casele, le vor reconstrui; unii, avuți mai repede; alții mai fără de mijloace, mai încet; Statul urmînd în orice caz să-i favorizeze prin credite pe termen lung și o dobîndă mică, dacă nu-i va putea despăgubi nici cel puțin parțial; unii se vor lăsa păgubași vînzînd terenul altora care vor căuta să-și clădească o casă-n acest oraș sau mai la centrul lui, așa cum s-a făcut de cînd îi lumea și precum vor fi reconstruite Londra, Coventry, Rotterdam și toate numeroasele urbi ale Germaniei care sînt 90% la pămînt!" Maiorul a spus atunci că-ntr-un regim comunist, totul s-ar reolădi planificat în cel mai scurt timp, mult mai armonios, frumos și adecuat unei urbanistice moderne, pe cînd în regimul nostru capitalist săracii nu vor putea să-și refacă locuința decît cine știe cînd, lăsînd ani de zile locurile lor de case în paragină iar bogătașii vor specula și această nenorocire și nedreptate, dacă Statul nu despăgubea integral pe cei sinistrați, ca să le cumpere teren-

rile pe nimic iar într-un loc se va ridica o clădire înaltă și mare alături de una scundă și mică. I-am răspuns că-n calitate lui de profesor de istoria artei trebuia să știe că cele mai frumoase orașe din lume, Florența, Roma, Parisul, Veneția, Praga, Copenhaga, Dresda, Petrogradul, Edimburgh, Nürnberg, München, Budapesta, Geneva și altele erau opere ale civilizațiilor individualiste și că planificarea urbanistică era și ea veche de mai mult de un secol fără să fi necesitat proprietatea colectivă și asigurându-l că, nu numai în București, ci și-n orașele noastre de provincie nu se mai putea clădi de multă vreme fără a suporta planurile serviciilor de arhitectură ale primăriilor respective care căutau din ce în ce mai mult, nu chiar omogenitatea stilului, care era monotonă și urâtă ca la Londra unde străzi întregi aveau case absolut identice, așa că dacă uita numărul unei la care trebuia să te duci, puteai suna la toate pînă ce o găseai, ci alinierea, calibrul aproximativ, acelaș număr de etaje și îngrădirea excentricităților jenante, inestetice. Dar maiorul nostru nu se lăsa convins, așa că discuția alunecă pe tema spinoasă a evoluției politicii interne române, d-lui susținînd că am avea tot avantajul să imităm pilda U.S., fără nevoie unei revoluții sîngeroase, ci beneficiînd tocmai de experiența rusă pentru a o face de manieră a evita luptele crîncene interne și pagubele inutile, pe cînd eu îi opuneam argumentul că nu trebuia forțată o răsturnare contra voinței majorității opiniei publice, ci să fie lăsată a se pronunța liber prin alegeri iar, dacă va tînde încetul către ideologia comunistă, aceasta se va impune în mod firesc și fără zguduiri profunde și nocive, pe cînd orice încercare de a o brusca ca să se precipite această alegere prin presiuni externe, va înăspri reacțiunea și creia o rezistență națională comună contra unei ideologii ce va fi socotită tot atît de străină și opusă interesului națiunii ca și mișcarea legionară, numai fiindcă fusese socotită de țărînimea romînă un instrument al dominației germane. Maiorul s-a grăbit să mă asigure că U.S. nu se gîndea să exercite vre-o presiune asupra poporului român, neînțelegînd să se amestece în treburile lui interne, dar că ar vedea natural cu plăcere creșterea numărului comuniștilor romîni cărora le revenea misiunea să cîștige olt mai curînd opinia majorității pentru doctrina progresului care primea teren în toată lumea fiindcă necesitatea organizării vieții comunității în stadiul actual al civilizației omenirii ducea fatalmente la pîsi-

rea ei pe această cale. D-na Căplescu părea convinsă de dreptatea tezei maiorului de care dealtfel se arăta și smorezată, dar-a bormat a-și face datoria de traducătoare fără să intervină-n dezbateri. Tot încă-n zilele acelea, înainte de sosirea MIL la palat, Bova-Scoppa mi-a adresat o scrisoare prin care mă felicita personal pentru succesul răsturnării politice din România la care era incredințat că luasem o parte f. activă, ca să adauge apoi într-o altă frază abil ticluită că era fericit că exemplul sorii noastre latine mai mari găseise la noi o imitație atât de perfectă sub toate aspectele ei. Sale trimisese deja înainte o telegramă de felicitări extrem de măgulitoare lungă și călduroasă cu o mențiune mult mai voalată a aceluiaș considerent al pildii bune ce i-o dăduse Regele Italiei. În telegrama de răspuns regală, nici nu mai relevasem acel element, dar în scrisoarea mea personală i-am plătit polița pentru stitudinea lui trecută, ultra-fascistă timp de stîția ani, iar în special cea rău voitoare față de mine cu prilejul numirii mele la palat, spunindu-i că felicitările d-lui personale mă bucuraseră cu atât mai mult cu cît nu mă așteptasem deloc la ele și că la rîndul meu îl felicitam pentru faptul că-năfîrșit reprezenta adevărata Italie de eliberarea căreia de sub odiosul regim fascist imperialist nu mîndoisem nici o clipă, regretînd doar că nu reușise decît parțial, astfel încît frumosa lui patrie era însăngerată și acum de lupta fratricidă între cele două tabere, precum și că nu-l putusem felicita înainte ca să nu-i permit fostului d-sale coleg al Axei a-și pune prea devreme în aplicare amenințarea despre care-i vorbise în tren către Odesa. Această veninoasă triplă-poantă n-avea să-l împiedice însă a mă invita în curînd la un dejun cu-n ofițer britanic al cărui nume nu l-am reținut dar a cărei față-mi părea, tare cunoscută depe vremea Conferinței Dezarmării, deși se făcea a nu fi fost vre-odată la Geneva și care-i cunoștea pe Bova încă din timpul cînd fuseseră-n post la Moscova împreună unde aceasta părea să fi fost din misiuni de legătură recente, vorbind cu Nina (nevasta rusă a lui Bova, f. mîndră că soțul ei fusese baronizat, deși această-nobilire avusese loc încă sub regimul mazzolinian) o rusească fluentă și povestindu-ne cu mare admirație pentru arasta roșie din faptele ei inedite pentru noi din timpul momentelor critice, dinainte de Stalingrad.-

Interzi la București, Suveranii n-au stat decât vre-o săptămână la palat, în cursul căreia R.M. a fost extrem de activă pentru a-l reduce din toate punctele de vedere la nivelul exigențelor ei; prima măsură fiind evacuarea P.M. și a l. de R. concomitentă cu mutarea mea "într-un apartament potrivit rangului" dar care-mi complica mult răstărea anterioară cu cei ce veniseră să lucreze cu mine de la deșteptare și pînă la breakfastul din biroul meu la care am trebuit să renunț de asemenea în virtutea principiului netransformării acestuia în "breakfast-room" și simultan de asemenea cu suprimarea "restaurantului guvernamental", cel mai gălăvise la sosire funcționînd în sala de așteptare a Administrației. Trebuie să recunosc că, sub egida "Înaltei Doamne", lucrările de reparație, începute cu două săptămîni înainte pe un ritm într-adevăr cam domol, fură mult accelerate iar vechea curățenie exemplară a întregii clădiri rapid restabilită, astfel încît în curînd nici nu se va mai putea bănuî prin ce trecuserăm în ziua și-a începerea neuitate, marcate doar în memoria noastră de teroarea asaltului Stukaurilor. În acea primă săptămîină, de contact cu noua atmosferă a capitalei, de vizitare a pagubelor ei recente care-i impresionară mult, de aranjare a palatului Elisabetei (care se va instala și ea în el în 25), de verificarea inventarelor mobiliare spre a se găsi cîteva lipsuri atribuite bombardamentului printr-o corectare extensivă a efectului exploziilor pe care Hellen le va dăbui ca furtigașuri și reproșa bieteî menajere eroice, în loc a-o felicita pentru că nu dispăruseră decât niște fleacuri și-aproape cu d-ra Tudoră salvase vieți omenești, de primire a Munțului la acel dejun intim în cursul căruia Mike va primi primul său duș rece la auzul reproșurilor ce-i aducea cu lacrimi în ochi congestionatul reprezentant al "Sfințeniei Sale" terestre pentru a fi deschis larg porțile raiului european al creștinătății diavolilor asiatici, de prime audiențe de lucru acordate miniștrilor cei mai grăbiți a primi noi apostole pe numeroasele decrete necesare pentru modificarea stărilor din trecut și de constatare că noua eră se anunța grea de răspunderi permanente, de sarcini copleșitoare pentru guvern, Stat și popor, Suverani și-a special R.M. fuseseră prea preocupați ca să fi avut timpul a se lăsa influențați de haite intrigantilor ce începuse a roi în jurul lor domnici a ratrapa anii de izolare de la palat înfigîndu-se acum pe toate ușile datorită asigurării ființei de către micii-și de a nu se mai lăsa tutela de nimeni, ci a se afirma din capul locului drept veritabilul stăpin, primind și ascultînd pe toți despotivă și

judecând pentru a hotărî singur după bunul său simț. Am salutat această lăudabilă intenție cu sinceră bucurie, socotind că era într-adevăr momentul ca tînărul monarh să muncească efectiv și metodic, scutindu-mă pe mine să asist la audiențele de lucru ale membrilor guvernului său ca regulă generală și chemându-mă doar atunci cînd s-ar ivi vre-un bucluc și ar simți nevoia unui paratrușnet, stabilind împreună programul fix al acestora. Fiecare Secretar de Stat trebuia să aibă ora sa fixă de lucru cu R. pe săptămîni, P.M. cel de Interne și de Război două, distanțate la trei zile, ceea ce însuma 18 ore, întrucît existau 14 departamente în afară de Președinție, la care Mike adăugă și cîte o oră fixă pentru cei doi Subsecretari de la Interne, Prefectul Poliției Capitalei și Primarul General al ei, pe care le-a fixat personal, în înțelegere cu ei, toate dimineața între orele 9 și 13, rămîindu-i două libere în contul audiențelor sporadice ale celorlalți Subsecretari și ale altor oficialități românești și străine (șefii de misiune, directorii generali ai Siguranței, C.F., P.T.F., comandanții corpurilor armate, etc...) ce se complectau după amiază între orele 18 și 20, urmînd să-i primi pe cei trei Miniștri de Stat f.p., ca și pe fețele bisericești numai la cerere și pe cît posibil la dejun spre a nu depăși în principiu 36 de ceasuri săptămînale de audiențe permanent obligatorii. Astfel îi rămîneau după mesele între orele 15 și 18 pentru aviație și automobilism iar cîna și seratele libere pentru dulcinee, pe cînd duminicile și zilele de sărbătoare fără de obligații ceremoniale aveau să-i devină deocum încolo prețioase, ca tuturor celor care nu trădăvesc toată săptămîna, pentru vinătoare. Am încercat să-l determin pe stăpîn a mai lua și rezoluția de a se scula cu două ceasuri mai devreme ca înainte pentru a elimina zborul înainte de pornirea audiențelor, ca să mai aibă după mesele libere pentru alte ocupații mai instructive decît bînșitul motoarelor - ora filmului, a lecturii, a cînei la care deocum putea să invite fără restricții tot felul de oameni interesanți de cunoscut și ascultat - dar Mike socoti trînitul cu-n ceas în avans asupra vecinului său orar din "anii de opoziție" maximal de concesi acceptabil, considerînd că și așa între din nou într-un fîgac de viață "ca la școală". I-am demonstrat că nu trebuia să pornească marea de roge cu aceea aprehensiune preconcepută că obligațiile de muncă regulată erau o boala ci dimpotrivă sportul cel mai pasionant, posibil, căci treburile atît de variate și importante de care se avea a se ocupa erau cele mai interesante din cîte existau pe

lume: organizarea vieții înăși a întregii națiuni; amintindu-i că tatăl lui muncise timp de zece ani în medie peste 12 ore din 24, adică mai mult decât dublul, iar de fapt totdeauna și mai mult, întrucât mai găsește timpul să citească și tone de cărți, ziare, broșuri și reviste ce n-avuseseră nici o contingentă cu treburile publice și preocupările lui politice, la care Mike își răspunde placid: "De aia a și făcut atâtea greșeli, căci nici iste-ria muncii nu-i normală și sănătoasă!" Dar cu fi răspunsul nițel ironic: "Pînă acolo mai aveți o margine serioasă, ca să nu comi-teți greșeli de surmenaj nici să-nbolnăviți de muncă!" la care-mi ripostă cu tîlc: "Asta și vreau, căci găsesc că Sănătescu are drep-tate să doarmă un ceas după masă și să meargă apoi la cinemato-graf în loc să ajungă-n halul de enervare al lui Buzel, Pătrășcanu și al dunitalei!" Se referea la faptul că ne plînseserăm că Sănă-tescu era de negăsit între dejun și ora 6-7 ca să descooperim că P.M. se ducea liniștit în fiecare după masă să vizioneze aceleași două-trei filme de operete magiare cu locotenentul de husari în-drăgostit de fata castelanelui local, iar ordonanța lui de came-rista ei, pe cînd noi eram într-adevăr la limita controlului ner-vilor, drept care mai scîlpam oite o vorbă mai lungă sau tăioasă și deveniserăm tustrei "à ne pas toucher avec des pinces" (de nestins cu pinsete), cum remarcasem deja R.M. Precum am relatat pendelete în alte declarații despre Pătrășcanu, acesta revenise de la Moscova tare schimbat. Fusese pe semne primit cu total alt-fel decît se așteptase, peste picior, în loc să fie felicitat pen-tru tot ce era convins a fi făcut f.abil pentru victoria P.C.R. la 23 August și subsevent; i se spălase poate chiar nițel și o apul în convorbiri particulare cu vre-un membru de al C.C. al P.C.(b) despre care ceilalți delegați romîni nu știau nimic dar bănuiau așa, căci faimoasele sale declarații date pe aerodrom la decolare reprezentanților agenției Ass.Press, United Press și Reu-ter în deobște despre atitudinea P.C.R. față de monarhie contrave-nescu întrucîtva garanției din scrisoarea sa ce Mike ținea sub gace chei în safeul său personal, iar mie-mi revenise rolul ingrat de a-i trage la primul nostru contact de la palat, din înămînare-rea expresă a d-lor giranți, a generalului visionar de Ani Ondre și-n special a prietenului Buzel, o nouă răspunsă bunărețasă unată de altele din partea lor ce se soldaseră rapid cu o tem-siune în rapidă creștere la toate debaterile C.de M. în care de-acum încolo două treimi din discuții și pe spume toate probleme le examinate se vor petrece în dueli din ce în ce mai aprinse și sterile între cei doi ocoși, mai ales cînd cel întors după

numai două săptămîni de absență va găsi publicate o droaie de legi ce nu le pregătise și cu care nu era de acord, de către noul M.de J. care în loc să fie numit a.i.fusese bombardat titular dintr-o vicleană manevră „juranistă” prin care se căutase să-l relege acum pe P., după ce-și îndeplinisese scopul pretextat pentru ocuparea Justiției în 23 august, la rolul de girant -figurant: recte o debarcare deghizată! Reușise impetuos și prompt să parase această lovitură joasă, dar avea alte mult mai revoluționare fapte de săvîrșit, desigur și din instrucțiile moscovite dar și din ordinele C.C. intern. Astfel pornise lupta mare în jurul Regii „antifasciste” a cărei analiză paragraf cu paragraf și frază după frază dăduse loc la scene violente în care Buzzești replicase la prezumția înglobării categoriei voluntarilor din războiul anti-sovietic, prin care dl.vice-președinte Ion Mihailache era direct vizat și amenințat, cu cererea arestării și condamnării d-lui Gheorghe Tătărușcu, autorul convenției militare romîno-germane încheiată și ratificată sub președinția lui iar nu a d-lui Gigurtu cum își închipuise dl.Pătrășcanu. Pe de altă parte, „Apărarea Patriotică” refuzase de mult a restitui armatei armamentul ce-l primise fiindcă, dacă admitea principiul dezarmării gîrzilor civile, nu mai ar fi avut sau ar avea în viitor cum să justifice posesia unaia din ce în ce sporit prin tot ce-și procura Botnăraș din stocurile imense de capturi germane preluate ^{de} și apoi respective de la armata roșie, astfel încît nici „Gărzile lui Iuliu Maniu” și organizația paramilitară a tineretului liberal, condus de f.distinsul luptător cu graiul și cu pînă dar mai puțin valorosul spadassin Mihail Fărcășanu, nu fuseseră dezarmate, ci din contră sporite ca efective și putere pistolară, ceea ce risca să constituie baza și premiza celor mai favorabile și sigure pentru pornirea unui război civil. Moscova ceruse și obținuse plecarea întregii armate romîne pe frontul nostru magiaro-german comun cu al celei de a doua armate ucrainene prin încadrarea diviziilor noastre (în număr cu ghinion 13) de către triplul dacă nu chiar quadruplul diviziilor sovietice, s-a că-n interiorul țării rămîneau cu poliția, jandarmeria și cîteva P.S-uri slab dotate față de efective de ale armatei roșii suficiente și mai ales supra motorizate și blindate ca să reducă la rațiune în 24 de ore orice tendințe guvernamentale de a rezista vreunei cereri de a generalului Vinogradov, Șeful Comisiei Militare de Control Sovietice, fără a mai socoti că grosul armatei Mareșalului Malinovski se afla în Ardealuri,

48

Însuș cartierul¹ al aflându-se pe Mureș, f. curînd în castelul
contelui Zselinski la Neudorf lângă Lipova, iar baza celei a
Mareșalului Tolbakin tot la noi în Constanța, deși forțele lui
operau în Bulgaria întru tăierea retragerii celor germane spre
șesul panonic. Andrei era deci hărțuit de sovietici, nemulțumiri
cu rolul secundar, subaltern și mediocrul ce-l acceptase P.C.R. în
B.P.D., de tovarășii săi din C.C. care cereau preluarea posturi-
lor cheie începînd cu M. de Război și cel puțin Subsecretariatul
lui Dimăciuanu la Interne, M. Comunicațiilor și acelu al Agricultu-
rii în plin sau cel puțin ca Subsecretariate din care să ajungă
a torpila politică "reacționară" recte conservatoare a titulari-
lor burghezi - și de colegii săi din guvern fără a mai ține cont
de partenerii blocului cu care ajunsese acum la relații abia
curtenitoare. Dacă-și mai strica și relațiile cu S. și cu mine
pe care mă cunoscuse ca unul ce mă dovedisem un spirit mult mai
imparțial decît Busești și-n orice caz total independent iar
din punctul de vedere practic un element care căuta să rezolve
expeditiv problemele chît a preconiza concesii naționale ce să
permită continuarea colaborării mai degrabă decît să-ncurajeze
atitudini radical obstrucționiste sortite a paraliza guvernarea
și a duce inevitabil la spargerea blocului și deschiderea crizei
interne înainte de termenul convenit al sfîrșitului războiului
anti-fascist care prima asupra tuturor celorlalte probleme, risca
să-și taie singur craca de sub fund înainte de a fi parvenit la o
poziție din care să poată dicta Coroanei lipsindu-se de benefi-
ciile ce i le adusesse pînă acum arbitrajul ei uimitor de impar-
țial pentru o instituție principialmente mult mai anacronică de-
cît partidele istorice. Se așteptase a mă găsi participînd la
audiențele sale de lucru cu monarhul și fu, în consecință, agrea-
bil surprins de a vedea că nimeni nu-i cenzure raporturile ne-
mijlocite cu acela de semnătura căruia avea nevoie și pe care
avea deci tot interesul a-l prelua înostul cîștigîndu-i simpa-
tia și-ncrederea, în loc să-l frondeze și sperie prea devreme.
Dar cum știa din experiență că acesta ținea la opinia mea și-și
închipuia că și acum, chiar dacă nu asistas la audiențe, conti-
nuam să exerce o influență mai mare asupra M.S. decît P.M., Ra-
sești, Aldea, Dimăciuanu și babalicii, L.P. a căutat să mă cultive
și pe mine dar și pe Ionni ceea ce avea să-i crească în partidul
suspiciunea de a cădea în greșala lui Danton, iar M.S. mie și
chiar lui Ionni avea a reacțiunii opoziționiste cu multe imagi
antene în anturajul babaliciilor, deci în curînd și a acestora,

de a le submina pozițiile de rezistență din inconștient, lipsă de experiență, influențe tătărăsciene și poate chiar aceleași criminale veleități asemuitoare celor carliste-urdăriene de a crea Corosnei din nou un rol de conducere mai mult decît de arbitru, opunînd formulei unei eventuale viitoare republici menșeviste, aceea a unei monarhii bolșeviste conduse de o camarilie acceptată vremelnic de Kremlin. În aceste năstrușnice temeri par să fi contribuit și următoarele două fapte: În sîptămîna 17/24 septembrie, d-na Madgearu m-a rugat să nu refuz o invitație de a tineretului studențesc național-țăr nist menit să-i permită să-l cunoască personal pe tînărul M.al C., om de încredere al și mai tînărului monarh al generației lor și să-i pună întrebări privitoare la evenimentele trecute, prezente și viitoare ale erei noi, abia deschise, democratice romîne, despre care opinia publică era stît de zgîrcit informată și prea puțin lămurită, cu scopul de a se putea apropia mai intim sufleteste de Capul Statului și aspirațiile lui. Din capul locului, i-am răspuns că Buzeghi ar fi cu mult mai indicat să le facă acestor tineri intelectuali ai partidului său o conferință liberă care să le satisfacă curiozitatea f. legitimă și dorința de a cunoaște mai bine originile și scopurile Actului de la 23 August decît li le ar putea lămuri dl. Penescu. - Dar atît dămnelei cit și Buzel au insistat ca să nu mă sustrag acestei îndatoriri sociale f. utile în zilele de azi cînd tineretul, frîmțat de atîtea idei contradictorii, pe care atît fasciștii cit și comuniștii știau să i le îndrăge sistematic pe cînd democrații-l lăsa să se orienteze singur și prea puțin ajutorat de lectură ce o avea în occident dar nu la noi în aceeași măsură-n cotidiene, era avid să i se indice calea de urmat. Și, rezultatul a fost că i-am ascultat și m-am dus în după amiaza indicată la un cămin studențesc din Cotroceni, fără să fi pregătit nici o conferință căci n-aveam timp să mă apuc în mod special de așa ceva, ci cu gîndul a le vorbi cum cum se făcea la Cambridge, cu totul neformal și natural, în sensul celor ce spuseseam siarștilor și-mi erau deci ușor de formulat sintetic și chiar mai metodic, iar îndocosebi pe înțelesul lor care n-aveam în fond nici o noțiune plastică a răzărîii complexe politice a propriii lor țări, din ultimii patru ani, cu scopul de a le explica enigma arestării Antonescilor pentru care mulți avuseseră simțăminte cel puțin tot atît de admiraative ca acele ale mulțor țărîniști de nuanță Mihalsche, fără să mă apuc de aprecieri critice la adresa acestora, dar nici spunîndu-le mincimi și ur-

mind apoi, tot după banul obiceiului anglosaxon, să le răspund la întrebări. Neîndrăgind rugă de Buzel a prezenta acțiunea noastră sub unghiul partinic, ceea ce s-a și refuzat să fac în orice caz, le-am vorbit nu ca un orator ci unul care povestește lucruri trăite, ne-știindu-mă a relate adevărul, astfel încât la întrebări am fost fi-
rește asaltat de unele cam indiscrete menite a le preciza mai expli-
cit contribuția practică a elementelor componente ale "comitetului
de acțiune" înosebi la declanșarea ei. Așa dar, a călăuzit destul de
limpede la iveală că nimic nu s-ar fi putut face fără R. Mihail: singu-
rul factor căruia armata i-ar fi, cum a și executat I.O. și pe care
prin armare tot restul aparatului de Stat l-a ascultat fără covăire
și nici o defecțiune cu excepția Antoneștilor, a Comandantului Jan-
darmiei, a Șefului Serviciului Special de Informație și a Prefec-
tului Poliției Capitalei, plus sinuciderea, dar nu trădarea f. onore-
bilului și valorosului general sas Schmidt, care de mult se confir-
mase (cu amănuntul că-și remisese înaintea conștiinței divizia colo-
nelului ajutor de comandant al ei cu recomandarea de a se conforma
întru totul I.O.) și o trădare survenită recent: aceea a celui alt ge-
neral sas, Flebs, care trecuse cu toată divizia sa de partea magia-
rilor într-un sector german al frontului iar după o altă versiune
numai cu câțiva ofițeri care ar fi format în Ardealul de Nord o uni-
tate "curcubeu" cu sași, legionari și aventurieri de strînsură din
care neștii încercasă să creieze nucleul unei armate române de a gu-
vernului Sime. Cât despre contribuția tehnică, le-am numit pe mili-
tarii în ordine și cronologic și a rolului avut în pregătirea și
înfăptuirea actului răsturnării, pe cînd la cea politică am subli-
nist clar faptul că inițiatorii sînt al B.P.D. cît și al tratative-
lor cu Aliații erau d-nii Maniu și Brătianu cărora li se asociaseră
apoi Titel Petrescu și Iacov Pătrășcanu, dar că membrii chiar din
conducerea partidelor istorice n-au știut nimic despre acțiunea ce
se pregătea, cu singura excepție a d-lui Grigore Buzzești care avea
cele mai mari merite pentru a fi condus cu ajutorul d-lui Victor I.
Rădulescu-Pogoneanu, tot de la Externe, tratativele opoziției prin-
tr-o rețea clandestină de tineri diplomați- de la plecarea d-lui
Al. Cretzianu la Ankara și pînă la cea a prințului Stirbey și a
d-lui Const. Văgăreanu la Cairo și a fi centralizat toată acțiunea in-
formativă, diplomatică și politică în jurul nucleului politic de
sub auspiciile înalte ale tînrului monarh pe care eu îl reprezen-
taseam în comitate atunci cînd nu putea asista personal la întruniri.
Întrebat de ce d-nii Maniu, Brătianu și Titel Petrescu nu-și înfa-
maseră partidele, de către un vulpoi de "veșnic student" f. proba-

bil informator al Siguranței sau S.S.I.-ului, răspunseseam că, în partidele democratice, atât secretul cât și unanimitatea opiniilor sînt f.greu de păstrat și respective de obținut așa că-n cazul de față șefii lor, cu marele lor prestigiu necontestat de nimeni în sinul aceloră, făcuseră f. bine să lucreze în absolută taină căci altfel am fi fost de mult denunțați, arestați și poate chiar executați iar primele întruniri ale organelor de conducere ale partidelor au dovedit apoi că activaseră conform vederilor și aspirațiilor acestora, aprobîndu-li-se politica întocmai, cu prea puține excepții și rezerve. Cînd am fost chestionat în continuare asupra celor care nu aprobeau deloc sau în parte Actul de la 23 August, am răspuns că cel mai indicat pentru a le vorbi de politica P.N.T.era însuș președintele lui iar după d-sa indiscutabil dl.Buzești care, ca M.de E.in guvern și specialistul partidului pentru politica externă, dusesese ^{negocierile} cu Alianții în numele întregului bloc democrat și cunoștea cel mai bine toate aspectele problemei ce interesa tineretul țărănist.-

Răgat în concluzie a-l determina pe prietenul meu dl.Buzești să consimtă a le vorbi și el,le-am promis și aceasta, recomandîndu-le însă a i se adresa și personal și a-l lăsa să-și aleagă singur ziua, deoarece era mult mai ocupat decît mine și surmenat de stîrșia lui de muncă asiduă fără nici un răgaz. Lui Buzel îi făcusem astfel un serviciu, căci de atunci încolo, mai ales după ce le-a vorbit în săptămîna următoare în mod atât de strălucit încît a fost aplaudat cu entuziasm, nu numai acest cîmin, ci tot tineretul avea să-l roage de mai multe ori a le vorbi, ceea ce i-a creat un prim mic diferend cu Penescu, care socotea că se băgase în ciorba sa, vorbindu-le studenților apoi și el odată despre politica externă a P.N.T.și a Romîniei, la care Buzești a cerut lui Juarez să-i pună în vedere lui Penescu să nu se mai amestece într-un domeniu ce se dovedea hotărît a nu fi de competența sa, căci spusese niște prostii fenomenale care mai apăruseră și sub tiparul ziarului "Ardealul". Al doilea fapt mai grav după pîrerea camarăzii lui Juanito,făcuse interviuul ce-l dădusem către sfîrșitul lunii profesorului de istorie modernă Netes, tînr ardelen liberal, cult, agreabil și simpatic, originar din "Tara Oașei" sau Silvania, venit să-mi ceară, împreună cu un publicist tot ardelen din tineretul țărănist, Roșie, o sinteză istorică a preliminarilor și decanodunintului acțiunii B.P.D.cu scopul unei lucrări ce fuseseră însărcinați a o face împreună de către tandemul conducător al acțiunii și pe urmă care luasă interviuuri de la toți participanții la actul mîsurării ce le

251

erau indicați de către tandem. L-am primit într-un salonag intim al Jockey Clubului la o oră târzie când am putut scăpa de la birou ca să-i pot trata ardelenegte cu ce doreau să bea și să mănânce, rugându-i să-și noteze ce le spuneam ca să nu fiu greșit interpretat în menținerea celor ce aveam să le expun, oăci întrebările lor fuseseră dintrînceput enunțate ca delicate și-mi ceruseră întâi o lucrare scrisă de care-i rugasem a mă scuti fiindcă mi-ar răpi mult mai mult timp. Din tot ce culeseseră pînă la mine, rămăseseră nelămuriti tocmai asupra dedesubturilor acelea care le-ar fi dat răspunsul la întrebarea, cui revenea în fond meritul principal: Coroanei sau tandemului? L-am lămurit mai clar și mai complet decît pe studenți și ziaristi, dar nu ca să publice ce le povesteam, oăci nu era momentul de a pune chiar toate punctele de i, ci ca să nu comită greșeala de a trece peste realitățile istorice în judecarea lor într-o lucrare care în lipsa altora trebuia cel puțin să impliceze dacă nu putea explicita versiunea corectă și nu una partinică, propagandistică, ziaristică și deci tendențioasă care să dea apoi loc la controverse, ceea ce Netca a priceput și apreciat ușor. pe cînd dl. Bochiș, om de un format intelectual mult mai redus și de o calitate științifică mai dubioasă sau poate de o probitate mai îndubitată, n-a vrut sau n-a putut să-ntelegă, și dat fiind că nu vroiam să mă cert cu d-lui pe o chestiune ce-n orice caz nu o putea cunoaște mai bine decît mine, le-am recomandat amîndurora să evite căutarea paternității României născute-n 23 August, povestindu-le vechiul banc despre bătrînul Itig care-i ceruse rabinului să-i delege enigma cum soția sa cu mult mai tînră a reușit însăfîrșit să-i nască un copil zdrăvîn tocmai acum cînd d-sa era trecut de 70 de ani, ca să primească răspunsul că tot așa cum s-a întîmplat cu acel egiptolog care, plimbîndu-se-n deșert, fusese atacat de un leu și neavînd asupra-și decît un parasol, îl deschise ca să-l sperie, iar în chiar clipa aceea auzi un zgomot ca de-mpușcături ce nu-i venea să creadă că-l făcuse pocnitura deschiderii parasolului, dar totuși iată că leul se prăbușise mort; dar cînd Itig vru să mai știe cum de făcuse D-sa acea minune, rabinul adăugă: "cînd profesorul s-a întors, a mîrit în spatele său un arab cu o pușcă lungă fumegîndă, pe care D-sa i-l trimisese la țano!" Dar acum și interlocutorii mei vroiau să știe: cine fusese vîntorul arab și cine profesorul? Le-am răspuns: "Fără armata roșie, dar și a noastră, tîmpatul bepediști ar fi putut să-și tot deschidă umbrelele degeaba; înăit dacă vroți neapărat să-i găsiți și numiți pe părinții lui 23 August: Stalin e tatăl, dar mama-i Mihai - ceea ce cred că nu vă convine să publicați în gazetele dvs, așa că rămîneți la soluția mea, relatînd faptele așa-

le, concrete și nerăstălmăcite pe care fiecare cititor să le cunoască și să le poată aprecia după capacitatea sa de discriminare". Această frază ca și apoi alte elemente de apreciere stupide - ca de pildă preferința mea pentru-un guvern nebepedist, de militari și tehnicieni fără de partid, în locul celui de al doilea guvern Sănătescu, convorbirea lungă cu Vișinski la recepția de la Ușir și chiar faptul că așteptasem mult cu primirea șefilor Comisilor Militare de Control Americană și Britanică la palat pînă cînd Vinogradov a primit aprobarea expresă a I.C.S. de fapt a Generalismului Stalin personală, de a putea frecventa pe R. Mihai iar apoi am împins la maximum cadourile către G. Stalin care la fiecare răspundea cu altul și la mîștrăia cu toți sovieticii pe care reușeam să pun mîna, din nici un fel de lichelism, ci pentru că interesul țării, al guvernului și al Coroanei o cereau - fură toate interpretate de imbecili ca Romniceanu, Penescu, etc..etc...și-n cele din urmă chiar și de înțelepții tandemişti drept semne precursoare ale avertării unei vechi suspiciuni că aș fi căuta, cum îmi spusese Sănătescu totuși mai mult în glumă-n după masa lui miercuri 23, să devin un fel de Barbu (Stărbey) dacă nu chiar Ernest (Urdeanu) care să facă și desfacă guvernele, din spatele perdelelor catifelte ale biroului inaugurat de acesta. De faptul că eu și nu ei vorbisem cel mai răspicat, sincer și nediplomatic cu Pătrîșcanu, ca apoi să repet figura mult mai brutal, casant și fără de apel cu Vasiliu-Mîțcanu, ca să-mi stragă gustuit o dușmănie-n plus, spunîndu-i lucruri pe care nici unul din generali ce-l înjurau la spate, dar nici sfîmțul jesuit n-ar fi spus măcar lui Guță, nu se ținuse înseă cont în anturajul intim al aceluia! Astfel am început să colecționez pe zi ce trecea mai mulți adversari decât aliați, la care aveau să se adauge la întoarcerea lor de la Moscova Ionel Christu fiindcă-n audiența raportului său la S. la care acesta mă rugase să-l asist deoarece îl cunoșteam de f. mult pe Christu și-n plus ținea ca să-l ajut să-l descocească abil pe tema adevăratelor lui simțăminte și presimțiri giruetiste - îl acuzasem de alunecarea subită spre stînga stîngei și Vivi pentru că nu mi ierta numirea lui Basel în locul său despre care Aldea avusese grija să-i povestească că mi-o datora numai mie, el și Titel, ba chiar și Leucăția vrînd atunci să-l impună pe d-nea lui Sănătescu, ceea ce fusese la doi pași de a se realiza. Dar nici Negoi și Uileanu mai erau acum față de mine aceluiași-nainte: primul, după ce adusesem la palat și-l propusese ca ministru într-un guvern în

care nu merita deloc să fie, fiindcă totuși fusese ministru în guvernul de la 6 septembrie 40 cu Sima și ceilalți fasciști, pentru bunul motiv că se temea cu mine la conducerea C.R. a se găsi înlocuit de la D.C., iar, când a început să miroase că acțiunile mele erau în cădere pe piața politică a bepedelei din guvern, s-a gândit că-n cazul înlocuirii mele ar fi cel mai nimerit succes din cadrele palatului, căci cumuind cele două funcțiuni ar deveni inamovibile dacă ar mai lăsa să-nțeleagă anticipat MARL că n-ar lua decât o leafă "ca să le facă economii" și atunci ar avea șanse aproape sigure de a nu fi persecutat de comuniști prin sabia lui Democle ce-o constituia pentru ei un paragraf pareiv proiectului "legii Fățușoanu" a cărei promulgare mai devreme sau mai târziu tot nu se va putea evita și care-l visa și pe fostul Subsecretar de Stat la Insestrarea și Aprovizionarea Armatei, dar dacă reușea să scape de acest coșmar ar izbuti desigur, cu prețul oricăror concesii, să plece-n suita M.S. când monarhia va fi ajuns la scadență, cum nu se-ndoia, căci boiernașul semi-armat din Bacău avea nasul mare, nări dilatate și flexul ofinelui de vânător nefumător; pe când cel de al doilea, deși îi salvasem postul aproape permanent din 15 aprilie 42 și până-n aprilie a.c. tot cam la aceeași dată când își câștigase "dreptul la viața C.R." prin marele serviciu ce i-o adădese cu aranjarea contractării virului comunist la ferma sa din Pantelimon, totuși nu-mi putea ierta lovitura dată cumnatului ale cărui acțiuni erau acum din nou în urcare datorită simpatiei deosebite de care se bucura de totdeauna în cercurile britanice, înăi de când înăsoțise pe P. Nicolae la școală și apoi în stagiul lui din marina M.S. Regale și Imperiale care-n vremea aceea mai "domina valorile" tuturor nărilor, / la Dobrița dibuise că nu i se rezerva-se nici lui un locșor în avion uitându-se că era de două ori compromis, ca cel mai vechi domnitar al C.R. și vir primar al M. de J. comunist al guvernului rebel și această situație nu trebuia să se poată repeta ceeace ar fi desigur cazul dacă tot cu ași face și cea din urmă listă a suitei M.S. Așa că se lucra intens, dar f.f. prudent întru săparea piedestalului meu de odinioară mai cu seamă din clipa-n care voiu începe să am primele diferențe cu P.M. și apoi chiar cu stăpînii. Nu eram nici inconștient, nici neavertinat de această situație, căci Ioani, Iorgu și Bivolac n-au încetat să mă prevină de "lacrimăturile variate" ori de câte ori adălușam câte una, dar eu nici nu mă sinchiseam de mirisul jurelor când toate atențiunea mea era concentrată asupra problemei mari de a găsi cele mai adecvate soluții pentru a-l ajuta pe tînărul stăpîn să câș-

measură-n noua furtună ce se zărea vădicându-se-n jurul ei corabia monarhiei cât mai abil cu putință pînă la potolirea lamelor de fund ce nădăjduiam că totuși ar putea fi eschivate spre a nu o scufunda înainte de pacea generală ce credeam că-i va deschide un nou port nu atît de ferit ca cel din 1919 dar în care să-și poată repara velele.-

Căci vechiul "nucleu" tîndea din ce în ce să se-mparte în trei categorii: pesimiștii, optimiștii și renegații, iar aceștia la rîndul lor în pasivi și activi. Stirbey revenise din lungă sa misiune, care fusese pentru dînsul un adevărat calvar, în special la încheierea ei dar nu a lui, un om distrus, astfel încît, deși plecase în perfectă sănătate și arătase atunci un sfert de veac mai tînr decît era, n-avea să mai trăiască mult peste un an, în cursul căruia toate temerile sale aveau să se averseze chiar mai prejosse decît realitatea. La primăvară-și va mărita pentru a treia oară fiica cea mai mică cu-n diplomat; Pichi și cu mine fiind martorii Catherinei și al lui Buzel la cununie lor civilă-n primăria Buftel și apoi le va înlesni să exparte aproape încă odată atît cît d-sa scosese-n anii de Regență-n Elveția pentru Elise; dar în domeniul politic nu va mai fi un sprijin pentru nepotul dragostei vieții sale atunci cînd Comisarul Adjunct al "departamentului mîrednic"- cum îi spunea Buzel - va crăpa ușa masivă de nuc lustruit din biroul devenit regal al palatului Elisabetei cu o lovitură de pumn menită să probeze tînrului său interlocutor încoronat, dar pămîsit la ora aceea de toată lumea, căci se lăsa se izolat de vechea sa tînră gardă de sfetnici și apărători încercați, că Stalin călărise la Yalta ușor paralizica sa rezinanță yankee și mai greu dar totuși năvălașul amăsar jumătate singe englez și-n consecință nu se lăsa împiedicat de reprezentanțele lor militare simbolice din România pentru a-i impune regimul democratic popular de încrederea sa ce nu o acorda celui al partidelor istorice majoritare-n blocul opoziției component al primelor trei guverne de după 23 August și care deci n-aveau decît să intre iarăși în opoziție dacă nu se puteau adapta exigențelor stăpînirii sovietice a țărilor eliberate de armata roșie. Vișoiann, tot atît de pesimist ca Stirbey, dar mai puțin pasiv, datorită vîrstei și ambiției de a nu-și încheia cariera politică definitiv, ci a căuta să-i prelungească agonia pe cît posibil peste hotare pînă cînd occidentalii se vor fi deșteptat la realități și vor porni la contraofensivă, contribuise însă mult și el la semănarea panicii la întoarcerea sa de la Moscova. Nu chiar cît Christu și Dănila-

na, dar mai mult decât Ghiță Pop și chiar Iohar Răduleanu, socotea că supletea mîndriei sale era politica mai oportună momentului decât rigiditatea casantului gorun față de crivățul ce începuse să sufle tot mai vijelios dinspre Răsărit; pe cînd Maniu ca și Titel, mai puțin pesimiști decât Dinu și toată finanța liberală, nu vroiau să-și recunoască dezumflarea și simulasă încrederea lor într-un viitor îndepărtat mai bun, dar printr-o atitudine de rezistență statică și expectativă, lăsînd evenimentele să-i surprindă-n loc să-ncerce a le preîntîmpina. Cînd Șăuțescu află de la Vivi cum nu reacționaseră cîtuși de puțin față de nici una din legitimele proteste și judicioasele obiecțiuni ale delegației noastre Mr. Harriman și Sir Archibald Clerk - Kerr, dînd doar afirmativ din cap la toate declarațiile dictatoriale ale Comisarului Molotov, începuse să reactualizeze condiția inițială cu care acceptase mandatul prezidențial, subliniind la fiecare nou obstacol întîmpinat în calea guvernării și la fiecare alt element de discordie-n sinul blocului, că adîncea criza politică internă, necesitatea primenirii echipei guvernamentale, dorința sa de a se retrage dintr-o poziție ce-i depășea competența și-ntre timp dezaprobară atitudinii prea neocompromițătoare manifestată de Buzeghi și a intransigenței excesive adoptate de tandemul conducător al giranților guvernului său. Singurul punct asupra căruia nici dînsul nu înțelegea să cedere comunistilor cît ar mai sta la Președinție era tocmai acela ce-l va accepta apoi fără a orîni la desnochimintul crizei: numirea generalului Vasiliu-Răscanu la M.de Război. Față de această deosebire de concepții în nuanțarea rezistenței burgheze la atacurile externe sovietice și interne comuniste conjugate din ce în ce mai ostensibil, civilii guvernului cu excepția lui Negel și-n frunte cu țărăniștii se rînduiau de partea lui Buzeghi, pe cînd militarii se țineau mai mult la remorca P.M., ceea ce nu le va fi valorificat la reamîniere, întrucît nici unul nu-și va păstra postul în afară de Dombrowsky, iar colegul lui de la P.P.C. va dispărea chiar definitiv de pe suprafața pămîntului în primele ore ale Putschului din 6 martie 1945, pe cînd bietul Potopeanu va trebui să se lase arestat de sovietici, nerespectuozî nici de imunitatea ministerială a unui membru al guvernului care înfăptuise Actul de la 23 August, cu consimțămîntul P.M. și al colegilor săi departamentali, dîndu-și demisia și plecînd ca să se predea chiar dintr-un C.de M. În aceste împrejurări, se-înțelege lesne că eu, cu temperamentul dinamic de care eram animat în vremea aceea, l-am secundat, sprijinit și apărat cu înverșunare pe prietenul Buzel ori de cîte ori apela la mine, mai

mult chiar decât Pichi care încerca să-l potolească și să-l mai frî-
neze arderea combativă spre a nu se expune peste măsură, așa cum
Ioani căuta să mă-mpiedice pe mine a mă solidariza complet cu-n prie-
ten care nu mai avea dreptul să-mi pretindă a mă preta tuturor exigen-
țelor sale din moment ce dînsul modificase bazele pactului nostru de-
venind țărănist, cu atât mai mult cu cît preconizam o tactică deose-
bită de a lui pe planul extern și anume aceea de a cîștiga încrederea
Sovietelor care să nu fie silită a se rezema în România numai pe co-
muniști și lepădăturile partidelor burgheze și ale armatei, cu toate
că mă opuneam cu dîrzenie apropierei de Găță și încercării lui de a
redobîndi încrederea M.S. și ascendentul său de odinioară asupra Mare-
lui Voevod, pentru singurul motiv să-l socoteam capabil să vînză inte-
resele țării din ale sale proprii; căci dacă săi fi avut convingerea
că Tătărescu era un stejar îmbrăcat în scoarța sălcii plîngătoare, nu
ezitam să recomand stăpînului soluția succesiunii sceluia spre a
preîntîmpina cea a d-lui Dr.P.Groza pe care Andrei mă rugase încă
la B.N.R. în preajma plecării sale la Moscova și-n prezența lui Bu-
zel a mă duce cu un S.R. să-l cînt la Deva, sub pretextul unui drum
la Bulci, ca să-l aduc la București pentru că-l rugase să-i trimită o
mașină fiind fără de mijloace de transport și nevrînd să ia trenul
încă nesigur și mergînd cu mari întîrzieri în acele zile, iar pentru
mine ar fi bine să-l cunosc și să mă-mprietenesc cu dl. Groza fiindcă
era un om pozitiv, energic și expeditiv cu care m-așî înțelege lesne
și care avea încrederea Sovietelor deci toate șansele să joace un
rol de frunte în politica viitorului apropiat. Buzesți se opusese
categoric propunerii ca să "compromit C.R. cu acest energumen, trădă-
tor al partidului național ardelenesc" cînd mă declarasem gata să-l
aduc întrucît aveam o punte de legătură cu Groza prin faptul că fu-
sese cu Tonci și cu tatăl meu în guvernul Averescu și cum Leucuția
suzînd discuția îl pusese pe Juarez să-mi pună-n vedere că a socoti
un asemenea gest de apropiere a palatului de Seful Frontului Plugari-
lor drept unul nesimțit față de P.N.T. și de d-sa personal, renunța-
sem pînă la urmă a-i trimite chiar numai o mașină pe motivul că fără
mine ar fi și mai curios să circule dl. Groza în S.R., astfel că L.P.
rezolvase problema mașinei cu Iltescu. Primele mele neînțelegeri cu
Sănătescu proveniră apoi tot din cauza rugăminții lui Buzel ca eu,
care-l cunoșteam mai de mult și mai bine și-n plus nu puteam fi soco-
tit direct interesat, să-l prelucrez pe fostul meu subaltm și apoi
șef de la palat în sensul vederilor sale, în special în aface-
rea Potopescu, unde găsi și eu că P.M. trebuia să nu se-

35X

deci dacă nu vroia să compromită prestigiul Coroanei și al guvernului care-l numiseră la Ec.Naț. și să se expună personal, ca și pe Racoviță, Dragomir (care-l devenise Șef de Cabinet), Ițescu și mai ales pe conul Decu așteptând scurte la proxima prilej. Sănătescu ripostă că sovieticii fuseseră informați de d-za că Potopescu fusese trimis de M.A. în Transnistria tocmai cu scopul de a-l îndepărta de S. cu care se solidarizase prea ostentativ în timpul crizei monarchice și nu acceptase postul decât la încurajarea acestuia de a repara acolo greșelile săvârșite de Alexianu și că primise din partea generalului Vinogradov asigurarea formală că ancheta lui Potopescu era doar necesară pentru lămurirea problemei evacuărilor efectuate la retragerea noastră din Bugene fără nici o intenție de a-l reține sau face răspunzător de crime și delict, deoarece NKVD știa perfect că sub administrația lui nu se comiseseră asemenea acțiuni, nici măcar samavolnicii și abuzuri ca înainte sub Alexianu. Fusesse însă guvernatorul unei provincii sovietice, așa că era normal să i se poată cere elucidarea completă a chestiunilor de interes economic pentru aceasta, cecase n-avea nici o contingentă cu cazul comandanților armatei noastre de pe fostul front sovietic și al miniștrilor din guvernele antonesciene. În toate celelalte cazuri - în afară de acel privitor la Vasiliu-Băgacanu, în care mi-a revenit mie rolul ingrat de a-l "pistona pe P.M." pentru a nu-l lăsa numai pe Buzeghi să reziste meru aproape singur față de presiunile sovietice și cererile comuniste în continuă creștere, fie din indignul babaliciilor direct, fie prin intermediul lui Buzel, fie chiar din acel al M.S. montat de acestia în audiențele lor de lucru sau speciale-n acest scop la care eu nu asistasem, Sănătescu îmi răspundea invariabil că nu dorise a fi P.M., că era săturat peste cap de situația imposibilă-n care-l băgasem - "între diocan și nicovală" - pe problemele politice interne și externe la care nu se pricepea și de încurcăturile lor pentru care avusesse ocazie toată viața sa. Existaseră din capul locului numai două posibilități: continuarea rezistenței alături de Hitler sau trecerea cu amele și bagajele în tabere lui Stalin, din moment ce a treia ipoteză, aceea de a-l aduce pe anglo-americieni în țară, se dovedise de ani de zile absolut iluzorie. Când Antonești și-au dat seama de această realitate, au ales prima, pe când noi toți am preferat cea de a doua, drept una mai puțin distrugătoare de vieți omenești și bunuri regiunii. Dacă prezentul părea să nu ne dea dreptate, apoi viitorul

ni-o va da în orice caz, dacă Reichul nu va câștiga războiul, ceea ce era cu totul exclus: rezistind mai departe, am fi trecut printr-o situație incomparabil mai catastrofală decât acum și orice om cu nițel bun simț și de bună credință trebuia să recunoască această realitate. - Capitulaserăm fără de condiții și cele ce ni s-au impus se dovedeau a fi mult mai grele decât acele ce ni se oglindiseră la Cairo unde nu fuseserăm propriu zis prestabilite considerând că Aliații au refuzat până la sfârșit să se angajeze prin vre-un document semnat în mod anticipat, astfel încât ne-au tras pe afoară, deoarece delegația noastră n-a mai fost în măsură să refuze încheierea armistițiului acesta dezastruos prin care eram legați de mâini și de picioare și livrați bolșevicilor de către anglosaxoni. Vișoianu ceruse de repetate ori să fie enunțate clar cele ce se concepseră atât de lesne cum susținuse tot timpul Molotov, dar atunci când în final avea să apeleze în mod disperat la ambasadorii anglo-americieni ca să fie lămurite limpede toate punctele vagi și neclare, interpretabile în mai multe feluri, pentru evitarea neînțelegerilor și controverselor eventuale ulterioare, Molotov le-a interpretat verbal în mod explicit în sensul favorabil nouă, iar când Vișoianu a cerut ca aceste explicații să fie consemnate și precizate-n însuș textul convenției de armistițiu, Molotov a refuzat modificarea redacțiilor pe motivul că nu era necesar să se specifice, îngreunând și complicând textele, ceea ce implicau și se pricepea de la sine și când într-o ultimă-nceercare Vișoianu a cerut cu cea mai mare insistență ca totuși să fie înglobate-n convenție precizările E.S. Comisarului Externelor Sovietic, întrucât era preferabil ca cele spuse de d-lui să fie și scrise, spre a fi înțelese în loc să fie doar subînțelese, aceste-i tăie scurt intervenția încheind dezbaterile, iar E.E.L.L. Clerk-Kerr și Harriman aprobă odată-n plus punctul de vedere al Președintelui Delegației Interaliat, în pofida protestelor prințului Stirbey, ale lui Vișoianu și Christu, dar nu și ale celorlalți d-ni delegați români, inclusiv dl. Ghiță Pop, pentru că aceste imprecăsiuni erau în mod manifest menite să dea Sovietelor putința de a face-n România cum le tăia capul. Ori, dacă spusese-m A, am fost siliți să spunem B, iar acum trebuia să spunem și C, orice trebuia să fim consecvenți. Regele și comandanții armatei erau oameni cu scaun la cap și pricepeau situația: era prea târziu acum ca să se-ncearcă a mai rezista și orice obstrucție inutilă ce se făcea cererilor sovietice ar fi în detrimentul nostru; pe când d-nii Maniu și Brătianu nu păreau să-nțeleagă

că atitudinea lor de rezistență pasivă și negativă întru păstrarea principiilor, de felul celei ce le mersese cu nemții, mulțumită protecției de care se bucuraseră din partea regimului antonescian, era total inutilă și contraindicată-n actualele împrejurări. El, Sănătescu, se ținuse de cuvânt față de Vodă făcând chiar mai mult decât fusese vorba în 23 august, dar acum i se cereau atitudini, gesturi, demersuri și manevre cu care nu putea fi și nu era de acord fiindcă le socotea practic deosebit de irealizabile și chiar periculoase. Nu merita veșnice critici și nu accepta reproșuri; dați giranții și membrii partidelor istorice ai guvernului și mai ales din afara lui nu erau mulțumiți cu conducerea acestuia, să poftescă la preluarea puterii: dă-se cerea de mult să fie înlocuit și ne ruga pe toți să-l ajutăm pe S. și pe dinșul a găsi din timp formula adecvată pentru-un guvern care să aibă-ncrederea Kremlinului fără să fie din cauza aceasta desconsiderat de partidele istorice sau în relații proaste cu Puterile occidentale. Buzel și cu mine îi răspundeam că nimeni nu-i reproșă de a fi spus C. după A și B, dar că se căuta frinarea pronunțării celorlalte litere ale alfabetului concesiilor, spre a nu se ajunge prea repede la Z și că-n materie de rezistență, nu i se cerea decât aceea pe acele puncte în care aveau legalmente toată dreptatea de partea noastră, deoarece-n politica internațională ca și-n viața particulară cine nu știa să-și apere drepturile nu se putea plinge ulterior că-i fuseseră-năvălate: "est modus in rebus". Totuși, atunci când Pătrășcanu m-a rugat să-l primesc pe generalul Vasiliu-Rășcanu care vroia să-mi expună la intenția M.S. neajunsurile din conducerea armatei ce constituiau legitime motive pentru sovietici de a se plinge contra sabotajului măsurilor ce le cereau aplicate de aceasta, evident că să mă câștige mai întâi pe mine spre a-l influența pe Vodă-n acceptarea remanierilor din sinul guvernului "ce l-ar face apoi capabil să-și continue mandatul încă multă vreme cu mai acceptabile condiții pentru Co.Mi.Co.So. și P.O.R.", Sănătescu a renunțat la șeful său de după masă chemându-mă ca să-mi vorbească "despre o chestie f. serioasă" la Președinție și acolo, în biroul său de la etaj din colțul fațadei cu Calea Victoriei, mi-a ținut cea mai lungă disertație din câte am auzit vre-odată de la el, pentru a-mi interzice formal să-mi bag nasul în treburile armatei, "informați fiind că V. Rășcanu venea la mine a doua zi pentru a cere nici mai mult nici mai puțin decât sprijinul M.S. la înlocuirea lui Racoviță cu d-za". Reculeg cum am ris despre faptul că P.M. democrat fusese prevenit de Bessy, exact cum pe vremuri Ionel dictatorul își primise informațiile de la Gădăreanu, la care Sănătescu m-a rugat să nu-i menționez nici pe cine.

un dinte lui Robert pentru acest act de solidaritate lăudabilă a corpului ofițeresc când își simțea amenințată "măscă", întrucât trebuia să-nțeleg că, prin această candidatură, P.C.R. căuta să pună mîna pe conducerea castei și s-o epureze de toți generalii mai mari și vechi decît această "pușlama de bastard cu o țigancă-nfiat la bătrînețe de remolitul Rîșcanu", care era hotărît a le face jocul închipuindu-și că-l va lăsa Moscova pe el să devină noul dictator militar al Romîniei dacă se făcea comunist, ca și cum Kremînușul ar putea avea încredere într-un renegeat de această speță și cerîndu-mi prin urmare să-i anula audiența pe un pretext oarecare și a veghea să nu fie primit nici de Vodă. I-am demonstrat că nu era posibil să revin asupra audienței acordate, dar că-i puteam vorbi în așa fel încît să renunțe a mai încerca de a-l vedea pe S., cu toate că mă-ndoiam ca această tactică să fie cea bună. Aven merite necontestabile și merita o recompensă pentru sportul ce mi-l adusese la reușita Actului din 23 August, așa că nu exista nici un motiv ca să i se dea la cap anticipat, fără a ști dacă n-ar putea fi cîștigat pentru o atitudine mai înțeleaptă și solidară cu partenerii săi din acțiunea noastră comună. Sănătescu m-a pus atunci să-i promit solemn să-l disuadea pe V.R. de a se preta pur și simplu la manevra urmărită de Botnăraș promițîndu-i sprijinul Coroanei pentru numirea lui Ia Uscat în noua formulă guvernamentală, iar în eventualitatea cînd ar veni la pretenții exorbitante și imperative cum se părea că va fi cazul, să-i tai piuitul așa cum știam să fac. Aceasta s-a petrecut mult înainte de manifestațiile de stradă comuniste cu paradele muncitorilor trecînd în fața palatului și strîgînd lozincă devenită apoi celebră - "vrem pe Rîșcanu la Rîșboi" - cam către mijlocul lunii octombrie, iar audiența lui avea să se desfășoare exact așa cum prevăzuse Sănătescu, deoarece n-am reușit deloc să-l conving pe îngimfatul interlocutor, căruia-i crescuseră într-adevăr aripile, ghiarele și mai ales pliscul peste mîmura potrivită timpului scurs de cînd ne văzuserăm în noaptea de 20-21 august la C.N. și a meritelor sale din cursul acestuia, a se menține pe poziția clasică tradițională a armatei regale, neadmițînd smestecul și-nrîurirea politicii partinice în treburile și asupra conducerii ei și cînd, în loc să-i pledeze cauza diplomatic pe tema încrederii desăvîrșite ce Beful Suprem al cîștirii putea avea în d-lui dacă-i încredința M. de Rîșboi, autocandidatul a început să-și țină limbajul Bijbijleților ce nu crezusem să-l aud din nou la palat și-n nici un caz atît de timpuriu după gîlda ce le-o dăduse-

răm ambițioșilor de teapa lor, ridicându-și chiar nițel vocea pentru a mă impresiona mai mult cu amenințările ce le profera la adresa celor care n-ar înțelege noile comandamente ale vremii, mi-a sărit și mie bumbul și i-am răspuns pe un ton și timbru și într-un stil și un fel lucruri ce prefer să le reproduc d-sa dacă și le mai reamintește, care au pus capăt convorbirii noastre și audienței lui foarte brusce și fără ceremonialul urban obișnuit de final al acestora, astfel că, atunci când voi fi demisionat de la marile mele demnități palatine, nu-mi va mai fi posibil să păstrez nici o mașină pentru administrarea, în condițiunile cerute de interesul economic al mersului războiului, al aprovizionării armatelor româno-sovietice și al satisfacerii clauzelor celelalte ale armistițiului, a Dămeniilor Mocsonyi și industriilor anexe ori de câte ori își vor fi achiziționat și reparat cu greu vre-un nou vehicul, dar spre onoarea lui va merge ^{nu} până a se lega de mine personal cum ar fi putut trimițându-mă pe front la Bij". Si "à propos" de aceasta, menționez că acum tot M.St.M.-ul mă ținea în mare stimă pentru cunoscuta-mi atitudine de apărare a intangibilității tradițiilor armatei și-mi dovedi aceste sentimente prietenești trimițându-mi tot dosarul afacerii mele din timpul crizei monarhice antonesciene cu toate documentele originale scrise și semnate personal de C.S., și ca răspuns de M.S., din care reiese - căci le-am inserat la dosarul meu "Curriculum vitae prin documente nr.II" trimis, ca și primul, neveste-mi la Geneva spre păstrare - precum am mai pomenit, că Bij mă trimisese spre lichidare elegantă la o unitate de artilerie de câmp în care aveau legalmente de căuta din moment ce eram în principiu din aia grea ce nu se afla chiar în prima linie de foc, cel puțin în momentul acela. Colonelul Borcescu de la Biroul Mobilizărilor din M.St.M. mi le trimise cu câteva rânduri personale prin care-mi explica surpriza: din toată arhiva ultimilor patru ani de regim antonescian cu noianul de rezoluții personale ale M.A., aceste hîrtii erau singurele probe ale unui conflict direct între Coroană și conducere și în care d-sa, Borcescu, nu din proprie inițiativă, ci din însușirea expresă a generalului Stefler și apoi chiar a C.S. executase poruncile acestora în pofida unor I.O. contrare, dar și aceasta numai în urma "acoperirii" ce o primise din partea S.C.M. care luase tot "din I.O." creînd astfel mistificarea și confuzia regretabile ale acestui "caz ce socotise, iar dl. general Mihail sperase a fi ȋters din arhivele M.St.M." drept carele trimitea în original M.S. pe această cale pentru că nu puteam să distrase

Înaltele Rezoluții scrise personal de Capul Statului. În consecință, eu le-am remis stăpînului, dar acesta mi-a spus: "Ți le dau pentru arhiva familiei, dar scoate-mi fotocopii pentru acea a pregătirilor lui 23 August". Osease am și făcut la Guggenberg-Meirowitz. Regele a fost amuzat de grija militarilor de a-și ascunde "murdăriile ca pisica" după defecare, dar întristat de atitudinea lui Vasilin-Rîșcanu, mai grav decât cea a generalilor Cambrea și Ias-căr, întrucît aceștia nu făcuseră decât să lucreze în prizonierat pe exact aceeași linie ca și noi în țară, perfect conformă spiritului declarațiilor regale de A.N. 1943, așa că reproșurile ce li se adu-ceau de către majoritatea colegilor lor, dintre comandanții arma-tei nu erau justificate în vremea aceea. Guvernul trebuia însă fie rămanînd fie înlocuit și, cu discrete consultări ale tuturor persoa-nelor ce-i puteau da un sfat bun și dezinteresat, ținînd seama de pulsul politic al țării și de complexitatea situației rezultînd din obligațiile armistițiului, ocuparea teritoriului național de către armata roșie și inmixtiunea sovietică crescîndă-n treburile interne ale Statului și națiunii, cu privire la soluția ce ar avea cele mai mari șanse de a putea corespunde exigențelor momen-tului, a face față cît mai competent și expeditiv grelelor sarcini din sectoarele economico-financiare și de a rezista pe cît posibil pînă la încheierea păcii, fui însărcinat de Mike cu mult înainte de pornirea crizei virtuale, dealtminteri în perfectă înțelegere cu Sănătescu și ceilalți vechi membri ai nucleului de sfetnici și colaboratori ai M.S. Problemele cele mai importante, actuale și chiar ascute ce se puneau guvernării nu erau în fond de caracter politic intern, ci cele militare, ale comunicațiilor și transportu-lui, ale aprovizionării și înzestrării armatei dar și a Hinterlan-dului, deci industriale, agricole, comerciale, economice și finan-ciare, astfel încît numirea unor persoane incompetente, fără de nici o experiență și eventual chiar interesate personal sau parti-nic mai mult decât spre binele public la ocuparea ministerelor din aceste sectoare, din repercusiunile aranjamentelor echilibratice in-terpartinice ale componentilor blocului democrat, se putea solda cu consecințe oneroase pentru gospodăria generală a țării ce nu erau admisibile în situația deja f. dificilă-n care se afla și care de-venea pe zi ce trecea mai precară. Pe de altă parte, colaborarea unitară a miniștrilor bepedită se dovedise imposibilă de reali-zat, așa că un guvern pur politic compus din membri ai celor patru partide ale blocului și-ar fi pornit mandatul cu criza latentă-n prova năvei guvernamentale și, fie rămanînd, fie înlocuind ianăși

după scurt timp cu o aceeași formulă de echipaj, nu numai reprezentanța B.P.D.-ului ci și toată gândramaua platformei lui program din mai a.c. se scufundau definitiv mult mai rapid și sigur decât epava Reichului, astfel încât se ajungea înainte de capitularea acestuia, încheierea păcii noastre și putința de a se păși la alegeri generale întru deschiderea parlamentului și guvernării legitime la lupta politică în spatele frontului ceea ce risca să producă denunțarea armistițiului, ocuparea oficială, efectivă și integrală a țării de către Soviete sau războiul civil: stîtea finale ce trebuiau evitate cu orice preț. Ori, pentru a feri floarea gingașă a colaborării bepediștilor, cât se putea mai eficace, de vestejire prematură, nu exista decât soluția a nu-i lăsa să se-nosiere, deci de a-i scoate din arena pugilatelor care, în lipsa tribunei parlamentare, nu era strada, ci ringul guvernamental al C.de M. Astfel, am fost primul să lansez, dar nici cum singurul să susțin ideea ca nui guvern fie pur militar, fie mixt, dar numai cu civili calificați în mod notoriu, indiscutabil și probat ca tehnicieni - experți de calitate și pe deasupra persoane nu numai fără de partid ci practic apolitice, care să fie prezidat de un general energic și totalmente necompromis cu războiul anti-sovietic și girat de B.P.D. sau, dacă L.P. nu se resemna să renunțe de bună voie la Justiție, cu girul șefilor tuturor partidelor democratice ce ar accepta ministerialul f.p., includînd eventual pe d-nii Gheorghe Tătărescu și dr. Petre Groza. M-am rost să descriu amănuntele tătonărilor mele, dar fie zis în trescît că și de această dată socoteala de acasă, respective de la palat, nu s-a potrivit cu cea din tîrg, în speță acel al politicianilor profesioniști, mai mult din cauza ambițiilor personale ale acestora decât pentru motive realmente patriotice; că tot Coroana și armata au înțeles mai bine adevăratele interese ale națiunii decât partidele politice; că acestea și nu acestea au consultat, ascultat și acceptat în cele din urmă tezele aliaților lor respectivi externi întru rezolvarea crizei, cînd va fi atins apogeul său, în modul cel mai defavorabil binelui obștesc și înăfîrșit că soluția ei printr-o formulă neutră ce n-ar fi angajat răspunderea și prestigiul Coroanei și armatei, de fapt ci doar în principiu, mai mult decât acele hibride și echisape, oăci paralizante infantile dacă nu chiar născute moarte ale "Janetei altfel comfate" ("c'est la même Jeannette autrement coiffée!" cum avea să le caracterizeze tot C.D. neutră) ce vor fi reeditarea guvernului Bănuțescu și copierea lui în și mai rău de către echipa Băduțescu, a fost deloc o sforărie palatină de a mea, precum m-au acuzat pe m

drept toți membrii bepediți ce s-au speriat să nu mai fie sau devină miniștri, ci concluziunea la care Vodă ajunsese după primele consultări cu membrii nepartinici ai guvernului, în cap cu Sănătescu, Alden și Negel, ca și cu Vișoianu, Christu și la urma urmelor cu Barbu Stirbey (personal, nu prin Bazești), Președintele I.C.C. Lupa, Georges Cretzianu și Max Augnit, prin mine. Lista inițială stabilită de Mike cu Sănătescu și mine - dar, țin să subliniez, înainte de consultarea celorlalți sus-menționați și fără să mai fi știut nici ulterior restul propozițiilor regali că se reflectase la ei, întrucât proiectul a fost avortat înainte de a se ajunge la maturizarea lui și necesitatea de a se păși la sesizarea lor - fusese următoarea: Președinție și Interne - Mihail, cu păstrarea lui Dimăncianu la Subsecretariatul ce-l ocupa și înlocuirea lui Liteanu la celălalt prin Dombrowsky, urmând ca d-lor să-și aleagă din cadrele armatei două elemente active și sigure pentru Primăria și Prefectura Capitalei; Război - Sănătescu, cu Răzvanu la Uscut (pentru a da această satisfacție P.C.R. și ambiției personale a interesatului), Paul Teodorescu la Aer (unde mai fusese în regimul carlist și făcuse treabă minunată) și Amiralul Coxliniski la Marină (amândoi epurați și persecutați de M.A. și în plus persoane renumite pentru competența, corectitudinea și seriozitatea lor); Externe - Vișoianu (toamă fiindcă era fără de partid, titulescian și reprezentase B.P.D. la Cairo și România la Moscova); Ec. Naț. - Christu (pentru aceleași motive); Finanțe - Eugen Demetrescu (din acel departament, fiind cel mai valoros, integru și serios dintre conducătorii acestuia); Ind. & Com. - Augnit (drept compensație morală pentru persecuția total nedreaptă de care suferise atât sub Carol al II-lea și în regimul antonescian, răsplătă pentru meritele lui excepționale în folosul economiei țării și al comunității evreiești în timpul persecuției fasciste și pentru a câștiga încrederea evreimii naționale și internaționale în regimul și guvernul democratic ale României noi); pentru aceleași motive și competența lor excepțională în domeniile lor respective - doctorul Blatt la Sănătate și avocatul Fery Froimescu la Justiție (decă cu 3 din 14 secretari de stat, evrei); Comunicațiile - fie tot Vișoianu, fie un general ales de Mihail; Inn. & Apr. Armatei - Alden; Educația Națională - Alexandru (Sandu) Rosetti (fostul director al Fundației Carol al II-lea pentru Literatură și Artă, destituit de C.S. și persecutat de acesta în condițiile arătate în cele ce preced, intelectual de răză cu tendințe stângiste autorii și prieten cu Vișoianu, Christu și apreciat de ceilalți pre-

puși departamentali); Agricultură și Dom. fie baronul Georges Capri
fie un nemeș ungar al cărui nume l-am uitat, inginer agronom și sil-
vic, renumit pentru reușita experiențelor sale în domeniul zootehnic
și agrotehnic, iar dacă amândoi refuzau, atunci directorul I.C.A. sau
al facultății de agronomie de la București ori unul din înalții
funcționari ai ministerului; pentru M. Cultelor și Artelor urma să
fie consultați ceilalți candidați civili, ca și de altfel pentru M.
Muncii, în cazul în care acest departament n-ar fi preluat de Titel
personal dacă Pătrășcanu ar accepta să gireze guvernul numai prin
menținerea mandatului său la Justiție, eventualitate în care s-ar fi
încercat Vice-Președinția comună a d-lor Maniu și Brătianu. Ori,
tocmai această problemă avea să eguese tot proiectul, astfel încât
după cîte știu, nici măcar factorul principal al acestuia și al în-
tregii echipe, P.M. și al Internelor în spe, n-avea să știe nici odată
ce însemnate onoruri planaseră asupra capului său și de cîte ne-
norociri viitoare i-l feriseră tandemistii respingîndu-i ministra-
bilitatea și cu stîit mai mult președinția propusă lor de Sănătescu,
atunci cînd prinseră vînt, prin Barbu și Georges Cretzianu, de complo-
tul "carlist" ce se urzea în dosul lor, pe motivul că Mihail fusese
M. de R. sub Tătăreanu și Vice-Președinte de Consiliu sub cel mai
germanofil dintre șefii de guverne numiți de Vodă Carol: dl. Gigurtu.
Astfel, nici ceilalți militari n-au mai avut emoția de a cunoaște
soarta grea de răspunderi ce li se rezervase, întrucît nu era rolul
lui Sănătescu, ci ar fi fost aceluși al lui Mihail să-i invite a parti-
cipa la guvernarea sa, iar Sănătescu socotise pe bună dreptate că
de acceptarea lor nu era cazul să ducem vre-o grijă, garantînd că la
primirea unui I.O. nici unul nu va ezita să i se conformeze pe loc.
De ceilalți civili puteam iarăși să fim f. siguri că nu vor lipsi să
primească chiar cu plăcere ofertele respective, neașteptat de onori-
fice, ce li s-ar adresa, cu excepția probabilă a lui Max pe care
prin urmare eu am fost însărcinat să-l captez pentru "acel dintre
cele trei departamente economice pe care ar prefera să-l coupe", cu
rezultatul că am mîncat prima dată-n trei cu Iorgu și cu d-lui în
garsoniera celebră a numeroaselor aventuri galante din strada Episco-
piei nr. 3 a magnatului nr. 1 al metalurgiei românești, iar cea de a
doua oară singuri în vila Tillea pentru răspunsul negativ în ceea ce
privea persoana sa, ce o propunea substituită de către dl. Neacșanu,
dar nu față de plan, de ambele dați dejunuri excelente, ultra rafi-
nate și ușoare, începînd cu masa industriale de iore noi verzui -
albăstrui deschise cum îmi plac și mie și terminînd cu "crêpes
flambées" sau "meringues glacées à crème Chantilly" iar udate cu vi-

nuri și campanie rare tot numai francezești, după care m-a convins că soluția neutralizării departamentelor ar fi într-adevăr mai sănătoasă pentru bunul mers al treburilor publice decât incuria ce ar rezulta din perpetuarea sfianței partinice, interdepartamentale, dar numai cu condiția să primească girul tuturor patru partide ale blocului democrat care în opoziție s-ar da la cea mai deșănțată supralicităție demagogică antiguvernamentală, nefastă pentru menținerea prestigiului Coroanei și a autorității armatei abia restabilite prin actul salvator din 23 August; că Mihail putea conta atât la buună pe sprijinul lui neprecupețit dar din afara guvernului, cât și așezarea unui mare industriaș în vedetă tocmai în fruntea departamentului Industriei și Comerțului, al Economiei sau al Finanțelor, care-i zăgăzuiau, dirijau mai mult prin cenzurare și respective-i taxau afacerile și veniturile, ar prezenta o țintă prea ușor vulnerabilă pentru presa de extremă stînga care s-ar grăbi să stîmbească zvonul suspiciunilor că gestiunea resortului economic în chestiune de către un mare capitalist s-ar efectua prin confuzia intereselor publice cu ale lui particulare, că-și proteja industriile proprii și-și făcea toate afacerile direct prin minister - "o mîină spălînd pe cealaltă" cum ziceau evreii care, după opinia unuia trecut la catolicism, de simțăminte mai românești decât străine, dar care nu-și renega obîrșia și se solidariza cu cei de semîntia ei, nu trebuiau nici măcar acum, după-nfrîngerea definitivă a nazismului, să se arunce în politică tocmai-n clipa dezastrului național al romînilor și care economicește îi va lovi pe evrei tot atît, ba chiar proporțional mai mult fiindcă se aflaseră-ntr-o situație materială medie superioară celei a majorității populației - și-afine că dl. Nemoianu avea toată stima și-ncrederea sa ca tehnician al tuturor problemelor sectorului economic, om fără nici o culoare sau ambiție politică și de o probitate dar și capacitate practică "hors concours" (fără de pereche). Degeaba i-am pledat teza mai marei încrederi ce o avea contribuabilul mijlociu și sărăcimea, în special, în administrația publică a bogătașului bun gospodar decât sărăntocului tentat să se-nfrupte din avuția publică și i-am dat exemplul doctorului Anghelescu a cărui avere era cam echivalentă cu a lui, poate chiar superioară deși mai imobilă, și care fusese ministru mai de zile fărîmă să se fi legat nimenea de el pe acea vreme și o serie de pilde din Apus ce infirmău orbitatea d-sale între altele cazul Harriman care posedă una din marile societăți de C.F. ale

368

U.S.A. și accepta să servească Statul în diplomatie, la care Max a obiectat că Anghelescu nu fusese decât la Șinătate și pe alte vremuri, că acum nu mai făcea parte din sistemul capitalist apăsător ca să ne putem lua după el și că Harriman ceruse Ambasada de la Moscova doar pentru că spera acum când U.S.A. și URSS erau aliate să poată recupera ceva din ceea ce investise societatea sa în Rusia țaristă instalând acolo o C.F. întreagă ce nu i-a fost plătită de bolșevici. Anghel nu-și făcea nici o iluzie despre viitorul României: revenise doar pentru a găsi modalitatea să mai exporte cât mai mulți bani și să oferte să-i urmeze exemplul lichidând orice și chiar ²/₂₀ din valoarea reală, căci comunizarea Sud-Estului Europei va merge rapid. Anglia nu era în măsură să o împiedice iar America avea "d'autres chats à fouetter" (alte griji) decât a face pe jandarmul Europei răscălitene. Aceasta era părerea sa; alții nu vedeau la fel: Alexandru Stefănescu (Romnofir) era convins de contrariul, anume că, după capitularea Germaniei și a Japoniei, vor începe neînțelegerile între anglosaxoni și ruși care atunci vor fi pași cu botul pe labe dacă nu vor abandona comunismul. Să dea Dumnezeu să fie așa, dar nu-i venea să creadă, după informațiile ce le culesese de la centrale I.S. din Istanbul. Dar m-a ruga să păstrez opiniile și sfaturile sale pentru Mihai și mine, căci nu aveam nici un interes să creiem panica. Si așa leul se va prăbuși rapid în urma aplicării stipulațiilor armistițiului, astfel că aveam tot interesul să acredităm teza lui Agha. Firește că cea mai mare speculație posibilă ar fi să cumperi la 10-15%, chiar și mai ieftin, industrii sănătoase și mai ales materiile prime necesare construcției, lemn înainte de toate, de care Europa va duce mare nevoie; dar nu fără să fii contrasigurat, căci riscul era mult prea mare ca să te lansezi total într-o stare speculație. Vedea un risc mare lucru, deoarece Carol dispunea de câtevazeci de milioane de dolari ce-i vor reveni într-o bună zi fiului, dar totuși ar trebui să-și creeze un fond de subsistență-a străinătate pentru a nu fi la cheremul tatălui său în anii de exil ce-i așteptau. Cât despre mine, pentru care avea o mare simpatie în urma atitudinii mele din anii de război și felului cum condusesem politica palatului și-i manevrasem pe Anghel și pe nești, îmi stătea la dispoziție pentru orice sfaturi tehnice întru facilitarea lichidării și transferurilor, căci știa că Ponce și baronul Stircea murisem pe pozițiile lor de "die-hard" refuzând să-vedereze posibilitatea demascului. I-am scris

șumit pentru sfaturile lui dezinteresate pe care, spre nenorocirea neveste-mi și a fratelui meu, n-aveam să le ascult nici până la urmă, refuzând să-mi lichidez tot materialul lemnos pe loc de ani pentru 13% din valoarea lui internațională, nici industriile și imobilele la ocaz aceleși barem de devalorizare și i-am făcut teoria chibritului, cum că cedarea Bazinului Dunărean Sovietelor echivala cu abandonarea Europei întregi în următorul an de vrac, așa că nu-mi venea să cred că Whitehall și White House vor putea să-și permită luxul unei asemenea greșeli; inclinand a crede că Ați și Nicușor Mavrocordato aveau dreptate tablând pe câțiva ani de "Krach" urmați de un reviriment și "boom" colosal în sectorul nostru european. Bine că nu i-am mai spus tot gândul meu spre a nu-l froasa: că evreii aveau simțul afacerilor multumită experienței lor milenare în domeniul comercial, dar erau indeobște lipsiți de acel politic, drept care fugiseră din Reich în Austria, apoi la Praga și de acolo la Varșovia, Pesta și București, în loc să o șteargă imediat în USA ori Australia.- Pentru odată, cel puțin o parte din di, din care Max făcea parte, avea să aibă mai mult fler politic decât noi "goii". Pe biroul lui era o imensă și frumoasă fotografie a primei lui soții, blonde și simpatice, pe care am admirat-o, la care-mi mărturisii că este singura femeie pe care o iubea și acum post mortem, dându-mi cu acest prilej a înțelege că era nefericit și f.dezamăgit de portarea celei de a doua, Liți Pordea, de care avea să divorțeze dealtfel curând după plecarea sa definitivă din România.-

Aceste disonții de ale mele cu Vivi, Barbu și Max și acele ale lui Măntescu cu Juanito și Dinu relative la proiectul unui guvern neutru ajunseseră firește în curând la urechile lui Buzel care mă va lua la rost pentru a-i fi ascuns timp de vre-o zece zile ceasce contribuiseam a trema în taină față de el, cu rezultatul unei explicații generale și ocaz furtunoase între noi asupra întregului complex al raporturilor noastre nițel schimbate după 23 August prin faptul că d-lui se situase de atunci pe linia oficială național-țărănistă, fiind chiar exponentul și apărătorul ei cel mai înfocat în sinul guvernului, pe care năvălul că eu nu-l mai puteam urma cu ochii închiși, ca descori dar nu în totdeauna înainte. Cărta noastră, la care am mai aluzionat la începutul declarației, nu merită a fi descrisă, cu atât mai mult cu cât s-a soldat cu o f.grabnică -aplicare, dar o menționez, doar ca să explic una din cauzele care vor contribui la gestul meu

impulsiv de a demisiona atunci cînd Sănătescu îi va face și lui și altora figura lui Gață cu Titulescu din 6/7 septembrie 1933: demisionînd ca să formeze a doua și exact același guvern minus M. de E. În cursul acestei noastre, ne prevalaserăm fiecare de anumite fapte și împrejurări din epoca pregătirilor acțiunii spre a ne dovedi contribuția mai mare la reușita ei, ca să afirmăm prin a ne recunoaște reciproc meritele netăgăduibile, ceea ce cu încredere adeseori față de amic, dar el acum pentru prima dată, cu rezultatul că sigilaserăm un nou pact, mai oneros pentru mine decît pentru dînsul, prin care mă angajam să-l ajutăm din răspunderi să ajungă cît mai rapid la culmea carierei lui - urmașul lui Juarez la conducerea blocului partidelor istorice și președinția guvernelor de după-ncheierea păcii generale - întrucît mă convinsese, pe de o parte, că, bun sau prost, P.N.T. trebuia întărit sau sprijinit de către toți naționaliștii romîni, în epoca postbelică, din lipsa altuia de mărimea și răspîndirea lui pe tot cuprinsul țării, care să poată duce lupta împotriva comuniștilor cu mai mulți șorți de reușită iar, pe de altă parte, că d-asa nu mai avea prea mulți ani de trăit, simțindu-și biotonul f. scăzut de un timp încoace, așa că era grăbit să facă ce avea de făcut cît mai rapid posibil.

Se putea ca în cîtiva ani știința, care făcea acum adevărate "salturi biologice", să descopere leacul contra leucemiei, dar pentru moment doctorii Mitrany și Kuhn de la C.M.C.A. îl lămuriseră asupra faptului că penicilina și alte cîteva biotice noi nu aveau nici un efect asupra acestei boli. Si el observase din discuțiile sale cu Mike în audiențele de lucru că acesta tîndea să-și ia zborul cu aripi slabe din indemnul mamei-si și a mătușei Elisabeta, nemai acceptînd drept bune și valabile toate opiniile și cererile lui Buzel, ca și cum s-ar fi săturat și de tutela ce noi doi o exercitaserăm asupra sa în anii cînd n-avusesese putința să consulte pe origine. Faptul că se dovedea a avea o voință mai mare decît crezuserăm pentru a se interesa și ocupa metodic cu toate problemele ce-i erau supuse de miniștrii săi era f. încredincător! Nu trebuia însă nici să se-noreadă prea mult în capacitatea sa de discriminare lucidă între ceea ce era important și genuin și ceea ce era subsidiar și factice în chestiunile esențiale la ordinea zilei, iar regretabilă i se părea lui Buzel tendința ce l-o detectase mai recent monarhului de a socoti că-și făcuse îndechinș datoria la 23 august și se putea lăsa de acum încolo pe tînjeală-a materiei de rezistență, de a prefera firește să audă vești bune decît rele, pe acei care-l linișteau și flatau ori îmbărbătau fără a-i cere

vre-o contribuție nouă penibilă, decât pe ceilalți ce-i depio-
tau realitatea, nu-i menajam amorul propriu nici contribuția per-
manentă la rezistența comună ce trebuia să opunem cu toții la
olaltă solidară operei de destrămare și subminare a clasei avute
și a păturii conducătoare de către comuniști și toate liftele ve-
netise care li se aruncau acum în brațe când nu se ofereau cola-
borării directe cu I.S. sau care îi aduceau critici și reproșuri
pe care acum nu mai părea deloc dispus a le asculta și accepta.
Buzel afla destul de multe din cele ce se petreceau și vorbeau la
palatul de la gosea prin Vania care le știa și de la Ioani și
prin unchiul său Scanavi și mă ruga să fiu ceva mai vigilent fa-
ță de manevrele pe care Guță și toți numeroșii săi simpatizanți
din societatea bucureșteană începuseră de mult a le întreprinde
în preajma M.M.I.L. Vania - pe care Mike îl numise pe 1 oct. admi-
nistratorul Ferrelor Regale Scroviște și Bănăsea - nu eșea din
cuvântul lui Ioani, era total apolitic, neintrigant, neutru în
lupta ce trebuia desaltfel să o suporte și în sinul familiei sa-
le între soția sa bufteană, anti-tătăresciană nevoie mare ca
toată Stirbeimea și cumnata sa Sanda Tătărescu, ba chiar nițel
renegat față de clanul său Negroponte-Scanavi în sensul că-i
dădea la Buftea lui Buzel ample relații despre ceea ce suzea vor-
bindu-se în sinul mafiei guțiste, "băiat bun" cum îl decreta de
aceea Buzel; dar dl. căpitan de jandarmi Jac Vergoti se scilda
mai mult în apele anti-maniste, nu de altceva decât ca să mai di-
minuase pe cât posibil înfrigurarea mea și a lui Buzeti asupra
M.S., intrucât nu-mi ierta faptul că nu mișcasem un deget în cei
doi ani și patru luni de surghiun al d-sale pentru a -il scurta
și nici nu-i dădeam acum toată atenția și considerația ce scotea
că i se datorau ca cel mai vechi dintre aliații personali ai Su-
veranilor și cel mai crunt persecutat de regimul antonescian. Eu
atrăseseam de fapt în mai multe rânduri atenția MMIL asupra gri-
jei ce trebuia să-o păstreze în continuare ca vechea umarilia
carlistă să nu-și întindă din nou plasa în jurul C.R. Nicolupă de
Grigoreea și soția sa, fiica lui Letiția Ghica și divorțată
tot de un Ghica văr de al ei, mă invitaseră la un dejun cu Min-
co Filiti, urfenea de fiică a colonelului fost A.R. și mare prie-
ten din copilărie al lui Vodă Carol, care-l însoțise atunci până
la lăsmare în fuga trenului regal de la Jimbolia și era pentru
acesta ceea ce Ioani era pentru Mike, cu sor-sa Molly de Grigor-
cea, divorțată de prietenul meu bucovinean Ion Arăstăroviu și
renăscută cu magistratul "Puiu" Gârdescu tot prezent la asal

prins și încă un carlist infocat, îmi făcuse amarnice reproșuri din cauza atitudinii ostile ce se avea în cercurile C.R. și ale guvernului Sănătescu față de carliști. Erau informați și scandalizați de următoarea întâmplare mult comentată atunci în protipendada capitalei: Carol încercase recent din nou, profitând de încheierea armistițiului care deci pusese capăt stării de război între Statele Unite și România, a trece granița Mexicului, spre a căuta să-și deblocheze fondurile "congelate" (înghețate) din S.U.A. Cum yankeii n-aveau încă nici un interes să le desghețe până la semnarea păcii cu România, care urma să reglementeze și problema eventualelor despăgubiri de război ce ar avea să le plătească Statele Unite și a bunurilor americanești din țara noastră, îi refuzaseră intrarea, iar apoi, f. corecți față de R. Mihai și guvernul său, îi întrebaseră prin Cretzianu ce atitudine aveau față de fostul suveran, la care li se răspunse de către Bazești, din porunca lui Juarez dar și cu asentimentul M.S., că îi rugam să nu-i înlesnească plecarea din Mexico-City nici în Portugalia nici în Franța și spre a preîntîmpina vre-o velleitate de a lui de a se apropia de România via Canada - Anglia - Egipt sau Turcia, aceeași rugăminte fusese adresată și britaniciilor la Cairo, cu rezultatul că Aliații occidentali interveniseră pe lângă republicile grupului A B C, care între timp intraseră și ele în război contra Reichului, Portugalia și Spania s-i refuză de asemenea intrarea pe teritoriul lor. Carol turba de furie fiindcă nici un vas neutru nu-l lăsa să traverseze la Tanger. Ori, după alte informații parvenite Externelor din Apus, se părea că fostul suveran era în termeni excelenți cu ambasadorul sovietic Umanaki și că Kremlinul ar fi văzut cu ochi buni întoarcerea acestuia în România, natural pentru a ne crea o problemă grea în plus, căci o eventuală nouă restaurare carlistă ar fi găsit substanțial și cuasi legal, cu concursul efectiv al majorității poporului român, a țării și ultima lui abdicare ce ar coincide atunci cu siguranță cu sfîrșitul monarhiei. Carliștii nu vroiau să priceapă această realitate, socotind dimpotrivă că, de unde Mihai nu va fi capabil să manevreze multă vreme pentru păstrarea tronului, cu atât mai mult cu cât rămînea convingă că țara urmărea în fond și el instaurarea republicii atunci cînd aceasta se va putea efectua, că ea să fie altceva decît una țărănistă, genialul de Carol ar fi singurul în stare să-l ducă și pe Stalin cu cobza încheind cu acesta un modus vivendi cam de genul

aceluia pe care Juanito bănaia, cum se arătat, că l-am fi urmărit și noi palatinii mihăiști cu soluția guvernului "neutru". M-am avut cu acel prilej cu cine discuta, dar totuși m-am străduit a le demonstra că se-ngelau total în aprecierea aceea despre Maniu, povestindu-le cât de intime și prietenegii erau, de când plecase Carol, relațiile între Mike și bătrânul președinte și apelând la simțămintele lor patriotice pentru a înceta orice intrigă anti-manistă și a sta zid în jurul tronului tânărului rege și al guvernului său. Răspunsul așteptat a fost că nu erau lăsați să se apropie de incintele aceluia zid, ceea ce se socotea cu atât mai absurd cu cât se țineau a fi de fapt cei mai fideli monarhiști, dar le-am răspuns cu tac la tic, a nu căuta să-mi spună povești mie care eram prea lămurit, că fii al unuia din foștii stâlpi ai regimului carlist, cu discriminarea ce trebuia făcută între monarhiștii de bună credință dintre carliști și cei care continuau să umble cu fofirlici gușiste. Trebuiau să-nțeleagă odată pentru totdeauna că-ntărcarea lui Carol ar echivala cu prăbușirea rapidă și definitivă a monarhiei române, căci lui i se putea reproșa totul pe dreptate, pe când fiului său absolut nimic, ci dimpotrivă să i se aducă laude pentru că salvase țara de un prăpăd înfrigorant. Ceea ce contribuia să creieze recrudescența carlismului, dar mai mult la București decât în provincie, era și faptul că toți generalii și militarii care jucaseră și jucau un rol în noua conjunctură - Sănătescu - Mihail - Aldea, Iăteanu, Potopeanu, Racoviță, Iosif Teodorescu, Dănilăscu, - erau dintre cei mai de încredere ofițeri ai lui Vodă Carol, așa că chiar acesta avusese motive să-și închipuie că țara se afla în conjunctură cea mai propice pentru întoarcerea sa, din moment ce B.P.D. nu făcuse decât să-și gasească girul unei lovituri efectuate de oamenii săi sub firma și cu firmanul băiatului său și că nici unul din acești militari nu s-ar încumeta să tragă-n dînsul decât sosesă din nou cu-n avion pe la Teheran, Ankara sau eventual chiar Moscova. Un alt fapt care contribuise iarăși destul de mult la recrudescența tătărăscianismului în capitală fusese propoziția cu care S. îl primise după egirea lui din lagărul de la Tg.Jiu pe colonelul Stavăr, îl ținuse trei ore în audiență și-l numise de această dată personal iar nu prin mine în locul Linxului. Venise întâi la mine ca să-mi reproșeze numirea acestuia în condițiile ce le-am descris pe larg după

combinația găsită de Coty tocmai spre a-l feri pe R. de vre-un conflict judiciar cu părintele său. L-am explicat lui Stavăr acea situație și l-am asigurat că d-sa va putea să-și reia imediat postul fără nici o altă formalitate decât retragerea mandatului provizoriu de gestiune ce i-l dădusem lui Florian Marinescu doar pentru perioada lipsei mandatului legal și Stavăr, cu de o inteligență vie și sporită de tot ce mai învățase în alte domenii decât cele militare și economice în contact cu atîta intelectualitate politică la Tg. Jiu unde se-mprietenise și cu mecherul de Duceu Xenopol și contribuise substanțial la organizarea gospodăriei lagărului, prinsese din zbor situația, dar dorise să aibă și o acoperire de a Coroanei în afară de simplul mandat al d-lui Carol Cărmănan spre a putea feri bunurile acestuia de rechizițiile "aliene" de care însă nu va reuși să scape chiar nevinovat, între altele, caii celebri de cursă evacuați la minăstirea și pe care sovieticii vor pune mîna cu silă după o dramă ciudată: "Boier Bibi", primul pur sînge născut în țară din Fîrdeusă și Baland - Bibi cumpărați, după ce bătuseră toți concurenții lor britanici și francezi, de Vodă Carol de la Aga Khan pentru o avere, a fost împușcat cu balalaica de soldații veniți să-l scoată din grejd fiindcă primul dintre ei care încercase să-l ia de căpăstru primise o copită-n cap de rămasese mort pe loc. O parte din herghelie va fi recuperată de la armata roșie tot datorită numai intervenției C.R. pe lângă generalul Vinogradov iar ulterior același lucru se va repeta și cu yachtul "Luceafărul" pe care flota roșie nu-l va restitui fostului ci actualului suveran. Bietul Florian - rămas acum la sfîrșitul carierei sale iarăși numai în postul cu care o pornise-n tinerețe de contabil al Jockey Clubului - nu a lipsit să predea toate bunurile cărmămaniste în timp record și perfectă stare și ordine mandatului legal care se va minuna chiar de succesul cu care în absența sa acesta cu ajutorul meu și al lui Stoicescu recuperase de la comisia fiscală tot ceea ce crezuse iremediabil pierdut, iar cu acest prilej R.M. care se va înțelege de minune cu Stavăr din admirație pentru însușirile lui gospodărești și descoperirea că-i grec de origine, simpatizîndu-l imediat spre deosebire de toți ceilalți fideli slujbași si nemernicului ei fost consort și recomandîndu-i călduros fiului său a-l cultiva ca viitor administrator al tuturor bunurilor particulare regale din Vechinul Regat iar pe Bibi Popescu pentru acele din Transilvania în locul lui

324

Vasile cu care se-nțelegea din ce în ce mai prost simțind că acesta nici nu mai prea ținea să rămână la palat preferând să se-ntoarcă-n curând la C.D.C. - va regăsi și rețut pentru Mike toată argintăria yachtului și trenului regal Asprey cu stema regală de la Președinție și, ceeace o va bucura și mai mult, colecția de jade ale Împărătesei Regine Victoria din vilele Antonescilor de la Băneasa și Predeal.-

Zvonul consultărilor mele privitoare la formula unui nou guvern, de tehnicieni, ajunsese însă nu numai la urechile lui Buzel, care era hotărât contra acestei soluții, considerându-o prea riscantă pentru Coroană și irealizabilă din cauza opoziției certe a tuturor partidelor blocului democratic de a se lăsa evinciate de la guvernare și de a gira echipa învinsă de palat într-una din manierele arătate mai sus, ci și la scoalele Comisiei Militare Aliate de Control și ale tovarășului Andrei. Criza era în aer încă din timpul celei de a treia săptămîni după întoarcerea delegației noastre de la Moscova, intrucît tov. Bela, pe care l-am reîntîlnit pentru prima oară după ziua de miercuri 23 august la recepția dată spre sfîrșitul săptămîinii de duminică 1 pe sîmbătă 7 octombrie sau începutul celei următoare de către Marcel Olteanu la cazarma Reg. de Gardă Călare proaspăt evacuată de lagăritii nemți unde MMIL și toată C.R. avuseseră astfel prilejul să-i cunoască pe cei trei șefi ai C.M.A.C. pe un teren ceva mai neutru decît chiar palatul în care nu-i vor putea primi pînă către mijlocul lunii, din pricina înfrîngerii generalului Vinogradov de a obține deslegarea Moscovei pentru aceasta, la o exhibiție de cîlărie în manejul regal urmată de un bufet rece f. bogat în sala elegantă a mesei ofițerilor la care erau poftiți și veniseră guvernul întreg și toți membrii ai celor trei Măiuni Aliate, presa lor și ofițerii noștri de legătură numiți pe lingă acestea, plus toate notabilitățile capitalei și o droaie de acoliți dintre rominații noștri bucarețeni care reușiseră și ei să obțină invitații, printre care se vărise la remorca lui Andrei și soel ce ni l-a reprezentat acum cu adevăratul lui nume de Herbert Zilber, m-a sondat deja atunci pe tema zvonului acela despre care este, dacă nu primul comunist care să fi aflat, în orice caz primul care ni-a căutat confirmarea lui și cu care astfel am vorbit principal și f. vag despre problemă; ce mult mai tîrziu să-l întâlnesc, în condițiile descrise detaliat în declarațiile mele din ancheta procesului Pătrășcanu, în vila din Parcul Filipescu rechinționată de put-

decesorul generalului Schuyler invitat de acesta la un aperitiv americanesc în locul cinei în toiul crizei de guvern de la sfârșitul lunii sau începutul lui noiembrie spre a mă chestiona împreună cu comandorul Wiesner și alți câțiva ofițeri ai M.M.A. asupra părerilor mele despre soluția optimă în vederea rezolvării ei. Știau, fără să-mi spună cum, că eu aș fi preconizat soluția unui guvern de militari și tehnicieni, girat de B.P.D., dar pe cât posibil fără participarea la ocuparea portofoliilor ministeriale a șefilor lui, vroiau să știe pentru ce și de ce proiectul avortase, precum și punctul de vedere al C.R. față de dilema Mănătescu - Rădescu, ca și cauzele ce provocaseră candidatura celui din urmă și determinaseră pe Vodă să-l înmărmărească pe acesta cu formarea noului guvern, cât și ceea ce cunoșteam despre antecedentele candidatului la Președinție. Fără-nconjur mi-au mărturisit că duceau lipsă de surse sigure directe de informație în cercurile politice românești stăt ale B.P.D. și guvernului cât și-n special de la palat, nefiindu-se a-mi da de înțeles că erau dornici să verifice datele problemelor crizei ce și-le procuraseră prin canalul Misiunii Militare Britanice, ceea ce n-a lipsit să mă "amuze regalmente" - cum zic francezii - și să mă incite a le servi chipurile-n glumă că-n consecință nu mi se părea să domnească prea mare-ncredere nici măcar între cei doi Aliați anglosaxonii. Întrucât - ca reprezentanți oficiali ai uneia din cele trei Puteri cu care România încheiase armistițiul, prin însuși textul cămăia ele aveau nu numai dreptul de a-i controla aplicarea clauzelor militare și economice, dar și acel de a supraveghea toată situația ei internă, deci și politică, nici eu n-am înțeles a le ascunde realitatea, ci le-am lămurit nedumeririle și arătat esențialul din cele ce știam despre evoluția crizei până la și antecedentele generalului Rădescu, fără a le destăinui însă pentru aceea chiar toate dedesubturile ce n-aveau nevoie să le cunoscă. Englezii le băgaseră-n cap că acesta era omul palatului, deoarece fusese Adjutant Regal al R. Ferdinand, apoi S.C.M. sub Regentă și la sfârșit aceluși R. Maria, pe cînd de fapt ani nu era deloc agreat de M.M.L.L. care nu l-ar fi ales nici odată pentru Președinție dacă Maniu n-ar fi venit să-l propună. Să ca generalul în care trioul conducător al B.P.D. avea cea mai mare-ncredere tocmai fiindcă fusese omul Regentei, devotat democrației ante-carliste, loal Reginei Maria și de aceea deblocat din armată de către Carol la moartea mamei-si, deci în tot timpul dictaturii acestuia un anti-carlist mai înfocat decât Antonescu, fără a cădea însă ca acesta din acel motiv în mrejele legionarilor și germanofilie, căci din-

potrivă după detronarea lui Carol devenise un tot alt de aprig dușman al dictaturii antonesciene și mai ales al alianței cu Reichul luând singurul dintre generalii opoziționiști o atitudine fățișă ce-l costase internarea la Tg.Jiu în urma scrisorii deschise ce i-o adresase într-un ziar gauleiterului von Killinger punându-l la punct pentru obrăznicile ce le debitase la adresa majorității românilor și chiar a guvernului în faimosul său discurs de la Aro. Nu le-am spus că Juanito și Dinu ni-l bleobulaseră pe Mihail - ce nu le-am mai pomenit de fel drept candidat preferat al C.R. - nu stit pentru că fusese Vice-Președintele guvernului germanofil carlist Gurgu, cit fiindcă-l știam mare pro-tătărăscian, aceeași cauză dar într-o măsură ceva mai moderată fiind valabilă și pentru Sănătescu căruia-i preferau prin urmare pe Rădescu, nici că R.M. nutrea o reală aversiune față de acesta încă de pe vremea Regentei și-n special din răstimpul aborât de ea al insuccesului împăcării ei cu Carol - epoci în care acela o tușelase cu R.Maria și apoi luase și el poziție împotriva exilatei de la Florența, lucruri ce nu i le putea ierta - nici că avea dreptate să-l taxeze ca prototip de moș teacă, renumit în armată pentru încăpăținarea și prostia lui, drept care nu-i admirase deloc ca Juarez gestul splendid de replică dată Freiherrului, ci-l socotise o tîmpenie din moment ce nu servise decît pentru a-l neutraliza la pușcărie în loc să fi activat în mod practic pentru răsturnarea alianțelor ceesece fusese incapabil să facă fiind într-un alt gen o demnă pereche a lui Bij.Le spuseseam deci doar că S. îi încredințase mandatul de a forma noul guvern la cerea expresă a d-lor Maniu, Brătianu și Titel Petrescu, nementionîndu-le decît părțile pozitive ale antecedentelor prepusului la guvernare, cu stit mai mult cu cît, în cursul convorbirii, Zilber se-afip-sese-n grupul nostru care discutăm politica și că mă feream față de el-pe care-l socoteam un pericolos comunist însoțit de C.C. a ține legătura cu P.C.R. cu Misiunile Militare occidentale mai mult pentru a le spiona relațiile cu celelalte partide și palatul și pe care americanii îl convocaseră tot ca și-n cazul meu spre a se informa direct prin dînsul înmă despre punctul de vedere comunist asupra mijloacelor de a rezolva criza de guvern - a-l critica anticipat pe candidatul partidelor istorice. În plus, datorită și influenței lui Buzel, eu ajunsesem să susțin de asemenea față de M.L.L. candidatura lui Rădescu care în primele sale trei audiențe de la palat, de primire a mandatului și apoi pentru raportarea rezultatului consultărilor sale la cere asistasem, se arătase mult mai energic, curajos și

hotărât a nu se lăsa intimidat și călcat pe cizme de către sovietici și comuniști decât Sănătescu, care dealtăinterea era atunci absolut hotărât să nu caute a prelungi agonia guvernării sale, nici a resania guvernul și nici a forma unul nou, ci ca extremă concesie să-l ajute pe Rădescu a găsi cât mai grabnic echipa acceptată de toate patru partidele blocului, deci ipso facto și de către tustrele Puteri Aliate care fiecare pistona pe clienții săi politici români, iar în noua formație guvernamentală să accepte eventual numai M. de R. Astfel, îmi revenise din nou un rol ingrat, acela de a-l capta pe Pătrășcanu, pentru Președinția lui Rădescu, ceea ce se soldase cu câteva lungi convorbiri cu el în biroul meu de la palat. Andrei fusese literalmente scandalizat de proiectul guvernului de militari și tehnicieni, așa că toate încercările mele anterioare de a-l convinge să accepte a rămâne într-o stare echipă la Justiție cu Titel la Muncă și tandemul tot numai ca Miniștrii de Stat f.p., în locul Vice-Președinției pe care nici ei nu o primeau nici el nu o admitea, fuseseră rapid abandonate; dar acum făcea mari dificultăți chiar și alcătuirii formației Rădescu, tot pe chestiunea imposibilității de a împăca exigențele mereu sporite ale P.C.R. cu concesile ce consimțea a i le face Rădescu, așa că și dînsul prefera soluția unui nou guvern Sănătescu, deși acesta nu vroia să audă de așa ceva, întrucît îl cunoștea de suficientă vreme și destul de bine ca să-l considere mult mai ușor manevrabil și concedant decît bășosul și recalcitrantul de Rădescu care pe deasupra nu-l era cîtuși de puțin simpatic. Era însă și el de acord că criza nu trebuia prelungită, deoarece într-adevăr treburile publice băteau dintr-o singură aripă, iar în acel moment politic Sovietele nu socoteau deloc oportună adîncirea ei cu scopul de a se ajunge de pe atunci la situația din 6 martie 1945, P.C.R. nefiind încă pregătit pentru preluarea puterii fără turburări de orice fel și primejduit realmente mersul operațiilor pe frontul din Ungaria, astfel încît atât Lavrentiev cît și Vinogradov cereau cu insistență găsierea cît mai neîntîrziată a formulei care să nu-i lipsesc de câștigul însemnat de mandate și posturi cheie ce le pretindeau comuniștii, desigur chiar la indemnul lor, dar care să mai consolideze încă pentru cîtăva vreme atât preponderanța partidelor ungare în guvern, mai ales la conducerea resorturilor economice, cîror bună funcționare interesa pentru moment în cel mai înalt grad I.C.R., cît și Președinția unui general energic care să vegheze ca acele militare să fie comandate de ofițeri competenți întru satisfacerea nevoilor armatei roșii și române. Așa dar, dînsul

edute la rindul său să mă cîştige pentru acceptarea "cererilor minime" comuniste - care erau cam tot aceleaşi ca şi cele legionare faţă de Carol în criza din septembrie 40 şi mi le aminteam acum în mod tot atât de neplăcut - şi-a consecinţă pentru-un guvern Sănătescu redivivus, vrînd chiar la sfîrşitul uneia din întrevederile noastre după care eu îl condusesem cu S.R.Br.9 la sediul C.C. în drum către palatul de la şosea, să intru cu el ca să-l cunosc personal şi discut cu tov. ANA PAUKER, PROHARI GEORGESCU, GHEORGHIU DEJ, HANUS, CRIVU STORCA, VASILE LUCA ş.a. direct soluţia preconizată de d-ilor, din care nu reţin decît că nu o lăsam mai ieftină decît cu Subsecretariate la Interne, Agricultură, Comunicaţii (plus Dir.Gen. a C.F.R.) şi bineînţeles Războiul în afară de Justiţie, ca Secretariate. Mi-aduc precis aminte cum, faţă de argumentul lui că M.C. putea tot aşa de bine să frecventeze şi discute personal cu membrii C.C. ai P.C.R. şi ceilalţi lideri comunişti problema rezolvării crizei cum o făcea cu fruntaşii partidelor celorlalte ale blocului democrat, eu îi răspundeam că avea dreptate în principiu, dar că, în fapt, era mai bine pentru reputaţia mea, deja prea stîngistă-n sinul conducerii partidelor istorice, să nu pot fi bănuţ de babelicii şi anturajul lor a mă băga în ciorba lor, a fi chiar nepărtinitor şi eventual influenţat de exponenţii extremei stînge, iar pentru a lui de a nu-şi afişa faţă de tov. din C.C. relaţiile sale amicale cu-a reacţionar ultra-conservator de teapa mea, căci decît mulţi dintre ei erau de o inteligenţă superioară şi ar înţelege perfect situaţia, nu se putea să nu fie printre ei şi cîţiva imbecili fanatici care cu prima ocazie îl vor scuza de a se fi vîndut regalităţii, boierimii şi capitalismului spusean, la care s-a gîndit un pic şi mi-a spus: "Eu mi-au trecut prin cap acestea; poate că ai dreptate!" şi a coborît singur. Astfel, MIHA aveau să-mi facă amarnice reproşuri de a nu fi intrat acolo cu Pătrăşcanu ca să-i fi cunoscut pe toţi şefii comunişti spre a i le putea descrie, iar eu n-aveam să-l cunosc decît pe Gheorghe Gheorghiu Dej curînd după aceea cînd Pătrăşcanu l-a adus la palatul de la şosea la audienţa lui de prezentare regală. Mi-a plăcut imediat pentrucă era o frumuseţe de flăcău, arătînd mult mai tînr decît mine deşi trebuia să fie mai bătrîn, slab, mughinlat, vînjos, bine legat şi proporţionat, cam palid, dar sănătos şi de o aparenţă sportivă, cu părul lung, castaniu, fără un fir alb, cam fat natural deasupra unei frunţi înalte bărdată de trei cule orizontale paralele abia perceptibile şi unei por. de ochi câprei mari, inteligenţi, vii şi exprimînd sinceritate, voinţă, energie şi bunătate. Exact aceeaşi impresie i-a făcut-o şi lui MIHA. Era

48

îmbrăcat într-un costum gris cam deschis pentru anotimp și palat, încălțat cu pantofi negrii, ciorapi bleu-maran luni și purta o cămașă de poplin albă cu gulerul deschis fără cravată, sosind fără pălărie. Ulcea, scandalizat doar de lipsa cravatei, s-a oferit să-i găsească una pe loc, iar eu am vrut s-o scot pe a mea de mătase fular gris închis ce s-ar fi potrivit f.bine cu îmbrăcămintea, deoarece nu urma să asist la audiență ca să nu dau comuniștilor impresia de a-l tutela pe tânărul monarh, dar dl.Dej a spus: "Nu, nu; așa mi-e portul, așa am venit și așa rămân!", la care i-am spus lui "Filip": "Dă-i pace, nu te mai agita, căci n-are nici o importanță: Vodă nu-i formalist!" și astfel l-am introdus cu Andrei în biroul de la parter, al tuturor audiențelor furtunoase istorice ce aveau să urmeze acesteia care a fost f.agresabilă și simpatică după câte avea să ne spună apoi Mihai. Totuși, Dej a fost mult mai vehement, cassant și-ntransigent decât Pătrășcanu în a expune punctul de vedere al C.C. și a formula exigențele imperative ale P.C.R. cu privire la alcătuirea noului guvern, dar în restul conversației, pe subiectul anilor de pușcărie și de activitate anterioară atît profesională cît și politică, tov.Gh.Gheorghiu-Dej a vorbit fără patină, ură, îngimfare, lăudăroșenie sau rodomonta-de ditirambice, ca alții, într-un limbaj asemănător celui^{al} lui Andrei, aceluși al comuniștilor, nou pentru noi și de un stil sui generis ca și celălalt diferit al legionarilor, însă mai puțin izbitor fiindcă n-avea nimic artificial, arhaic și efectat, ci ni se părea menit a scurta și simplifica exprimarea, dar reducînd în schimb ideile la formule nițel prea stereotipe, lipsite de nuanțări prin conciziunea lor. Dar nici atunci și nici măcar mult după sosirea la cea dintîi vizită în România a E.S. d-lui Vișinski, ba chiar pînă-n ultima zi și oră nu se pusese explicit, direct și răspicat contra-candidatura lui Rădescu, astfel încît Mike se obișnuise de-a binelea cu gîndul că Rădescu era acceptat în principiu și urma doar să se poată înțelege pînă la urmă asupra tuturor micilor divergențe ce mai rămăseseră în suspensie și pe tapetul tratațiunilor ajunse aproape la încheiere. În schimb, R.M.nu s-a putut reține a se lăsa păgubaș, ci a continuat tot timpul să-l așchie pe fiul său în taină-mpotriva soluției Rădescu. Nu^o pot scuza de a fi făcut-o doar din resentimente personale, căci mobilul ei principal era teama sinceră că acesta va precipita în loc să amine pe cît posibil "lupta cea mare" de care nu se-ndoia că va fi de neocolit și fatală pentru monarhie, intrucît pierduse orice încredere în anglo-saxoni din puțina ce le-o acordase vre-odată, căci nu uitase nici

odată lovitură churchilleană cu Venizelos și nici nu i-o ierta lui Winnie, în pofida celor ce le declarase tânărului Morton și nu împărțisea nici speranțele lui Mike că-n locul albionilor perfizi, yankeii mai naivi, dar mult mai sinceri și-n special incomparabil mai puternici vor pune piciorul în prag când li se vor deschide ochii. Ca exilară era obișnuită, așa că nu o speria cîtuși de puțin perspectiva celui de al treilea, iar din punctul de vedere sentimental nu resimțea aceeași durere ca băiatul ei la gîndul unuia definitiv, dar era îngrozită de ideea că bolșevicii ar putea reitiera crima de la Kathrinburg și pentru a evita orice pretext pentru un asemenea desnodămînt final al problemei dinastice ce ar constitui-o pentru ei existența în străinătate a pretendentului legitim al Casei Domnitoare române la tronul ilegal pierdut, mama nu înceta să-l sfătuiască pe unicul ei copil să nu se lase antrenat de nimeni dintre străini și că atît mai puțin dintre supușii săi și de nici un fel de considerent pentru a încerca să repete figura ce-i reușise contra nemților sau să reziste peste limitele prudenței și a securității sale personale. De influența babeliciilor nu-i păsa oăci știa prea bine că Mike se-mancipase de tătela lor la 23 august, dar de a lui Buzel și mai ales a mea trebuia de acum încolo să-l păzească și ca nu cumva să reînceapă iarăși o conspirație tănușită ei, ca aceea ce o pusese în fața faptului împlinit în noaptea zilei aceleia și-n plus într-o situație ridicolă și umilitoare devenită notorie chiar prin reportagiile presei internaționale pe care le auzise cu urechile ei la micul "Blaupunkt" ce-l luase cu ea la Dobrița, iar pe "boy" într-un pericol mare de care scăpase și la București și pe drum mai mult din noroc decît prin măsurile noastre de precauție, în ciuda celor ce-i le jurasem solemn în dimineața aceea de marți 15 august cînd mă surprinsese-n baia de aramă victoriană a dormitorului meu izolat din aripa mușafirilor Peleşului, nici Ioani nu mai putea fi lăsat necontrolat, oăci se dovedise tot atît de secretos ca și noi iar, de cînd mai devenise și S.P. oficial al băiatului și o rupsesse cu logodnica sa neserioasă, era de acum dinamism dedublat, de o activitate neînfrînabilă și de o agitație pe problemele politice ce nu le disenta decît cu Mike și mine la palat și afară probabil tot mai mult cu Buzel și Pichi, așa că o neliniște și-l însușise în mod special pe Jac să se țină scări de stăpîn și să-și organizeze un serviciu personal de informatori în jurul lui. Dar aceasta nu era destul; trebuia să poată acționa direct asupra fiului prin cît mai multe influențe potolitoare și păzitoare, din moment ce ea singură, nu

era în măsură să exercite asupra lui de multă vreme o înfrângere decisivă-n domeniul politic în care nici nu se prea pricepea și de aceea nu era ascultată și această grijă explicită paradoxul ce a izbit pe atîția inițiați în dedesubturile situației de la palatul Elisabetei din epoca de după 23 August și i-a făcut să-i atribuie Augustei Soverane o lipsă totală de consecvență și de logică caracteristică feminine, cînd dibuiau că dintr-odată, hodoronc tîrno, se alinase cu toată fosta camarilie a fostului ei consort contra dușmanilor acestuia, trecînd peste noapte dintr-o tabără-n cealaltă, tocmai ea care fusese căpetenia anti-carlistă a mulțurilor și li se va pare să caute a deveni deocum încolo ceea ce pro-tătărăscienilor. Multe din prietenele ei și alte cucoane de ale societății noastre înalte au pus această voltă pe socoteala unei ultime și disperate încercări de împăcare cu Carol, acum după ce se-nununase și ea, mai pe ciupite dar totuși, cu sureala actului salvării patriei lui, dobîndind indiscutabile merite pentru cei patru ani de luptă-n linia întâi a frontului politic al țării, cu state de serviciu grele în folosul ei și al cauzei lumii întregi democratice pe care rivala sa fugară nu le-ar fi putut implini și îi creiau deci un "protos" asupra ei în ochii lui și tocmai cînd se străduia să-și recupe tronul pîrînd să fie sătul de exil și prin urmare poate și de ibovnica sa. - Si-n parte, acele doamne nu se-nveliseră cu aceste aprecieri tipice femeiești, căci voiu avea ocazia să constat personal cit de profundă avea să fie dezamăgirea Elenei de cînd va fi aflat prin vara 46 că nemernicul părinte al copilului său îndeplînise-n sfîrșit și fapta ireparabilă de a se căsători cu pseudo-suribunda sa țîitoare pe patul ei de moarte înscenată brazilian. Atunci va avea loc un nou reviriment dar prea tardiv în dispozițiile ei afective și electivă, cînd va căuta contra voinței mele a-o readuce pe Bielle de la Geneva cu prilejul celui de a doua sale vizite aeronautice la soră-sa ducesa de Aosta, în convalescență acolo cu plodul ei născut aproape mort de cașexia maternă contractată la Dachau unde-și pierduse dinții, părul și unghiile și fusese salvată cu el cu tot de-nmormîntare vie, desgropată după bombardamentul RAF al lagărului, fabricător de piese detașate ale bombei atomice în pregătire, de către legionarul terorist bucovinean Grigaleki, pentru că trioul fost conducător al B.P.D. destrănat și mai cu seamă J. J. J. vor cere M.S. și mie întoarcerea mea la conducerea C.R. în locul prea timoratului conu Dede. Dar pentru moment, Bielle căuta să-l izoleze pe "boy" de mine și să-l înconjoare cu soți

acei susceptibili a manevra de așa manieră încât, dacă va trebui să abdice și să plece, totul să se petreacă fără nici un risc pentru siguranța vieții lui, a ei și a celorlalți membri ai dinastiei și cu maximul de gologani salvați ca despăgubire pentru averile lor abandonate-n viitorul lui fost regat. Primul și cel mai firesc aliat, din moment ce-i locuiau domiciliul cohabitând de aci înainte-n capitală cuasi permanent și petruind o prezență ca nici odată-n trecut, era Prințesa Elisabeta, mulțumită inteligenței mai mult șecherești decât pure, a versatilității, experienței mai mari și mai ales relațiilor mult mai numeroase și întinse ale căreia decât le posedau Suveranii, această-și vor crea rapid o rețea de noi surse informative, relații, legături și sfaturi nu numai dar mai mult printre monarhiile vechi cliențe a Casei Bonaparte, decandată-n special din cercurile carliste mai mult sau mai puțin tălhărești frecventate de gleanta "Scirnaviei" și a Regropontilor, pe cât posibil deci în taină față de mine, jucând însă de pe acum pe două tablouri și gravitând apoi din ce în ce mai tare spre tabera celor pe care-mi promisese să-i țină la distanță și a căror frecvență mi-o prezentau, când se-ntâmpla să aflu despre ea, drept accidentală, eporedică, inofensivă și fără de nici o consecință, fiind înereză cohabitației de la șosea. E drept că și eu port o bună parte din vina de a-i fi abandonat prea ușor nadelor și capșadelor ce li se întindeau acolo la fiecare pas, considerind sub demnității mele de a mă vâri peste stăpîni când nu eram special pofțit de ei a participa la noua lor viață intimă, ceea ce se făcea mereu mai rar pentru f.plauzibilul motiv că dinadins nu mă prezentasei Elisabetei printr-o vizită oficială-n calitate mea de M. al C., deși o cunoșteam din copilărie, fiindcă-i carusea prin M.M.L.L. mutarea în vile mare și sculptoasă a majoratului ei Romanvi, din spatele casei Florescu, ce acesta n-o locuia de la bombardamentele aliate încosce și o pusese sub drapei american spre a o scuti de rechiziții sovietice, dar încă nu era locuită-n așteptarea sosirii generalului Rybland van Schuyler anunțat ca șef al M.M.A., iar A.S. refuzase această soluție bună pentru că-i convenea să fie la curtea înălță a tuturor informațiilor și mai ales a puterii constituționale-n Stat spre a o putea favoriza, a se orienta mai sigur și a-și salva interesele cu o elipă mai devreme-n aceste vremuri tulburi și-agrijorătoare și a nu să va sculpe trenul când va fi cazul s-o tulcească. Așa dar, n-o în-

filmisem nici odată la șosea, deoarece la toate recepțiile oficiale nu asista; dar când cu primirea întregii prese aliate sovieto-americano-britanice în cursul unei după amiezi prelungi de la mijlocul lumii, octombrie, cu celebrele întrebări și răspunsuri pregătite dinainte de Pichi cu Buzel și filmul sonor luat cu acest prilej de americani și-n care s-a văzut că Mike nu fusese suficient de bine instruit în prealabil pentru rolul ce l-a jucat sau anevoios, trebuind deci să fie lămurit, corectat și-n drumat de mine ca să nu le încurce - ceea ce avea apoi să-mi fie iarăși reproșat drept gest prea ostensibil venit a-mi demonstra tutelarea minorului politic - Elisabeta se așezase pe balconul ce domină terasa marei salon unde se petrecea filmarea răspunsurilor regale în decorul neformal al grădinei palatului, iar când mă-nclinai pentru a o saluta, Principesa nu-mi răspunse la salut, ci se retrase întorcându-mi ostentativ voluminosul său spate. Mike observase scena și-mi spuse la sfârșitul recepției că totuși așa îi fi trebuit să-i fac o vizită, la care îi răspunsei că A.S.R. ar fi trebuit să se conformeze dorinței factorilor politici responsabili ai țării, care erau șefii partidelor majoritare, de a nu se amesteca în treburile publice prin prezența permanentă a sa și a entourageului său rău făimat în opinia publică la reședința oficială a Capului Statului. Regele îmi replică atunci că Sănătescu era P.M. și nu dl. Maniu, așa că d-lui ar fi fost singurul în drept să protesteze-n numele Statului contra cohabitației în chestiune, dar nu făcuse aceasta și nici nu era susceptibil s/face în viitor, dar după ce-i rețorcasem că problema nu se punea din punctul de vedere al forței ci al fondului unor considerente f. grave pentru viitorul regimului monarhic și social în România, Mike îmi dădu dreptate, căci dealtminteroa, în general, se cam simțea cu musca pe căciulă față de mine, deoarece nu-i stătea în caracter să fie nesincer cu soei pe care totuși îi respecta mai mult fiindcă era conștient că serviseră și slujeau cauzei sale în mod dezinteresat și nu merituau cituși de puțin lucrăturile doamnei ce începuseră a li se face de către noi-le "persoane gratissime" ale neică-și și mătușă-și cu prietini și pe care nu numai le tolerase și tolera, dar și la care devenise, după ce fusese în strafundul inimii sale avea și-și ascundea destul de prost mustrări de conștiință. Scopisem dealtfel de asemenea că ar fi fost tot atât de utilitar pentru M.M. cât și pentru mine ca să mă fi apucat a le spiona când trebuia să se

încredere în cuvântul și buna lor credință. Ori, dacă Buzel și eu mine, ba chiar fidelul famul Ioani, eram defăimați în budoarul micuț de la etajul palatului de pe șosea de către fostele duble-cumnate princiare, ce ambele rataseră atât căsniciile cât și tronurile cărora le fuseseră destinate în bună parte din propria lor vină, drept: "Dangerous company and influence for Mike in actual circumstances", (tovărășie și înfrumusețare periculoasă pentru M. în actualele împrejurări) cum acesta avea să-i repete și acesta mie cuvintele Augustelor Doamne, nu-i greu de înțeles că pe Rădescu, pe care amândouă duzenele îl cunoșteau pe toate cusăturile ca pe un apucat realmente primejdios pentru liniștea internă a Regatului și a palatului domnesc, l-au supra și contralucrat în stil mic și mare cu toate mijloacele ce le-au avut la îndemână, în timp ce eu îmi vedeam de treburile numeroase și ultra astringente, găsind totuși încă și timpul necesar pentru a lua zilnic cu Iorgu și cu Ioani o lecție de un ceas bătut de limbă rusă cu o tină și fermecătoare nansenistă de obârșie baltică pe care primul o descoperise prin prietenul său Cleante Gheorghiu, nepotul și fostul secretar al d-lui Madgearu, cu scopul de a ne putea descurca ceva mai lesne la dejunurile regale din ce în ce mai frecvente ale simpaticului menaj Vinogradov însoțit de aghiotantul generalului, căpitanul R.E.V.D-ist (bășărăbean din Chișinău) Skoda și de alți ofițeri sovietici în trecere prin București, plus nelipsitul și veșnic jovialul general Dombrowsky și perivociul oficial al M.S., Secretarul de Legație Giribidache (care abia după plecarea mea de la palat și a lui într-un post diplomatic va fi înlocuit de către fiica Primarului General al Capitalei, Mina Dombrowska), fără a recurge tot timpul la traduceri f. aproximative ale "ghenerulu-lui" și să-l lipsi pe Vedă de translatorul său ori pe Vinogradov de al lor, intrucât Skoda era tot timpul prea atent la cele ce spuneau M.M.L.L. ca să mai fi putut lua vre-un interes la conversațiile lăturenice când subiectele nu erau politice sau militare. În general, acestea erau sistematic evitate atât de ruși cât și de noi, izbindu-ne chiar faptul că, și în totul crizei de guvern, Vinogradov nu a atins nici odată această temă în conversațiile sale cu Vedă și cu noi, cei de la C.R., pe când căpitanul Skoda ne-a sondat deseori pe Ioani și pe mine pe subiectul amănunțelor pregătiri și-efectuării răsturnării alianțelor și apoi pe acel al agenturii S.S.I-ului, cerându-mi (cum am arătat în declarații

mele din anul 1955 de la M.A.I.) cu prilejul unei vizite la Mareșalul a nu lipsi C.M.C.S. de verice copii de documente ale arhivei S.S.I. aflătoare la palat ce le-ași fi dat sau le-ași da celorlalte două misiuni aliate. Restul temelor de conversație cu sovieticii era tot atât de variat ca și cu orice militari străini, prevalând firește mai ales cu Vodă cele relative la cursul războiului în general și pe sectorul nostru al frontului sovietic în special, apoi tehnice îndeosebi din domeniile aeronautic dar și balistic sau în legătură cu tactica luptei între blindatele grele și cu performanțele armelor speciale în comparație cu cele germane (Stormovicul și Katiușa versus Stuka și tunul ăla unic de la Sevastopol), iar cu R.M. cele privitoare la problemele sanitare, medicale și gospodărești, organizația lazaretelor de câmp, a spitalelor și sanatoriilor armatei roșii, inovațiile aduse de război în chirurgie, medicamente și tratamente, plus inevitabilul subiect feminin cu d-na Vinogradov despre chestiunile de menaj și mai cu seamă alimentare, toți mușafirii sovietici ai M.M.L.L. minunându-se că la C.R. română dăduse de toate capodoperele artei culinare rusești găbite cu o măiestrie cum pretindeau, poate numai din politețe, că nu se mai puteau găsi nici în cele mai bune restaurante moscovite și din Leningrad (de unde erau Vinogradovii): "Vorschmack Dragoșirov, Kiowski Katliet", diversele feluri celebre în lumea întregă de fripturi "à la Pojarski, Boeuf Stroganoff, Charlotte Russe", etc...etc...iar drept culmea rafinamentelor "Paska Romanova" pe care bineînțeles, din tact față de dușmanii ideologici ai țarismului, au rebotezat-o "Pasca Kremlinul" ceea ce nu era nici măcar un fals istoric întrucât se pare că rețeta e mult mai veche decât Petru cel Mare astfel că tot bucătarii Kremlinului au inventat-o. Tin să mai menționez un adevăr istoric și mai sigur, din moment ce pe acesta l-am trăit personal: din cea de a doua jumătate de secol de contact al Suveranilor și entităților lor cu sovieticii, atmosfera recepției a fost și avea să fie, din ce în ce mai accentuat la toate recepțiile următoare, mult mai naturală, neformalistă, amuzantă, animată, ba chiar veselă decât așa ce domnea la mesele regale date americanilor și mai cu seamă englezilor; fiind veneau rușii la dejun, se mîncă și se bea mult și bine, se vorbea tare și se rîdea zgomotos, iar ei, care ne bătușoră năr cu nașii cu tot după atîtea suferințe, sacrificii și privațiuni ce le cunșăseră și noi într-un război titanic de trei ani de lupte orincum duse zi de zi și nopți după nopți cu o intensitate și înverșunare de sigur unice în analele istoriei militare, s-au purtat cu noi, cum

186

cînd ştiau că eram efectiv aliaţii lor chiar dacă nu ne recunoş-
teau juridiceşte acest titlu, fără nici o ranchină, nici o aluzie
la resentimente, nici o umbră de aroganţă, mîrgă sau ingimfare,
ci în mod inimos, omenesc, iertător şi chiar frăţesc, în contrast
asbitor faţă de anglo-saxoni. Englezii, cărora nu le făuserăm in-
tenţionat vre-un rău major (dacă Luftwaffe dispusese de benzină su-
ficientă pentru a fi putut zbura ad libitum deasupra Insulei şi
fără oarece-şi procurase de la Ploieşti) şi care se răzbunaseră
suficient prin bombardamentele lor nocturne asupra unor obiective
indeobşte nemilitare, distrugînd de pildă-n mod meschin un oraşel
fără de apărare şi nici o însemnătate strategică, Turnu Severin,
au fost literalmente glaciali la început, pe urmă mai puţin reci
şi distanţi, dar tot timpul cu aer superior, critici, muştră-
tori, neînţelegători şi parcă scrişi şi-nădipuşii că nu le mai dă-
deau aceeaşi importanţă şi consideraţie ca-nainte, exact ca nişte
guvernanţi britanici "nefe" şi amărîte, nevrînd nici pînă la sfîr-
şit să se apropie sufleteşte de noi în nezasurile noastre cu mult
mai mari decît ale lor, cu singurele excepţii ale lui Le Rougetel
care a revenit pentru puţină vreme în postul său ante-belic şi a
căutat să atenueze efectul neplăcut al noii atitudini ostile al-
bioane faţă de romîni, a primului şef al M.M.B., un vîrstnic şi
simpatice amiral deblocat şi reangajat voluntar ca locotenent de
vas, care nici el n-a rămas decît scurt timp la Bucureşti fiind o
figură prea demodată pentru vremurile şi problemele noui complexe
ale colaborării anglo-sovietice şi a lui "Metz" care ca romînaş
de al nostru a contribuit din răspunderi ce să mai dregă impresia
dezastruoasă ce şi-au creat-o atît Vice-Mareşalul Aerului Ste-
phenson cît şi monajul Holman în cercurile C.R., politice şi ale
societăţii bucureştene. Cît despre yankeii, nu se poate nega că
au ştiut să deschidă "inimicările" mai mult decît sufletele muie-
retului abtînt după gologanii lor destul de liberal distribuiţi,
dar cu excepţia generalului Tedder şi a consilierului de legăţie
Melbourne, ofiţerii şi diplomaţii mai mari în grad cu care M.M.B.
aveau să intre în relaţii au fost pentru ele şi tot enturajul lor
o decepţie atît din punctul de vedere al capacităţii cît şi al ca-
lităţilor morale ce ni le-au dat în vileag în tot decursul ce-
lor trei ani al comisarariatului lor de control în România. De n-ar
fi limitat pe de o parte aprecierile, iar pe de altă parte decepţi-
ile noastre doar la aceste aspecte secundare, exterioare, parame-
le, superficiale şi de formă, ar fi fost floare la ureche, dar din
păcate nu numai un naiv ca mine fără de nici o experienţă cu lumea

sovietică, ei chiar și un vechi comunist ca Lucreția Pătrășcanu, singurul dintre cei români care-l cunoscuse pe Vladimir Ilici Lenin și trăise ani destul la Moscova ca să-și fi putut forma păreri întemeiate asupra politicii ei, ne-am înțeles grosolanțe și am ajuns profund dezamăgiți cu privire la aceasta: căci fuseserăm convinși că sovieticii vor profita de faptul incontestabil că au fost primiți de imensa majoritate a românilor în cap cu Vodă, Curtea, guvernul și armata, ba și de o bună parte din păturile politice, sociale, economice și intelectuale suprapuse ale societății românești, fără a mai vorbi de masele largi ale populației, cu brațele deschise și mînera pe buză, pentru a căuta și reuși să capteze încrederea, recunoștința și simpatia întregii națiuni iar nu numai ale minorităților sale ce le constituiau evreimea, ungurimea și noii aderenți la P.C.R. care la sosirea armatei roșii-n țară era un factor aproape inexistent în opinia ei publică. Așa se explică teza ce am susținut-o d-lui Comisar Adjunct cu prilejul singurei mele convorbiri cu E.S.tov.Vişinski la recepția de la Ugir.- După ce-i fusesem prezentat de Buzăști și înlesniseră conversația lui pe franțuzește cu cei membri ai guvernului ce o vorbeau amabil, E.S. mi-a întins puntea unei conversații-n doi spunându-mi că știa că sînt dintre cei tineri titulescoieni care activaseră-n delegațiile acestuia la Geneva și-n anul S.N., ceea ce mi-a permis să-mi valorific relațiile genevene cu Litvinov, Boris Stein, Maiski și Bokoline, vorbindu-i de chestiunile epocii care prilejuiseră prezența mea la unele discuții ale acestora cu "Patronul" și interesându-mă despre actualele lor funcțiuni. Astfel, mă poftise a ne așeza pe o canapea unde, spre iritația lui Buzel, Vivi și a multora dintre miniștrii guvernului, am stat să conversăm aproape un ceas, d-nea vorbind o franțuzească minunată și exprimindu-se cu o facilitate și o turnură de spirit asemănătoare celor ale bietului Patron care nu avusese norocul să mai poată vedea cu ochii împlinindu-se visul său de înfrîngere a imperialiștilor agresori nipo-italo-germani, ceea ce regreta și E.S. informându-se despre sfîrșitul vieții acestuia. Cum trecuse apoi la o succintă și strălucită schiță comparativă a situațiilor înscrise din cele două răboaie mondiale, cu concluziunea că de această dată echilibrul forțelor se va întindea în primul rînd pe U.S., iar organizația păcii va fi efectiv asigurată de puterea invincibilă a acestuia și de noi pornite la aluzii destul de clare la imperativul de a se adapta cît mai rapid sistemului sovietic, eu mi-am permis să-i exprim convingerea că menținerea sa-

gimului social deosebit celui comunist al monarhiei române înăun-
trul blocului securității colective regionale european sovietic
ar constitui cea mai formidabilă armă de propagandă pentru URSS
pe tot globul pământesc, întrucât ar dovedi în mod peremptoriu
tuturor popoarelor că n-aveau a se teme de a-și pierde indepen-
dența națională și putința de a-și organiza viața internă potrivit
aspirațiilor majorității populației și specificului național în
faza evoluției lui contemporane prin aderarea lor la blocul Sta-
telor conduse de U.S. Vișinski nu m-a întrerupt nici contrazis di-
rect, ci la sfârșitul scurtei mele disertații, în cursul căreia
a suris de câteva ori, mi-a spus sculându-se și punând astfel
capăt convorbirii: "qui se ressemblent s'a-ssemblent, alors que
ceux qui ne se ressemblent guère, ont la tendance contraire!", la
care i-am răspuns: "Et pourtant, certains contrastes attirent égal-
ment: les bruns pour les blondes et vice versa!" Ceeace n-a lip-
sit să-l facă pe temutul Comisar Adjunct să ridă cu poftă și să-i
determine apoi pe americanii prezenți a se năpusti asupra mea pen-
tru a ști ce dracul vorbisem atât de mult cu d-lui și ca să reu-
șesc a-i descreți fruntea și provoca acea manifestație de ilari-
tate. Buzel mi-a reproșat că atinsesem subiectul spinos, dând ast-
fel inamicului ocazia să pornească ofensiva ce trebuia împotrivă
eschivată, făcându-ne a nici nu bănuî că țelurile politice sovie-
tice ar putea să compoartă inmixțiuni în treburile interne ale
statului român, altele decât cele cuprinse în convenția de armis-
ticiu; pe cînd Rică Georgescu, prost ca noaptea, m-a acuzat de
a fi sugerat Moscovei soluții ce ar fi realmente favorabile ex-
pansiunii bolșevismului în lume, la care Vivi i-a răspuns: "Poți
fi pe pace, să Kremlinul nu va urma sfaturile baronului!" Cînd
la a treia vizită Vișinski în capitală, cu Clerk-Kerr și Harriman,
cître sfârșitul anului următor, întru rezolvarea, exact atît de
favorabilă Sovietelor cît și aceea din 6 Martie, a crizei stîrnite
apoi de Puterile Occident. ce refuzaseră să recunoască guvernul
Groza instalat de Comisarul Adjunct la acea dată a celei de a
doua sale descinderi bucureștene, Prințesa Elisabeta se va
apuca, la dejunul dat seestuia de către noul M. de E.Gh. Tîță-
răscu tot la Ugir, după prea multă "subroacă" îngurgită de flică
și soră deamă a lui "Mando" și Carlică, mai mult în talentele ei
alcoolofagice decît oratorice, cu predilecția sa deosebită pentru
această băntură, să țină un toast de sfârșitul mesei în cinstea
alianței indisolubile romîno-sovietice, smintind cu acest prilej
că dragostea sa pentru poporul rus se datora în bună parte singelui
Romanovilor ce-l simțea olocotind în vinele sale (sclerotice) Buzel
buzbind de furie că nu mai era nimeni în guvern ca să-i interzică

"acestui nou pericol public al politicii românești" a-și băga nasul unde nu-i fierbea oala, n-a lipsit să-mi arunce: "Ei barone, dute tu s-o feliciți, căci sînteți cam pe aceeași linie în promovarea monarhiei comuniste române!" Dar eu i-am ripostat chiar mai profetic decît Vivi: "Fii pe pace; asta nu-i va opri pe bolșevici s-o spînzure sau exilase fără un ban, cînd vor găsi că a sosit momentul pentru instaurarea republicii, dar nici partidele istorice nu vor supraviețui monarhiei cu lunile! Biata muiere face și ea ce poate pentru prelungirea agoniei amîndorura și-și închipuie a fi pe linia politicii tale, din moment ce am relatat Suveranilor convorbirea mea cu Vîșinski, fără să mai adaug că n-ai fost de acord cu teza ce i-o susținusem, astfel că-i vor fi spus Elisabetei că tu poate mi-o sugeraseși". Le-o povestisem a doua zi la ceaiul budocărului R.M., primul de după reconcilierea noastră, căci cu vre-o săptămîină-n urmă avusesem cu Augusta Doamnă primul și ultimul diferend deschiș și serios, izvorît tot din indemnul nefast al lui Vergotti. Petrecusem week-endul celei de a doua săptămîni de octombrie prelungit pe marți 17, invitat de MM.L. la Sinaia de unde reveniserăm cu trenul regal pe linia de rocadă a Tîrgșorului spre a evita circulația cu mașinile pe șoseaua Ploieștilor pe care se petreceau din ce în ce mai frecvente interceptări de către elemente mai anarhice ale armatei roșii, ce se soldaseră cu capturi aiuristice de automobile oficiale, ale C.D., militare sau scutite de rechiziție și unele incidente mai regretabile cu împușcarea unor ofițeri romîni care se opuseseră fie de a-și ceda vehiculul fie de a-și lăsa nevasta violată chiar în prezența lor și-a văzul lumii, precum și pentru a transporta de la Sinaia o mulțime de lucruri de care duceau lipsă la șosea iar eu - ca și cum aș fi presimțit că nu mai voi avea nevoie de ea la Peleș - toată garderoba mea orăgenească pe care o lăsasem acolo. Expurasem deja înainte de întoarcerea Suveranilor de la Dobrița, pe baza listelor propuse de Vasile, Iorgu și Dobrescu majoritatea angajaților C.R. asupra atitudinii ostile a cărora nu exista nici un dubiu, iar pînă la 1 octombrie penultimul lot de suspecți, nu fără a-i fi supus la blînde dar f. laborioase anchete efectuate de Siguranță prin mijlocirea și-a prezența acestuia din urmă, tocmai pentru a nu comite vre-o nedreptate din cauza unor simple presupuneri sau neîntemeiate suspiciuni; cu singura excepție a celor două surori bătrîneș longevole germane, pe care dinadins le lăsasem pentru ultimul lot, ca să dau timpul necesar menajerei suedene a le putea găsi și forma înlocuitoare potrivite care să fie în măsură a face față exigențelor f. pedante ale R.M. fără a se putea resimți lipsa bătrînelor. - În tren, scena ridicare chestiunea

măsurilor ce le luasem, reproșându-mi a nu fi așteptat întoarcerea lui Jac de la Dobrița pentru a-l consulta și pe el, întrucât cunoștea cel mai bine tot personalul casnic și ar fi evitat concedierea unora care nu prezentau un pericol real pentru siguranța Suveranilor, la care chiar Mike mi răspunsese că procedasem din ordinul său și făcusem f.bine să nu aștept întoarcerea lui Jac din moment ce aceasta urma să coincidă cu a sa și aceea a mamei-si de la Dobrița ceea ce ar fi întârziat prea mult operația. Atunci Hellen, cam supărată că Mike o contrasise atât de prompt și categoric, se legase de faptul că și după întoarcerea lor la București până la sfârșitul lui septembrie continuasem cu licențierile fără a recurge la avizul lui Jac, la care, Mike tăcând, eu am răspuns că la Dobrița M.S.imi pusese-n vedere doar să nu mă ating de Batalion până la întoarcerea C.M.(ceea ce de altfel nici nu intenționasem după consultarea cu Sănătescu) adăugând că și Jac va avea un cuvânt de spus cu privire la primirea militarilor, deoarece studiasse special acea problemă, dar nu-mi vorbise și de competența lui deosebită-n cunoașterea personalului civil, căci dacă mi-ar fi atras atenția asupra acestui fapt, n-aș fi existat să-l convoc pe Jac pentru a mă ajuta la acele treburi ce-mi răpiseră și așa mult timp și-mi dăduseră destulă bătaie de cap fiindcă nu vrusem să procedez cu ușurință la o acțiune care să nu fie pe deplin justificată.-Cu acest prilej, am revenit din nou la vechea mea sugestie din vremea când Iorgu lăsase vacant postul de "Prefect al Palatului" ca Jac să preia Prefectura, ceea ce m-ar scăpa de o latură f. importantă a preocupărilor mele, dar R.M.a scris repede că să spună că nu era încă momentul, deoarece Jac era mult mai necesar lui Mike în preajma lui, "specialitatea sa fiind acea polițienească" iar paza stăpînului mai importantă-n vremurile turburi ce se așteptau decît chestiunile personalului, pe cînd îndatoririle P.P.l-ar obliga să stea mai mult la palat decît în societatea lor.-Cum la Sinaia, în cursul unor discuții politice, Vergotti spusese cîteva enormități de stupidenie ce nu puteam trece cu vederea relevîndu-le însă cu gentilețe și fără a căuta să-i jionese amorul propriu (discuție ce iritase însă vizibil pe Inalta Doamnă), propunerea mea din tren, care firește era tot ce se putea mai favorabilă tinărului căpitan, întrucît acesta ar fi săltat dintr-odată și fără nici un fel de stăb de serviciu sau merite excepționale în slujba Statului sau a Coroanei din ultima treaptă a ierarhiei C.M. la rangul înecurat al unui

domnitar al C.R., rînduindu-se ca al treilea și penultimul după Ullea și Vasilie, dar înaintea lui Ioani, Nelly și A.R., tustrei "cu stea" adică pe punctul de a fi avansați la gradele de general și respective contra-amiral, fără a mai socoti că ar fi sărit și pe Com.Bat, pe ajutorul lui - Anton Dumitrescu care avea deja vre-o duzină de ani la palat - și pe toți căpitani mei vechi, totuși nu a lipsit să-l înfante pe junele jandarm și pe Auguste sa Protecțoare, dar mai puțin pe Vodă, Ioani, Nelly și pe Robert și Emilia prezenți la asea desbatere, așa că-mi închipuisem a fi închinat subiectul definitiv. Dar către sfîrșitul lunii, fură chestionate cele două lengere, cu rezultatul că plînseră mult ca să recunoască destul de limpede că, fără să-și dea seama că făcuseră vre-un rău, raportaseră mereu tot ce putuseră afla despre mișcările M.S. altor prietene și prieteni germani dintre personalul C.R., așa că practic tot contribuiseră la codoșlicul elicei eliminate în cele două loturi de expurați iar, fără să mai mă avizeze, Vasile le pensionă pe data de 1 noembrie, dat fiind că aveau peste un sfert de veac de slujbă conștiincioasă și nu meritau a fi prea aspru pedepsite. Criza politică izbucnise-n plin în asea primă săptămîină de noembrie, cu repetate defileuri organizate de f. activul tov. Botnăreș să treacă tocmai în fața ferestrelor birourilor Mareșalatului, astfel că aveam deseori prilejul să privesc pleba ridicîndu-și pumnii amenințător în direcția mea, ceea ce nu mă impresiona atît ca pe Rivoles, Vasile și Filip, dar contribuia în orice caz să-mi intensifice activitatea în scopul accelerării soluției Rădescu și să mă preocupe cu precădere față de chestiunile interne ale palatului, sporind firește și nervozitatea, deci irascibilitatea mea. Si, în această stare de spirit, m-am pomenit sîmbăta 4 noembrie la orele 3 și ceva, întors la birou imediat după dejunul luat cu Buzel la Jockey, ca să-mi pot licheia, în liniștea absenței celorlalți funcționari care nu veneau sîmbătă după masă la birou, toate hîrtoagele săptămîinii rămase nerezolvate, pînă la 7 cînd aveam programată lecția de limbă rusă care mă amuza cu atît mai mult cu cît eram în mare întrecere cu Iorgu și Ioani care dispuneau de mai mult timp pentru a-și învăța cea precedentă, surprins de sosirea înopinată prin ascensorul secret a R.M. însoțită de Vergotti. - P. mirat de apariția d-lor la palat neamînată și la abia vre-o jumătate de oră după cafeleta ce țineam întotdeauna pînă la cel puțin 2 și jumătate la asea discuție cu dejunaseră ani în cercul intim familial cu Elisabeta...

care cam întirzia mesele regale prin faptul că mîncă enorm și apoi prelungea mult șutele post-praznice fiind f.vorbărească și anatoare de coniscouri triple, m-am ridicat rapid de pe noianul de hîrtii și m-am grăbit să-ntreb pe Augusta Suverană, cărei fericite întîmplări îi datoram deosebita cinste a vizitei M.S. impromptu și misterioase. Helian era vădit emoționată, încercînd să-și stăpînească nervii, căci așezîndu-se într-unul din fotoliile mari din fața biroului meu, mîna și vocea îi tremurau aprinzîndu-și fulger un Papastratos nr.1, din care fuma pînă la 40 pe zi, cu Dunhill-ul ei mic de aur masiv înainte ca să i-l fi putut aprinde cu al meu și spunîndu-mi: "Ionel, how could you sack those poor old girls without consulting Jacques nor my permission; I'm really very cross with you about it, especially after our recent discussion about the matter and want them back immediately!" (Ionel, cum ai putut să dai afară pe bietele acele fete bătrîne fără să-l consulți pe Jac nici învoirea mea; sînt realmente f.supărată pe d-ta despre aceasta, mai ales după recenta noastră discuție pe acest subiect și vreau să se-ntoarcă imediat!) I-am explicat pe loc cu vocea cea mai suavă și persuasivă că nu era vorba de nici o măsură nouă, ci că lengerile se aflaseră deja pe prima listă, dar că tîrăgînașen aplicarea concedierii lor atît de mult, peste două luni, exclusiv ca să poată fi substituite cu tinere romînce tot atît de competente; că și așa nu mai făcuseră decît să le supravegheze pe acestea, nu să muncească ele înșile, căci erau aproape de limita de vîrstă și ar fi fost pensionate-n orice caz după alți cîțiva ani; că ancheta lor, condusă personal de Dobrescu, probase clar că și ele se dedaseră mai mult sau mai puțin conștiente la cedeșlicul nemților de la palat care prin filiera Căpînescu-Schuster cu siguranță, iar poate și prin alte căi nedectate încă, informaseră permanent L.G. despre tot ce puteam afla cu privire la mișcările, convorbirile și părerile Suveranilor și ale anturajului lor intim, iar înafîrșit că nu rămîneau muritoare de foame, intrucît în mod excepțional Vasile le pensionase cu barenul maximal la care aveau dreptul, așa că nu procedasem neînimer cu babele acestora, ținînd seama de simpatia M.S.R.M. pentru ele, dar nici nu putusem să le păstrez cînd tot personalul nostru verificat știa precis care le erau sentimentele, pro-hitleriste local și după ce, fără a fi fost cîtuși de puțin terorizate, ele înșile le recunoscuseră, ca și faptul de a fi reproșat tot ce putuseră afla despre ceea ce petrecea și vorbea la C.N. și Polțor celorlalți pro-germani sau

antonescieni din personalul casnie. Trebuia statuat un exemplu, așa că rugam pe M.S.să nu insiste asupra revenirii lor, fiindcă tot prestigiul nu numai al meu, dar și al lui Vasiliu și Dobrescu, precum și al tuturor impiegeților și funcționarilor intermediari, superiorii lor, inclusiv Dir. Centralei Telefoanelor P., ar suferi o atingere simțitoare, cu totul inoportună tocmai acum când eu mă străduiam, din dorința permanent repetată de MM.L. în tot decursul anilor dictaturii antonesciene, a face curățenie în casa lor. Regina replicase atunci că procedasem la aceste expurări pe ascunslele față de ea și neconsultându-l dinadins pe Jac deoarece știusem f.bine că s-ar fi opus la multe din ele: descomplescasem personalul casnie al C.R., cu o mulțime de servitori stilați și neînlocuibili de pe și pe alta dintr-o curată ură contra nemților care era ridicolă la un om de cultură și inteligență mea și că ea își menținea pretenția reangajării imediate a bătrinelor de care nu se putea lipsi și pentru care garanta personal că nu prezentau nici o primejdie pentru siguranța nimănui la palat; căci i se arsese la călcător o bluză iar alte efecte de lenjerie erau deasemenea călcate halandala. Ellen ne tot spusese, în timpul șederii MM.L. la Bulci că nicăieri nu văzuse rufele fine spălate și călcate cu atita grijă ca acolo, întrucât bătrina Swatek-neni, adusă din Viena de defuncta baronă, făcuse școală-n comună iar bulcencile ajunseseră s-o întrea-că pe profesora lor. Am propus deci R.M.să-i angajeze la Bulci fie din personalul castelului fie din comună cele mai bune două spălătorese cel târziu până la 15 noembrie, ca să nu se revină asupra unei măsuri luate cu scepție după consultarea tuturor colaboratorilor mei în măsură să cunoască temeinic situația personalului C.R. - Nu lipsea mult ca s-o conving pe supărată Inaltă Doamnă de valabilitatea argumentelor mele, dar atunci Vergotti, care s-a dovedit astfel a fi stărnit sau în orice caz încurajat demersul stăpînei sale, a intervenit în discuție în mod nepotrivit spunînd: "Cred că între dorința MM.L. și prestigiul dvs. și al colaboratorilor dvs. nu poate să mai stați la îndoială asupra alegorii ce se impune!" la care, tot încă f. calm, i-am răspuns: "Problema nu se pune chiar așa: în primul rînd, expurările de la palat efectuate în urma Actului de la 23 August nu sînt simple concedieri obișnuite, ci se cereau luate aceleași măsuri atât pentru siguranța Capului Statului, a membrilor guvernului regal și ai C.R. cît și aceea a întregului aparat de Stat în afara casnelor

384

începînd cu C.R. cu atât mai mult cu cît desfascizarea lor a fost din capul locului una din condițiile preliminare ale armistițiului și figurează acum clar stipulată-n textul convenției lui. Nu ne putem juca ad libitum cu această clauză, iar interesul Coroanei constă în aceea că R. să fie priul a da exemplul respectării ei; în al doilea rînd, nu-i vorba doar de prestigiul conducerii C.R. ci chiar și al M.S., deoarece nimeni nu-și poate închipui că măsurile luate de două luni încoace au fost ignorate, nedorite sau chiar dezaprobatе de M.S.; în al treilea rînd, eu am primit un I.O. expres în acest sens de a curăți toată C.R. de elementele culpabile sau chiar numai suspecte înainte de întoarcerea M.M.L.L. în capitală, astfel încît nu mi s-ar putea reproșa decît întîrzierea cu care am executat acest I.O. pentru o parte din personalul vizat; iar în sfîrșit, S. a aprobat măsurile luate de mine, după cum ați auzit dăunînd în trenul regal. Dar, în afară de aceasta, nu ne mai aflăm în situația constituțională din 6/7 sept. 40, ci în cea a Constituției din 1686 cu amendamentele din 1923, astfel încît Statul are "un droit de regard" (dreptul controlului) asupra prestigiului Coroanei iar responsabilul oficial este M.C.R. Nu trebuie uitat că nici R. nici P.M. nu au putut împiedica pe sovietici să-i ridice pe Antonești et Cie, pe toți cetățenii ai Reichului inclusiv C.D. și pe un membru al guvernului regal, generalul Potopescu. Nu cred că ar fi nici prudent nici oportun și cu atât mai puțin agreeabil ca mîine poimîine, Scînteia, Pravda și strada să poată acuza pe R. Mihai și Curtea Sa de a fi păstrat în preajme lor spre a-i camufla și proteja pe niște hitleriști notorii sau agenți ai Gestapoului descoperiți și denunțați de mult de către elementele democratе din jurul lor. Problema e deci înainte de toate politică, iar, în ce privește aspectul ei administrativ, ar fi greu de crezut că-ntr-o țară de 15 milioane de locuitori să nu se poată găsi două lengere romine nesuspectate de spionaj în folosul Reichului cu care aceasta este în război! Vergotti mi-a spus atunci: "Mi se pare că faceți dintr-un purice un elefant, ridicînd la nivelul unei probleme de Stat o afacere cu totul neînsemnată: oricine ar vedea pe babele acelea și-ar da seama dintr-o privire că nu pot fi periculoase agente ale Gestapoului; nu vreți să recunoașteți că ați greșit cu concedierea lor și vă-necăpățînați a susține afirmații contestabile doar ca să nu se revină pur și simplu asupra ei". Abia acum m-am enervat replicîndu-i pe un ton cald și autoritar: "Te rog să mă scuzești de impresiile și părerile d-tale. N-ai nici o cădere ca să-mi poți contesta afirmațiile ce văd că nici n-ai pri-

ceput și încă mai puțină ca să-mi debitezi critici obraznice!
Pentru moment, eu sînt M.C., ales și numit de S. iar nu de Anto-
nescu ca Mardare cu care d-ta pari să mă confunzi, iar d-ta ești
Ofițerul de Ordonanță al M.S. și atîta tot, așa că te invit să-ți
măsori cuvintele cînd discuți cu mine chestiuni de serviciu și
să te limitezi la însărcinările d-tale și la atribuțiile modesto
ce ți le conferă statutul C.R. în postul ce-l ocupi! Elefant în-
cerci d-ta să faci dintr-un purice atît în cazul babelor hitle-
riste cît și în al d-tale personale! Răspund pentru conducerea
C.R. numai față de M.S. și de P.M. pe cînd d-ta răspunzi pentru
activitatea și conduita d-tale nu numai față de R. ci și de M.C.
după Statut și Constituție, așa că te poftesc să nu mai uiți
a te conforma acestora în viitor! Atunci, uitînd și de eticheta
fundamentală a C.R., Jac se ridică, înainte ca R.M. să se fi ridi-
cat, spunîndu-i în francezeasca sa de "cheșchevu": "Allons, par-
tons, vous voyez bien que ça n'a pas de sens d'insister; Mike
arrangera l'affaire lui-même!" (Hai să plecăm, vedeți bine că
n-are rost să insistăm; M. va aranja singur afacerea!) Dar eu i-am
ordonat pe romînește: "Stai jos atîta vreme cît M.S.-R.-M. nu s-a
ridicat; atît ai fi putut învăța de cînd ești la palat!" Albă
de furie și cu buzele tremurînde, Helton s-a sculat repede ca
să-i repare scumpului ei protejat greșeala, așa că m-am ridicat
pe loc și eu și apoi mi-a spus pe englezește că regreta mult
că-n loc să priceap că Jac încercase să-i susțină punctul de vede-
re, mă legasem în mod nesportiv de lipsa lui de formalism. Ea tot
sperase că eu mă voi înprieteni cu el ca și cu Ioani, dar ve-
dea că luas exact aceeași atitudine față de Jac ca Mardare. I-am
răspuns rece: "Je vous remercie, Madame, pour cette flatteuse
appréciation!" (Vă mulțumesc, doamnă, pentru această apreciere
măgulitoare!) Atunci ea s-a supărat de-a binelea spunîndu-mi că
nu se așteptase din partea mea ca să-i refuz⁹ dorința insistență
care pentru oricare supus al Regelui trebuia socotită echiva-
lent cu un I.O. al acestuia. I-am răspuns că se-avea de două
ori: odată, nu-i refuzasem nimic, ci pledasem punctul meu de
vedere ce-l voi susține și față de M.S. Regele, iar apoi M.C. era
dator după Statut să pună în vedere tuturor Membriilor Casei
Domnitoare a se conforma interesului superior al Coroanei și nu
vice versa și nu se putea conforma decît I.O. al S. "În consecință,
dacă M. Voastră dorește să pună în balanță două spălătoare so-
ciste contra mea, iar S. va fi de acord cu aceasta, puteți să mă
considerați demisionar din elipsa prezentă!" Iracundă...

cuvinte într-adevăr pe un ton cam ridicat și jionitor, fiindcă mă rețineam să-i spun tot gândul meu care era acela că de când Vergottii revenise la palat reîncepuseră toate intrigile mici și mari ce riscau să periclitaze prestigiul S. și al ei, dar socotii în ultima clipă că n-avea nici un rost să-i spun adevărul, cunoscând din experiențe cu altele fesei isterice în preajma menopauzei că nimic nu le putea aduce la judecarea normală a lucrurilor când obiectul iubit era în cumpănă. - A fost indiscutabil greșeala mea de a mă fi lăsat enervat de acele cuvinte spuse fără răutate de un tânăr care de fapt n-avea nici o educație sericată și le făcea deseori fără intenția de a se face antipatic, fiind din generația crescută la școala filmelor americane, mai mult decât la cea a bunei cuvințe tradiționale a europeanului civilizat, căci așa fi putut ușor cu puțină diplomatie să-i dau cu coasa pe amândoi și tot să nu cedez asupra măsurii peotluite. - Dar din clipă în care-l pusesem la punct pe tânărul jandarm pentru ceea ce mă izbise ca o insolență ce nu puteam lăsa să treacă de la mine, era fatal ca Elena să mă dădănească și mai mult și atunci cominsesem a doua greșală de a-i fi vorbit ca unui care erau deja hotărât să nu mai fac case bătrâne la palat după turnura ce stățisem de mult că luaseră stăpîni și relațiile lor cu mine. Așa că, ea îmi aruncă: "Please do not shout at me: you seem to forget with whom you speak; I shall indeed complain about all this to the King!" iar, socotind probabil că spusese prea mult, s-a întors înainte de a eși spre hol spunându-mi pe un ton de nouă îngrijorată pentru sănătatea copilului său: "You're overstrained, my dear, I really think you need a rest: you do not realise how nervous you've become!" (Te rog să nu țipi la mine: pari să fi uitat cu cine vorbești; într-adevăr mă voi plînge Regelui despre toate acestea! Ești surmenat, dragul meu, cred realmente că ai nevoie de un repaus: nu-ți dai seama cât de nervos ai devenit!) Eu am răspuns: "I'm very sorry and apologise for having raised my voice; as for my nerves, no wonder if they are highly strung after all they have to cope with, but don't you worry; they will come to rest pretty soon!" (Îmi pare rău și cer scuze pentru a-mi fi ridicat vocea; cit despre nervii mei, nu-i de mirare dacă sînt hiperîncordați după tot ce am de suportat; dar fiți pe pace; ei vor primi odihna destul de curînd!) Am vrut să-i însoțesc pînă la mașină, dar R.M. mi-a spus: "Don't bother; we can find our way!" (Nu te deranjez; căm

să ne găsim drumul!) A doua zi, am plecat cu Iorgu, Basile, Ioani și dr. Kuhn la o mică vânătoare cu numai zece hăitași la Balotești, întrucât Mike renunțase să vină și el la una mai mare ce s-ar fi putut ține la Brăgănești, din cauza timpului senin și uscat, favorabil pentru aviație. Ioani îmi raportă între două goane conștiincios cease aflate el seară despre incidentul meu cu spărtorii spălătoarelor vetuste: R.M. povestind fiului scena din biroul meu, acesta nu-i dăduse dreptate, ci reproșase mamei-si și apoi separat lui Jac de a nu fi vorbit mai întâi cu el despre chestiune, căci știa cum să-mi pună problema ca să se găsească o soluție satisfăcătoare, dar ca să se ajungă la demisia mea din cauza acestor două țospe ar fi culmea culmilor. - Ioani ținea mai mult la mine decât la Vergotti fiindcă făcuserăm împreună prea multe lucrări însemnate ca să nu-și fi putut da seama de efortul ce-l constituim pentru cauza M.B. față de acel al lui Jac și-a plus în străfundul inimii sale nu aprecia nici el conduita tânărului protejat al R.M., căci Mirocea Ionnișiu e un băiat prea deștept și fin ca să nu discerna limpede cum stăteau lucrurile și că nu păreau să ia o întorsătură favorabilă pentru interesele țării, ale Corcoanei și ale bunului său prieten regal, nu vroia însă nici să se aibă rău cu Vergotti, temându-se chiar și el, ca mai toți la palat cu excepția mea, de caracterul ambițios și intrigant al acestuia. - Prin urmare, mă sfătuisă să caut a-i da vre-o satisfacție R.M., care, nemai putând să-l amenințe pe Mike, cum făcuse în trecut ori de câte ori nu reușise să-și impună voința față de feciorul devenit din ce în ce mai emancipat de sub tutela ei, cu plecarea la Florența unde acum nu mai era chip să ajungă, nici să stea în zonă fascistă, se pusese pe o seară și noapte de plină și o mobilizase naturak imediat pe noua mare prietenă Elisabeta spre a-i pistonă ea cu mai mult succes pe "boy" în contra mea. Eu eram însă hotărât să nu cedez asupra fondului, preferind chiar să plec de la palat decât să ajung în situația ridicolă a lui Mardare pe care acum începam să-l înțeleg mai bine ca-n trecut; cu atât mai mult cu cât nu era vorba de babele alea ci de toată intrigăria ce se reintroducea la C.R. de la întoarcerea M.M.L.B. din refugiu gârjean, exclusiv datorită influenței nefaste a acelui tânăr imbecil care cu toți proștii era o catastrofă ca sfetnic intim al Capului Ștefanului, de altă parte, îmi cădeam seama de mai multă vreme că Mike se

cam săturase de cei care-l ajutaseră cel mai mult la realizarea victoriei sale din 23 August. Tatăl meu și Tonci mă preveniseră din tinerețe contra iluziilor în ceea ce privește recunoștința stăpînilor în general, și a celor fără de calitate sufletești excepționale, în particular. Friederich Schiller în Don Carlos nu eter- nizase degeaba această pe seamă universal valabilă constatare a lipsei de recunoștință a domnitorilor și oamenilor îndeobște: "Mau- rul și-a făcut datoria, maulul poate să plece!" Ori, dacă Mike făcea parte din categoria celor care urăsc pe acei ce le-au făcut un bine, tocmai pentru că nu vor să se simtă vreun fel îndato- rați față de ei, nu merita să fie servit în continuare cu aceeași pasiune și același total devotament. În caz contrar, avea ocazia să reacționeze prompt spre a pune capăt categoric și energic noi- lor influențe primejdioase pentru reputația Coroanei și viitorul domniei sale. Dealtminteri, poate că vruse să scape de tutela mea deja la 23 august propunându-mi Internele iar eu nu înțelase- sem încă această intenție! În nici un caz nu am fost nici odată omul care să fi căutat a se impune celor care-l respingeau: re- sunțind din prima clipă la multe fufe nostime din cauza aceea; așa că m-am hotărît de pe atunci să plec trîntind ușa palatului la primul prilej care să justifice pe deplin acest gest, urînd ca Buzel, Pichi, Ioani, Bănătescu, Vivi ș.a. să vegheze să-i găsi M.S. pe un nou maur dintre ei sau de aiurea care să reziste și el ca mine doi ani și șapte luni la toate atacurile interne și externe, apărînd cauza mare a Coroanei mai mult decît interesele personale ale reprezentantului ei. Așa dar, n-am vorbit nimănui de inciden- tul cu Elena, ci am așteptat să văd cum va reacționa Mihai, făcîndu-mă ca și cum aș fi socotit chestiunea o bagatelă ce nici nu merita să fie readusă pe tapet sau comentată. Și, Mike n-a știut nici el ce să facă, lăsînd să treacă luna și marțea 6 și 7 noem- brie fără să-mi pomenească de lupta orîndă de săracul o ducea cu cele două duane și toată haita jăvrelor din jurul lor "pe chestia afrontului grav ce-l făcuseră Augustei noastre R.M.", cu toate că în secolele ucele zile lucraseră cu el oțte un ceas ca de obicei, seara înaintea de plecarea lui la dulcinée. Simțiseră că vroise să-mi vorbească de afacere, căci era schimbat față de mine, dar sperase ca tot eu voi ataca înții subiectul, pe cînd din contră, f. drăguț și atent cu el, mă silisem să-i dau îndreptă- țire înțeleg că era mai bine să-o lăsa moartă. În miercuri 8, m-a chemat la 9 fără un efort la telefon ca să mă convoace la casa

pentru a participa la audiența lui Rădescu cu Sănătescu și Buzel, la 11 fără un sfert, căci tot programul dimineții secolea trebuise modificat din cauza consultărilor, iar până la 11 când veneau ceilalți am avea timpul să discutăm o "chestiune personală". Am înțeles imediat că era vorba de incidentul simbăbei iar Ioani, spre a mă pregăti, veni la sece la palat ca să mă roage a nu îngreuna reconcilierea. Pentru prima dată de când mă cunoștea, Mike a căutat să-mi vorbească dejenitor de la înălțimea Suveranității sale, spunându-mi: "Ai ofensat extrem de grav pe mamă care de atunci nu-ți poate reveni de ocazie i-ai spus, dăunăsi la Mareșlat, în gura mare, tipind la ea, astfel încît o fi auzit scena Bălăoianu și servitorii. Nu pot admite nimănui să se atîngă de mamă căreia toți supușii mei îi datorăm exact același respect și aceeași considerație ca și mie. Știi cît de mult am suferit cînd Bij a cutenat să o insulte și să-și ridice vocea vorbind cu noi. Nu pot să-nțeleg ce te-a apucat. A venit doar să se plîngă de concedierea mențonierelor soarelă fără consultarea sa ori a lui Jac cum a fost vorba pentru noile expurări ce s-ar mai face din personalul casnic inferior. Chiar dacă a greșit reproșindu-și concedierea lor inițială despre care nu avea de unde să știe căci Vasile nu i-a vorbit nimic despre bătrînele surori, nu puteai să-i răspunzi în felul acela jionitor. În consecință, te rog să-i ceri pe loc o audiență și să-i prezinți scuzele noastre de așa manieră încît să-ți poată ierta și șa un gest pe care altfel nici eu nu ți-l voi putea trece cu vederea. - Un om poate să aibă multe surori, neveste și fiice, dar nu are decît o singură mamă, iar eu n-am avut și nu am din toată familia mea decît pe ea care să fi avut grijă de mine și cu care să-nțeleg și pe care o iubesc mai mult decît pe oricine. Jionind-o pe ea, n-ai jionit direct și pe mine și te rog să crezi că sînt cu atît mai mîhnit cu cît țin la d-ta mai mult decît la toți ceilalți supuși ai mei, fiindcă nu n-ai decepționat intru nimic pînă acum și știu că tot ce ai făcut pentru țară și pentru mine a fost întotdeauna total dezinteresat. Tu ții la titluri, posturi, decorații, uniforme și onoruri, iar de bani nu ai nevoie, dar ții f. mult la glorie în sensul medieval. Mi hîne, nu-i nimic glorios în a jioni pe o femeie; un aristocrat nu face așa ceva, mai cu seamă față de prima femeie a țării sale! Așa că sînt convins că n-ai vrut s-o jionești pe R.M., ci nu te-ai putut stăpîni de nervos ce ai devenit prin surmenaj. Cînd vei vedea în ce hal a ajuns mama de stîta plîns de cînd cu scena asta, o să-ți fie rușine și milă de ea. Te rog să-i ceri imediat audiența prin Kelly, nu prin Despina care nu știe nimic și nu-i nevoie să mă

știe și ea!" E inutil să repet ce am răspuns, întrucât am început prin a reproduce textual toate convorbirile acelei scene de simbrătă din biroul meu, care au schimbat nițel atitudinea galantului monarh. Mi-a cerut cuvântul de onoare că ceea ce-i spuneam este riguros adevărat, iar când i l-am dat, a vrut să audă încă odată tot libretul, dar atunci au sosit cei trei așteptați. Subiectul principal al acelei audiențe a fost lupta pentru Interne, Rădescu nevrind să cedeze comuniștilor nici un Subsecretariat, Buzel de asemenea, ca și mine, iar Sănătescu suferind cedarea celui al Jandarmeriei, mai greu comunizabilă decît siguranța, dar și aceasta numai în extremis. La 12, ora de lucru fixă a lui Hegel, acesta a venit cu Titel iar discuțiile au continuat în 8 căci și Ioani sosi curînd după ei cu un mesagiu de la Mihail pentru Sănătescu pe o chestiune privitoare la o cerere sovietică în legătură cu completarea dispozitivului nostru tare rărit prin rezistența dîrșă a nemților în sectorul central al frontului magiar. Mike era realmente atît de afectat de neînțelegerea naică-si cu mine, încît atunci cînd conversația s-a întors la aceleași subiecte redeschise, mi-a făcut semn să ieșim și în salonul mare, gol în acel moment, a continuat să-mi reasculte reproducerea scenei spre a putea infirma versiunea "greșită" a lui Jac. Precum aveam să aflăm treia zi de la Ioani, Mihail a fost un arbitru realmente imparțial căci i-a spălat capul în mod magistral ordonanței sale, interzicîndu-i a se mai obrăznicii față de superiori, din care acum nu mai putea pretinde că ar exista vre-unul care să-i cante nod în papură ca pe vremea lui Mardare; dar mie, în concluzie, mi-a reiterat cererea, cu motivarea că tonul face muzica și chiar dacă nu-i spusese R.M. nimic jignitor, dar țipase la ea, trebuia să nu mă situez pe poziția dreptății mele, ci să am cavalierismul de a-i ceda victoria, asigurîndu-mă că și durerea ei provenea din faptul că-și închipuia că, pentru motive ce nu și le putea explica, eu și grupul meu de prieteni am fi devenit dușmanii ei. Am spus atunci f. serios și calm M.S.: "Din păcate, există un fond de adevăr în impresia M.S.R-M., în sensul că știe prea bine că nici eu nici Buzel nu putem aprecia manevrele politice ce se urzesc de un timp încocoare după culisele teatrului tătarascian ce și-a deschis stagiunea cu sosirea P. Elisabeta în palatul ei închis de C.R. cu plată și în care Prințesa nu mai are ce căuta, de mult. Eu nu vreau evita să-mi cer iertarea în modul cel mai umil și căit R.M., fiindcă, din moment ce se simte jignită, nu pot

s-o las să creadă că am vrut așa ceva. Dar pe fondul problemelor nu pot ceda o iotă: dacă M.M.V.V. îl vrei pe Seanavi ca M.al C., nu aveți decât să mi-o mărturisiți sincer; fi voin să ceda pe loc conducerea C.R. și apărarea intereselor Coroanei, căci eu^{eu} mă agăț de un post devenit f. ingrat în împrejurările actuale fiind, în afară de toți dușmanii exteriori, mai trebuie să mă lupt și cu cei interni din ce în ce mai numeroși și obraznici. Iar dacă M.V. continuați să-mi acordați încrederea din trecut, atunci să mi-o și dovediți neadmițând subminarea autorității mele la fiecare pas. Lungarele trebuie să rămână concediate; e o chestiune de principiu; le-am ascultat și personal convorbirile din vara trecută, conchisând că nu sînt nevinovate; așa dar M.V. poate să aleagă între ele și mine! "Regele mi-a spus atunci că ar fi prea ridicol să-mi dau demisia pe chestia unor servitoare la care R-M. nu vroia să renunțe pentru nimic în lume, la care i-am răspuns că ar fi într-adevăr ridicol, dar nu pentru mine." - Mike m-a mai relevat această remarcă, ci e făcut numărul interior al telefonului lui Kelly trecîndu-mi apoi receptorul și eu am cerut d-nei Catargi să o roage pe stăpîna sa a binevoi să mă primească într-o audiență cît mai neîntîrziată spre a-i comunica o veste importantă ce o privea în mod personal. Am fost anunțat după cinci minute că R-M. mă aștepta la ora 4 p.m. în budocarul său. Trebuie să recunosc că într-adevăr am rămas impresionat de schimbarea fizionomiei sale în numai patru zile: îmbătrînise cu patru ani și văzînd privirea mea plină de mirare, regret, căință și duioșie, a izbucnit în lacrimi. Am fost colosal de jenat, căci amintindu-mi de scene asemănătoare cu mama mea, mi-am stăpînit cu mare greutate ținîrea lacrimilor și, cerîndu-i să mă ierte pentru necazul ce-i cauzasem, vocea mea devenise ca una de copil sau moșneag. Si-a dat estfel imediat seama că eram realmente adînc emoționat și regretam sincer ceea ce neorocită oșire bruscă și neamicăla față de Jac, care o livrase inimă mult mai rău decât pe el. Mă așteptasem să găsesc o lupoaică solitară răpitoare și dădusem de o ciută rănită, incolțită și retrasă-a străfundul unui hăție, căci camera micuță petrată nu era luminată, perdelele pe jumătate trase peste ferestră și acum înțelegeam de ce evitase lumina, fiind îmi apuse cu suflături că nu mai dormise, decât puține ceasuri "de atunci". - Se bucurase de cînd mă descoperise că atunci cînd Jac va reveni, el și cu mine ne vom înprîstani la căstare. Dacă Mielle nu place, nu s-ar fi ivit această discrepantă-ntre noi. Eram cu totul schimbat după pînă

care ei și nu-mi dădeam deloc seama de acest fapt. Nu eram un om făcut ca să trăiesc singur; burlăcia cerea alte însușiri; eu devenit dur, intolerant, înrăit și ursuz cu toată lumea, iar pe ea și "cazul ei" tot nu-l înțelegeam. Jac era copilul ei prost crescut, dar cu o inimă de aur; eu eram ceva prea mare ca să-l fiu tot copil, dar nici destul de matur în toate privințele ca să mă pot socoti cum i se păruse egalul, necum superiorul ei, măcar în experiență, iar în altele din contră "désenchanté" (dezabusat), blamat și aproape inuman, ca și cum ași fi fost lovit de senilitate precoce...și apoi începu să ridă între lacrimi; cît despre ea însăși, era conștientă a nu mai avea suplețea mintală de odinioară - constatarea ce contribuia s-o întristeze atât de mult - căci altfel ar fi știut cum să se apace, ceea ce ar fi fost de dorit pentru Mike. Intrucît găsea că eram amândoi tipuri de roșini, dar pe seama, "cu stoni ce se respingem". Si împrejurările fuseseră neprielnice căci, de ași fi venit la Dobrița cu Mike, Ioani, Jacques și Vania, s-ar fi înjghebat acolo între noi cinci o atmosferă de camaraderie ce ar fi făcut imposibilă atitudinea mea revoltător de arrogantă de cămărai; dar așa păreau să-l desconsider pe Jacques fiindcă era jandarm și să-l socotesce ambuscat și trîntor pentru că activase-a spatele frontului și nu a rămas în București la 23 august, cînd de fapt n-avea deloc mentalitatea polițistă de care aveam o sfîntă oroare, ei ar fi fost mult mai potrivit pentru o succedanie de alte meserii, căci nu-și alesese el cariera ci tatăl său vitreg, iar deodă nu se mîndrea cu faptele sale de armă, nu trebuia să-mi închipui că nu-și expusese deseori viața în luptele cu partizanii din Ucraina, pe cînd în 23 Mike îl obligase să plece cu el. Eu țineam f. mult la opinia și stîna mea și ale noastre ei și de aceea era așa de jionită nu atât de înseși vorbele mele indirecte, adresate ei prin Jacques simbată la palat, cît de tot ce recunseseră ca dispreț și desgust, total nedrepte. Mai închipuiam desigur că el contribuia la subminarea autorității mele și la cîine cîta ce intrigă politice urzite cu Elisabeta, Șenavi și alți tătarîscieni, cînd de fapt se dovedise tocmai sincer și leal venind cu ea direct să-mi arate greșala săvîrșită cu "the old spinster" (fetele bătrîne), neavîndu-și-a spate, iar apoi la șosea, unde eu făcusem zău că evitam de mult să vin, în mod demonstrativ, nu se "trase" altceva decît chibzuiri pozitive, practice, tocmai așa cum îmi plăcea mie, cum să-l feresc pe Mike de vre-o nenorocire. Ori, eu eram întru-

devăr extrem de bine intenționat, dar deodată intrucitva inconsecvent: îl judecaseră perfect pe Juanito în toată epoca pregătitoare a răsturnării și-l blămau mai mult și nerespectuos decât oricine, insultându-l de-a dreptul când a venit la palat în 24 august, după cum le povestise Regel, ca acum subit să-i susțină politica "ghandistă" și să-l recomandă lui Mike pe Rădescu.— Cu rezistență pasivă, greva foamei, proteste principiale și lovituri de sabie-n spă nu s-a obținut în istorie și nu se va obține-n lume niciodată nimic. Dacă la vîrsta lor canonică, Maniu, Brătianu și Rădescu ținneau să moară ca martiri ai neamului, executați sau de foame și boală-n temnițele sovietice, n-aveau decât să pășească-nainte pe calea apusată, dar nici cum dreptul să-i ceară singurului vlăstar al dinastiei naționale să le imite pilda ca să se ajungă sigur și pe veci la abolirea monarhiei române. Înainte de lovitură, fusesem un spirit absolut independent, neutru, nepărtinitor și obiectiv, când nu se pusese problema de a se lua vre-o poziție partinică, ci a tuturoră contra Antoneștilor, iar acum, când ar fi mult mai indicată neutralitatea absolută a Coroanei, vroiam s-o angajez în lupta internă; de fapt, nu din convingere, ci pentrucă eram complet sub papusul lui Busei. Am rîs cu poftă de lipsa M.S.R.-M. de orice logică: 1.) politica internă și externă erau de mult și acum mai mult ca orînd indisolubil legate, iar Coroana se lansase chiar cu toate armele și bagajele în acea luptă internă și externă care a abutizat la 23 August și actualul război contra Anei; 2.) Factorul Constituțional nu putea acum mai puțin decât atunci să accepte voința majorității națiunii, iar pînă la alegeri nu se putea contesta că țărăniștii, liberalii și socialiștii uniți constituiau majoritatea față de comuniștii și tătărăscieni plus Frontul Plugarilor care erau cuasi inexistenți; 3.) Coroana putea arbitra diferende și-nlesni compromisuri și-așezări între partide la cererea lor, dar n-avea dreptul să falsifice premisele problemei în atribuirea puterii și să trucheze datele liberului joc al luptei interpartinice; și 4.) ea nu putea să fie decât arbitru celor care o recunoșteau, oîci neutralitatea între părți presupunea respectarea ei, de către toate, oîcece nu va fi cazul în clipa în care P.C.R. va porni la executarea punctului principal al programului său care este instaurarea regimului bolșevic, incompatibil cu monarhia. Regele putea și trebuia chiar să cante a prelungi pe cît posibil epoca colaborării P.C.R. cu cele istorice burgheze, dar nu trebuia și nu putea să fie neutru în lupta între partidele monarhiste și cel antimonarhist, oîci altfel chiar și partidele istorice vor fi perfect îndrituite să profane

o republică burgheză unei monarhii, nu comuniste căci o asemenea formă de Stat este de neconceput, dar în care pentru interesele sale particulare, S. ar înlesni și accelera comunizarea țării.- Prin urmare, Mike n-avea în fond nici o bătaie de cap, căci alegerea era gata făcută, bineînțeles atita vreme cît păstra voința de a fi rege, pe cînd în clipa în care, pentru a evita riscul inerent acestui rol, ar prefera să abdice, partidele istorice sau vor renunța definitiv la monarhie sau vor alege un alt rege. Viață fără riscul morții și drepturi fără contrapartea lor de obligații nu existau pe geoid; poate în cer sau pe o altă planetă. Singurul lucru ce trebuia evitat erau riscurile inutile. Asupra mijloacelor de luptă nici eu nu vedeam la fel ca Juarez și deci nici ca Buzel, dar asupra fondului problemelor toți românii naționaliști erau de acord. Cel mai mare dintre partidele burgheze era P.N.T., astfel încît pînă și legionarii vor afirma prin a lupta sub drapelul lui atita vreme cît această luptă va fi una de rezistență națională contra inamicului comun: comunismul, după prăbușirea f. apropiată a fascismului. Regele veni la 5 cu sosirea cesiului spre a-și îngurgița ceașca și minca o halcă mare de tinsy-cake și găsindu-ne aproape-n întuneric aprinse o lampă, uitîndu-se atent la expresia fețelor noastre și întrebînd: "Mummy, have you forgiven him or not?" (Mămicco, l-ai iertat sau nu?), la care Hellen, f. jenată că-i scrutam fața răvășită într-o lumină prea orbitoare, pentru ochii ei cam slabi, după penumbra de adineauri, îi răspunse: "No, not yet, we did-at get so far!" (Nu, încă nu, n-am ajuns așa departe!) Atunci Mike apuse glumeț: "May I cut him a piece of cake?" (Pot să-i tai o bucată de prăjitură?) la care i se răspunse pe acelaș ton: "I'd rather you gave him but a little slice, than my giving him the whole!" (Ași prefera să-i dai doar o felie mică decît ca eu să i-o dau toată! - ceeace e un joc de cuvinte, căci pe englezește "a da cuiva prăjitură" mai însemnînd și a-i refuza cererea, în special cea de căsătorie, dar prin extensiune și, în general, oricare). Profitînd de prezența S. am revenit la subiectul politic discutat, repetîndu-i ceeace mai pomenisem de-seori în convorbiri în doi cu el, că după opinia mea nu exista nici un pericol de atentat sau de intenție criminală pseudo-revoluționară contra persoanelor regale fizice din partea Sovietelor, atita vreme cît dinastia nu s-ar apuca să conducă sau patroneze o acțiune contra-revoluționară putschistă independent de legalitatea sau ilegalitatea ei. Si acest lucru nu i se va

cere în nici un caz M.S. de către nici unul din partidele, astfel încît rolul regalității - unul f. frumos și destul de ușor - se limita în a nu se compromite cu nimic anti-constituțional și nici contrar condițiilor armistițiului și apoi ale păcii, în perfectă sinceritate și lealitate față de toate partidele, inclusiv cel comunist și de tustrele Mari Puteri Aliate "playing for time an open fair game" (jucînd un joc deschis cîștit pentru a cîștiga timp). În acest caz, pe planul intern, nici un partid burghez nu va putea să acuze nici odată pe R. Mihai, cum era acuzat Vodă Carol, de a fi destrămat națiunea slăbindu-i rezistența și trădînd implicit burghezimea, respective regimul capitalist democrat, iar pe acel extern nici lumea anglo-saxonă dar nici măcar Stalin nu vor putea să-i reproșeze nimic, să-l atace și să se alege de el personal, ei toți vor fi siliți să-l recunoască și să-l trateze ca pe un om corect. Nu trebuia să ne lăsăm atrași în lupta viitoare între Est și Vest făcînd jocul unuia sau altuia. Cu prăbușirea Germaniei, probabil definitive ca Mare Putere aspirînd la dominația Continentului, bogățiile naturale ale României - țiteiul, metanul, aurul, lemnul, produsele agricole - nu mai vor constitui o atracție pentru nici una din cele două tabere ale viitorului conflict, așa că de acum încolo nu existau în principiu nici cauzele ce făcuseră imposibilă neutralitatea urmărită de Carol. Dacă toată Scandinavia va putea să redevină un bloc neutru, nu era deloc exclus ca și Balcanii să poată fi neutralizate, căci stăpînirea lor de către ruși ar însemna războiul inevitabil mai devreme sau mai tîrziu, pe cînd - nu vechiul "cordon sanitar" - ci o zonă geografic separată, dar din toate celelalte puncte de vedere intermediară între lumea capitalistă care tinde să evolueze către un neocomunism și cea comunistă care tinde către un neo-capitalism ar putea constitui premiza unei păci durabile pînă la anul nu prea îndepărtat cînd progresele științei vor face într-adevăr imposibil războiul iar cele două lumi vor ajunge la cam aceeași organizație și ideologie. S-ar putea știne ca sovieticii, care s-au dovedit a fi mult mai deștepți decît naștii, să nu comită greșelile imperialiste ale acestora și deci să aibă tot interesul a creia această zonă neutră cît mai largă. Ca toți asiaticii, erau extrem de bănuitori și neîncredători, așa că esențialul era după părerea mea ca să le cîștigăm încrederea și prietenia. Trebuia să știe că-ntre-adevăr refuzam să mai luptăm vre-odată contra lor, cecase nu

era greu pentru noi, deoarece anglosaxonii îndepărtați la mii de mile de România nu erau în măsură să ne forțeze mâna, pe cînd vecinii noștri imediați o puteau face, dar nu trebuia, în interesul nostru comun; căci orice luptă-ntre ei și noi se va solda în totdeauna în detrimentul nostru din cauza disproporției prea mari și a situației geografice ce sînt factori permanenți nealterabili! Personal, preconizam deci de pildă încercarea ca Mike să-l viziteze pe Stalin cît mai curînd posibil, înainte de a face vre-o călătorie în Apus: "Open and genuine friendship is the best and safest policy and I see no reason for this psychosis of permanent fear and anxiety of yours".- (Prietenia deschisă și genuină este cea mai bună și sigură politică, iar eu nu văd nici un motiv pentru această psihoză de permanentă frică și neliniște a dvs.!). Hellen părea încîntată că pentru prima dată de f. multă vreme îi făceau cinstea unei convorbiri serioase curat politice, căci suferise indubitabil de lipsa de încredere și comunicativitate pe care Mike, Ioani, Buzel, Sănătescu și cu mine i-o arătaserăm cu privire la problemele de Stat încă de prin epoca plecării neveste-mii și de aceea se aruncase după întoarcerea de la Dobrița și mai dinai de cînd cu tovarășia Elisabetei cu pasiune în desbateres treburilor publice sub pretextul că era dreptul său sacro-sfînt să se preocupe și asigure de securitatea unicului ei copil și urmaș al întregii Casei Domnitoare. Apoi, înțelese astfel mai lesne acum că enervarea mea de dăunăzi fusese nițel mai justificată și explicabilă la lumina problemelor de bază ce mă frămîntau și făcuse realmente să apară o chestiune ca aceea a babelor spălătorese de-a dreptul grotească și exasperată. Si Mike se arăta mulțumit să audă aceste considerațiuni liniștitoare, dar obiectă, după ce tăiasse și măică-si și mie încă o bucată de tippy-cake pe care aceasta se apucă s-o ciugulească mai cu poftă iar pentru el o halcă ce redusese prăjitura la mai puțin de jumătate, cu gura plină: "That's all verry nicebut how can we manage to do anything alike it with mules as are Juarez and Rădescu? You must admit that Giță is much more likel to get on terms with Stalin than them; but for Christ-'s sake don't go and tell Buzel I said so!" (Aștează-te f. frumose, dar cum putem să realizăm ceva de felul ăsta cu catiri cum sînt J. și R? Trebuie să recunoști că G. e mult mai apt să se-nțeleagă cu St. decît ei; dar pentru D. sau nu mă spune lui R) Rag na se umflase-n pene de mîndrie că băiatul ei vorbea cu atîta bun simț, susținîndu-i categoric părereaș dar eu i-am contrazis

404

fără a mă folosi de vechile argumente, spunând că, chiar de ar fi așa, R. nu-l putea el impune majorității partidelor democratice nici a Puterilor Aliate pe un om de Stat de care nu vroiau să audă, considerându-l compromis cu dictatura carlistă și nesigur.

Atunci R.M. a întrebat de ce nu s-ar putea constitui un nou guvern tot sub Sănătescu care era mult mai suplu și potolit decât Rădescu și-n care trionful burghez bepedist avea încredere iar d-lui prestigiul actului răsturnării, la care i-am răspuns că-n primul rând el refuza, apoi atât trionful B.P.D. cât și al Aliatilor îl preferau pe Rădescu care părea să fie pe punctul de a reuși să formeze guvernul, așa că nu vedeam de ce l-am submina cu anticipația. În clipa-n care s-ar apuca de vre-o năzbitie, putea fi înlocuit fie cu Sănătescu fie cu-n alt general mai tânăr și dinamic. Mike plecă chemat de Ioani să inspecteze cu Jac niște arme militare primite tocmai atunci de la M.M.A., o colecție de noi modele de pistoale-mitraliere demontabile pentru aviatori și grenade mici, ca un ou, f. puternice, pe care vroiau să le încerce în grădină, invitându-mă să trec în apartamentul său când voi fi terminat colocviul cu maică-sa. Această mă mai reținu încă vre-o oră, după ce plecaseră o clipă ca să se aranjeze, căci trebuia pe seama să-și schimbe sau spele sticlele ochilor și să dea niște comisiioane lui Nelly, fiind dintr-odată de o gentilețe excepțională cu mine: invitându-mă când îi cerui iertare a o săruta "let us kiss and make up" (hai să ne sărutăm de împăcare, după formula clasică engleză) - implorându-mă să-i reangajez pe "spinterele", ceea ce n-am mai putut să-i refuz, cu condiția să-mi lase timpul necesar pentru a face alte forme doveditoare că eram nevinovate și greșiseră din inconștientă, astfel că aveau să revină la palat abia după demisia mea: întrebându-mă "cum o ducem acum cu sănătatea" și-mediat după aceea, ca și cum ar fi fost cu tific prin asociație de idei, dacă n-ar fi cazul să cerem anglo-americanilor s-o aducă pe Bielle în țară când vor începe să stabilească comunicații aeriene între armatele lor din Franța și Italia sau cel puțin scrisori de la ea pînă la sfîrșitul războiului; informându-mă sub sigiliul celui mai mare secret că relațiile lui Mike cu Dolly i se păreau a trece printr-o fază de răcoire a focului dragostei lui pentru ea, ceea ce altminteri nu era nici o nenorocire, avînd în vedere că-n

curînd războiul european se va termina și atunci ar fi de dorit ca Mike să caute a se căsători cît mai rapid pentru a asigura succesiunea la tron, chiar dacă va trebui să-l abandoneze la Balcani; iar cînd pe la 6 și jumătate Selly a venit să anunțe stăpînei că dl. Ciucă (seful Economatului C.R., angajat încă din iarna 41/42 de la I.A.R. la recomandarea lui Vergotti și un mare afacerist pe care Vasile nu-l putuse concedia fiindcă se bucura de protecția deosebită a R.M., cară la matrapazlicurile lui din pricina recomandăției) și Despina sosiseră pentru treburi urgente de raportat, Hellen puse capăt audienței mele rugîndu-mă să-l primesc în acelaș spirit de împăcare pe Jaques care vroia și el să-mi ceară scuze pentru vorbele aceluia ce-i scăpaseră fără intenția de a mă ofensa, la care am răspuns că nu era deloc necesar să facă acest gest, intrucît eu nu-i purtam nici o răchînă, socotind că-ntre bărbați un asemenea schimb de cuvinte n-avea nici o importanță, iar în ce mă privea toată afacerea era uitată și-amorțită și că intenționam să propun tocmai acum lui Mike ca Jac să fie însărcinat de acum încolo cu problemele ce sînt de competența Prefectului Palatului numai relative la personalul casnic, lucrînd direct cu Biana (care urma să-l înlocuiască pe Dobrescu) și Vasiliu, ca să mă scap de această grijă de pe acum cu prilejul restului expurărilor și al noilor angajări de personal. Regina a fost atît de bucurasă de aceste propuneri încît i-a mai făcut să aștepte pe Despina și Ciucă, venind cu mine în apartamentul fiului său ca să-i spună că era și ea cu totul de acord cu ele, apoi că-l ruga să le aprobe și să nu-l mai trimită pe Jacques la mine (căci R. îi ordonase să-mi prezinte scuze!) deoarece eu nu mă consideram ofensat și hotărîserăm să-amorțim și uităm toată afacerea. Regale era și el încîntat de această fericită încheiere a întregului incident, căci s-a dus imediat alături să-i vorbească lui Jac care a revenit cu el în odaie și drept spre mine ca să-mi facă o frază de circumstanță-a sensul regretului său pentru....dar nici nu l-am lăsat să și-o termine, ci i-am strîns mîna spunîndu-i: "dacă s-ar putea rezolva crizele politice interne ale țării așa cum le soluționăm noi la palat pe ale noastre, domnia celui de al patrulea Rege al Romîniei ar fi mai fericită pentru ea chiar decît cea a întemeietorului dinastiei!" iar apoi, dîndu-mi seama în chîr o lipsă pronunțată a frazei că devenisem iarăși prea pompos, am adăugat repede: "Ină văd și eu ce am mai născocit armurierii de la Springfield!" ca să petrecem a.cî o jumătate de ceas examinînd noile sifonae extrem de periculoase pentru țara noastră dacă s-ar

fi importat mai multe, căci arma era materializarea visului braconierilor carpatini, trăgând automat glonte cu glonte sau rafele până la 50 ca mitraliera, fiind demontabilă și remontabilă într-un timp și o mișcare și cu-a pat de lemn perfect pentru epolare. Scăpând mașinile Despinei și d-lui Ciucă, Mike cu Ioani mă depuseseră-a centru la Ușir în drum ocolit către dulcine, ca să nu mai cheme mașina, iar când am coborât de lângă regalul șofer, scesă și-a scos mînușă dreaptă și mi-a strins laba tare spunîndu-mi: "I thank you for your sporting spirit and am sure you'll have no more trouble of that kind!" (Îți mulțumesc pentru spiritul d-tale sportiv și sînt sigur că nu mai vei avea ne cazuri de acest fel!) la care-i răspunsei înclinîndu-mă pe trotuar în vîzul lui Camil Demetrescu (eqit tocmai atunci din minister și venit să-l felicite pe S. de aniversarea onomastice) și al trecătorilor: "Sir, it was the least I do for this miserable namesday of Your Majesty's, but I do hope next year's will be a happier one!" (Sire, a fost cel mai mărunt lucru ce l-am putut face pentru această mizerabilă zi a numelui Majestății Văstre, dar sper mult că această anul viitor va fi una mai fericită!) Într-adevăr, acest 8 noembrie fusese complet ratat de faptul că R. nici nu venise la palat spre a se arăta pe balcon mulțimii ce se adunase pe la 11 în Piața Palatului pentru a-l ovationa, deoarece partidele interice fuseseră rugate să-și potolească tineretul ca să se evite eventuale ciocniri cu Apărarea Patriotică despre care Alda era informat că programase o manifestație mai amplă ca cele precedente tot pentru dimineața aceea în fața palatului, dar care pînă la urmă se contramandase, pare-se din ordinul Sovietelor, limitîndu-se la o paradă muncitorească pe bulevarduri. În schimb, sîmbăta 21 octombrie se sărbătorea-a sinul G.R. în modul cel mai simpatie printr-o răfarsie de felicitări nemai pomenită: deși fusese solicitat a nu se deranja într-o zi de lucru și de intense consultări interpartinice în vederea rezolvării crizei sale, ci să amîne prezentarea felicitărilor pe duminică la prînzul pentru care era invitat la șosea, tot guvernul în cap cu Sănătescu care-l mobilizase totuși pentru acest gest, minus comuniștii inclusiv Andrei, ținu-se să vină la șosea spre a și le prezenta personal în corpore tînrului monarh salvator al patriei, iar simultan pe la 12 Vinogradov sosi la palat crezînd că Mihai se afla acolo ca să-i aducă, cu prilejul primei sale vizite regale, mesajul personal al Generalissimoi Iosif Visarionovici Stalin prin care, în pofida tuturor competițiilor sale politice și militare și a faptului că nu se mențurase

official ostentarea de cibeligeranți, deci de aliați, ci doar cea de învingi, avu delicata și prieteneasca atențiune a-i recunoaște tînărului Cap al Statului, ce contribuise substanțial la înaintarea fulgerătoare a flancului meridional al armatelor sovietice, meritul Actului de la 23 August, îl felicita de ziua nașterii - pe care Dir. Protocolului Kremlinului o ținea deci în evidență cu toate că-n Rusia se sărbătorește îndeobște aniversarea onomasticeii și nu a nașterii, ca în toate țările ortodoxe - plus trei babane lăzi de brad masiv și grele conținînd mase de iere tescuite "Malasol" de Volgă - mult mai gustoase decît tescuitele noastre - , vodcă moscovită de vre-o 60-70² și țigări cu carton speciale f. lungi. Aflîndu-mă la Mareșalat pe punctul de a pleca la șosea pentru primirea guvernului anunțat de Sănătescu în ultima clipă, eu l-am primit cu lăzi cu tot pe simpaticul general în biroul meu și, atît de bucuros de această neașteptată și extraordinară surpriză tocmai în timpul cînd P.C.R. ne făcea atîtea greutăți, i-am telefonat instantaneu M.S. ca să-i anunț vestea fericită ce avea să-l încînte și să-l întreb cînd putea să-l prinesscă pe S.O.M.C.S., la care mi-a răspuns: "Bring him along right now, without the boxes: who knows what they might contain!" (Adu-l încoa chiar acum, fără lăzi: cine știe ce ar putea conține!) Vinogradov s-a vrut să lase lăzile la mine, ca un copil (crezînd poate că s-ar putea întîmpla cu ele ceea ce se petrecuse prea desori cu salamul Herz pe care eu îl trimisem în dar d-lui president care era mare amator de "salamă de Sibiu" și-mi făcea sporadice aluzii la faptul că-l prefera pe al meu fiindcă era singurul autentic după celebra rețetă Pieck, ca să aflu într-o bună zi că bietul Juanito nu vedea decît o rudă din cite 25 kgr. iar soldul era vîmuit de Serdici, Coposu, Leucăția și Gatterburg - Venetu), dar l-am convins că Ullea va urma cu ele nedesfăcute spunîndu-i coastaie pe franțuzește a la lăsa locului și l-am grăbit pe general să se suie în mașina mea ca să ajungem la șosea în 5 minute, căci prima lui rechiziție de vehicul era o vechitură germană iar șoferul sovietic nu știa drumul și tehnica circulației fulger a S.R-urilor. Astfel, Vinogradov își făcu prima apariție la șosea împreună cu guvernul, iar Ullea sosi după noi fără lăzi, Mike a cerut să i se aducă deocomdată una care fu desfăcută-n biroul istoric în prezența radicalului esteg leningradez, căci coștinea de toate-n cutii de metal și-atr-o

atmosferă veritabilă de "birth-day party" (sindrofie de ziua nașterii) se-ncease o gustărică pe apucate ca-atr-o bodogă de băcănie, mai-toți miniștrii preferind chipurile iocile roșii mari de somon (salmonidul fluviilor siberiene) ca să-i cînte-a strună rusulei modern care le scootea superioare din cauza culorii, pe cînd noi, reacționarii demodați și pervertiți de obișnuința preferințelor gastronomice pentru "caviar" ale lumii vechi decadente, am fost basuroși că ne zămisesem astfel mai multezeci de kgr. de alea negre și piasante; dar la prînsul acelei zile a celor 25 de ani împliniți ai stăpînului, numai cu toată Curtea plus soțiile, cei care ne dăduserăm pres laconi la vodka excelentă a "tătăcului tuturor Rusilor" nu mai puturăm aprecia la justa lor valoare vinurile ce le slăsesem cu deosebită grijă pentru meniul preferat al veselului sărbătorit. În zilele acelea și Hellen cîștigase cîteva sute de grame și arătase mult mai bine și mai puțin austură, căci seara trebuia să i se dea și proprietarei casei satisfacția unei și mai opulente cîne familiale, fiindcă nu existase la dejunul O.R., iar a doua zi evul o neobișnuită bătaie de cap cu plasmamentul primului și ultimului mare pramnic regal al domniei lui Mihăiță Vodă, intrînd pe toți dregătorii Regatului și ai Curții Domnești în jurul perechii regale și debutînd cu varietate sovrom-iore și băuturi spirtoase spre a le putea compara odată simultan iar așirînd cu colecția de diferite forme, gusturi și țării în materie de țigări rusești oferite la cafele, pe care-a după amiaza din ajun, Mike, Iorgu, Vasile, Ioani și eu mine le găsiserăm în celelalte două lăzi cu surprize, nevătămătoare cum se tenuse pare-se Elena la suzul vestei miraculoase din dimineața aceea, ce le deslăcuise însuși Mike convins desigur că tătucul nu căuta nici să-i bage drept cadou vre-o mîșină infernală-a domiciliu, nici să-i strecoare o fiolă de otrăvă-a ouăle de salmonide ale darnicului său imperiu roșu, cum se obișnuia între Suverani în timpurile încă destul de apropiate ante-octombriate. Cît despre neocazurile mele de felul celui din sîmbăta prînd a lumii urîtoare, de care Mihăiță la Ușir mă asigură atît de călduros că voia fi ferit în viitor, după sfîșitul zilei sale triste onomastice nișei însemnat de siagurul cedon ce-l primise prin împăcarea șefilor taberelor dăruite din sfînul casei sale, într-adevăr nu mi-a fost dat a mai avea nici un boclus de acel gen, fiindcă opt zile mai tîrziu avam să-ncercăm unu cu un caracter puțin mai grav care mă va senti definitiv de toate neocazurile, lipsindu-mă însă totodată de multiple

satisfacții și plăceri ale vieții palatine. Rădescu venise la prima sa audiență regală adus de Sănătescu la șosea în preajma prinsului zilei de marți 31 octombrie, cum și-a rămas întipărit în minte pentru că făuserăm atunci calculul că rămânea exact o săptămână pentru ca noul guvern să poată fi numit de sărbătorirea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavrilă, ziua stăpînului și a soției sale, abia în dimineața căreia va pleca de la palat cu mandatul scris, ce-l voi anunța presei în dimineața următoare pe superstiția cifrei 9, d-sa cerîndu-l spre a putea trata cu mai multă autoritate cu reprezentanții P.C.R. după o săptămână de consultări nici infructuoase nici integral mulțumitoare, nu paralele cu Sănătescu, după cum multă lume și-a închipuit, ci secundat de acesta întru sprijinirea lui și grăbirea rezolvării crizei. Zvonul însărcinării lui și al consultărilor sale se răspîndise încă din prima zi a lui noiembrie, fiind anunțat și comentat de ziare fără temeiul nici unui comunicat oficial de al C.R. sau Președinției, tocmai ca să i se evite îngreunarea misiunii prin eventuale lucrări de poziție adversă, critici sau polemici de presă nefavorabile candidaturii sale. Nu mai rețin cînd a sosit Vișinski, dar cred că-a prima luni sau marți a lunii (decă nu chiar de 8 noiembrie) și-a orice caz cu puțin înainte de apariția comunicatului, intrucît unul din motivele suspiciunilor sovietice față de Rădescu care-l vor determina pe acela să ceară-n ultima oră aproape exact aceeași compoziție a echipei guvernamentale, dar prezidată tot de Sănătescu, a fost, precum se va ști ulterior din nenumărate surse interne și străine din ambele tabere și nici nu va constitui un secret al celor răsăritene, deoarece însăși R.S. alunionease la acesta față de Vișoianu și de Ghiță Pop, împrejurarea că scopul a fi fost pusă-n față unui fapt împlinit de către cea spusă, cînd ar fi fost mai tacticos să se aștepte pînă ce s-ar fi orientat și pronunțat personal în favoarea candidatului partidelor istorice la Președinție înainte de a-l manda cu alcătuirea noului guvern. Căci altfel rușii nu erau deloc preveniți de vre-o judecată preconcepută contra unui general despre care nu aveau nici o părere decît opinia generală romînă, adică părțile cunoscute, pozitive - carieră onorabilă; căsătorit și divorțat de o evreică bari-onă pentru motive personale, nu ideologice oportuniste; singurizant al socializmului, oarece pentru-un militar era, totuși, încă oarecîi înclinația către stînga chiar moderată, aborată de cea extremă, era totuși indicele unei tendințe ce nu prejudicia

asupra posibilității de a face și al doilea pas, anti-carlist și mare anti-fascist cu atitudini de caracter, meritorii; cam bătrîni și nu prea strălucit ca intelect, ceea ce iarăși convenea mai bine decît contrariul - și nici acele negative ce îngrijorau regalitatea care-l cunoștea sub unghiul criticii celor două pseudo-regine, nici mai cu seamă cele relative la bănuiala sinceră a unora că ar fi omul Londrei, ba chiar vechi agent al I.S. cum alții, interesați post festum să-l denigre, îi vor creia reputația din cauza refugierii lui ulterioare la Legatia Angliei și apoi a fugii cu avionul tocmai în Cipru iar nu în Turci. - Dar dacă oficial misiunile sovietice conduse ad hoc de steaua aburătoare a Kremlinului nu au luat pe loc poziție contra viitorului fugar, astfel încît absolut toată tabara adversă a rămas convinsă pînă la urmă că nu persoana acestuia din urmă constituia cauza prelungirii crizei cu încă o săptămînă, datorită numai obstrucționismului comuniștilor tot doar pe chestia neputinței de a obține acordul mandatarului asupra tuturor pretențiilor lor la resorturile vizate de la începutul răfuelei, ci doar încurajarea ce le-o dădea Comisarul Adjunct de a mai rezista, chit a mai prelungi nițel lupta internă, spre a cîmpii cît mai multe mandate la demodămîntul ei, "en catimini". S.S. a profitat de acel răgaz ca să culegă ample informații, să adulsece f. atent întreaga atmosferă și să consulte și sondeze nu se putea mai conștiincios pe absolut toți factorii politici ai ecuației și mai ales toată clientela opoziționistă cu mari speranțe și pretenții, care roia în jurul său sau gravita spre P.C.R. ca să ajungă și ea a se-afixe la capcavalul succesiunii S.P.D.-ului; și rezultatul tuturor acestor cercetări comisariale va fi, printr-o ciudată coincidență, concluzia și soluția identice la care s-a abutinat și respective a fost preconizată și chiar pregătită la șosea în cea mai demăvîrșită taină față de mine la palat și de membrii guvernului sortiți eliminării în cercurile bepediate: Vivi în locul lui Buzel; singurii țărăniști agreiați de Guță, fiindcă-n excelente relații cu el, la Interne, Agricultură și Finanțe, întrucît comuniștii nu-i mai vor pe Aldea nici pe vre-un alt general ca titulari ai primului, pe A.D.C., omul palatului conservator al "latifundiilor", la cel de al doilea, nici pe prea băgheul secundant al lui Buzel în toate diferendele din G. de M. la urătorul departament cerind în schimb dublarea substituțiilor țărăniști mai "suplii" și foștilor titulari de către comuniști de calitate la posturi

subalterne, însă cheie; soaleași combinații și alegeri la libe-
rali, etc...etc...și-nainte de toate Sănătescu la conducere; iar
acesta, fără să fi primit nici un mandat formal - căci nu se pot
da două simultane - prevenit a fi pregătit pentru acest termen pre-
ferat al alternativei. Deja în 11, la primul și penultimul meu act
de prezență la cesașul bucoarului R.-M., MMIL îmi făcuseră vagi
aluzii și "deschideri" la conveniențele preîntâmpinării unui eșec
posibil al străduințelor lui Rădescu de a-și atinge țelul prin
"antrenamentul rezervei echipei sale", încercând pentru ultima
oară să mă capteze pentru cîștigarea asentimentului ultra-secret
al "generalului nostru" pe care doară eu i-l descoperisem și re-
comandasem inițial lui Mike. Mirosind că ideea nu provenea din
eforturile circumvolutive nocturne ale perechii regale, ci că
duhnea net a căciulă de copilășar gorjean, mă prefăcuî a nu res-
pinge de plano sugestia atât de ingenioasă și pozitivă a stăpîni-
lor mei, felicitînd-o pe Augusta Doamnă pentru fericitele inspi-
rații ce i le produceau meditațiile orelor de însoană și astfel
aflei că țigărise din creierul fecund al f. inventivei lor gazde
princiare despre care nepotul ei mai adăugă că, după tatăl său,
ea era indiscutabil cel mai reușit produs rasial al genialei "re-
gine a tuturor românilor". Nu mi s-a cerut explicit a nu destăinui
nimic din proiect lui Buzel, ci implicit a nu sonde decît pe gene-
ralul nostru, întrucît n-ar avea nici un rost să-l alarmez pe cel
dintîi care în nici un caz nu va putea păstra Externele "fiindcă
sovieticii erau sătui de el" (fed up with him): mărturisire inte-
resantă ce deocum putea deslușit a brînză de Poiana, așa că nici
nu promisei ceva formal privitor la menținerea ermetismului tai-
nei confiate mie cu încredere în discreția mea, ceea ce n-a lip-
sit însă a fi observat. Dealtminteri, se adăuga că și "alți re-
sistenți mai compromiși, prin atitudini prea ostentative sau cu-
noseuți ca personalități susceptibile a creia guvernării noui
friștuni cu comuniștii și cu rușii, vor trebui să fie primeniți
din pozițiile cheie ori vedetă spre a nu primejdi din capul lo-
cului stabilitatea și deci durabilitatea stăpînirii", Elena scă-
pînd cu acest prilej că tactica retragerii elementelor energice,
recalcitrante și prea agitate sau active la posturi adăpost ori
camuflate, la fel ca sub regimul expirat, ba chiar la locuri de
odihnă temporară, ar fi de asemenea o măsură oportună, prudentă
și tot ce se putea mai recomandabilă pentru securitatea și intacta
conservarea lor pentru alte mai îndepărtate vremuri cînd va fi
din nou nevoie de ajutorul lor. Erau în clar că intervenția mea
pe lîngă P.M. mi se cerea numai de florile mărului, fiind că

mult "preintîmpinată", deci depășită și superflua, dar nu pentru informația și orientarea mea. De aceea, nici nu aveau să fie ni-
rat cînd am primit a doua zi de la acesta o evazivă fine de nepri-
mire, în sensul că-a principiu M.M.L. puteau conta în continuare
ca și-a trecut totdeauna semn pe el, dar că nu socotea necesar să
procedese la consultări premature și paralele cu acele ce le
și-ntreprinsese alături de însărcinatul cu formarea guvernului,
deoarece n-ar face decât să creioneze confuzie, sie-și o situație
penibil de echivocă față de Rădescu, această dificultăți sporite
iar M.S. înseși senzația gîrănilor, a celorlalți reprezentanți
și partidelor istorice, în guvern și candidați pentru cel nou de
a le sabota politica de rezistență depășindu-și prerogativele. Cu
toate acestea, Ioani mă informă a treia zi, crezînd că de acum și
eu eram cuasi total în combinație, că Sănătescu îl asigurase pe
Vodă-n ajun, pe seama ca răspuns la sondajele mele la care se fe-
rise poate a-și desvîlui tot jocul, știînd că nu prea aveam secre-
te politice față de Buzăști, că soluția sa era gata aranjată pen-
tru momentul cînd Rădescu va fi respins de P.C.R. sau chiar direct
de sovietici iar astfel babelficii vor fi siliți să cedeze și să
recurgă prin urmare iarăși la ajutorul său, dar că d-za nu pu-
tea grăbi acest demodămint, întrucît se părea că misiunile occi-
dentale îl susțineau energic față de Vișinski "pe candidatul ma-
jorității B.P.D.", în timp ce conducătorii acesteia luptau acum în-
verșunat pe plan intern pentru soluția lor. Cu Ionnițiu, care știa
desigur, dar nu putea să-mi spună mai mult despre dedesubturile
acelei laturi a crizei ce mi-ar fi lămurit mai limpede complexi-
tatea relațiilor între Suverani, Elisabeta, Guță, Sănătescu și anu-
miți intermediari obscuri ai celor două tabere externe și care
fiind o natură de elită, suferea literalmente în acea epocă de
conflictul de conștiință-ntre devotamentul său la fel de absolut
față de prietenul său regal și pentru cauza națională isvorit din
ambiguitatea poziției acestuia și-a consecință și a d-sale pro-
pria față de mine, am vorbit sincer, deschis și răspicat la in-
tenția M.S., demonstrîndu-i că ar fi mai corect și totodată mai
prudent pentru viitorul "mai îndepărtat" al dinastiei, deci impli-
cit al monarhiei, la care Hallen aluzionase alaltăieri, a nu se
presta la nici un fel de joc ascuns față de Maniu, Brătianu și Pe-
trescu, ci a-i preveni fraco și leal dacă existau realmente probe
certe că mergeau cu Rădescu la un eșec, ca să le cîștige asenti-
mentul pentru pregătirea unei soluții de rezervă, cea a lui Sănă-
tescu, pe seama acceptată anticipat de ruși, odată pentru a se evita

criza ce nu făcea decât să zguduie toată şandrama regizului monarhic, dar şi burghez în general, iar apoi pentru a nu expune inutil virfurile rezistenţei lui politice unei manifeste scăderi de prestigiu în opinia publică internă printr-o înfrângere răsunătoare ce nu merita să fie riscată pentru singura raţiune de a se alinia acţiunii apusenilor, probabil din îndemnul lor, sau a dovedi opiniei externe a lumii libere că partidele democrate române şi făceau datoria şi meritau să fie susţinute altfel decât prin simple proteste verbale. Resultatul fu că Mike mă chemă în chiar ziua aceea de luni 13 noembrie cu Sănătescu la dejun urmat apoi de un lung şi laborios conciliabul şi de convocarea lui Buzel adus de Ioani la ultimul şi cel mai de seamă din cesaşurile bucoarului Suveranei, cel puţin pentru mine, în şase, dar terminat mult după ora 6 când Buzeghi plecă însărcinat să-l lămurească pe Juarez cu privire la utilitatea "pregătirii unei soluţii paralele de mică rezistenţă pentru cazul în care prima linie de apărare a frontului Rădescu s-ar prăbuşi". Astfel şi eu şi Ioani ne făcurăm datoria care nu fu deloc uşoară nici încoronată de succes: Buzel a fost în adevăr peste măsură de ostil proiectului, astfel încît nu i-am putut descoperi chiar toată anvergura acţiunii preliminare a şefului lui guvernamental, nu din lipsă de lealitate şi sinceritate în ceea ce privea elementele de informaţie şi apreciere de care eu dispuneam şi care erau evident departe de a fi complete, ci spre a nu îngreuna şi mai mult putinţa de a-l capta rapid cel puţin pentru un acord de principiu asupra unor consultări paralele efectuate de fapt, dar prezentate lui ca urmînd abia să fie întreprinse de P.M. fără mandat semnat de S., ci ad referendum. A doua dimineaţă, Maniu şi Buzeghi au venit în audienţă colectivă-ntre orele 10 şi 12 la şosea, Sănătescu, eu şi cu Ioani participînd la desbaterile dificile ce s-au soldat cu-a compromis "în coadă de peşte": în ceea ce privea departamentele civililor partinici, exact aceeaşi formaţie urma să fie acceptată de Sănătescu în cazul imposibilităţii de a-l impune lui Vişinski pe Rădescu, doar la nevoie cu eventuale reînscenate remaniere la cele secundare, istoricii neavînd nici o pretenţie de a se amesteca în alegerea militarilor care priveau direct pe Şeful Suprem al Armatei şi P.M. respectiv; pînă la proba contrarie, toate efortările conjugate urmau să fie îndreptate întru susţinerea generalului Rădescu, pe care Sănătescu nu l-ar suplea decât în extremis spre a le da Sovietelor o satisfacţie pur formală, din moment ce acesta ar fi astfel încadrat de colaboratorii săi încît nici nu s-ar pune problema ducerii unei

alte politici decât aceea dictată de foștii gireanți prin intermediul reprezentanților lor în guvern. Sănătescu nu se opuse în principiu rolului de om de paie ce i se impunea astfel, dar exprimase rezerve asupra posibilității de a se realiza acest plan. Spre a da rușilor și comuniștilor impresia că existau realmente consultări paralele cu deosebite liste de guvern, ei care ignorau numele candidaților partidelor istorice de pe aceea a lui Rădescu, urmasu să le cunoască doar în ultima clipă - a care președinția lui ar înfrân timer într-adevăr vetoul lor, drept listă Sănătescu care astfel să le pară mai acceptabilă. Nu am aflat nici odată dacă și-a ce măsură Vișinski și P.C.R. cunoscuseră anticipat lista gennină a formației înjghebate efectiv de Sănătescu mai de mult, din cele ce ar fi știut despre aceasta fie prin Guță fie de la Andrei sau amindoi, nici cine fusese "ab initio" instigatorul și autorul adevărat al întregului "proiect" deviaționist. Un lucru îmi pare însă sigur, anume că Mihai nu-l inițiasse "proprio motu", nici singur și nici de capul său, iar neînțelepciunea e pentru mine de asemenea faptul că Sănătescu nu căutase inițial să-și prelungească copleșitoarele îndatoriri președințiale peste durata vieții guvernului din 23 august: dar că după aceea dată și mai ales de la pornirea crizei nu a fost mai puțin decât înșelăciunea lor - cum s-a văzut destul de edificator din atitudinea sa la preluarea conducerii C.R. - un incoorigibil admirator, simpatizant și adept al d-lui Gheorghe Tătăreanu și poate chiar un aderent camuflat al partidului acestuia, iar politicește puternic influențat de dînsul dacă nu chiar complet la remora și sub papucul lui, este de bună seamă o realitate care nici ea nu prea poate să fie contestată. Elisabeta și tot anturajul său au fost și ei mai mult unelte decât motoarele politicianului cel mai de încredere al fostului monarh. Cît despre acel bărbat de Stat, cred că nici măcar un istoric comunist nu va încerca să susțină pentru sperirea meritelor partidului prin scăderea celor ale tovarășilor lui de drum capitaliști, vrenelnici - pînă la trecerea punții - cînd se va scrie istoria anilor Domnului 1944-1948, comunistă, că Guță n-a contribuit, chiar într-o măsură destul de apreciabilă pentru cauza "răsăriteană" și tot atât de condamnabilă pentru cea "apuseană", să accelereze victoria acesteia și-afringerea acesteia aghuale în țara obîrșită recentă și a baștinei sale! Așa dar, se va înțelege mai lesne pentru ce în joia 16 sau vineria 17 noiembrie 1944 - căci, probabil din pricina enervării, emoției și agitației sau de căință și

dezamăgirea încercate-a zina schimbării guvernelor Sănătescu între ele și a demisiei mele concomitente, mintea mi-a refuzat să-aregistrez iar memoria mea să rețină data exactă, fiind astăzi ambele tare slăbite după cei cincisprezece ani și un sfert de temniță din care am petrecut circa două treimi în absolută singurătate - voi proceda precum se știe că am reacționat și cum îmi mai rămâne să descriu în următoarele ultime pagini ale prezentei declarații.-

La masa prinzului regal din - zic deci - joi 16 nov. A.D.1944, cu R-M, Kelly, Robert, Ioani, Udrișchii, Jao și mine în sufrageria mică de la șosea, Mike fu deranjat în tocul ei de sosirea inopinată a P.M.chemîndu-l urgent singur în birou așa că, vrînd să-l însoțesc, îmi făcu semn a nu-l urma, oarece nu lipsi să-mi bage "puricele la ureche", oăci bănuisem despre ce era vorba: semnarea decretului nou al numirii generalului nostru ca Pr. al Cons. de M., după cea de aprobare a demisiei sale ca șef al guvernului precedent. Regele se-ntoarse după vre-o trei minute făcîndu-se prea ostensibil că plouă și șoptindu-i doar mamei-si anxioase că nu era nimic alarmant nici nou și ne va informa pe

urmă, pluralul referindu-se la mine căruia-mi aruncase o privire asemuitoare celei a cîinelui bine dresat ce-n mod excepțional, accidental și-nevitabil a murdărit covorul din salonul de alături și,perfect conștient de crima sa, se simte tare prost la gîndul că rehatul său acuzi va fi descoperit. Nici nu trecuse un sfert de oră cînd, încă pe neterminată masă pe care astăzi Mike parcă o prelungea dinadins, fu rîndul meu să cer voia Augustei Suverane - deși protocolul C.R. nu admitea decît invoirea R. care spre a o mîngui pe mamei-sa introdusese însă practic precăderea ei pentru acest anmunt al etichetei - a răspunde celui de al treilea apel telefonic ultra urgent și important din dimineața - ceea adresat mie personal de către Juarez. De ar fi fost prima lui chemare pe un subiect necunoscut, Hellen nu ar fi ezitat să-mi spună concomitent cu fiul său obișnuitul "of course, go run along and make it snappy" (evident, hai fugi și fă-linte) atunci cînd în epoci de criză sau agitație politică goangele mari cutezaseră să transgreseze interdicția tradițională, formală și-adevărate respectată de a nu viola ceremonialul C.R. ce oprea riguros părăsirea mesei M.S. înainte de "ridicarea ei". Azi Mike i-o luă însă pentru odată înainte mamei-si poruncind urmasului balerinei: "Spune-i telefonistului să-i răspundă d-lui Președinte Maniu că dl.M. al C. nu poate părăsi masa regală, ci-l va chema imediat după tea-
//.

minarea ei!" adăugând către mine: "I shall soon tell you why!" (O să-ți spun în curând de ce!) Dar după cinci minute, apelul fu reîterat cu insistență, invocându-se un caz de forță majoră. Cam plictisit, Vodă spuse: "Well go and calm him, since we know what he wants!" (Atunci, du-te și liniștește-l dat fiindcă știm ce vrea!) Pentru că-n cursul dimineții secolea nu mai știu care sîr pistol anunțase a fi informat de sursă absolut sigură că generalul Sănătescu va forța guvernul în cursul zilei, ceea ce-l determinase pe Juanito să-mi ceară întâi explicații, primind răspunsul că era evident un "balon de încercare" jurnalistic despre originea căruia nu știam nimic; apoi să-mi anunțe că verificarea bombei sîrăstice de către dl. Pogonaru dovedea că totuși exista un fond de adevăr despre care păream a nu fi informat, deoarece emana de la Cabinetul Președinției în urma unei declarații făcute de P.M. la seșirea sa din prima audiență regală de azi, la care cerusem un răgaz pentru a cerceta cazul în C.R., iar în urma desmințirii categorice a M.S. de a-l fi însărcinat pe Sănătescu cu reformarea guvernului, răspunsesem președintelui că la palat nu se știe absolut nimic, așa că n-avea decît să se adreseze direct șefului guvernului d-sale. Astfel avușese loc o întrevvedere Maniu, Titel, Buzol cu Sănătescu, lungă și f.furtunoasă, către sfîșitul dimineții în cursul căreia soluția Rădescu întîmpinase pe de altă parte noi și mai grele obstacole, iar P.M. își desvîluise înăfîșit intrucitva, dar nici acum îndesajuns, adevăratul joc: declinînd orice răspundere pentru prelungirea și adîncirea crizei, refuzînd să mai patroneze consultările lui Rădescu și denunțînd compromisul de alaltăieri pe motivul de altfel valabil că tatondările sale îi dovediseră că formația Rădescu nu avea aici o șansă a fi acceptată de P.C.R. În ajun, Maniu, Brătianu și Petrescu fuseseră primiți de S. într-o audiență colectivă dimineața, gîsindu-se pe Sănătescu, Buzoști și cu mine deja în discuția preliminară a demersului pe care cei trei giranți aveau să-l facă pe lângă M.S. și P.M. la șosea. În substanță, era doar vorba de a-i cere asigurări formale R. a nu se lăsa impresionat de presiunile conjuncte interne și externe comuniste ce nu puteau lipsi a se produce spre punctul culminant al crizei ca să ia oareva vreo hotărîre pripită fără asentimentul lor, iar Primului Ministru a sta neclintit pe poziția gestionarului interior al puterii de Stat pînă la rezolvarea acceptabilă a impasului politic în care țara se afla, intrucît sovietele nu-și puteau permite actualizarea luxului unei neînțelegeri grave cu Interale Occidentale, nici

răsmărișe-a spatele frontului dunărean și nici ocupația României integrală, deghizată sub firma unui guvern tip "fronte popular", din interesul de a nu da peste cap organizația Statului român, în actuala conjunctură a nevoilor aprovizionării armatei roșii și ale economiei interne sovietice mai ales în regiunile vecine nouă ale Ucrainei devastate de război, astfel încît nu era deloc cazul să ne pierdem cumpăna nici cumpătul la primele greutăți întâmpinate de regimul democrat. - Atît S. cît și P.M. dăduseră, mai neformal decît cei trei giranți ai conducerii bepediste, păruseră a fi dorit, dar totuși f. categoric asigurările cerute, ridicînd însă-n schimb pretenția de a se căuta neapărat eșirea din stagnerare în care ajunseseră tractațiunile lui Rădescu, dat fiind că însuși M. de B. "prezent" arătase M.S. adîncesuri că atît tustrele reprezentanțe diplomatice ale Puterilor ocupante, cît și Comisia Interaliată de Control îi ceruseră cu insistență rezolvarea crizei guvernamentale încă-n cursul săptămîinii curente, deoarece situația actuală aducea serioase prejudicii aplicării clauzelor armistițiului în condițiunile exigente de bunul mers al operațiilor militare pe frontul S. d. ucrainean. Azi dimineață, în presajna prînsului regal, de aceeași întîrziat cu 30 de minute, numai Titel și Buzel ceruseră a fi primiți urgent de R. la eșirea lor din întrevădere cu Sănătescu menționată mai sus, în urma celui de al treilea telefon al lui Juanito, spre întărirea și completarea cererilor d-lui de a se da un comunicat al Mareșalului C.R. întru desmințirea zvonului stîrnit de acel articol de presă. Pe acest punct am secundat fără rezerve refuzul M.S. întemeiat pe criteriile statutare ale C.R. în acest domeniu, conform cărora palatul nu putea polemiza direct cu presa, acest rol revenind guvernului prin Dir. Presei, ci se berna a comunica sote încheiate sau fapte certe relative la viața publică a Suveranilor, iar desmințirile publicate se dădeau de guvern la cererea C.R. și verbal de către M.C. numai acelorora ce-i cereau confirmarea sau infirmarea unor știri privind exclusiv problemele Casei Regale. Adevărul era că Sănătescu refuza să dea o desmințire oficială ce intra în competența Președinției și, spre a conturna dificultatea, giranții căutau să obțină un comunicat de al palatului. Pe deasupra, Buzeghi venise ca să demarșeze ocazile dibuise în materie de tendințe neconformiste față de politica partidelor democratice în atitudinea afișată dintr-o dată de P.M., vorbind în

numele tandemului conducător bopedist, întărit de dl. Petrescu tot din îndemnul acestuia, spre a dovedi că și-a ajuns că nu exista nici o fisură-n frontul celor trei partide burgheze, prevenindu-l deci din nou dar și mai categoric pe S. a nu-l încuraja pe Sănătescu în aceste tendințe și a nu-i reînnoi în nici un caz mandatul, fiindcă părea să fi căzut în arejele taberei adverse din lipsa de experiență și discernământ în domeniul manevrelor politice; încă o zi sau două de rezistență având să dea cu siguranță lui Rădescu putința de a-și impune soluția crizei. Nu asistasem la audiența lui Sănătescu de la ora 9, deoarece nu mi-o anunțase iar Mike nu mă chemase să particip la ea, din rugămintea P.M.-cum aveam să aflu ulterior de la Ioani - care dealtminteri cu acest prilej pusese, tot fără știrea mea atunci, complet la punct tactica de a realiza vechiul său plan decaris în cele ce precede. Acum, ridicându-mă dela masă, am cerut M.S. șoptindu-i la ureche să-mi spună ce fusese cauza colocvului urgent și secret cu P.M. ca nu cumva să ajung să-l dezinformez pe Juan în ne cunoștință de cauză, la care Mike mi-a șoptit: "I-am semnat doar un mandat în alb ca să se poată la nevoie prevala de el pentru a izbuti să se-nțeleagă cu comuniștii pentru formarea guvernului în eventualitatea că Rădescu ar fi respins cum se pare că va fi cazul, așa că Juan n-are de ce să se alarmeze pentrucă această precauție nu-i face scoluia nici un tor". La telefon, Maniu mi-a anunțat apariția unui "comunicat al Președinției", dat sub o formă deghizată a confirmării verbale de către P.M. a întrebării unui ziarist, al cărui nume mi s-a scapă, dacă a fost într-adevăr însărcinat de R. să-lăsi a forma noul guvern. În comentariile anexe, ziarul de aziară dădea drept sigură vestea aflată tot la Președinție, insinuându-se că ar fi un adăus de caracter oficios din aceeaș sursă, că guvernul Sănătescu va fi numit încă în cursul după amiezii. I-am răspuns că nu-i puteam vorbi la telefon despre amănuntele problemei, dar că-l asiguram că lucrurile nu stăteau așa cum scria ziarul care desigur era plătit a lansa aceeaș veste a celuilalt de dimineață, ci că acordul de alaltăieri răminea în vigoare. Maniu mi-a replicat atunci pe un ton tăios că ori nu eram în curent cu realitatea, ori îi ascundeam ceva, intrucît totuși nu era posibil ca să nu fi primit cel puțin un mandat în alb pentru ca un ziarist serios să publice un interviu sub semnătura sa în care să mintă pur și simplu, iar spre a-mi dovedi că

avea dreptate, îmi adăugă că dl. Buzăști se informase deja la Cabinetul Președinției unde i se răspunsese afirmativ la cererea confirmării declarației P.M. Dat fiind că interlocutorul meu posesiona detaliul ce nu vroiam să-l menționez pe fir, i-am confirmat și eu situația reală, cu mențiunea că Sănătescu n-avusese însă autorizația să divulge pentru motivele cunoscute d-lui preșident în virtutea înțelegerii din marti 14 l.c. Dealtfel, de aceea M.C.R. era organul competent pentru a publica un atare comunicat ceea ce văzuse că nu făcuse. Atunci Maniu mi-a spus că "palatul" nu se conformase înțelegerii din 14, nici nu-și ținuse angajamentul luat a doua zi, ieri, ce i-a fost resmintit dinadins explicit și cu invocarea unor noi argumente încă mai valabile în sprijinul lui de către d-sa și dl. Brătianu prin intermediul d-lui Buzăști, iar de către dl. Const. Titel Petrescu, personal, trimiși amândoi special la palat azi în presajul prinzului în acelaș scop. Prin urmare, d-sa mă ruga "să se ia la cunoștință" că-a aceste împrejurări și condițiuni scotea că înțelegerea din 14 era în adevăr violată și caducă, dar cu rezultatul că grupul celor trei partide majoritare ale B.P.D. va refuza categoric să mai susțină președinția candidatului celei de a doua soluții, întrucât nu mai putea avea încredere în el. Am încercat de câteva ori să-l întrec sau să-nchid telefonul prevenindu-l și sugerându-i a mă lăsa să vin la d-lui decât să discutăm asemenea chestiuni confidențiale pe fir, dar azi ca nici odată Juanito era pornit nevoie mare și explicația avea să fie, nu că ar fi căzut subit în ramolism, cum mă temusem, ci că Buzel stătea lângă el și-l ațîța, rolurile lor devenind dealtfel de un timp încoace inverse celor de înainte de 23 August, chiar și privitor la pozițiile lor față de Mihai, Corceană și problema monarhică, Buzăști alunecând din ce în ce spre republicanism, deși față de mine va încerca pe cât posibil să pretindă că nu urmărea decât îngrădirea posibilităților viitoare de reiterare ale experiențelor noastre descurajante de după 23 August. Sfârșitul convorbirii aceste, dintre cele mai lungi avute vreodată la telefon pe subiecte politice atât de importante și secrete, se soldase cu cererea lui Buzel ca săntă și imperioasă ca "individul" să fie pe loc chemat la ordine, spălându-i-se capul mult mai energic decât în mai, să i se retragă imediat "hirsșogul", să-i fie intimat a da o desmințire, iar dacă refuza, s-o dea cu, întrucât acum nu mai erau valabile criteriile puse în discuție din moment ce vina era "a noastră" iar cazul unul excepțional de

grav. Masa se terminase de mult, dar Mike veni abia acum in birou ca sa asculte plouat si nervos ce discutam. Profitai de prilej ca sa-i propun convocarea lui Buzel deoarece nu puteam sa lamurim chestiunile ridicate la telefon, desi vorbeam pe firul direct, spunind M.S. "e letă rău" ca sa-l sperii nițel fiindcă nu părea să dozească a-l primi acum pe Buzeti. Cum de altfel și eu clocoțeam de furie contra stăpînului, "generalului nostru" și mai ales împotriva celui ce trăgea sforile în spatele lor, nici n-am stat să aștept multa aprobare ci i-am spus lui Buzel: "Vino pe loc aci, să "vedem" toată dădănsușă altfel nu fac nimic!" și închisei telefonul. Apoi mă răstii la Mike cum nu-i vorbisem nici odată, în prezența lui Ioani sosit imediat după el: "Cum ați putut să faceți una ca asta, călcîndu-vă cuvîntul dat solemn alaltăieri, ieri și azi fără să consultați pe absolut nimeni?", la care mi-a răspuns înbufnat: "Nu am dat nici un cuvînt", iar eu: "Nu-i vorba acum de interpretări formaliste, ci de pararea consecințelor grave viitoare, ba poate chiar f. actuale pentru Coroană: Maniu vă anunță prin telefon, adică public, că v-ați călcat cuvîntul și violat acordul din 14, reiterat ieri și azi, așa că cele trei partide istorice merg cu orice risc la adîncirea crizei, refuzînd a-l mai accepta pe Sănătescu ca P.M., independent de reușita sau eșecul lui Rădescu de a rezolva problema formării guvernului; nensai avînd nici o încredere în acest tătărăscian prost camuflat și vîndut rușilor cum se vede. Dobitoacul a făcut una boacăna ducîndu-se direct de aici să dea un comunicat de presă că el formează guvernul chiar azi după masă și va refuza probabil să-l mai desmîntă, așa că eu trebuie să dau o desmîntare promptă iar M.V. să-i retragați imediat hîrtoaga. E o chestie extrem de gravă care a creiat un scandal monstruos: o să vedeți cu ce acuzații va sosi Buzeti! După nici trei luni de Constituție democratică, ați dat în carliste și în împrejurările actuale asta vă poate costa tronul iar pe noi monarhia. Trebuie acționat rapid spre a le da democraților satisfacție și să-nșetați orice noi completuri cu gușii, altfel e de rău, căci dacă s-ar alia partidele istorice cu comuniștii am feștelit-o definitiv!" Am mai spus eu multe ce nici nu mai țin minte, exagerînd teribil toată afacerea, pînă la sosirea lui Buzel care, auzind ultimele mele cuvinte, înțelese pe loc că-i pregătisem terenul și la rîndul său dădu drum unei perorații care-l norocovi total pe bietul Mike. Bossy își băgase de două ori nasul pe ușa, dar auzind toată discuția se retrase imediat, ca apoi R.M. să vină în ajutorul fiului, dar de această dată fără nici un succes. Ioani tăcuse la început,

dar după ce aflatese ceea ce ceruse Juarez, Dinu, Titel și mai punea de la el Buzel, eșiră⁹¹ dinsul prin a-l sfătui sfios și potolit pe Mike să-l cheme imediat pe Sănătescu pentru a-i anula mandatul și obliga a desminți acel articol. De vre-o cinci ori sunase telefonul chemându-l un ziarist, parcă Pătrașcu, dar nu garantez, Ioani răspunzând că nu era la palat pentru că vroiam întâi să hotărîm măsurile de lăst înainte de a porci la luarea vre-unei atitudini greșite. Mike era catastrofă și întors total pe dos, astfel că se lăsa convins să-l convoce pe Sănătescu chemându-l personal la Președinție, dar gheherul oltean știa ce va urma, făcând pe mortul. Atunci fui delegat să-l cau⁹² și în numele M.S. să-l scuz a desminți pe loc știrea și a se prezenta la palat cu mandatul de care abuzase contra înțelegerii formale dintre Coroană și partidele istorice. Dar înainte de a pleca, Buzel îmi întinse să-i răspund acelui ziarist care nu-l slăbea pe telefonistul palatului căutându-mă pe mine ca și altor doi care telefonaseră și ei între timp. Ne puserăm de acord asupra libretului și apoi la răspunsul f. calm și protocolar (spre uimirea lui Mike care detectă astfel că nu eram atât de enervat cât mă prefăcusem și că jucasem nițel teatru pentru a-l impresiona), desmințind categoric că P.M. fusese însărcinat cu formarea noului guvern și afirmând că M.S. însărcinase pe generalul Rădescu care se afla pe punctul de a rezolva criza formând guvernul f.curind. Dar acel ziarist, care mă căutasese atât de frenetic, era tocmai autorul articolului și încesase între timp desmințiri din partea partidelor istorice, nemi știind ce să creadă. Când îi scosei formula menționată, îmi răspunse că P.M. își menținea afirmația contrară, așa că dinsul inclina să-l creadă mai degrabă pe acestă intrucit avea informații și din cercuri străine aliaste care confirmau versiunea publicată de el. I-am răspuns: "Atunci nu înțeleg de ce m-ați mai deranjat: dvs. puteți crede, sori și prezice ce doriți în regimul nostru democratic; eu v-am răspuns la întrebare, atita tot; nu polemizez cu presa, nefiind ziarist. Bună ziua!" și-am închis telefonul. Acum începuse să plonie albe apeluri telefonice retransmise de Mareșalat ale jurnaliștilor străini și altor gazetari români, dar eu îi rugai pe Buzel și pe Ioani să le răspundă ei, plecând la Președinție în căutarea lui Sănătescu. Acesta își organizase de mult un dormitor improvizat în încăperea adiacentă biroului său din colț, acces spre Căminul Victoriei și-l pusese pe intinul său, seful de Cabinet colonel Dregomir, la curent probabil cu toată afacerea, dar după cum văzui în orice caz a-i pări somnul cu conșcenul de a nu-i divulga prezența nimănui și sub nici un pretext, dându-i pe mine

a înțelege că era înțeles chiar cu Vodă a nu-i răspunde la chemări pînă la ora 6, intrucît cerberul tizului meu de P.M.nr.2 a încercat din răspuseri a mă opri să intru acolo unde eram f.sigur că-l voiu găsi pe flegmaticul lui stăpîn care conisese mai de mult înprudența să mă inițiese în secretul acestui său decor de alcov astfel încît, mai încăpățînat decît fidelul pennis al visurilor președințiale diurne, îi dădui apărarea peste cap bruscîndu-l cu puternice violențe verbale și ajungînd astfel pînă la urmă să pătrund în ascunzătoarea P.M. unde am dat peste el culcat pe o canapea flaută pat și l-am scos de sub velință-a cămașă de noapte brodată după moda gorjeană de pe la Poiana. E.calm dar rece și grav, i-am anunțat că tot planul lui era descoperit, dat în vileag de Mihăiță și-a curs de a fi dejucat de către babalici porniți de această dată la colmatarea breșei în dispozitivul taberei rezistenței naționale, descriindu-i telegrafic, în termeni mult mai impresionanți decît cele ce ar fi corespuns înfățișării realiste a întâmplărilor, toate demersurile efectuate de la plecarea lui de la șosea, scriindu-l în numele M.S.a-mi restitui pe loc mandatul sau a-l aduce imediat la palat unde era dealtfel convocat de urgență, dar nu înainte de a fi dat publicității un comunicat oficial de al Președinției desmințind formal anunțul oficios cu pricină și lăsîndu-l să creadă că-n caz contrar va trebui dat de mine direct Agenției Rașor, celor străine, întregii prese românești și internaționale plus Radioemisiunii, din I.O. ceese ar fi mult mai inoportun interesului general și penibil atît pentru Coroană cît și pentru d-lui. Generalul s-a apucat să se-abrasc încet în fața mea și, f.plecid, nepăsător și sigur de sine, să mă pună-năfîrșit carecum prietenește "în temă": îl deranjaseam degeaba, așa că regreta un singur lucru, anume "de a nu mă fi băgat din capul locului, cum vrua dar fusese-spiedicat de alți, în tot secretul combinației" ca să-i fi scutit pe Vodă și pe d-za de toată agitația cu totul inutilă a după amiezii în curs; voiu vedea că-ntr-un ceas sau două, cel tîrziu pînă la sfîrșitul ei, Rădescu va veni să-și depună mandatul iar șefii partidelor istorice, avizați și ei de către Pîtrășcanu că acela era "persona non grata" la L.S. și Co Mi Goso care doreau ca P.M.să "reformese" imediat guvernul, vor sosi ei să-l roage să-i salve din iapaz; guvernul s-a pregătit și acceptat de Vlăsinski, așa că-n cursul serii feștii giranți vor trebui să i-l accepte, cu stîit mai mult ca oile n-aveau

nici un interes să nu participe la guvernare prin numărul copleșitor al reprezentanților partidelor lor. Am fost revoltat de ceea ce auzeam, dar cunoscându-i tizului destul de bine "tactica Hindenburg de la Tannenberg", nici eu n-am vrut să mă las impresionat, ci tot atât de calm i-am replicat că se-nșela în aprecierea situației: "garanții" n-ar fi plecat la luptă fără garanții din partea misiunilor anglo-americane care pe seama se temeau mai mult de lichelișmul aceluia care se dovedea acum a fi tras prea vizibil eforturile "marionetei" blestuite de către aceștia, în "consiliul lor" de astăzi după masă, decât de riscul prelungirii crizei: mai mult au oream "autorizat" să-i spun, dar va afla desigur tot în cursul zilei! Nici aceste amenințări voalate nu-l impresionară pe tiz care părea să aibă-n jocul său atale despre care nici el nu-mi mai vorbea, dar aveam din contră noi să aflăm cu toții f.curind. Imi, spuse doar că se-nșela ca englezii să susțină punctul de vedere absurd ce-l atribuiau istoricilor și că Vîșoia nu obținuse acordul americanilor pentru soluția cea de a doua de guvern, a înțelegerii de slăbăieri, de sub președinția "marionetei". În orice caz, refuza categoric să dea comunicatul desmințirii înainte de a fi vorbit cu babalicii și mă sfătuisă să nu comit imprudența de a-l da de la palat înainte de sfârșitul zilei, regretînd că desmințisem verbal un adevăr: faptul că primise azi înălcinerea de a forma noul guvern, drept care înțelegea să păstreze mandatul pînă la rezolvarea crizei, spre a putea dovedi prin acest act că nu indusese-n eroare opinia publică. Nu are rost să-mi score a restabili amănuntele agitației formidabile de la palat, în sinul guvernului și al celor patru partide componente ale blocului democrat, a cercurilor tătărăsciene, la cele trei legații și misiuni militare aliate, în lumea reporterilor și gazetărilor romîni și străini și-a înima mult morcovitului Rădescu și a cechipierilor lui, ce a domit în tot decursul zilei, fiindcă-a fond ea poate fi caracterizată, cum a și fost de către genialul Mr. Cholerton, cel mai corect sub lapidarul titlu Shakespearean "Much ado about nothing" (Multă zărvă pe nimic) iar faptele esențiale, bine cunoscute în curind și de opinia publică, precum și înfrîurirea lor asupra personajilor principale ale piesei întinzînd declarația de față au fost următoarele: În totul luptei cele mai aprige, violente și-avergunate din oltă auvenară loc pînă atunci între cele două tabere interne și externe conjugate, au fost jucate rînd pe rînd toate cărțile anunțate de slăbăierii de

către partenerii săi, plus atalele ținute în rezervă pentru cîștigarea partidei și anume: cererea inopinată și cuasi ultimativă a tustrelor reprezentanțe aliante, adresată către sfîrșitul după amiezii concomitent Primului Ministru și celor patru foruri conducătoare ale partidelor blocului democrat de a rezolva criza prin formarea guvernului pînă la sfîrșitul zilei, izvorită pare-se sub presiunea amenințării R.S. tov. Vișinski de a găsi altminteri mijloacele adecuate pentru a pune capăt luptelor politice interne românești pe alte căi, aceeaș amenințare fiind orchestrată de toate autoritățile locale ocupante și dublată de una pe aceeaș linie a P.C.R. în materie de demonstrații, greve și răzmerițe; pe cînd jocul anunțat de babalici și acoliți plus candidatul lor a rămas nejuocat prin aceea supralicităție, astfel încît toate cărțile le-au fost tăiate, rămînînd doar cu levatele departamentale ce le fuseseră cedate din capul locului de către "marioneta nebunului" pachetului de cărți. Așa dar, după o rătăcire formidabilă de du-te vino la șosea a mai tuturor membrilor marcanți ai guvernului demisionar și misionar, Sănătescu (care venise mai întîi cu mine la Vodă ca să se certe violent cu Buzescu și să plece pe la 6 la "consultările sale" în oraș) a revenit curînd după plecare cu Pătrășcanu, primii să anunțe M.S. și miniștrilor prezenți (Buzel, Titel, Negel, Aldea și Leucutia în acel moment) căderea "bombelor grele" în mod menit a creie psihosa panicei în tabera rădescienilor, iar către ora 8 Rădescu în persoană, pîrînd mai lung ca înainte fiindcă slăbise și se uscase mult la trup și creier după atîtea pertractări infructuoase încoronate azi de falimentul său personal și morcovit la culme, sosi ca să-și depună mandatul și să confirme cu motivarea gestului spuselor contracandidatului, urmat de f.scurt răstimp după plecarea sa rapidă de către trioul foștilor giganți veniți acum să raporteze M.S. tumura subită a evenimentelor ce-i obliga să-i ceară deodată exact contrariul celor ce-i ceruseră cu atîta vehemență și supărare cu nici o jumătate de duzină de ceasuri în urmă, sau cum le spuse Mihai triumfător: "Va să zică, tot dvs. îmi cereți acum cessare după masă mi-ați reproșat, acuzîndu-mă de tot felul de fapte grave și potrivnice interesului național? Dacă nu s-ar fi ivit această primă inmixtiune regretabilă străină-a politicii interne a țării, tot numai datorită lipsei dvs. de previnire și suplețe în interminabilele pertractări, pentru care s-ar părea că aveți mai multă pasiune decît pentru a guverna și apoi probabil o porție crescută de comuniști în guvernul nou, ați fi rău cu pa-

tă de experiență interesantă nouă ce ni-ai dat prilejul s-o dobîndesc în zina de azi!" Brătianu n-a scos aproape nici un cuvînt fiindcă-a fundul inimii sale știa de mult că marele său aliat și șef, de care era legat printr-un contract matrimonial încheiat de părinți interesați a se cuscări pentru întărirea averilor respective mai mult decît din dragostea reciprocă a căsătoriților, era mai prost gospodăr al averii comune decît speraseră și cuscarii și mireasa, ce semăna azi mai mult decît oricînd cu-a cîine bernardin bătrîn, ștearb și cu ochiiourgăreți, gîndindu-se că Guță-n casă cum ar fi mult dorit în mai să-l sîbă dar nu a fost lăsat de soțul său gelos, ar fi știut să se tocmesească mai abil în tîrgul moscovit recent deschis întru aprovizionarea menajului decît rîndașul Ghiță Pop și ceilalți slujitori cam rău aleși și prost stilați ai stăpînului casei. Titel, și el f. plouat de a doua lecție ce-o primise după cea de la 23 August, totuși nu-și pierduse vervea pîșgăistă menținîndu-și punctul de vedere că nu trebuia cedatnici acum unui simplu blef rusesc care i-a băgat în sperieți doar pe reprezentanții f.slabi ai occidentalilor, dar încă nu și pe cancelariile Londrei și Washingtonului, așa că făcea intrucîtva opinie separată mai rezistentă decît cuasi rezistenții săi patroni tandemisti, în sensul de s-l pune pe Sănătescu a se ține morțic de angajamentul său din 14, anume de a prezida lista Rădescu, prin care partida răminea neacîștigată de comuniști. Ce puteau, într-adevăr, să facă sovieticii și comuniștii noștri dacă P.M.nu reușea, cu toată buna sa voință, a forma nîi guvernul: să ocupe ministerele, ea să facă ce? Un guvern Ana Pauker - Botnarenko (cum se lansase recent zvonul în capitală de către refugiații bucovineni calotestisti că s-ar fi chemat de fapt sau la origine șeful organizației paramilitare comuniste) cu ungurul Vasilel₃os și alte lifte străine sau o guvernare tip Kisselofe cu Vinogradov în locul lui von Garstenberg și Lavrentiev în locul al gaulsterului decedat von Millinger? Nu le-ar da nîmă să-ncearcă nici una din aceste prea mari greșeli politice! Acestea fură și opiniile lui Buzel, Aldoa, Ioani și subsemnatului. Aci s-ar vedea, am adăugat eu, dacă Sănătescu mai merita încrederea M.S. și atunci ipso facto avea a tuturor adevăraților patrioți romîni sau dacă totuși dl.Maniu avusese acum cîmă am dar nu mai avea în prezent dreptate să-l considere o primăjdicioasă marionetă acționată din umbră de către dl.Tătărescu prin sforzi trecute după perdelele acestui palat princiar. De ce-l vroiau așa și pe Sănătescu și nu pe Rădescu din cauza persoanei sau a lin-

bei lui ce ar fi cunoscut-o anticipat? In primul caz, insemna că
aveau încredere în Vodă, ceea ce ar explica și gestul extraordinar
de micel al lui Stalin de ziua nașterii M.S., iar dacă Bănătescu
se dovedea sub așteptările Șefului Suprem al Armatei, acestuia-i
revenea rolul de a apăra în locul partidelor democratice interesul
superior al națiunii prin verice altă formulă de guvern la care
d-nii șefi ai acestora vor face de acum încolo bine să nu-l mai
obstrueze negativ, ci să-l gireze automat cu ochii-nchiși, indife-
rent dacă s-ar întâmpla să fie prezidat de Aldea, Mihail sau dra-
cul știa care alt general și mai carlist - "ba chiar de Guță dacă
acum va face ce i se va cere" - și alcătuit de militari, tehnicie-
ni sau profesori universitari. In cel de al doilea caz, tot nu tre-
buia renunțat la ameliorarea listei, făcându-se presiuni conjunc-
te ale M.S. și d-lor Maniu, Brătianu și Petrescu asupra P.M., di-
recte și prin intermediul reprezentanților lor din noua echipă gu-
vernamentală, întinându-li-se acestora a nu-i acorda colaborarea
lor decât în condițiunile exigente, deschizându-i-se ochii asupra
rolului de paiață ce altfel l-ar juca în detrimentul rezistenței
naționale și prelungind astfel cu încă două-trei zile criza care
dacă a putut să dureze o lună-necheiată și cu guvernul demisionar
de două săptămâni, apoi putea să mai țină în cele trei zile până
luni, cu atât mai mult că Aliații ne ceruseră-ntîi s-o încheiem
în cursul săptămânii, adică până la sfârșitul ei. La aceste cuvinte,
Aldea se umflă-a pene făcînd din nou pe curajosul cu toate că se
dovedise a fi extrem de slab și timorat în tot decursul tustrelor
sale luni de ministeriat al treburilor interne, pe cînd conul Dede
din contră intrase iarăși într-o fază diaretică, dezaprobind însă
mai mult prin mimică decât cu vorbe pe acele de încurajare la re-
sistență "a clipei aștitătorilor", alb, descompus și transpirat
cum stătea, rezenat de masa mare de nuc masiv Renaissance de
proastă copie modernă a florentinei prea înflorite din vreselni-
cul birou regal, de cînd cu vestile-agrijorătoare lătrate de An-
drei și confirmate prin adusuri și comentarii cu tîle amenință-
toare de șeful său tătarăscian, deși temperatura reședinței roge-
lo-princiare era cu multe linii sub cele 20 de grade Celsius pre-
ferate de S., din cauza vremii acoperite și călduțe a micului aco-
luzia de noembrie, prea multor uși și ferestre neermetice și cema-
niei de plăcură ce se făcea în urma rechinzițiilor excesive ale nou-
lui Mare Aliat. Dar cine ne surprinse "forte" și-l și făcu de
bătă pe Buzel în dl. preșident care, uitînd total splendorile sale

argumente de alaltăieri, pe care însă avui grija să i le amintesc pe loc, recomandă deodată a nu i se creia generalului Sănătescu pe data zilei curente greutăți împiedicătoare conformării noastre exigenței Puterilor Aliate, din moment ce și cele occidentale se raliaseră punctului de vedere sovietic recomandându-ne cu insistență să-l accepta și materializa neîntârziat. Astfel se-nțelege cum de am ajuns să-i spun până la urmă lui Juarez: "Pe mine, d-le președinte, vă rog însă frumos să mă scuțiți de acum înainte de convorbiri telefonice ca cea de azi. N.K.V.D-ul are sigur acum după trei luni de ocupație a României oameni băgați sau cumpărați la telefoane, așa că nu m-ar mira cîtuși de puțin să aflăm într-o bună zi că acest prin ultimatum sovietic s-a datorat imprudenței dvs. Cît despre fondul comunicării dvs. telefonice, țin să vă spun ce n-am vrut să vă răspund pe fir că n-ați avut deloc dreptate să-l scuțați mai ales de aceea manieră cusei publice pe S. de a nu se fi ținut de un angajament ce nu-l luase niciodată-n mod formal fiindcă ar fi fost absurd și nici nu aveați dreptul să-i pretindeți să-l lipsi dintr-odată fără nici un motiv valabil de încrederea sa pe P.M. pe care dvs. l-ați impus Corcoran în 23 august și-l girați până-n clipa de față, cum ați avut și mai puțină dreptate să-i cere desmințirea unui adevăr. Eu am comis marea greșală să vă ascult, punînd astfel acum pe R. și C.R. într-o situație complet ridicolă. Eu știu să-mi recunosc greșelile dar și să trag toate consecințele decurgînd din ele, din care una va fi că nu vă voi mai asculta în viitor. Acum conșteți o greșală și mai mare de a capitula la prima dificultate din îndemnul apusenilor, luînd deci față de ei exact atitudinea ce i-ați tot reproșat lui Antonescu a fi avut-o față de nemici cărora totuși ei le-a rezistat mai mult decît dvs. altor străini abuzivi de care nu ne mai leagă nici o obligație morală după felul cum s-au purtat cu noi la Moscova!" R. a fost încîntat de vorbele mele surîzîndu-mi prietenește pentru faptul că-i dădeam lui dreptate luînd vina deplăcutului cu desmințirea și jionirea lui Sănătescu asupra mea deși eram mult mai puțin vinovat decît tustrei bebalici și mai ales Buzel care-i așijase cel mai mult cum aveam să aflăm după aceea. - Meniu mi-a răspuns: "Dragule, Vișinski nu ar fi putut face ce ne-a făcut ani fără complicitatea criminală a unei părți din burghezia romînă: ea poartă toată vina, nici noi nici dvs.!" Buzeti și Aldea au pus capăt discuției propunînd ca Negel să plece după Sănătescu, cecese în-țurîndu-i sentimentul general. Trebuia invitat să vină cheamă de S. la

cererea girenților de către un colaborator care nu-i cauzase nici odată vre-un neajuns și reușise atât la palat cât și-a guvern să se apropie cel mai mult de el și care fu desigur fericit să-l pusea pregăti în drum pentru discuția problemelor ridicate în legătură cu numirea lui. Sosiră după un efort de oas, generalul tot atât de drăguț ca înainte vreme cu toți acei ce-l cauzaseră-a cursul dezbaterilor anterioare ale acelei zile furtunoase mai violent și-a parte pe nedrept decât ar fi dorit acum. Din partea tandemului nu mai întâmpină nici o rezervă de obstrucție, iar din partea a lui Titel, care în efortul de oră de așteptare fusese prelucrat de acesta, propuneri și obiecții prin care mititelul avocat abil subțiasse cu mai multă apă de izvor decât din struguri vinul ce ni-l servise adineaori. Conul Dede, care în drum aflase lista reală a formației guvernului soluției cele de a doua, de mult fixată și aprobată de tustrei Aliați multumită parlamentărilor fabile ale mult mai mlădiesului nou M. de R., ceea ce avea să ne explice ulterior acordul lor din 15 noiembrie 44 de a mai forța nișei mine prea constipaților doi bebeluși tandemști și a codiței lor socialiste iar, pei birziu cu o pereche de anșori dezastrești pentru ei-lor, de ce B. sești și nu Vișoianu, nici Greșianu și încă mai puțin Gafencu, va primi un mandat în alb semnat de tustrei șefi democrați spre a le reprezenta în Occident partidele și a juca în consecință un rol conducător în comitetul național român reprezentând față de Puterile Democratice capitaliste Regatul României ilegal desființat, listă a unei formații guvernamentale ce-i plăcea mult mai mult decât aceea a primului guvern fiindcă-i se părea susceptibilă de a putea menține liniștea în țară mai lesne și pe o durată mai lungă, în ceea ce avea să se arate grea solănește, abunda fără-aceutare în sensul tuturor opiniilor P.M. reînviat, cu atât mai gratuit cu cât era deosebit scâlpăt de apăsătoare răspundere a unui departament particularmente îngust de conduc în preajma revoluției unei țări atunci încă "eminamente agricole". Mici Aldea nu mai îndrăzni acum să se arate prea curajos când se văzu total eliminat de la putere deși operase mult cât va fi păstrat la acel minister economic militar unde ar fi știut să facă față cerințelor sovietice ale înăstrării și aprovizării frontului mult mai ușor și fără riscuri decât era posibil să conducă menținerea ordinii și paza publică-a Stat. Regi. că fu însă decepția lui B. sești de a se afla înlocuit cu Vlăd, El era cel care ducese mai tot greul pregătirilor răsturnării iar

România democratică, instaurată-precum socotea- în majoră parte datorită rivnei sale, fusese spărată-a sinul guvernului și față de dușmanii ei externi de el mai mult ca de oricine printr-un efort ce-i costase multe globule roșii distruse de leucociți, ca acum să ajungă ce? Nici încă ginerele lui Barbu, nici goangă mare în partid, nici agreiat de anglo-saxoni, ca să poată fi ministrul la Washington sau Londra printr-o derogare la decizia Aliatilor de a nu primi reprezentanți diplomatici ai țărilor învinse până la încheierea păcii cu ele, fiindcă nu-i crușase pe Messieurs Sumner Wells și Egan cu neîncetatele sale prea violente proteste, note cominatorii și declarații neacceptabile din partea unui statuleț învins care le ținea limba lui unei fete conducătoare politice a două blocuri regionale din care Nicolae Titulescu reușise a face o putere de 70 de milioane de locuitori cu-a sediu permanent în Consiliul S.N. Rădescu îi garantase permanența conducerii politicii externe iar dl. preșident îl asigurase că-l va impune lui Sănătescu și în ediția a doua a guvernării lui. Dar cum putea să fie păstrat de acel pe care azi dimineță-l făcuse de doi bani la convorbirea de la Președinție provocată de babalici la îndemnul său? S. îi datora extrem de mult dacă se judeca la rece atitudinea ministrului care luptase cel mai constant, hotărât, energic și neînfricat contra comuniștilor interni și externi întru apărarea cui în primul rând, nu cumva a Capului ereditar al Statului monarhist capitalist în care se-ntimpla a fi și cel mai mare proprietar latifundiar feudal? Dar Buzel era luptător și nu din via care se predau în primele "rounduri", așa că-l ausi cum îl atecă pe Junu amintindu-i promisiunea, ca să primească răspunsul că nu mai era vorba de lista Rădescu, de patronat și de către dublura lui; doar Maria Sa ar putea să-i ceară aceasta cu succes! Fui prin urnare asaltat la rândul meu, dar îi răspunsei: "Aucune chance, mon vieux: nous sommes tous les deux trop mal cotés à l'heure actuelle, et puis on les enserde! Moi je suis contre la nouvelle combine, beaucoup plus faible que la dernière et présidée par ce pépère faiblard qui vient de faire faillite avec une bonne équipe, rien que par sa propre nonchalance." (Nici o șansă, bătrine; sințem amândoi prea prost cotați la ora actuală; și apoi, să mă pupa-a fund! Am unul sint contra combinției noi, cu mult mai slabe decât cea din urmă și prezidată de acest bonon slăbănog care tocmai acum falimentă cu o echipă bună numai din cauza propriei sale nepăsări!) Dar Buzel mi înseră

s-a-l pune pe Ioani, să-i vorbească B. și când văzu cu ochii din expresia M.S. că nu era de acord, s-a dus direct să-i spună lui Bănătescu cum oesace vorbiserăm anterior privitor la ameliorarea formației în sensul celor obiectate și propuse de Titel, născându-se astfel o dezbateră pe care, cu talentul său incomparabil superior celui al P.M. de a susține cauza sa altfel decât prin exact același argument ca acela invocat de Juarez, în curînd eu și cu Ioani, leal față de noi, aveam s-o transformăm într-o veritabilă bătălie. Ioani fu în curînd chemat la ordine de prietenul său regal și astfel abandona sectorul nostru al frontului pentru a-l ataca pe Mike împreună cu Aldea, care acum nu mai avea ce pierde făcînd pe viteazul trădat de însuși comandantul său. Nici eu neintenționînd să stau un ceas mai mult la C.R. decât Mike accepta fără a mișca un deget pe Hudiță la Agr., pe Teohari Georgescu la Subsecretariatul cheie al Internelor, pe Ghilezan la Finanțe, pe Vasiliu - Rășcanu la Război, iar numai pe Andrei păstrat inamovibil etc..., am pornit să-l ațîțim întâi pe Titel luîndu-l cu onorarea socialismului de tip occidental care era în joc dacă se lăsa evinciat din posturile ce-i reveneau de drept de către dictaturii "Lumpenproletariatului" și invitîndu-l să-i provoace pe colegii săi din bloc a nu accepta, chiar fără a cîntări și a obține nici o satisfacție, guvernul alcătuit de dl. Tătarăscu cu Pătrășcanu și-apus M.S. de către Vișinski prin intermediul "prête-nom"-ului al lui Guță. Cînd pînă și pașnicul Dinu ni se alătură doar pe chestiunea rezistenței de opus trecerii Internelor în alte mîini decât ale unor oameni de absolută necredință a M.S. dintre militari, ca să nu mai existe pretenția nici unui din partide asupra acestui departament, Maniu se hotărî să iasă din poziția sa de nulă rezistență intervenînd în favoarea lui Buneaști la Ext. în locul lui Pătrășcanu la Interne. Astfel începu războiul generală la care chiar și Mike a participat cînd a văzut că s-ar putea totuși ca Bănătescu să se lase convins a neutraliza Internele ca singură condiție regală, cu rezultatul că, pînă la urmă, Bănătescu plecă ca să discute cu comitetii R. și propusese să mă duc și eu cu el, avînd în vedere că înbutisem totdeauna să mă ațeleg cu Pătrășcanu mai bine decît oricare dintre noi, dar P.M. refuzase net pe motive

că nu cu acesta, care ar fi putut veni la palat, vroia să traverseze afacerea aceasta delicată, ci cu ceilalți comuniști de pe listă, direct interesați. Dar cauza reală a dorinței lui de a nu fi însoțit de mine n-a fost aceea ci una nițel diferită, ce nu-i convenea deloc s-o știu, ca pînă la sfîrșit totuși s-o află în adevăr întîmplător dintr-o discuție buloasă cu ani de zile mai tîrziu de la Metz care prin codoși romîni de ai I.S.-ului făcea contactele noastre cu comuniștii și sovieticii, făcînd cîștigul informațiilor cu C.I.C. care lucra la fel cu noua sa rețea de foști gestapoști - cristegii, lucru de care aveam să mă pot convinge cînd prin august - septembrie 46 voia să fi întrebare de Hall-Hamilton ce căutasem la Botnăraș pe care-l vizitasem pe ușa și-n ziua mare pentru a-i cere viza de plecare a lui București.

Ori, Sănătescu nu se dusese-n seara istorică de joi 16 noiembrie 44 ca să vorbească nici cu Teohari nici cu vre-un alt nou membru comunist al guvernului său nr.2, ci cu Lavrentiev sau chiar Vișinski pe care nu-i contacta prin Vișolani, cum îmi spusese după masă, nici prin Botnăraș via Dămăcianu, cum Buzel, Pichi, Ioani și cu mine ne vom închipui aflînd a doua zi că Vivi fusese-n vizită la Max atunci unde se-ntîlnise cu americanul însărcinat cu Afacerile U.S.-ei, ci prin bunele oficii ale amicului Guță, ajuns recent cu ocazia primei șederi în România a Comisarului Adjunct, cu care s-a inaugurat noua epocă a inmixțiilor străine în politica noastră internă și-n facerea și mai ales desfacerea succesive ale guvernelor regale, expertul consilier tehnic al Mărodnicului Minister pentru latura burghez-moșierescă ale tuturor acestora. Și, negăsindu-l pe amic acasă, ci tocmai la Legația Sovietică, a fost poftit acolo unde, cu ospitalitatea tradițională caracteristică răsăriteană a Marelui Vecin, n-a fost lăsat să plece grabnic și neospătat, deși nu așteptase mult, ca Vodă și cu noi minus tandemul bepedistilor chemați la datorie partinice de nerăbdătorii lor viitori reprezentanți în guvern și lăsîndu-l deci pe fașul lor codoș s-aștepte un răspuns ce-l știau deacum a nu putea fi pozitiv, ca să primescă o asistă de mîncare politică fine de naprimire mai puțin savuroasă decît macuștile care o însoțeau. Așa dar, atunci cînd înasfîrșit sosi la gesea cu fidelul său Dragonir triumfător în mașină trimisă-ntre timp să-l cante cu toate decretetele mini-rilor de această dată-ntocmite dinainte la Președinție și pe care le va supune M.S. spre apostilare imediată fiindcă acum era grăbit să plece ca să-l găsească pe Vivi pentru a da drum comunicatului și a-și resti pe placă adresa către țară ce l l

dăduse să le gâfuiască-n unison cu declarațiile sale pentru exteriorul țării, dar încă nu i le trimisese din cunoștință le-
noie, nu-i de mirare dacă a întâmpinat o atmosferă mai rebelă
decît aceea ce o părăsise cu aproape un ceas în urmă care fusese
suficient ca tot anturajul regal cu excepția lui Regel să
se montese și să-l aștîpe pe Vodă de așa manieră-nît acesta eni-
tă să semneze uitîndu-se întrebător la noi. Cu bonomia sa nepă-
sătoare, P.M. nici nu găise necesar să-și piardă vremea cu să
raporteze-n prezența incoomodă a unor factori politici pe care-i
seocotea de acum cu totul depășiți, neînsemnați și neglijabili -
titel nepotînd singur nici să-mpiedice instaurarea guvernului
nici noile tendințe mai rusefile ale acestuia ca șef al unui mic
partid sortit să joace în viitor practic mai mult rolul umnia din
oposiție cu toată participarea sa formală-n guvernare; Bazești
fiind virtualmente decăzut la ora aceea la situația unei figuri
de rang minor în ierarhia cadrelor conducătoare ale partidului
majoritar în blocul democratic și componența guvernamentală, dar
efectiv cel mai amenințat de acele tendințe; M.C. și S.P. fiind
doar intermediari politici între Coroană și guvern, fără dreptul
de vot "la capitol" și nici competența oficială a unor organe con-
sultative ale soarelui; A.D.C., singurul aliat prezent al fostului
său șef guvernamental, nemai avînd nici o calitate politică, iar
Aldea nici măcar una oficială-n Stat, deblocat cum rămăsese din
cadrele active ale armatei - cum s-ar fi căut să-l informeze
pe Capul Statului cît de cît explicit și ar fi fost corect
s-o facă și față de noi, asupra tratativelor cu care fusese în-
sărcinat de acesta și pe care le ratase fără să menționeze cu
cine și ce vorbise, ci doar stit "că-nosease un refuz și-n conse-
cință nu-i mai rămînea M.S. altă ieșire decît aceea de a se supune
inevitabilului, imperativului zilei, acceptînd cererea ultimativă
a celor trei Mari Puteri Aliate victorioase, dacă nu vroia să
expună țara și tronul unor evenimente incalculabile cu consecin-
țe dezastruoase nereparabile". Spanînd acestea cu sere degajate,
pe un ton nonșalant, dar ca și cum acest verdict se-nțelegea
de la sine și încheia procesul fără putință de apel, depuse de-
cretele pe masa mare, invitîndu-l pe șovăitorul tînr monarh mai
pe șoptite și cu o mimică lămuritoare pentru orice observator
atent că se mira de această exaltație neconformă programului con-
venit, a le scuma și aprinzîndu-și cam nervos o țigară ca să-
și ascundă emoția de a-l vedea pe stăpîn făcîndu-și semnal între-
bării obișnuit ce-l cunoștea din multe cazuri precedente cum ma-

louă, aruncă și el către Conul Dede un S.O.S. sperceptibil, iar
când acesta se apropie de Mike cu mura sa de "mater dolorosa"
bortoașă spre a-l implora să nu mai stea pe gânduri ci să salve-
ze iarăși nația de un mai mare prăpăd, veni către Titel cu să-i
oprească vre-un nou elan obstructionist în fața vorbindu-i ca de
un fapt divers despre "refuzul categoric al lui Viginski de a ce-
da o iotă". Asta îl făcu pe Buzel să-l întrebe cu vocea dominând
pe cea a lui Hegel: "De unde știe Viginski despre distribuția
mandatelor?" la care generalul avu avantajul unei replici ușoare:
"O fi aflat și el pînă acum că P.C.R. cere de o lună Subsecreta-
riatului Poliției, dacă nu cumva sugestia strălucită a izvorit
chiar din capul lui genial!" Dar la întrebarea mea: "Cine vă ga-
rantează că Viginski a refuzat cererea M.S. căci sper că nu vă
luați după asigurările comuniștilor cu care ați vorbit?" titlul
meu s-a făcut a nu fi auzit-o, iar când Buzel i-a repetat-o tare,
răspunsul fu: "Te rog să crezi că m-am putut convinge personal".
De aci porni o ploaie de întrebări indiscrete, dar f. legitime",
cum îi și spuse Titel la un moment dat, deși el personal nu-i
pusese nici una - Buzel și cu mine urmărind a cunoaște ce discuta-
se Vivi cu Viginski, crezînd că el îl văzuse; Aldea vrînd să știe
dacă Dămăcianu nu fusese cumva cu Botnăraș la I.S. sau dacă totu-
și P.M. lua drept bană doar garanția prizului a spseelor celui
din urmă, ceea ce ar fi fost firește o mare naivitate; iar Ioani
cercetînd sectorul filierai Guță pentru că știa ceva ce se angaja-
se probabil față de Mike a nu repeta și căuta deci prin întrebă-
ri f. istețe și abile să-l provoace pe prea sibilinul general ca
să nu ni se pară tocmai de aceea mai suspect, a "scuipa" singur
dintr-o imprudență ceea ce el n-avea voie să divulge personal. Des-
tul de edificatoare pentru "gheanta aștitătorilor - inchiziitori"
provocatori parea de asemenea grija M.S. de a nu participa la
această "cross - examination" (anchetă cu chestionare cruciale)
nici la încolțirea P.M. peste limita răbdării lui, ca și existen-
ța substanțială ce i-a fost dată prompt de Conul Dede în urma spe-
lului la ajutor ce-i fusese adresat, dovedindu-ne odată-n plus
că poltronii și lichelele erau un excelent barometru politic,
avînd în vedere că nici noi nu ne înțeiam o clipă că, pentru secu-
ritatea pieilor de elefant respective, jivinele de toapa lui He-
gel și altora cu inimi de iepuri și nări de copoi nu se înțeles-
sădulească de multă vreme cum bătea vinul, de unde le aducea însă
de stîrv și, zărînd bine că atenua lui Iuliu spunea pe oină că a
lui Guță rășirea, puteau să aibă dreptate, pentru conservarea
speciei naționale, să adopte politica șesului, dacă urma urmi

"care alege" dădea lupului stepei asiatice dominația asupra leului insular și vulturului hoitar al munților stîncosi în lumea întregă, ceea ce anchetatorii lui Sănătescu nu credeau, cum nu-l socoteau pe anchetat a fi prin etimologia numelui său înrudit cu hienele, ci doar o pradă mai ușoară pentru lup din cauza simțurilor sale mai scăzute. Potrivit tacticii cavaleriei, succesorul tîr al lui Ionel I. și la comanda ei nu a putut decît să o aplice, pentru a scăpa de asaltul nostru concentric asupra lui, contrastând în loc să se apere prin explicații, cu șantajul cam facil de a-l lăsa baltă pe șeful ei suprem "dacă nu se avea încredere în comandant". Atunci Titel plasează acea frază avocațial ticluită cu legitimitatea perfectă ^{a dreptului} comandatilor de a cunoaște înainte de a porni la luptă planurile comandantului care avea dacă nu chiar obligația în orice caz tot interesul a le spulbera nedumeririle, înmurmurându-le ceva mai clar enigmele lor. Dar militarul nu s-a lăsat abătut din calea contraofensivei replicînd: "Nu am nimic de lămurit: ce vreți mai clar decît refuzul rugilor de a lăsa Internele neutralizate, adică-n mâinile palatului". Buzeghi și Aldea îi replicară nu mai rețin exact nici cum nici ce, dar cam în sensul că deplasa subiectul, că ocolea premisele problemei, că se-ndoiau că se făcuse tot ce s-ar fi putut și se mai putea pentru a-l determina pe Vișinski să adopte o atitudine mai rațională iar pe occidentali să sprijine contra-proponerile Coroanei și partidelor majoritare ale blocului democrat intru găsirea unei formule care să fie acceptabilă pentru toți factorii politici ai compoziției guvernamentale și astfel să prezinte o garanție de stabilitate și a putinței de a satisface în optime condiții obligațiile contractate prin convenția amia-tiunii etc...etc...așa că se porni o altercație destul de vehementă asupra dilemei principale de a ne conforma pe loc și-ntocmai cererii Aliaților sau a căuta prin prelungirea tractațiunilor cu ei ameliorarea pozițiilor defensive ale regimului constituțional pe baza căreia era așezată structura Statului și orînduirea socială și pe care se-ntemeia platforma-program a B.P.D. din care P.C.R. făcea parte deci rămînea ținut a-l respecta. Pentru a eși din impas și a pune capăt unei desbateri ce-l oprea pe monarh să semneze numirea guvernului iar pe șeful acestuia să plăsească la treburile urgente ce-l așteptau, Sănătescu se adresa M.S. cu cuvintele: "Bine, dacă fie dl. Petrescu, fie dl. Buzeghi fie generalul Aldea sau poate baronul Stircea are curajul să prelungească o vreme în pofida cererii ultimative a Puterilor Aliate, simțîndu-se în stare să negocieze cu ele ca să reușească a le obține o soluție mai favorabilă".

bild țării decât a mea, iar M.V. vreți să-ncredințați unuia dintre
acești domni formarea guvernului, vă rog să mă delegați de misia-
nea cu care m-ați însărcinat la cererea șefilor B.P.D.!" Regele
s-a făcut alb și i-a răspuns bîlbîit: "Te rog să nici nu te gîndești
să mă abandonezi în momentul acesta; dacă ești absolut convins că
n-are rost să mai încerci s discuta cu Aliații în sensul celor su-
gerate de d-nii Titoi Petrescu și Buzzești, nu-mi mai rămîne cum
ai spus, altă oprire decât semnarea decretelor". Atunci eu m-am rîs-
tit la Sănătescu spunîndu-i: "D-le general, Atunci cînd eu v-am re-
comandat M.S. ca S.C.M. apoi M.C. și-așfișit la 23 august drept
P.M., nu mă așteptam la atitudinea dvs. de după 23 August, în ori-
ce ocazie și-n special din ziua de azi! Nu vreți să-nțelegeți pîna
tut neștră de vedere, pentru că l-ați ascultat mai mult decât pe
noi, care v-am ajutat să reușești lovitura din 23 august, pe dl.
Tătărescu cu care v-ați închinat, cu rezultatul că vi-ați ales
acum noi colaboratori mai slabi decât acei ai primului guvern, în-
locuindu-l de pildă pe Buzzești cu Vișoiann care e un excelent di-
plomă pentru vremuri bune, dar un om moale și nu un luptător. V-ați
îndepărtat treptat de acei care au contribuit mai mult decât dvs.
la răsturnarea reginului antonescian și a alianțelor externe și ați
urmărit pas cu pas izolarea Coroanei de elementele rezistente, eli-
minîndu-le acum din posturile cheie. Ne-ați tot pretins că nu vreți
să păstrați Președinția, nesimțîndu-vă în măsură a face față opla-
gitorilor sarcini ce le comportă guvernarea în actualele împreju-
rări, ca pînă la urmă să vă lăsați manevrat de Guță cu gîșca oștrii
vă străduiți să-l înconjură pe S. și l-ați sabotat mai mult decât
să-l ajutați pe Rădescu, punîndu-ne pe toți mîși în fața unui f.
trist fapt împlinit. Tătărescu a fost, este și va fi întotdeauna
o lichea ministru și un trădător de neam care acum face firește
jocul Sovietelor, iar dvs. ați ajuns marioneta lui. Așa că eu cură-
jul și sinceritatea să vă spun deschis că nu mai am încredere în
dvs., considerîndu-vă fie trădător fie tîmpit și-n ambele cazuri
incapabil să salvați nava țării de naufragiu cu noul ei echipaj".
Spunînd acestea în mod violent și cu voce ridicată, mă uitam
la Sănătescu de la Mihai, ținînd să demaschez toată soțianea
clandestină a obiceiului gășite în mrejele căreia căzuseră M.M.I.L.
și să creez premisele unui reviriment, fie prin retragerea lui
Sănătescu, cu tot riscul prelungirii crizei de care nu mă temeam,
fie prin stăvilirea procesului de agregare a rezistenței regale și
guvernamentale în cursul noii lui guvernări, hotărît a demisiona
pe loc imediat din urmă pe această problemă politică mai impor-
tă decât sfîșierea spălătoroșelor și intrigile lui Vangotti, mîș-

sîndu-mă întrerupt de Negel și Aldea și profitînd tocmai de prezența lui Titel și Buzel ca martori ai atitudinii mele de M. al C. de formatul bătrînului Vîlculescu și nu de tipul escrocului de Urdărescu cum mă taxase dl. president Maniu, care avea să aflu astfel ca și Dina Brătianu că le reprezentasem în seara aceea mai bine interesele partidelor istorice decît ei însuși după masă cu capitularea lor pretimpurie. Mike se făcuse și mai alb, dar apoi rogu la față, căci nu-i scăpaseră privirile mele reprobatoare iar din vorbele mele dedusese că și el era vizat. Si Sănătescu avu cîteva afluxuri de sînge în obraji, dar îmi întoarse spatele la mijlocul ultimei fraze surîzînd M.S. în chip de a spune: nu mă pun cu nebuni. Negel se-arosisse de la primele cuvinte ca reacul, căci se simțea și el cu musca pe ochiulă și se temea să nu-i spun pînă la urmă și lui ceva penibil, cum i se întîmplase odată la Bulei cînd se țipă la el ca la un cîine fiindcă-și vîrîse nasul în chestiunile politice susținîndu-l pe Big cu continuarea rezistenței de frica armelor secrete vîsute-n film. Aldea, fiind un carlist anti-tătărăscian care gravita de la 25 august din ce în ce spre țărăniști, a încercat cu Negel să mă potolească numai de teama conexințelor egirii mele dacă Sănătescu s-ar lăsa de noua guvernare și n-am găsi cu cine să-l înlocuim, dar altfel nu era nemulțumit de substratul ditirambic mele de cînd clocotea de furie de a fi fost desminstrat de acel pe care el nu încercase să-l înlocui în clipa aceea din biroul C.N. de după arestarea Antoneștilor. Titel, care pînă atunci mă cunoscuse drept agitat, dar blind și mă credeă și el un bine camuflat carlist pro-tătărăscian, a rămas f. mirat de o egire pentru el cu abt mai neașteptată cu cît în chiar după masa zilei mă dădusem la Maniu pe chestia telefonului, apărînd atunci emiteroa mandatului în alb dat lui Sănătescu, așa că nu mai pricepea nimic pînă cînd Buzel îl lăsură, astfel încît după cîteva zile, întîlnindu-ne la o masă, avea să-mi spună că porțile partidului său îmi erau larg deschise dacă-mi simțeam afinități cu ideologia lui, deoarece-i plăcuse mult gestul meu de a renunța la onorari pe o chestiune de principii. Dar cei care "băură lapte" - cum zic francezii - de bucuria de a mă auzi apunînd oarece gîndiseri și gîndeau dar se afli-^{dar} seră tot timpul să exprime, cu fost Buzel și Iosni. Sănătescu s-a apropiat de Mike și i-a spus: "Majestate, vă rog să hotărîți ori să-mi semnati decretule, ori îmi dați mandatul și să-mi dați semnarea celor în drept că n-am reușit să forțez guvernul". Aldea S., care de fapt aștepta de săptămîni de zile năvălirea noului cîine

insăfășit va putea pune capăt crizei, l-a întrebat pe Titel, mai mult de formă, ca să nu i se poată reproșa vre-odată a fi nesocotit părerea unui șef de partid, dacă se ralia punctului său de vedere inițial conform celui al d-lor Maniu și Brătianu, exprimat de tustrei la sosirea d-lor la palat sau se opunea nămirii guvernului generalului Sănătescu, la care avocatul s-a grăbit să spună că nu se opusese nămirii ci făcuse doar sugestia ce se părea acum ireversibilă, așa că Mike se grăbi și mai rapid să scaneze, mai puțin școlaristic de când își iachăles mai des prenumele urmat de un l roman și un r majuscul dedesubt, toate decretale pe care P.M. le-a făcut sal și-nclinându-se doar către Vodă a părăsit grăbit biroul fără să ne mai salute nici să fie însoțit de cineva. Titel, Buzel și Aldea s-au înclinat la rîndul lor, Mike strîngîndu-le mîna fără a mai scoate nici un cuvînt și venind spre mine mi-a spus: "I think you've been too hard on the poor general who after all has done and is doing his best to serve the Crown and country in very stormy weather and most difficult conditions, so that you'll have to try and make up with him as soon as possible. I'm sorry that I could'nt stop you insulting him finally that way. You have become lately so nervous and violent that you no more realize what you say. In fact, I believe that what you told him and Juarez is true, but as you know but seem to have forgotten, a diplomat is not supposed to say the truth and in your position less than anywhere else, so that in future I beg you to control your language. Otherwise you'll get me and yourself into severe trouble and harm us both quite uselessly!" (Cred că ai fost prea dur cu bietul general care în fond a făcut și face tot ce poate ca să cearcească Coroana și țării în vremuri f.furtunoase și-n condiții grele, așa că vei trebui să-ncearci să te-mpaci cu el cît mai curînd posibil. Regret că n-am putut să te opresc a-l insulta la urmă în acest fel. Ai devenit de curînd atît de nervos și violent încît nu-ți mai dai seama ce spui. De fapt, cred că ceea ce le-ai spus lui și lui Juarez e adevărat, dar precum știți, dar pari să fi uitat, unui diplomat nu-i este dat să spună adevărul și în poziția dăvitate mai puțin decît oriunde, astfel încît în viitor te rog să-ți controlezi limbajul. Altminteri, ai să-mi cauzeți mie și ai să-ți cauzezi învați neamuri serioase și să ne pomenesci pe amîndoi absolut fără rost!) Regal și leuși fiind de față, am răspuns M.B. pe romînește: "Ave, Avînd în vedere că-mi mențin întocmai părerile exprimate adîncări generalului Sănătescu pe care l-ați numit contrar sfaturilor mele pentru

a doua oară P.M., deși s-a dovedit a fi cu totul nepotrivit pentru a conduce țara în vremurile grele prin care treceam cu nu mai am ce căuta la C.R. în preajma M.V. și vă rog deci să-mi primiți demisia din ambele înalte demnități ce le ocupați." Regele s-a îmbajorat și mi-a răspuns: "Nu pot lua act de această hotărâre pripită fiindcă-n urma zilei furtunoase de azi ești sub impulsul supărării și ai s-o regreti până mâine când te vei fi calmat." Am replicat f. liniștit: "Agitația zilei nu m-a enervat nici supărat deloc. Toate cele ce-am spus d-lor Mania și Sănătescu fuseseră bine chibzuite și au fost exprimate dinadins, iar hotărârea mea de a pleca de la C.R. nu datează de azi, ci din clipe-n care am constatat că M.V. nu mai aveți încrederea de odinioară-n judecata mea și a lui Buzoști, ci ascultați și urmați sfaturile directe sau indirecte ale d-lui Tătărăscu. Acest politician are o reputație bine stabilită și meritată atât în țară cât și peste hotare. A contribuit din răspateri la falimentul domniei fostului suveran. În 6 sept. 40, monarhia a fost salvată de Dinu Brătianu și Iuliu Mania, iar în 23 august tot de aceștia cu ajutorul lui Buzoști și al meu. Gușă a lichidat o domnie și-n loc să-și bage mințile în cap, se apucă acum de lichidarea celei din urmă. Totuși M.V., pe baza ultimelor recomandări părintești, păstrați lui Tătărăscu mai mare încredere decât oricărui. Eu nu vreau să ajung în situația tatălui meu la Curtea R. Carol și să pot fi acuzat de adevărații monarhiști români și apărători ai intereselor Coroanei de a fi contribuit la lichidarea monarhiei și dezastrului regimului social burghez prin lipsa mea de vigilență și caracter în postul de răspundere al conducerii C.R. și nici să asist în acel de M.V. al M.S. cu minile legate la subminarea prestigiului Coroanei ce va urma politiciii noi născute azi aici. Eu sînt orb, nici surd și nici timpit ca să nu fi perceput f. clar cum s-a ajuns la situația zilei: totul a pornit din lucrături tătărăsciene și s-a petrecut după un plan dinainte stabilit în dosul meu și-n poftă-taturor avertismentelor mele. Eu n-am fost și nu voi fi nici odată un om de paie și nu înțeleg să acopăr cu numele meu murdăriile altora. Pe de altă parte, țărăniștii mă consideră un viitor Urdăreanu, iar comuniștii mă știu reacționar, astfel înalt prezența mea aici nu-și mai are rostul fiindcă nu poate să aducă M.V. decât neamuri și ponoase. Poate că demisia mea va avea cel puțin folosul să deschidă ochii M.M.V.V. și ai oamenilor politici care urmăresc în adevăr apărarea intereselor țării și menținerea monarhiei. Eu plec de la palat cu nici un resentiment și voin

continua să servească Coroanei din afară poate cu mai mult folos decât am reușit să-i asigur dinlăuntrul lui în ultimele șase săptămâni". Mihai, de acum emoționat, mi-a spus sfârșit: "Nu este adevărat că mi-am pierdut încrederea în d-ta, Ionel, nici în Buzel și încă mai neadevărat că ai avea cea mai mare încredere în Tătăreanu. Știu f.bine să discern între valoarea voastră care servește țării și mie în mod dezinteresat și a lui care este un caz interesat în propria sa carieră, fără principii morale și fără scrupule. Dar nici el nu este chiar un trădător cum îl acuză adversarii ci un șmecher care urmărește cu toate licheleziile sale avantajul țării paralel cu al lui. Nu există nici un motiv valabil ca să pleci de la palat, fiindcă eu te-am susținut întotdeauna și te voi susține și acum. Dar n-ai avut dreptate cu Sănătescu care nu este nici trădător nici timpit, ci convins că d-ta și Buzel preconizați o rezistență mai primejdioasă decât o politică de suplețe de felul celei a lui Vigoiannu cu care desigur până acum ai fost bun prieten și totdeauna de acord. Sănătescu nu este nici marioneta lui Gașpă ci se servește de el în măsura nevoilor noastre actuale. Nu poți să mă părăsești în momentul de față când n-am cu cine să te înlocuiesc. Grigoreea, Bossy și toți ceilalți la care reflectasem pentru postul M.G. nu pot reveni și poate nici n-ar vrea să revină când vor putea în țară, fiind mai utili în străinătate iar Ionelă Rosetti nu e omul potrivit pentru actuala conjunctură grea politică, neavând nici o experiență-n acest domeniu, așa că te rog să te răzgândești". Atunci am spus: "Înlocuirea mea nu-i o problemă atât de complicată: Vigoiannu, Buzetti și Pichi vor putea găsi rapid pe o persoană potrivită din cadrele Externelor fie din cercul f. vast al cunoștințelor lor aflătoare în țară. Iar dacă nu s-ar găsi printre civili unul care să corespundă-ntocmai dorințelor M.V., un general dintre cei buni și devotați Coroanei ar putea deține, ca înainte Sănătescu, concomitent Mareșalatul și Șefia C.M. Până la alegerea persoanei potrivite, Hegel poate fi bine să preia interimatul Mareșalatului rămânând și A.D.C. Eu îi voi sta la dispoziție pentru a-l introduce în micile obișnuințe ale Cancelariei, iar cu sprijinul lui Ullea și Băileanu, nu există nici un pericol ca să nu se poată descurca perfect timp de câteva săptămâni, maximum o lună-două, până când veți fi găsit personajul adecuat". Am mai adăugat apoi rapid: "Ca să nu omulăm două lucruri care sînt cele mai mari și de care nici nu poate avea nevoie, ar rămânea cu cea de la D.C. plus cheltuieli de reprezentare de care ar putea să aibă nevoie pentru primiri etc. în casa sa!" Cu atât de-

de s-a îmbujorat din nou dar acum de o bucurie ce n-o putea ascunde. S-a uitat la mine ca o mireasă-ndrăgostită de tînărul ei mire, iar apoi la Mike, modest, fericit, supus, devotat, credincios pînă la scartea altora și-ntrebător. Acesta s-a gîndit nițel și apoi l-a întrebat pe Ioani între dinți: "What do you think about it?" (Ce gîndești despre aceasta?). Ioani, tare morcovit de a mă pierde, fiindcă prezința că era primul semn al lichidării și credea atunci că plecam și din grije de a nu ajunge M.C. al detronării, a răspuns: "I don't agree; we have to think it over; there is no hurry". (Nu sînt de acord; trebuie să cugetăm asupra chestiunii; nu-i nici o grabă). Dar eu am declarat atunci pe un ton f. calduros: "Sir, I'm in a hurry, because my resignation is a political one and I would like it to be dated from to-day, since I flatly refuse to appolligize to the P.M. who won't last up to Christmas, as you will see and has to be replaced by the other general or even a stronger hand, if you don't want to end the year with a team of bolsheis". (Sire, eu sînt grăbit, fiindcă demisia mea e una de caracter politic și aș vrea ca să poartă data de azi, întrucît refuz categoric să-mi prezint acuzaile Primului M., care nu va ține pînă la Crăciun, cum veți vedea și trebuie înlocuit de către celălalt general sau chiar cu o mîină mai forte, dacă nu vreți să terminați anul cu o echipă de bolșevici la putere). Mike, care nu știa o boabă de englezescă, credea că vorbeam despre el și era tare jenat și neliniștit că ar putea fi refuzat de S., care continuă: "I don't see what you're driving at". (Nu văd ce urmărești). Răspunsei: "A demonstration that I'm an Honourable man, of principles, as well as to be free to act according to them and fight for our independence from out - side, on other grounds". (O demonstrație că sînt un om de stîtădini, cu principii, că și pentru a fi liber să activez conform acestora și să lupt pentru independența noastră din afara C.R., pe un alt tărîm). Mike spuse atunci cam gînditor și cu regret: "I see - just wait a bit: I want to consult Mummy". (Văd-ai stăi nițel: vreau s-o consult pe mamica). Între timp, îl întrebai pe Dede dacă se simțea în stare să-mi preia totul imediat, adică dintr-o dată, primind răspunsul încîntat că de la orice oră-mi stătea la dispoziție, fiind obligat să se scula devreme. Ioani își spuse cu regret: "You are betraying us-it is'nt fair, for Mike!" (Ne trădezi - nu-i drept, față de Mike) I-am demonstrat că se-nșela; eu nu mă schimbaseram, eram același I.M.S. (inițialele cu care sunam hîrtoagole interne) la fel de credincios și nu-l voiam trăda nici odată; nu fugam de pe ocrabie ca să nu mă scufund cu ea, nici fiindcă mă temeam să stătesc la cîrma ei în noua furtună, ci pentrucă nu se cuvenea să mă alina la

bord după insultele adresate căpităniei portului și desmințirea
eronată dată docherilor: C.R. era firma S. de când el și-a putut-o
alege după placul său, iar Corona nu putea fi expusă îndosării
unor desmințiri infirmate-n aceeași zi de evenimente, fără să i se
olătime prestigiul, așa că cineva dintre servitorii ei răspunzători
trebuia să fie vinovat sau cel puțin declarat ca atare și țapul in-
păgitor era M.C. pentru M. de R. și giranți. Ioani-mi ripostă că
atunci și el ar trebui să demisioneze fiindcă indusese-n eroare pe
vre-o zece reporteri, la care-i răspunsei că Secretarul M.S. era
tocmai particular, fără răspundere oficială politică și fusese in-
dus în eroare de responsabilul palatului și al Externelor, amândoi
demisionați, astfel încât opinia publică și primea satisfacția; așa
se proceda în orice Stat civilizat: instituția nu putea să fie de
vină, ci numai titularul ei, temporar. Dăde abunda de această dată
integralmente în sensul părerilor mele și mă felicita pentru cura-
jul răspunderii și simțul onoarei de care dădeam dovadă. Cu-n suris
sarcastic îi replicai: "Nu mă-ndoiesc că-mi vei imita exemplul la
prima ocazie!" deși eram convins că n-ar fi procedat la fel pentru
nimic în lume și se va agita de post cu dinții până la moartea unuia
a lui sau a postului. Regele reveni însceninat, mă așteptam ca R.H.
să-i fi dovedit că aveau un porc nebun să scape de mine din voința
mea de a pleca neapărat scutind-o astfel de nevoia de a-mi găsi alte
noduri în papură ca să mă scoată nu numai din poziția ce-mi dădea
dreptul statutar, ba chiar obligația de a veghea asupra bunei repu-
tații a Membrilor Casei Domnitoare censurându-le la nevoie maravuri-
le; dar fui ruginat de nedreptatea judecării mele perverse a caracte-
rului mult mai nobil al Înaltei Doamne: "Mummy suggests that you
maintain the non-political honorary high dignity of Grand Master of
the Royal Hunt which does not oblige you to stay at Court all the
time and yet gives us the possibility to take your advice on the
sly exactly as before the 23rd of August and I beg you not to refuse
this request because its safer for you in case we have to bunk and
wiser for us to keep this link of ours untouched". (Mămică propune
ca să păstrezi înalta demnitate onorifică nepolitică de Mare Vin-
tor ce nu te obligă să stai tot timpul la Curte și totuși ne dă pos-
ibilitatea să-ți cerem sfatul pe gest cândt ca înainte de 23 august,
iar eu te rog să nu refuzi această cerere fiindcă-i mai sigur pen-
tru d-nsa în cazul în care trebuie s-o tulim și mai consult pentru
noi de a păstra această legătură între noi neastinați). Numai prieteni,
bunici, Bielle și alți prieteni intimi din străinătate ar fi putut
pricepe purtarea mea din ziua aceea: un dezechilibru psihic conge-
nital, probabil glandular, dar și ereditar, căci s-a înălțat și

noștenesc, mai mult decât fratele meu, apucăturile bunicii
Styroea și mamei de Vișnea, cam asemănătoare, care din frageda-mi
copilărie și pînă azi mi-a jucat nemăsurate feste și constă într-o
reacție monstruos de bestială contra unei hipersensibilități sen-
timentale pe de o parte, iar pe de altă parte amorul propriu sau
"ambitiis", cum se nice greșit la noi în țară, excesive, plus sur-
menajul, dorința de libertate, dăgustul profund de a fi descoope-
rit odată-n plus că oamenii sînt oameni - interesați, egoiști,
ingrați, nedrepti, etc...etc... și multe alte complexe, în fond, de
inferioritate, căci fugem de viață ca să mă izolez într-un turn
de fildeș spre a nega realitatea odioasă pentru-un medieval ce este
era noastră stomică și comunistă - la Baloi, în ostrovul ruinelor
mănăstirii Benedictinilor din 1212 - toate acestea m-au făcut să
răspund ofertei atât de drăguțe a M.M.L.: "Sir, That's neither fish
nor fleg: my presence at Court is undesirable for everybody and
especially for you. I'm not fit for the job and frankly fed up
with it, in present circumstances. I won't leave the country and
am your neighbour at Săvărșin: whenever you want to see me for
any kind of advice, help or useful job, I'll be at your disposal
in a jiffy. But for the time being, let's put an end to our offi-
cial bonds: I think it's healthier for both of us and you will
soon realise that I was right in judging so!" (Sire, Asta nu-i
nici pește nici carne: prezența mea la Curte e nedorită pentru
toți și-n special M.V. Nu sînt potrivit pentru această poziție și
sincer să-tul de ea, în actualele împrejurări. Nu voin părăsi țara
și sînt vecinul M.V. la Săvărșin: ori de cîte ori vreți să mă ve-
deți pentru varice fel de sfat, ajutor sau misiune utilă, voin fi
la dispoziția M.V. într-o doază. Dar pentru moment, să punem ca-
păt legăturilor noastre oficiale: cred că-i mai sănătos pentru
amîndoi și vă veți da seama în curînd că am avut dreptate jude-
cînd astfel!) Atunci abia Mike se-abufnă nițel căci regalitățile
nu prea înghit refuzuri: "Well, let's hope you won't regret it!"
(Mi bine, să sperăm că nu vei regreta!) și-ntorcîndu-se către
Regel îl întrebă dacă socotea că putea face față ambelor grele
servicii, ca previzor să la Mareșalul în condițiile pomenite de
mine, pînă la numirea unui M. al C. titular, primind mînatul a
acceptare entuziasmată. Regela mă rugă apoi a mai rămînea a săpă-
mînd la palat ca să-l pot introduce pe Regel tencinut în unele
funcțiuni, la care observai că-l puteam iniția într-o zi, dar
că-n orice caz nu voin pleca din capitală înainte de a săpă-
ca să pot fi chemat la nevoie pentru varice îndurări suplimentare.

re. La plecare, Mike ne însoți pînă la mașini și-mi spuse: "Deci
ții neapărat ca demisia să fie dată din ziua de azi, se poate
antedata mîine, ca să nu o prezinți chiar în seara aceasta fiind
așa tîrziu", dar eu îl rugai frumos să mă primească într-o jumă-
tate de oră numai pentru apostila, fiindcă țineam să apară-n M.O.
de mîine, la care-mi fixă ora 11 fără un efort cînd ar fi termi-
nat cîna, căci nimeni dintre noi nu mîncase nimic de la prînz.
Într-o clipă Poponete îmi spuse să nu se supere că-mi mai cerea un drum
la posesă care va fi ultimul întrucît în noaptea asta plecam defi-
nitiv de la palat. Mă-i venea să cred că era dezolat, căci ne-a-
prieteniserăm bine de cînd îl plasesem pe Ispas la Săvărșin ca să
scape de raiduri de care se temea, iar Poponete din contră făcuse
cu mine trei bombardamente la Ploiești unde de două ori fusese-
răm cît p-aci să devenim inerte și toate din capitală circulînd
în scopuri conspirative. Dar marea dezolare avea să fie aceea a
lui Bivolăș, pe care Negel îl va concedia după o lună, persecutînd
sistematic pe toți oamenii care țînuseră la mine! Îl rugai să-mi
facă un ultim mare serviciu, toate bagajele într-un timp record
și să mă lăseze la Athénée Pallace alegîndu-mi o cameră bună și
cît mai sus, în timp ce obțineam iscălitura M.S. pe scrisoarea de
demisie. Așa ceva nu se mai văzuse de cînd cu monarhia, nici
un atare text de demisie, absolut inedit; data subliniată, cu
titlu, urmată de o singură frază fără nici o motivare: "Sire, Rog
pe M.V. să binevoiți a primi demisia mea din Înaltele Demnități
de M. al C. și M.V. al M.V." plus formula stereotipă "Rămîn (în loc
de sunt) al M.V. prea supus și plecat slugitor - Ioan de Mocsonyi-
Styrcea". - Saveranii mai erau la masă absolut singuri în mica sa-
lă de fragerie și mă primiră acolo în modul cel mai sfabil și intim ca
să nu aștept, oferindu-mi neformal a lua cîna cu ei din moment
ce știau că eram nemîncat, în care răstimp am mai putea discuta
unele lucruri. Dar eu eram pornit pe frondă și obstrucție pe
toată linia, mulțumindu-le deci f. grațios cu explicația că mă
așteptau la un supău la Athénée Pallace gazetarilor străini - o mi-
ciună care avea să se transforme înăi grabnic într-un adevar -
ceasea contravenea în mod flagrant tradiției primotății invita-
țiilor regale asupra oricărui altora, constituind un afront dema-
trabil. Hellen se uită lung la fi-su și apoi la mine ca să-mi
spună, cu voce mutată pe ochea bine cunoscută mie a vibrațiilor
crescute de enervare sau neliniște, că-i părea f. rău să constate
că totuși plecam cu supărare de la C.R. deci speram să mădă
să convingă a reveni asupra deciziei pripite de a demisiona din
cele funcționari și era dezolat că totuși eu, care prin tradiție

familiei mele fusesem sortit în mintea lor de a rămîne ca Ronni
pînă la sfîrșitul vieții stilul cel mai sigur al Casei Domitoa-
re și prietenul la bune și la rele al lui Mike, îl puteam părăsi
în felul acesta și în vremurile cele mai întunecoase pentru monar-
hie, neputîndu-mi închipui că aș fi în stare să-mi devin dușman.
Firește că am asigurat-o pe Augusta Saverană că nîci nu putea fi
vorba de dușmănie față de acel pe care-l servisem cu atîta devo-
ment și căruia-i păstrasem o puternică și sinceră afecțiune, dar că
trebuia să recunosc că-mi închipuisem altfel dezvoltarea relați-
lor noastre decît evoluția lor de după 23 August. - Dar cînd Mihai
văzu scrisoarea, se făcu roșu de minie spunînd: "That won't do-it's
really too stiff - I can't accept it!" (Asta nu merge - e realme-
nt prea lată-nu o pot primi!) la care-i explicai că avea tot in-
teresul să se acrediteze zvonul că plecasem cu scandal trîntind
ușile și ca dușman, pentru că astfel voia dobîndi încrederea dușma-
nilor săi veritabili spre a le putea cunoaște toate mișcările cu
scopul de a le dejuca la momentul potrivit. Iupta nu se mai putea
duce de la palat ci numai în spatele liniilor inamice. Dacă avea
într-adevăr încredere în mine, trebuia să mă asculte și acum. Ast-
fel obținui semnătura promptă sub cuvintele "primesc demisia",
Elena, interzîndu-mi totuși dorescu să mă mai vadă înainte de ple-
carea mea la Bulci, drept care mă vor invita la un prînz intim
cînd voia fi terminat predarea, ceea ce nu putea strica efectul
strategiei mele, întrucît era un obicei prea înrădăcinat de a
se acorda audiența de plecare ca să se poată deduce de aici că
n-aș fi realmente în disgrație. Acum, dat fiind că eram nervos,
obosit și grăbit să plec, renanțau să-mi mai vorbească despre ci-
teva chestiuni pentru care-mi cereau sfatul și ridicîndu-se de la
masă ce o terminaseră, egîrăm în holul scrișoarei către aparta-
mentul R.M., unde, înainte de a se urca, Hellen îmi întinse mîna
spunîndu-mi cu vocea tremolîndă: "I feel like sobbing when I come
to think of all we planned with poor Bielle in happier days at
Bulci!" (Îmi vine să plîng cînd spun să mă gîndesc la tot ce pro-
iectam cu sărmana Bielle în zilele mai fericite de la Bulci!) Am
înghițit și cu nodul ce-l simțeam urcîndu-se-n gît la aceste cu-
vinte, dar hotărîsem să-i pedepsesc pentru că mă trădaseră miș-
lește după tot ce făcuseră pentru ei și se purtaseră și mai prost
cu "băieții" ce nu-și cruțaseră sînătatea servindu-i, deși erau
amîndoi abit de grav bolnavi, vrînd să-i răscumnezească, așa că
trebuia să fii tare și dar chiar și cu mine însumi, căci să costa
cît să renunț la noaptea postului pe care dădusei Ronni și mine

stă de mult să-l onorez cu aceeași tragere de inimă. Nici nu m-am mai întors la palat, ci i-am strâns mina tovarășului răzvrăților turistice conspirative cu-n teamă de noui bilete pentru casa lui gres, în fața așii turnante a noului meu hotel de pe aceeași piață iar, după vizitarea cu fidelul meu Bălcică - pe care Buzel mi-l va prelua în carând la Externe cu gradul de Vice-Consul bice-maritat iar cu il voia folosi paralel pentru afacerile bucureștene și mai tirășă moldoveneghi ale averilor unite Mocionă-Stircești - a sediului viitoarelor mele răzvrăți ale aceluia an istoric și un duș rapid venit să primenescă până și urmele trupești ale unei epoci cu care înțelegem să tai toate punțile, mă-aflăsei la barul lui Aurică unde dădai, precum mă așteptasem, de toată mafiă vârfului antenelor informative externe care se aruncă de bună seamă la apariția mea și anunțul că intrasem azi în "rîndul marilor de rînd" asupra-mi ca halta legilor infometate pe mînașă troică răzvrăte-n valetul furtunii stepei întroienite, deschizîndu-se astfel atunci pentru mine cea de a treia și ultima eră a vieții mele libere, particulare și publice, oficiale, oficioase și mai ales conspirative, îndeobște către așirățul ei, amoroase, economice și politice; f. sportive și-n special aventuroase, eminamente pasionate și pasionante fiindcă avea să fie din ce în ce mai riscantă, păgubosă și-năfrîșit tragic de catastrofală, abutînd la moartea vie din toate punctele de vedere, național, familial și personal; "but this is another story" (dar aceasta este o altă poveste) cum zice Rudyard Kipling și despre care am umplut un ching aproape două mii de pagini bătute la mașină, dar două sute mai ca sigure, în toate declarațiile mele date diverselor organe executive și legislative ale noilor dregături ai țării mele și pomenite în cele ce preced. Vin să specific deci în încheiere a declarației de față, în mod explicit și cu aceeași sinceritate cu care am întocmit-o și pe aceasta, ca și mai toate celelalte anterioare, că acestea nu le lipsește, pentru că sînt cu 90% mai sintetice, absolut nici un secret, tănușit sau oisă "din greșală sau lipsă de memorie", nici un fapt important, major sau decedat de caracter politic și nici un element de apreciere a ceea ce ancheta ei-a cerut să relevem și relictăm în mod special cu precădere în prezenta-mi declarație și anume: învingirile fizice și psihice ale "M.S. Regelui Mihai I de România, ale Reginei-Mame Elena și ale celorlalți Membri ai Casei Domnitoare Române", moravurile, obiceiurile și gusturile M.M. I.L., ideologia și mentalitatea lor și mai cu seamă abilitățile lor politice ale cunoscută față de toate problemele interne și

externe ce li s-au pus pînă la arestarea mea. Repet de aceea că-
ntr-adevăr Mike și deci Hellen cu știu mai puțin trebuiau să nu
cunoască și nici nu au știut nimic despre povestea mea din urmă,
tocmai din hotărîrea aceluiași vechi "nucleu" de a-i feri cu ori-
ce preț de verice risc pentru securitatea vieții lor ce le-ar fi
putut comporta sustragerea și compromiterea lor într-un complot
cu mult mai primejdios ca primul, menit a elibera țara, națiunea
și dinastia ei de noua și ultima lor outropire imperialistă, to-
talitară, comunistă, sovietică. Natural că și ei și vechiul lor
entureaj intim în cap cu Ioani, Jac, Emilian, Nelly, Despina, Udrîș-
chii, Anton, ba soua și cel nou în frunte cu Dede și Costică și
va Vanda, Gherghelua, Bibi, Negulescu și alți la coadă au bănuit
că Buzel, Pichi și cu mine plus ceilalți "băieți" de încrederea
noastră nu ne scildam în ape limpede ci probabil mai tulburi ca
oricînd, dar dintr-un mutual tacit consens s-au încercat să le
măsoare adîncimea nici să le pescuiescă: subiectul rățării noas-
tre fiindu-le "tabu". Firește că i-am înțilnit mai des și am dis-
cutat cu ei mai mult decît reiese-n cele "două sute de pagini"
tot felul de probleme, subiecte și chestiuni mărunte ce nu sfer
secole dar care nu contribuie cu nimic la elucidarea obiectivelor
sau menționate ale forurilor anchetatoare. Tîn însă a mai subli-
nia o altă realitate pe care acestea o ignoră: contactele mele
cu MIL de după demisia mea au fost pe de altă parte mult mai re-
re iar caracterul lor și mai puțin cordiale decît credea opinia
publică, deoarece istații noștri romîni au eocotit drept blef
și adevărata chintă regală a diagrafiei nucleului, nu chiar tota-
lă, dar suficient de pronunțată atunci cînd, din repetatele indica-
ne ale prezidentului patron al acestuia, amem în singura audien-
ță ce mi-a binevoit s-o acorde succesorul meu să-l insult grav și
apropo să-l lovească în propriul lui fost sau birou într-o scenă
infinit mai tumultuoasă și agonizantă decît celebra cu Codreanu,
pe chestia compromiterii Coroanei prin exproprierea Domniei și no-
gilor regale de expropriere, iar Buzel avea să cam aară peste lu-
repa regal, în repetate audiențe furtunoase, cu acuzații excesive
și-n-bruna chiar prea jignitoare ca Mike să-l fi putut ierta apoi
și total nici după cele șase luni de refuz de a-l mai primi, sau
că jendarmul lui Guță la palat, ce se va demasca a fi omul Dede,
a putut profita de aceste binevenite motive pentru a ne ține la
distanță. Deși voia fi numit mult mai tîrziu de S. în eforia "Uni-
versității de Vest" a Timișoarei, nu am mai fost poftit și nici a
vinătoare regală din alea oficiale mari la doi pași de Domnie

- 1900 -

480

Moosony, după cea din ianuarie 46 la Rușești cu Vișoianu, pomenită în declarațiile anterioare pătrășcoanesti, iar nu odată MIIL vor sta cu săptămânile la Săvârșin fără să-mi dea vre-un semn de viață, din lucrăturile elicei Dede - Jac și tesma lor de rechemarea mea la M.C. cerută imperios orbeste de Marin și anglo-americieni infricoșăți de concesionile regale prea leune acordate comuniștilor. Apoi, când voiu pune mina pe boc ca să-i scriu M.S.O scrisoare oficială pentru a interveni și eu odată, acum când ca particular nu mi s-ar mai fi putut reproșa un procedeu de care nu mă folosisesem din posturile mele oficiale, pentru numirea lui Bivolag în străinătate drept recompensă pentru tot ce făcuse pentru Co-roană cu răsplata unui picior în fund, ca să-l scutesc de soarta lui actuală ce prevedeam că-o va avea în mod total nedrept și gratuit, întrucât n-a mai activat în cel de al doilea complet în nici un fel și a refuzat oferta lui Hamilton de a deveni agent american, nu mi se va răspunde, iar Mike nu va mișca un deget pentru unul dintre cei mai "supuși și plecați slujitori" de ai săi. În fine-n locul gradului cel mai înalt al "Ordinului 23 August", promisi- solem numai nucleului restrins spre a-i recunoaște oficial meri- tul primordial al reușitei "Actului Salvator" din aceeași istori- că, cu înființarea căruia se aștepta reînvierea noastră simultană cu cel din urmă act eliberator, mă voiu alege cu o condamnare con- comitentă cu zborul Suveranilor spre nunta celei de a II-a Eli- sabetei a Angliei și care va abutiza la semnătura de pe verso de sub prezenta declarație întocmită la Malmeson în "Casa Nouă" a arestului securității între zilele de vineri 24 noiembrie 1961 și-ntimplător tot vineri 23 noiembrie 1962 în preajma eliberării mele, condiționată de această operă de interes istoric național, pe care în consecință am fost tot timpul îngrijit a o desăvârși cu cea mai riguroasă conștiințiozitate întru redarea strictă a celor trăite de mine în limitele, acum evident mult mai restrin- se decât atunci când am intrat în pușcărie, a memoriei mele, nea- jutată de nici un fel de documente, ziare, note, date scrise sau verbale ceea ce a constituit natural cea mai mare greutate pen- tru reculegerea reminiscențelor și iarăși foarte firește așa cum le-am văzut prin prisma ochelarilor mei, silindu-mă a fi cât mai obiectiv cu putință, dar mai ales a nu mă lăsa influențat de evo- luția respective revoluția ulterioară a tuturor coordonatelor vieții poporului român, spre a nu denatura mentalitățile, moti- vele, aspirațiile, judecățile, aprecierile și simțămintele tuturor personajilor pomenite, inclusiv ale autorului descrierii vieții lor, în olanda respectivă a manifestării ei, căci de aci

fi încercat să cînt nițel în struna stăpînilor actuali, ei țării românești spre a căuta să-și creieze așa zise "părți pozitive" în aprecierea lor, din interese personale oportuniste, să fi falsificat istoria și comis crime mult mai mare decît pretinse înalta trădare etc...etc...pentru care au fost condamnați și au suferit atîția ani de temniță grea și chiar decît masacrul colectiv al unor oameni nevinovați, ce o constituie înducerea în eroare a urnașilor noștri care, pe lângă toate celelalte ferdări, se așteaptă omenirea viitoare în raiul de pe acest pămînt ce va aduce pacea veșnică și bogăția formidabilă generală, individuală, familială și comună, va mai pretinde și avea banul cel mai de preț dintre toate: adevărul absolut. Drept care, de-clar, susțin și semnez aici ca valabile toate o mie trei sute și cincizeci și opt de pagini cu singurul corectiv de care mi-am adus aminte între timp anume că doctorul care dirija acel spi-tal militar ce a fost evacuat în 1944 la Poligrafu unde muncea Ala Bossey născută Ghica, cu care s-ar părea cum am suzit în puș-cărie că s-a căsătorit, nu se cheamă Fărcașanu ci Răgărdășanu, urînd a se aduce corectarea în text.-

ss. Ioan Moocșy-Styrcea de Poen

Vineri, 23.XI.1962.-

12p

- 1001 -

Fișă de certificare

Prezentul dosar conține un
număr de 451 file,
plus I = 452 file opis
și a fost verificat de SOGOR IVAN
DATA 07.06.2010